

De

d

ct

n

m

De

co

re

De his qui se Catholici (id est puri) quam
 loque nominant ad Catholicam autem
 et Apocam Eclesiam accedunt Sancte mag
 ne modo visum est ut impositis
 manibus se in Clero manerent.

C. 49. m. 1.

De Paganis qui deinde ad Eclesiam
 confugerunt statutum est ut ij omnino
 rebaptirentur.

~~Matrícula de ...
Facultad de ... no
... recho
Título AV 2337
Número~~

224063046

BIBLI	ROS
la:	<u>B</u>
Estante:	<u>049</u>
Número:	<u>291</u>

Donativo Compañía de Jesús

NOTITIA
CONCILIORUM
SANCTÆ ECCLESIAE,

In qua elucidantur exactissime etiam Sacri
Canones, tum veteres, novique Eccle-
siae Ritus, tum præcipuæ partes
Ecclesiasticæ Historiæ.

AUCTORE
JOANNE CABASSUTIO
AQUISEXTIENSI

Presbytero Congregationis Oratorii
DOMINI JESU.

VIII-17-38
VENETIIS, MDCCLIX.

APUD ANTONIUM BORTOLI.

SUPERIORUM PERMISSU.

NOTITIA
CONCILIORUM
SANCTAE ECCLESIAE

In qua elucidantur exactissime etiam sacri
Canonum, tum veteres, tum novae Eccl[esi]e
sac[ra]e Rit[us], tum princip[ali]s partes
Ecclesiasticae Historiae.

AUCTORE
IOHANNES CABASSUTIUS
AQUISEXTENSIS

Presbytero Congregationis Oratorum

DOMINI IESU

VENETIS. MDCCCLIX
And Antonii Borzoi
SUPERIORUM EXEMPLUM

P
man
dign
rum
dore
blice
exin
stum
Urb
diis
disci
His
uniu
none
ex e
meur
tran
fuis
runt
apog
locis
sim
delin
sum
licitu
in iis
bis a
venir
habiti

LECTORI.

PAUCIS præmonendum te Benevolum Lectorem duxi, quæ fuerit hujusce Operis origo, & ratio. Cum me comitem secum proficisci jussisset Romanam Patronus, ac Dominus meus meritis æque, ac dignitate Eminentissimus Hieronymus Grimaldus Aquarum Sextiarum Archiepiscopus, Princeps generis splendore, ingenii dotibus, morum sanctitate, rerumque publice gestarum in Italia, Gallia, & Germania meritis eximius, meque in suas ædes, & quotidianum convictum ascivisset, id quod mihi suppetebat Romana in Urbe otium mensium circiter duodeviginti diversis studiis impendi: sed his præsertim quæ ad Ecclesiasticam disciplinam, tum veterem, tum recentiore pertinebant. His incumbens studiis nonnulla conscripsi ad meum unius usum circa plerosque sacrorum Conciliorum Canones. Quam lucubrationem subodoratus unus aliquis ex ejusdem Cardinalis familia Presbyter Theologus, meum ipsum autographum a me precario exegit, sibi que transcripsit, & postremo regressus Aquas Sextias amicis suis ultro impertivit, & hi similiter aliis communicarunt: adeo ut, me inscio, innumera fuerint a multis apographa descripta, quæ per manus multorum diversis locis excurrerant, me admodum ægre ferente, & passim (uti res erat) commonente nihil esse præter rudem delineationem, & opus prorsus imperfectum, confusum, indigestum. Quis vero nesciat majorem exigi sollicitudinem in iis quæ luci publicæ destinantur, quam in iis quæ privatim cum illis communicamus, qui nobis arctiori necessitudine conjuncti sunt: sic etiam usu venire solet hominibus, ut in privato conclavi eo se habitu familiaribus conspiciendos exhibere non refu-

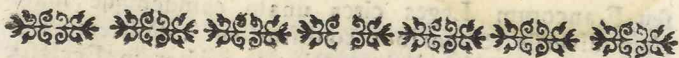
A 2. giant,

giant, quo tamen in publicum prodire omnino detrectarent. Familiaribus, & intimis sodalibus, vel nugas nostras, & quisquillas commonstrare delectat: sed in lucem publicam nihil quidquam nisi excultum, & elaboratum vir sapiens protulerit. Quia tamen nihilo secius haud pauci qualiscumque istius Operis editionem fieri urgebant, neque etiam invito se in publicum edituros, nisi ego curam istam susceperem comminabantur. Illorum ut obsisterem conatui, conceptam ab illis indebitam præcepti hujus, & immaturæ lucubrationis existimationem ex eorum primum animis delere studui, & pollicitus sum me id genus Operis accuratius lucubraturum, & pleraque emendaturum ex illa pristina compositione, quæ jam mihi impense displicebant. Hac ratione adductus manum operi ultimam admovi, melioremque in formam redactum viris aliquot eruditissimis explorandum, & examinandum tradidi, qui etiam me renitentem ad publicandum impulerunt, adhibitis quoque Superiorum jussionibus, quibus obsistere non licuisset. Jam igitur pristina hujusce Laboris rudimenta, & exemplaria, ut foetum aliquem informem, & abortivum ab dico: solumque assero, & agnosco istud opus quale nunc prodit. Cui hoc idem contigit quod naturæ operibus, quæ a rudibus exordiis per diuturna incrementa in formam perfectiorem assurgunt: testante Gregorio Nicæano, quo eruditorem Philosophum inter sanctos Patres neminem habet Ecclesia: *Ἀπὸ τῶν μικροτέρων τὸ τέλειον ἢ φύσιν ποιεῖται τὴν ἀνοδὴν: a minoribus ad id quod perfectum est natura progreditur*, Cæterum in ista Conciliorum discussione, tria potissimum præstare studui. Primum quidem historiæ Ecclesiasticæ mediocrem notitiam, deinde sacrorum Canonum illorum cognitionem, quibus Ecclesiæ ordo, & disciplina stabilitur, quos aliis etiam parallelis, & conformibus tum sacris, tum prophanis Imperatorum Romanorum, nonnunquam etiam Franciæ Regum sanctionibus locupletavi; producta etiam praxi Gallicani fori, ut legenti simul occurrerent quæcumque jus canonicum, ac insuper civiles, seu Romanorum,

seu

seu Francorum Leges circa unam eandemque materiam diversis temporibus constituisent. Postremo sup-
 peditare in animo habui exactiorem priscorum Ecclesiæ
 rituum cognitionem ex veterum testimoniis hauriam.
 Quam (ut esset uberior) non modo Synodorum canoni-
 bus interferui, sed etiam seorsim plerumque distinctis
 dissertationibus, & corollariis fusius explicavi. Hoc in-
 tendens, ut vel ex hoc uno Libro plena, & cumulata
 rerum Ecclesiæ peritia possit hauriri. Te vero Lecto-
 rem rogatum velim, ut istam qualemcumque operam bo-
 ni consulas, & quodcumque erratum, vel offenderis,
 vel suspicatus fueris, pro tua humanitate, & christia-
 na charitate ignoscas. Licet enim quanta valui sollici-
 tudine ad rerum quas hic trado notitiam exactiorem
 collimaverim, eoque studiose aciem oculorum intende-
 rim, attamen fieri potuisse, ut pluries a proposito scopo
 aberraverim, non diffiteor. Mortalibus enim etiam di-
 ligentiam exactiorem adhibentibus, & affectum sine-
 rum præstantibus subrepat plerumque inscitia, & cali-
 go solet offundi: *Ignorantionis enim error humanus est,*
ut ait in Libro de Synodis Hilarius. Ideoque venia di-
 gnus, & ignoscendus, Neque minus vere, quam mo-
 deste Just. Aug. in præfatione pandectarum Juris ita
 profitetur: *Omniū habere notitiam, & penitus in nullo*
peccare, divinitatis magis, quam mortalitatis est. De cæ-
 tero hæc omnia iudicio Catholicæ Ecclesiæ, quam cum
 Apostolo agnosco, & constanter profiteor, columnam
 esse, & firmamentum veritatis, quam lubentissime
 subijcio.

Et quia me procul absente typis editum est istud opus,
 ad fidem exemplaris aliena, qua uti necesse habui, ma-
 nu descripti, jure a te peto, & rogo, ut iudicio tuo
 suppleas, nec mihi ascribas typis imputanda errata,
 quæ corrigere per absentiam non valui.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di revisione , ed approvazione del P. Fr. Tommaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro Intitolato : *Notitia Conciliorum Sanctæ Ecclesiæ*, *Auctore Joanne Cabassutio*, non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica , e parimente per Attestato del Segretario Nostro , niente conro Principi , e buoni costumi , concedemo Licenza ad *Antonio Bortoli Stampatore* , che possi esser stampato , osservando gli Ordini in materia di Stampe , e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia , e di Padova .

Dat. 3. Settembre 1727.

(*Carlo Ruzini Kav. Proc. Rif.*

(*Alvise Pisani Kav. Proc. Rif.*

Agostino Gadaldini Segr.

NO-

tui
Hist
seph
thian
hac
bens
scipu
tion
mis
omif

N O T I T I A
 CONCILIORUM
 SANCTÆ ECCLESIAE,

*In qua elucidantur exactissime tum Sacri Canones, tum
 veteres, novique Ecclesiae Ritus, tum præcipuæ
 partes Ecclesiasticæ Historiæ.*

APOSTOLORUM CONCILIA.

RIA Legimus in Actis Apostolorum coacta
 ab ipsis, atque habita Concilia. Primum
 quidem quo in locum perfidi Judæ Matthias
 a cœtu discipulorum sublectus est, qui con-
 venire numero circiter centum viginti, ut
 refertur c. 1. Petrus ut sacri Collegii præ-
 ses & cœtum convocavit, & universo cœ-
 tui faciendam electionem proposuit. Subjungitque sacer
 Historicus: *Et statuerunt* (scilicet discipuli congregati) *Jo-*
seph qui vocabatur Barsabas qui cognominatus est Justus & Mat-
thiam; Nimis demisse, & abjecte meo quidem judicio de
 hac Matthiæ promotione sentit Venerabilis Beda. Scri-
 bens namque in primum istud caput existimat debuisse di-
 scipulos per electionem procedere, quæ tutior, atque ra-
 tioni, usibusque & Canonibus insequentis Ecclesiæ confor-
 mis via est, atque in eo culpæ obnoxios fuisse, quatenus
 omissa electione, rem tantam fortibus commiserint, sed

A 4. tamen

tamen aliquam excusationem istam mereri culpam, quia discipulis nondum fuerat Spiritus Sanctus illapsus.

At ex aduerso contendunt cæteri Ecclesiæ Doctores, Origenes, Chrysofomus, Augustinus, aliique, & cum his longe maxima Theologorum insequentium pars, processum a discipulis fuisse per electionem, ac suffragia: & hac ratione constitisse duos præ reliquis Apostolico fastigio digniores esse. Cum autem ambiguum esset uter amborum dignior, ad orationem recurrisse & ad sortes per Spiritum Sanctum dirigendas. De quibus nunc agendum nobis conformiter ad Ecclesiæ Doctorum mentem.

Præstiterit in primis ipsius Joannis Chrysofomi os aureum loquens audire, dum hoc primum caput explicat. Hic ergo ter asseuerat electionem a multitudine factam, ac initam. Refert vero non ipsa Petri qualla habentur in sacro textu verba, sed ipsorum mentem, ac sensum adhibito eligendi verbo. Hæc igitur Chrysofomi verba sunt: *Quam ob rem exordians Petrus dicebat: Viri Fratres oportet Eligere ex nobis. Multitudini permittit iudicium, simul eos qui Eligebantur reddens reuerendos, & seipsum liberans ab inuidia, similitateque, qua poterat a cæteris oboriri. Nam hac semper ingentia gignit mala. Quod igitur sic oportuit fieri, docuit adducto propheta testimonio. Ex quibus autem oporteat fieri Electionem ipse interpretatur dicens, ex congregatis nobis per omne tempus.*

Libet jam Origenis, qui Chrysofomum ætate longe præcessit, subungere testimonium, quod his verbis legitur hom. 23. in Josue: *Inuenio (inquit) quod aliquando, cum deesset numero Apostolorum unus Apostolus, & esset necessarium in loco Juda alium subrogari, convenientes Apostoli, qui utique multo sapientiores erant quam ii, qui nunc Episcopos, vel Presbyteros, vel Diaconos ordinant, Elegerunt duos & statuerunt in medio, nec tamen de his semetipsis iudicium permiserunt, ut illum sacerent quem ipsi volebant, sed orantes, inquit, miserunt sortem ex illis duobus quos statuerant in conspectu Dei, idest Joseph qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est iustus & Matthiam. Et cecidit, inquit, sors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim discipulis; præcedente namque oratione, non jam casu, sed providentia sors diuinum iudicium deferebat. Ita Origenes.*

Testis in medium tertius adducatur S. Augustinus ita loquens in Psal. 3. conc. 2. *Sors non aliquid mali est, sed res est*

est i
sorte
Et
qui
man
nus
P
supp
men
Nic
duos
tame
rien
exim
mez
quoa
nem
mitt
N
elec
qua
asle
uer
cert
tes
nes
ci v
&
cisc
litt
dec
run
que
asle
nib
fus
in
I
mir
ben
hor

est in dubitatione humana indicans voluntatem . Nam & sortes miserunt Apostoli , quando Judas tradito Domino periit . Et sicut de illo scriptum est , abiit in locum suum , cepit quarum qui in locum ejus ordinaretur , Electi sunt duo Judicio humano , & electus de duobus unus judicio divino . Sic Augustinus .

Posteriora deinceps sæcula confertissimam testium nubem suppeditant , quam adducere supervacaneum sit , non tamen pigebit , aliis quam plurimis prætermisissis , proferre Nicolaum Lyranum cujus hæc sunt verba : *Et statuerunt duos . Non distinxerunt ab aliis per sortem , sed per Electionem , tamquam magis notabiles in scientia , & factorum Christi experientia .* Et paulo post : *Et orantes dixerunt : tu Domine . Licet enim Illos elegissent ut notabiliores aliis , sicut dictum est , tamen ignorabant quis eorum esset dignior ad Apostolatam . Propter quod imploraverunt super hoc divinum judicium per temperationem sortium , secundum quod dicitur Prover . 16 . Sortes in sinum mittuntur & a Domino temperantur .* Ita loquitur Lyranus .

Novissimis duobus sæculis hæc istius loci intelligentia de electione magis invaluit ex Græcarum litterarum periticia qua carebant anteriores Theologi , tamen constantes hujus assertores . Itaque ubi translatio vulgata dicit : *Et annumeratus est cum undecim Apostolis , ipse Sancti Lucæ , quem certum est græce scripsisse textus , sic effert : Καὶ συγκαταλέληθεν μετὰ τῶν ἑνδεκά Ἀποστόλων .* Quæ verba Joannes Gagnæus Theologus Parisiensis probatissimus juxta græci verbi indubitata proprietatem sic exponit : *Suffragiis , & calculis omnium cooptatus est cum undecim Apostolis .* Franciscus quoque Vatablus Reginus Parisiis Professor sacrarum litterarum ita vertit : *Suffragiis additus est ad numerum undecim .* Xantes Pagninus , & Arius Montanus sic transferunt : *Simul suffragiis electus est cum undecim .* Cornelius quoque a Lapide hoc verbum annumeratus est , sic exponendum asserit juxta Græcum Sancti Lucæ Archetypum : *Communibus calculis cooptatus est .* His diserte suffragantur Alfonso Salmeron , Lorinus . Alios innumeros sileo Scriptores in re adeo protrita & indubitata .

Illam tamen factam per discipulos electio nihil obest , quominus Matthias profiteri possit cum Paulo ad Galatas scribente , esse se Apostolum non ab hominibus , neque per hominem , sed per Jesum Christum ; cum perspicuum plane sit

fit non ante cœpisse, vel extitisse ipsius Apostolatam, nisi ex quo divinitus directa fors in eum cecidit. Quis vero neget has ipsas circa duos discipulos sortes fuisse ab hominibus datas? cum id liquido testetur Lucas: *Et dederunt* (non alii sane quam discipuli qui ipsi homines erant) *sortes eis*. Et tamen sortes hæ ab hominibus collatæ propius attingunt divinam illam, & supernaturalem Apostolicæ dignitatis collationem, quam ista anterior facta ab eisdem hominibus per suffragia electio. Si ergo sortes ab hominibus collatæ nihil obstant divinæ huic vocationi, sed potius inserviunt, multo minus obstant remotiora illa, & antè collata communia suffragia, per quæ duo discipuli reliquis sociis prælati sunt, necdum tamen constituti Apostoli.

Iste nimirum est constans ordo, ac dispositio divinæ providentiæ, ut causas creatas naturales, & humanas inflectat, dirigat, ordinetque ad sibi propositos quantumvis supernaturales fines. Exercitium prorsus humanum piscandi contribuit vocationi Petri, & Andree, & Jacobi, & Joannis, quatenus hac occasione illos offendit Christus Dominus, dum ambularet secus mare Galilææ, eosque a piscium captura traducens ad piscationem hominum constituit sibi Socios, & Apostolos. Egressio Samaritanæ mulieris ad hauriendam aquam in ordine divinæ providentiæ causa fuit per accidens, & externa ad supernaturalem ejus, & divinam conversionem. Quin etiam peccata ipsa seriem ipsam ingrediuntur divinæ providentiæ ad eliciendos supernaturales effectus, unde affirmat Petrus. *Act. 2. Christum definito consilio, & præscientia Dei traditum, per manus iniquorum assigentes interemistis*. Quod perinde est, ac si diceret, Deum usum fuisse per consilium altissimæ providentiæ suæ impiorum malitia, quam consulto permittebat, ut sic exequeretur mirificum illud humanæ Redemptionis opus. Si ergo malorum hominum perveræ machinationes, & flagitia, plerumque supernorum consiliorum executioni famulantur, cur non inserviant ad divina beneficia, piorum quoque hominum intentiones, & actus?

Sed ne extra Sacrarum Synodorum, in quo versamur, campum diutius divagetur oratio, ipsi sane Patres, qui in Concilium ad definiendas fidei ambiguitates conveniunt & homines sunt, & humanis rationibus, disputationibus, argumen-

gum
ux e
tun
inve
re e
& fu
hum
ait l
des s
ctus
ad d
tia i
juben
tionu
vero
sic in
num
Re
hend
Hebr
vel a
mola
tur j
Sum
jus e
tem
Israe
bant
Zach
cende
non
nam
26. q
In
bunt
ipsis
cautio
vidit
judici
regun
vel s

gumentationibus futuræ circa fidem definitioni præcludunt, ut ex veterum & recentiorum Synodorum actis comperitur fit. Ipsa tamen fides quæ per hujusmodi disceptationes investigatur, non syllogismis, non ratiocinationibus, sed re elatione qua mentes nostræ superne illustrantur, nititur & subsistit. Sane S. Augustinus de Theologia, loquens quæ humanis rationibus res fidei investigat, & comprobatur, sic ait lib. 4. de Trinit. cap. 1. *Huic scientiæ tribuitur id quo fides saluberrima gignitur, nutritur, defenditur, roboratur.* Sanctus quoque Ambrosius in cap. 5. Lucæ verba hæc Christi ad discipulos in mari Galilææ piscantes: *Laxate vestra retia in capturam*, sic allegorice exponit: *Hæc quæ Apostoli jubentur laxare retia, verborum sunt complexiones, & disputationum recessus, quibus fideles quos cæperint non amittant.* Quod vero ibi Christus ad Petrum dicit: *Duc in altum*, idem sic interpretatur Ambrosius, *hoc est in profundum disputationum.*

Recurfus porro ad sortes in his discipulis non jure reprehenditur a Beda. Certum namque est non modo fuisse apud Hebræos frequentem, sed a Deo etiam vel præscriptum, vel approbatum. Inter duos Hircos quorum unus erat immolandus, alter in desertum ablegandus, fors præcipiebatur jacienda, Levit. 16. Aaron forte alii prælatus est ad Summum Sacerdotium ipso Deo sic jubente, Num. 17. cujus etiam jussu Samuel Saulem in Regem elegit per sortem 1. Reg. 10. Terra Promissionis forte divisa est inter Israelitas, Num. 25. Sacerdotalia numera sorte obtingebant. 1. Paral. 24. Ideoque narrat Lucas sorte obtigisse ut Zacharias Joannis Pater thura Deo intra Sanctuarium succenderet. Denique ait Augustinus in Psal. 30. conc. 2. *Sors non aliquid mali est, sed in dubitatione humana res est divinam indicans voluntatem.* Et allegatur in decreto Gratiani 26. q. 2. cap. 1.

In multis casibus fortis remedium jura civilia præscribunt. Nam cohæredes inter se sortiri possunt apud quem ex ipsis remansuræ sint cautiones hæreditariæ. *L. si quæ sunt cautiones, ff. familia erciscundæ*, & sortitio hæreditatem dividit. *L. 2. c. quando, & quibus quarta pars debeat*. Et in judiciis familiæ erciscundæ, communi dividundo, & finium regundorum, quibus confines possessores, vel hæredes, vel socii de partitione decertant, si quærat^rur litis ordinandæ

dæ gratia uter actor sit uter reus, res forte discernitur. *L. sed cum ambo ff. de judiciis.* Etsi plures Legatarii inter se circa rerum legatarum optionem dissentiant, forte dirimitur controversia, ut ad quem fors veniat, illius sententia in optione præcellat. §. optionis instit. de legat. ait vero Salomon Prov. 18. *Contradictiones comprimit fors, & inter potentes dijudicat.* Denique sortium aliæ consultivæ sunt quæ solæ reprobantur, aliæ divivæ, aliæ electivæ. Harum legitimus est usus, saltem quando aliter ambiguitas non potest commode expediri.

Secundum Apostolorum cæterorumque discipulorum Concilium refertur Act. 6. ubi collecto per Apostolos discipulorum grege, electi primum fuere septem diaconi communibus suffragiis. Ecclesiastica Hierarchia cœlestem imitatur ut docet Dionysius. Sicut ergo septem Angeli astant ante Deum, Tobix 12. & Apoc. 7. similiter in Ecclesia ante Sacrum altare, & circa Hierarchiam divina facientem diaconi septem: quem olim numerum non licebat excedere, ut constat ex Neocæsariensis Concilii can. 15. qui citatur c. diaconi septem, dist. 93. & Cornelius Papa epist. ad Fabium Antiochenum quam refert Eusebius recensens Clerum Romæ consistentem, septem numerat diaconos, totidemque subdiaconos; in Concilio quoque Romano sub Silvestro I. numerantur diaconi in urbe Cardinales septem.

Tametsi Diaconi successerint in mensarum ministerium, quo viduæ olim fungebantur, non tamen in hac mensarum præfectura stat præcipuum eorum munus. Constituti quippe sunt in altaris ministerium, quod est sublimioris dignitatis. Idque liquido constat, quia per manuum impositionem cum solemnibus orationibus ab Apostolis ordinati sunt. Act. 6. Vir Apostolis cœtaneus. Ignatius epist. ad Heronem Diaconum, & epist. ad Trallianos tradit officium Diaconorum in eo esse, ut Episcopo & Sacerdotibus sacrificantibus, & Sacramenta divina ministrantibus subministrant. Quin etiam in eo versabatur etiam horum officium, ut vivificum Christi sanguinem communicantibus præberent, ut testantur Justinus Martyr Apolog. 2. Cyprianus serm. de lapsis, & de Sanctissimo Diacono, & Martyre Laurentio idem scribit Ambrosius lib. 1. Officiorum.

Tertium Apostolorum Consilium fufius describitur Act. 15. ubi una convenerunt Apostoli, & seniores, unanimi

sen-

senfu
& M
immo
nicat
anno
huic
festi
scriba
Jerofo

Gr
cilio
græc
post
care
rent
huic
nens
non
tant
orta
Et q
bitur
ria,
rum
ad e
tas,
cæte
N
univ
est
rien
gi a
Act
man
mus
rius
men
crof
tam
istas
moc

sensu statuente esse fideles immunes a iugo circumcissionis & Molaiicarum cæremoniarum : tantum ut abstinerent ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato & fornicatione. Concilium istud Jerosolymæ celebratum fuit anno Christi, ut supputat Baronius quinquagesimo primo, huic Paulus, & Barnabas interfuerunt ex Antiochia profecti, anno ab ipsius Pauli conversione decimo quarto, cum scribat Galat. 2. Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba assumpto & Tito.

Gravis hic exurgit difficultas: cum enim hoc ipso Concilio prohibeantur fidelibus carnes idololatæ, quæ græce idolothyta dicuntur, nihilominus Paulus aliquanto post scribens primam ad Corinthios epist. c. 8. negat eos peccare qui vescuntur idolothytis, nisi vel scandalum ingenerent infirmis, vel erronee credant ipsi se sic faciendo peccare: huic nodo convenientem cuneum adhibet Baronius admonens præceptum de idolothytis, & sanguine, & suffocato non fuisse ab Apostolis impositum universis fidelibus: sed tantum Ecclesiis Judææ, Syriæ, Ciliciæque, in quibus orta erat illa quæ isti Concilio causam dedit controversia. Et quidem Synodica epistola, quam refert Lucas ita inscribitur: *Apostoli, & seniores fratres his qui sunt Antiochia, Syria, & Cilicia fratribus ex gentibus.* His ergo propter Judæorum conversorum multitudinem cum quibus cohabitabant, ad eorum offensionem declinandam, neve fraterna charitas, & pax interturbaretur, hæc interdicta fuerunt, quæ cæteris fidelibus libera relicta sunt.

Nihilominus præceptum istud a sanguine abstinendi in universam Ecclesiam dimanavit, usuque omnium receptum est, ita ut multis sæculis, tam in Occidente, quam in Oriente invaluerit, qua de re consulto, quæ inferius collegi ad Gangrensis Synodi Can. 2. Chrysostomus hom. 3. in Acta Apost. observat in his Conciliis prudentiam, & summam in Petro animi moderationem, qui cum esset Summus Pontifex, Christique per universam Ecclesiam Vicarius, & Spiritus Sancti luce plenus illustratus, nihil tamen quidquam per seipsum, aut Jure propriæ quamvis sacrosanctæ authoritatis, & potestatis decernere voluit: tamen hoc quoque potuisset, sed Ecclesiæ suffragia per istas Synodorum convocationes exquisivit. Eandem animi moderationem, & prudentiam imitati sunt plurimis sæculis

culis Romani Pontifices, quoties gravis aliqua præsertim de fide causa emergebat, ut perspicuum fit ex frequentibus Conciliis olim a Romanis Pontificibus convocatis, quorum ductu & placito commissum sibi dominicum gregem providissime regebant. Sic vero loquitur Chrysostomus: Ὁ πρὸς δὲ Πέτρον μετὰ κοινῆς πάντων ποιῶντων γνώσεως, ἔδει αὐθεντικῶς, ἰδὲν ἀρχοντικῶς. Intuere Petrum nihil nisi de communi fratrum consilio agentem, nihil vero per imperium, nihil ex propria auctoritate.

CONCILIA REPROBATA.

Circa collatum ab Hæreticis Baptismum.

VAleretne Baptismus ab Hæreticis collatus diu magna animorum contentione disputatum est. In primis Africanorum Episcoporum Concilio, cui præfedit Agrippinus Carthaginis Episcopus, decretum fuit nullum prorsus, & invalidum ejusmodi Baptismum esse: ideoque ab Ecclesia iterandum. Testatur id Cyprianus epist. 71. ad Quintum.

Ipse deinde Cyprianus Carthaginis quoque præsul, hoc idem decretum coactis tribus Africanis Synodis confirmavit: dum regeret Stephanus Ecclesiæ clavum, Imperatoribus Valeriano, & Galieno. Primæ harum trium Synodi litteras Synodicas conscripsit Cyprianus. Vide hujus epist. 73. ad Jubajanum.

Ut vero decretum istud pleniorum fortiretur auctoritatem, plenior quoque Africanorum Patrum Synodus ab eodem Cypriano indicta est, convenientibus uno, & septuaginta Africæ, & Numidiæ Episcopis, qui præcedens decretum firmarunt, & innovarunt. Scripsitque de eo Cyprianus Synodicam ad Stephanum Pontificem, sub cujus finem ne hac occasione schisma nasceretur, ipse contestatur per istud decretum nihil præjudicari aliorum libertati, ut possint oppositam si lubet sententiam sequi, sine ulla Ecclesiasticæ unitatis labefactione. His vero acceptis litteris Stephanus Papa Synodi hujus sanctionem reprobavit, vetuitque ne quis auderet a contraria Apostolica traditione discedere. Huic Stephani rescripto minime acquievit Cyprianus, sed contra eum plenam querelarum scripsit epist. 74. ad Pomponium, qua Stephanum ipsum tum superbiæ, tum imperitiam,

tiam,
limite
ra con
frica,
ptem
menda
Deind
git his
coporum
collegas
verlus
pum n
unum
cedent
sane in
creder
mortal
be im
Cypria
ciferian
cap. 4.
Circ
formis
diversis
sareæ
prian
stat fui
mnatar
fos. In
xandria
non tar
exercui
ditione
Ex n
quibus
gnitudi
fuerunt
constab
Concili
tur. Q
cilium

tia, tum imprudentiæ in simulat : qua in re moderationis limites Cyprianus transiit . Quin etiam tertiam sine mora convocat Africanorum Antistitum Synodum , cui ex Africa , Numidia , & Mauritania interfuerunt Episcopi septem & octoginta . Initio Synodi præfatur non esse dirimendam ab his qui dissentirent communionem , & pacem . Deinde tacito Stephani nomine , ipsum paulo acrius perstringit his verbis : *Neque enim se quisquam nostrum Episcopum Episcoporum constituit , aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adigit .* Hoc ex loco , atque ex Tertul. lib. adversus Psychicos c. 1. ubi Rom. Pontif. *Episcoporum Episcopum* nuncupat conjicitur , hunc fuisse præcis illis sæculis unum ex titulis ejus . Iste demum pleniore Concilio præcedentium Africanorum innovatum fuit decretum . Hac sane in re sanctissimum virum etiam si ista ex officio agere crederet , a noxa non exemerint . Hac in peregrinatione mortali , magna etiam sanctitas non est ab omni culpæ labe immunis . A culpa ista Patres Africanos , & maxime Cyprianum mox resiliisse produnt Hieronymus contra Luciferianos , & Augustinus lib. 2. de Baptif. contra Donat. cap. 4. & Epist. 48.

Circa idem tempus altera Synodus hisce Africanis conformis habita est Iconii in Phrygia , convenientibus eo ex diversis Asiæ Provinciis Episcopis præside Firmiliano Cæsareæ in Cappadocia Metropolitæ : cujus superest inter Cypriani epistolas , ad Cyprianum ipsum epist. 61. ex qua constat fuisse hanc Asianorum Synodum a Stephano Papa damnatam , ejusque Assertores fidelium communionem exclusos . In eundem erroris lapidem impegisse Dionysium Alexandriæ Patriarcham refert Eusebius l. 7. Hist. Eccl. c. 6. non tamen in hunc , aut in Cyprianum Stephanus hanc exercuit severitatem , reveritus amborum sanctitatem , eruditionem , & dignitatem .

Ex multiplicibus Synodis hisce Africanis , & Asianis , quibus tam eximii , & in Ecclesiæ cælo quasi primæ magnitudinis sidera præ cæteris illustrissimi Præsules interfuerunt , & tamen jure merito reprobatis a Romana Sede , constabit illa regula inconcussa nullam esse cujuscumque Concilii auctoritatem , cui Romanus Episcopus refragetur . Quam rem infra plenius prosequar ad Romanum Concilium sub Damaso Pontifice .

APPENDIX.

*Ad precedentes Synodos, in qua discutitur Canonum Apostolis
attributorum Authoritas.*

Mirari subit si quum habita fuere illa de rebaptizandis
iis quos intinxerant Hæretici Concilia, fuerit ali-
qua Canonum Apostolis attributorum notitia, qui fieri po-
tuerit ut neque a Latinis Cypriano, & octoginta sex aliis
patribus quibus præfuit, quorum vota omnia Synodica su-
persunt, facta ulla mentio fuit trium Can. Apostolicorum
scilicet 45. 46. & 68. qui perspicue decernunt inanem esse
baptismum ab Hæreticis collatum, cum tamen potuissent
hi Canones suppeditare præcipuum sententiæ istorum præ-
sidium, ac munimen. Maxime cum Stephani rescriptum
ex adverso urgeret ipsam eis adversantem Apostolorum tradi-
tionem. Ipli quidem Africani recurrunt interdum ad A-
postolicam authoritatem, sed illam dumtaxat, quæ ex eo-
rumdem sacris Libris depromitur, quale est Pauli effatum
sæpissime ab eis repetitum, unus Deus: *Una fides, unum
Baptisma*. His adijunge Augustinum, qui nec in totis se-
ptem Libris de Baptismo contra Donatistas, in quibus fu-
sissime de hac quæstione disputat, ullius meminit Aposto-
lorum canonis. Imo vero l. 5. c. 23. sic ait: *Apostoli nihil
exinde praeceperunt, sed consuetudo illa qua opponebatur Cypria-
no, ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est, sicut
multa, qua universa tenet Ecclesia, & ob hoc ab Apostolis præ-
cepta recte creduntur, quamquam scripta non reperiantur.* Hæc
Augustinus.

Neque etiam antiquiores Græci canones istos agnoverunt,
alioqui namque Firmilianus Episcopus Græcus, & Græcæ
Synodi adversus hæreticorum Baptismum convocatæ Præ-
ses, qui in sua ad Cyprianum epistola, quæcumque potest
suar sententiæ argumenta, probationesque congerit, hosce
Apostolicos canones non siluisset. Scio utique a patribus
Græcis interdum Apostolis attribui nonnulla, his canonibus
sancita. Verum hæc illis accepta ferunt sancti Pa-
tres, non quatenus in illa vulgari canonum serie continen-
tur, sed quatenus ab Apostolis ejusmodi traditio, & usus,
in Ecclesias præsertim Orientales dimanaverat.

Por-

Porro Clementem & natu, & Episcopatu Romanum hos collegisse Canones mihi nemo persuaserit; tum quia, ut factis ostendi, Canones isti veteribus patribus præsertim Occidentalibus incomperiti erant, tum quia in eisdem non pauca damnantur, quæ fuerunt a beato Petro, cujus fuit Clemens discipulus, & Successor tradita Romanæ Ecclesiæ; ut est Canon quintus de uxore Episcopi, vel Sacerdotis, vel Diaconi non dimittenda obtentu Religionis. Et canon. 65. quo statuitur pœna depositionis, aut excommunicationis in eum, qui sabbato jejunaverit. Quæ de re plenius infra disputabimus. Et canon 68. quo eisdem multatur pœnis, qui feria quarta non jejunaverint. Hosce Canones avide Græci suscipiunt, lex quo se schismate a nobis divulserunt, ut prætextum arripiant damnandi Romanam Ecclesiam: ut liquet ex schismatica Synodo Quinisextâ, quæ magnam his Canonibus arrogat autoritatem, & Romanam damnare audet Ecclesiam Canonum istorum infractricem.

Ex adverso Concilium Romanum Episcoporum septuaginta sub Gelasio Papa librum canonum Apostolorum pronunciat apocryphum, & allegatur in *c. Sancta Romana distinct.* 15. His adjungenda Isidori censura relata in decreto *c. Canones dist.* 16. Canones, qui dicuntur esse Apostolorum, nec receptos esse ab Apostolica Sede, nec Sanctos Patres assensum illis præbuisse, atque ab hæreticis sub nomine Apostolorum fuisse compositos: in eis tamen aliqua utilia contineri. Marcellus Papa & Martyr tres Apostolorum sanctiones perhibet, quarum tamen nulla ad illos vulgo Apostolis adscriptos Canones referri potest. Primo, ut undequaque a quibuscunque judiciis liceat Episcopis Apostolicam Sedem appellare. Secundo, ut nullum haberi Concilium possit, nisi de supremæ sedis consensu. Tertio, ut Episcopi criminum accusati judicari non possint nisi in Synodo, quæ fuerit Romani Episcopi autoritate indicta. Et Concilium Ancyranum can. ult. allegat Canonem prohibentem, ne septenarius diaconorum numerus excedatur. Qui citati Canones cum non possint ad eam referri collectionem vulgarem Canonum Apostolis attributorum, satis inde arguitur, non esse necessario referendum ad illam Canonum trivialem congeriem, quidquid legitur prioribus Ecclesiæ sæculis Canonibus Apostolicis attributum, etsi fortasse tale aliquid in ea collectione legatur:

Jo. Cabasutio

B

in

Apostolis

titandis
erit ali-
feri po-
sex aliis
dica su-
olicorum
nem esse
scuissent
um præ-
scriptum
rum tram
ad A-
e ex co-
effatum
, unum
totis fe-
ibus fu-
Aposto-
toli nihil
y Cypria-
st, sicut
stolis præ-
ur. Hæc

overunt,
Græcæ
æ Præ-
ue potest
t, hosce
patribus
canoni-
ndi Pa-
ontinen-
& usus,

Por-

in qua etiam complures leguntur supposititii Canones Apostolicæ traditioni plane contrarii: ut sunt qui rebaptizari hæreticos sanciant, aut sacerdotem cum uxore convivere.

De tribus Synodis Antiochenis.

TRia memorantur Antiochena Concilia, quorum priora duo fuerunt contra Paulum Samosatenum Antiochiæ Patriarcham, impie asserentem de Christo, nihil fuisse quam merum hominem. Primum quidem convenerunt Antiochiæ Præsules Asiæ sub Imperio Gallieni, inter quos extitit, celeberrimus ille Neocæsareæ Ponti Antistes Gregorius Thaumaturgus, & Firmilianus Cappadocum Metropolitæ, anno octavo postquam fuerat a Stephano Papa de fidelium societate excisus. Quod argumentum est, Firmilianum postmodum ab errore resipuisse, alioqui non admittendum in legitiman Synodum. In hac damnatus est Paulus. Qui tamen subdole pœnitentiam simulavit, & palliodium dixit. Idem tamen, digressis in proprias sedes Episcopis, vitæque functo Thaumaturgo, larvam deposuit, & perversum dogma pertinacius asseruit.

Quocirca Episcopi Asiæ secundum Antiochiæ Synodum celebrarunt, in qua Paulus denuo condemnatus, & sede dejectus. Sed parere recusans, & suorum factione munitus, Patres necessitate adegit interpellandi ethnicum Imperatorem Aurelianum, brachii sæcularis auxilium ad sanctissimi Romani Episcopi Dionysii commisit, qui re penitus explorata, Paulum iuste depositum declaravit. Id iudicium Imperator executioni demandari iussit, & Paulum ejici. Legendus Eusebius lib. 7. Hist. Eccl. c. 24.

Tertium denique Antiochiæ Concilium habuerunt Ariani tempore Constantii Principis, de quo inferius suo loco.

Q

Marco
thus
nunc
refer
mana
Idem
Cleric
licitu
re po
audit
totius
sma i
conv
negav
stibus
delict
esse c
ponde
catur
minen
Papa
cellin
puffill
rat tr
paulo

Sicu
pe
perfec
opposi
tis loc
Synoc
triarc

CONCIL. SINUESSANUM.

QUUM Romanæ præfset Ecclesiæ Marcellinus, defæ-
 viente atrocissima Diocletiani persecutione celebra-
 tum Concilium fuit in quadam Sinuessæ crypta circa
 Marcellini causam, qui ethnicæ crudelitatis metu idolis
 thus adoleverat. Erat Sinuessæ Campaniæ oppidum, quod
 nunc vocari perhibent *Rocca di Mondragone*. Istud Concilium
 refert Baronius in annum 303. ejusque acta ut vera, ger-
 manaque admittit, fatetur tamen aliquot mendis vitata.
 Idem conjicit indictam fuisse Synodum istam a Romano
 Clero, ad quem totius Ecclesiæ spectabat regimen ac sol-
 licitudo in defectum Romani Pontificis, ut ex multis lique-
 re potest Cypriani litteris. Hic vero novum, & antea in-
 auditum periculum urgebat, ne Pontificis summi lapsus
 totius Ecclesiæ ruinam secum traheret, aut exitiale schi-
 sma inveheret. Non enim fuisse à Marcellino Synodum
 convocatam convincitur inde, quia culpam suam profus
 negavit coram ipso Concilio, donec productis pluribus te-
 stibus, jam amplius dissimulare non valens, suum postremo
 delictum profusis lacrymis confessus est: neque dignum se
 esse qui versaretur in ordine Sacerdotali. Cui Patres res-
 ponderunt: *Ore tuo condemnaberis, quia prima sedes non judi-
 catur à quoquam*, ut legitur in hujusce Concilii actis. Me-
 minerunt pariter Anastasius in Marcellino, & Nicolaus
 Papa I. Epist. ad Michaelém Imperatorem. Cæterum Mar-
 cellini lapsus non fuit infidelitas erroris in intellectu, sed
 pusillanimitas contra debitam fidei professionem, qualis fue-
 rat triplex Petri negatio. Sed hanc ruinam Marcellinus
 paulo post Martyrio reparavit.

CONCIL. ELIBERINUM.

Sicut Diocletiani cum Maximiano, & insequentium Im-
 peratorum Galerii, Maxentii, Maximini, atque Licinii
 persecutio multis fuit occasio triumphii; ita plerisque ex
 opposito impulit in ruinam. Quare Patrum sedulitate mul-
 tis locis provisum fuit circa lapsos. In Oriente quidem per
 Synodum Ancyranam, cui Vitalis præfuit Antiochiæ Pa-
 triarcha; & per Synodum Alexandrinam, in qua Petrus Ale-

xandriæ Patriarcha, & deinde sub Maximino Martyr suos edidit Canones pœnitentiales circa lapsos. In occiduis plagis pariter circa lapsos provifum est per congregatum Eliberi Concilium, quæ est Hispaniæ Bæticiæ civitas dicta vulgo *Elvoira*. Huic subscribere inter alios Osius ille Cordubæ Episcopus, qui postmodum Nicæno Generali præfedit, & Valerius Cæsaraugustæ Episcopus, ille idem qui præstantissimum Martyrem Vincentium habuerat administrum. Contigit ista Synodus an. Chr. 305. aut circiter, Galerio, & Constantio Imper.

Hinc, ut fideles in officio continerentur, rigidiores Canones proculi sunt, quam in Conciliis Ancyrano, & Alexandrino, in quibus communio post lapsum pœnitentibus saltem in vitæ discrimine indulta est, quam lapsis denegat Eliberinum. Hujusce Concilii tacito tamen nomine meminit Innocentius I. Epist. ad Exuperium Tolosanum Episcopum his verbis: *Et hoc quæsitum est quid observari oporteat de his qui post Baptismum omni tempore incontinentia voluptatibus dediti, in extremo vita sua fine, pœnitentia simul & communionis reconciliationem exposcunt. De his observatio prior durior, posterior interveniente misericordia inclinatio est. Nam consuetudo prior tenuit ut concederetur pœnitentia, sed communio negaretur. Nam cum illis temporibus persecutiones crebra essent, ne communionis concessa facilitas homines de reconciliatione securos non revocaret a lapsu, negata merito communio est, concessa pœnitentia, ne totum penitus negaretur, & duriozem esse remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesis reddidit, jam depulso terrore Communionem dari obeuntibus placuit, &c.* Ita Innocentius.

Eliberina itaque Synodus interdicit communionem in fine vitæ eos, qui post Baptismum lapsi sunt in idololatriam can. 1. & 2. eosque, qui post peractam pœnitentiam lapsi sunt in fornicationem can. 7. & illos qui per maleficium hominem occiderunt can. 6. & passim aliis canonibus prolapsos in alia gravia crimina. Verum posterior Ecclesiæ disciplina mitior exstitit, quæ non permittit Viatici communionem cuiquam pœnitenti in fine vitæ subtrahi, ut liquet ex Ancyranæ Concilii can. 6. & Nicæni can. 12. & Aghatenfis can. 11. atque ex præfato Innocentii rescripto, nec non ex universalis Concilii Carthaginensis quarti can. 77. & 78.

Cæterum Eliberinis Patribus immitiores fuere Novatiani,

&

& Cataphryges Hæretici, seu Montanisti, qui ne dum viatici communionem, sed etiam omnem reconciliationem pœnitentibus moribundis recusabant, ut testabantur de Novatianis Cyprianus epist. 52. ad Antoninum, & epist. 67. ad Stephanum Papam, atque Ambrosius, & Pacianus in suis de pœnitentia libris. De Montanistis vero Tertullianus ipse Montanista lib. de pudicitia c. 1.

Itaque ne immunitatem, quam in illis hæreticis Ecclesia Dei semper execrata est, in istud Concilium refundamus, illa communionis in ipso vitæ exitu statuta privatio nullatenus reconciliationis, seu absolutionis, sed Eucharistiæ Sacramentum adimit. Quis vero non abhorreat, & detelleretur pœnitenti veniam in ipso vitæ exitu, atque imminentis jam irrevocabilis iudicii limine suppliciter, & lacrimose roganti, reconciliationis præsidium, & opem in tanto discrimine subtrahere? Quis non perhorresceret illius inhumanitatem, qui prohiberet, ne quisnam manus auxiliares ei porrigeret, qui sua culpa in gurgitem prolapsus, & jam fluctibus obruendus supplices manus tenderet, ut eriperetur, præsertim si facile, & absque Liberatoris periculo posset eripi? An vero major erga corporalem vitam adhibenda est charitas, quam erga redemptam Christi sanguine animam, quæ pœnitens, & lugens in ultimo vitæ confinio, & extremo salutis æternæ discrimine piæ Matris Ecclesiæ opem, ac præsidium jamjam in circumstantium, & frementium dæmonum manus caesura efflagitat, & miserabiliter implorat?

Scio equidem dici posse communionem de reconciliatione pœnitentis perinde, ac de Eucharistiæ beneficio, verum de hac sola exponendi sunt illi canones Eliberini. Id enim dicere, ne dicam diabolicæ immanitatis horror suadet, simulque apertum Nicæni Canonis 13. testimonium statuentis servandam esse, quam vocat antiquam, & canonicam legem, ut qui ex hac vita egrediuntur, ultimo, & necessario viatico non frustrentur: ita ut si post acceptam Eucharistiam convaluerint, inter illos duntaxat recipiantur, qui solis fidelium orationibus participant. Quibus ex verbis liquido constat mentionem hic tantum eorum esse, qui in pœnitentium statu versantur. Cum igitur Nicænum Concilium (in quo præsidebat qui Eliberino Concilio subscriptus legitur Osius) attestetur hanc esse antiquam, & canonicam legem

circa pœnitentes de vita periclitantes, Canones illi Eliberini, quamvis Nicænæ dispositioni contrarii, non sunt trahendi ad extremam immanitatem, quam Ecclesiæ spiritus perhorrescit, sed ad eam moderandi sunt severitatem, quam verba ipsorum necessario præ se ferunt. Denique illam usque adeo sinistram a quibusdam neotericis excogitam Eliberinorum Canonum explicationem satis condemnat antiquæ pietatis, & eruditionis specimen Cyprianus Epist. 2. ad Antonianum, sic dicens contra Novatianos: *Miror quosdam sic obstinatos, ut dandam lapsis non putent pœnitentiam, aut pœnitentibus existentem veniam denegandam.* Scriptor quidem ad miraculum doctissimus Dionysius Petavius in suis ad Epiphanium notis hanc Eliberinis Canonibus effixerat inclementiam; sed consultius postmodum ab ea sententia recessit in suis ad Synesium notis. Refert Ambrosius lib. v. de pœnit. 3. quod pœnitentis absolutionem, & réconciliationem, semper comitari soletur dominicæ Carnis communio: veruntamen ex iusta causa tantisper ab hoc instituto recesserunt Eliberini Patres.

Canon Eliberinus 34. *Cereos placuit per diem in Cameterio non accendi: inquietandi enim Sanctorum Spiritus non sunt.* Hæc prohibitio, qua Novatores contra pium Catholicorum usum abutuntur, illis temporibus conveniebat, quum inter paganos versabantur Christiani, ne isti superstitioni participarent. Ethnicis enim persuasum erat mortuorum animas tum cibis tum lucernis indigere, quibus, & famem, & tenebras dispellerent: ideoque dapes, lac, & vinum funeribus inferebant, ut fidem facit Plutarchus initio vitæ Romuli, aliique veteres. Homerus scribit Odyssæe undecimo ab Ulyssæe oblata cum sanguine, & vino farinam inferorum animabus: & has accedentes avidè quæ apposuerat absorpsisse. Præterea in exequiis Miseni apud Virgilium Æneid. 6. *Aversi tenere facem congesta cremantur turea dona, dapes, fuso crateres olivo.* Ait Tertull. de resur. car. cap. 1. Ethnicos ita defunctis parentare, ut eis esculenta apponant quæ comedant, eodemque igne, & corpora ipsorum, & appositas dapes absumere. Idem similia refert l. de testim. animæ cap. 4. Itemque Epiphanius in Ancorato c. 37. Quin etiam tumulis accensas lucernas includebant, cujusmodi etiam nunc ad effossas eorum urnas reperiuntur, Causa cur fideles fanalia, cereosque

in

in ex
cem
mis e
displi
venti
nibus
tem
quiert
sa ro
scitar
berut
procu
tandi
rum
ad fu
rum
goriu
rat C
cerec
πὰ δὲ
Ca
cit:
tu &
perci
Chri
magi
genti
time
tur,
alio
mili
mulg
hiber
gi,
in lo
ta S
Zov
cede
affici
Pr
istun

In exequiis adhibent tota mystica est, ad significandam lucem æternam, quæ post caducam hanc vitam piorum animis effulget. Verbum porro inquietandi, quo utitur Canon, displicentiam signat, quam Sancti post hanc vitam ex viventium superstitione concipiunt. His adde gentiles luminibus ad sepulcra plerumque utos per magnificam impietatem, & necromantiam, eoque videri pertinere vocem inquietandi, quæ usus est etiam Samuelis Spiritus a Phytonisfa rogatu Saul Regis evocatus: *Quare inquietasti me ut suscitarem?* 1. Reg. 28. postquam vero fatiscente gentilitate liberum caput extulit Christi religio, tum demum fideles procul ablegato metu, vel suspicione approbandi, vel imitandi profanos gentilium ritus, cereis accensis Christianorum exequias prosequuti sunt. Scribit namque Hieronymus ad funus sanctæ Paulæ ingentem fuisse concursum Clericorum, & Monachorum cereos ardentem deferentium: Gregorius etiam Nicænus in vita Macrinæ Sororis commemorat Clericos, qui ei iusta persolvebant, funus comitantes cereos accensos præ manibus habuisse. *Τὰς ἐκ τῆ ἀπὸ Λαμπάδος ἕχοντες παύρες.*

Canon 36. quem nobis etiam objectant Hæretici, ita sanxit: *Placuit picturas in Ecclesia esse non debere, ne quod colitur & adoratur, in parietibus dipingatur.* Ut mens Concilii percipiatur, habenda temporis ratio est, quo defavebat in Christianos gentilium insectatio. Favet quippe Canon iste imaginibus sacris, quas ideo vetat parietibus appingi, ne gentilibus ludibrio essent. Quod sane periculum, haud ita timebatur in imaginibus, quæ in Ecclesiis appendebantur, aut alioqui mobiles collocabantur, ut subduci, & alio transferri persecutionis exurgente procella possent. Simili ex causa in Codice Justiniano lib. 1. tit. 8. lex promulgatur Theodosii, & Valentini Imperatorum, prohibens signum Salvatoris in silice humi insculpi, aut pingi, ne videlicet conculcetur, aut conspuatur ab iis, qui in locum sacrum conveniunt. Quod item sanxit Quinisexta Synodus can. 74. cum hac ratione, *ὡς ἐὰν μὴ τῆ τῶν βαδίζοντων καταπατήσῃ τὸ τῆς εἰκῆς ἡμῶν ἑσπερον εὐσεβέστατον.* Ne incedentium conculcatione victoriæ nobis trophæum injuria afficiatur.

Præterea non immerito suspicatur Baronius, Canonem istum ab Iconoclastis, qui olim Hispaniam incoluerunt, con-

factum, & suppositum. Ratio ejus est, quia licet profertur ab Ivone lib. 3. Decreti, non tamen ab iis, qui eum præcessere Canonum compilatoribus Fernando Diacono, Dionysio exiguo, Cresconio: tum quia veterum Iconomachorum Hispanorum nemo quantavis diligentia, undecumque argumenta contra Sacras Imagines conquisita collegerit, Eliberini Concilii in ipsa Hispania celebrati canonem ullum profert non Vigilantius, non Claudius Taurinensis Episcopus, ambo in Hispania versati sacrarum Imaginum impugnatores.

CONCIL. ANCYRANUM.

Istud coactum est simul atque morte Maximi extincta est dira in Oriente in Christianos accensa persecutio; providit enim circa eos, qui tyrannidis formidine lapsi fuerant. Est vero Ancyra Galatiæ Metropolis. Synodo isti nonnulli Episcopi interfuerunt, qui deinde subscripti in Nicæna œcumenica leguntur; videtur habita an. Chr. 314.

Canon 1. Diaconis ipsis permittit uxorum usum, si ante ordinationem Episcopo fuerunt protestati se nolle, aut non posse ab uxore continere: citatur a Gratiano *cap. Diaconi dist. 28.* de cœlibatu sacri Cleri, consulto inferius annotata ad Nicæni Concilii can. 3.

Canon Ancyranus 13. cavet ne Chorepiscopi Presbyteros, aut Diaconos ordinent citra veniam Episcoporum, quibus ipsi Chorepiscopi subsunt. Huc spectat Antiocheni Concilii Canon 10. solum Chorepiscopis permittens Exorcistarum, Lectorum, & Subdiaconorum ordinationem; prohibens vero Sacerdotum, & Diaconorum etiam (inquit) *Chorepiscopi ordinationem acceperint Episcoporum.* Hic porro Antiochenus canon duo circa Chorepiscopos edocet. Primo illos non in Civitatibus, sed in Vicis, & minoribus Oppidis constitui.

Secundo posse contingere, ut Episcopali quoque Ordine præfulgeant Chorepiscopi. Quæ observatio egregie conciliat canonem Antiochenum cum epistola decretali Papæ Damasi negante, Chorepiscopos ullam habere ordinandi potestatem, eo quod nihil amplius sint quam Presbyteri, nec ullatenus Episcopi. Loquitur namque Damasus de potestate Chorepiscopi præcise, qua talis est, non tamen negat fieri posse,

ut

ut E
in E
Conc
ut a
exem
mus
moti
diner
præ
prop
Dam
pos,
comm
beriu
cond
aptar
illa
quin
ment

S
n
copu
in Ch
Ca
gular
c. b
Ca
10. r
forni
suspe
est in
Citati
ordin
Nica
qui v
tuitu
Ca
illun
mæ

ut Episcopus curam subeat Chorepiscopi, aut Chorepiscopus in Episcopum consecretur. Sic enim reperimus in priscis Conciliis Episcopos a propriis Ecclesiis dimotos, permitti, ut alicubi Chorepiscoporum fungantur officio. Cujus rei exemplum suppeditat Nicænx Synodi canon 8. Simile videmus in titularibus Episcopis, qui assignati Ecclesiis in remotioribus infidelium partibus constitutis, habent quidem ordinem episcopalem, sed omni jurisdictionis exercitio carent præter eam, quæ ipsis ab aliis Episcopis pro suo libito in propriis finibus, ac diocæses indulgetur. Præclare vero Damasus in illa de Chorepiscopis epistola confert Episcopos, qui amore quietis, & otii suum Chorepiscopis munus committebant, cum nefariis illis meretricibus, quæ ut liberius sædæ libidini indulgeant, sobolis suæ curam penes conductas pretio nutrices abjiciunt. Quod idem proh nefas! aptari potest quamplurimis hujus sæculi Prælati. Cæterum illa Damasi constitutio (si tamen ipse est) non obstitit, quin extiterint complures deinceps Chorepiscopi, quorum mentio in posterioribus Conciliis passim occurrit.

NEOCÆSARÆENSE CONCIL.

SYNodus Neocæsaræensis Nicænam præcessit, subscriptus namque Neocæsaræensi legitur Basilius Amasææ Episcopus, qui sub Licinio Martyre occubuit, ut refert Eusebius in Chronico. Est Neocæsaræa Ponti in Asia civitas.

Can. 8. decernit esse sacris ordinibus inhabilem, & irregularem, cujus uxor fuerit adulterata. Citatur in decreto *c. si cujus uxorem dist. 34.*

Canon 9. irregularem dicit respectu Sacerdotii, & canon 10. respectu quoque Diaconatus, eum qui fuerit aliquando fornicatus, ut si post tale delictum contingat ordinari, sit suspensus ab illius, quem cepit ordinis exercitio. Hic non est in usu. Unde colligito quantam illis temporibus sanctitatem, vitæque antea innocenciam requirebat Ecclesia ordinum susceptionem, sacrumque ministerium. Similiter Nicænus Canon 1. viam illi ad sacros ordines præcludit, qui vel semel peccatum animale commiserit: quod idem statuitur Eliberini Concilii can. 30.

Can. 12. Illum a sacerdotio excludit qui ægrotans fuerit illuminatus, idest Baptizatus, eo quod per acædiam, & animæ suæ neglectum ad id tempus Baptismum distulerit. Eos qui

qui lecto per ægritudinem decumbentes lavacrum regenerationis accepere sanctus Cyprianus per ludibrium clinicos vocat: qui sani, peripateticos Epist. 76. ad Magnum. Neque vero hanc primam irregularitatem Synodus Neocæsarænsis induxit: longe enim antea Cornelius, qui Romæ sedebat an. 255. in sua ad Fabium Antiochenum epistola, quam refert Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. c. 35. discrete asserit Novatianum non debuisse ordinari Presbyterum, quia non licet in lecto baptizato (sicut Novatiano contigerat) assumere in Clerum.

Canon 15. ita decernit: *Diaconi septem esse debent ex canone, etiamsi magna sit Civitas: ejus autem fidem facit liber aëtorum.* Habetur in decreto c. *Diaconi septem dist. 93.* Idque adeo religiose servabatur, ut neque Romæ numerus hic excederetur: Cornelius enim Papa Cleri Romæ consistentis numerum ita recenset, Episcopum unum, Presbyteros quadraginta sex, & Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores cum Ostiariis quinquaginta duos. Hæc refert ex Cornelii Epistola ad Fabium Antiochiæ Episcopum Eusebius.

CONCILIUM ARELATENSE I.

*Aliaque habita tempore Constantini Imperatoris
in causa Donatistarum.*

ORigo hæc fuit in Africa pertinacissimi Donatistarum schismatis; qualem describunt optatus Milevitanus, & Augustinus. Lucilla mulier Hispana præpotens, & ambitiosa Carthagine versabatur. Hæc a Cæciliano Carthaginis Ecclesiæ Diacono reprehensa, quod ossa cujusdam, quem Ecclesia non retulerat in Sanctorum album, deferret, & ante sacram communionem exosculetur. Illa correctionis impatiens ulciscendi de Cæciliano captabat occasionem: contigit ut Mensurius Carthaginis Episcopus a tyranno Maxentio Romam evocatus, senioribus quibusdam Ecclesiæ vasa sacra discessurus commendaverit. Interea peregre moritur Mensurius, atque in hujus sedem promovetur Cæcilianus, qui ex officio vasa Ecclesiæ repetit. At eorum depositarii, qui sacrilego ausu illa sibi retinebant, ejus protinus commu-
nio-

nione
quippe
illi cri
rum
& qu
contul
nem.
men a
ordina
suffect

Don
Maxe
rator
licanis
& M
po,
313. c
pus,
isti ma
Ælian
illi ab
accura
manu

Con
tos fa
mum
piscop
ri, ub
tur D
rursus
mum
nuo c
Cæte
ad A
multu
Augu
victis
veris
vesan
copiis
Edict

tionem averfantur, causantes eum non esse Episcopum, quippe qui ordinatus a Felice Aprungitano fuisset, quem illi criminabantur fuisse iuxta Diocletiani persecutione sacrorum librorum traditorem. His se Lucilla ultro adjunxit, & quidquid opibus, & autoritate valebat, magno studio contulit ad schismatis novi fulcimentum, & propagationem. Præcipuus schismatis autor fuit Donatus cui cognomen a calis nigris. Hic sceleris sui conscium Majorinum ordinavit Carthaginis Episcopum, Cui subinde mortuo suffectus est Donatus alter.

Donatistæ Constantium primo Imperii post sublatum Maxentium anno interpellant adversus Cæcilianum. Imperator causam remisit primum quidem tribus Episcopis Gallicanis, Retitio Herduesium, Materno Agrippinensium, & Maino Arelatensium; deinde Melchiadi Romæ Episcopo, qui ad istius causæ iudicium Romæ Concilium anno 313. cuius sententia Cæcilianus dictus est legitimus Episcopus, & adversariis mandat, ut se illi subicerent. At isti maiore insolentia per Africam tumultuantur: dumque Ælianus Africæ Proconsul eos in officio continere studet, illi ab hoc ad Constantinum provocant, suamque causam accuratius examinari postulant quam fecisset Concilium Romanum, quod sibi suspectum querebantur.

Constantinus nimia ductus erga procacissimos, & sceleratos facilitate, futurumque sperans, ut sic ad quietem demum se componeret, procurat novam, & confluentium Episcoporum numero ampliorem Synodum Arelatis congregari, ubi causa denuo exactissime discussa iterum condemnatur Donatistæ anno 314. Isti vero intollerabili pervicacia rursus ad Constantinum provocant, qui eorum deputatos primum Romam, deinde Mediolanum accivit: ubi causa denuo dijudicata novæ condemnationis iudicio succubuerunt. Cæterum nec sic effracta est eorum contumacia: sed usque ad Arcadii, & Honorii tempora omni præcipiti furore tumultuati, grassatique sunt. Atque vix tandem magni illius Augustini Episcopi laboribus assiduis, & disputationibus invictis, præcipue vero Marcellini Tribuni potentia, & severis coercionibus quem ad compescendam Donatistarum vesaniam Honorius Augustus cum amplissima potestate, & copiis militaribus delegaverat, ipsiusque Honorii pænalibus Edictis domita est impiorum protervia.

Quæ

Quæ in Donatistarum causa mandante Constantino Augusto, & approbante Papa Sylvestro Arelate Synodus convenit, multis nominibus celebritatem habet: quippe in qua Constantinus per se interfuit, & innumeri propemodum Episcopi ex universa Gallia, ex Hispania, ex Britannia, & Hibernia Insulis, ex Italia, Sicilia, & Africa eo confluerunt. Interfuere quoque Summi Pontificis Legati Claudianus, & Avitus Presbyteri, Eugenius, & Quiriacus Diaconi anno Christi 314. Volusiano, & Aniano Consulibus. Afferit Ado Viennensis in Chronico sexcentos ad hanc Synodum Patres convenisse. Ejusdem meminit Augustinus lib. 1. contra epist. Parmeniani c. 6. complectitur vero Canones 23.

Canone 1. decernitur Paschæ Domini festum eodem die per universum orbem celebrandum esse: & juris atque officii Romani Episcopi esse, ut juxta receptam consuetudinem litteras ea de re quotannis ad universas dirigat Ecclesias. Quod idem non multo post ab œcumenica Nicæna Synodo constitutum est. Et olim Papa Victor coacto Romæ Concilio per universum servari Orbem præceperat sub excommunicationis pœna, reclamantibus licet Asianis, maxime Polycrate Ephesi Episcopo, & dissuadente Iræneo Lugdunensi, quam historiam fuse prosequitur Cæsariensis Eusebius.

Canon 5. communionem fidelium excludit Theatricos, & Histriones. Conformatur Eliberino canoni 62. Jus vero civile illos infamia notat, qui artis ludicræ pronuntiandive causa in scœnam prodierint *l. 1. ff. de his qui not. infam.*

Canon 9. usum abolet libellorum a Martyribus, & Confessoribus proficiscentium, quorum intuitu, & precibus canonicum pœnitentiæ tempus ab Episcopis minuebatur, lapsique ante præfinitum tempus reconciliabatur. Ejusmodi libellorum haberi rationem prorsus dudum vetuerat Concilium Eliberinum can. 25. Meminere quoque istiusmodi libellorum nec sine querela, quod per illos Ecclesiasticæ disciplinæ relaxaretur vigor, Tertullianus lib. ad Martyres, & Cyprianus Epist. 10. 11. 12. 14. 15. & illa pœnitentiæ Canonicæ ad Martyrum præces concedi olim solita mitigatio præludebat hodiernis indulgentiis, ut ad Cyprianum Scholiastes Pamelius adnotat.

Can. 13. Eos qui sacros libros, aut vasa sacra gentilibus

tra-

tradi-
vet a
ordi-
ei sit
præb-

In
vincia
na,
butio
ni, q
ber n
vincia
liensi

Vienn

bus p

bus e

lium

vero

sis, n

men e

losæ

tres i

ternu

suo r

inter

quos

cum

hæ E

ab iis

pratu
stinus

N

Alex

negan

coæte

creat

scopu

tradiderint, aut nomina fidelium eisdem detulerint, amovet a clero: sic tamen ut si quis ignoranter, & bona fide ordinem a quoquam eorum susceperit, ordine utatur, nec ei sit fraudi talis ordinatio. Cæciliani causa Canoni huic præbuit occasionem.

In hujus Synodi Patrum subscriptione attribuuntur Provinciæ Viennensi, quæ est in Gallia, urbes Arelate Vienna, Vasio, Arausio, Carpentoractum. Quæ quidem attributio conformis est Provinciarum Gallicanarum distributioni, quam tradunt itinerarium Imperatoris Antonini, & liber notitiæ Romanorum. Massiliam quoque Viennensi Provinciæ ascribit Synodus Taurinensis in causa Procli Massiliensis Episcopi. Amianus quoque Marcellinus l. 15. sic ait: *Viennensis Provincia civitatum exultat decore multarum, quibus potiores sunt Vienna ipsa, & Arelate, & Valentia, quibus & Massilia jungitur.* Quando istud agebatur Concilium, Arelatensem Ecclesiam Marinus moderabatur; cum vero Viennensi Provinciæ finitima esset secunda Narbonensis, mirum est nullum istius Episcopum exprimi: cum tamen ex Narbonensi prima hic subsignaverint Episcopi Tolosæ, & Biterrarum. Insignes præ reliquis hic interfuerunt tres illi Gallicani Episcopi Rheticus Augustodunensis, Marternus Agrippinensis, & Marinus Arelatensis, quos primo suo rescripto Constantinus ab Anulino Proconsule Africæ interpellatus, constituerat solos in ista causa iudices, & quos altero deinde rescripto Romam proficisci iussit, ut una cum Melchiade Pontifice Romano, aliisque quindecim Italiæ Episcopis iudicium ferrent. Quod & factum est, habito ab iisdem Concilio in ipso Palatio Laterano, ut prodit Optatus Milevitanus lib. 1. contra Parmenianum, & Augustinus in breviculo, & alibi.

Nicæna œcumenica prima Synodi Historia.

NUNC tempus agendi de primo œcumenico Concilio, cui causam dedit hæresis Ariana. Arius itaque Presbyter Alexandrinus novam in orbem terrarum pestem invexit, negans Filium Dei patri esse coæqualem, substantialem, & coæternum, sed eum asserens a Patre de nihilo in tempore creatum. Huic se pesti in primis opposuit Alexander Episcopus Alexandrinus, qui præmonitum Arium, sed indocilem,

iem, & obſtinatum anathemate percuffit. Arius ad Eufe-
bium Cæſarææ in Paleſtina Episcopum confugit, quem hæ-
reſis ſuæ ſocium, & fautorem naſtus eſt cum aliis Episco-
pis, Paulino Tyri, Patrophilo Scytopoleos, Marii Chalcedo-
nis, Theogni Nicææ, alioque Eufebio Nicomediæ, cujus
magna erat apud Conſtantinum Auguſtum gratia, & autho-
ritas, omnemque Meletianorum factionem in dogmatis per-
verſi contagionem attraxit. Serpente latius malo, Arianif-
que insolentius in dies tumultuantibus, Alexander encycli-
cas per univerſam Eccleſiam litteras conſcripſit, præcipue
vero Sylveſtrum Romæ Episcopum tantæ perniciæ ingrave-
ſcentis admonuit. Sylveſter Oſium ſapientiffimum, & reli-
gioſiffimum virum Cordubæ Episcopum delegavit ad Con-
ſtantinum, & ad Alexandrinum Episcopum, & quocumque
opus eſſe videretur ad extingendum hoc incendium.

Oſius ad Conſtantinum acceſſit, a quo & litteras acce-
pit ad Alexandrum, & Arium tum increpatorias, tum ad
pacem hortatorias, quarum exemplar Eufebius Cæſarienſis
reſert in vita Conſtantini. Hiſce litteris cauſam, & origi-
nem turbarum Imperator in Alexandrum rejicit, ut prin-
cipem jam intelligat ab Epifcopo Nicomediænſi deluſum,
& præterea quæſtionem iſtam circa Dei Filium levem eſ-
ſe, nec ad fidem Catholicam ullo modo pertinere aſſerit:
cum tamen Chriſtianæ fidei ſumma præcipue in Chriſti di-
vinitate conſiſtat.

A Conſtantino digreſſus Oſius Alexandriam conceſſit, ea-
que in urbe Concilium indixit, cujus meminit Athanaſius
apologia 2. vocatque Generale Concilium. Meminit ejus et-
iam Socrates l. 3. c. 5. ex quorum relatu conſtat diſcuſſam
ſuiſſe Arii, & Meletianorum cauſam, ſimulque damnatum
impii Sabellii dogma divinarum perſonarum diſtinctionem in-
ficiantis. Addit Athanaſius in eadem Synodo Coſluthum
Presbyterum Alexandrinum, eo quod cum Epifcopus non
eſſet, munus tamen Epifcopale obire, multoſque ordinare
clericos attentaveſſet, fuiſſe ab Oſio redactum in ordinem.

Cum vero Ariani deſpecta Concilii Alexandrini authorita-
te ſe insolentius offerrent, & perverſum dogma propagarent;
viſum eſt controverſiam ab œcumenica & inſigniori Synodo
dirimendam. Hanc itaque Sylveſter Papa conſpirante una
Conſtantino Auguſto Nicææ in Bithynia indixit. Imperator
egregium religionis ſpecimen edidit miſſis in omnem partem

cur-

curfor
vitavit
pace &
dium
ſas tan
ribus
ſis orb
an. Ch

Con
dubæ
ni, qu
ſcripſer
Macar
quorum
litur,
Theba
dion T
dioni o
mini a
rææ E
dentib
nia, o
vocavit
Arius
quoque
Athana
bi com
ſignis,
effulſit
odia in
Veru
contigi
adſuit
riani E
diſenſi
ſi, Pau
Hi pri
Ortho
tamen
vit, p
vero ip

cursoribus, & litteris, quibus Episcopus ad Synodum invitavit: eorum pro Dei cultu fidei integritate, Ecclesiæ pace & dignitate, quam maxime potuit zelum, ac studium succendit: vecturas itinerum, omnesque victus impensas tam ipsis, quam comitantibus clericis, & familiaribus large providit. Nicæam itaque convenerunt ex diversis orbis terrarum plagis trecenti decem & octo Episcopi, an. Chr. trecentesimo vigesimo quinto.

Concilio præfederant Romanæ sedis legati Osius Cordubæ Episcopus, Victor, & Vincentius Presbyteri Romani, qui ante Patriarchas ipsos confederunt, primique subscripserunt Alexander Alexandria, Eustachius Antiochiæ, Macarius Jerosolymorum Patriarchæ, aliique Præsules, quorum eximia sanctitas Ecclesiæ factis consignatur, & colitur, Nicolaus Myræ in Lycia Episcopus, Paphuntius Thebarum Ægypti, Potamon Heraclææ Ægypti, Spiridion Thromitantis Cypri (his duobus Potamoni, & Spiridioni olim propter fidei confessionem in persecutione Maximi alter oculus fuerat effossus,) Paulus etiam Neocesariæ Euphrathiæ qui sub Licinio in causa fidei fuerat candentibus laminis excruciat, Jacobus Nisibis in Mesopotamia, qui mortuos (ut refert Theodoretus) in vitam revocavit, Alexander Constantinopolis cujus postea precibus Arius sæda, & inopina morte consumptus est, Arosanes quoque in Armenia superiori Episcopus. Denique Magnus Athanasius tunc Ecclesiæ Alexandrinæ diaconus, quem sibi comitem Alexander Patriarcha delegerat, cujusque insignis eruditio, & animi vigor in Sacro Concilio mirifice effulsit contra Arianos disputantis. Unde illorum in se odia infensissima concitavit.

Verumtamen quod scriptum est in libro Job hic pariter contigit: *Cum venissent filii Dei, ut assisterent coram Domino, adfuit inter eos etiam Satan.* Interfuere namque cum illis Ariani Episcopi, uterque Eusebius Cæsariensis, & Nicomediensis Paulinus Tyri, Theognis Nicææ Menophantes Ephesi, Patrophylus Scytopolis, aliique Præsules Arianæ sectæ. Hi primum calumniosis accusationibus, & famosis libellis Orthodoxos Antistites insectati sunt apud Imperatorem, qui tamen porrectos sibi libellos legere noluit, sed concremavit, palam professus Episcopos a Deo solo judicandos: se vero ipsorum judicio in iis, quæ ad salutem animæ perti-

nent,

nent, subesse. Occultanda esse præterea sacerdotum delicta, ne inde aliqui ansam arriperent scandalum, aut contemptus Sacri Ministerii, ut scribunt Rufinus l. 1. cap. 2. Sozomenus l. 1. cap. 16. Theodoretus lib. 1. cap. 11. Gregorius Papa lib. 4. epist. 75. ad Mauricium.

Statutum in primis est pro inconcusso fundamento a patribus Nicæni nihil contra fidem ab antiquo traditam, & hætenus in Ecclesia receptam innovandum esse, ut eo loco testatur Sozomenus. Lecta sunt deinde Arii scripta, necnon Eusebii Nicomediensis damnabilis epistola: dogmata Arii nefaria cum execratione rejecta sunt: tandemque conclamatum est Filium esse Patri coessentialem, & coæternum, neque ex nihilo creatum, sed ex Patris substantia genitum, ideoque suo symbolo Synodus professæ est, eum esse genitum non factum Ο'μοούσιον consubstantialem Patri, Deum verum de Deo vero.

Constantinus dum in Concilio disputabatur, attente auscultabat; rumores subnascentes sopiebat, suum modeste sensum insinuabat, singulis suaviter alloquebatur, ut refert Eusebius l. 3. vitæ Constantini c. 13. denique formulæ fidei subscriperunt tum Catholici, tum etiam Ariani, ut Principi complacerent, suosque retinerent Episcopatus. Eusebius tamen Nicomediæ, & Theognis, quem alii Theognum dicunt, Nicææ plus aliis repugnarunt. Itaque suis per Concilii sententiam dejecti sunt sedibus, in quibus constituti sunt, Nicomediæ quidem Amphion, & Nicææ Chrestus. Attamen Eusebius, & Theognis, ut sedes pristinas recuperarent, Concilio ad extremum subscriperunt, & pro illis intercedente Constantino in pristinum gradum a Concilio restituti sunt, ut commemorat Socrates l. 1. cap. 5. & 10. Ambo tamen Nicænam fidem omni postmodum studio impugnarunt, ejusque assertores & occultis dolis & apertis viribus infectati sunt. Ipse Arius a fidelium societate divulsus est Synodali decreto, & a Constantino in exilium pulsus, sed ab eodem ob simulatam resipiscentiam deinde revocatus postliminio, hac tamen lege, ne Alexandriam ingredi auderet: horum fidem facit Hieronymus dial. advers. Luciferianos.

De ordine, & confessu Patrum tum in Nicæna Synodo, tum in aliis insequentibus acumenicis.

Pertinet hæc notitia ad alia quoque Concilia præsertim generalia. In primis sciendum, delegatos ab Episcopis absentibus eodem sedisse ordine, quo ipsi delegantes Episcopi confedissent. Idcirco in multorum veterum Conciliorum actis permulti Presbyteri, & Diaconi subscribunt supra complures Episcopos.

Ex iisdem pariter actis constat Legatos Apostolicæ Sedis utpote vicem gerentes Summi Pontificis, sedisse, & subscripsisse supra quoscumque Patriarchas, fuisseque Conciliorum præsides. Inductione id patet. In prima Nicæna Synodo Legati præfuerunt Sylvestri Papæ Osius Episcopus, Vitus, & Vincentius Presbyteri: hos sequebantur Alexander Alexandriæ, Eustachius Antiochiæ, & Macarius Jerosolymorum Patriarchæ.

Paucis a Nicæna annis præfederunt Synodo Sardicensi nomine Sylvestri Osius Episcopus, Vincentius Capuanus, Galepodius Neapolitanus, deinde sequitur Athanasius Alexandriæ.

In Concilio Constantinopolitano primo nulli interfuerunt Apostolici Legati, quia tunc temporis Damasus Papa aliud Romæ Concilium Episcoporum Occidentis in eadem causa celebrabat. Orientales autem, quibus præerat Nectarius Constantinopolis Episcopus fuisse animis cum Damaso conjunctos, docent mutux litteræ Damasi ad Concilium Constantinopolis, & Concilii ad Damasum apud Theodoritum, *l. 5. cap. 9. & 10.*

In Ephesino præfuit Cyrillus Alexandriæ Patriarcha ut legatus Cœlestini Papæ, quem tamen Cyrillum nomine proprio præesse Asiæ Antistites non sustinissent extra propriæ Patriarchiæ fines in aliena Diœcesi, quam sibi Constantinopolis Episcopus vindicabat ut secundus a Romano Episcopo Patriarcha. In hujus ergo Synodi actis passim legitur Cyrillo Alexandriæ præsidente, & locum tenente sanctissimi, & religiosissimi Archiepiscopi Romanæ Ecclesiæ Cœlestini. Mox subsignant Juvenalis Jerosolymæ Episcopus, Mennon Ephesæ, Flavianus Vicarius, & locumtenens Rufi Episcopi Thessalonicæ, Theodatus

Ancyra in Galatia, Firminus Cæsaræ in Cappadocia prima Episcopus.

In Chalcedonenſi Act. 1. Paſcaſinus, & Lucentius Epifcopi, & Bonifacius Presbyter, Legati Sanctiſſimi, Deoque amantiſſimi Archiepiſcopi Veteris Romæ Leonis: tum Anatolius Sanctiſſimus Archiepiſcopus novæ Romæ Conſtantinopolis; Dioſcorus Archiepiſcopus Alexandriæ; Maximus Antiochiæ, Juvenalis Jeruſolymæ; Quintilius Heraclææ Macedoniæ locumtenens Anaſtaſii Epifcopi Theſſalonicæ; Thalaffius Cæsaræ Cappadociæ; Stephanus Ephæſi; Lucianus Byſæ locumtenens Cyriaci Epifcopi, Heraclææ Thraciæ, Eufebius Ancyra Galatiæ Epifcopus. Hæc ita ſingillatim recenſeo, ut dignoſcantur præcipuæ Orientis Metropoles.

In 5. Synodo quæ eſt ſecunda Conſtantinopolitana præfuit Eutychiuſ Patriarcha Conſtantinopolis novæ Romæ, approbante Vigilio Papa, ad quem ſic ſcribit Eutychiuſ: „Poſt, tuim præſidente veſtra beatitudine de tribuſ Capituliſ, quæri & conferri: quam Epistolam continent iſtiuſ Synodiſ acta. Et Zonaras in Juſtiniano ſcribit ejuſ principem fuiſſe Vigilium Romæ veteriſ Epifcopum. Qui etiam, ut Photiuſ ſcribit *lib. de Synodiſ ſeptem*, iſtiuſ acta Concilii confirmavit. In ejuſ actiſ, & ſubſcriptionibuſ hæc notatur Epifcoporum ſerieſ: confidentibuſ in Secretario Venerabiliſibuſ Eutychio ſantiſſimo Patriarcha Regiæ Conſtantinopolis novæ Romæ, Apollinario ſantiſſimo Archiepiſcopo Alexandriæ, Domno ſantiſſimo Patriarcha Theopoleoſ, id eſt Antiochiæ, Stephano Epifcopo Raphiæ & Georgio Epifcopo Tiberiadis, & Damiano Epifcopo Solytanæ vicem agentibuſ Eutochii ſantiſſimi Epifcopi Jeruſolymitani, Benigno Epifcopo, Heraclææ Thraciæ, vices agente Eliæ Theſſalonicenſiſ Epifcopo, Theodoro Epifcopo Cæsaræ primæ Cappadociæ Andrea Epifcopo Ephæſi, &c.

In ſexta Synodo Conſtantinopolitano tertia Act. 1. ſub Conſtantino Auguſto (huic erat cognomen Pogonato) in Secretario ſacri Palatii, quod cognominatur Trulluſ, conveniente ſancta, & univerſali Synodo, id eſt Theodoro, & Georgio venerabiliſibuſ Presbyteriſ, & Joanne venerabili Diacono vicem agentibuſ ſantiſſimi, & beatiſſimi Archiepiſcopi Romæ veteriſ Agathonis, & Joanne ſantiſſimo Archiepiſcopo magnæ Conſtantinopolis novæ Romæ, & Petro Presbytero,

&

& Monacho locum servante Sedis Alexandriae (Græce Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας) & Macario Archiepiscopo Theopolis, & Georgio Presbytero, & Monacho, & Apocrifario Theodori venerabilis Vicarii Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, & Theodoro Ephesi.

In septima Synodo, quæ est Nicæna secunda, Act. 1. præfidentibus Petro Archipresbytero Romanæ Ecclesiæ Sanctorum Petri, & Pauli, & altero Petro Presbytero Monacho, & Abbate sancti Sabæ Romæ, Vicariis sanctissimi Archiepiscopi veteris Romæ, Adriani. Sequitur Tarasius Archiepiscopus Constantinopolis novæ Romæ, Joannes, & Thomas Presbyteri Monachi, & Vicarii Sedium Orientis Patriarchalium Alexandriae, Theopolis, & Jerosolymorum, Agapitus Cæsariæ Cappadociæ Episcopus, Joannes Ephesi Episcopus.

Octava Synodus, quæ est quarta Constantinopolitana, præmittit Act. 1. Donatum, & Stephanum Episcopos, & Macatinum Diaconum Legatos Adriani Papæ Secundi: subditque Ignatium Archiepiscopum Constantinopolis novæ Romæ, deinde Vicarios Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων Sedium Patriarchalium Orientis.

Obiter in his inscriptionibus, & subscriptionibus obvium est nomen Archiepiscopi pluribus sæculis non fuisse attributum, ut tunc Episcopis Metropolium, sed iis dumtaxat, quibus subjecti erant Metropolitanis ipsi, scilicet Patriarchis, & Primatibus; decrecente demum & religione, & potentia Græcorum, simulque eorumdem crescente superbia cœptum est novum in Oriente genus Archiepiscoporum nomine tenus, qui tamen nullis præessent Episcopis, ex rescripto Imperatoris hoc inane nomen adipiscebantur, medique erant inter Metropolitanos & cæteros inferiores Episcopos. Hinc effectum est, ut in Leonis Imperatoris Διατυπώσεις subjectæ Constantinopolitano Patriarchæ recenseantur Metropoles una, & octoginta. Deinde Archiepiscopatus prædicti generis novem & triginta: & legitur aliquoties apud Neotericos Græcos. Ex Archiepiscopatu civitas Metropolis facta est.

Eusebius Cæsariensis, qui in Concilio Nicæno sedit *lib. 3. vita Constantini*, eum qui primus sedebat a dextro latere confessus orationem habuisse refert gratiarum actionis, & laudum Constantini. Theodorus autem *l. 1. hist. Eccl. c. 7* scribit eum, qui orationem pronuncia vit gratiarum actionis fuisse Eustachium Episcopum Antiochenum. Attamen cum hic

esset ordine, & dignitate inferior Alexandrino, ex ea sessione primæ Sedis a dextero latere insert Cardinalis Bellarminus de Conciliis, & Ecclesia l. 1. c. 19. fuisse in Concilio Nicæno tres Sedium ordines sive exhedras. Primum in capite Aulæ, ibique sedisse Constantinum medium inter Osium, & Alexandrum Alexandriæ Episcopum. Secundamque exhedram fuisse a dextera parte, ubi primus sedit Eustachius. In tertia denique ad sinistram tenuisse primum locum Macarium Jerosolymorum Episcopum.

Certe Osium, Vitum, & Vincentium præsedisse perspicuum est, tum ex Athanasio teste oculato *Epist. ad Solitar.* ubi refert Osium fuisse Synodi principem, & Nicænae fidei symbolum composuisse, tum ex ipsius Synodi subscriptionibus: tum ex Photio *lib. de septem Synodis*: tum ex Gelasio Cyziceno, qui hujus Concilii acta edidit vetus Dalmatii Episcopi Cyzici exemplar: cujus etiam meminit in sua bibliotheca Photius. Scribit ergo Gelasius l. 2. c. 5. Osium Legatum Synodo præsedisse nomine Sylvestri Papæ, adducitque testimonium Eusebii l. 3. *vita Const. c. 7.* cujus verba diserta, atque ut ipse loquitur κατὰ λέξιν profert: quamquam in exemplaribus Eusebii hodiernis aliter legitur. Verum longe major habenda fides exemplaribus, quæ ante annos mille ducentos extabant temporibus Dalmatii, Gelasiique veterum Græciæ Episcoporum, quam iis, quæ nunc temporis circumferuntur a Græcis Schismaticis accepta, a quibus etiam conicere pronum est fuisse in iis, quæ ad Romanæ Sedis dignitatem pertinent, depravata. Et vero ipse Osium præsentibus Patriarchis in aliena regione, eaque Orientali, & longissime ab Hispanicis oris dissita præfidere nullatenus valuisset, nisi titulo cohonestatus Apostolici Legati.

Cardinalis Baronius paulo aliter Nicænorum Patrum confessum disponit, cujus potior mihi hac parte videtur sententia, utpote conformior posterorum Conciliorum ordini, ac usui. Censet vero Constantinum in capite aulæ sedisse humili, ac demisso sedili aureo, ut in ejus vita scribit Eusebius l. 3. c. 10. addens non ante sedisse quam rogatum a patribus, nec fuisse solito satellitio stipatum, sed primariis aulæ proceribus. Baronius itaque duos tantum fuisse confessus patrum autumat: dextrorsum unum, sinistrorsum alterum, atque in isto Legatos Romani Papæ primos confedisse,

sub

sub his vero assedisse Alexandrinum Episcopum. In dextero autem confessu primum locum tenuisse Eustachium Antiochenum, & sub eo Macarium Jerosolymitanum, aliosque deinceps hinc deinde Episcopos. Id enim confirmant sequentium Synodorum acta, quas non est dubium, se ad Nicænæ exemplum conformasse. Enim vero refertur in Chalcedonensi act. 1. Senatam in medio ante cancellos sacri Presbyteri confedisse, a sinistris vero Legatos sanctissimi veteris Romæ Archiepiscopi Leonis: post hos deinde Anatolium Constantinopolis novæ Romæ Archiepiscopum, & Maximum Antiochiæ. A dextero autem latere Dioscorum Alexandriæ, & Juvenalem Jerosolymorum Episcopum. Itaque prima dexteræ exhedræ Sedes reservabatur secundo Patriarchæ, qualis erat in Nicæna Synodo Antiochenus, in Chalcedonensi Alexandrinus: quia jam tum Constantinopolis Episcopus sibi primæ Sedis post Romanum Episcopatum vindicaret honorem.

Ad hæc in sexta Synodo *Act. 1.* refertur sedisse seorsim Constantinum Augustum cum Patritiis, & Consulibus: a læva autem parte Legatos Apostolicæ Sedis: deinde Vicarium, ac Apocrisarium Episcopi Jerosolymorum, aliosque deinceps Præfules. A dextra vero parte Episcopum Constantinopolis, deinde Theopolis, tertioque loco Vicarium Episcopi Alexandriæ: cur autem Episcopus Jerosolymitanus inferius Alexandrino, & Antiocheno, immediate tamen Legatis Apostolicis assederit, ideo factum, quia cum multi essent Apostolici Legati, quos non erat æquum disjungi ab invicem, Jerosolymitanus ex consequenti multo ante se habebat Sessores: Antiochenus ex alia parte unicum supra se patiebatur Sessorem Constantinopolitanum. Ideoque Antiochenus Episcopus honoratiorem præ Jerosolymitano locum occupare reputabatur in hac Synodo. Probat rationibus solidis Baronius *ad ann. 352. n. 52.* & *ad ann. 113. num. 6.* in sacris, & Ecclesiasticis rebus præcelluisse olim sinistram præ dextera parte tum in Oriente, tum in Occidente. Quæ res si comperta fuisset Damiano Cardinali, dum in tractatu de picturis Apostolorum Petri, & Pauli disceptaret, quorsum depingi soleret Petrus ad sinistram, & Paulus ad dexteram, non se fatigasset in conquirendis Pauli supra Petrum prærogativis.

Vicariorum Romani Pontificis differentia.

Vicariorum Romani Episcopi multiplex discrimen fuit, Quidam enim dicebantur Legati a Latere, alii Cognitores, seu commissarii, alii in Dioccesibus, aut Parochiis, Vicarii. Quosdam enim delegabat Romanus Pontifex ad Synodos, tum generales tum particulares, ut illis suo nomine præsentent. Hos vocat Leo Papa *Epist. 14. ad Faustum*, Legatos a Latere; *Cum enim (ait) propter causam fidei quam Eutyches perturbaret, tentavit, de latere meo mitterem, qui defensionem veritatis assisterent.*

Alii Papæ Legati dicebantur ἐπιτρόποι (sic enim vocat Concilium Sardicense *can. 3. & 5.*) idest, Cognitores, erantque Commissarii a Papa ad Dioceses, Provincias, aut Parochias delegati, ut causas controversas inquirerent, aut iudicaret, aut reviserent, maxime in judiciis appellationum ad supremam Sedem.

Tertii Pontificum Legati dicebantur Apocrisarii, seu responsales, quorum hodie locum, & munus implent Nuncii Apost. Mittebantur quippe ad Imperatores, ut res Ecclesiæ procurarent, juraque Rom. Ecclesiæ tuerentur. Frequens horum mentio est in *Epist. Gregorii Papa*, Quin & alii Episcopi suos, quum opus erat, mittebant Apocrisarios; nam Anatolius, quem Dioscorus Alexandrinus Episc. promovit ad Constantinopolitanam Sedem, fuerat antea ipseus Dioscori in urbe Regia Apocrisarius. Et Giorgius Presbyter subscriptus legitur in sexta Synodo cum titulo Apocrisarii Sedis Jerosolymorum. Nec solum ad Principem, sed ad diversos etiam Episcopatus mitti solebant Apocrisarii, præsertim ad Patriarchas, ad Exarchas, & ad Metropolitas, ut fidem facit Justinianus *novella 6. cap. 6. circa fin. & cap. 3. & novella 123. c. 15.* ubi decernit non posse Apocrisarios validam inire conventionem ultra Episcopi, vel Ecclesiæ delegantis mandatum. Scribit S. Gregorius Papa I. *14. Moralium c. 29.* se Apocrisarii munere jubente Pelagio prædecessore functum olim Constantinopoli apud Tiberium Imperatorem.

Quartum Vicariorum Romani Pontificis genus constituebant Primates, quibus tanquam Vicariis supremæ Sedis, conferebatur potestas, & jurisdictio supra plures Metro-

poli-

polit
Ana
per
cessio
poru
20. C
nam
pter
leba
merc
mati
a pr
quan
The
tria
xit,
tria
circ
iam
xan
poli
sunt
ad t
rilli
con
fita
po
gnu
tera
Ma
rian
to c
mar
Ge

V
aul

politas, hſque ſubjectos Episcopos . Ita Leo Papa *Epist. 84.* Anastasium Theſſalonicos Episcopum Vicarium ſuum creat per univerſas Aſiæ Provincias : addens Anaſtaſii prædeceſſores fuiſſe ſimiliter prædeceſſorum Romanorum Episcoporum Vicarios . Huc referunt nonnulli cauſam canonis 20. Concilii Sardiceniſis prohibentis extraneis Clericis diutinaſ Theſſalonicæ moram, & rationem addunt, quia propter Primatis Theſſalonicos reſidentiam, eo confluere ſolebant complures ex univerſa Aſia Clerici, qui ſæpenumero, vel ſupervacanea negotiorum apud auditorium Primatis geſtione, vel capti civitatis ipſius ſplendore, diutius a propriis Eccleſiis aberant . In veteribus Conciliis antequam Juſtiniano intercedente Vigilius Papa Vicariam ex Theſſalonica tranſtuliffet in Acridum, quæ Juſtiniano Patria fuit, quamque ideo primam Juſtinianam vocari edixit, ſubſcribit Theſſalonicos Episcopus inter Primos a Patriarchis, ut ſuperiori capite commonſtravimus . Videnda circa rem iſtam Juſtiniani novella 131. c. 3. Cœleſtinus etiam Pontifex in cauſa Neſtorianæ hæreſis, Cyrillum Alexandriæ Episcopum vicarium ſuum creat, ut Conſtantinopolis Eccleſiam regat, quam Neſtorius devaſtabat . Superſunt ea de re litteræ Cœleſtini ad Cyrillum, & Cyrilli ad Clerum, & plebem Conſtantinopolis *tom. 4. operum Cyrilli*, deinde Hormiſda *ad ſalubium* Hiſpaliſ Episcopum conſtituit ipſum Apoſtolicum per omnem Bæticam, & Luſitaniam Vicarium . Idemque Remigio Rhemenſi Episcopo eandem conferre poteſtatem per univerſum Ludovici Regnum, ſic enim vocat Clodovæum Francorum Regem . Litteras ſileo Pontificum Zoſimi, Symmachi, Vigilii, Gregorii Magni, quibus promovent Arelatenſes Episcopos ad Vicariam Apoſtolicam ſupra pleraſque Galliæ Provincias . Omitto complures alias primatias, quas diverſis temporibus Romani Pontifices, tum in Gallia, tum in Hiſpania, tum in Germania tum in Anglia conſtituerunt .

De loco Synodi Nicane, nonnullarumque aliarum inſequentium .

Veterum Orientis Conciliorum quædam convenerunt in ædibus Imperialibus : atque in primis iſtud Nicænum in aula Palatii Conſtantini, ut fidem facit Eusebius *l. 3. vita*

Constantini, cap. 12. sexta pariter Synodus sub Constantini, Pogonati Imperio in ea Regiæ parte, quæ Trullus dicebatur. Quo eodem loco habita fuit Synodus Quinifexta sub Justiniano II.

Cæteræ per Orientem œcumenicæ Synodi intra sacras Basilicas celebratæ sunt. Constantinopolitana quidem, quæ est inter œcumenicas secunda, convenit intra Oratorium Sanctorum Pantaleonis, & Marini Martyrum, qui sacer locus ex tunc Ομόνοια, id est concordia nominatus est, propterea quod centum, & quinquaginta Episcopi in eandem fidei sententiam convenere adversus Macedonii dogma, ut scribit in suo de sacris Imaginibus Tractatu Joannes Damascenus. Ephesina quidem intra Beatæ Mariæ Templum, Chalcedonenfis intra Virginis, & Martyris Euphemie Ecclesiam in ipso Sanctuario. Nicæna altera in templo ante ambonem. Octava Synodus in æde Sophiæ in ipso Cathecumenorum loco; ut earum acta testantur. Quæ duæ postremæ pariter asserunt Sacros Evangeliorum codices fuisse in medio Patrum consensu repositos. In octava Synodo additæ sunt vivificæ crucis Reliquiæ προτεθέντων τῶν τιμίων ὕλων, & τῶν Ἀγίων Ἐυαγγελίων, propositis venerabilibus lignis, & Sanctis Evangeliiis.

Ad Nicanos Canones primum, & secundum.

Primus Canon de Eunuchis, & Spadonibus decernit arceri a Clero, qui sponte, & citra necessitatem se mutilaverint. Cui irregularitati locum in iis esse negat, qui a Medicis etiam sponte de morbi causa, vel ab aliis per vim, & injuriam excisi fuerunt. Refertur in decreto *c. si quis a medicis dist* 55. Isti canoni dedisse videtur occasionem Leonitii Presbyter, qui ut scribunt Athanasius *apol. de fuga sua in fine*, Socrates *l. 2. cap. 21. Teodoretus l. 2. cap. 24.* accusatus inhonestæ, ant suspectæ cum muliere conversationis, iustusque ab Antiocheno præsule Eustachio, ut ab ea consuetudine desisteret: cum obsequi detrectaret, sibi virilia ad amovendam mali suspicionem refecavit, perinde ac si liceret homini se quomodolibet, nullaque urgente morbi vi, mutilare, & quasi vero amputata illa parte simul excideretur quidquid sæda libido potest vel cogitatu, vel sensu, vel quocumque opere exequi: qua de re fuse disputat Basiliius *lib. de*

vera

*vera, & jure
dinis d
Arian
am Se*

*Ref
minas
diret,
tevert
cisse I
intelli
regnum
scopus
in Pal
dotium
unde
parite
de scri
etiam
que st
gesim*

*Ni
fatis
Verat
piscop
Timot
duobu
τύμα
Du
Theo
divin
tioni
cujus
catio
masia
2. de
sordie
& si
fit,
Conc
4. pr*

vera, & incorrupta virginitate. Leontium igitur duplici titulo, & jure, tum illicitæ resecationis, tum prohibitæ consuetudinis deposuit Eustachius; at Leontius per novum scelus se Arianis adjunxit, quorum factione sub Constantio ipsam etiam Sedem Antiochenam invasit.

Refert quoque Eusebius *l. 6. Hist. Eccles.* Originem cum fæminas aliquot Theologicis disciplinis, & sacris litteris erudiret, velletque aut malum ipsum, aut mali suspicionem antevertere, adversus adhibitis quibusdam medicaminibus fecisse Eunuchum, verba ista. Christi aliter quam par erat, intelligendo: *Sunt Eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum cælorum.* Quapropter Demetrius Alexandriæ Episcopus sacram ordinationem petenti recusavit. At Origenes in Palæstinam commigrans, sacros ordines, ipsumque sacerdotium sumpsit ab Episcopis Cæsariensi, & Jerosolymitano, unde graves exortæ Demetrii cum ipsis querelæ. Quam pariter refert historiam Epiphanius *hæres. 58.* & Hieronymus *de script. Eccl. in Alexandro.* Itaque genus hoc irregularitatis etiam longe ante Nicænam Synodum sumpsit exordia: eamque stabiliunt Apostolorum canones vigesimus primus & vigesimus secundus.

Nicænus Can. 2. prohibet cathecumenos baptizari necdum satis institutos, aut probatos, nisi gravis urgeat necessitas. Verat etiam recens baptizatum, ac Neophytum ordinari Episcopum, aut presbyterum: cum id prohibeat Apostolus *1. Timoth. 3.* statuit insuper excludendum de Clero eum qui duobus, aut tribus testibus convictus sit reus, *Ψυχὴν ἀμαρτανήματος*, peccati animalis.

Dubitatur, quidnam sit animale peccatum. Exponit Theodorus Balsamon de quacumque culpa incompatibili cum divina gratia. Alii delicta intelligunt, quorum expiationi publicam injungebant Ecclesiæ leges pœnitentiam: cujusmodi erant apostasia circa fidem, homicidium, fornicatio: quæ peccata vocari ab antiquis solent per antonomasiam capitalia, & mortalia. Hoc sensu Isidorus ait *lib. 2. de divin. offic.* consuetudinem Ecclesiæ hanc esse, ut sordidati peccato mortali ad ordines non promoveantur: & si quis post ordinationem mortalis peccati reus factus sit, non possit sacrum exercere ministerium. Præterea Concilium Valentinum in Gallia sub Damaso Papa cap. 4. prohibet ab Episcopatu, Sacerdotio, & Diaconatu

eos, qui se mortali crimine fatentur pollutos. Concilium etiam Agathense can. 32. decernit clericum, qui capitale crimen commiserit deponi, & in Monasterium conjici. Concilium similiter Toletanum quartum cap. 52. sancit eos qui publicam agentes pœnitentiam, mortale delictum publice confessi sunt, non posse clericos ordinari. Et utique passim sacri canones, eos qui publica pœnitentia perfuncti sunt, ordinari vetant, ut infra suo loco monstrabitur.

Secunda ista sententia probabilior est quam prima, secundum quam vel unicus actus odii, invidiæ, aut libidinose cogitationis ab ordinibus in æternum excluderet, quin etiam ordinatos redderet Ordinum functionibus perpetuo inhabiles: unde uberrima scrupulorum, & anxietatum leges emergeret, ob ambiguitatem siue memoriæ, siue iudicii circa ejusmodi culpas. Innumeris quoque viris aditus ad Ecclesiæ Ministeria intercluderetur eximiis, & sanctitate morum, & animi dotibus, vixque unus, aut alter reperiri posset ad clerum idoneus.

Tertia denique maximeque omnium probabilis explicatio est de completa per actum externum luxuria post Baptismum susceptum. Eaque conformis est canonibus 9. & 10. Concilii Neocæsariensis, de quibus superius actum est. Et Eliberino canoni 30. porro Nicænus iste canon refertur *dist. 48. c. quoniam*. Sanctus Augustinus Episcopus fuerat quidem fornicator, & hæreticus Manichæus, sed ante Baptismum, quo purgabantur irregularitates ex delictis, ut tradit undecimus Canon Ancyranæ Synodi,

Ad Nicanum Canonem. Can. III.

STatuit Can. 3. clerico nequaquam licere subintroductam (*Συμεισσομένην* Græce) habere mulierem, nisi Matrem, Sororem, amitam, vel eas solas quæ omnem remouent suspicionem. Citatur, *interdixit per omnia dist. 52.* nulla uxoris hic mentio, non quia clerico habere liceret, sed quia nulla esse poterat ex lege Clericalis cœlibatus, ut mox perspicue probatur.

Paphnutii vero instantiam istiusmodi a nuptiis continentiae oppositam, cujus meminere Socrates, & Sozomenus, censendum est, vel a Socrate primum confictam a quo plurima de more suo hausit sine ullo delectu Sozomenus, vel potius a Græcis posterius insequutis schismaticis, & conti-

pentia
aut salte
a Sacro
spiam
uni ersa
interdix
emplis
Græci,
monii u
rioribus
ordinatio
dinatione
Synodi
Opera
Patrum
fiæ, tan
dum in
solute di
Conciliis
tibus Gr
Neque v
Gratian
consuetu
scopo fu
stringi.
tradito
sunt ali
norum
cris ord
Conci
habitum
scopis, s
abstineye
fecerit,
Conc
& conde
Levitas
omnibus
quod Ap
monium
nos quo

penitiæ clericalis adversariis illic insertam, & suppositam; aut saltem si quid habet veri, nullam fuisse illius habitam a Sacro Concilio rationem. Non enim posset eruditus quispiam negare, quanta districtione primis quinque sæculis uni ersa ubique terrarum Ecclesia sacro clero conjugium interdixerit; ut subinde commostrando testimoniis, & exemplis quibus refragari nemo possit. Posteriores quidem Græci, qui se schismate ab Ecclesia divulserunt, matrimonii usum Episcopis subtrahunt, ac prohibent, sed inferioribus sacerdotibus permittunt, si jam fuerant tempore ordinationis suæ conjugati: nova enim contrahere post ordinationem connubia non permittunt, ut ex schismaticæ Synodi Quinisextæ canone 12. liquet.

Operæ pretium faciam proferendo Canones, & scripta Patrum, ex quibus clarescet prisca circa istud veteris Ecclesiæ, tam Græcæ, quam Latinæ disciplina, & ritus. Sciendum in primis continentiam hujus præceptionem non esse absolute divini juris. Alioqui namque non licuisset Generalibus Conciliis Lugdopensi, & Florentino dispensare cum Sacerdotibus Græcis circa Matrimonii ante ordinationem inici usum. Neque valuisset Ancyrana Synodus can. 10 quem refert Gratianus *can. Diaconi, dist. 281.* Diaconis permittere uxorum consuetudinem, si ante ordinationem protestati coram Episcopo fuerint, nolle se, aut non posse continentiam lege adstringi. Jure tamen Ecclesiastico, atque ab ipsis Apostolis tradito (Apostolicarum enim traditionum aliæ divini juris sunt aliæ Ecclesiastici) illicita est Sacerdotum, & Diaconorum cum uxoribus consuetudo, votumque continendi sacris ordinibus annexum.

Concilium Eliberinum sub ipsis gentilium persecutionibus habitum sic decernit can. 33. *Placuit in totum prohibere Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, & Subdiaconis positus in Ministerio abstinere se a conjugibus, & non generare filios; quod quicumque fecerit, honore clericatus exterminetur.*

Concilium Cartaginense secundum c. 2. *Ita (inquit) placuit, & concedet Sacrosanctos Antistites, & Dei Sacerdotes, nec non & Levitas, vel qui sacramentis divinis inserviunt continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter quod a Deo postulant impetrare: ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas (observa testimonium de veteri Ecclesiæ usu, & Apostolica traditione) nos quoque custodiamus. Ab universis Episcopis dictum est:*

bus

Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & qui Sacramenta contrectant, pudicitia custodes etiam se ab uxoribus contineant.

Hoc idem renovatur in concilio Carthaginensi quinto can. 3. Et in Arelatenſi ſecundo can. 2. cujus verba ſunt iſta: *Assumi aliquem ad Sacerdotium non poſſe ſub Matrimonii vinculo conſtitutum, niſi fuerit promiſſa converſio, & can. 3. Si quis de Clericis a gradu Diaconatus in ſolatio ſuo mulierem præter aviam, & matrem, & neptem, ſororem, filiam, vel Converſam ſecum Uxorem, habere præſumpſerit, a communionis alienus habeatur: par quoque mulierem ſi ſe non ſeparaverit pœna percellat.* Hoc Arelatenſi canone permittitur cohabitatio uxoris, ſed continens, nec maritalis, ut perſpicue conſtat ex canone præcedenti, & ex voce *converſam*. Qua eadem ratione intelligendus eſt Canon ille Apoſtolorum ſextus, quò Græci abutuntur, & cujus obtentu veriti non ſunt in Pſeudofynodo Quiniſexta damnare Romanam Eccleſiam. Vult autem Canon ille ſextus Apoſtoliſ vulgo aſcriptus, ut Episcopi, & Sacerdotes, & Diaconi curam uxorum habeant, nec eas religionis ſpecie abjiciant, quemadmodum curam etiam gerere tenentur matris, aviæ, & ſororum, ſine ullo cubilis commercio. Quæ vero ſit canonum Apoſtoliſ attributorum viſ, & authoritas, pertractavi jam in appendice ad Concilia circa reprobationem Baptiſmi hæreticorum habita.

Agathenſe Concilium Cœlibatum clericorum aſtruit *Can. 28.* Item Turonenſe ſecundum *can. 20.* ita ſancit: *ſi inventus fuerit Presbyter cum ſua Presbytera, aut Diaconus cum ſua Diaconiſſa, aut Subdiaconus cum Subdiaconiſſa (ſic vocabantur poſt ordinationem quas illi antea auxerant) annum integrum excommunicatus habeatur: & depositus ab omni officio clericali inter Laicos ſe obſecrare cognoſcat.*

Hieronimus *lib. 1. contra Jovinian.* non modo de Sacerdotum cœlibatu teſtificatur, ſed argumento deducto ex Apoſtolo, qui vult ipſos etiam Laicos ad tempus a conjugio abſtinere ut orationi vacent. *1. Cor. 7.* cœlibatum clericalem his verbis roborat: *ſi Laicus, & quicumque fidelis orare non poteſt, niſi careat officio conjugali: Sacerdoti, cui ſemper pro populo ſacrificia offerenda ſunt, ſemper orandum eſt, ſi ſemper matrimonio carendum.* His conformia docet Ambroſius *lib. 1. de officiis cap. ult.*

Leo Magnus *Epist. 82. c. 3. & 4.* ad Anaſtaſium ſic ſcribit:

bit: C
in alii
tur illi
ptiarum
ad exhib
conis q
ſint tan
lares.
eſt cuſto
vandum
nore,
qui ſe
Gres
Sacerd
teram
propius
quam
anno,
traher
rem n
viribus
vivit,
Opp
valeſce
Hieron
verſus
gypti,
aut cor
Hanc
lantius
pentibi
quos S
rerum
Sed
Aſtipu
lium c
Lectori
ceſſum
lectori
Oris
Sacrific

bit: Omnium Sacerdotum tam excellens est electio, ut hæc, quæ in aliis Ecclesia membris vacant a culpa, in illis tamen habeantur illicita. Nam cum extra Clericorum ordinem constituti nuptiarum societati, & liberorum procreationi studere sit liberum; ad exhibendam tamen perfectam continentiam puritatem, nec Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur: ut & qui habent, sint tanquam non habentes, & qui non habent permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus est, a capite dignum est custodiri, quanto magis in primo, vel in secundo, tertio servandum est? nec aut in Levitico Ministerio, aut Presbyterali honore, vel Episcopali excellentia quisquam idoneus estimatur, qui se a voluptate uxorea necdum fransse detegitur.

Gregorius item Magnus lib. 4. Dial. cap. 11. de Ursino Sacerdote sic refert: Hic ex tempore ordinationis suæ Presbyteram suam ut sororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere nunquam sinebat. Et subinde memorat, quod quum venerabilis hic senex quadragesimo suæ ordinationis anno, ultima ægritudine decumbens vix extremos spiritus traheret, ejusque presbytera incerta, si expirasset, aurem naribus ejus admovisset ad explorandum, recollectis viribus in has erupit voces: *Discede mulier, adhuc igniculus vivit, amove paleam.*

Opposita Græcorum consuetudo cœpit quinto sæculo invalescere paulo ante Synodum Quinisextam. Enim vero Hieronymus diu in Orientis oris versatus, ita scribit adversus Vigilantium: *Quid facient Orientis Ecclesia? Quid Ægypti, & Sedis Apostolica? Quæ aut Virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desunt?* Hanc certe incontinentiæ labem spargere nitebatur Vigilantius per Occidentem, sed parum ille processit irrumperentibus in Gallias transmissis Rheno Vandalis, & Alanis quos Stilico, ut filio Eutherio aditum in Imperium per rerum turbationem patefaceret, clam exiverat.

Sed Latinis omiſſis veteres Græciæ Patres audiamus. Astipulatur in primis œcumenicum Chalcedonense Concilium can. 14. *Cum in quibusdam Provinciis (ait) concessum sit Lectoribus, & Cantoribus uxores ducere.* Non igitur aliis concessum erat Clericorum ordinibus, ac ne ubique quidem lectoribus, sed in aliquibus dumtaxat Provinciis.

Origenes homil. 23. in Num. *Illius inquit solius est offerre Deo Sacrificium, qui indeficienti, & perpetua se devoverit castitati.*

Euse-

Eusebius lib. 1. *demonst. Evang. c. 9.* Verumtamen (ait) eos qui sacrari sunt, atque in Dei cultu & Ministerio occupati continere se deinceps ab uxoris commercio decet.

Basiliius *Epist. 17.* inter posterius additas; Sacerdotem septuagenarium, qui dimissam in sua ordinatione conjugem; in suas iterum ædes receperat; acriter objurgat, & mandat, ut Presbyteram suam in Monialium Monasterium dimittat; & canonem istum Nicænum proponit, quem ab eo violatum conqueritur.

Chryostomus *homil. 2. de patientia Job.* ita loquitur: Sic dicit Apostolus unius uxoris virum, non ea ratione, ut id nunc ab Ecclesia obseruetur; oportet enim omni prorsus castitate sacerdotem ornatum esse. Epiphanius ad finem operis contra hæreses sic loquitur: Sanctorum sacerdotium ex Virginibus ut plurimum, aut ex solitariis, aut si hi ad Ministerium non successerint, ex his constituitur, qui propriis ab uxoribus se continent. Et si quis ab initio continens fuerit; aut viduus; habere potest locum Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, aut Subdiaconi: Idemque *Hæres. 59.* quæ est Catharorum, sed & adhuc (ait) liberos gignentem unius uxoris virum Ecclesia non descripsit; sed eum qui se ab una continuit, aut in viduitate vixit. Diaconum, aut Hypodiaconum, aut Episcopum; aut Presbyterum; maxime ubi sinceri sunt Cænes Ecclesiastici. At dices mihi, quibusdam in locis; filios gignere Presbyteros, Diaconos, aut Hypodiaconos: at non est juxta canonem, sed hominum mentem, quæ per tempus elanguit.

Ex his postremis Epiphanius verbis colligitur eo jam tempore alicubi suboriri cœpisse illam, quam Græci hodierni consuetudinem servant. Certe sub Justiniani primi vitæ finem, illam tandem prævaluisse in Oriente; inde infero; quia cum ejus novella sexta cap. 5. dicat: Nihil ita in sacris ordinationibus diligimus sicut in castitate viventes, aut cum uxori- bus non cohabitantes & postmodo novella 22. cap. 24. nihil amplius circa Clericorum continentiam statuit; quam quæ nunc temporis Græci communiter servant ex præscripto Synodi Quinifextæ cap. 12. vel 13. Quod enim Summarium novellæ dicit de uxoris dimissione additum est; nec prorsus in textu legitur.

QUA

Epis: sin
rum abse
fertur i
Concilio
dus Teo
pos olim
men in
cora in
cæno C
que ut
nullum
fuisse p
Episcopi
tioni; e
Athenis
æt Juli

Et ut
do inte
Alexan
gorius M
mæ Pa
Nullus
consensu
secundu
Episcop
tem ha
lonensis
Synæsi
verso p
na id u
nationi
terique
conven
Porr
nonēs l
cletus

Ad Nicænum Canonem IV.

Quartus Canon Nicænus decernit constitui, & ordinari Episcopum ab omnibus aliis, si fieri possit, Provincia Episcopis: sin minus a tribus saltem congregatis accedentibus reliquorum absentium suffragiis; una cum Metropolitanis consensu. Refertur in cap. Episcopum ab omnibus dist. 64. Et reperitur in Concilio Nicæno secundo can. 3. nullatenus hic audiendus Teodorus Balsamon scribens in hunc can. 4. Episcopos olim quidem fuisse ab universa plebe electos: Quia tamen in hisce popularibus comitiis multa jactabantur indecora in eos, quorum proponebatur electio, fuisse isto Nicæno Canone consuetudinem illam abrogatam, statutumque ut soli Episcopi eligerentur. Sed errat Balsamon, cum nullum hic appareat abrogationis vestigium, & constet, fuisse peræque post Nicænum Concilium admissa ubique in Episcopis eligendis populi suffragia: sic tamen, ut moderationi, & regimini subessent Episcoporum: quemadmodum Athenis Σωλειστων popularibus suffragiis præerant, ut docet Julius Pollux lib. 8.

Et utique sanctus Athanasius, qui Diaconus in hac Synodo interfuerat, euectus postmodum fuit ad Patriarchalem Alexandriæ sedem universæ plebis suffragiis, ut refert Gregorius Nazian. orat. in ejus laudem. Cælestinus quoque Romæ Papa epist. ad Episcopos Narbonensis Provinciæ cap. 5. Nullus (ait) invitis detur Episcopus: Cleri, plebis, & ordinis consensus requiratur. Simile scribit Leo Magnus epist. 89. Et secundum Arelatense Concilium statuit can. 54. ut tres ab Episcopis nominentur, de quibus Clerici, & Cives potestatem habeant unum eligendi. Id confirmatur Concilii Cabilonenfis can. 10. & Cartaginensis quarti can. 1; præterea Synæsius epist. 76. refert Antonium Episcopum fuisse ab universo populo Olbiatarum creatum. Synodus autem Nicæna id unum sanxit, ut novi Episcopi electionis, atque ordinationis cura, præfecturaque sit penes Metropolitanem, cæterique Episcopi ad ejus, qui electus fuerit, ordinationem conveniant: fiatque ordinatio hæc ut minimum a tribus.

Porro in Episcopi novi consecratione requirunt sacri Canonēs Episcopos tres. Præter enim Nicænum istum Anacleus Epist. 1. citata in decreto distinct. 66. can. fin. & Anicetus

tetus *Epist.* 1. Ambo Pontifices, qui Apostolorum ætate vixerant, non modo istud de tribus Episcopi ordinatoribus præscribunt, sed etiam Apostolos hoc tradidisse confirmant. Quin etiam a tribus Apostolis Petro, Jacobo Majore, & Joanne fuisse Jacobum Minorem fratrem Domini consecratum Jerosolymæ Episcopum, ut hoc facto traderetur in posterum ordinationum Episcopaliū ritus, & forma, memorat Anacletus. Qui primus est Canon Apostolorum, præscribit, ut Episcopi a duobus, aut tribus Episcopis ordinentur. Innocentius Papa *Epist.* ad Victricium Rhotomagensem Episcopum prohibet quemquam Episcopum consecrari, nisi a tribus Episcopis. Synesius item *Epist.* 67. ad Theophilum Alexandrinum, Siderium contra leges Ecclesiæ prohibet renunciatum Palebiscæ Episcopum, quatenus nec Alexandriæ Episcopus facto isti consensit, neque fuit a tribus consecratus Episcopis. Denique in Concilio Rheimensi reprobatur Armentarii ordinatio, qui fuerat renunciatus Ebreduni Episcopus: nam eo nomine donandus non erat, & quod tres Episcopi ad eam non intervenerant, tum quod Metropolitanus consensus defuerat: quæ tamen simul utraque requirit quartus hic Nicænus Canon. Quinimo Concilium Arelatense primum Canone 21. exigit, ut qui Episcopum consecrat, septem secum alios assumat Episcopos: ubi vero compleri numerus ille non poterit, non minus quam tres Episcopi interveniant.

Quæstio illustris est, sit ne de necessitate quoque Sacramenti, an solum de necessitate præcepti, ut tres hic interveniant Episcopi? Tres ventilantur in hac re Theologorum sententiæ. Contendunt aliqui hoc esse de Sacramenti necessitate, ut si secus fiat, nihil agatur. Alii concedunt esse quidem de Sacramenti necessitate, non tamen absolute, sed hac restrictione, si non fuerit ab Ecclesia dispensatum ut secus fiat. Quo etiam modo docent plerique circa Confirmationis Sacramentum esse de Sacramenti necessitate, ut ad Concilii generalis dispensatio, posse simplicem Sacerdotem esse illius ministrum. Tertia demum opinio est, posse etiam citra dispensationem suscipi valide ordinationem, & characterem Episcopalem, tametsi illicite ab unico etiam Episcopo. Præcitatus quidem Anicetus Pontifex declarat ejusmodi ordinationes viribus carere, atque irritas esse. Illius ta-

men Canonis glossa id exponit de executione officii, hoc est, ut non liceat sic ordinato illa exequi, quæ sunt muneris Episcopalis, donec dispensetur.

Tertia hæc potior sententia est, propter illa quæ sequuntur argumenta. Primum enim Innocentius Papa epist. 22. ad Bonifacium, dissidium componens Antiochenum, mandat eos, qui fuerant ab Evagrio Paulini in Sede Antiochena successores ordinati, recipi cum suis ordinibus, & honoribus, & tamen Evagrius contra sacras Ecclesiæ leges fuerat a solo Paulino ordinatus Episcopus, ut fides facit Theodoritus l. 5. hist. eccl. cap. 23.

Synesius perhibet de Siderio superius memorato fuisse ab uno Episcopo Cyrenensi Philone consecratum Episcopum, neque id tamen obstitisse, quominus magnus Athanasius absque nova consecratione cum ipso dispensaverit, eumque ad Ecclesiæ Metropolitanæ clavum admoverit.

Ad hæc Synodus Regiensis cum præfato Armentario dispensavit, ut Baptizatos, seu Neophytos confirmaret: cumque ordinatis ab Armentario Clericis, si sint alioqui vitæ inculpatae, ut in ordinum ministerio retineantur.

Apostolorum etiam præcitus Canon probat Episcopi consecrationem a duobus Episcopis.

Simon Apostolus apud Clementem Papam d. 8. constit. Apost. c. 27. sancit valere Episcopi ordinationem a duobus factam Episcopis: & hoc addit licere in necessitatis casu, Episcopum ab unico Episcopo consecrari.

Item Dionysius lib. Hier. Eccl. describens Episcopi augurandi ritum, meminit upius dumtaxat Episcopi consecrantis.

Idque amplius inde confirmatur, quod fieri vix poterat, ut Apostoli totum terrarum orbem peragrantes, novasque in Provinciis, ad quas accedebant, fundantes Ecclesias, copiam semper habere possent Episcoporum quos passim constituerent, aut quorum ope novos Episcopos ordinarent.

Testatur Henriquez summæ suæ tom. 1. l. cap. 24. Papam Gregorium XIII. dispensasse cum recens a se constituto Æthiopiæ Patriarcha a Soc. Jesu, ut solus sine assistentibus Episcopis posset novos Episcopos consecrare, ubicumque operæ pretium esset.

Quærenti Aug. Angliæ Primati quot sint Episcopi necessarii ad novum Episcopum consecrandum? Respondet Greg.

Jo: Cabasutio,

D

Ma-

Magnus resp. 8. ad interrogata Augustini verbis quidem obscuris, quorum tamen hic est genuinus sensus. Cum sit solus in Anglia Episcopus Augustinus expectandos esse ex vicina Gallia Episcopos, qui novos Episcopos ordinaturo Augustino assistant; & postmodum adhibendos esse noviter ordinatos in Anglia Episcopos ad novam aliorum consecrationem.

Ad Nicænos Canones V. VI. VII.

Quintus canon sancit *latam excommunicationem* sive in Clericum sive in Laicum per sententiam proprii ipsorum Episcopi servandam esse in aliis quoque Provinciis, aut Parochiis, ad quascumque transierit excommunicatus, neque ab aliis ullibi Episcopis posse reconciliari, & ad communionem fidelium admitti. Quæ sanctio inserta legitur in Gratiani decreto 22. q. 2. can. servetur ista sententia. Eademque renovatur in Concilio Sardicensi can. 13. solum itaque superest in excommunicatione remedium vel absolutionis, vel recursus ad superiorem antistitem per appellationem, quæ tamen haud suspendit excommunicationem de qua fuerit appellatum, sed ad superius Tribunal devolvit juxta cap. cum ad hæc de appellat. Sane ubi excommunicationis sententiæ esset aperte invalida; ut si nulla præcessisset præmonitio; eo casu nullatenus ligaret, nec esset opus appellatione, c. statumus de sent. excommun. in 6. & c. 1. de sent. & re jud. Est enim, licet excommunicatio ferenda est non modo in peccatorem, sed etiam in contumacem, alioquin irrita.

Præscribit hic idem Nicænus Can. 5. ut singulis annis bis convocentur ad Synodum omnes in singulis Provinciis Episcopi. Primum quidem appetente quadragesimæ tempore, deinde autumnò. Atque ut Synodus examinet prolata a singulis per Parochias Episcopis sententiæ, quæ ibi prout videbitur, vel confirmabuntur, vel corrigentur, vel revocabuntur. Eandem iterat constitutionem Concilium Antiochenum can. 20. & œcumenicum Chalcedonense, can. 19. & Leo Papa I. *Epist. 82. cap. 7.* Quæ simul omnia complantur in decreto Gratiani *dist. 18.* Quin etiam Apostolorum Can 37. jubet quotannis Episcoporum Provinciæ convocari Synodos, tum hebdomadâ quartâ Pentecostes, tum die duodecima mensis hyperberetæi, qui nostro fere Octobri

ref.

resp
rum
& a
H
nis f
man
bus
naler
quib
titia
cap. 4
stitut
vent
Roma
iam,
Patr
Sicil
fricæ
fa D
pum
cilli
Ni
pio,
habea
suetu
legia
si qui
gna
tionis
cilli p
nus p
Eccle
Ægyp
sic p
præcip
piscopo
bis an
cuis r
ejus
E'wca
quiden

respondet, ibique appellationum causas terminari, singulorumque Episcoporum prolatas in suis Parochiis sententias, & acta examinari.

Hoc ipsum olim Romanus quoque Pontifex singulis annis servabat, duasque Synodos Episcoporum cogebat. Primam quidem Provinciam Antistiticum, quibus præest speciali titulo Metropolitanus: secundam nationalem mense octobri, Italiæ, atque Siciliæ Episcoporum, quibus ipse præficitur speciali jure Primatis. Hujus rei notitiam suppeditat Leonis Magni *Epist.* 62. ad Episcopos Sicilia *cap.* 4. his verbis: *Ut quia saluberrime a sanctis Patribus constitutum est, binos in annis singulis Episcoporum debere esse conventus, terni semper ex ipsis ad diem tertium Kalendas Octobris Romam fraterno Concilio sociandi occurrant.* Nonnunquam etiam, sed rarius cogebat summus Pontifex, ut Occidentis Patriarcha Concilium Episcoporum, non modo Italiæ, & Siciliæ, sed etiam Galliæ, Hispaniæ, & Britannicæ, & Africæ, Illyrici, quale superius vidimus Arelatense in causa Donatistarum. Denique ad Romanum spectat Episcopum, ut summum universi gregis dominici pastorem, Concilii œcumenici convocatio.

Nicænus can. 6. sic ait: *Antiqui mores serventur in Ægypto, Lybia, & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quandoquidem & Episcopo Romano hoc est consuetum: similiter & Antiochia, & in aliis Provinciis sua Privilegia Ecclesis serventur. Illud autem est omnino manifestum, quod si quis absque Metropolitanæ sententiæ factus sit Episcopus, eum magna Synodus desinit esse Episcopum non oportere.* Hæc sunt canonis verba, cui tamen initium deest, supplendum ex Concilii pariter œcumenici Chalcedonensis actione 16. ubi Nicænus iste canon sic allegatur a Paschasino Apostolico Legato: *Ecclesia Romana semper habuit principatum: consuetudo viget in Ægypto, &c.* Deinde eadem actione Chalcedonenses Patres sic prosequuntur: *Videmus omnes ante omnia primatum, & præcipuum honorem secundum Canones Deo Amantissimo Archiepiscopo veteris Roma conservari.* Rufinus Canonem istum verbis ambiguis, atque adeo intelligentia, & constructione vacuis non tam vertit, quam pervertit: nec ille tanti est, ut ejus ineptiis sit immorandum. Ista porro canonis verba *Ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Ῥώμης ἐπισημῶς καὶ ὡς συνδέσσειν.* Quandoquidem, & Episcopo Roma hoc est consuetum, sic intelligenda

Sunt, ut ideo præfata in Ægyptum, Lybiam, & Pentapolin, Alexandrino Præfulti comperat autoritas, quia id ei jus tribuere solet Romanus Episcopus.

Joannes Morinus Oratorii Domini Jesu Sacerdos ingenio, & doctrina consummatissimus, in suis eruditissimis exercitationibus Ecclesiasticis, de limitibus trium Patriarchatum Romani, Alexandrini, & Antiocheni fufe disputat: commonstratque, universam Africam præter regionem Ammoniacam, quam Alexandrinus Patriarcha complectebatur, pertinuisse ad Romanum Episcopum spectatum ut Occidentis Patriarcham.

Idemque probat, Patriarchæ Antiocheno subjectas fuisse omnes Orientis Ecclesias ab Hellesponto ad usque Euphratem, & ultra. Sane compertum est fuisse semper Antiochiam etiam in civili partitione totius Orientis Metropolitin: sic enim eam vocat Zosimus l. 1. hist. & Chrysostomus cujus ipse Antiochenus hom. 3. ad Pop. Antioch. & Hieronymus adversus errores Joann. Jerosolym. Quia vero multiplex olim erat Orientis acceptio. Prima quidem quæ Thraciam, & Mysiam (quæ postmodum Bulgariae sortita est nomen) omnemque Asiam ab Hellesponto ad Tygrim omnem, quin etiam Ægyptum ipsam, & Lybiam, atque Pentapolin complectebatur. Has enim regiones omnes moderabatur constitutus a Magno Constantino Augusto præfectus Prætorio Orientis, ut testatur Zosimus hist. l. 2. Nec multum differt hæc præfecti prætorio Orientis fortitio a partitione Provinciarum Orientis, quæ Constantino ex Constantini patris testamento obtigit, nec non ab ea, quæ obvenit Archadio, cui Theodosius Pater Orientem, quemadmodum Honorio Occidentem in Imperium concessit. Altera est Orientis significatio multo contractior, pro Syria, Pheniciaque, & Mesopotamia. Præfecto prætorio Orientis subjectæ erant quinque istæ Diœceses, Ægypti, Asianæ, Ponticæ, Thraciæ, & specialis Orientis, ut docet Liber notitiæ Imperii, quem eruditissimus commentariis illustravit Pancirolus, & insuper lib. 2. c. 3. de milit. veste lib. 12. c. leg. ultima c. de diversis officii lib. 12. his adde lege 1. cap. ut nemo ad summum patrociniū suscipiat. Singuli harum Diœcesum Præfecti dicebantur Vicarii. Cæterum specialis Diœcesis Orientis Vicarius dicebatur speciali nuncupatione Comes Orientis. Ad hanc

spe-

specialem Orientis Vicariam pertinebant omnes illi Orientales Episcopi; qui Joannem Patriarcham Antiochenum ad Ephesinum Concilium comitati fuerunt, multasque turbas adversus Cyrillum, & œcumenicam Ephesi Synodum, ut infra suo loco videbimus; concitarunt. Et hi constituebant Exarchiam, seu Primum Antiochenum: ipsa vero Antiochena Patriarchia ad Hellepontum protendebatur, Asiam minorem, & Ponticam complectens.

Tertia denique Orientis acceptio protenditur ab ora Asiatica littoris Ægei versus solis ortum, deducta Ægypto, Libyæque. Et secundum hanc designationem Antiochensis Patriarchia, seu Ecclesiastica Patriarchæ Antiocheni Diocesis omnes Orientis Ecclesias regebat, & cum majori Asia, minorem Asiam simul, & Ponticam comprehendebat. Synodica Nicæni Concilii ad Ecclesias Ægypti epistola, loquens de sedata veteri circa Paschalem diem contentione, affirmat Orientales, qui hac in re Judæos confestabantur, eodem posthac die Pascha celebraturos quo reliquæ orbis Ecclesiæ. Perspicuum vero est illos, de quibus dicit Orientales Quartadecimanos fuisse Asiæ minoris incolas, quorum Princeps Ecclesia erat Ephesina Metropolis, ut legitur apud Eusebium lib. 5. hist. c. 22. 23. 24. Epiphanius in super hæresi 70. Arianorum, ait, in celebranda Paschali solemnitate dissidium exarsisse inter Orientem, & Occidentem: quibus locis sub nomine Orientis intelligitur Asia minor, quæ nunc etiam Anatolia, hoc est Oriens nominatur. Et vero testatur Hieronymus adv. err. Joan. Metropolitin. Totius Orientis esse Antiochiam, nimirum ab Asiatico littore ad Indos. Itaque postmodum ad constituendum Constantinopoli Patriarcham, Provinciæ Asiæ, & Ponticæ ab Antiocheno Patriarchatu decisæ sunt, & Thracia subducta Romano fuit Episcopo.

Canon Nicænus 7. *Mos* (ait) *antiquus obtinet, ut Ælia idest, Jerosolyma* (quam Ælius Adrianus everfam instauraverat) *Episcopus honoraretur, salva Metropolis propria dignitate.* Tametsi Jerosolymorum Ecclesia cæteras omnes antiquitate præcesserit, fueritque Domini prædicatione, miraculis, morte, resurrectione decorata, & præterea Spiritus Sancti descensu, primisque Apostolorum prædicationibus, Jacobi etiam Apostoli sede, & martyriis, multisque aliis nominibus in-

elyta, nihilo secus Metropoli Cæsarææ, Palæstinæ sub-
 jecta, suffraganeaque fuit adeo, ut a Jerosolymitani Episcopi
 iudiciis ad Cæsariensem devolverentur appellationes, ut
 fidem faciunt Hieronymus ad Pammachium. *Et l. adv. err.*
Joan. jerosol. & Leo Magnus Epist. 62. ad Maximum Antioche-
num. Suprema vero jura Præsulis Jerosolymitani in solis
 majoribus Synodis effulgebant, in quibus ille secundo ab
 Antiocheno Patriarcha loco sedebat. Veruntamen in Pro-
 vincialibus Synodis Metropolita Cæsariensis præsidebat,
 eique proxime assidebat Eliæ Episcopus. Hinc factum, ut
 in Synodo coacta Cæsarææ in Palæstina, in qua conclusum
 est contra Quartadecumanos, præfederit Theophilus Cæ-
 sariensis, cui assedit Narcissus Jerosolymitanus, ut colligitur
 ex Eusebio *l. 5. Eccles. hist. c. 15.* simile postea accidit
 in Synodo Diospolitana. Require inferius, quæ hac de re
 observamus ad Can. 5. Concilii Lateranensis sub Innocen-
 tio III. deque nova erectione Jerosolymitani Episcopatus
 in absolutum Patriarchatum,

Ad Canonem Nicænum VII.

Octavus canon studio pacis componendæ remittit de
 veterum Ecclesiæ canonum severitate, eosque, qui se
 Catharos dicunt (hi sunt Novatiani) ad Ecclesiæ unitatem
 revertentes, in pristinum restituit Episcopatum, vel sacerdotii,
 vel alterius Clericalis ordinis gradum. Si tamen eidem
 Ecclesiæ alius jam non fuerit provivus orthodoxus Episcopus.
 Quo casu, eum qui ex Novatiani schismate eandemque
 occupaverat sedem, contentum esset jubet Sacerdotis, aut
 Chorepiscopi gradu: Ne, inquit, *in una Civitate duo sint Episcopi*.
 Canonem istum designat Augustinus Epist. 110. sic dicens:
Adhuc in corpore posito beata memoria Patre, & Episcopo meo sene Valerio Episcopus ordinatus sum, & sedi cum illo, quod Nicæno Concilio, prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat.

Cæteroqui hæc ipsa Nicæna Synodus can. 10. lapsos ita
 excludit a Clero, ut si quis aliquando lapsus Clero ascriptus
 fuerit, aut ordinatus, deponi eum jubeat simul, ac præcedens
 ejus lapsus innotuerit. Et antea Synodus Eliberina Canone
 51. quemcumque ex quavis hæresi conversum ita excludit
 a Clero, ut eos etiam qui fuerant ante hæresim ordi-

di-
 ad F
 Eccl
 pu
 unu
 qui
 Epist
 pum
 tuiss
 nign
 tem
 tem
 dit
 prist
 Episc
 Don
 nem
 adm
 trari
 ordin
 Mel
 contr
 cilii
 rum
 flas
 app
 nem
 noru
 tra
 ter
 eric
 Socr
 nasu
 rever
 pisc
 indul
 nus,
 clesia
 ma p
 gula
 sitate

dinati, deponi præcipiat. Cornelius Papa, & Martyr in sua ad Fabium Antiochenum Epistola penes Eusebium *l. 6. Hist. Eccles. c. 35.* ait; se vix dum, idque in gratiam universi populi pro eo supplicantis, admisisse ad laicam communionem unum de tribus Episcopis, graviter facti sui pœnitentem, qui Novatiano manus imposuerant. Et refert Cyprianus *Epist. 52. ad Antonianum*, ab eodem Papa Cornelio Episcopum, olim Schismaticum, sed jam pœnitentem Trophimum fuisse ad laicam communionem admissum: sed tam effusæ benignitatis causam fuisse fratrum recolligendorum necessitatem, quorum plurimi ductore Trophimo ad Ecclesiæ unitatem se recipiebant. Item Cyprianus *Epist. 64. & 68.* contendit non esse recipiendos lapsos, quantumvis pœnitentes ad pristinum ordinis gradum. Testatur Augustinus *Epist. 162. ad Episcopos Donat. & in Breviculo Collat.* Melchiam Papam Donatistis Episcopis, qui a Schismate discederent, conditionem obtulisse, ac decrevisse, ut ad Episcopale Ministerium admitterentur: & in quibuscumque locis duo essent, contrariarum partium Episcopi, confirmaretur is qui prior fuisset ordinatus, alteri vero plebs alia regenda provideretur: quod Melchiadis propositum collaudat Augustinus. Idemque *l. 2. contra Cresconium cap. 11. & Epist. 5.* refert, Africanum Concilium eadem ratione, & necessitate adductum pro lapsorum reductione, & Ecclesiastica pace, restituisse Donatistas Episcopos ad pristinum dignitatis gradum: quam rem approbat, additque sub finem Epistolæ quintæ, restitutionem quandoque factam in pristinos Episcopatus favore Ariatorum in Ecclesiam redeuntium, hoc tamen adjungens, citra gravem, & urgentem necessitatem insistendum constanter esse canonum disciplinæ, prorsus interdicentium Clericis lapsis reditum ad priorem gradum. Similiter scribunt Socrates *l. 3. c. 8. 9.* & Theodoretus *l. 3. cap. 4. & 5.* Athanasium cum Alexandriam per Juliani Edictum postliminio revertisset, Synodum habuisse, quæ decrevit, ut Ariani Episcopi hæresim ejurantes pristinas sedes recuperarent. Quam indulgentiam cum ægre ferret Lucifer Episcopus Calaritanus, ita communionem aversatus est, & redeuntium in Ecclesiam, & eisdem recipientium, ut novum ab eo schisma pullulaverit. Verum, ut ait Bonifacius Papa VIII. regula juris 70. *In argumentum trahi nequeunt, qua propter necessitatem aliquando sunt concessa.* Denique Apostolis ascriptus

can. 29. sic ait : *Ne Episcopus , vel Presbyter , vel Diaconus
juste depositus ministerium pristinum resumat . Et canon. 61.
Ne convictus de crimine ad Clerum promoveatur . Et can. 62.
ut lapsi Clerici deponantur , & si pœnitentia ducuntur , ne reci-
piantur nisi ut laici .*

Ad Canones Nicanos XI. XII. & XIV.

CANONES Nicæni 11. & 12. tres distinguunt pœnitentium
classes , auditorum , prostratorum , & citra oblatio-
nem communicantium . Auditores extra fores , atque in ves-
tibulo Ecclesiæ versabantur Prostrati admittebantur intra
navim ad pavementum demissi , valvis Ecclesiæ proximi ,
ubi a tergo fidelium , preces fundebant , & lugebant : de-
inde jubebantur de loco sacro egredi tempore Offertorii ,
ne divinis mysteriis interessent . Tertii denique integræ sy-
naxi usque ad finem cum cæteris fidelibus assistebant , sed
sacræ Eucharistiæ minime participabant .

Gregorius Thaumaturgus , & Basilius Magnus in suis
pœnitentiarum canonibus , aliique veteres publicæ pœni-
tentium ordines quatuor distinguunt , 1. *ἁκούσῳν* fletum ,
ἀκρόασι , auditionem , *ὑπόπτῳσι* prostrationem , *σύστασι*
consistentiam , quibus tandem succedebat *μέθεξις* participa-
tio divinorum . Exempli causa Basilius ei , qui mæchatus
fuerit , præscribit in suis ad Amphiloichium Canonibus an-
nos pœnitentiæ publicæ quindecim : quatuor annos in fle-
tu , quinque inter audientes , quatuor inter prostratos , re-
liquam inter consistentes .

Gregorius Neocæsariensis can. 11. flentes , ait , exclu-
di a foribus Ecclesiæ , audientes intra fores admitti versa-
rique in Narthece , juxta januam post Cathecumenos , sed
iptos omnes antequam celebrentur ineffabilia Dei mysteria
cum Cathecumenis depelli foras , & consistentes demum
una cum populo fidei ad finem usque sacrificii persistere ,
privari tamen Eucharistiæ participatione . At vero Judæis
& Gentilibus , ipsisque Hæreticis permittebatur , intra Ec-
clesiam consistere , atque Dei verbum , psalmosque audire
usque ad finem Missæ , sive collectæ Cathecumenorum ,
id est , usque ad offertorium : ut fidem facit Carthaginen-
se Concilium IV. can. 84. solis vero pœnitentibus primæ
classis interdicebatur Ecclesiæ ingressus .

Pœ
se , fa
poris r
quor
asperit
balnei
tare l
Con.
tull.
rusli
ce des
Et C
Ne
pœnit
que p
mitab
16. Si
tamen
commi
de ali
Volo a
petat
horta
terre
Deo
deat
quit ,
peccat
prors
loges
niter
sci e
ante
dote
blica
dore
dote
can.
fuer
clesi
petu

Pœnitentium habitus erant pullæ vestes cinere consperse, facci, cilicia, squallor capitis inculti, totiusque corporis neglectus; severis præterea jejuniis, orationum frequentia, vigiliis, chameuniis, aliisque *συναγωγίαις*; seu asperitatibus jugiter exercebantur; a deliciis, conviviis, balneis, & hominum congressibus abstinebant: nec eis militare licebat, vel inire conjugia: hæc docent Arelatenſe Con. 2. can. 21. Leo Magnus Epist. 92. c. 11. & 12. Tertull. lib. de Pœnit. Pacianus Parænesi ad Pœnit. Hyeronimus in Epitaphio Fabiolæ, quo hujus sanctæ viduæ graphicè describit publicam in Basilica Laterana pœnitentiam. Et Concilium Agathense can. 5. & Toletanum 3. can. 12.

Nec vero semper publicæ fiebant ob publice nota delicta pœnitentiæ, sed plerumque etiam propter occulta. Itaque publica confessio non semper publicam pœnitentiam comitabatur, ut ex Ambrosio colligitur l. 1. de pœnit. cap. 16. *Si quis, (inquit) occulta crimina habens, propter Christum tamen pœnitentiam studiose egerit, quomodo isthic recipiet, si ei communicatio non refunditur?* Ibi vero, imo toto illo opere non de aliâ quam de publica tractat pœnitentia. Subjungit enim: *Volo veniam, reus speret, petat eam lacrymis, petat gemitibus, petat totius populi stertibus.* Idemque l. 2. de pœnit. cap. 10. hortatur ad publicam pœnitentiam, quos ab ea pudor deterreat. Hoc vero utitur argumento, non esse cur pudeat Deo publice supplicare, & humiliari, cum ipsos non pudeat sua peccata homini quem ipsi lateant confiteri: *An inquit, pudeat te Deo supplicare quem non lates, cum te non pudeat peccata tua homini, quem lates confiteri?* Quæ Ambrosii ratio prorsus inepta foret depellendo pudori, si publica Exhomologesis, seu confessio indivulsa semper esset cum publica pœnitentia; cum nemo ignoret, graviozem multo pudorem nasci ex publica ad univèrsum populum confessione criminis antea ignoti, quam ex privata, secretaque ad unum sacerdotem. Hoc igitur Ambrosii loco, pudor exurgens ex publica pœnitentia, cujus tamen causa ignoretur, cum pudore confertur, quem parit secreta penes unum sacerdotem manifestatio. Præterea Concilium Toletanum 4. can. 52. statuit per publicam pœnitentiam, in qua nulla fuerit publica delicti confessio, neminem ab ordinibus Ecclesiasticis excludi. Nam alioquin publica pœnitentia perpetuam pariebat ad ordines Ecclesiasticos irregularitatem,

ut

ut docent Origenes l. 2. *contra Celsum*. Hieron. *Dialog. advers. Lucifer*. Siricius Papa *Epist. 7. cap. 1.* alique communiter Patres;

Abolutio, quam veteres manuum impositionem, reconciliationem, pacisque communionem vocabant, nunquam (tecluso mortis discrimine) impertiebatur pœnitenti, nisi post transactum omne, secundum Canones, pœnitentiæ tempus; ut liquido testificantur Cyprianus *Epist. 1. ad Confessores*, & *Epist. ad Antonianum*, & *Epist. 59. ad Fidum*, Canones passim Eliberini in fine vitæ viaticum negetur, sed si surapta reconciliatione, atque viatico æger de periculoso morbo convaluerit, jubet Canonica pœnitentiæ tempora continuari, eoque durante negat esse administranda Sacramenta. Mos quidem aliquando vigit sub paganorum infestationibus, ut prolatis Confessorum, ac Martyrum libellis, ac precibus, Episcopi citius veniam, pacemque pœnitentibus darent, sed in contrarium gravissimi viri sæpe numero reclamarunt, Cyprianus, Tertullianus, atque hoc ultra fieri venterunt Synodus passim Eliberina, & Arelatensis can. 9.

Numquam vero pœnitentibus reconciliatio intra Ecclesiam indulgebatur, quin simul sacra eis daretur Eucharistia. Perspicue namque dicit Ambros. lib. 2. pœnit. cap. 3. *Quotiescumque peccata donantur, corporis ejus Sacramentum sumimus, ut per sanguinem ejus fiat peccatorum remissio.*

Quæ vero crimina erant publica expianda pœnitentia, ad tria potissimum genera reducuntur, infidelitatem, luxuriam, & homicidium: ut docet Tertull. *de Pudicit. cap. 1.* & 12. Pacianus Barcinonensis Episcopus *Paranesi ad pœnit. Gregorius Epist. 92. ad Rusticum Narbonensem Episcopum*. His adde falsi crimen, & calumniam, ex Agathensis Concilii can. 3°, aliaque peræque gravia delicta, ut colligitur ex plerisque veterum Patrum Canonibus pœnitentialibus. Et hæc sufficiant ad notitiam publicæ, quæ undecim sæculis vigit pœnitentiæ.

Canonis 13. circa ægrotos pœnitentes decretum paulo ante proposui, ut eis de vita periclitantibus Communio Eucharistica exhibeatur; sed ubi convaluerint, ad pœnitentiam, donec tempus præscriptum expleverit, revocarentur.

Can. 14. Diaconis prohibet, ne Presbyteris ausint Eucharistiam sacram porrigere; hanc addens rationem, qua Calvin-

viniſtan
Oÿte o
προσφε
lex,
habent
in acti
Cyzice
nititur
gloſſem
verbis
ri ſimul
tem,
grum t
latum,
tes cred
neque n
ſed ad
duſ. Sa
Proph
mibi vo
ſuſcipia
nomen
tur non
in gent
dicatio
Eccleſ
nici u
mittat
dæo,
ſacrific
ſia, j
re non
Illa
incred
altera
quam
tres,
Evang
ſius S
in Con
Quin

vinistarum hæresi Sacrificium incruentum adorta profigetur ;
 Οὐτε ὁ χρόνος, ἕτε ἢ συνήθεια παρέδωκε τὸς ἑσθίαν μὴ ἐχούτας
 προσφέρειν, τῶς προσφέρειν διδόναι τὸ σῶμα τῆς Χρῆστῆς. Neque
 lex, neque consuetudo tradit, ut qui offerendi potestatem non
 habent, his qui offerunt, dent Corpus Christi. Sed expressior
 in actis Concilii istius habetur declaratio apud Gelasium
 Cyzicenum, quam multis glossematis eludit, & obscurare
 nititur Calvinus lib. 4. instit. cap. 17. §. 36. At inepta ejus
 glossemata eluduntur Nicæni hujus testimonii perspicuis
 verbis: Iterum etiam hic in divina mensa, ne humiliter inter-
 ti simus ad propositum panem, & calicem; sed atollentes men-
 tem; fide intelligamus situm in sacra illa mensa illum Dei a-
 gnium tollentem peccata mundi, incruente a Sacerdotibus immo-
 latum, & pretiosum ipsius Corpus, & sanguinem vere nos sumen-
 tes credere, Hac esse nostra resurrectionis symbola, propter hoc enim
 neque multum accipimus, sed parum; ut sciamus non ad satietatem,
 sed ad sanctificationem sumi. Ita loquitur Nicæna hæc Syno-
 dus. Sacrificium Eucharisticum suo vaticinio firmat Malachias
 Propheta, qui c. 1. sic Deum loquentem inducit: Non est
 mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non
 suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis usque ad occasum est
 nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offer-
 tur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum
 in gentibus, dicit Dominus exercituum. Quam Malachiae præ-
 dicationem satis alioqui per se manifestam, sancti veteres
 Ecclesie Doctores de Sacrificio Eucharistico Corporis domi-
 nici unanimes interpretantur. Ex quibus (ut cæteros om-
 mittam) Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone Ju-
 dæo, sic ait: De nostris gentium qua in omni loco offeruntur
 sacrificiis, hoc est pane Eucharistia, & poculo similiter Euchi-
 ristia, jam tum locutus Malachias prædixit, nos quidem glorifica-
 re nomen ejus, vos autem profanare.

Illam porro Nicænorum Patrum locutio ἀδύνας εὐαγγελίου
 incruente sacrificatum, affinis, ac synonyma est cum hac
 altera expressione ἀναμικτὸς εὐαγγέλιος incruenti Sacrificii,
 quam de Eucharistia frequentissime usurpant Græci Pa-
 tres, Clemens 1. 6. const. cap. 2. Eusebius 1. 1. demonstrat.
 Evang. c. 10. Gregorius Nazianz. Stelent. 1. & 2. Anasta-
 sius Sinaita Epist. ad Ebrudegardum, Cyrillus Alexandrinus
 in Concilio Alexandrino, ad Anathematismum 11. Synodus
 Quinisexta can. 32. & Synodus Nicæna secunda act. 6.
 hoc

hoc discrimine mystica differt oblatio a cruenta semel in cruce exhibita.

Ad Nicanos Can. XV. XVII. XIX. XX.

CANON is cavet, ne Episcopi, Presbyteri, & Diaconi ab Ecclesiis ad quas fuerant ordinati, ad aliarum Ecclesiarum ministerium transeant, citatur in cap. Non oportet Episcopum 7. qu. 1. Huic parem edit Canonem sextum Synodus Chalcedonenfis, prohibentem, ne quis Episcopum, Presbyterum, aut Diaconum ordinet, quin simul eundem alicujus certæ Ecclesiæ ministerio addicat, sive in urbe, sive in oppido, sive in monasterio: sin minus, ita ordinatos interdicit ab ordinum exercitio. Citatur in c. Neminem absolute dist. 7. Idem sancitum in Concilio primo Arelatensi can. 22. quo vetatur Presbyteris, & Diaconis in alias Ecclesias transgredi, solisque jubentur Ecclesiis inservire quibus præfixi sunt, & secus facientes de gradu deponit. Simile statuunt Apostolorum Canones 17. & 16. ubi etiam excommunicatur Episcopus Clericum recipiens alterius invit Episcopi. Concilium demum Trident. hanc laudabilem disciplinam ex parte instaurat fest. 23. cap. 16. *Nemo inquit ordinetur, quin certa Ecclesia ascribatur: nec admittantur alieni Clerici ad divina officia celebranda sine commendatitiis proprii ordinarii Episcopi.*

Superior, seu proprius Episcopus citra cujus licentiam nemo potest Clero, vel Ordinibus initiari, triplex recensetur a Bonifacio Papa VIII. scilicet originis, domicilii, & beneficii, c. cum nullus, de temp. ordin. in 6. Idque jus invaluit, ex quo desit vetus consuetudo adscribendi certæ Ecclesiæ recens ordinatos adeo, ut ab illius Ecclesiæ obsequio in aliam commigrare liberum ei non esset: dum vero pristina illa consuetudo tenuit, ille proprius, ac perpetuus habitus est cujusvis Clerici Episcopus, qui primus ordinaverat, Clericumque a se ordinatum Ecclesiæ particulari alligaverat, ac ejus residentię astrinxerat, ut infra commonstrabo peculiariter diatriba post primum Carthaginense Concilium.

Quoad vero translationem Episcoporum Nicæno isto Canone, aliisque hic citatis prohibitam, ea pariter inhibetur Concilii Sardicenis, can. 1. & Carthaginensis tertii, can. 38. allegato apud Gratianum can. non licet 107. dist. 4. de consecr.

Atta-

Atta
aut m
nonnu
rum,
sequen
tiochi
Marry
fuisse
Nazia
deinde
cumen
te . .
ne co
bile co
cum o
dienfis
scopos
piscop
ductus
9. his
& 36.
Metri
Itaque
causæ
avarit

Ca
tur A
12. 8
ex ha
illis E
rici o
clesia
denue
canas
ptifm
Paul
esset
Sam
Sabe
disti
ex co

Attamen Pontifices Anterus, & Pelagius necessitatis, aut magnæ utilitatis gratia transferri, ac mutari posse nonnunquam Episcopos accedente iudicio Synodi Episcoporum, aut supremæ sedis declarant, cap. mutatione, & c. sequenti 7. qu. 1. Exempla occurrunt Petri Apostoli ex Antiochia Romam transmigrantis, Eustathij quoque sanctissimi Martyris, qui hac in Synodo confedit Antiochenus Episcopus, fuisset olim Episcopus Beroensis. Gregorius pariter cum Nazianzenus primum Nazianzenam rexit Ecclesiam, factus deinde Sasimorum Episcopus, & postremo electus ab œcumenica Synodo Constantinopolis Episcopus ipso acceptante. Sequens autem ejus abrogatio factione, & ambitione contigit quorundam, qui hoc facto vituperium indelebile contraxerunt. Quin, & ipsi Nicæni Patres in Locum dejectorum Episcoporum Arianorum Eusebii Nicomediensis, & Theognidis Nicæni, aliarum Ecclesiarum Episcopos subrogarunt. Alexander quoque in Cappadocia Episcopus ad Sedem Jerosolymitanam revelatione divina ductus fuit, ut fidem facit Eusebius lib. 6. dist. Eccl. cap. 9. his conformia exempla perhibet Socrates lib. 7. cap. 35. & 36. Item vir sanctissimus Germanus teste Cedreno a Metropoli Cyzicena transit ad Constantinopolitanam. Itaque translationum Episcoporum legitimæ possunt esse causæ, atque aliunde profectæ, quam ex ambitione, vel avaritia.

Can. 17. deponi jubet Clericum usurarium. Idem statuitur Apostolorum can. 44. & Arelatensis Concilii primi can. 12. & Laodicæni can. 5. Nicænus can. 19. statuit, ut qui ex hæresi Paulinistarum convertuntur, post susceptum ab illis Baptismum rebaptizentur: & si fuerunt in ea secta Clerici ordinati, si post conversionem judicentur ordinibus Ecclesiasticis idonei, ubi novum baptismi lavacrum susceperint, denuo ordinentur. Superius vidimus damnatas Synodos Africanas a Stephano Papa hoc nomine, quod Hæreticorum baptismum, ut inanem reprobassent. Debuit ergo specialis in Paulinibus inesse causa, cur ipsorum baptismus rejiciendus esset. Atque hæc legitima quidem fuit, quia cum Paulo Samosateno negantes Christum esse Deum, & insuper cum Sabellianis omnem abrogantes realem personarum divinarum distinctionem, & statuentes unicam in Deo personam, talia ex consequenti verba in baptismo solebant adhibere, quæ hujusmo-

jusmodi hæresim sapientia, baptismo proprio valorem omnem, & efficaciam amoverent. Paulus tamen, & Sabelius in hoc invicem diffidebant; quia Sabellius Christo divinitatem vindicabat, quam Paulus nefarius eidem abrogabat. De his disserit Epiphanius *Hæres. 62. & 65.*

Hic observa per hunc Nicænum Canonem 19. posse confirmari illam complurium Theologorum sententiam; illum qui non sit baptizatus, sic esse Ordinationis Sacramentalis incapacem, ut ei collata omni careat validitate. Etenim hoc loco sacra decernit Synodus, ut post validum Baptismum, manus illis ad Ordinationem denuo imponantur, qui post irritum, & inanem Paulinistarum baptismum fuerant ab iisdem ordinati. Quæstio ista sub Innocentio Papa III. magna partium contentione disceptata fuit: qui Pontifex licet rem in ambiguo circa validitatem reliquorum a Baptismo Sacramentorum reliquerit indecisam, ne tamen gravissimum periculum ex ea incertitudine impenderet, adductus etiam Synodi Compendiensis decreto (cujus mentionem specialem facit) statuit Innocentius non modo Baptismum, sed etiam præcedentes ordines denuo conferri *c. veniens, de Presbyt. non bapt.* Canon vero Synodi Compendii habitæ sic decernit: *Si quis in Presbyterum ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.*

Nicænus denique canon 20. fancivit, ut diebus omnibus dominicis fideles stantes orent, nec genuflectant. Citatur *c. quoniam sunt, dist. 3. de consecr.* Publici tamen pœnitentes excipiuntur, quos jubet Concilium Carthaginense quartum, cap. 82. etiam tempore Paschali, & omnibus per annum Dominicis flexis humi genibus orare.

De numero Canonum Nicænorum Diatriba.

Circa Nicænorum Canonum numerum gravis agitur controversia, & adhuc sub judice lis est. Concilium Carthaginense sextum sub Romanis Episcopis celebratum Zosimo, Bonifacio, & Cælestino, magna in hac re ambiguitate fluctavit. Insistebat Zosimus apud Concilium, ut decerneret de admittendis appellationibus ab Episcoporum Africanorum judiciis ad Apostolicam Sedem; juxta Nicænorum canonum præscriptum. Huic postulationi haud statim acquievere Carthage-

thagine
piscopu
copiam
At isti
cæna
pellatio
eorunde
doritus
nis Pat

Ex o
jus Con
prehenf
dictam
erum C
librum
tum. Z
de app
confirmitur
Act
recurr
missis
nonnibi
doritus
nopevos
tavit;
dicentis
appellat
doriti,

Indul
tamen
scha ni
quarta
sanctio
chenum
Consta
tegram
Concil
& selen

His
ti Con
bent pra

thaginenses, miseruntque ad Atticum Constantinopolis Episcopum, & Cyrillum Alexandriæ Episcopum, ut sibi copiam facerent omnium Nicæni Concilii Constitutionum. At isti transmiserunt ad Africanos vulgata illa viginti Nicæna capita, in quibus ne verbum quidem ullum de appellationibus ad Romanam Sedem. Ruffini quoque historia eorundem viginti, nec plurium meminit. Præterea Theodoritus l. 1. *Hist. Eccl. cap. 8.* in fine, refert editos a Nicænis Patribus canones viginti fuisse.

Ex opposito tamen veteres sancti Patres haud pauca hujus Concilii decreta referunt nullatenus hisce viginti comprehensa. Ambrosius *Epist. ad Vercellensem Eccl.* scribit interdictam a Synodo Nicæna Bigamorum ordinationem in sacrum Clerum. Hieronymus *præfat. in Judith*, testatur hunc librum fuisse a Synodo Nicæna sacris libris connumeratum. Zosimum jam vidimus eidem ascribentem decretum de appellationibus ad Romanum Episcopum, quod idem confirmatur ex Theodorito l. 2. *Hist. Eccl. cap. 4.* ubi refertur Athanasium Episcoporum Arianorum judiciis oppressum recurrisse ad Julium Romæ Episcopum, ipsosque Arianos missis Epistolis ad Julium, fuisse appellationis hujus causam nonnihil prosequutos. Athanasius itaque sequutus (ut Theodoritus loquitur) Canonem Ecclesiæ τῶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβουeros νόμος, Romam advenit, & Julius accusatores citavit; sed quænam illa Ecclesiæ lex? Non videtur Sardicenis canon. Hæc enim Synodus post istam Athanasii appellationem coacta fuit, ut liquet ex sequenti c. 5. Theodoriti, sit ergo potius Nicænus.

Indubitatum præterea est Nicæni Concilii decretum, non tamen his viginti comprehensum, de non celebranda Pascha nisi die Dominica occurrente primum post decimam quartam Mensis Martii Lunam. Hanc enim isti Synodo sanctionem attribuit paulo post habitum Concilium Antiochenum canone 1. ipseque, qui Nicænae Synodo interfuit Constantinus Augustus, in sua Epistola, quam refert integram libro ejus vitæ tertio Eusebius, & quia in eodem Concilio, ut sidus effulsit Athanasius *Epist. de Synod. Arim. & Seleuc.* denique hoc idem refert Epiphanius *hares. 69.*

His adde in Epistola Julii Papæ recenseri octo, & viginti Concilii Nicæni canones, quorum primus hic est: *Non debent præter sententiam Romani Episcopi Concilia celebrari. Secun-*

duſ, & tertius canon decernunt de appellationibus ad Romani Epifcopi tribunal admittendis: neve Comprovinciales quidpiam ſtatuant adverſus ullum Provinciæ Epifcopum, inconſulto Romano Epifcopo. Inſuper Ægypti Epifcoporum epiftołá ad Felicem Papam II. ſic enunciat: *Scimus in magna Nicana Synodo trecentorum decem, & octo Epifcoporum ab omnibus concorditer eſſe roboratam, non debere abſque Romani Epifcopi ſententia Concilia celebrari, nec Epifcopos damnari, licet hac, & complura alia neceſſaria ſynodi capitula fuerint ab hæreticis quotidie nos infeſtantibus exuſta, nobiſque præcepta.*

Præterea Atticus Epifcopus ad finem actuum Synodi Chalcedonenſis, modum perhibet conſcribendarum litterarum, quæ canonicæ, & formatæ dicuntur fuiſſe in Nicæno Concilio præſcriptæ per litterarum Græcarum uſum, quarum aliæ numerales, aliæ nominum propriorum initiales ſint. Adhuc tamen aliquis reſpondebit, viſum non fuiſſe Patribus decretum iſtud publicari, ſed ſecreto ſingulis Epifcopis conſignati, ne facile poſſent iſtiusmodi epiftołæ ab aliis ſupponi, & ut ſuppoſitæ dignoſci, ac dijudicari queant.

Extant inter Athanaſii opera mutuo ſcriptæ litteræ hujus, & Marci Papæ, Latinæ, non vero Græcæ. Scribit ad Marcum Athanaſius Arianos quaquaverſum conquiſitos Canones Nicænos, per univerſum Orientem concremaſſe adeo, ut nullibi tota Ægypto reperiuntur horum exemplaria. Addit fuiſſe primum fabricatos a Nicæna Synodo Canones octoginta, quos eadem ad ſeptuaginta reduxerit. Obſecrat Marcum Athanaſius, ut ex Romanæ Eccleſiæ ſcriniis novum Synodi exemplar ad ſe tranſmittat. Reſpondet Marcus ſe Nicænos Canones ſeptuaginta ad ipſum, ut expetierat, tranſmittere. Geminæ iſtæ litteræ Baronio, aliſque pleriſque falſæ videntur, & ſuppoſititiæ. Non enim fulciuntur ætatis antiquioris, ſed mediæ duntaxat teſtimoniis, & ipſis tantum Latinis, ut Ivonis Carnotentiſ p. 4. decreti c. 108. & 109. Stephani etiam Papæ epiftołá ad Lutobium Epifcopum. Allegatur etiam a Synodo Florentina œcumenica ſeſſ. 20.

Alphonſus quidem Piſanus, & Franciſcus Turrianus ambo e Societate Jeſu ediderunt ſub nomine Nicæni Concilii canones octoginta ex Arabico exemplari tranſlatos in Latinum, quos ab Alexandrino Patriarcha precario acceptos tranſcribi curaverant alii duo, quos ad hunc Patriarcham delega-

verat

verat
vitare
vetuſt
Cardi
II. no
que e
garis.
lexan
tatis,
tres e

Abſ
librum
quo A
prima
ſertur
ſimo
Epifco
Hoſq
ad Co
ne A
quitu
cepto
cipatu
tamet

Suſ
Echel
litor
ſima t
tales
Melch
diffuſi
tum
ma pr
ſtator
Neſto
colun
& tra
fidem
duntu
foſ hæ
que di

J

verat Pius IV. ut ipsum ad Concilium Tridentinum invitarent. Huic alterum plane conforme Arabicum, idque vetustissimum exemplar repertum fuit in Bibliotheca ejus Cardinalis, qui postea summus Pontifex evasit sub Marcelli II. nomine. Arabica porro lingua fuit olim, & nunc quoque est Lybiæ, Ægypto, & Pentapoli vernacula, & vulgaris: Veruntamen si his plagis tempore Cyrilli Episcopi Alexandrini canones hi octoginta nonnihil habuissent auctoritatis, quis neget transmissurum omnes ad Carthaginenses Patres enixe petentes, cum tamen solos viginti transmiserit?

Abrahamus Echellen natione Syrus, religione Maronita, librum Romæ edidit de primatu Romani Episcopi, in quo Arabicorum canonum fidem astruere contendit. Illic primatum Romanum supra omnes Patriarchas monstrat assertum a canonibus Arabicis tertio septimo, & quadragesimo quarto. Jura pariter appellationum a quorumcumque Episcoporum judiciis ad Papam canone septuagesimo primo. Hosque Arabicos nititur confirmare, tum præfato Zosimi ad Concilium Carthaginense commonitorio, tum appellatione Athanasii ad Julium Papam juxta Ecclesiæ legem, ut loquitur Theodorus, tum testimonio Nicæno allegato, & recepto in Concilio Chalcedonensi, de Romanæ Ecclesiæ principatu, tum denique mutuis Athanasii, & Marci Epistolis, tametsi duarum istarum vacillet fides, & nutet auctoritas.

Suspiciones autem suppositionis Canonum Arabicorum Echellenus isto non prorsus contemnendo argumento amolitur. Octoginta, inquit, Nicæni canones Arabici antiquissima traditione asseruntur, & asservantur penes omnes Orientales Ecclesias, dudum schismaticas, & hæreticas, tum Melchitarum, qui per Syriam, Ægyptum, & Chaldæam diffusi sunt, Græcorumque schisma, & hæresim consecretantur: tum Copthorum, qui per Ægyptum dispersi Dioscori dogma probant: tum Armenorum Eutyche Hæresiarchæ sectatorum, qui per ambas Armenias late propagantur: tum Nestorianorum, qui Mesopotamiam, & Babyloniam incolunt: tum Jacobitarum Monothelitarum, qui Ninivem, & trans Tygrin amplas regiones habitant, Sufianam, Persidem, Parthiam, quin & per Bactrianam, & Indos diffunduntur. Atqui nemo crediderit universos toto Oriente sparsos hæreticos, schismaticosque regionibus, religione, ritibusque dispares, linguisque diversos Ecclesiæ Romanæ inensos,

simul in hoc unum conspirasse, ut canones sub nomine primæ œcumenicæ Synodi eumententur, & configerent, quibus ejus quem tantopere averſantur Romani Episcopi supra se omnes, potestas constabiliretur.

Scribit Athanasius *Epistola de Concilio Arim. & Seleuc.* fuisset accurrate conscripta Nicænæ Synodi acta, supersunt autem in tria volumina dispersita hujus primi Concilii acta per Gelasium Cyzicenum, quorum etiam meminit in Bibliotheca sua Photius. Isidorus quoque in prologo suæ canonum collectionis affirmat, se a quibusdam Episcopis ex Oriente profectis audivisse, asservari in illis regionibus visum ab ipsis Codicem actorum Nicænæ Synodi, qui mole sua quatuor Evangelia æquiparabat. Verum nec istud Gelasii Cyziceni opus omnes discutit ambiguitates. Haud enim pauca veteres primæ notæ scriptores de Nicæno Concilio perhibent, quorum nullum apparet in opere illo vestigium. Mirum sane est res totius Ecclesiasticæ historiæ celeberrimas, & præ reliquis memorabiles, quales sunt canones, & acta omnium, primi, & præcipui generalis Concilii: baptismum quoque primi, atque Illustrissimi Christianorum Imperatoris, qui Ecclesiam dirissima, & diuturna præcedentium Imperatorum tyrranide pene obrutam non modo in libertatem asseruit, sed etiam in maximum splendorem, & triumphum evexit, tantis involvi obscuritatibus, adeoque gravibus, & tamen mutuo dissidentibus veterum testimoniis; ut neque perspicaciora ingenia se ab his extricare queant, suisque in utramvis partem conjecturis opposita, & quasi ineluctabilia dispellere argumenta: ut alias omittam insignes, & majoris momenti controversias, quæ inter Theologos, validis hinc inde rationibus disceptantur, neque disceptari desinent inter ipsos fideles: cum tamen velit Deus illos, vel ex hoc ipso propriam inscitiam humanique ingenii exilitatem agnoscere, atque humiliter profiteri: ut addiscant monente Apostolo, non velle, plusquam oportet, sapere, sed sapere ad sobrietatem.

M
 potes
 cusi
 sequi
 non
 cilium
 colle
 fu e
 runt
 fuit
 Ther
 mo
 inter
 Nica
 hic p
 re :
 In
 coru
 Acol
 tum
 tam
 miru
 ac P
 paup
 strab
 cilium
 St
 judic
 a La
 done
 ferti
 disse
 que
 tinct

CONCILIUM ROMANUM.

Sub Sylvestro Pontifice.

MUltis rationibus vacillat fides actuum Romanæ primæ sub Sylvestro Synodi ante Nicænam; ferique potest, ut Canones qui primæ Romanæ tribuuntur, profusi fuerint in Romana illa, quæ Nicænam œcumenicam sequuta est; eamque confirmavit. Et sane canones illos, nonnisi post Nicænum, & subsequutum Romanum Concilium commemorat Damasi Pontificale in Sylvestro; & collectiones Conciliorum a Francisco Turriano Societ. Jesu editæ, cæteræque anteriores, nonnisi unius meminerunt Romani sub Sylvestro Concilii. Illud celebratum fuit in titulo equitii; quem Sylvester ipse erexerat in Thermis; quæ primum Titi; exinde Domitiani, postremo Trajani nomen sortitæ sunt. Isthic Damaso teste interfuerunt ducenti septuaginta septem Episcopi; qui Nicænam fidem, canonesque approbaverunt. Statutum hic pariter fuit; ne Laicus Clerico audeat crimen inferre.

In isto eodem confesso legimus distinctos ordines Clericorum; scilicet Otiariorum, Lectorum, Exorcistarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum, Sacerdotum, Episcoporum. Prima hic legitur mentio Cardinalium; tam Diaconorum, quam Sacerdotum urbis Romæ. His nimirum cura, & præfectura titulorum; seu præcipuarum; ac Parochialium Romæ Ecclesiarum incumbere; nec non pauperum; quibus ad vitam necessaria Diaconi subministrabant; At nos fusius de Cardinalibus ad secundum Concilium Lugdunense agemus.

Statutum pariter hic legimus; ne Clericus coram Laico iudice causam dicat. Circa istam Clericorum immunitatem a Laicorum judiciis; idem pariter statutum est in Chalcedonensi Concilio can. 9. aliisque permultis Conciliis; præsertim Gallicanis: require infra; quæ hanc in rem fusius differuntur ad Cabilonensis Synodi Can. 11. Edictum quoque hic fuit; ne Altaris Sacrificium in panno serico, vel tincto celebretur; sed in puro lineo per Episcopum benedi-

Quo, quod referat mundam Sindonem, qua Christi mortuum corpus involutum fuit.

Post Nicænam Synodum statuit in hac Romana Sylvester, ut Ecclesiæ pro entus quadrifariam dispartirentur ad eo, ut pars una Episcopo tribueretur, secunda Clero ministranti, tertia fabricæ, & ornamentis Ecclesiæ destinaretur, ultima pauperum necessitatibus applicaretur. Quod jus confirmarunt Pontifices Gelasius, Gregorius Magnus, aliique relati in decreto *c. vobis enim*, *c. concesso*, *c. quatuor autem*, *c. mos est* 12. q. 2. Præterea in *c. ad hoc* 16. q. 1. ex S. Gregorii l. 3. *Epist.* 11. & ejusdem *Epist. ad August.* *Angl. Episcopum resp.* 1. Meminit hoc idem Concilium baptismi a Sylvestro Pontifice Constantino Augusto collati, & mirificæ curationis a lepra, cui medendæ nefarium ex infantium sanguine balneum medici præscriperant. Quæ historia refertur pariter in posteriori Synodo Nicæna, necnon in vetustis Sylvestri Papæ actis, quæ olim approbavit Gelasius Papa in Concil. Rom. septuaginta Episcoporum, ut habetur in *can. Romana Ecclesia dist.* 15. his alludit Gregorius Turonensis narrans Clodoveum Franciæ regem ad sacrum Lavacrum properasse quasi alterum Constantinum, ut mundaretur a lepra. Venantius Fortunatus eadem Sylvestri acta commemorat in vita S. Marcelli. Ex Græcis vero scriptoribus Theophanes, & Simeon Metaphrastes in vita S. Sylvestri, Constantinum perhibent ab ipso baptizatum. Quam in sententiam magis propendet Baronius.

Baptizatum autem Nicomediæ sub finem vitæ Constantinum fuisse gravissima suadent testimonia. Hoc enim diferte affirmat Eusebius *lib. 4. vite Constantini cap.* 62. addens collatum fuisse baptismum ab Eusebio Nicomediensi. Etiam si verò scriptor iste sit Arianus cum tamen de re omnium quæ suo tempore contigerant notissima, universoque Orbi comperta testimonium publicum conscriberet, si jam antea fuisset Romæ a Sylvestro cum insigni solemnitate, tantique miraculi accessione baptizatus Imperator, non modo fuisset præfractæ impudentiæ, sed projectæ omnino stultitiæ contrariam, & publicam testificationem scriptis mandare apud homines, qui sub Constantino vixerant. Sic licet Eusebius sit suspectus author, non potest tamen ullatenus suspectum esse illius hac in re testimonium. Sub scribit Ambrosius oratione in obitum Theodosii:

dosi
quoc
2. qu
etian
orth
ad C
nod.
in fr
num
com
erro
mat
nus
exti
loci
in co
siqui
meli
editi
plici
in C
ram
riger
nis
corr
si e
fed
Soz
eam
five
mod
tur
Ath
tum
Casi
tium
iten
sacr
diæ
tum
p

dosi: suffragatur etiam Hieronymus in Chronico Socrates quoque *lib. 1. cap. 39.* Theodoritus *l. 1. c. 39.* Sozomenus *l. 2.* quibus stipulatur Cassiodorus *Hist. tripartita l. 3.* Solet etiam hanc in partem proferri testimonium Episcoporum orthodoxorum, qui fuerant in Synodo Ariminesi in *Epist. ad Constantinum* scripta, quam referunt Athanasius *l. de Synod. Arim.* & Socrates, & Sozomenus, & Theodoritus, & in fragmentis Hilarius; refert vero ea Epistola Constantinum accepto baptismo, ex hac vita in æterna præmia commigrasse. Cæterum Baronius solo unius Typographi errore subnixus, eo loci pro Constantino legendum autumat Constantem. Provide namque admonet Joannes Morinus in sua Constantiniana Historia legi in omnibus quæ extiterunt Athanasii editionibus Græcis, & Latinis, eo loci nomen Constantini, non vero Constantis, præterquam in columna Latina editionis Commelii: in Latina, inquam; siquidem in columna Græca contextus Græci ejusdem Commelianæ editionis diserte habetur *Κωνσταντίνος*. Cæterum editiones Parisienses, cæteræque omnes a Commeliana explicite habent apud Athanasium loco præfato *Κωνσταντίνος*, in Græca columna, & Constantinus in Latina. Perperam itaque ex unius Typographi mendo, quod erat corrigendum ex illibata columna Græca ejusdem ipsius editionis adjacente illi Latinæ translationi, contendit Baronius corrigenda esse reliqua omnia Græca, Latinaque Athanasii exemplaria, quæ constanter exprimunt Constantinum, sed ipsa insuper omnia tum Hilarii, tum Socratis, tum Sozomeni, tum Theodoriti exemplaria, quæ cum hanc eandem Ariminesium Epistolam referant, nihil habent, sive Græce, sive Latine, quam Constantinum, quemadmodum, & Cassiodori Tripartita historia. Perspicue igitur arguunt testimonia post Eusebium memoratum, tum Athanasii, tum Hilarii, tum Ambrosii, tum Hieronymi, tum Socratis, tum Sozomeni, tum Theodoriti, tum Cassiodori: quibus addendus Gelasius Cyzicenus apud Photium, nec non Evagrius, & Chronicon Alexandrinum, itemque Alexander Monachus in suo græce conscripto de sacræ Crucis Inventione libro, fuisse baptizatum Nicomedix Bithyniæ in Civitate Constantinum Augustum sub exitum vitæ.

Porro vetustiores Conciliorum editiones in unum Roma-

num Concilium a Nicæno proximum compingunt, quæ in duo posteriores editiones dispertiverunt. Sed ista discussio levioris est momenti, quam ut in ea facienda sit mora,

Gesta per Arianos contra Nicænam fidem sub Magno Constantino, & de Tyri Conciliabulo.

Fidei symbolum in Nicæna Synodo proculsum refert Athanasius de fide ad Jovianum, cui fiste, & non ex animo Ariani subscripserunt. Arius ipse, ut Anathematis infamiam, & exilii pœnam declinaret, Nicænam fidem, subdole, & disimulante professus est. Ideoque a Constantino restitutus sub conditione hac, ne Alexandriam reverteretur, ut docet Athanasius Apologia 2. Addunt Socrates, & Sozomenus edictum Constantini, ut decretis Nicænis ab omnibus obtemperetur, propositis in refractarios pœnis exilii, & bonorum amissionis: utque Arii libri non modo hæretici, sed etiam obscænis ille quem Thelæ titulo inscripserat, ignibus traderentur: ut vocarentur Porphyriani omnes hujus hæresis sectatores odioso Sophistæ nomine, qui nefarius libris Christianam Religionem profciderat. Dum vixit Constantinus Ariani Nicænae fidei aperte obistere ausi non sunt: at eam labefactare, & quasi occultis cuniculis sub ertere non destiterunt, assiduis adversus præcipuos hujus fidei cultores molitionibus, & apud principem calumniis, in Athanasium præsertim furor illorum desævii. Vita functo post Nicænam Synodum Alexandro, clerus, populosque Alexandrinus, in sedem Alexandrinam promovit Athanasium, obstitereque licet, & frementibus, in diesque tumultuantibus Arianis.

Fax Arianorum præcipua erat Eusebius Nicomediensis Episcopus, qui aulicis artibus Constantini gratiam, & consuetudinem in primis nactus fuerat. Hic imperiale referiptum ab illo per dolum extorsit minis referptum adversus Athanasium, nisi Arium in urbem Alexandriam, & in communionem reciperet. Athanasius tantum malum prudenti responsione divertit, responditque Arium recipi non posse sine manifesta fidei Nicænae, & publicæ quietis prodicione. Videndus ipse Athanasius *Apolog. 2.* Theodoretus *l. 1.* Sozomenus *lib. 1.* & Rufinus *l. 1.* qui simul referunt hæc quæ sequuntur,

Euse-

Euse
occul
tores,
fuisse a
retenta
minis i
quæ A
nodo co
lestina
ter Ar
& hab
comme
Episco
judiciu
tiebatu
te alti
nus ab
stat, i
dat, i
rum P
Diony
rianum
Ath
xit Ty
ptem i
Si Co
merum
bit So
Cæsar
suamq
clææ
conver
exprob
thana
memin
ni per
hac fa
fession
dimissi
volunt
dition

Eusebius Nicomediensis doli, & scelerum artifex curat occulte detineri Arsenium Episcopum, subornatque accusatores, & testes Athanasium apud Principem criminantes fuisse ab illo per summum nefas Arsenium trucidatum, & retentam occisi manum ad magicas præstigias, quam ad criminis indicium proferebant. Hujus, aliorumque criminum quæ Athanasio imputabantur cognitionem Imperator Synodo commisit, quam suadente Nicomediensi Cæsaræ Palæstinæ Metropoli indixit, cujus erat Episcopus Eusebius alter Arianæ sectæ dux inter præcipuos, qui scriptis libris, & habitis coram Constantino orationibus in summa erat commendatione. Cæsaræam itaque conveniunt Orientis Episcopi majori ex parte Ariani. Citatus Athanasius horum judicium declinabat, tum quia insensos adversarios ipsos patiebatur, tum quia illorum non suberat jurisdictioni, utpote altioris Sedis, & Ecclesiæ Patriarcha. At Constantinus ab Arianis elusus mandat ei, ut se judicio Synodi sistat, neque causam suam fuga, & indebita evasione prodatur, si sit innocens: simulque Synodum transfert in Tyrum Phœnicæ Metropolim, atque Eusebianorum suavis Dionysium Comitem illis addiditissimum, & professione Arianam, cum militari manu delegat ad Synodum.

Athanasius sic affectum videns Constantinum satius duxit Tyrum concedere, secumque adduxit quadraginta septem suæ Patriarchiæ Episcopos, quos inter eminebant sancti Confessores Potamon, & Paphnutius: præter quem numerum Eusebiani sexaginta Episcopi convenerant, ut scribit Socrates, l. 1. c. 20. his omnibus præsidebat Eusebius Cæsariensis. Jubent Eusebiani, ut Athanasius stet reus, suamque coram Synodo causam dicat: tum Potamon Heraclæ in Ægypto Episcopus, ut refert Epiphanius *heresi* 68. conversus ad Cæsariensem Eusebium, hæc illi lacrymans exprobravit: Tu Eusebi sedes stante in tuo conspectu Athanasio! quis tantam indignitatem non perhorrescat? ane meministi, te mecum in carcerem, dum furebat Diocletiani persecutio fuisse detulim; illic orbatus oculo fui, ut in hac facie vides, & poplite succisus ob constantem fidei confessionem. Tu vero nullam in tuo corpore referens notam dimissus es integer, & illæsus, quia Gentilium acquiescens voluntati, libertatem tuam, & corporis indemnitatem productione redemisti Christianæ religionis.

Protestatus Athanasius primum fuit de iudicum incompetētia, sed ipſus a Pſeudo-Synodo declinatione rejeſta, producti ſunt accuſatores ex Meletiana factione manum exhibentes, quam mentiebantur occiſo per ipſum Arſenio amputatam. Arſenius porro qui niſi fuga ſalutem quaſiſſet, proxime ab Eufebianis, ne flagitium internofci poſſet tam perditæ ipſorum impoſturæ in occulto ſtrangulandus erat, per inſignem Dei providentiam, paulo ante de carcere dilapſus, nocte intempeſta ad Athanaſium diverterat, qui eum haſtenus abditum de repente in conſpectu Concilii malignantium conſtituit, ejuſque pallium ex utroque latere removens. En, inquit, Arſenii dexteram, en etiam ſiniſtram ejuſdem manu: nunc ab his accuſatoribus percunctamini, undenam iſtam quam proferunt hominis manum acceperint? Scribit præterea Theod. l. 1. c. 3. ſubornatam ab Arianiſ mulierem poſtulaffe Athanaſium illati ſibi per vim ſtupri, cum ullum ſuſcepiffet hoſpitio. Cum igitur mulier in Athanaſium ſuas querelas proponeret, progrediens Timotheus Presbyter: Ego ne (ait) mulier vim tibi, & ſtuprum intuli? tum ipſa credens, eſſe ſibi ignotum Athanaſium, convitiis Sacerdotem excipiens rem præfracius aſſeverat, & iudicum ſilem contra Timotheum obteſtatur ad ſceleris vindictam. Objecta pariter Athanaſio fuit ſacri cujuſdam calicis effraſtio, quam cum ille negaret, commiſit Pſeudo-Synodus hanc inquiſitionem delegatis a ſe inſenſiſſimis Athanaſio Episcopis Theognidi Nicææ, Valenti Muſſi, Urſacio Singidonis, aliisſque Arianiſ Episcopis, ut in Mareotidem profecti, rem plenius inveſtigarent.

Egreditur ex illo malignantium Concilio Athanaſius, atque ad Imperatorem proficiſcitur: interea Legati ex Mareotide redeunt legatione, quam celerrime, & iniquiſſime ſuncti. Damnatur a Conciliabulo innocens Athanaſius, & ſede Alexandrina depellitur, ut ipſe in ſua teſtatur Apologia.

Peraſta Tyri Synodo, Eufebiani mandato Constantini Jeruſolymam conveniunt ad magnificæ dedicationem Baſilicæ, quam largis ſumptibus extruxerat: Dumque illi Jeruſolymis conſiſtunt, Arium novam fidei conſeſſionem, in qua nulla erat conſubſtantialis mentio profitentem publice complectuntur, atque in communionem recipiunt: Synodalibus litteris Constantino commendant,

&

& ob
gredi.

Inte
qui A
perpeſ
Imper
& fra
tes, q
ſe, ju
ris Ep
ras ne
runt,
præſtig
Eufebi
qui ut
ſſis ca
quibus
runt,
annon
atque
produ
qui A
pro v
vitate
alia pe
Trevi
nis,
Alexa
lexand
rius.
reſiarc
eum a

Tre
tis Ep
Dei A
ſor, c
ex ha
337. c
miani
enim,
quid t

& obnixè supplicat, ut eum sinat Alexandriam regredi.

Interea innumeris superatis obstaculis per aulicos objectis, qui Athanasium ab accessu principis omnimode arcebant, perpersus innumeras repulsas magnanimus Christi Confessor Imperatorem tandem adit, eique adversariorum nequitiam, & fraudes propalavit. His compertis Constantinus, antistites, qui Tyri confederant, Constantinopolin accessivit ad se, iudicii contra Athanasium rationes reddituros. Cæteris Episcopis ob sceleris conscientiam detrectantibus, & moras neſtentibus sex tantummodo regiam in urbem adventarunt, suæ in Aula potestati, suarumque fraudum confissi præstigiis, uterque scilicet Nicomediensis, & Cæsariensis Eusebius, Theognis, Patrophilus, Valens, & Ursacius; qui ut iudicii Synodalis examen effugerent, veteribus omiffis calumniis, novas alias in Athanasium comminiscuntur, quibus denuo Constantinum adversus Athanasium concitarunt, eum comminatum fuisse asseverantes prohibiturum se annonæ ex Ægypto tranſvectionem ad regiam civitatem, atque testes partim a seipsis, partim a Dionysio corruptos produxere quinque Episcopos Ægyptios, ex illorum numero qui Athanasium comitati, eundem in Tyri Pseudo-Synodo pro viribus defenderant. O humani animi deplorandam levitatem, inconstantiam, & perfidiam! Constantinus omnia perquisitione omiffa, graviterque Athanasio succensens, Treviris illum exulare jubet: non tamen permisit Eusebianis, quod avidissime expetebant, alium ejus loco deligere Alexandrinum Episcopum: hoc tamen obtinuerunt, ut Alexandriam unde Athanasius ejiciebatur, regrederetur Arius. Verum statim atque in ea civitate versari cœpit Hæresiarcha, omnia tumultu, & violentiis replevit, ideoque eum aliquanto post urbe excedere jussit Constantinus.

Treviros profectus Athanasius a Maximino illius civitatis Episcopo, atque ab ejus Clero, & populo, tanquam Dei Angelus, atque uti vere erat invictissimus fidei confessor, & propugnator exceptus est. Nec multo post excessit ex hac in meliorem vitam Constantinus anno a Christo 337. diviso inter filios tres Imperio, quos ei Fausta Maximiani Herculii Imperatoris filia pepererat, Constantino enim, natu maximo Gallias, Hispanias, Britannias, & quidquid trans Alpes erat, attribuit: Constans natu minimus

Italiam, Siciliam, Africam, Græciam, & Illyricum sortitus est: Constantius natu inter ambos medius Asiam, & Orientem cum Ægypto adeptus fuit.

Gesta ab Arianis post Magni Constantini excessum.

Constantino Patre mortuo, Constantinus junior Nicænzæ fidei cultor ex Gallis, ubi regnabat, Athanasium cum honorificis litteris Alexandriam remisit, non auso Constantio cui parebat Ægyptus, quiq; Arianam aperte fovebat impietatem, obsistere, metu fraterni belli, instantibus etiam ditionis suæ fines Persarum armis. Quicumque etiam alii orthodoxi Episcopi fuerant a Tyri Conciliabulo propriis Ecclesiis ejecti, restituti sunt opera Catholicorum Principum Constantini, & Constantis: qua occasione Ariani seditiones, & tumultus passim excitarunt, vita functis Romæ Pontificibus Sylvestro, ejusque successore Marco, Julius Thronum Apostolicum ascendit. Cum vero Eusebiani, neque Athanasium, neque Orthodoxos Alexandrinos sinerent esse quietos, & pristinas in Athanasium calumnias retexerent calicis effracti, læsæque Imperatoris Majestatis, obtenderentque ipsum Synodali sententia depositum non potuisse solo Principum mandato restitui, Julius Romæ Episcopus causæ hujus discussionem in Romana Synodo a se indicta suscepit. Athanasium igitur, ejusque adversarios ad causam in Concilio dicendam, missis in Orientem Legatis, citavit. Athanasius se judicio synodali Romæ sistit, & Eusebianos tergiversantes, atque evasionum leves prætextus confarcientes annum integrum cum dimidio expectavit. In Romano itaque plusquam quinquaginta Episcoporum Concilio causa ejus accuratissime explorata restitutus demum Athanasius in pristinam sedem fuit, ut ipsemet prolixius commemorat in 2. Apologia, quæ Julii quoque epistolam continet, quæ facit fidem, hoc eodem Romano Concilio fuisse pariter absolutum & ad propriam Ecclesiam remissum Marcellum Ancyræ Antistitem, aliosque complures Episcopos ex Thracia, Cælesyria, Phenicia, Palæstina: Presbyteros etiam plerosque, qui eodem ex Ægypto, & aliunde convenerant. Desiit Romanum istud Concilium anno Chr. 341. Quo eodem anno Eusebiani, qui detrectatum Romæ vadimonium frivolo belli Persici præ-

prætextu
prochiæ
stantino
ni Atha
Concilia
tiam op
interclu
Cappado
violenti

Intere
ante con
que tri
fl. Clou
tes con
quos fue
driano
solum e
iam Rom
cipi eo

Exact
commig
gente,
Sardicæ
Athana
petivere

Arian
Antioch
Citate
do-syno
cænis,
quæ Eu
quod cu
set, ed
que det
locutum
innocen
modum
tio cor
Eustath
minus
fusus fu

præ-

prætextu apud Julium excusaverant, Pseudo Synodum Antiochiæ coegerunt specie quidem dedicandæ Basilicæ a Constantino in ea civitate constructæ, sed re era ut absolutio- ni Athanasij, quam Romæ futuram augurabantur, novam Conciliabuli condemnatoriam contra Athanasium sententiam opposerent. Quin etiam ut eidem via omnis reditus intercluderetur, Episcopum Alexandriæ crearunt Georgium Cappadocem, qui eo adventans cædibus, rapinis, omnique violentia in orthodoxos grassatus est.

Interea divinus Athanasius clam Alexandria, quo paulo ante concesserat, digressus, Romam denuo reperit, ibique triennium commoratur: quo etiam ut ad commune asy- lum, alii non pauci ab Arianis pulsi Antistites confugerunt, ut testatur Socrates l. 2. cap. 11. inter quos fuere Asclepas Gazæ Marcellus Ancyræ, Lucius Adrianopoleos, & Paulus Constantinopolis Episcopi; non solum enim catholica fides Romæ illibata florebat, sed etiam Roma ipsa, totaque Italia Constanti religiosissimo Prin- cipi eo tempore parebat.

Exacto Romæ triennio, Athanasius inde Mediolanum commigravit a Constante accitus. Quo satagente, & ur- gente, ipsoque Constantio demum annuente, celebrata est Sardicæ generalis Synodus anno 347. ejus Synodi decreto Athanasius, Paulus, aliique extorres Episcopi pristinas re- petivere sedes: unde tamen rursus ab Arianis dejecti sunt.

Ariana quoque perfidia crudeliter est divexatus Eustathius Antiochenus ille in Nicæna olim Synodo spectabilis, san- ctitate vitæ, doctrinæque insignis. Adversus hunc in Pseu- do-synodo Antiochena Eusebius Cæsariensis, Theognis Ni- cænus, aliique facinorosi præfules meretricem subornarunt, quæ Eustathium in medio patrum confessu reum postulavit, quod cum ex se infantem, quem ulnis gestabat, progenuis- set, educationis tamen impensas non exsolveret. Alii quo- que detulerunt sinistre de Fausta Imperatoris matre fuisse locutum. Sed accusatrix mulier calumniæ penitens, quæ innocentissimum Præsulem circumvenerat, eandem post- modum retractavit, ut testificatur Theodoritus, seque pre- tito corruptam ab Eusebio Cæsariensi, ut perfide adversus Eustathium Episcopum mentiretur, publice declaravit. Nec minus tamen ab Antiocheno Conciliabulo Eustathius depo- situs fuit, & a Constantio relegatus, extremum diem post mul-

multas ærumnas clausit in exilio. Huic deposito Ariani Stephanum, deinde Eunuchum Leontium utrumque Ariantum substituerunt. Eustathius scriptis libris Ecclesiam illustravit, qui ab Hieronymo, Theodorito, aliisque veteribus celebrantur.

Constantinopolitanæ autem Ecclesiæ persecutionis historia altius a Constantini regno repetenda est, quo tempore Arius virus suum in Ægypto, & finitimis oris spargebat. Alexander Constantinopolis Ecclesiæ gubernacula regerat. Alexandro Alexandria Episcopo & studio religionis, & morum similitudine conjunctissimus, a quo etiam Epistolam accepit circa nascentem hanc hæresim, quæ refertur a Theodorito l. i. cap. 4. Alexander Constantinopolis Episcopus, quanta valuit sedulitate curavit, ne tanta lues in regiam urbem propagaretur: eandemque postmodum in Nicæna Synodo hæresim cum aliis Patribus condemnavit.

Attamen Eusebiani cum in aula Principis gratia, & potestate prævalerent, tantum effecerunt, ut Constantinus Arium resipiscantiam a suis erroribus simulantem benignissimis litteris acciverit, potiturum in ipsa regia civitate fidelium communionem: & mox accedentem Heresiarcham singulari benignitate complexus sit Alexander ubi frustra Imperatorem admonuit, rogavit, & obtestatus fuit, jejuniis, lacrymis, & orationibus intentus noctem totam Deum supplicando in Ecclesia excubavit. Postridie Arius cum amplissimo comitatu agmen ducente Nicomediensi Eusebio, ad templum progreditur. Verum urgente ventris necessitate cogitur de via in publicas latrinas divertere: ubi divina exceptus ultione disruptis viscerum compagibus, instar execrandi Judæ sua effudit intestina, simulque scædissimam animam. Quo eventu plures commoti admissam hæresim ejurarunt. Ipse Constantinus divinam in hominem netarium vindictam agnovit, & revocare Athanasium Treviris exulantem proposuit: nec tamen præstitit morte ipse præventus, ut refert Athanasius orat. i. contra Arianos.

Demum anno 340. Alexander Constantinopolis Episcopus instante suæ mortis die, ne Arianorum factio successorem sibi Ariantum provideret, sedulam dedit operam, ut sibi defuncto Paulus Sacerdos meritissimus subrogaretur, quod & factum est obstantibus licet Arianis. Cæterum adveniens

pri-

primun
lum url
sultoriu
comedie
nopolita
in Pont
tot faci
regredit
Constan
ditur,
miæ fe
rursum
sum C
Tauri
sus est
recluso
dem A

G An
ce
dicæ lip
censent
Eustath
minere
ptias ec
tis adin
natione
libet co
numeri
adulteri
Ecclesia
tus agi
utebant
ribus v
debant
cabant,
spirasse
res reli

primum Constantinopolim Constantinus mortuo patre Paulum urbe exegit, ejusque in sedem Eusebium promovit desultorium Episcopum, qui primum Beryti Episcopus in Nicomediensem Sedem transfiliit, atque ex illa in Constantinopolitanam se ambitiose proripuit. Paulum Constantius in Pontum deportari jussit. Post biennium deinde mortuo tot facinorum auctore Eusebio, Paulus in pristinam sedem regreditur: sed Ariani adversum eum tumultuantibus, Constantius Antiochia excedens Constantinolim iter aggreditur, unde Paulum exulare jubet in Singera Mesopotamiæ ferro vinculum, ut refert Athanasius *Epist. ad Solitar.* rursumque inde in Emesam, quarto demum exilio Cucutum Cappodociæ ad fines Armeniæ in desertis Montis Tauri: quo loco in squalenti, & obscuro carcere inclusus est, fame frigoreque necandus: post sex dies Ariani recluso carcere spirantem adhuc laqueo strangulant, ut ibidem Athanasius refert.

Synodus Gangrensis.

GAngræ in Paphlagonia Magno imperante Constantino celebrata Synodus fuit, cujus urbis notitiam Synodica litteræ suppeditant, in quibus Eustathii errores recensentur, quorum causam indictum istud Concilium fuit, Eustathius iste Manichæorum deliria propagavit, cujus meminere Socrates l. 2. c. 33. & Sozomenus l. 3. c. 15. qui Nuptias eo usque damnabat, ut omnem salutis speram conjugatis adimeret, eosque qui cum presbyteris olim ante ordinationem conjugatis communicarent, execraretur. Idem quoslibet connubio conjunctos disjungebat: quo fiebat, ut innumeri post abdicata matrimonia continere non valentes, adulteriis, omni que spurcitia se contaminarent. Solemnes in Ecclesia conventus despicientes Eustathiani privatos conventus agitabant. Novis etiam, & inusitatis vestium formis utebantur. Servos a propriis dominis abducebant. Mulieribus virorum indumenta, & capillorum detonsionem suadebant. Divites qui se suarum opum possessione non abdicabant, excludebant penitus a regno cœlesti. Et quasi conspirassent contraria reliquis omnibus incedere via, detestantes reliqua jejunia, sola probabant, & sanciebant jejunia die-

dierum Dominicarum . Carnium etiam comestionem , uē rem de se abominabilem omni tempore damnabant . Osi præsentia Cordubensis Episcopi , qui Synodo huic interfuit , præfeditque , satis arguit coactam tunc temporis fuisse , quando imposita sibi Apostolica Legatione a Sylvestro fungebatur in Oriente , ut divexatas , & nutantes Ecclesias confirmaret . Ideoque Symmachus Pontifex in Romano Concilio Gangrenses canones asserit Apostolica autoritate decretos .

Canon 2. fidem facit , eo tempore fideles per religionem à sanguine , & suffocato abstinuisse , juxta decretum Apostolicum , Act. 15. ex Epist. Gallicanarum Ecclesiarum Lugdunenſis , & Viennensis ad Ecclesias Asiæ refert Eusebius *l. 5. hist. Eccl. c. 1.* Sanctam Martyrem Biblydem , sub immani persecutione Marci Aurelii Antonini , & Lucii Veri Imperatorum sic locutam fuisse ad Gentilem præsidem , plebemque circumstantem : quomodo possemus nos Christiani in animum inducere , ut infantes , quemadmodum calumniamini , devoremus , qui nefas esse ducimus sanguine vesci vel brutorum . Tertullianus *apolog. cap. 9.* eandem calumniam eodem refellit argumento abstinentiæ ab animantium sanguine . Sed & his longe posterius Concil. in Trullo quinifextum anni 707. can. 67. eandem sanguinis , & suffocatorum animalium prohibitionem instaurat . Quæ cum sit ab Apostolis præcepta , non ut divini , sed humani juris , ac Ecclesiastici , ut se Judæis alioqui scandalizandis , & a conversione ad Christi fidem deterrendis accommodarent , potuit sensim legis hujus obligatio antiquari , ex quo ipsius causa , finisque desivit . Præterea , ut observavi ad tertium Apostolorum Concilium , ex Actis liquet Apostolorum cap. 15. & ex 1. Cor. 8. præceptum abstinendi a sanguine , suffocatis animantibus , & idolochytis fuisse , non omnibus Christianis , sed solis Syris , & Cilicibus impositum .

Can. 12. illos præstringit , qui cum sibi peculiare vestis genus asciscant , eos audent damnare , illorumque averſari communionem , qui vulgari , & communi veste utuntur . Hæc observatio argumentum Novatorum retundit , quo specialia vestimenta reprobare intendunt , ex vi hujus Canonis , quibus Clerici , & Monachi amiciuntur . Cum tamen perspicuum sit , Ecclesiam per hoc minime damnare Laicos communi cultu indutos . Hæc sunt hujus canonis verba : *Si quis propter eam*

qua e
ex eo
vestem
utpot
Ethni
tioris
que p
humar
pallio
tunica
sta , &

Can
Calvin
sepult
que n

Can
præcip
tur :
hunt .

Canon
tias ,
gregat
Eccles
carniu
que ad
rent .

Deiqu
animi
qui sp
suam

tam fa
viduis
fession

cant c
Eccles
afruit
las da
rentib
sciebat

Tra
vetere

qua existimatur exercitationem amictu Pallii utitur, & tanquam ex eo habens justitiam eos condemnat, qui cum pietate beros, ac vestem communem, & usitatam ferunt, sit anathema. Pallium utpote simplicius vellis genus assumebant, tum Philosophi Ethnici, tum Christiani plerique ad purioris, & segregatioris vitæ professionem. Et quum abjecta toga, sumptoque pallio Tertullianus quasi novi generis vitæ sectator, humanique generis osor insimularetur, suum procedit de pallio tractatum, quod ita describit, ut sit excima vestis tunicæ superinducta, quadrata, ex utroque laterum rege-
sta, & per fibulam ad collum alligata.

Canon 2. anathemate ferit, qui (quod faciunt hæretici Calviniani,) abhorrent fidelium conventus ad Martyrum sepulturas, & sacra reprobant, quæ inibi celebrantur: quique memorias Sanctorum vita functorum criminantur.

Can. 21. observari jubet omnia non solum quæ Scriptura præcipit, sed etiam quæ traditionibus Apostolicis continentur: damnatque profanas novitates, quas hæretici invehunt. Quam igitur inepte sectarii abutuntur Gangrensis Canonibus contra Ecclesiasticum cœlibatum, & abstinentias, indumentaque religiosa quæ tum approbavit, tum segregatioris vitæ professionis hominibus præscriptis sancta Dei Ecclesia, alio longe fine quam Manichæi, nuptias ideo, & carnum usum reprobantes, quia hæc esse de se mala, atque adeo per diabolium, tum creata, tum introducta dicerent. Cum tamen Christi Ecclesia, res illas per se bonas, Deique opera esse prædicet, nihilque condemnet, quam animi proterviam obedire detrectantem, aut perfidiam ejus, qui spontaneo voto melioribus, & perfectioribus astrictus, suam idcirco damnationem habet, quia primam fidem irritam facit, ut diserte loquitur Apostolus 1. Timot. 5. de viduis, quæ nubere volunt post continentia perpetuæ professionem. Hæc vero Catholica discrimina perspicue indicant decem Gangrenses canon. 1. 2. 4. 6. 9. 10. 12. 13. 14. 21. Ecclesia vero traditione Apostolica, quæ hoc canone 21. astruitur, & sibi a Deo concessa potestate utens, nonnullas dapes aliquandiu prohibet, quemadmodum primis parentibus fructum scientiæ Deus interdixit, quem tamen sciebat bonum, & a se creatum esse.

Traditiones Apostolicas, quas Gangrensis can. 21. astruit veteres Patres confirmant ipsis etiam sacris Scripturarum testi-

stimonii. Basilius l. de Spiritu Sancto cap. 29. duo Pauli testimonia ad faciendam traditionibus fidem profert, scilicet 1. Cor. 1. *Laudo vos quod per omnia mei memores estis, & sicut tradidi vobis, precepta mea tenetis.* Et 2. Thess. 2. *Itaque fratres tenete traditiones quas accepistis, sive per sermonem, sive per Epistolam nostram:* additque ibi Basilius non scriptas traditiones Apostolicas, paris esse autoritatis cum Apostolicis scripturis apud omnem Ecclesiam. Chrysostr. item in commentariis ad utrumque Pauli locum admonet Apostolum loqui de traditionibus non scriptis, & simul addit istas non minore fidem mereri, quam quæ Apostoli scriptis commendarunt; similia profert Tertul. lib. de coron. mil. in quo postquam varias baptismi cæremonias, & signi crucis frequentissimum apud fideles, ad frontem producta manu in omni opere usum, & anniversarium pro defunctis sacrificium, aliaque hujusmodi commemoratus est, ita subjungit: *Harum, & similium disciplinarum, si legem expositules scripturarum, nullam invenies; traditio tibi pratenditur auctrix, consuetudo firmatrix, & fides observatrix.* Idemque lib. de presc. contra heret. ex instituto docet hæreticos non ex scripturis, sed ex traditionibus refellendos esse.

CONCIL. ANTIOCHENUM.

CHristi anno 341. habita fuit Antiochiæ Synodus partim Orthodoxorum, partim Arianorum Antistitum, quo fere tempore Julius alteram Romæ celebrabat in causa Athanasii, & Marcelli Ancyran, qui & ipse fuerat Constantinopolis Conciliabulo, quod Tyri Pseudo-Synodum proxime subsequutum est, depositus sub Imperio Magni Constantini. De his Socrates loquitur l. 1. c. 13. & tripartita hist. l. 3. c. 9. Hæc porro Synodus Antiochena coacta fuit Encæniorum occasione: convocarat enim Episcoporum cætum Constantinus Augustus ad dedicandam Antiochiæ Basilicam a Constantino inchoatam, & ab ipso Constantio perfectam, cui a splendore, & magnificentia operis nomen inditum Dominici aurei: ipseque Constantinus his Encænitiis, & Synodo interfuit.

Convenerunt Episcopi nonaginta, in quibus fuere Ariani 36. & propriis fraudibus instructi, & principis autoritate suffulti, qui seorsim ab Orthodoxis, & his enixe renitentibus, diversas fidei formulas verbis semper ambiguis recuderunt, sup-

pres-

pressa
sibi ta
fuisse
Conci
rasset
Athar
baretu
San
tem,
cedent
tus Co
est ap
ni dep
dem p
refert
cæteri
tibus,
Jacobu
do con
quorum
approb

Can.
Domin

Can.
Euchar
refecat
partem
nicante
fuerint
lii 4. ca
disciplina
quæ nec
dis alte
receptio
Excomm
cilio La
ex Con
etiam n
cato, n

Quoa
falscipie

jo:

pressaque homousii voce , iidem Athanasium deposuerunt sibi tantopere invisum , & exosum hoc prætextu , quod cum fuisset Tyri Conciliabulo damnatus , se restitui absque ullo Concilii decreto , sed solis Junioris Constantini litteris curasset connivente per prudentiam Constantio , ne propter Athanasium quies Imperii , & fraterna concordia interturbaretur .

Sane Constantini Junioris interitus Arianorum potestatem , & quidvis agendi licentiam auxit . Hic anno præcedente scilicet 340. dum bellum haud satis justum adversus Constantem fratrem natu minimum parat , interfecus est apud Aquilejam . Hac ergo Antiochena Synodo Ariani depulso Athanasio Gregorium Cappadocem in ejus sedem protrudunt , quem Julius Papa in sua epistola , quam refert Athanasius apol. 2. dicit a 36. Episcopis promotum , cæteris Episcopis , qui hunc numerum excedebant assistentibus , & reclamantibus : in quibus erat admirabilis ille Jacobus Nisibus Antistes , qui & olim Nicæna in Synodo confederat . Hujus Pseudosynodi supersunt Canones 25. quorum aliquibus auctoritatem indulgit Ecclesiæ usus , & approbatio .

Can. 1. instauratur decretum Nicænum de Paschate die Dominica celebrando .

Can. 2. ab Ecclesiis eos ejici mandat , qui nolunt sacræ Eucharistiæ communicare . Illos quoque a fidelium societate resecat , qui cum excommunicatis participant . Quoad istam partem convenit cum Apostolorum can. 10. eos excommunicante , qui cum excommunicato simul precati in domo fuerint . Similem inferius requirito Carthaginensis Concilii 4. can. 73. Denique posteriorum temporum indulgentior disciplina infert in isto casu minoris excommunicationis penam , quæ nec a suffragiis , nec consortio fidelium , nec a conferendis alteri Sacramentis excludit : sed a sola Sacramentorum receptione , *c. Cum excommunicato* 11. q. 3. *Ec. nuper de sent. Excomm.* Plura exquirito inferius , circa hæc ad can. 3. Concilii Lateranensis sub Innoc. II. Pont. Altera deinde successit ex Constantiensi Concilio moderatio , ut excommunicationi etiam minori locus non sit ex participatione cum excommunicato , nisi hic publice fuerit , ac nominatim denunciatus .

Quoad vero priorem hujus 2. can. Antiocheni partem , de suscipienda ab omnibus qui assistunt , nec Canone prohiben-

tur, Eucharistia, id habet conformitatem cum Apostolorum Canone 8. illos excommunicante, qui convenientes in Ecclesiam non communicant. Cui conformatur etiam Apostolorum can. 10. quos omnes canones, qui exactius perpenderit, non aliud concludet, quam fuisse præceptam communionem iis dumtaxat, qui altari subministrant Clericis, & a fidelium pariter societate excludi τὸς ἀποσπόμενους πῶν μετὰ ληψιν τῆς διχαείας κατὰ τινὸς ἀπαξίας, ut loquitur canon Antiochenus. Hoc est *aversantes participationem Eucharistia, per aliquam perversitatem.* Pontifex Anacleus *Epist. 1. num. 2.* postquam admonuit sacrificanti solemniter Episcopo plures adstare debere Sacerdotes, & Diaconos, & Subdiaconos, aliosque Ministros sacris vestibus indutos; subdit constitutum ab Apostolis fuisse, & hanc esse Ecclesiæ Romanæ disciplinam, ut peracta consecratione universi communicent, illi nimirum de quibus loquitur, qui solemnis sacrificii stant administri, *c. Episc. de consecr. dist. 2.*

Edidere pridem Canonici Colonienſis Ecclesiæ eruditum antididagma ad Hermanum Coloniae Agrippinae Archiepiscopum apostatam Luteranum, ubi constanter negant fuisse ullo unquam tempore Laicis in Ecclesiam convenientibus quotidianam communionem injunctam. Dionysius etiam Petavius ad Epiphianam fidei expositionem, dicit esse falsissimam, & stolidam illam Casauboni aliorumque persuasionem, fideles, missæ quando iatererant, incurrisse communicandi obligationem. Quod eo magis falsi convincitur ipso decreto Fabiani Pontificis, qui sub Decio Martyrium subiit. Tribus enim solum anni temporibus laicos fideles aliunde non impeditos ad sacram communionem obligat, *c. Et si non frequentius de cons. dist. 2.* Quam eandem sanctionem renovat Concil. Agathense c. 18. Præterea directe obstant antiquissimi canones providentes, ut diebus dominicis, & festis distribuuntur in Ecclesia Eulogiæ illis, qui Sacramento Corporis Christi non communicarunt. Consulito super his Laodicænum canonem 14. & ea quæ ibi fusus annotavimus. Præterea fuisset istiusmodi præcepti executio prorsus impossibilis diebus dominicis, & festis quibus universi sacro interesse tenentur, maxime ubi de ipso quoque calice communicabatur, quando etiam nemini licebat extra Parœciæ propriæ Ecclesiam vel audire sacrum, vel Sacramenta suscipere: cum

tamen nunc temporis multo numerosiores sint Ecclesie non Parochiales, in quibus licitum est Missam audire, & citra Pascha communicare.

Canon Antiochenus 3. ita decernit: Si quis Presbyter, vel Diaconus, vel omnino quilibet de Clero, desertam suam Ecclesiam in aliam abierit, & in ea diutius commoretur, ne amplius ministrat, maxime si suus Episcopus vocet. Quod si hac in acta, seu pravitate persistat, deponatur: Si vero prater culpam istam depositum Clericum alius Episcopus susceperit, ille quoque a Synodo communi redarguatur, tanquam Ecclesiastica jura dissolvens. Habetur in decreto e, si quis Presbyter, vel Diaconus 7: & conformatur Apostolorum canonibus 15: & 16. & Arelatenfis Concilii primi Canoni 22. Nicænis Canonibus 15: & 16: vide supra quæ inibi dixi.

Can. 4. statuens Synodali judicio depositum Episcopum, nec per aliam Synodum posse restitui: redolet impietatem, & implacabile Arianorum odium in Athanasium, aliosque ab iisdem dejectos ob fidem Episcopos. Hoc ipsum respondit Joannes Chrysoströmus istum sibi canonem objicientibus, postquam æmulatorum Conciliabulo depositus suam nihilominus repetiverat Ecclesiam.

Can. 5. æquior est, statuens, ne quis a proprio Episcopo excommunicatus, sive Clericus, sive Laicus ab alio suscipiatur, antequam fiterit, vel a proprio Episcopo, vel a Synodo post causam sedulo examinatam absolutus. Item ante statuerat Nicænus canon. 5. & deinde Sardicensis canon. 13.

Antiochenus can. 9. Metropolitanarum Episcoporum jura dignitatemque tuetur τὸς καὶ ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ Ἐπισκόπος ἐδέσσει χρὴ πῦν ἐν τῇ Μητροπόλει προεσάτα Ἐπίσκοπον, ἢ τὴν φροντίδα ἀναδέχεσθαι πάσης τῆς ἐπαρχίας. Episcopus qui sunt in unaquaque provincia scire oportet, Episcopum qui Metropoli præest curam etiam suscipere totius Provincia. Ὅτεν ἔδοξε ἢ τῇ τμητῇ προνοεῖν αὐτὸν, μηδὲ τε πράττειν πᾶσι τὸς λοιπὸς Ἐπισκόπους ἀπὸ αὐτῆ, κατὰ τὸν ἀρχαῖον κράτισται τῶν Πατέρων ἡμῶν κανὼν, ἢ ταῦτα μόνα ὅσα τῇ ἐκάστῃ ἐπιβαλλεῖ παροικία ἢ ταῖς ὑπ' αὐτῷ χώραις. Unde visum est eum quaque honore precedere, reliquos vero Episcopos nihil gravis momenti aggredi sine ipso, ut statuit constitutus ab antiquis patribus canon, nisi sola qua ad Paraciam cujusque spectant, aut regiones paracia subditas. Privilegia ista Metropolitanorum du-

dum sanciverant Nicœni Patres can. 4. & 5. & 6. & 7. Parœcia vero tunc dicebatur, quæ nunc Diœcesis dici solet; cum olim Diœcesis nomen, tam in civili, quam in Ecclesiastico usu, complures Provincias complecteretur. Denique sancit inconsulto Metropolita nihil moliri debere Episcopos, & vicissim, neque inconsultis Episcopis Metropolitanam. Citatur a Gratiano *c. per singulas Provincias 6. q. 3.* Sed male de Græco transfertur ibi *ἢ τὰ μὲν ἢ τὰ μετα*, vel sola illa: cum enim præcedat vox *ἢ τὰ μὲν* sciendum erat *ἢ τὰ μετα* ἢ significare nihil nisi.

Ille igitur canon tres commemorat Ecclesiasticæ præfecturæ gradus. 1. *Ἐπαρχίας* Provinciam sub Metropolitanò præfule, 2. *Ἡποπόλιαν* Parœciam, sub Comprovinciali, seu suffraganeo Episcopo: sicut etiam in canone Ancyrano 17. legimus Episcopum, qui non suscipitur a propria Parœcia, non tamen debere alterius Episcopi Parœciam invadere. 3. *Χώρας* locum, seu minorem regionem, unde Chorepiscopi dicti Locorum particularium intra Parœciam præfecti: quorum etiam mentio fit in Antiocheno can. 10. Sed omnes gradus istos antecellebat Diœcesis, habens plures in suo ministerio Provincias, qualis erat singulorum Patriarcharum ditio. Cujus vocis & gradus usurpatio, tum alibi, tum sæpe in Chalcedonensi Concilio frequens est. Nunc vero Diœcesis usurpari pro Parœcia solet, ipsa vero Parœcia pro infima præfectura pagorum, aut aliquarum urbis partium, quarum præfectus Pastor, vulgo Parochus audit. Melius tamen iuxta Græcorum canonum expressionem Parœcus diceretur. Non me latet quid Parochi nomine intellexerint antiqui, sed aliud est pastorum animarum, & aliud longe diversum veterum Parochorum officium, quo vocabantur nomine illi, qui salem, & ligna, & in universum omnia victui necessaria suppeditabant iis, qui Reipublicæ causa peregre ibant, & generalium conviviorum exhibitores, necnon nuptiarum auspices ac Paranympsi.

Diatriba de Provinciis Ecclesiasticis.

Quia vero distributiones Ecclesiarum factæ comperiuntur ad imitationem antiquæ partitionis Imperii adeo, ut omnium Ecclesiarum antiquissima, & sanctissima Jerosolymitana nihil olim fuerit quam simplex Parœcia, sub Metropoli Cæsarææ Palæstinæ: non alia de causa quam quia

tum

tum temporis Cæsaræ secundum civilem potestatem habebatur totius Palæstinæ Metropolis, tamen si antequam ab Herode Idumæo in honorem Cæsaris amplificaretur, non alio nomine quam turris Stratonis insigniretur. Sic etiam, quia Byzantium nobilis civitas ab irato contra ipsam Septimio Severo fuerat sub præfectura ignobilis oppidi Perynthi, seu Heraclææ Thraciæ constituta, ideo Bizantinus Episcopus, qui post aliquod tempus evasit in Patriarcham Constantinopolitanum, fuit ab initio unus ex Episcopis subjectis Metropoli Heraclææ. Quia etiam inter Romani Imperii civitates primo post Romam fulgebat dignitatis gradu Alexandria Ægypti, tertio vero Antiochia Syriæ, idcirco prima secundum dignitatem Ecclesia Romæ, secunda vero Alexandria, tertia Antiochiæ constituta fuit. Aserit Anacletus Pontifex Apostolos renovasse in Ecclesia factam dudum a Romanis Provinciarum divisionem, c. *Provincias dist.* 99.

Itaque operæ prætium duxi brevem, sed tamen exactam præfecturarum Romani Imperii notionem tradere, ut inde innotescat quæ fuerit prioribus sæculis partitio, & ordo Ecclesiasticarum præfecturarum. Summa olim Præfecti prætorio potestas, quæ arma simul, & jura compledebatur, fuerat jam inde a Tiberii tempore penes unum. At ex quo insidias Perennis præfecti prætorio evasit Commodus Imperator, cœpia ea potestas, ne nimia foret, ac præfectos ad Imperii ambitionem sollicitaret, in redivos dividi teste Herodiano l. 1. Postmodum Constantinus Magnus, quatuor etiam præfectos constituit, inter quos universas Imperii Provincias dispersit hoc ordine. Primus Præfectus Orientem regebat, cui subdebantur Ægyptus, Lybia, Pentapolis, Cyprus, Asia, Cappadocia, Cilicia, Armenia, Syria, Thracia, Mysia, & reliquæ Orientis plagæ. Sequebatur Præfectus Illyrici, cui parebat Illyricum, Dacia, Triballi, Pannonia, Mysia superior, Macedonia, Thessalia, Græcia, Peloponnesus, Creta, & circumfusæ insulæ. Tertius sequebatur Italiæ Præfectus qui præerat Italiæ, Sicilia, Africæ, & circum jacentibus insulis. Quarto loco erat Galliarum Præfectus, cui obtemperabat Gallia, Hispania, Britannia, & circumfusæ insulæ, ut Zosimus tradit lib. 2.

Quatuor hæ præfecturæ singulæ in plures dispersiebantur

Dioeceses, quæ a præfectorum Vicariis administrabantur, unde Vicariæ quoque dicebantur, plures etiam comprehentes Provincias, ut videre est in libro notitiæ utriusque Imperii, quem eruditus Commentariis illustravit Pancirolus.

Sexto in duas partes Imperio sex dinumeratæ sunt Orientalis, seu Constantinopolitani Imperii dioeceses. 1. Orientalis cujus Metropolis Antiochia, & cujus Vicarius speciali designatione dicebatur Comes Orientis: 2. Ægypti 3. Asiæ: 4. Ponticæ; 5. Thraciæ: 6. Illyrici partis Orientalis, quarum meminere leges 1. & 2. c. de militari veste l. 12. & l. 1. c. ut nemo ad suum patrociniū suscipiat rusticanos, vel vicos eorum, Et l. ult. c. de diversis offic. lib. 12. Orientalis Dioecesis Metropolis fuit Antiochia, ut probatur ex Zosimo l. 1. Hieronymo ad Pamochium, Chrysostomo hom. 3. ad popul. Antioch. de hujus Vicarii officio extat titulus codicis de officio Comitum Orientalis. Dioecesis Ægypti Metropolis existit Alexandria, ut liquet ex Theodorito l. 1. hist. Eccl. cap. 1. Ægypti Vicarius appellatione insigniebatur præfetti Augustalis, de cujus officio titulus reperitur in Codice, & in Digestis. Dioecesis autem Asiatica Metropolim habuit Ephesum Chrysostomo teste in Epist. ad Ephes. nec non subscriptione Theodori Episcopi Ephesini act. 18. Synodi sextæ Ponticæ, deinde Metropolis erat Cæsarea Cappadociæ, ut constat ex Nazianzeno orat. de laudib. Basilii, & ex subscriptione Philalethis Episcopi Cæsariæ Cappadocum in sexta Synodo, Thraciæ Metropolis a tempore Constantini fuit Constantinopolis, quam ille constituit Imperii Sedem; Tres istæ porro Dioeceses Thracica, Asiatica, & Pontica fraude Anatolii Episcopi ad novum constituendum Constantinopolis Patriarcham, tum in Chalcedonensi Concilio distractæ fuere; Tracica quidem a Sedis Romanæ ditione; Asiatica vero, & Pontica ab Antiochena, cui subiectæ fuerant, Sede.

Dioecesis autem Macedoniæ, Daciæ, atque Illyrici partis ejus, quæ pertinebat ad Orientis Imperium Metropolis fuit Thessalonica, ut fidem facit Theodoritus l. 5. hist. Eccl. c. 17. Ad postremum tamen Justinianus, tum sedem Præfetti Prætorio Illyrici, tum etiam Vicariam Apostolicam, seu jura Primatus assentiente Papa Vigilio ex urbe Thessalonica transtulit Acridum Dardaniæ oppidum Justiniani nata-

nata
novel
Miche
quæ
Rom
rum
Daci
siam
vinci
Se
cariæ
ciden
Gall
Itali
gusta
pist.
roru
Theo
Gall
Gall
Ebor
Spar
voca
ni p
sebiu
& C
Di
vilen
cujus
antist
pistol
pisco
fideb
matu
Ill
Staba
ma,
Occi
Occi
phar
Gela

natale, deque suo nomine Justinianam primam dici voluit *novella* 11. Deinde Nicolaus Papa I. *Epist.* 2. hortatus est Michaellem Augustum, ut instaurari curaret antiqua jura, quæ Thessalonicensis Episcopus olim exercuerat, tanquam Romani Pontificis Vicarius per novam, & veterem Epirum, per Illyricum, Macedoniam, Achajam, Thessaliam, Daciam Riperensem, & Daciam Mediterraneam, & Mysiam, & Dardaniam, & Prævalim. Has enim omnes provincias hæc olim Vicaria complectebatur.

Sex pariter constitutæ sunt Occidentis Diœceses, ac Vicariæ civiles. Una Italiæ, altera Illyrici partis quæ ad Occidentale pertinebat Imperium, tertia Africæ, quarta Galliæ, quinta Hispaniæ, sexta Britanniæ. Metropolis Italici Vicariæ fuit Mediolanum, Gallicanæ vero Augusta Trevirorum. Utrumque colligitur ex Athanasii *Epist. ad solitar. vit. agen.* dum loquitur de Paulino Trevirorum, & de Dionysio Mediolani Episcopo. Id firmat Theodoritus *lib. 2. hist. Eccl. c. 13.* Salvianus quoque ipse Gallus *lib. 2. de Provid. Dei.* Treverim dicit summam Galliarum urbem. Vicaria porro Britannicæ Metropolis Eboracum fuit, quæ est Romanorum Colonia, quam Spartianus in Severo Urbem absolute per antonomasiam vocat, & in qua Constantius Imperator Magni Constantini pater regiam constituit, diemque obiit, ut prodit Eusebius *l. 1. vitæ Constantini*, Eutropius, Aurelius Victor, & Orosius.

Diœcesis Africæ indubitatum est Metropolim, tam civilem, quam Ecclesiasticam fuisse Carthagine constitutam, cujus etiam Episcopus primatu supra omnes totius Africæ antistites potiebatur, ut passim cernere est in Cypriani *epistolis*, & in universalibus Conciliis Africæ, quæ ab Episcopo Carthaginensi omnes indicebantur, & quibus præsidebat, cuique subiacebant Numidiæ, & Mauritanicæ Primatus.

Illyrici partis ejus, quæ ad Imperium Occidentale spectabat Metropolis, fuit Sardica urbs in Illyrico celeberrima, & Concilio œcumenico spectabilis, in quo trecenti Occidentales Episcopi curante religiosissimo Constante, qui Occidentale regebat Imperium, de Ariana impietate triumpharunt. In subscriptionibus Concilii Magni Nicæni apud Gelasium Cyzicenum, ita signatum legimus: Protogenes

Sardicæ civitatis Episcopus pro sanctis Dei Ecclesiis, quæ sunt in Dacia, Calauria, Dardania, & provinciis vicinis.

De Hispania, quænam fuerit Metropolis, ac Vicaria, non nihil ambigitur. In Hispalim propendeo Romanorum coloniam Beticæ caput, situs commoditate, opibus, amplitudine, & emporii frequentia ab omni ævo inclytam. Constat utique Hispalis Episcopum fuisse ab antiquis sæculis Hispaniarum primatem, hanc enim illi potestatem indulgent Simplicius Papa 1. *Epist.* 1. deinde Hormisda Papa *Epist.* 26. quæ est ad Salustium Hispalensem Episcopum. Hoc jure primatus usi sunt sanctissimi urbis ejusdem Episcopi Leander, & Isidorus, qui primus in Concilio Toletano quarto subscripsit. Ipse vero Toletanus Episcopus, olim solius Carpetanæ Provinciæ Metropolitæ regum Gotorum opera, qui Toleti regiam fixerant, primatus honore potiri cæpit in Concilio Toletano duodecimo, ut in ejus canone sexto decernitur.

Roma vero suum peculiarem agnoscebat Præfectum, qui cæteris omnibus præminebat urbis dignitatibus *l. 3. c. de offic. præf. urbis*. Huic parebant suburbicæ quoque regiones, quotquot nimirum intra centesimum ab urbe lapidem continebantur, protensæ intra Tusciam, Picenum, & Campaniam *l. 1. ff. cod.* Huc respexit Septimius Severus Augustus, quando exauctoratos milites prætorianos Romæ finibus ab ulque centesimum lapidem sub capitis pœna jussit excedere, ut refert Herodianus *lib. 2.*

Demum Justinianus depulsis ex Africa Vandalis, quintum adjecit Præfectum prætorio ad quatuor præcedentes. ejusque residentiam Carthagine, quam de se Justinianam tertiam dici voluit, constituit *lib. 1. c. de offic. præf. prætor. Afr.*

Nos superius Vicariam quidem Galliæ Treviris præfiximus: at vero sedem ipsius Galliarum Præfecti cujus potestas Hispaniam quoque, & Britannicæ insulam complectebatur, stabiliverat Constantinus primus in Arelatenis urbe, cui etiam Constantinæ nomen impertitus est. Prorsus enim errant nonnulli, qui hoc nomen mutuatum existimant a Constantino tyranno, qui contra Honorium rebellis, hac se urbe communierat: non enim post profligatum, & extinctum tyrannum illud idem Honorius in suo ad Agricolum Galliarum Præfectum rescripto Arelatam vocare Con-

Con
no ac
fuisse
Hono
ranno
conve
stri (
vero
tino
quiqu
vitate
ab ip
vit?
feritu
subdit
civita
velut
alteru
Greg
temp
cinxit
xiii
relata
quis i
urbe
larii
confer
Hilar
dram

Constantinam, ut eam vocat, si recens id nomen a tyranno accepisset. Ex hoc porro rescripto comprobatur insuper fuisse Arelatæ constitutam præfecti Sedem. Jubet enim Honorius eodem rescripto veterem consuetudinem per tyrannos diu intermissam instaurari, ut quotannis in ea urbe conventus habeatur, septem Galliæ Provinciarum sub illustri (sic enim loquitur) præsentia Præfecturæ. Undenam vero illa vetus consuetudo ortum habuit, nisi a Constantino hujus urbis studiosissimo, qui suum ei nomen indidit, quique totius Occidentis generale Concilium, eadem in civitate celebrari voluit in causa Donatistarum, aut etiam, ab ipsius patre Constantino Chloro, qui in Gallia imperavit? Insuper illa Galliarum Præfecti Sedes Arelatensis asseritur hisce verbis Episcoporum olim Arelatensi Primati subditorum ad Leonem Papam primum scribentium: hanc civitatem sublimissima præfectura, hanc reliquæ potestates velut communem omnibus patriam semper inhabitant. His alterum non minoris authoritatis testimonium adjungimus Gregorii Turonensis scribentis *l. 2. hist. Franc. c. 7.* quo tempore Hunnorum Rex Attila se obsidioni Aureliæ accinxit, ejus verbis Episcopum S. Anianum implorandi auxilii causa ad Aetium Galliarum præfectum se contulisse Arelatæ commorantem. Denique res eadem astruit antiquis inscriptionibus, quarum una hæc visitur in Arelatensi urbe de auxiliari Præfecto, cujus etiam fit mentio in Hilarii Arelatensis Episcopi vita ab auctore temporis ejusdem conscripta: quæ pariter meminit cujusdam præfecti, quem Hilarius privatim sæpius correptum, tandem intra Ecclesiam concionando præsentem redarguit.

Inscriptio autem est hujusmodi.

SALVIS DD. NN. THEODOSIO, ET
VALENTINIANO P. F. V. AC
TRIUM. SEMPER AUG. XV. COS.
VIR IN L. AUXILIARIS PRÆF. PRÆ-
TO. GALL. DE ARELATE MAMIL-
LARJA PONI F. P. M. I.

Dominis no-
stris, Piis Fe-
licibus, Vi-
ctoribus,
Triumphato-
ribus in-
lustris hoc
est illustris.
Fecit millia-
re passuum
unum.

Erat enim primus Lapis milliarius proficiscentibus ex ea urbe.

Hinc est quod sanctum Doctorem, & Pontificem Ambrosium Arelatenses sibi civem jure vindicare possunt, cum testetur in ejus vita Paulinus natum in Gallia in ipsoque prætorio educatum infantem, & in ipsis cunis apud indicio, qualis futurus esset, præmonstratum, dum pater ipsius prætoriana præfectura in Gallis fungeretur.

Perperam vero Josephus Scaliger, & Guidus Savaro in suis ad Apollinarem commentariis tres fuisse intra Galliarum fines Vicarios imaginantur: cum discrete doceat liber notitiæ Imperii, sex tantum fuisse Occidentis Vicarios, in Italiæ quidem præfectura tres, & in Galliarum præfectura totidem alios: unum quidem intra fines ipsius Galliarum, secundum in Hispania, tertium in insula Britanniarum. Quam rem accuratius observant Pancirolus in suis ad eandem notitiam commentariis, & Jacobus Sirmundus in notis ad Sidonium l. i. Epist. 3.

Prosecutio Canonum Antiochenorum,

Sed jam ad Antiochenos canones, unde digressi fuimus, regrediamur: igitur canon 10. sancit Chorepiscopos Hypodiaconorum, Lectorum, & Exorcistarum ordinatione contentos esse debere nec, nisi ex venia ejus, cui subsunt Episcopi, licere illis Presbyteros, & Diaconos consecrare.

Requi-

Requi-
cimum

Canon

extra

Refert

Aposto

fecerit

Consta

form. ca

Anti

byteri,

tates:

patrim

Ecclesi

alio tra

i. Iden

quit)

placuer

sæ mi

quem i

tis. Le

buscum

gnitatu

stamen

c. relati

canonil

Gallia

& His

ra Apo

proven

rum fr

pore ju

risconf

bebatu

Athan

ctodi a

prosequ

narunt

xandri

cianus

dibus

Requirito superius observata ad Ancyranum Canonem decimum tertium.

Canon 22. providet, ne quis Episcopus extra fines suos extra Episcopi loci voluntatem, audeat ullam ordinare. Refertur in *c. Episcopum non debere* 9. qu. 2. Idem providit Apostolorum canon 34. jubens Episcopum deponi, qui sic fecerit, & eos quos ordinavit. Id renovavit Concilium Constantinopolitanum *c. 2.* & Tridentinum *sess. 6. de reform. cap. 5.*

Antiochenus Canon 24. constituit, ut cognoscant Presbyteri, & Diaconi eas quæ ad Ecclesiam pertinent facultates: ut si Episcopus moriatur, possit quidem, quæ sui patrimonii sunt, quibus ipsi libuerit relinquere, res vero Ecclesiæ sine diminutione Ecclesiæ ipsi conserventur, nec alio transferantur. Refertur in *c. quacumque res. 9. quest. 1.*

Idem decernit Apostolorum canon 39. ut Episcopi (inquit) quæ propria ipsorum sunt, valeant in quoscumque placuerit hæredes transferre, ut tamen ad alios res Ecclesiæ minime transeant. His accedit Agathensis canon 48. quem inferius consulito cum nostris ad ipsam additamentis. Legimus in jure canonico vetitum Episcopis, & quibuscumque Clericis testamento disponere de proventibus dignitatum, ac præbendarum: & si secus fiat irrita esse testamenta, solamque illis Ecclesiæ succedere, *c. quia nos c. relatum 12. Et c. cum in offic. de testam.* Quibus subinde canonibus jus spoliî successit, non receptum quidem in Gallia, & Germania, & Belgio, vicens tamen in Italia, & Hispania: quo jure non amplius Ecclesiæ, sed Camera Apostolica successit in facultates, quæ provenire, aut provenisse præsumuntur ex Episcopatu, & beneficiorum fructibus. Nulla juris spoliî mentio reperitur in corpore juris canonici, sed apud Guidonem Pape Galliæ Jurisconsultum decis. 110. Dum hæc Antiochiæ Synodus habebatur absque Julii Papæ consensu in præjudicium causæ Athanasii ad ipsius Tribunal devolutæ, Romanæque Synodi ab eodem indictæ, Romanam Synodum istam Julius prosequeretur, ad quam citati Orientales accedere detre- narunt: quia vero Romæ comparebant Athanasius Alexandrinus, Marcellus Ancyranus, Asclepas Gazæ, Lucianus Adrianopolis, aliique suis per Arianos deturbati sedibus Episcopi, discussa demum horum causa decretum est, fuif-

fuisse injuste depositos, & ad pristinas remissi sunt Ecclesias, depulsis quos eorum loco Ariani promoverant. His de causis scripsit Julius ad Orientales epistolam, in qua hoc etiam asseverat fuisse in primis ab Apostolis traditum, deinde in magno Nicæno Concilio firmatum, non posse ullam convocari Synodum invito, & inconsulto Romano Episcopo: at his litteris Orientales non obtemperant, aliasque ad Julium rescribunt querelarum plenas. Utraque & Julii, & Orientalium profert litteras Athanasius apol. 2.

Imperabat eo tempore in Occidente Constans, qui in Constantini fratris ditiones successerat. Constans vero religiosissimus, & optimus Princeps, ut hæ Episcoporum dissidia componerentur, egit cum fratre Constantio, ut œcumenica Synodus Sardicæ cogeretur: eo quod esset civitas confinis, ac intermedia Orienti, & Occidenti, sita inter Illyricum, Mæsiam, & Thraciam. Docet Theodorus Balsamon, dici vulgo *Triadizem*, quæ olim Sardica.

Synodus œcumenica Sardicensis.

ITaque conspirantibus una Constante, Constantioque Imperatoribus an. Chr. 347. Sardicæ convenerunt ex Oriente septuaginta sex Episcopi, & ex Occidente circiter trecenti. Eoque suos misit Julius Papa Legatos Osum Cordubæ, Protogenemque Sardicæ Episcopos, Archidamum quoque, & Philoxenum Presbyteros. Ariani se numero videntes cum Catholicis impares ab his se subdixerunt, & Philippos in Thraciam concedentes, conventiculum inierunt, cui falso Sardicensis Concilii nomen indiderunt, in quo etiam tantopere sibi exosam Consubstantialis vocem damnarunt. His autem frustra accitis, & rogatis, ut Sardicam ad Synodum reverterentur, discussa rursus Athanasii, Marcelli, & Asclepæ causa est a Patribus Sardicæ consistentibus: qui eos demum expurgatos, & liberos in pristinas Ecclesias remitti decreverunt, depulsis Alexandria Gregorio, Ancyra Basilio, & Gaza Quintiano, aliosque similiter expulsos ab Arianis Episc. post accuratum examen causæ in pristinam redintegraverunt dignitatem. Quin etiam aliquot Arianos Episcopos ex his qui Philippis confidebant, juridice citatos, & coram adesse de-

tre-

trætant
dejecerunt
Acacium
rium La
niade,
Pannoni
Julium
ad Ægy
clicas ad
symbolu
Canon
Episcopo
rius ob
Canon
piscopo
ne in f
provide
tus app
Synodo
aliosque
subroga
piscopo
litteras
suo loc
Can.
patus,
lebant
Canon
Comita
tus, c
politian
pus-lit
versetur
offerat
no. C
dicitur
ri repe
Episco
rum in
tes, a
jura,

treſtantes, examinatis eorum actis damnarunt, & ſediſus dejecerunt. Stephanum Antiochia, Menophante Epheso, Acacium Eusebii ſucceſſorem Cæſaræa Palæſtinæ, Gregorium Laodicæa, Theodorum Heraclæa, Narcifum Neroniade, Urfacium Singidone in Myſia, Valentem Muſſo in Pannonia. De his omnibus Sardicenfes Patres litteras ad Julium Papam, Conſtantium & Conſtantem Auguſtos, & ad Ægypti Eccleſias conſcripſerunt; aliasque inſuper Encyclicas ad univerſas Eccleſias. Nullum vero novum fidei ſymbolum ediderunt, ſed Nicænum confirmarunt.

Canon primus eos laica privat communionem, qui ab uno Episcopatu ſe in alium promovendi conſentiunt. Vide ſuperius obſervata, & producta ad Nicænum Canonem 15.

Canon. 3. ſtatuit, ut inviolabile ſit jus appellandi ab Episcoporum Synodiſ ad Romanum Pontificem, vetatque ne in fraudem hujusmodi appellationis de alio quoquam provideatur in locum Episcopi, qui Synodi judicio depoſitus appellaverit. Poſt hæc abrogantur, quæ Antiochena Synodo paulo ante decreta vidimus adverſus Athanaſium, alioſque Episcopos, quibus injuſte depoſitis, alios temere ſubrogaverant. Iſtud appellationum jus ad Romanum Episcopum attribuitur decretis Nicæni Concilii per Zoſimi litteras in actis Carthaginenſis Concilii 6. qua de re infra ſuo loco.

Can. 6. cavet ne in vicis, & oppidis erigantur Episcopatus, ne dignitas vileſcat: ejuſmodi vero locis præfici ſolebant Chorepiscopi.

Canon. 8. 9. 10. 11. 12. ſanciunt ne quis Episcopus eat in Comitatum, ſeu Principis Aulam, niſi ab ipſo principe vocatus, cujus litteras hæc Synodus vult exhiberi, aut Metropolitanò, aut Synodo Provinciali: a quibus tenetur Episcopos litteras comæatus formatas referre. Quod ſi Romæ verſetur Imperator, ne quis Episcopos ei ſupplices libellos offerat, niſi prius lectos, & approbatos ab Episcopo Romano. Cum Episcopis has leges tranſgredientibus omnis interdicitur communicatio. At his perditis temporibus innumeri reperiuntur verius aulici aſſentatores, & paraſiti quam Episcopi, neque revera Paſtores: ſed Mercenarii, qui luporum incurſus parvipendentes, & reſidendi officium averſantes, aulam conſectantur, & Eccleſiæ Chriſti dignitatem, jura, & diſciplinam procerum libidini fædiſſime ſubjiciunt,

ad

ad hoc unum intenti, ut eorum gratiam aucupando, suas promovere possint cupiditates. Mirifice Chrysostronus *hom.* 57. in *Genes.* invehitur in prælatos officii sui negligentes: ubi observans quantis ærumnis, laboribus, & vigiliis Jacob gregem Labani curabat, Gen. 31. commonstrat quam deploranda, & divina ultione punienda sit prælatorum circa dominicum gregem incuria, cujus saluti Princeps Pastorum Christus sanguinem, vitamque profudit. Scire convenit conventum Philippensem, qui falso nomen sibi Concilii Sardicensis vindicabat, damnasse quoscumque vera, & legitima Synodus Sardicensis absolverat, Julii quoque decreta proscriptisse: primamque inter omnes Pseudo-Synodos anathema dicere ausam in Romanum Pontificem, eo quod Julius Carthaginis Episcopus Orthodoxus in legitima Synodo Sardicensi confederat, isti Philippenses Ariani cum Donato communicarunt Carthaginis Pseudo-Episcopo, cæterisque Donatistis, ut Hilarii fragmenta docent. Quemadmodum etiam in Ægypto Ariani Societatem inierant cum Meletianis odio Athanasii. Eoque factum est, ut communi Arianorum, & Donatistarum fraude suppressis in Africa legitimi Sardicensis Concilii decretis, ipse Augustinus, alique Africani patres in Concilio Carthaginensi sexto non aliud agnoverint Sardicense Concilium, quam Arianorum.

Peracta Sardicensi hac Synodo hæretici Constantio Augusto freti, omnia rursus in Oriente perturbarunt: & Catholicos rapinis, carceribus, & verberibus, exiliisque infectati sunt: donec Constantis fratris sui litteris deterritus Constantius exules nonnullos revocavit, & Athanasium mortuo nefando illo, sceleratoque Gregorio, sedem pristinam repetere permisit, ut ipse narrat Athanasius *Epist. ad Solitar.*

CONCILIUM CARTHAGINENSE.

Sub Julio Papa, quod primum dicitur.

SOLUTO Sardicæ Concilio reversus ex eo Gratus Carthaginis præsul, Constantem (cujus imperio parebat Africa) contra Donatistas concitavit: quos, ut reprimeret

Con-

Con
ctos n
prime
compu
Pseud
Afric
mortu
clesia
minio
in fide
Afric
ciet

Car
dine,
cum
Quan
ses Pa
xime
byter
datiti
post.
Episc
ricali
forias
no, v
dimus
nia in
ræ cu
copi
nodus
fieri
piscor
foriis
disqui
beatu

Ca
aut p
mo m
Later
corum
rius

Constans, Legatos plena instructos potestate, copiis accinctos misit in Africam, ut tumultuantes Schismaticos reprimerent. Unde ipsi Donatistæ usurpatis sedibus dejecti, compulsi sunt exulare, interque hos Donatus Carthaginis Pseudo-Episcopus. Horum omnium exilio factum est, ut Africanæ Ecclesiæ tranquillissima pace potirentur, donec mortuo Constante, qui ei successit apostata Julianus in Ecclesiæ Christi perniciem intentus, omnes Donatistas postliminio revocavit. Quum vero illis depulsis Africa universa in fide unanimi, & profunda pace conquiesceret, Gratus Africæ Primas hanc ideo Synodum indixit, ut ruinas farciret, quas Donati schisma fecerat.

Can. 5. meminit canonum Sardicensium (hi vero sunt ordine, 16. 18. & 19.) prohibentium suscipere alienum Clericum, aut ordinare, citra proprii ejus Episcopi litteras. Quam servari disciplinam districte præcipiunt Carthaginenses Patres. Sed & Apostolorum canones 15. & 16. & maxime 32. neminem peregrinum, sive Episcopum, sive Presbyterum. sive Diaconum recipi decernimus, sine commendatitiis litteris *αὐτῶν συστατικῶν*. Theodorus Balsamon ad Apost. canon. 15. scribit opus esse volenti Clerico in alieno Episcopatu versari, commendatitiis litteris: at volenti Clericalia ibidem obire munia, necessarias esse litteras dimissorias; quales etiam sumebant Episcopi a suo Metropolitanis, vel a Provinciali Synodo, ut statutum paulo ante vidimus a Concilio Sardicensi, Hodie vero ad Clericalia munia in alieno Episcopatu obeunda, sufficiunt ordinum litterarum cum commendatitiis, seu testimonialibus proprii Episcopi juxta Concilium Trid. *sess. 2. cap. 16.* Prohibet vero Synodus Nicæna can. 16. omnem alieni Clerici ordinationem fieri, factamque declarat irritam, ubi proprii consensus Episcopi deficit. Isteque debet apparere consensus ex dimissoriis litteris. Vide proxime sequentem Diatribam, qua disquirimus quis olim habitus, & quis nunc temporis habeatur proprius cujusque Clerici Episcopus.

Can. 6. Clericis interdicit domorum administrationem, aut procurationem suscipere. Cum dicatur 3. *Timot. 2. Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus.* Eodem spectat Lateranensis Canon. in *cap. penult. de vita, & honest. Clericorum.* Maxime vero Chalcedonensis canon. 3. quem inferius requirito cum nostris ad ipsum annotationibus.

Can. 8. interdicat Procuratores, Tutores, negotiorum Gestores in Clerum ordinari, nisi postquam redditis rationibus liberati fuerint. Habetur in decreto *c. Magnus Episcopus dist. 54.*

Ad præcedentem Canonem quintum Diatriba, quisnam olim habitus fuerit, aut quis nunc habeatur proprius Clerici cujusque Episcopus.

Compertum est ex superioris Africani Concilii canone 5. & Nicæno can. 16. & Arelatensis primi can. 22. & Sardicenis can. 15. & Antiocheni can. 22. aliisque plerisque proprium cujusque Clerici Episcopum, ad quem profuscienda ordinatione recurrendum erat, aut saltem pro dimissoriis ad hunc finem litteris, illum ipsum fuisse a quo Clericus quivis fuerat ordinatus, & pro vetusta consuetudine certæ addictus Ecclesiæ, in qua ministraret: unde postmodum excedere sacri præallegati canones districte vetabant. Hanc diffuse, atque erudite pertractat quæstionem Sorbonicus Doctor Franciscus Hallier *de sacris electionibus, & ordinationibus sect. 5. cap. 3.*

Scio equidem habitam quoque originis rationem fuisse. Ipse namque præfatus Carthaginensis canon. 5. hoc etiam præscribit: *Nec licere (inquit) Laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum ordinet sine conscientia ejus Episcopi de cujus plebe est.* Quod idem, & a Sardicensi Concilio decretum fuisse, ibi asserit Gratus Episcopus, qui teste Athanasio apol. 2. unus fuerat de Sardicensibus Patribus. Julius Papa, sub quo hæc duo celebrata Concilia sunt, sic decernit in rescripto ad Orientales pro Athanasio: *Nullus Episcopus alterius Parochianum presumat retinere, aut ordinare, vel judicare absque ejus voluntate: quia sic ut irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio.*

Cæterum pro origine reputabatur ipsum domicilium, ut si quis in alia quam in qua natus fuerat, paræcia inhabitaret, eo ipso subjiceretur Episcopo loci in quo domicilium fixerat, ut posset ab eodem in Clericum assumi, Ecclesiæque certæ ascribi, nec posset ab alio deinceps ordinari absque dimissoriis. Nec vero præcitati canones obstant: censebatur enim quis de plebe, & de Paræcia cujus erat incola. Id vero innumera suadent testimonia: in primis Arausiani Concilii primi canon. 8. qui tamen requirit etiam jure merito

alte-

alterius Episcopi testimonium in cujus olim Parœcia dicitur habitaverat ordinandus in Clerum: *Si quis (ait) a tibi confitentem Clericum ordinandum putaverit, prius definat, ut cum ipso habitet. Nec cum sine consultatione ejus Episcopi, cum quo ante habitavit, ordinare presumat: quia non sine causa diu ab alio non ordinatus remansit.*

In Carthaginensis Concilii cap. 44. & Africani cap. 28. Epigonius Episcopus conqueritur, quemdam a se baptizatum, educatum, & demum in Lectorem ordinatum subreptum sibi fuisse a Juliano Episcopo dicente, civem esse suæ Parœciæ. Ideoque ab eodem sine Epigonii dimissoriis factum Diaconum, judicabat Concilium fuisse hoc indebite a Juliano attentatum: ratioque in promptu est, quia dudum fuerat is Clericus ab Epigonio primum ordinatus, & Ecclesiæ Mapaliensi adscriptus, in qua biennio Lectoris Officium exercuerat. Cæteræ rationes Epigonii ex abundantia, & ad majorem ingratitude expressionem producuntur, quod is, de quo agebatur, Clericus fuisset ab Epigonio baptizatus, quod inops fuisset, ejusque charitate sustentatus, & ab ipso Juliano commendatus.

Paulinus *Epist. 45.* quæ etiam inter Augustini epistolas inseritur ordine 35. refert se Burdigalæ a Delphino baptizatum fuisse, deinde Barcinone in Hispania ad ferventem illius populi postulationem ordinatum Clericum, & sacrosanctum a Lampio: se vero decrevisse Sacerdotium ab Ambrosio Mediolanensi suscipere. Unde duo observatu digna eruantur; primum quidem exiguam, & fere nullam originis, & Baptismi rationem habitam in ordinationibus: quandoquidem Paulinus ipse in Provincia longe ab urbe natalitatis, baptismique sui disita in Clerum assumptus est. Ad id namque sufficiebat perfecta viri virtus, & fama illustris, præsertim populo id postulante, & precibus urgente: sed ubi non fuisset perfecta viri alienigenæ virtus, ne periculum foret indignum, aut etiam canonibus virum interdictum ordinandi, remittendus sane fuisset ad originis Episcopum aut certe alium, cui perfectæ fuissent hujusmodi ordinem requisitæ qualitates.

Observandum secundo ex eodem Paulini testimonio, potuisse aliquem jam in Clerum assumptum, & ordinibus initiatum recipere ab altero Episcopo sacrum sacerdotium, absque prioris Episcopi dimissoriis: si tamen non sponte,

sed, quasi per vim susceperat ordines anteriores, cum hac protestatione nolle se addici certæ, & peculiaris Ecclesiæ ministerio. Id enim Paulinus ipse a se factum testatur *Epist.* 6. ad Severum: *Nam (inquit) in Barcinonensi Ecclesia conditione consecrari adductus sum, ut ipsi Ecclesia non alligarer, in Sacerdotium autem non etiam in locum Ecclesia dedicatus.* Ubi autem istæ deerant conditiones ab illo qui primum ordinaverat Episcopo, suscipiendum erat sacerdotium, quantumvis alibi aliquis natus fuisset.

Præterea multa suppetunt hujusce ritus apud veteres exempla præter istud Paulini. Origenes enim ortu Ægyptius, ab Alexandro Hierosolymorum Episcopo fuit Presbyter consecratus ad solas Demetrii Alexandrini Episcopi litteras de moribus, & doctrina testimoniales absque dimissoriis: nec vero tantus vir, qui Deo revelante fuerat evehctus ad Hierosolymitanam sedem, quique singulari vitæ sanctitate, & librorum quos scripsit, eruditione toti Ecclesiæ illuxit, atque illibatam vitam glorioso tandem Martyrio conclusit, rem indebitam ausus fuisset, aut libro in Demetrium Alexandrinum edito defendisset, cujus mentio fit ab Hieronymo de Scriptoribus Eccles. in Alexandro.

Præfatus etiam Paulinus, & Severus Sulpitius scriptores ambo vitæ S. Martini Turonensis Episcopi, narrant, Martinum Sabariæ in Pannonia natum, ab Hilario Pictavorum Episcopo fuisse primum Exorcistam creatum, deinde majoribus Ecclesiæ ordinibus insignitum, & deinceps Hilario, dum vixit, addictum.

Epiphanius juxta Eleutheropolim Phœniciaæ urbem natus, Clero invitatus licet, ac repugnans in Cyprici urbe Salamini initiatus fuit: mox Diaconus, subinde Presbyter, postremo Episcopus ejusdem urbis creatus fuit, ut græcè scripta ejus vita testatur.

Similiter Hieronymus Stridone in Dalmatia oriundus, ab Antiochia Episcopo Paulino Presbyter est ordinatus, ut ex ipsius *epist.* 57. & 58. & 61. compertum est. Hieronymi frater Paulinianus æque Stridonensis Sacerdotio ab Epiphanio Constantiæ (quæ & Salamis dicitur) Præsule consecratus est, ut ex Hieronymi *Epist.* 61. liquet.

Augustinus, cui patria Tagaste, Baptismum quidem Mediolani ab Ambrosio suscepit, a Valerio autem Hypponen- si Episcopo Clericali militiæ ascriptus est, & Sacerdotio

consecratus, ut refert ipsius vitæ scriptor Possidius, idemque ipse in confessionum libris.

Pinianus nobilis Romanus cum Hypponem Augustini videnti gratia venisset, urgente, atque ad Clerum postulante illum populo, juravit se clericatum in nulla alia Ecclesia recepturum, testante ipso Augustino *Epist.* 225.

Evagrium etiam Ægyptium Gregorius Nazianzenus Constantinopoli Diaconum ordinavit; Socrate teste *lib.* 5. c. 18.

Quin etiam Augustinus, & Severus mutuo disceptantes pro Timotheo Clerico *epist.* 240. & 241. nihil de ipsius patria disputant, sed solum a quonam fuerit ordinatus: ut eum sibi solus possit, qui Clericum fecerat, vindicare. Conqueritur ibi Augustinus Timotheum postquam pluries in Ecclesia sibi subdita de pulpito legerat, fuisse tamen a Severo se inconsulto Subdiaconum ordinatum, sed eum ad suam Ecclesiam pertinere asseverat, rogatque Severum ne huic aperiri sinat aditum ad ordinem dissolvendum Ecclesiasticæ disciplinæ, sed Timotheum ad se dimittat; ne iste perjurio ulterius Deum offendant, postquam Ecclesiæ in qua primum ordinatus est juravit se ab illa non recessurum. Ex hoc Augustini loco perspicua fit vetus Ecclesiæ consuetudo, qua is qui Clero ascribebatur juramento spondebat stabilitatem in Ecclesia, cui per ordinationem primum astringebatur. Quæ tamen sponsione, se devincere Barcinonensi Ecclesiæ Paulinus recusavit, & ipse Hieronymus Antiochenæ, qui in sua ordinatione nullius se Ecclesiæ ministerio addicendum protestatus est, ut ipse de se testatur *Epist.* 61.

Collapsa demum Ecclesiæ disciplina, ex quo desit laudabilis consuetudo traditione Apostolica, & sacris veterum Conciliorum sanctionibus stabilita, ut quisvis Clericus in ordinatione sua certæ, & peculiaris Ecclesiæ ministerio deputetur, a qua discedere non sit ei deinceps liberum, ut statuitur generalis Concilii Arelatensis 1. can. 22. & œcumenicarum Synodorum Nicænæ primæ can. 15. & Chalcedonensis can. 6. facta demum Clericis pro suo libito ab una ad aliam Ecclesiam commigrandi licentia, & potestate, tum primum diversa invaluit proprii Episcopi notio, & acceptio. Tria enim distincta sunt genera Episcoporum ad quos unicuique liberum esset pro libito recurrere ad quosvis ordines suscipiendos. Hi vero sunt Episcopi, vel

originis, vel domicilii, vel beneficii, cujus distinctionis primus ex iis qui supersunt meminit Canon Bonifacii Papæ VIII. c. nullus de temp. ord. in 6.

Mediolanensia Concilia primum, & secundum, nova Orthodoxorum Episcoporum exilia, & Ecclesiarum ab Arianis clades.

DUæ Mediolani celebratæ sunt Synodi circa Nicænam fidem, prima quidem anno 347. ut contra Baronii sententiam probat Dionysius Petavius in notis ad Epiphanium, & in sua de Photino dissertatione. Prima hæc fuit Catholicorum sub Julio Papa, & Constante Occidentis Imperatore, cui parebat Mediolanum. In hoc Concilio, Valens, & Ursacius Episcopi, quorum Ecclesiæ Murcia, & Singidon in ditione quoque Constantis erant, libellos pœnitentiæ dederunt, & retractationis, ac palinodiæ tum Arianæ, quam hactenus professi erant, hæresis, tum calumniarum, quas adversus Athanasium confixerant. Ambo remissi a Synodo sunt ad Julium Romæ Episcopum, a quo veniam, & reconciliationem acceperunt. Hæc referuntur tum in litteris Osii ad Constantium apud Athanasium *ad solit.* tum in epist. Synodi Ariminensis apud eundem *lib. de Synodis*, & apud Socratem *l. 2.* & Theodorum *l. 2. cap. 15.* & in fragmentis Hilarii, & in epist. Liberii Papæ ad Constantium apud Luciferum.

Christi postmodum anno trecentesimo quinquagesimo religiosissimus Constant Augustus Sanctæ Ecclesiæ adversus Arianos, & Donatistas egregius defensor, & vindex interfectus est juxta Pyrenæos in castro, cui Helenæ nomen a Gaifone Magnentii Tyranni Duce. Dici non potest, quam grave vulnus Ecclesiæ mors illa inflixerit. Ariano namque audacia eo, quo hactenus reprimebatur disiecto aggere, omni deinceps ferocia toto orbe terrarum grassata est. Tunc venales illæ animæ Ursacius, & Valens, ut Constantii gratiam inirent, fidem Ecclesiæ datam fregerunt, seque iterum Arianis adjunxerunt.

Magnentius sublato Constante in Constantium armæ perduellia convertit; omnibusque utriusque partis viribus acie configitur ad Murstam Pannoniæ Urbem. Primo impetu concussæ Constantii copiæ pedem retulerunt. Sed resum-

ptis

ptis fortiter animis Magnentianos irrupere, illosque internecone profligavere. Biennio post desperatis rebus suis Magnentius mortem sibi apud Lugdunum conscivit.

Dum se Constantius ad prælium adversus tyrannum comparabat, Gallum patrum sui Constantii filium, & Juliani qui postmodum in apostasiam lapsus est, & imperavit, fratrem natu majorem creavit Cæsarem, dum esset Antiochiæ. Quo tempore Gallus, ut Dæmonis præstigias eluderet oracula reddentis intra Daphnem Antiochiæ suburbanum lucum lauris confitum, & fontibus irriguum, qui patrum superstitione fuerat Apollini dicatus, sacra transtulit ossa Martyris Babylæ olim Antiocheni Episcopi sub Decio martyrium passi; qua translatione oraculum prorsus obmutuit. Cum vero perfidus Julianus in Imperio Constantino successit, sacras Babylæ reliquias indidem asportari iussit, fanum & dæmonis aram instauravit: sed excusso repente fulmine ara disjecta est, fanumque confragravit, ut inter alios veteres authores enarrat Joannes Chrysostomus Antiochenus civis libro contra Gentes.

Ut vero paulo intermissum historiæ Constantii filium retexamus, dum hujus, & Magnentii copiæ acerrimo prælio decernebant, Constantius intra Ecclesiam Mursi non longe a conflictu exitum ipsius anxie præstolabatur, una cum loci Episcopo Valente. Hic occulte procuraverat, ut sibi prælii exitus quam citissime aliquo indicio significaretur, antequam Constantius id rescire posset. Primus itaque Valens victoriam Constantio nunciavit, & sciscitanti unde id sciret, asseveravit id sibi ab Angelo revelatum inter supplices ad Deum preces. Itaque ille victoriam Valentis pietati acceptam referens, acriorem pro Ariana secta contra Orthodoxos infectionem exorsus est. Nam & per Occidentem hætenus Arianae perfidiæ inaccessiblei suam hæresim longe, lateque propagare statuit: usus maxime opera Episcoporum Fortunatiani Aquilejensis, & Saturnini Arelatensis. Cum autem jam ab omni metu, & fratris Constantis, & Magnentii Tyranni liber Constantius urgeret Athanasii damnationem, velletque huic subscribere Liberium Pontificem Julii successorem, petiit Liberius causam istam in plena, atque intra Italiæ fines convocata Synodo pertrastari: quibus acquiescens Constantius Concilium indixit Mediolani, quod celebratum est anno 355.

Speraverat Liberius in Occidentali Synodo prævalituram catholicam partem. Et utique Catholici numero longe hic prævalebant: res tamen in contrarium vertit, ob Constantii potentiam nescio dicam an impotentiam, qui omnem adhibuit vim, ut quæ animo constituerat omnium consensu probarentur: orthodoxorum vota pro nihilo haberi volens, seque illis infensissimum exhibens.

Adverserunt Papæ Legati Lucifer Calaritanus in Sardinia Episcopus: Pancratius Presbyter, & Hilarius Diaconus, Hi postularunt in primis, ut ad stabiliendam fidei, animorumque optatissimam unitatem, & concordiam, subscriberetur a cunctis Nicæno Concilio, quod unum poterat omnia dissidia consopire. Cœpit sine mora subscribere Dionysius Mediolani Episcopus, sed ei Valens calamum, & chartam per vim extorsit. Ex adverso instant Ariani, hanc unam esse ineundæ concordie rationem, si omnes Athanasii, cujus causa præsens Synodus indicta fuerat, quemque tot præcedentia Concilia proscripserant, condemnationi subscribant: neque in hac causa de communi fide decerni, sed de privati hominis delictis. Dionysius Ariatorum fraudulentis pollicitationibus delusus spondentium hoc facto universæ Ecclesiæ pacem, & unanimitatem, quæ alioquin nulla speranda foret, condemnationi Athanasii, prout Orientales Synodi judicaverant, subscripsit. Sed eum seorsim coarguit Eusebius Vercellensis Episcopus, & ad facti hujus pœnitentiam reduxit. Hæc igitur inter innumeras rixas protracta, finitaque sessio fuit.

Postridie interpellatus Eusebius profitetur se haud ægrè iturum communis pacis studio in Dionysii sententiam circa ipsum Athanasium, tot jam Synodicis decretis exauctoratum, dum provideatur, ne sibi seniori Episcopo junior Dionysius præferatur: ideoque illius oblitteretur subscriptio, ut cum ei visum fuerit, iterum subscribat, postquam ætate provectior fuit, ut par est, nomen apposuerit: non multum in oppositum contendit Dionysius. Ariani autem concessione Eusebii omnium laudatissimi gestientes, de cujus nutu, & exemplo cæteri pendebant partium occiduarum Antistes, Dionysii nomen ita eraserunt, nulla ut littera superesset. Tum vero Eusebius simul, & Dionysius aperte protestantur, se damnationi sanctissimi, & innocentissimi Episcopi Athanasii nunquam consensuros, qui non

nisi

nisi propter justitiam, & fidem persecutionem patiebatur. Hæc refert Ambrosius, serm. 69. Reliqui Orthodoxi resumptis animis pro Athanasio stant. Valenti, & Ursacio perturbationum Ecclesiæ funestis facibus propriam obiectant, quam voce, & scriptis publice ediderant confessionem, se per calumniam falsissima crimina adversus Athanasium confinxisse.

Tum confusi, eoque acrius excandescentes Ariani, ut scripsit Athanasius *Epist. ad sol. vit. agen.* Apostolicos legatos constantissime perditis conatibus suis obstantes indignissime habent. Ex quibus Hilarium Diaconum flagellis crudeliter lacerant, deinde reliquos duos Apostolicos legatos Luciferum, Pancratium, simulque Eusebium, Dionysium, Paulinum Trevirorum Episcopum, aliosque suis ablegant Ecclesiis: qui mox in diversas orbis plagas raptati, ac deportati sunt edicto Constantii: qui & ipsum Liberium Romanum Episcopum ab isto Conciliabulo dejectum, & depositum in Thraciam relegavit. Cujus in sedem Ariani Felicem susceperunt Romanæ Diaconum Ecclesiæ, qui tamen mente orthodoxus, ambitu tamen primæ sedis cum Arianis societatem inivit, Athanasique damnationem suo scripto roboravit. At Clerus, populusque Romanus perfidi hujus invasoris communionem averfatus est. Eum tres Ariani Episcopi Pontificem ordinarunt, ut perhibent Athanasius *Epist. ad sol.* Hieronymus *de script. Eccl. in Acacio*, Rufinus, & Theodorus *l. 2. c. 14.*

Constantius misso cum exercitu Cypriano Comite Georgium perditissimum ex Mediolanensis hujus Pseudo-Synodi decreto in Alexandrina sede stabilivit. Luctuosissima tunc edita est Catholicorum strages sine professionum, aut sexuum discrimine: in Clericos, in Monachos, in sacras Virgines, cædibus, raptationibus, carceribus, flagellis, & exquisitis cruciatibus promiscue rabies Ariana grassata est, sacra omnia prophanaque a militibus direpta, innumeri inter durissimos cruciatus trucidati, concitatis etiam per Arianos Paganis, & Judæis in populum fidelem, qui ea omnia passus est, quæ in internecino bello ab immanibus, & sævissimis hostibus infligi possunt. Ista porro calamitas per universum Ægyptum, Cyrenem, Lybiam prevagata est. Tot inter atrocitates clam evasit ad necem conquistus Athanasius, multosque annos delituit. In hisce latebris

epistolam conscripsit ad solitariam vitam agentes, atque diversas, quæ supersunt, Apologias.

Osius etiam Cordubensis toto terrarum orbe celeberrimus, jamque ætate centenarius, ut scribit Athanasius, frustra blanditus, terroribusque ad damnandum Athanasium tentatus, Sirmium tandem Pannoniæ oppidum deportatus est, ibique usque ad Sirmiensem Synodum detentus exul. Lucifer vero Calaritanus scripsit in exilio ad Constantium plures pro Eccl. Catholica libros, quibus nihil fortius, nihil constantius, nihil aculeatius legi potest: vir fane magnanimus, fidei zelo succensus, martyriique appetens.

Quod vero spectat ad Constantinopolitanam Ecclesiam, Paulus ejus Episcopus fidei, & constantiæ specimen, dignusque Alexandri successor illius, cujus precibus Arius infami morte perierat, extorris ab Arianis factus est: Subrogato ejus in locum Eusebio hætenus Nicomediæ Pseudo-Episcopo. Sed haud multo post ipso mortuo Eusebio, Paulus a populo revocatus in suam, unde dejectus fuerat, Ecclesiam regreditur. Ariani tamen Macedonium, ejusdem regiæ Urbis Episcopum creant. Divisis ergo studiis partium, graves accenduntur seditiones. Constantius vero tunc Antiochiæ existens Hermogenem ducem Constantinopolim mittit, cum mandato, ut Paulum Ecclesia, & Urbe statim exigat, simulque Macedonium ipsum, eo quod ipsius violentis consiliis, & cohortationibus seditiones, & per diversa loca cædes factæ fuissent. Paulus Romam ad Julium Papam se recepit, cujus decreto, & Constantis fratris ad Constantium litteris rediit ad pristinam sedem, simulque Athanasius Alexandriam; quod quidem postliminium istam præcessit pluribus annis Athanasii depulsionem, quam paulo ante commemoravi.

Cæterum mortuo Constante, Paulus Constantii jussu deportatur, & Cucusi tandem in Armenia strangulatur in carcere ab Arianis: restituitur autem in sedem Macedonium. Cæterum transactis aliquot annis suadente Acacio Cæsariæ Palæstinæ Episcopo, qui erat absolutorum Arianorum Princeps, Concilium cogit Constantinopoli Constantinus, quo Semiariani Episcopi (quorum Principes erant Macedonius Constantinopolitanus, & Basilus Ancyranus) suis deturbantur sedibus. Itaque dejecto Macedonio, Eudoxius ex Antiochena quam dudum invaserat

se-

sede, in Constantinopolitanam transfertur. Abdicatus Macedonius novam producit hæresim contra Spiritus Sancti divinitatem. Licet enim ipse Semiarianus Filium profiteretur esse Deum, & Patri secundum substantiam similem; at Spiritum Sanctum in ordine creatarum rerum collocabat, quæ postea hæresis secunda œcumenica Synodo damnata est.

Ut vero ad Antiochenam Ecclesiam digrediamur, statim atque Leontius Eunuchus, & Arianus Antiochenam sedem morte sua vacuam reliquit, eo accurrens Eudoxius Germanicæ in Syria Episcopus dolo, & factione Episcopatum Antiochenum occupat: sed aliquanto post ab Arianis ad Thronum Constantinopolis Ecclesiæ promotus est, Antiochenæ vero Ecclesiæ iidem digresso Eudoxio Meletium præfecerunt, qui fuerat Sebastæ Episcopus, virum eloquentia, & morum lenitate spectabilem, hætenus Arianis addictum. Sed præter omnium expectationem, cum primum ad Antiochenos sermonem haberet, aperte docuit Dei Filium ejusdem esse cum Patre substantiæ: tum Archidiaconus, qui retro astabat concionanti, porrecta manu, ne ultra loqui pergeret, os dicentis occlusit. At Meletius manum suam elevans tres digitos primum diductos, deinde in unum compressos ostendit populo, significans Patrem, Verbum, & Spiritum Sanctum, tametsi personis distinctos, unius esse, ejusdemque essentia. Cumque Archidiaconus ore Meletii dimisso, ejus manum comprehendisset, ipse rursus libera voce populum cohortatur, ut Nicænæ Synodo firmiter adhæreat, alioquin enim omnem eis salutis æternæ viam præcludi. Tam inexpectato casu Ariani perculsi Meletium exauktorant, ejusque loco Euzojum protrudunt. Tum vero Antiocheni tres in partes mutuo adversantes divisi sunt. Ariani omnes Euzojum complectebantur, ex Catholicis vero pars Meletium agnoscebat, & sequebatur Episcopum, pars altera Meletii, utpote ab Arianis protrusi, & cum eis olim communione maculati, societatem abhorrebat. Et quidem suos conventus seorsim peragentes Eustathianorum nomen a magno illo quodam Eustathio Antiochiæ Episcopo sibi assumebant, quæ Antiochenæ Ecclesiæ conscissio diu perduravit. Lucifer enim Calaritanus Episcopus legati munere fungens apud Orientem, Paulinum Eustathianis Episcopum consecravit, sicque tres simul extiterunt

terunt Antiocheni Episcopi . At Luciferi in ea legatione socius Eusebii Vercellarum Episcopus aliquanto post Antiochiam adveniens Collegæ factum haud multum approbavit ; providitque ne schisma istud Antiochenum perpetuo propagaretur , ut cum alter amborum , sive Meletius , sive Paulinus prior moreretur , ad alterum superstitem transfret pars illa , quæ defuncto paruerat . Cæterum mortuo postmodum in œcumenica Constantinopolis Synodo Meletio , Episcopi Orientales Paulino iniquiores hoc nomine quod ab Occidentali Episcopo fuisset promotus , & esset Damaso Romæ Episcopo aliisque Occidentalibus necessitudine , & societate conjuncti , Flavianum loco Meletii suffecerunt ; etiamsi Antiochena Synodo an. 378. constitutum fuisset , & juramento communi firmatum , ne quis alterius defuncti successor crearetur , præter alterum ex duobus superstitem . Flavianus tamen valde se laudabilem in Episcopatu præstitit , atque in primis , quando Theodosium Augustum dira omnia in Antiochenos seditionis perduellionis , & dejectæ , raptatæque per Urbem statux conjugis Flacillæ Augustæ reos molientem , profectus Constantinopolim oratione placavit , veniamque consternato populo impetravit . Vita deinde Paulinus excedit , cui adhuc vivente Flaviano successor eligitur Evagrius . Præcedentes Historias recensent partim Athanasius *ad solitar. & Apost. 2.* partim Rufinus , Socrates , Sozomenus , & Theodoritus .

Concilium Sirmiense , & Ancyranum .

Sirmiensem Synodum Baronius refert in ann. 357. alii quidam cum Dionysio Petavio anteriorem fuisse contendunt . Arianorum Conciliabulum fuit , qui cum videri Catholici , atque in Christum religiosi affectarent , damnaverunt Photinum Sirmii (quod oppidum est Pannoniæ) Episcopum , postquam a Basilio Ancyræ Episcopo in hoc cœtu disputando convictus , non tamen conversus fuit : fuerat olim Photinus Marcelli Ancyræ Episcopi de quo mentio nobis superius facta , discipulus . Hæresim vero Pauli Samosatani dudum Antiochenis duabus Synodis execratam ex inferis reduxit , Christum nihil aliud quam merum hominem esse . Damnatus pluries fuit Photinus , tum a Catholicis in Sardicensi Concilio , ut refert Epiph. *hæres. 71.* & in Me-

Mediolanenſi primo, ut teſtis eſt Hilarius in fragmentis : tum etiam ab Arianiſ in hoc Sirmienſi, ubi abdicatus Epiſcopatu fuit.

Adverſus Photinum novam Sirmienſes ediderunt formulam fidei, qua Filium Dei Chriſtum Patri ſecundum ſubſtantiam proſtebantur eſſe ſimilem, ſed ejus ſubſtantiam cum patre conſubſtantialitatem. Huic profeſſioni quæ nihil hæreticum exprimebat, ſimulque Athanaſii condemnationi ſubſcripſit infeliciter Liberius Papa, qui Sirmii tunc exulabat pro Catholica fide, deſiderio ſuccumbens repetendæ priſtinæ ſedis, & ex eadem æmulum ſuum Felicem Pſeudo-Papam deſiciendi. Quod & obtinuit per Sirmienſe decretum, cui Conſtantius quoque Auguſtus conſenſit. De hac Liberii ſubſcriptione agit Sozomenus l. 4. c. 14.

Ea res magno Catholicis offendiculo fuit. Romam regreditur Liberius cum Arianiſ aperte communicans; ex adverſo Felix hæcenus ſchiſmaticus, omnem abruptum quam cum Arianiſ habuerat, ſocietatem, Liberius hac prævaricatione cœpit eſſe Romano Clero, magnæque parti plebis inviſus. Felix autem cœpit tum primum pro Romano Pontifice haberi, cum illum antea Romani omnes averſarentur. Mortuo demum Felice, reſpiſcens Liberius, & ab Arianiſ conſuetudine reſiliens, admiſſus a Clero fuit Romæ conſiſtente in legitimum Pontificem, ejus itaque Pontificatus interruptus eſt Felicis nomine ſecundi Pontificatu, qui vivente Liberio exceſſit, judicio Eccleſiæ Martyr ſub Conſtantio. Prudentia vero, & moderatio Romani Cleri præclare effulſit, quatenus ex una parte Romanos Epiſcopos perfida cum Arianiſ ſocietate conjunctos minime ſuſtinuit: aliunde vero eoſdem ad meliora converſos admittit, licet antea lapſos, & Catholicæ cauſæ prodicione infames, ut nimirum Eccleſiæ paci conſultum eſſet, & ſchiſma pernicioſum anteverteretur, haud dubie ſucceſſurum, ſi alios quamvis digniores ſibi Epiſcopos præfeciffet.

Verumtamen ut eſt leve, atque inſtabile ingenium hæreticorum, eadem ipſa Sirmii Pſeudo-Synodus ſecundam recudit fidei formulam, in qua ſubſtantię vocem, quam paulo ante Filio attribuerat, expunxit. Huic vero deteriori profeſſioni lapſu deplorabili ſubſcripſit inſignis ille Oſius, hæcenus ſtrenuus, & magnanimus Catholicæ profeſſionis

dux & princeps, sed Athanasii damnationi, ut consentiret adduci nullo modo potuit. Quis humanæ infirmitatis, & inconstantiae vicem non lugeat, non obtupeſcat, non contremiſcat? quis hæreticorum artes, & nequitiam non perhorreſcat? Magnum illum, & ſanctiſſimum Oſium invictæ conſtantiae ſpecimen, quo tot annos orthodoxa fides adverſus atrociffimos Arianorum inſultus invicta ſteterat, & inconcuſſa, illum vere (uti vocabatur) Synodorum patrem, qui Legatus Apoſtolicus duabus præſuerat œcumenicis Synodis Nicænæ, Sardiceniſi, qui tanta commendatione interſuerat, præcipuaſque partes egerat in Conciliis Elibertino, Arelatenſi, Neocæſarienſi, Alexandrino, & Gangrenſi, qui Solis inſtar Orientem, & Occidentem mirificæ doctrinæ ſanctitatis, & prudentiæ ſplendore colluſtraverat, qui fuerat Magni Conſtantini primus in fide Catheciſtes, & quem ille viciffim per venerationem, & obſervantiam Patris nomine honorabat, qui ſymbolum fidei Nicænæ compoſuerat, qui ætate fere centenarius exilium pro fidei confeſſione, multaque ærumnas, & verbera invicto animi robore ſuſtinuerat, illum, inquam, Oſium fidei columnam, Eccleſiæ columen, illum tot victoriis, & trophæis inſignem, flagellis tandem, & cruciatibus (ut ſcribunt Socrates, & Sozomenus) adegit Ariana perfidia, ut Arianzæ profeſſioni ſubſcriberet. Refert tamen Athanaſius *epiſt. ad ſolitar.* ipſum ſub exitum vitæ ſuam damnaffe cum Urfacio, & Valente, cæteriſque Sirmiſenſibus ſocietatem, & conſenſionem.

Dimiſſo Sirmii Conciliabulo alterum Ancyræ coegit ejuſdem civitatis Epicoſopus Baſilius, qui Photinum publice diſputando convicerat, cuique ſola placuerat prima Sirmiſenſis profeſſionis formula, & diſplicuerat ſecunda. In iſto Ancyrano conventu Baſilius obtinuit, ut ad ſecundam Sirmiſenſem formulam hiſ conceptam verbis: Filius per omnia ſimilis Patri, adjungeretur ſecundum eſſentiam. Quæ formula ab Ancyranis ad Conſtantium Principem tranſmiſſa ſic ei placuit, ut eam juſſerit prævalere. Hanc Hilarius refert *l. 6. de Synodis.*

De Conciliabulis Ariminensi, Seleuciensi, & Constantinopolitano.

DE Constantio verissime testatur Ethnicus Historicus Amnianus Marcellinus his verbis: Christianam religionem absolutam, & simplicem anili superstitione confundens, in qua scrutanda perplexius, quam componenda, excitavit dissidia plurima: quæ progressa fulius aluit concertatione verborum: ut catervis antistitem jumentis publicis ultro citroque discurrentibus per Synodos quas appellat, dum ritum omnem ad suum trahere conatur arbitrium, rei vehiculariæ succiderit nervos.

Uno eodemque anno trecentesimo quinquagesimo nono Constantius duas toto orbe Synodos indixit, unam Seleuciæ in Oriente, alteram Arimini in Occidente. Convenere Arimini trecenti quinquaginta Episcopi Catholici, ut refert Severus Sulpitius, & præterea octoginta Ariani in quibus insigniores fuere Valens, Ursacius, & Auxentius Sedis Mediolanensis invasor pulso in exilium Dionysio. Huic interfuit Synodo Legatus Liberii Papæ, Vincentius Capuæ Episcopus, eodem dudum munere perfunctus in Nicæna. In primis insliterunt Ariani, ut illa constata Sirmii formula prævaleret, qua Filius Patri similis asserbatur nulla interposita substantiæ, multoque minus substantialitatis mentione, catholici solum admittendum esse Nicænum symbolum contendebant, & post varias demum concertationes sese invicem ambæ partes disjuxerunt. Catholici Antistites Valentem, Ursacium, Auxentium, Demophilum declaratos hæreticos de fidelium societate resecarunt.

Quia vero dirimi, ac Solvi Synodum Constantius vetuerat, antequam ipse receptis Synodicis litteris, & de actis Concilii plene informatus, atque instructus, suum patribus placitum scripto significasset: pars utraque per deputatos viros, Synodicas ad eum scripsit, sed ab Arianis delegati Valens, & Ursacius citatione cursus primi ad Constantium in Oriente agentem delati: præoccupato illius animo sic illum a Catholicis abalienaverunt, ut aditum ad se Legatis Orthodoxis non permiserit: scripsit tamen ad Synodum se negotiorum fluctibus obrutum non potuisse Legatos

tos in suum conspectum admittere : veruntamen eis mandasse, ut Adrianopolis expectarent, donec ipse ab expeditione, cui se accingebat, regressus esset.

Sic ille consulto egit, ut Orthodoxi quorum pars major maluerat propriis, vel Ecclesiarum expensis Arimini vivere, quam oblato ab Imperatore comiteatu frui, tanta temporis prolixitate, magnitudineque sumptuum deterriti, facilius cum Arianis convenirent, aut saltem ipsorum Legati ante ipsius discessum, ut hac via possent accessum ad Principem demereri, quod & factum est lugubri sane exitu; Legati enim Catholicæ partis eo tandem adducti sunt, ut novæ, & omnium deterrimæ formulæ subscripserint. Cum enim Sirmiensis altera formula Filium profiteretur per omnia Patri similem, hæc nova, cui subscripserunt, tantummodo filium Patri similem profitebatur. Quæ Legatorum prævaricatio non paucos ad Arianorum partes traduxit, aliis spem animumque dejecit, & reliquos gravi mœrore afflixit. Ad Taurum quoque Comittem, quem Concilio cum armatorum magna manu præfecerat, rescripsit Constantius, ut patres omnes in unum consensum traheret, nec ante digredi ex Concilio quemquam pateretur.

Reversi ad Synodum prævaricatores Legati, ab Episcopis Catholicis communionem fidelium expulsi sunt. Hic tamen non diu perseveravit fideli ardor, diversi namque in dies tum animi dejectione, tum vi, tum dolis, tum promissis, tum minis, tum longioris moræ tædio superati, ad Arianos deficiebant: qui cum alio loco suos hæcenus habuissent conventus, tandem ad Ariminensem Basilicam primariam concesserunt, depulsis qui pauci restabant Orthodoxis. Isti etiam qui constantia majori persisterant num. 20. Arianæ demum formulæ post aliquot concertationes subscripserunt. Cum scilicet Valens Episcopus quasi benevolus arbiter, simulato pacis, & Ecclesiasticæ unitatis studio suggessisset addendum, quasi per summam erga adversarios indulgentiam, Filium non esse Dei creaturam, quales sunt cæteræ creaturæ, simulque celerem una cum Tauro Comite perurississet omnium qui reliqui erant, subscriptionem. Fegadius, qui ab reliquis Orthodoxis quasi constantiæ specimen, & Concilii oraculum suspiciebatur, propositioni Valentis acquievit, eamque scripto probavit; reliqui nihil cunctati hujus exemplum

plum sequuti sunt, & hoc infauso exitu dirempta est Synodus sacrilega.

Postmodum isti rem serius expedientes adverterunt a se impium dogma confirmatum, atque per ea verba (sicut cæteræ creaturæ) divinum, æternumque Verbum fuisse a seipsis incautius in ordinem rerum conditarum redactum: hoc solo discrimine, quod eas propria quadam, sed tamen creata dignitate præcellat. Quam impietatem absoluti quidem Ariani, ut erant Valens, & Ursatius propugnabant: at Semiariani, quales erant Basilius Ancyranus, & Macedonius Constantinopolitanus rejiciebant, atque ad execrabiles Pauli Samosatani, Photini Sirmienis, & Aetii sectas referebant. Semiariani enim Filium similis cum patre essentiæ, seu substantiæ, non tamen coessentialem, seu consubstantialem profitebantur, cum tamen absoluti Ariani Patri dissimilem Filium blasphemantes inde Anomæi dicti fuerint, ut testificatur Epiphanius.

Liberius Papa Concilium istud pro suo officio reprobavit: quocirca iterum ab Arianis redactus est in ordinem, nemo tamen ejus in locum subleclus est. Ipse vero in Romæ cœmeteriis aliquot menses deliruit. Sanctus autem Gaudentius Arimini præsul, ut advertit ablatam Orthodoxis suffragiorum libertatem, omniaque in deterius ruerent, se clanculum e Concilio subduxit; eoque soluto regressus in propriam Ecclesiam, decreta illius justiori decreto damnavit. Unde in tumultu ab Arianis concitato sustibus, & lapidibus interemptus Martyr in cœlum migravit.

Eodem anno 359. altera in Seleucia Synodus Orientium coacta fuit 150. Episcoporum. Hilarius Pictavorum Episcopus, qui ante a Synodo Biterrensi, quam Saturninus Arelatensium Episcopus Arianus convocaverat ob fidei constantiam depositus, in Phrygiam fuerat a Constantio relegatus, nihilominus a præfecto imperiali ad Seleucicæ Synodum fuit invitatus. Quo ille cum paucis Catholicis accessit, fidemque consubstantialitatis strenue, intrepideque in medio Arianorum propugnavit. Eadem Pseudo-Synodo inter ipsos hæreticos graviter decertatum est. Semiariani enim absolutos Arianos damnationis sententia perculerunt, & eorum præcipuum ducem Acacium Cæsareæ Palæstinæ præfulem, aliosque ejusdem professionis Episcopos ejecerunt.

Interea Constantinopolim Constantius ex Orientali expeditione revertit: eum primus convenit Acacius, quem Baronius suspicatur, eum ipsum fuisse Presbyterum, qui Constantino Magno a Constantia sorore, quæ Licino nupterat, commendatus fuerat, quique Constantini testamentum sibi ab eodem depositum reddidit Constantio: quæ ex re præcipuam, & singularem hujus gratiam demeruit, quique Arianum eidem virus afflavit. Humanissime igitur a Constantio exceptus est, cujus etiam animus adversus Seleuciense Conciliabulum exasperavit, suavitque, ut Constantinopoli novam indiceret Synodum, quæ reprobaretur Seleuciensis. Hic se prodit Constantii inconstantia, & commune hæreticorum ingenium, qui circumferuntur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, ut dicit Apostolus *Ephes.* 4. Idemque scribit *iii.* 3. hæreticum delinquere, cum sit proprio iudicio condemnatus: significans eum sibi contradicere, & mox reprobare, quæ paulo ante probaverit. Cum enim Constantius primam Conciliabuli Antiocheni formulam a Basilio Ancyrano proculsam, & Synodo mox Ancyrana comprobata prævalere jussisset, quæ Filius Deo Genitori secundum substantiam similis prædicabatur, & hac ex causa Semiariani in Seleuciensi Concilio Arianos absolutos dissimilitudinis Filii a Patre suo assertores supplantaverit, nunc sibi dissimilis Constantius ab Acacio delusus his ultimis favet.

Constantii ergo mandato Constantinopolim convenere quinquaginta delecti Episcopi, qui novam ab Acacio constatam formulam probaverunt, quæ nona recensetur a Socrate inter Arianæ professionis formulas: cum tamen Catholici unicam semper Nicænam professionem complexi sint. Hac itaque Synodo ab Acacianis depositi, & communionem exclusi sunt Basilius Ancyrae Episcopus, & Macedonius Constantinopolis, Eleusius Cyzici, Eustathius Sebastæ, aliique Episcopi Semiariani. Aetius quoque ex Syria Presbyter nonnullorum criminum insimulatus, novorumque dogmatum auctor de gradu Sacerdotii dejectus est, etiam si esset Acacianus, & absolutus Arianus. Ex orthodoxis depositus ista Pseudo-Synodo fuit Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus, cujus in sedem Herennius Arianus promotus est.

Hilarius Pictaviensis dimisso Seleuciano Conciliabulo,
Aria-

Arianos Constantinopolim usque prosequutus, ut in ipsa Principis hæretici aula trophæum Christi victori magnanimus erigeret, tres supplices libellos obtulit Imperatori, ut sibi liceret eo præfente de fide cum Arianis disputare. Scriptos etiam adversus Arianam hæresim libros Constantio offerre non formidavit: unum ex duobus futurum sperans, ut vel Constantius tandem aliique Ariani veritate fidei perspecta convincerentur, aut ipse graves pro fide pateretur ærumnas, aut etiam morte afficeretur. Sed neutrius compos voti fuit. Cum enim ejus invictam virtutem, & eloquentiam pertimescerent adversarii, ne Orientem ubi prævalebat Arianismus, Hilarius commoveret ulterius, Constantio persuaserunt, ut ipsum in suam Pictaviensem Ecclesiam remitteret, ut scribit Sulpicius post Hieronymum.

Hoc eodem anno propter constantem Nicænzæ fidei professionem proscripti dudum sancti Episcopi Paulinus Trevi-
rum, & Rodanius Tolosatum confessionis laudem Martyrii gloria cumularunt, per multa incommoda vita functi in exilio.

Macedonius postquam depositus Constantinopoli fuit, novam invexit adversus Spiritum Sanctum hæresim, cui divinitatem impie abrogabat; & cum Filium Patri secundum divinam substantiam esse similem prædicaret, spiritu tamen, & substantiam dissimilem, ac utrique longe inferiorem, quinimmo utrique subditum, ac servum sacrilego dogmate asseverabat. Quam hæresim ipsius sodales Basilus An-
cyranus, Eusebius Cyzicenus, & Eunomius propugnarunt, & propagaverunt.

Acaciani vero postquam depulso Macedonio Eudoxium, qui erat Antiochiæ Episcopus, in Sede Constantinopolitana collocarunt, in Eudoxii quoque vacuam sedem Meletium promoverunt, & Meletio paulo post exauthorato, Euzojum suffecerunt: quam historiam superius prosequuti sumus. Hoc tamen addendum, in Antiochena Synodo Arianorum a Constantio coacta, qua & Meletius depositus est, & Euzojus intrusus, Acacium decimam conslavisse formulam Arianæ professionis, qua Filius Patri suo *αὐόμοιος* dissimilis asseveratur: unde, & Anomeorum nomen Acacianis hæsit. Hæc testatur Socrates, l. 2. c. 35. Ista contigerunt anno Chr. 360. At sequenti anno Constantius Imperator vita excessit Antiochiæ, ab Euzojo paucis ante mortem diebus baptizatus.

Synodus Laodicana.

Coacta fuit Laodicæ in Provincia Phrygiæ Pacatianæ, ut ex ipsa Synodi epigraphæ constat. Est autem Laodicæ una septem Ecclesiarum Asiæ, quarum enumeratio legitur in Joannis Apocalypsi: mentio quoque fit ejusdem civitatis *Coloss. ult.*

Conjicio celebratam fuisse hanc Synodum sub Liberii Pontificatu, dum esset Julianus Romanorum Imperator. Nec enim subscribendum duco Baronii sententiæ in appendice ad Annalium tom. 4. quem sequitur Severinus Binius, alique, quorum sententiam minus solidis argumentis fulciri deprehendo. Eorum præcipuum, & in specie solidius argumentum istud est, quia Nicænum Concilium teste Hieronymo præfat. in lib. Judith, judicavit hunc ipsum librum Judith esse canonicæ, ac divinæ auctoritatis. Inerunt itaque, Laodicænam Synodum esse procul dubio antiquiorem Nicæna, quatenus Laodicæna non collocat in scripturæ sacræ Catalogo lib. Judith, quem tamen collocasset, si post Nicæna Synodi declarationem coacta fuisset. Totum hoc argumentum nititur illo unico Hieronymi testimonio, quod tamen Hieronymus non unico sed pluribus evertit testimoniis oppositis: etenim negat in prologo Galeato lib. Judith, esse hagiographum, sed asserit esse apocryphum perinde, ac librum quem commemorat Pastoris. Idemque expungit ex Scripturis divinis lib. Judith. ad cap. 1. Aggæi, quod idem repetit epist. 11. ad Furiam. Addo denique quartum his conforme Hieronymi ejusdem testimonium, quo non solum suam aperit de lib. Judith. sententiam, sed eam insuper universæ attribuit Ecclesiæ, epist. 115, his verbis: *Judith, & Tobia, & Machabaorum libros legit quidem Ecclesia, sed eos inter canonicas scripturas non recipit.* An igitur quod de Concilio Laodicæno concludit, idem, & quidem fortiori argumento propter toties multiplicatum Hieronymi testimonium concludet Baronius antiquiorem esse Hieronymum Nicæno Concilio? nec tantum Hieronymum, sed etiam Gregorium Nazianzenum, Ruffinum, & Athanasium, qui juvenis, & Diaconus ab Episcopo suo Alexandro fuit in Nicænum confessum introductus ad disputandum, ob ejus perspectum ingenii acumen? Hic vero in synopsi scripta post Concilium, libros

libros Judith, Tobix, Sapientix, & Ecclesiastici diferte declarat, minime canonicos esse aut divinos: additque hac de causa non legi fidelibus in Ecclesia, sed cathecumenis dumtaxat.

Quis vero judicet ita scripturum Athanasium, postquam Synodo Nicænx interfuit, si illa librum Judith inter sacros reposuisset? Nazianzenus vero in suo de scripturis veris, & germanis carmine non recentet in illarum serie memoratos libros; neque etiam Machabæorum, quinimmo neque Joannis Apocalypsim: quin etiam ista subjungit *ἐπι δε υῶτων ἐκτος ἐκ τῶν ἁγίων*. Si quis proferatur alius ab his recensitis liber, non est germanus. Ruffinus pariter in *Symbol. Apost.* librum Judith cum aliis quibusdam de sacrorum librorum Catalogo excludit, collocatque inter Ecclesiasticos libros, quos carere dicit divinæ fidei certitudine, atque auctoritate. Et tamen Athanasium, Nazianzenum, Hieronymum, Ruffinum nemo inficias jeric scripsisse post Nicænam Synodum: His adde neque studiosissime conquista olim per Dalmatium Syzici Episcopum Nicænx Synodi acta quidquam de libro Judith, vel de divinorum librorum Catalogo prodidisse.

Quin etiam cum Laodicæni Concilii 7. canon meminerit hæreticorum Photinianorum, qui nonnisi post Synodum Nicænam exorti sunt, fatendum omnino est Laodicæna comitia Nicænis esse recentiora. Scio aliquos cavillari, quod hujus canonis secunda translatio (quæ est Isidori Mercatoris) Photinianos haud exprimat: sed Photinianos exprimit prima translatio, quæ est Dionysii Exigui, qui consensu omnium eruditorum est antiquior; & cujus versio multo præ Isidoriana fidelior, & exactior est. Et insuper omnia quotquot hætenus legi potuerunt archetypa Græca Photinianos exprimunt. Quis porro neget majorém habendam fidem Græcis exemplaribus omnibus, quibus eruditissimus, & antiquissimus translator astipulatur, quam Isidori translationi, quam multis passim scatere mendis nemo græce præsertim doctus ignorat? At illi denuo cavillantur, haud esse credibile fuisse a Laodicænis Patribus approbatum, aut receptum Photinianorum baptismum, quem tamen, ut nullum, & invalidum rejicit Concilium secundum Arelatense can. 16. At percontari libet, undenam isti colligant in hoc Laodicæno can. 7. approbari Photinianorum Baptismum; ibi enim

de Baptismo nullum est verbum, sed de hæresi abjuranda, deque instructione circa res fidei, & de chrismatione ad sacramentum uti autumo Confirmationis. Baptismi tamen præcessionem supponit etiam in ipsa Catholica Ecclesia collati, saltem quod attinet ad cathecumenos conversos, quorum in hoc ipso Laodicæno canone mentio præcessit: cum esset illorum temporum consuetudo, ut plerique Baptismum differrent, etiam ad exitum vitæ. Itaque haud facile quis mihi persuaserit, ad hunc respexisse canonem Basilium Magnum, dum scribens ad Amphiloichium c. 1. ait nonnullis Asiaticis visum fuisse, ut Catharorum, sive Novatianorum Baptismus approbaretur: sed potius ad canonem 8. Synodi Nicææ (quæ est in Asia civitas) respexerit, quo diserte decernitur, ut Cathari, qui ad Catholicam fidem convertuntur, recipiantur etiam cum gradu, & sacris Ordinibus, quos in hæresi susceperant. Cur enim minoris Synodi canonem, nihil ejusmodi exprimentem allegaret, omisso Synodi œcumenicæ canone, qui rem perspicue definiverat? Stet igitur pristino suo loco, quem in omnibus Veteribus Conciliorum editionibus Concilium Laodicænum occupabat post Nicænum ipsum; qui locus etiam eidem Laodicæno assignatur in decreto C. *primum adnotatio dist. 16.* nec inde dimoveatur, neque causa detur querelæ de termino moto.

Canon Laodicænus primus communionem ad aliquod tempus illos suspendit, qui secundas nuptias inierint: eisque preces, & jejunium præscribit antequam eis permittatur ad sacram communionem accedere. His plane similia statuit Concilium Næocæsariense can. 3. ad quem hic respicitur per hæc Laodicæni verba κατὰ τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Κανόνα. Secundum Ecclesiasticam regulam. Et Basilius in suis ad Amphiloichium canonibus idem decernit. Quinimo trigamos ad Eucharisticam communionem vix admittit post quinquennium exacte in pœnitentia transactum; adeo districte primitiva Ecclesia vitæ puritatem, & morum munditiam exigebat accessuris ad sacratissimam domini mensam.

Can. Laodicænus secundus sancit ad communionem admittendos esse pœnitentes postquam delicta confessi sunt, eisque injunctum pœnalis satisfactionis tempus explevere, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πηλασματος. Secundum proportionem delicti. Quo canone impietas Novatorum circa pœnitentiam refellitur. Meminit enim confessionis, & conversionis,

nis, ac detestationis peccatorum, & congruentis satisfactio-
tionis, quam vult adimpleri antequam pœnitenti decur-
ad Eucharistiam accessus. Conformatur Laodicæno Con-
cilio Tridentinum quatenus decernit *sess. 14. cap. octavo*, ut
satisfactio iungatur pro qualitate Criminum. Canon. 6.
hæreticis Ecclesiæ ingressum interdicit; sed iisdem necnon
Judæis, & Gentilibus permittitur a Carthaginensi Conci-
lio 4. can. 84. intra Ecclesiam versari, & Verbum Dei au-
dire usque ad cathecumenorum missam.

Can. 10. decernit non debere Catholicos suis permittere
liberius connubia indiscriminatim cum hæreticis. Cujus san-
ctioni desumenda ratio est non solum ex odio hæreticæ pra-
vitatibus, aut ex periculo perversionis circa fidem, sed etiam
ex profanatione Christiani conjugii, quod unum est ex Eccle-
siæ sacramentis. Huic similem sanxit canonem decimum
quartum Synodus Chalcedonensis. Vox tamen indiscrimi-
natim *ad hæreticos*, quam habet canon iste Laodicænus, in-
nuere videtur, posse aliquando nuptias permitti cum hære-
ticis, ubi gravis subest rationabilis causa. Eodem pariter
collimant, & eandem sanctionem iterant Canon Laodicæ-
nus trigessimus primus, & Agathensis 67. a Gratiano quo-
que in decreto insertus, *C non oportet cum omnibus, & C.
cave 28. quest. 1.*

Canon Laodicænus 13. non permittit populo electionem
eorum, qui ad sacrum altaris ministerium applicandi sunt.
Probatum invictis testimoniis fuit superius ad Nicænum
canonem quartum, ad Episcoporum electionem admissa olim
fuisse plebis suffragia. Secus tamen fieri solitum fuit circa
minorum sacerdotum, & inferiorum Ecclesiæ Ministrorum
electionem, ut ex isto canone decimotertio perspicuum sit.
Populi quidem testimonium de vita, & moribus ordinandi
requirebantur. Juxta illud primæ Timoth. 3. *Oportet illum,
& testimonium habere bonum ab iis qui foris sunt.* Quinimmo
nonnunquam populus ipse aliquem optime meritum, propo-
nebat, & postulabat ordinari. Testatur enim Paulinus *epist.
45. se* Barcinone in Hispania fuisse ab Episcopo Lampio ini-
tium clero, & sacratum ad illius populi postulationem.
Item refert August. *epist. 225.* fuisse Pinianum ab Hypponen-
si populo instanter postulatum, ut ad clerum promoveretur.
Insuper (ne quid huc pertinens omittatur) actuum
Apostol. 1. non soli Apostoli, sed tota Ecclesia Mathiam
H 3 ele-

elegit, & Joseph Barfabam ut ex eis unus assumeretur. Et Act. 6. credentium convocata multitudo septem diaconos elegit. Verum ad illud primum caput testatur Chrysostomus Petrum potuisse quidem per seipsum merito eligere, sed maluisse per modestiam, & prudentiam universæ Ecclesiæ gratificari. Postulationes autem, quæ fiebant Episcopis a populo nihil habuisse præter supplicationes: neque jus ullum, aut obligationem induxisse certum est.

Diatriba de Eulogiis ad Laodicænum Canonem XIV.

CANON 14. *Ne sancta instar Eulogiarum in festo Pascha in alias Paracias transmittantur.* Ratio Canonis est, quia cum diebus Paschalibus fideles Eucharistiam omnes fumerent, non alio Symbolo sacro Societatis opus erat. Per Eucharistiam quippe, *unus panis, & unum corpus, multi sumus omnes, qui de uno pane, & de uno Calice participamus*, ut ait Apost. 1. Corinth. 10. Eulogiarum distributio fieri solebat, nunc intra Ecclesiam, nunc vero intra privatas fidelium ædes, ad quos deferebantur: sæpe numero etiam fideles privatim ad amicos procul distantes transmittentur, ut mutuæ pietatis, & sacræ charitatis Symbola, quas penes se habebant eulogias, seu benedictiones: Exempla suppetunt in *epist. August. 31. 34. 35. & in epist. 1. Paulini ad Severum.*

Catecumenis aliquando datæ sunt Eulogiæ diebus Paschæ, hoc respectu, quia Eucharistiæ non communicabant. Sed hoc fieri deinceps prohibuit Concilium Carthaginense tertium Can. 5. His verbis: *Placuit ut per solemnissimos Paschales dies Sacramentum Catecumenis non detur nisi solitum sal: quia si fideles per illos dies Sacramenta non mutant, nec Catecumenis oportet mutare.* Quo loco nomen Sacramenti latiore significatu usurpatur pro quibuslibet mysticis signis, ut erant panes Eulogiarum, & sal benedictum. Huic pertinet Augustini locus 1. 2. de peccatorum meritis cap. 26. *quod accipiunt* (loquitur autem ibi de Catecumenis) *quamvis non sit Corpus Christi, sanctum est tamen, & sanctius, quam sibi, quibus alimur, quoniam Sacramentum est.* Similiter Theophilus Alexandrinus can. 8. decernit oblatorum ad altare (hoc est panis, & vini) minime participes esse debere Catecumenos, sed Clericos, & populum fidelem.

Eulogiarum nomen commune est particulis Azymi, quæ a Sacerdote, & Diacono Clericis, populoque fideli tribuebantur, simulque particulis fermentati panis, quas ex usu Occidentalium Ecclesiarum Episcopi ad Baptismalium Ecclesiarum sacerdotes transmittabant. Quod genus Eulogiæ vulgo fermentum dicebatur. Hujus auctor, ac institutor fermenti ab Anastasio memoratur Melchiades in ipsius vita. Meminit quoque fermenti Innocentius I, rescribens ad Decentium Episcopum Eugubinum cap. 5. At vero Eulogiarum ex Azymo pane oblationum Sacrificio incruento destinatarum, quarum pars separabatur ad divinam, & mysticam in altari consecrationem, reliquum vero Eulogiarum, seu benedictionum nomine inter fideles distribuebatur finita Missa, qui Eucharistiam non sumpserant, vetustior est, quam fermenti institutio. De priore illa extat Pii Papæ I. Canon his verbis: *Ut de oblationibus qua offeruntur a populo, & de consecrationibus qua supersunt, vel de panibus quos deserunt fideles ad Ecclesiam, vel certe de suis, Presbyter convenienter partes incisas habeat in vase nitido, & convenienti, ut post Missarum solemniam, qui communicare non fuerint parati, Eulogias, hoc est panem benedictum omni die dominico, & diebus festis exinde accipiant, que cum benedictione prius faciat.* Hæc Pius Papa. Hic usus viget etiam nunc apud Græcos finita Missa, & in usu est apud Græcorum Ecclesiam tituli S. Athanasii in Romana Civitate.

Idem porro ritus oblationum, ex quibus sacra mox Eucharistia conficienda erat, confirmatur ista Cypriani Carthaginensis querela lib. de opere, & de elemos. *Locuples, & dives es, & dominicum celebrare te credis, qua corbonam omnino non respicis, qua in dominicum sine sacrificio venis, qua in partem de sacrificio, quod pauper obrulit, sumis.* Similem renovat querelam August. serm. 215. de tem. *Oblationes qua in altari consecrantur, offerte erubescere debet homo idoneus, si de aliena oblatione communicat.* Eandem materiam idem sermone sequenti prosequitur Augustinus. Hæc ad plenam Eulogiarum notitiam.

Profecutio Laodicænarum Canonum.

CANON Laodicænus 15. declarat non aliis licere intra Ecclesiam canere, quam canonicis cantoribus, qui ambonem conscendunt, & de membranis legunt. Πλέον τῶν Κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὴν ἀμβωνα ἀναβαίνόντων, καὶ ἀπὸ δ. φ. θ. ε. ρ. α. ψ. α. λ. ὄντων. ubi hoc observa denominationem Canonicorum fuisse olim Ecclesiæ cantoribus adscriptam. De cantoribus, seu Psalmistis consulito inferius can. 10. Carthaginensis Concilii 4. Quam sunt ergo veteris Ecclesiæ disciplinæ dissentanei Calvinistarum profani conventus, in quibus Laici omnes viri, & fœminæ promiscue cantant.

Hic vero observandæ sunt accuratius hæc Synodi voces τῶν Κανονικῶν ψαλτῶν. Canonicorum Cantorum. Et hoc sciendum Canonem non tantum significasse regulam, sed præterea catalogum Ecclesiasticum, ac indicem non modo sacrorum librorum, qui ex hoc dicantur Canonici, at etiam Clericorum Ecclesiæ, ministerio addictorum, & de sportulis, ac oblationibus Ecclesiæ participantium. Unde & Canonicorum nomen ad nos dimanavit, non vero a canone, seu regula Sancti Augustini, ut quidam imaginantur. Hæc enim vocis acceptio multo antiquius usurpata est, tum ex hoc Laodicæno canone, tum ex aliis Canonibus veterum Conciliorum facile probantes. In primis namque sic ait Nicæni Concilii can. 16. Πρεσβύτεροι ἢ Διάκονοι ἢ ὅλας εἰς τὸ κανόνι ὄξετεζόμενοι. Sacerdotes, aut Diaconi, aut generatim quicumque sunt in canon. recensiti. Et in sequens canon 17. de Clericis ita loquitur. Πολλοὶ ἐν τῷ κανόνι, ὄξετεζόμενοι τῷ πλεονεξίᾳ καὶ τῷ ἀχροκερδίᾳ διώκοιτες. Plerique in can. recensiti, avaritiam, & turpe lucrum sectantes. Præterea Synodus Antiochena can. 2. Εἰ δὲ φανείη τις τῶν Ἐπισκόπων, ἢ Πρεσβυτέρων, ἢ Διακόνων, ἢ τις τῶν κληρικών τῶν ἀκοινωνήτως κοινῶν, si quis deprehensus fuerit Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus, aut alius, qui de canone sit cum excommunicatis communicans. Canon etiam Antiochenus 6. Ὁ αὐτὸς δὲ ὅρος ἐπὶ λαϊκῶν, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, καὶ πατρῶν τῶν ἐν κανόνι, idem sit decretum circa Laicos, Sacerdotes, & Diaconos, & omnium qui de canone sunt ejusdem Synodi can. 11. Ἡ τῶν Ἐ-

πίσ
dos,
cedon
prom
σιν ἢ
Κανόν
æcon
nino
in qu
rum
cratic
let,
vel q
Eccle
sus P
scribe
di, &
ni, h
public
blico
Cleri
innuit
Num
mero
canon
ratic
nonica
Præc
culæ,
Albi
Albo
ti, ex
rato
facio
nes ex
thalog
nisi se
& 45
Can
meni s

πίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ ὄλος τῷ Κανόνος, si quis Sacerdos, vel Diaconus, aut generatim quis de canone. Chalcedonenſe porro Concilium damnans ſimoniacam in Clero promotionem, c. 2. Εἰ τις ἐπίσκοπος προβάλλοιτο ἐπὶ χρεῖμασιν ἢ οἰκονόμον, ἢ ἐκδικον, ἢ προσημονάσειον, ἢ ὄλος τινὰ τῷ Κανόνος, si quis Episcopus per pecunias promoveat, vel œconomum, vel defenforem, vel mansionarium, vel omnino aliquem, qui ſit in canone. Illa quoque liturgiæ pars, in qua Sanctorum conſcripta nomina pronunciantur, quorum opem Sancta Eccleſia ante, & poſt myſticam conſecrationem invocat, ex antiqua denominatione, canon dici ſolet, voxque ipſa canonizandi ortum inde habere videtur, vel quia in Miſſæ canone nomen addebatur ejus, quem Eccleſia vindicabat, ut loquitur Optatus in lib. 1. adverſus Parmenianum, hoc eſt Sanctorum numero recenter aſcribebat; vel quia ſanctus defunctus, cujus publice colendi, & invocandi nova per Eccleſiam poteſtas fiebat, canon, hoc eſt, Sanctorum Cathalogo inſcribebatur, ut nullus publico cultu honoraretur, aut invocaretur, qui non publico illo albo eſſet inſcriptus. Cæterum ut ad cathalogum Clericorum ſingulis olim Eccleſiis addictorum regrediar, is innuitur a Sancto Cypriano in *epiſt.* 35. monente fuiſſe a ſe Numidicum inſcriptum Presbyterorum Carthagenenſium numero, ut deinceps ſedeat in Clero. Ejus inſuper meminere canones Apoſtolorum 17. & 51. ſub nomine Καταλόγου τῶν Ἱερατικῶν, cathalogi ſacri. Et Baſilius Magnus in *Epiftola* canonica ad Chorepiſcopos ſub nomine ἀναγραφῆς inſcriptionis. Præterea Concilium Agathenſe can. 2. ſub vocabulo matriculæ, Sydonius quoque Apollinaris l. 6. *Epift.* 8. ſub voce Albi, *nomen* (inquit) *Lectorum albus nuper excepiſt.* Porro ex albo Clericorum debebantur Clerici contumaces, depoſiti, excommunicati, aut ſcleris convicti, ut liquet ex citato can. Agathenſi, & ex Auguſtini *Epift.* 137. de Bonifacio Sacerdote criminis accuſato. Clerici quoque ad ordines expetiti, & rogati, non inſerebantur Canoni ſeu cathalogo miniſtrorum illius, in qua ordinabantur Eccleſiæ, niſi ſe inferi conſentirent, ut conſtat ex Paulini *Epift.* 6. & 45. Hæc teſtimonia ad probationem Canonis ſufficiant.

Canon 19. decernit: *Ut ſiniris Episcoporum homiliis Cathecumeni ſeparatim orent, deinde egrediantur. His digreſſis orent pa-*

nitentes, & subinde secedant. His exactis fideles ter orant, primam silentio secundam, & tertiam orationem voce pronuncient, Deinde omnes sibi invicem pacem dent, & sis sacra fiat oblatio. Decernit demum solis fas esse Ministris altaris ad altare accedere, solisque ibi communicare.

Observa Cathecumenorum duplex olim in Ecclesia genus; auditorum, & competentium. Primi quidem verbum Dei intra Ecclesiam audiebant, & Christiani esse desiderabant, sed ad Baptismum suscipiendum nondum nomen dederant. Secundi autem nomen ad hoc dederant, ideoque ad Baptismum instituebantur aliquot ante Pascha, vel Pentecosten hebdomadis, & preces in Ecclesia super ipsis fundebantur. De his loquitur August. lib. de cura pro mortuis cap. 12. Pascha, inquit, appropinquabat, dedit nomen inter competentes. Et ejus sermo de temp. 116. ad competentes. Eodem Leo Papa Epist. 4. & ordo Romanus vocant Electos.

Observa illam post tres fidelium orationes dari solitam pacem fuisse olim per mutua oscula exhibitam, ut perhibet Justinus Martyr apol. 2. Nos invicem, ait, osculo salutamus *ἑπιμαρτυροῦμεθα* finitis orationibus. Et Dionysius Eccles. Hierarch. cap. 4. Cyrillus Hierosolymitanus Cathec. Mystag. 5. Chrysostomus hom. 30. in 2. Cor. 13. & Augustin. serm. 83. de diversis sic dicens: Post orationem dominicam quam accepistis, & reddidistis, dicitur pax vobiscum, & osculantur se invicem Christiani in osculo sancto, quod est signum pacis, si quod ostendunt labia sit in conscientiam: id est sicut labia tua ad labia fratris tui accedunt, sic cor tuum a corde illius non recedat. Huc pertinet illud Apostoli sæpius repetitum: *Salutate invicem in osculo sancto*, Rom. 6. v. 14. 2. Cor. 13. v. 12. Thessal. 5. v. 26. Nec vero id fiebat inter diversos sexus, cum certum sit foeminas intra Ecclesiam fuisse muro intermedio a viris sejunctas. Pacem dabant Sacerdotes primum Episcopo, deinde ipsi inter se invicem, ac demum Laici Laicis vicissim, ut statuit Canon iste 19.

Canon 20. vetat Diaconis sedere præsentem Presbytero, nisi hic jubeat: vult tamen Diaconum ab inferioribus Clericis honorari. Synodus quoque Nicæna, ut supra vidimus prohibet sedere Diaconos inter Presbyteros. Vide inferius huc pertinentem Canon. 34. Concilii Carthaginensis quarti cum nostris ad eundem observationibus. Canon 21. Subdia-

diacono
gere.
gine
tur,
bus E
decre
ricis v
cum
forum
non i
esse d

Can
conun
quæ
quam
in lit
ἐπιμαρ
tum
sic de
ro gest
bere li
Aliqu
etiam
asserv
que A
set C
culo c
divinu
crame
involu
disse:
lumen

Can
dicit.
mis et
comede
pter ne
Canon
inscrib
ex La
dicano

diaconis vetat in Diacono manere, aut sacra vasa contingere. Cui tamen adversari videtur in primis Concilii Carthaginensis 4. Canon. 5. statuens, ut qui Subdiaconus ordinatur, calicem vacuum, patenamque vacuum sumat de manibus Episcopi. Deinde Concilium Bracarense citatum in decreto C. non liceat, dist. 23. interdicat inferioribus Clericis vasa sacra deferre nisi Subdiaconis. Sed distinguendum cum Theodoro Balsamone Subdiaconis inhiberi sacrorum vasorum contrectationem, dum divina Sacramenta continent, non item si vacua sint, quin imo contrectationem horum esse de eorum officio.

Canones 22. & 23. ministrum ὑπὲρ πύλων, hoc est Subdiaconum, & inferiores Clericos negant gestare posse orarium: quæ vox orarii Græcis passim, Latinisque usitata stolam, quam nunc vocamus, significat. Hujus non raro mentio est in liturgia Chrysostomi, ubi stola nunc dicitur ὠράριον nunc ἡπιβαχίλιον, quod sonat collo superinjectum. Et quartum Toleranum Concilium citatum in c. orarium, dist. 25. sic decernit: *Unum orarium oportet. Levitam in sinistro humero gestare, propter quod orat: dexteram autem partem oportet habere liberam, ut expeditius ad Ministerium sacerdotale discurrat.* Aliquando etiam orarium significat linteum, quo fideles etiam laici sacratissimam Eucharistiam involutam privatim asservabant, quod dominicale quoque vocabatur. Scribitque Ambrosius in obitu Satyri fratris sui, eum, cum esset Cathecumenus, in gravissimo naufragii, vitæque periculo constitutum, ne vacuus mysterii e vita discederet, divinum ab illis, qui erant mysteriis initiati, petivisse Sacramentum, & ipsum sibi ad collum alligari fecisse orario involutum, seque mox in medios fluctus præcipitem dedisse: sed insigni miraculo fuisse ad litus delatum incolumem.

Canon 24. omnibus clericis Cauponarum ingressum interdicit. Habetur in C. non oportet distinct. 44. cui conformis est Canon Apostolorum 53. *Si quis Clericus in caupona comedens deprehensus fuerit, segregetur, præterquam si in via propter necessitatem diverterit in publicum hospitium.* Conferenti Canones Laodicænos cum illis, qui nomine Apostolorum inscribuntur, liquido apparet, magnam eorum partem vel ex Laodicænis in Apostolicos, vel ex Apostolicis in Laodicænos esse derivatam.

Canon 28. *Non oportet (ait) in dominicis locis, seu Ecclesiis agapen facere, & intus manducare, vel accubitus sternere.* Agape convivium erat inter fideles in Ecclesia solitum exhiberi post sacra peracta mysteria, jam inde a nascentis Ecclesiæ primordiis usitatum. Hujus meminit Apostolus I. ad Cor. 11. & Judas in canonica epistola his verbis: *Hi sunt in epulis (græce legitur ἐν ταῖς ἀγάπαις in Agapis) macula convivantes sine timore.* Ritus Agaparum describit Chrysostomus hom. 27. in principium ad 1. ad Corinth. 11. *Statim, inquit, diebus mensas faciebant communes, & peracta Synaxi post Sacramentorum communionem inibat convivium, divitibus quidem cibos suppeditantibus, pauperibus vocatis, & omnibus communiter vescentibus.* Ita Chrysostomus: meminit insuper Tertullianus in apologetico: *Cana nostra de nomine suo rationem sui ostendit: vocatur enim ἀγάπη, quod est apud Græcos dilectio, quantiscumque sumptibus consistet, Lucrum est pietatis nomine facere sumptum, si quidem inopes refrigerio isto juvamus.* Synodus Gangrensis can. 11. Anathema intorquet in eos, qui agapas ita despiciunt, ut in eis intervenire nolit, idque statuit occasione Eustathianorum hæreticorum, de quibus ad id Concilium supra egimus. Quia tamen ex adverbo graves se in agapas insinuabant abusus, quales ipsi etiam coarguunt Apostoli Paulus, & Judas: ideo Laodicæni Patres agapas intra Ecclesiam fieri vetant. Ejusmodi etiam in Ecclesiis convictus Ambrosio impense displicuisse refert Augustinus lib. 3. confess. 2.

Canon 29. celebrari prohibet sabbatum ritu Judaico, præcipitque diei dominici celebrationem. Dies dominicus celebratur loco Sabbati ex Apostolica institutione 1. Cor. 16. *Per unam Sabbati unusquisque vestrum apud se seponat, &c.* & vocatur dominica dies Apocal. 1. v. 10. in honorem scilicet, & cultum Dominicæ Resurrectionis.

Can. 35. prohibet relicta Dei Ecclesia nominare Angelos, vel congregationes facere. Angelos, hic intellige malos, & desertores, quos variis nominibus designare, & invocare solebant hæretici sectatores Saturnini, Basilidis, Ebionis, Apellis, & similium ex Simonis magi colluvie prodeuntium, quorum meminere Irenæus, Tertullianus, Epiphanius. Hoc ipsum confirmat, qui sequitur can. 36. interdicens magiam, incantationes, & phylacteria, seu amuleta, nimirum magica, & præstigiola. Canon 48. *Opor-*

ret eos
se ungi
uti &
præce
vero p
Cleme
nyfius
de Ba
mur.
Mysta
ferm.
sacri v
Fabian
morat
matis
jectam
Unctio
præmi
in ped
Tertul
re, &
de ord
ista fiel
erat, c
cap. 2.
6. in E
Presby
metuer
conatu
mum o
de tam
& con
Perfica
metu f
u. xerit
testifica
philus
satione
ros oli
cutem,
posito

est eos, qui illuminantur, post Baptismum super caelesti Chriftmate ungi, & esse regni Chrifti participes. Duplex solebat olim, uti & nunc in Baptismo adhiberi unctio. Nam Baptismum præcedebat unctio ex oleo Cathecumenorum, sequebatur vero post Baptismum unctio Chriftinatis; cujus meminere Clemens Papa lib. 3. Apost. constit. c. 16. & c. 17. Dionysius hier. Eccl. cap. 2. Cyprianus Epist. 70. ad Jan. Tert. de Baptif. c. 7. Exinde, inquit, egressi de lavacro perungimur. Justinus q. 137. Cyrillus Hierosolymitanus cathec. Mystag. 2. & 3. Ambrosius l. 2. de sacrament. c. 7. Aug. ferm. 206. de temp. Synodus prima Arausiana can. 1. de sacri vero Chriftinatis per Christum instit. & usu scribit Fabianus Papa, & Martyr. Epist. ad Episcopos Orient. Memorat Optatus lib. 2. contra Parmenianum vitream Chriftinatis sacri ampullam e sublimi fenestra in subjecta saxa projectam a Donatistis per miraculum servatam fuisse illæsam. Unctio porro ex oleo Cathecumenorum, quæ Baptismo præmittebatur, fiebat quidem apud Latinos in capite, & in pectore baptizandi, ut ex Ambrosio notat Pamelius ad Tertullianum de Baptismo initio libri, vel etiam in pectore, & scapulis, ut habet liber Theodulphi Aurelianensis de ordine Baptismi cap. 10. At vero apud Græcos unctio ista fiebat a Sacerdote per totum ejus, qui baptizandus erat, corpus. Id enim diserte tradunt Dionysius Eccl. hier. cap. 2. Cyrillus Cathec. Mystag. 2. & Chrysostomus hom. 6. in Epistolam ad Colossenses. Quæ causa fuit ut Canon Presbyter cui demandatum fuerat baptizandi officium, sibi metuens ex libidinis sensu, quo invitatus tamen, & omni conatu renitens afficiebatur, quando mulieres ante baptismum oleo perungebat, fugam in desertum capefferit, unde tamen revocatus fuit apparente sibi Joanne Baptista, & concupiscentiæ affectum resecante, adeo ut paulo post Persicam sceminam insignis pulchritudinis, cujus præsertim metu se fuga subduxerat, absque ullo ejusmodi sensu perunxerit, adeo ut nec sexum ipsum penitus adverterit, ut testificatur Sophronius c. 3. His adductus Rainaldus Theophilus in tractatu de vetita clericis cum sceminis conversatione, persuasum quidem habet mulieres perinde, ac viros olim toto corpore inungi solitas ad ipsam immediate cutem, sed tamen obviam itum oculorum illecebris interposito oppanso aliquo linteo, Adjungo, quod non minus de-

decebat, obviam quoque itum tactus illecebris obvoluta pluribus ex panno aut lino involucris ministri manu.

Canon 49. statuit: *Ne panis in quadragesima offeratur nisi Sabbatis, & Dominicis diebus.* Similiter Synodus in Trullo Quinifexta can. 52. constituit tota quadragesima, exceptis Sabbatis, & Dominicis, & Annunciationis festo, non alia celebretur Liturgia nisi Præsanctificatorum τῶν ἁγιοποιημένων, quæ ibi Balsamon, interpretatur oblationem sacrificii diebus antea dictis celebrati, quemadmodum apud Latinos fieri mos est magnæ Parasceves die. Idemque istam canonis rationem profert, quia sacrificium lætitiæ solemnis est indicium, ideoque non conveniens cum mœstitia jejuniorum, & pœnitentiæ.

Aliqui tamen de Eulogiis non de sacrificio canonem istum 49. exponere malunt, conjicientes ideo in quadragesima Eulogias panis prohiberi, ne per earum comestionem solvatur jejunii rigor, exceptis Dominicis, & Sabbatis, quibus apud Græcos vacat jejunium: sed intelligendum esse locum de pane Eucharistico, tum alia suadent argumenta, tum illud quod sumitur ex Ecclesiastico verbi προσφῆρον significato, quo utitur iste Canon. Similiter enim Nicænus canon 14. negat Diaconum potestatem habere τὸ προσφῆρον, sed solos Sacerdotes. Canon etiam Nicænus 12. eos qui in pœnitentium classe versabantur, quæ σύστασις consistentia dicebatur, solaque privabantur Eucharistiæ communione dicit κοινῶν ἀνὰ προσφοράς, communicare in reliquis, præterquam in sacra divini altaris, seu sacrificii oblatione. Laodicænus item canon 58. non permittit, in privatis domibus sacra offerri mysteria, εἰδὲ ἐν τοῖς οἴκοις, ΠΡΟΣΦΟΡΑ'Ν γίνεσθαι παρὰ Ἐπισκόπων ἢ Πρεσβυτέρων, ut alia innumera sanctorum Patrum loca græcæ istius vocis in Ecclesia veteri notionis pro ipso Sacrificio prætermittam.

Testantur Socrates lib. 5. cap. 22. & Sozomenus lib. 7. cap. 19. divina in omnibus Ecclesiis celebrari sabbato sole-re mysteria, præterquam in Ecclesiis Romæ, & Alexandriæ. Cujus rei causa quoad saltem Romanam Ecclesiam fortassis erat, quia Romana Ecclesia Sabbatis jejunabat, ut perspicuum est ex Innocentii Papæ Epist. ad Decentium c. 4. Hieronymi ad Lucinium, Augustini Epist. 86. ad Casulanum, & epist. 118. ad Januarium. Itaque Synaxium quæ

La-

Latin
ad auc
mune.
& inci
laudat
ri Syn
oblatio

Canon
phagia
cibus.
observa
dioribus
vel pote
servant

nentia
nomine
men E
terrest
scibus

stro sæ
mon ad
Xeroph
tis, ad
vel cur
finio, n

Quod
Orienta
abhorru
postol. 6
sive sabb
est prid
Canon

que qua
nium. l
datum
sextæ j
excepto
Alexan
feriæ q
initum
tem qui

Latinis collectæ dicebantur, quædam institutæ solum erant ad audiendum Dei verbum, & publice, atque in commune orandum: aliæ vero præterea ad sacratissimum, & incruentum Sacrifitium offerendum. Quod etiam prælaudato Socratis loco asfruitur, ubi refert Alexandria fieri Synaxes *δὶ χὰ τῆς τῶν Μυσιανῶν τελετῆς* absque mysteriorum oblatione.

Canon Laodicænus 50. fidelibus in quadragesima Xerophagiam præscribit. Hoc est ut non nisi siccis vescantur cibus. Tertull. l. 1. *adversus psychicos* sic dicit: *Xerophagiam observamus siccantes cibum ab omni carne, & jurulentia, & avidioribus quibuscumque pomis, ne quid vinostratis, vel edamus, vel potemus.* Ejusmodi Xerophagiam in jejuniis etiam nunc servant Græci, apud quos vigere testatur Balsamon abstinentiam a piscibus, quos etiam Tertullianus omnis carnis nomine comprehendit. Armeni quoque Christiani, sed tamen Eutychniani, & Schismatici non solum se abstinent a terrestrium carnibus, lacticiiniis, & ovis, sed etiam a piscibus, a vino, ab oleo, ut scribit diversis qui has nostro sæculo nationes peragrarunt. Docet præterea Balsamon ad Apost. Can. 69. servari quoque a Græcis omnibus Xerophagiam, totius anni decursu, feriis quartis, & sextis, adeo, ut nec his, neque quadragesimalibus diebus, vel cum ægrotis dispenseretur unquam in mortis etiam confinio, nisi circa pisces.

Quod attinet ad Sabbatorum jejunium, Græci, omnesque Orientales illud semper etiam, intra ipsam quadragesimam abhorrerunt ab ipsis Ecclesiæ primordis, Canon enim Apostol. 66. dicit: *si quis clericus inveniatur sive dominico die, sive sabbato jejunans uno solo excepto sabbato* (eo videlicet quod est pridie Paschæ) *deponatur, si vero Laicus excommunicetur.* Canon item Apostol. 60. præcipit quadragesimæ, omniumque quartarum, & sextarum feriarum per annum jejunium. Ignatius Epist. ad Philipenses post districte commendatum quadragesimæ, feriarumque per annum quartæ, & sextæ jejunium, adjungit, eos qui sabbatis jejunant uno excepto (pridie nimirum Paschæ) esse Christicidas. Petrus Alexandrinus Episcopus, & Martyr Canon 15. jejunium feriæ quartæ, ideo præcipi refert, quia eo die consilium initum fuit de capiendo, & occidendo Christo: sextæ autem quia eo die crucifixus est. Causa vero cur Orientales

Sab.

Sabbati jejunium tantopere averfabantur, ista fuit, quia jam inde ab Apostolorum tempore abortæ erant hæreses profitentes Hebræorum Deum, qui mundum condidit legemque Moyfi dedit esse malum, ejusque odio Sabbatis jejunabant, quos ille suo cultui destinaverat. Cujus hæresis author fuit Simon ille Magus, quam hæresim discipuli ejus Menander, Basilides, Saturninus, Cerinthus, Carpocrates pro viribus propagarunt. His successit Cerdon, Cerdoni Marcion, quibus se Manichæi adjunxerunt. Videndus Irenæus lib. 1. cap. 20. & seqq. Epiphanius hæz. 21. & seqq.

Refert Augustinus Epist. 86. ad Casulanum in Ecclesiis Orientis non jejunari quidem Sabbatis, in Occidentalibus vero ritus esse diversos, ut alicubi Sabbato jejunetur, alicubi minime, tum per Africæ plagas, tum etiam per diversa Italiæ loca. Romæ quippe districte Sabbatis jejunari, sed non Mediolani; seque quum hac de re Ambrosium consulisset, istud ab eo sapientissimum responsum retulisse: „ Quid possum hic docere amplius, quam quod ipse facio? Quando hic sum non jejuno Sabbato, quando Romæ sum jejuno Sabbato: & ad quamcumque Ecclesiam veneris, neritis ejus morem servate, si pati scandalum non vultis, aut facere. Eadem repetit Aug. epist. 118. ad Januarium. At in Gallia Conc. Agathense can. 8. & Avelianense 4. can. 2. Sabbatis jejunari præcipiunt. Eademque in Hispania servari testatur Hieronymus ad Lucinium Bæticum.

Innocentius Pontifex Epist. ad Decentium mandat jejunandum esse, Feriis sextis, & Sabbatis, & addit illam, cur Græci conferent jejunandum esse Sabbato, pridie Paschæ, rationem valere quoque circa omnia per annum Sabбата, memoriam nimirum Dominicæ sepulturæ, ac triduanæ Christi mortis: quandoquidem fatentur Græci festivum Dominicæ Resurrectionis gaudium non tantum die Paschæ, sed omnibus etiam anni dominicis diebus celebrandum esse: adeo ut ob hujus Mysterii memoriam, nec liceat genua flectere inter orandum. Huc pertinent c. placuit, & c. Sabbato de consecr. dist. 3.

Feriis autem 4. solemnia fuisse Orientalibus, & Græcis jejunia liquet ex epist. Ignatii ad Philippenses, & ex can. 15. Petri Alexandrini, & ex can. Apost. 69. & ex Clemente Alexandrino l. 7. Stromatum, & Origene hom. 10. in Levit Apud Latinos pro feria 4. quam non jejunabant as-

sum-

sump
Amb
prater
dus e
brofium
Car
ri in
eaden
Quia
pœnit
52. in
lebran
Car
deliur
minus
lilææ
Car
tatur
Car
tur E
mæros
can. 6
etiam
& rat
lescat
Period
ca Jus
festum
Sacerd
Can
scopis,
steriis
dem M
offerre
bi, &
quens
re in l
doti co
ta: N
se habet
doque
Jo:

sumptum est multis locis Sabbati jejunium. Locus autem Ambrosii *lib. de Elia*, & *jejunio c. 10.* Quadragesima totis, præter Sabbatum, & dominicum, diebus jejunatur, intelligendus est de ritu Mediolanensis Ecclesiæ, cui præerat Ambrosius.

Can. Laodicænus SS. Martyrum Festa prohibet celebrari in Quadragesima nisi Sabbatis, & Dominicis. Ratio eadem est, quæ prohibiti diebus iisdem sacrificii, can. 49. Quia non est conveniens publica lætitia cum luctu, & pœnitentia. Quam etiam ob causam, qui sequitur can. 52. inhihet nuptias, & Natalitia per Quadragesimam celebrari.

Can. 53. Saltationes, & choreas excludit a nuptiis fidelium, permittitque modesta convivia: cum Christus Dominus noster interfuerit convivio nuptiarum in Cana Galilææ.

Can. 54. Clericis vetat spectaculis scænicis interesse, citatur in *c. non oportet dist. 95.*

Can. 57. Cavetur ne in villis, aut in vicis constituantur Episcopi, sed solum visitatores, quos canon iste vocat *æerod&ms*. Simile decretum decidit Synodus Sardicensis, can. 6. non licere Episcopum præficere alicui pago, aut etiam parvæ urbi, cui possit simplex sacerdos sufficere, & rationem addit, ne Episcopi nomen, & auctoritas vilescat. Huc spectat in decreto Gratiani tota distinct. 80. Periodeutarum clericorum mentio quoque fit in lege Græca Justiniani codice de Episc. & Cler. ad Marcianum præfectum: ubi collocantur post Chorepiscopos ante cæteros Sacerdotes.

Canon. 58. *Non oportet in domibus oblationes celebrari ab Episcopis, aut Presbyteris.* Debita sanctis, & incontaminatis mysteriis veneratio jus istud produxit; nam ne in lege quidem Mosaica licitum erat alibi, quam in tabernaculo hostias offerre. Dicitur hoc idem apud Gratianum *c. sicut non alibi*, & *c. Clericus*, & *c. missarum de consecr. dist. 1.* consequens fit ex Can. Laodicæno, ut Episcopus, qui celebrare in loco privato prohibetur, non possit hanc alteri sacerdoti concedere potestatem, cum sit juris regula indubitata: *Nemo plus juris in alterum transferre potest quam ipse habet.* At posteriorum temporum Canones, id quandoque licitum esse decernunt cum Episcopi venia, modo

Jo: Cabassutio.

I

adit

adfit altare portatile. Attamen postremum jus Trid. Conc. *sess. 23. in decreto de observ. & evit. in celebr. missarum* Episcopis prohibet istam indulgere licentiam. Veruntamen ubi urgeret necessitas, scribunt omnes fere Theologi, hanc posse dari, & accipi facultatem. Mens enim Tridentinorum patrum fuit abusus excindere, non vero fidelium necessitatibus deesse. Eadem necessitatis ratio causam dedit prioribus Ecclesiæ seculis, atrociter desæviente gentilium infestatione in locis abditis, & privatis sacrosancta mysteria celebrandi.

Can. 59. providet, ne in Ecclesiis decantentur vulgaria, aut privata carmina: neve alii legantur, quam sacri, & canonici libri, quos sigillatim recenset. Novatores hunc solent Canonem Canonis Trid. Conc. *sess. 4.* opponere, eo quod Laodicænis Canon reticeat libros Tobix, Judith, Sapientix, Ecclesiastici, Machabæorum, qui divinæ declarantur autoritatis a Trid. neque Laodicænis Canon Apocalypsin commemorat, quam novatores Calviniani inter sacros libros recipiunt. Qui ex opposito librum Baruch expungunt, quem tamen Laodicænis Canon sacris accenset.

Sufficit vero nihil fuisse Laodicææ definitum expresse, contra divinam libri Judith, & aliorum voluminum autoritatem. Solis hæreticis hoc proprium, & singulare est, ut illis, quæ circa fidem pronunciavit Ecclesia, præfracte ausint refragari: cum tamen per insignem moderationem Ecclesia Christi, dum res adhuc in incerto sunt, & necdum ei divini Spiritus illustratione revelantur, suum soleat suspendere iudicium, donec pleniori luce divinus eam Spiritus dignetur collustrare. Neque censet temere præveniendum, sed potius humiliter præstolandum Dei beneplacitum, quo dispellatur omnis ambiguitas. Quemadmodum post Laodicænx Synodi tempora, prælucente Deo constabilita est illorum librorum autoritas, de quibus hætenus Ecclesia dubitaverat. Id enim factum est in Concilio quarto Carthaginensi.

Can. 47. Et in Conc. Romano sub Gelasio, & novissime in generali Trid. His adijunge sacrorum librorum indicem, quem contexit Augustinus tribus illis Conciliis conformem, l. 2. de doctr. Christ. c. 8. Similiter licuit aliquando dubitare, antequam suam interposuisset Ecclesia definiti-

vum

vum
clesi
prisco
loru
Stan
qui
nun
ptor
Cler
lier
& f
in t
mino
ta n
istan

P
sum
tos i
ad c
quan
sæ
plec
nom
num
rum
Ori
In
pisco
vice
rere
rulin
& f
eo q
posit
vit
than
rian

vum iudicium circa huiusmodi scripturas: sed postquam Ecclesia pronuntiavit, nefas est vel dubitare. Sic pariter priscis Ecclesie sæculis licuit gravissimis, & sanctissimis illorum temporum Theologis Papiæ, Irenæo, Justino, Lactantio, Victorino, Severo, Sulpitio, ipsique Tertulliano, qui nullam cum Sanctis habet sortem, esse Chiliaftis, quod nunc hæresim saperet. Licuit olim non modo Judæis Scriptoribus Philoni, & Josepho, sed etiam Justino Apol. 1. Clementi Alexand. l. 3. Stromatum Tertull. de habitu mulier. Lactantio l. 2. div. inst. c. 15. viris eruditis docere, & scribere dejectos fuisse de cælo malos Angelos, eo quod in terris cum mulieribus congressi fuissent, & ex eis homines progenuissent. Quod re postmodum melius comperita non affirmaretur citra piaculum, postquam circa rem istam, novo lucis auctu suam Deus Ecclesiam instruxit.

Synodus Alexandrina, sub Liberio Papa.

Postquam Arianorum contra Ecclesiam violentissima procella, morte Constantii Augusti deserbuit, & Julianus sumptis imperii habens omnes Episcopos ab Arianis relegatos in pristinas Sedes revocavit, nihil prius & antiquius, qui ad clavum universalis Ecclesie sedebat, Liberius habuit, quam ut Ecclesie ruinas instauraret, Arianosque ad Ecclesie sinum invitaret, redeuntisque paterna charitate complecteretur. Hic in primis Occidentales Episcopos, magni nominis Eusebium Vercellensem, & Luciferum Calaritanum adhuc in Oriente, propter fidem exulantes Legatorum Apostolicorum potestate decoravit, ut collapsas in Oriente Ecclesias erigerent.

Interea Alexandriam reversus Athanasius concilium Episcoporum illic convocavit, ad quod invitatus Lucifer duos vice sui Diaconos delegavit, cum interea Antiochiæ hæreret, ut illi Ecclesie Schismate divisæ quod superius retulimus, provideret. Cumque esset ingenio ad rigiditatem, & severitatem propenso, Meletii Episcopatum, & partes, eo quod olim Arianis consensisset, minime approbans, oppositis Meletio Eustathianis, Episcopum creavit, & sacra- vit Paulinum. Synodus vero Alexandrina præsidente Athanasio studens paci, & unitati communi decrevit, ut Arianæ Episcopi, & Presbyteri a lapsu resurgentes recipere

tur in Ecclesiam, cum pristino gradu. Hoc decretum Luciferi quidem displicuit, ut erat inflexi animi, non tamen obniti aperte ausus fuit communi decreto, cui quos delegaverat Diaconi subscripserant, ut scribit Rufinus. Quin etiam quum Eusebius dimisso Conc. Alexandrino, cui studiose suffragabatur, Antiochiam concessisset, nec satis Luciferi in ea urbe gesta probaret: Lucifer vicissim quæ Alexandriæ gesta erant iniquo ferens animo, se ab Eusebii communionem subduxit, & quam primum in Sardiniam reversus, omnium averfatus est communionem Episcoporum, qui per Arianam fraudem Ariminensis Concilii professioni subscripserant; nec non eorum omnium, qui eisdem sub pœnitentia receperant: tamen Liberius ad restituendam Ecclesiæ pacem missis ad omnes Italiæ Episcopos litteris, quæ extant inter Hilarii fragmenta, mandasset esse recipiendos. Et ita conflatum Luciferianorum schisma.

Multa præterea in hac Synodo Alexandrina constituta sunt, ut refert Socrates l. 3. c. 5. Ibi quippe damnata est Macedonii, Eunomiique hæresis contra Spiritus sancti divinitatem! alia quoque quæ recens emergebat hæresis Apollinaris, quæ animam humanam a Christo removebat. Innovatum quoque fuit præcedentis alterius Alexandrini sub Sylvestro Papa Concilii, cui Osius Legatione Apostolica in universo Oriente defungens præfederat decretum, ubi reprobatum fuit Sabellii dogma, quo divinarum personarum omnis realis distinctio tollebatur. Et vero diserte fides Trinitatis explicari posset, atque a Sabellii blasphemia discerni, neve fideles vocabulorum penuria cum Sabellianis sentire viderentur, statutum est Osius auctore, utendum esse nominibus, *Ὁμοίως* ad significandam communem trium naturam, & *ἑνωσάμενος* ad exprimendas singularum personarum distinctas proprietates. Quæ eadem vocum usurpatio hac altera Synodo Alexandrina, sub Liberio comprobata est, auctore illius præside Athanasio; sic tamen, ut tam Latinis, quam Græcis liberum esset propriis linguarum diversarum idiomatibus uti, ne circa verba certamen exardesceret, modo nulla in re esset discrepantia: ut testatur, & collaudat Gregorius Nazianz. orat. in laud. Athanasii.

Sane inter Catholicos, non autem hæreticos, ut ait Hieronymus Epist. 57. ad Damasum de proprietate vocis hypostata-

post
illis
re ip
Hic
circa
tiam
essen
Papa
sio.
tres
Trini
ante
strem
nocer
tiam
intel
sed p
Apo
vno
tus i
substa
tus C
postat
oia
Theo
jam
Magn
sentie
essen
ro pr
hoc a
ortun
farian

Syno

C
Augu
cepit

postasis gravis agitata est concertatio, illis in Arianismum, illis in Sabellianismum invicem impingentibus: cum tamen ipsa idem omnes circa Trinitatis fidem sentirent. Ipse Hieronymus suspectam sibi ibidem asserit hypostasis vocem circa divinas personas, eo quod hypostasis latine substantiam sonet, esse autem tres in divinitate substantias, seu essentias mens ejus refugiebat assentiri: ideoque Damasum Papam hac de re consuluit, cujus tamen ignoratur responso. Hilarius quidem lib. de Synodis admittit dici posse tres in Deo substantias. Ex adverso Augustinus lib. 5. de Trinit. c. 8. & 9. l. 7. c. 4. & Hieronymus ad Damasum, & ante hos Tertullianus l. contra Praxeam, & Concilium postremo Toletanum secundum, c. 1. & Lateranense sub Innocentio III. c. 2. unicam in Deo affirmant esse substantiam, tres vero negant. Sed hi substantiam pro essentia intelligunt; Hilarius vero substantiam non pro essentia, sed pro hypostasi, ut ipse protestatur sumit. Et quidem Apostolus Hebr. 1. Unigenitum Dei vocat, *χαρακτήρα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ*, Characterem hypostasis ipsius, ubi vulgatus interpres tota Ecclesia receptissimus hypostasim vertit substantiam: Figura, inquit *substantia ejus*: extat luculentus Grægorii Nicæni Liber de differentia essentia, & hypostasis. Aristoteles quidem in prædicamentis vocat, *Οὐσίαν*, quam nos substantiam dicimus. At vero *ὑποστάσιν*, Theologi Scholastici pro clariori hac in re discrimine, non jam substantiam, sed subsistentiam dicere solent. Basilius Magnus cum fratre suo Gregorio Nicæno conformiter sentiens discernit inter *Οὐσίαν*, & *ὑποστάσιν* Epist. 43. ut essentia sit aliquid unum pluribus commune, hypostasis vero proprium aliquid singulare, & incommunicabile: atque hoc adjungit ex differentia horum vocabulorum ignorantia ortum esse multorum errorem circa Dei notitiam necessariam.

Synodus œumenica secunda, & Constantinopolitana prima, simulque Romana sub Damaso Synodus.

Constantinopolis olim dicta Byzantium a Pausania Lacedæmoniorum Duce condita, mirifice a Constantino Augusto nobilitata, & amplificata fuit, a quo nomen accepit, factaque est Imperii sedes, & caput. Hæc civitas

sita est in Europæ Provincia Thracia, quæ nunc Romania vocatur ad fretum Bosphorum, quod ambo maria committit Ægeum, & Ponticum, tribus locis mari alluitur: a meridie quidem sinu Propontidis, quod vocant *Mar di Marmora*, qui sinus pars est maris Ægei, quod vulgo *Arcipelago* dicitur. Ab ortu civitas Bosphoro cohæret Asiam ab Europa dirimenti, cui ab Asia objecta est Chalcedon urbs, quæ nunc *Scutari* dicitur. Denique alluitur a parte Septentrionis sinu illo, qui a Bosphori superiori, seu Boreali parte versus occasum exporrigitur, qui vulgo denominatur Cornu, & portum constituit toto orbe commodissimum. Ulterius vero ad Arcton imminet civitati Pontus Euxinus, qui nunc mare nigrum, aut mare majus appellatur. Ipsa vero urbs nunc a Turcis *Stambol* nuncupatur.

Hæc Synodus habita sub Romano Pontifice Damaso, & Imperatore Theodosio fuit, tres potissimum ob causas 1. ut Nicæna fides tot jactata procellis, & tot Pseudo-Synodis reprobata, de novo adversus Arianos stabiliretur, 2. ut Macedonii hæresis negans Spiritus Sancti divinitatem profligaretur, 3. ut Ecclesiæ Constantinopolis præsul orthodoxy præficeretur, quam Ariani Episcopi Eusebius, Macedonius, Eudoxius, Demophilus, alter alteri succedendo; labefactaverant. Istuc convenerunt centum quinquaginta Orientales Episcopi, ann. Chr. 381. Quo eodem in Occidente intra fines Italiæ, duæ aliæ Synodi successive celebratæ sunt. Aquilejensis primum, deinde Romana: Aquilejensis acta supersunt, eique præfuit Valerianus Antistes Aquilejæ, quæ est Carnorum Metropolis ad Timayum amnem sita, Italiæ quondam adversus Barbarorum e Septentrione incurfus validissimum propugnaculum, ab Hunnis deinde duce Artilla tubersa: nunc vero propter cœli intemperiem, & circumjacentes paludes plane deserta, & inhabitabilis. Valeriano in hac Synodo proximus assedit Ambrosius Mediolanensis. Hic etiam interfuit Philastrius Brixienfis Episcopus, scriptorum eruditione librorum, vitæque sanctitate perillustis, nec non Justus Lugduni Episcopus, aliique tum ex Italia, tum ex Gallia, tum ex Africa. Synodica etiam Epistola Aquilejensium ad Episcopos Provinciarum Viennensis, & Narbonensium primæ, atquæ secundæ meminit Proculi Massiliensis, & Constantii, qui legati ab Ecclesiis Gallicanis missi

ad

ad Concilium fuerant. Quin etiam altera ejusdem Concilii ad Gratianum Valentinianum, & Theodosium Imperatores epist. dicit, ex omnibus Provinciis Occidentalibus legatos Synodo interfuisse. In hac damnata fuit Ariana impietas, & Episcopi Ariani Palladius, & Secundinus Sacerdotio depositi sunt. Dimisso Aquilejæ Concil. alterum Romæ coegit Damasus Episcoporum Occidentis, inter quos præfati confederunt Ambrosius, & Valerianus. Ad istud pariter invitaverat Orientales, qui longam Constantinopoli inter se altercando trahentes moram sese per litteras Synodales utcumque excusaverunt, missis Romam tribus ex suo cœtu Episcopis Cyriaco, Eusebio, & Prisciano, qui eas detulerunt. Hæc referuntur integræ apud Theodorum l. 5. c. 9.

Isto Romano Concilio cui Damasus præfedit, reprobata est Ariminensis Synodus, quam ipse antea Liberius damnaverat, ut refert Damasus in sua ad Episcopos Illyrici Epistola, in qua hæc memoratu digna leguntur: *Neque enim præjudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimini congregatum; quando constat neque Romanum Episcopum, cujus ante omnia decebat eos expectare decretum, neque Vincentium qui tantis annis Episcopatum inviolabiliter custodivit, neque alios talibus præbuisse consensum.* Quibus docemur Concilia quantumvis generalia, atque etiam legitima Romani Episcopi auctoritate indista, carere tamen certa in suis decretis auctoritate, & fide, antequam illius fuerint approbatione communita. Concilium namque Ariminense dubium non est, œcumenicum fuisse, legitimeque indictum: cum eo Liberius de suo latere delegaverit, nec minus certum est graviter circa fidem Catholicam errasse. Similiter quamvis Synodus ista Constantinopolitana fuerit pariter œcumenica, & insuper Orthodoxa, (idemque dicendum de Chalcedonensi,) attamen nonnulla utriusque decreta omni auctoritate caruerunt, quia Damasus, & Leo Romani Episcopi noluerunt, illa suis approbationibus comprehendere. Huc pertinet illa altera Damasi sententia, in *Epist. ad Stephanum*, & Conc. Africanum: *Nam ut nobis Synodum sine ejus (loquitur de Romana Cathedra,) auctoritate fieri non est Catholicum, nec Episcopus nisi in legitima Synodo: Et suo tempore Apostolica vocatione congregata definite damnari potest, neque ulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non sunt sulta Apo-*

Apostolica auctoritate. Hæc Damasus. Ante quem Julius etiã Papa Epist. ad Episcopos Orientales, quam refert ad longum Athanasius apol. 2. asserit fuisse ab Apostolis traditum, & deinde a magno Concilio (hoc est Nicæno) declaratum, non posse ullam convocari Synodum inconsulto, aut invito Romano Episcopo. Ante Nicænum vero Conc. Marcellus Papa, & Martyr. epist. ad Episcopos Antioch. Provinc. refert ad Apostolorum sanctionem ista, quæ sequuntur. I. ut possint quilibet Episcopi a quocumque iudicio appellare ad Romanum Episcopum. II. ut nulla celebretur Synodus absque Romanæ sedis beneplacito. III. ut nullus Episcopus, nisi in legitima Synodo per Apostolicæ sedis auctoritatem convocata cujuscumque criminis accusatus judicetur. Notissimum etiã est in Oecumenico Chalcedonensi Concilio caput accusationis contra Dioscorum Patriarcham Alexandrinum, fuisse ab eo Synodum convocatam inconsulto Romano Episcopo, quod nec fieri licet, nec unquam alias factum est. Unde perspicue arguitur istam Synodum Constantinopolitanam, quæ Chalcedonensem præcessit, fuisse Damasi Romani Episcopi auctoritate convocatam.

Theologi, & Juris Canonici Periti duas approbant regulæ istius exceptiones: primam si Papa ipse infidelis, aut hæreticus esset: quo titulo Baronius astruit legitima instructum fuisse auctoritate Clerum Romanum, quando Concilium Sinuessanum adversus Marcellinum Pontificem convocavit, postquam iste idola coluit sub Diocletiani persecutione. Secundæ exceptioni locus est in casu Schismatis, si jus foret utrinque ambiguum, sicut usuvenit in Conciliis Pisano, & Constantiensi, quæ depositis eorum temporum Summis Pontificibus alios de novo creantur: illud quidem Alexandrum quintum, & hoc Martinum quintum. Sed jam Constantinopolitani Concilii Canones exploremus.

Can. 1. approbatur, & revocatur Nicæna fides de Verbi divini cum Patre *ὁμοουσία* idest, consubstantialitate. Damnantur insuper nefaria Macedonii, & Eunomii dogmata Spiritui sancto divinitatem abrogantia, & blasphemantia ipsum esse Filii creaturam, atque diversæ, inferiorisque a Filio substantiæ. Proscribuntur simul hæreses Photini Christum hominem tantum prædicantis: & Sabellii unicam in

Dec
verfi
tur
nem
man
in co
Ca
nes
a loc
in c.
rat
fic in
sunt
chent
non d
6. de
beat p
Consi
Conc
ambi
Nicæ
bat a
se ad
sona
riorib
schism
bitios
eum
Const
Augu
can.
consen
stinia
astipu
simum
tissimu
dinem
Quan
illud
tuit q

Dēo personam asserentis, tribus nominibus pro suarum diversitate operationum designatam, ut eadem Persona dicatur Pater ratione creationis, & Filius propter redemptionem, & Spiritus sanctus propter animarum sanctificationem. Hæresis etiam reprobatur Apollinaris Laodicæni humanam Christo animam detrahentis, ut ejus vices Verbum in corpore assumpto gerat.

Canon 2. providet, ne ultra propriarum Ecclesiarum fines Episcopi se extendant, neve ultra suas parochias, nisi a locorum Episcopis rogati ordinationes faciant. Habetur in c. Episcopi, qui extra diœcesim 9. q. 2. Idemque statuerat Canon Apost. 34. Quo deponi jubentur Episcopi, qui sic intra alienos fines ordinaverunt, & clerici qui ordinati sunt. Idemque sub Papa Julio statuit Concilium Antiochenum Canon. 22. Qui citatur a Gratiano c. Episcopum non debere 9. q. 2. & Concilium denique Tridentinum sess. 6. de refor. cap. 5. Canon. 3. *Episcopus Constantinopolitanus habeat priores honoris partes post Romanum Episcopum, eo quod Constantinopolis sit nova Roma.* Hunc Damasus Canone in Concilio Romano reprobavit, quippe qui ex mera editus ambitione sedibus Patriarchalibus ab antiquo institutis, & Nicæna Synodo confirmatis præjudicabat, novam invehabat auctoritatem, quæ Imperatorum potestatem suffulta, se adversus Ecclesiæ Romanæ primatum a Christo in persona Petri constitutum insolentius erigeret. Quod posterioribus sæculis effectum est, unde hæreses, & exitialia schismata emerferunt toto Oriente. Conatum eundem ambitiosum, Græci renovarunt in Synodo Chalcedonensi, sed eum facit irritum Leo Magnus Epist. 51. ad Anatolium Constantinopolis Episcopum & Epist. 52. ad Marcianum Augustum, & Epist. 53. ad Pulcheriam Augustam, ubi hunc can. 3. sic designat: *Frustra quorundam Episcoporum profertur consensus, cui tot annorum series negavit effectum.* Deinde Justiniani Imperatoris prodixit nov. 130. græcæ huic vanitati stipulans: *Sancimus (inquit) secundum ipsorum fines sanctissimum veteris Roma Papam primum esse omnium sacerdotum: Beatissimum vero Archiepisc. Constantinopolis nova Roma secundum ordinem obtinere post sanct. Apostolicum Thronum veteris Roma.* Quam novellam inseruerunt Græci l. 5. Basilicon c. 3. sed illud Laicæ potestatis edictum, non alio fulcro subniti potuit quàm Synodorum decretis a supremo universalis Eccl.

fiæ capite reprobatis. Pseudo-Synodus Trullana, sub altero Justiniano his similem edidit can. 2. His vero sanctissimi Pontifices refragati sunt Damasus, Leo Magnus, Gregorius etiam Magnus, l. 6. *Epist.* 31. ad Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum, Nicolaus 1. *Epist.* ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit: Proposueramus; & Leo Papa IX. *epist.* ad alterum Michaelem Imperatorem. Episcopis tandem Constantinopoleos gradus ille dignitatis secundus indultus a legitima potestate fuit decreto Innocentii III. in generali Conc. Lateranensi, quod refertur, c. antiqua, de privileg. Sane ipse Constantinopolis Episcopus pluribus sæculis nihil amplius quam suffraganeus exitit Metropolitani Hæraclææ Episcopi, quod ipse ultro testatus schismaticus Balsamon scribens in hanc Synodum.

Can. 4. declaratur irrita Maximi Cynici ad Constantinopoleos Episcopatum promotio, & omnes per eum factæ ordinationes quoque invalidæ, declaratque Maximum neque esse, neque fuisse unquam Episcopum. Gravis, & ardua hic invelitur quæstio, inferius speciali disertatione ad Canones ordinationum Carthaginensis Concilii quarti plenissime discutienda.

Can. 6. prohibet in primis admitti accusationem adversus Episcopum ab eo intentatam, qui vel hæreticus vel aliter excommunicatus sit, vel condemnatus, vel infamis sit, nisi se plene purgaverit, & infamæ labem absterferit. Quin neque adversus ullum Clericum audiri permittit accusationem, si accusator ipse jam reus delicti factus sit, nisi postquam se objecti criminis infontem probaverit. Quam renovavit Constitutionem Concilium Carthaginense vulgo dictum secundum Can. 6.

Eodem Canone 6. sancitur, *Ut in accusatione Episcopi possit a Provinciali Episcoporum Synodali judicio recurri ad majorem Synodum Diœcesis Episcoporum: Προσικαι μεζονι σνωδω των διοικήσεως Επισκόπων.* Marcellus Papa, & sub Maxentio Tyranno Martyr in *Epist.* ad Episc. Provin. Antioch. scribit esse jam inde ab Apostolis constitutum, ut accusatus Episcopus, non nisi in Synodo Romani Pontificis auctoritate coacta judicari possit. Istud quidem jus poterat sibi Romanus Episcopus quoties visum fuisset, asserere. Cæterum in remotioribus regionibus maxime per Orientem illa de Episcoporum delictis cognitio, & iudicium

exerc-

exerc
fiastic
Ep
inter
vocal
palis
ne m
rum
sunt
re Sy
Episc
rœcia
est M
omne
tendi
Episc
sextu
χρώμα
ribus
sive
caban
nomi
Episc
triare
men
rum,
na, a
diu r
tum
solum
stravi
toto
omne
Qu
runt
Thes
Leon
nec p
stum
ut pe
ter in

exerceretur a Synodis Episcoporum, ut ex veteris Ecclesiasticæ historiæ locis innumeris compertum est.

Episcopatum igitur limites gradusque diversi admodum inter se erant, quemadmodum & Synodi ab Episcopis convocandæ: Trina namque ista Episcopi jurisdictio, Episcopalis ditionis amplitudo, & Synodorum indictio proportionè mutua conveniunt. Primus se offert gradus Episcoporum alicui Metropolitanò subjectorum. Isti non aliis præsumunt quam inferioribus Clericis & Laicis, nec aliam cogere Synodum valent, quam subditorum Clericorum: horum Episcoporum dition, quæ nunc diœcesis dicitur, olim *Parœcia* vocabatur. Secundus Episcoporum gradus, ac ordo est Metropolitanorum, quorum potestas, & jurisdictio in omnem provinciam plures complectentem Episcopatus protenditur. Hi Synodos Provinciales hoc est suffraganeorum Episcoporum indicere possunt ex tota provincia, quam iste sextus Canon *ἐπαρχίαν* suffraganeos vero Episcopos *ἐπαρχιώτας* vocat. Tertius gradus Episcopos comprehendit pluribus Ecclesiasticis Provinciis præfectos, sive Patriarchæ, sive Primates forent. Horum ditiones, ac præfecturæ vocabantur antiquitus diœceses, & inde congregatæ Synodi nominabantur diœcesanæ, in quas ex pluribus provinciis Episcopi conveniebant: supra Primates constituti erant Patriarchæ, qui Archiepiscopi quoque dicebantur, quod nomen serius Metropolitanis communicatum est. Patriarcharum, aut Primatum Concilia a Græcis quidem diœcesana, a Latinis universalia, & generalia dicebantur, quando nullum œcumenicum apud Latinos Concilium celebratum est. Convocatio autem œcumenicarum Synodorum ad solum Romanum Pontificem pertinet, ut alibi demonstravimus, cujus est solius summa per omnem Ecclesiam toto terrarum orbe diffusam potestas, & cui uni cæteri omnes Patriarchæ subjiciuntur.

Quamquam Primatiæ frequentiores in Occidente fuerunt, non desuerunt tamen in Oriente, cujusmodi erat Thessalonicæ primum in Macedonia, ut constat ex Papæ Leonis Epist. 84. alias 82. ad Anastasium Thessalonicensem, nec non ex Epist. 2. Nicolai Papæ I. ad Michaelem Augustum. Deinde Acridi, seu Justinianæ primæ in Dardania, ut perspicuum est ex Justiniani novel. 131. c. 31. Erant pariter in Orientem primates Seleuciæ ad Tigrin, quæ nunc est

est Bagdet, ut fidem facit Nicænus can. Arabicus 33. Falso autem multis persuasum est Bagdet esse antiquam illam in Chaldæa Babylonem; cum certum sit Euphratem per mediam Babylonem excurrisse, cum tamen Bagdet non nisi ad Tygris amnis Orientalem plagam sita sit, ubi condita fuerat antiqua Seleucia. Primatis Romagyreos, seu Annensis meminit Procopius, lib. 2. de bello Persico, eumque Persicis Ecclesiis præfuisse testatur: Canon ille 33. Arabicus refert Seleuciensem illum antistitem plenam habere potestatem Archiepiscopos ordinandi, & vocati nomine Catholici hoc est universalis. Procopius etiam Catholici nomen in uitum ait primati Annensi, seu Romagyreos. Armenorum Patriarcham Otto Frisingensis l. 7. c. 31. de ipso ad Eugenium III. Pontificem legatione loquens dicit etiam Catholicum refert, & Episcopis plusquam mille præesse.

Primatum meminit Synodus Chalcedonenfis can. 9. & 17. Porro Zonaras ad ejus can. 17. Exarchos commemorat Episcopos Cæsariæ Cappadocum, & Ephesi, & Thessalonices, & Corinthi, quos ideo insignia dignitatis suæ gestare dicit *πρωτοκλειται*, sic a Crucium multitudine dicta. Quod idem insigne Synodus 8. œcumenica *ἀνωμόρειον* vocat canon. ult. idest superhumeralis, Latini dicunt pallium, quale mittit Gregorius Magnus ad Corinthi Episcopum l. 9. epist. 55. legimus in Pontificali Anastasii Marcum Sylvestri successorem pallii gestandi jus Ostiensi Episcopo concessisse, eo quod ad ipsum pertineat Romani Episcopi consecratio. Require inferius præallegatum octavæ Synodi can. ult. cum annotatis.

Primatiæ nihil aliud fuere, quam Vicariatus summi quidem Pontificis in Occidente, Patriarcharum vero in Oriente. Quatuor vero erant Primatum præcipua privilegia. Primo jura appellationum a Metropolitanarum judiciis. Secundo jus indicendæ Synodi diœcesanæ, quo poterant citare subditos Episcopos, eosque renitentes per Ecclesiasticas censuras compellere. Tertio jus formatarum litterarum expediendarum, sine quibus Episcopis non licebat a propriis Ecclesiis abscedere. Quarto jus ordinandi subditarum sibi Ecclesiarum Episcopos: quod tamen jus non æque omnibus, sive Patriarchis, sive Primatibus compete-
bat, sed pro consuetudine, aut commissæ potestatis teno-

re,

re, i
in qu
nes p
jure
tuti
acte p
ordina
troclu
prima
nensiu
cius I
Loten
fis cor
ciendi
Præte
vinciæ
minat
ciæ V
verba
cia? e
rit, q
Mu
divers
mates
nis M
Remig
racone
epist. 2
Episco
piscopi
œcum
univer
rii quo
Episco
manian
stantur
Metro
& ad
mus sa
quitas
præciti

re, in quibusdam restrictius, in quibusdam effusus erat, in quibusdam etiam prorsus nullum, præterquam intra fines propriæ Metropolitanæ provinciæ solo Metropolitanæ jure, non vero Primatiali aut Patriarchali. Non est instituti mei tam vasta, proluxaque disquisitio, quam satis exacte profequitur Franciscus Hallier in suo opere de sacris ordinationibus, & electionibus. Sane indubitatum est Patroclum Arelatensem fuisse a Pontifice Zosimo constitutum primatem provinciarum Viennensis, & geminarum Narbonensium, & tamen qui Zosimo proxime successit Bonifacius I. epist. 3. in Patroclum acriter invehitur, eo quod Lotembix præfecisset Episcopum Metropolitanæ Narbonensis consensu, cui jus attribuit vel ratam, vel irritam faciendi hanc ad Lotembiensem Episcopatum promotionem. Præterea Papa Leo Magnus Epist. 89. ad Episcopos provinciæ Viennensis, Hilarium Arelatensem hoc nomine criminatur, quod Episcopum ordinasset intra fines provinciæ Viennensis inconsulto Metropolita; quin etiam hæc verba subjungit: *Quid sibi Hilarius quarit in aliena provincia? & id quod nullus decessorum ipsius, aut Parochus habuerit, quid usurpat?*

Multæ supersunt veterum Romæ Pontificum epistolæ ad diversos Episcopos, quos Vicarios suos Apostolicos, ac Primates creant, quibus præcensita jura comprobantur. Leonis Magni ad Anastasium Thessalonicensem, Hormisdæ ad Remigium Rhemensem epist. 1. ejusdem ad Episcopum Tarraconensem epist. 59. ejusdemque ad Sallustium Hispalensem epist. 26. Zosimi ad Episcopos Gallix in gratiam Patrocli Episcopi Arelatensis; item Vigilii epist. ad Aurelianum Episcopum Arelatensem, quæ legitur in actis Synodi quintæ œcumenicæ, coll. 7. & Gregorii Magni l. 4. epist. 52. ad universos Episcopos pro Vigilio pariter Arelatensi: Gregorii quoque Papæ II. & Zachariæ Papæ epist. ad Bonifacium Episcopum Moguntinum, quem primatem per omnem Germaniam constituunt. Idem tamen summi Pontifices protestantur, per hujusmodi primatias nihil derogari antiquis Metropolitanorum juribus. Hormisdæ in suis ad Remigium, & ad Sallustium epistolis: *Vices (ait) nostras tibi committimus salvis privilegiis qua Metropolitanis Episcopis decrevit antiquitas.* Idem protestatur præallegatus Vigilii, idemque præcitatus Gregorius Magnus.

Quem

Quem vero Latini Primatem, Græci non modo Ἐπαρχον vocabant, ut fidem faciunt Chalcedonenses can. 9. & 17. sed etiam ἀρχιεπίσκοπον, tametsi Patriarchæ subjectum. Quam rem doctissime suo more prosequitur Jan. Morinus Congregationis Oratorii Domini Jesu Sacerdos in sua executione Ecclesiastica 17. Porro in nostra Gallia de tot veteribus primatibus, Arelatensi, Rhemenſi, Senonenſi, aliisque nihil præter inanem titulum superest, solo excepto Lugdunenſi, ad quem adhuc a Metropolitanorum iudiciis provocatur, scilicet Turonenſis, Senonenſis, Rothomagenſis. Nunc eo, unde digressi sumus, revertamur. Hujusce Concilii Dan. 6. circa prævocationem ab inferioribus Episcoporum Synodum ad majorem ac superiorem, seu ad Exarcham, aut Patriarcham consonat Chalcedonenſis Synodi can. 9. & insuper Pelagii Papæ I. epist. 21. hi verbis: *Si vero in qualibet provincia orta fuerint quaestiones, & inter ipsius provincia Episcopus discrepare caperit ratio, atque inter ipsos dissidentes non conveniant, ad majorem tunc sedem referantur. Et si illic facile, aut juste non discernantur: ubi fuerit Synodus, regulariter congregata, canonicè & juste discernantur: Majores vero, & difficiles quaestiones, ut sancta Synodus statuit, & beata consuetudo exigit ad sedem Apostolicam semper referantur.* Circa hanc Pelagii constitutionem de majoribus quaestionibus ad sedem Apostolicam referendis, eam constat fuisse praxim omnium prætorum Ecclesiæ sæculorum, ipsiusque Canonici juris pars maxima constituitur ex Romanorum Episcoporum rescriptis ad varias consultationes Episcoporum. Idque conforme est regimini, quod a Deo inspiratus constituit Moyses, ut narratur Exod. 18. *Moses electis viris strenuis de cuncto Israel, constituit eos principes populi, tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos, qui judicarent plebem Domini omni tempore: quidquid autem gravius erat referebant ad eum, faciliora tantummodo judicantes.*

Subjicitur denique fidei regula Symbolum Constantinopolitanum, illud idem quod solemnioribus Missis decantari solet, cum additione tamen vocis, Filioque, a Latinis facta, qua occurritur posteriorum Græcorum hæresi. Cum enim Macedonius, & Eunomius Filium quidem ex Patre procedere, sed Spiritum sanctum a solo Filio creatum assererent, ut liquet ex Basilii contra Eunomium librum; Concilium id unum definivit, quod hæretici isti convelle-

bant,

bant
Cath
jus o
&
addic
hære
nem
fuis
loco
adve
nopo
fuera
dicar
puit,
mana
tion
Filio
nibus
raneu
Spirit
mar
- In
inter
liciti
bus in
taque
rius o
qui pl
federal
gorius
sedem
plausu
& pro
fo Con
hoc ip
erant
eunden
lerat a
sime d
co, se
rio ad

bant, superfluum judicans adungere id, in quo ipsi cum Catholicis conveniebant. Quandonam vero Ecclesia, cuius est una eademque potestas & fidei Symbola edendi, & aliquando edita illustrandi, & ampliandi, vocem illam addiderat, non est plane compertum. Certe Græcanicæ hæresis semina circa divini Spiritus a solo Patre processio- nem 1. jecit post Nestorium defensor hujus Theodorus in suis ad Cyrilli anathematifimos commentarius cap. 9. Quo loco priscis Ecclesiæ patribus Græcis, & Latinis palam adversatur Photius, ut invasionis suæ in sedem Constanti- nopolitanam, & schismatis sui a Romana cathedra, unde fuerat anathemate fulminatus, causas & prætextus emen- dicaret, hanc de processione Spiritus sancti hæresim arri- puit, & propugnavit in suis encyclicis litteris, quibus Ro- manam Ecclesiam proscindit ob illam ad Symbolum adje- ctionem, & professionem processionis Spiritus a Patre, Filioque, tametsi suam Photius hæresim Græcis suis om- nibus persuadere non valuit: quandoquidem ipsi contempo- raneus Leo Imperator, Græcorum cognomine Sapiens hanc Spiritus ab utroque processionem proficitur, in suo ad O- marum Saracenorum Regem libello.

In hac ipsa Constantinopolitana Synodo Episcopi, qui interfuerunt de Justitiæ, & Ecclesiæ commodis parum sol- liciti, sed propriis tantummodo, atque adeo iniquis affecti- bus indulgentes multa perturbationes concitaverunt, mul- taque præstiterunt Episcopis indigna, & indecora quæ ube- rius describit carmine de vita sua Gregorius Nazianzenus qui pleraque ab illis indigna in hoc ipso Concilio in quo con- federat, passus est. Fuerat depulso invasore Maximo Gre- gorius dictus Nazianz. ad hanc sublimem Constantinopolis sedem totius Concilii non modo consensu, sed etiam ap- plausu, acclamationibus, & laudum præconiis promotus, & pro tam insigni electione Theodosius Augustus univer- so Concilio gratulatus fuerat. Et tamen post paucos dies hoc ipsum Concilium Gregorio ea quæ justitiæ, & officii erant momenti, & roganti, non modo refragatum est, sed eundem etiam repulit, despexit, & dignitate quam contu- lerat abdicavit, sublesto in locum meritissimi viri indignis- sime dejecti, viro indigno, & incapaci, non tantum Lai- co, sed necdum Christiano, tametsi senio provesto Necta- rio adhuc Cathecumeno.

Meletius Antiochenus Episcopus Sanctorum fastis post obitum, tam a Latinis, quam a Græcis ascriptus, in cuius anniversaria celebritate Chrysoſt. sermonem habuit, cum sedisset ut Patriarcha in hac Synodo, ea nondum soluta diem obiit extremum: cuius funus summis honoribus Concilii Patres prosequuti sunt, in quo Gregorius Nicænus panegyricam dixit orationem. Is decedens Episcopus ad pacem Ecclesiæ conciliandam impense hortatus est, hoc desiderans, ne alius sibi quam Paulinus daretur successor, ut sic dispersa sub duobus hæcenus Episcopis Ecclesiæ Antiochenæ membra in unum corpus coalescerent, quemadmodum jam antea provifum fuerat, communique conspiratione conventum & promissum ab utraque fidelium Antiochenorum parte, statim atque alter e duobus Episcopis præmoreretur.

Gregorius Nazianzenus in hoc instabat, ut solus in Antiochena Ecclesia Paulinus agnosceretur, atque relinqueretur Episcopus: sed quoniam hic Orientalibus erat invisus, hac de causa, quod a Latino Episcopo cum Meletii, qui jam antea Episcopatu Antiocheno potiebatur injuriosa offensione in eandem Antiochiæ sedem intromissus fuisset, & quia Damasus Romanus Episcopus aliique Occidentis præfules cum uno Paulino sibi fidissimo, nihil vero cum Meletio communicaverant; ideo Synodi hujus œcumenicæ Patres exofum habere cœperunt Nazianzenum, quasi Damaso addidum, & Occidentalium partes sustinentem. Eos itaque pœnituit quod eum ad Episcopatum Constantinopolis promovissent: Meletio autem Flavianum despecto Paulino sublegerunt.

Interea Constantinopolim ad Synodum post Meletii obitum advenit Timotheus Alexandrinus Episcopus cum numero Episcoporum Ægypti comitatu, qui omnes indignati sunt, quia non expectato Alexandrino præfule, cujus prima fuerat habenda ratio & præfidente Antiocheno Meletio fuisset Gregorius aliarum antea sedium Episcopus contra Canonum præscripta translatus in novum Constantinopolis Episcopatum. Major Græcorum pars Timotheo se adjungens contra Gregorii promotionem, quamvis a se ipsis factam reclamavit. Tum Gregorius studio communis pacis, & propriæ quietis se sponte abdicavit, firmiterque constituit, nullum unquam post hac Synodis interesse, eo quod

ut

ut i
fact
tino
invi
dere

H
sæ
Ab
sum
lien
trop
perf
aut
tine
ab h
priv
lo,
uno
plera
dina
fensa
ve co
ejus
retur
tur,
zum
Nic
ciam
Perf
Am
tine
rato
esse
Nar
que
quen
esse

ut ipse probe expertus ait, omnia in his per tumultus, & factiones gererentur. Igitur anno sequenti adhuc Constantinopoli existens ad novam in ea Urbe indictam Synodum invitatus, & a Theodosio Augusto rogatus recusavit accedere.

CONCILIIUM TAURINENSE.

HAbitum fuisse constat Taurinense Concilium paulo post Ambrosii Mediolanensis excessum, sedente ad universæ Ecclesiæ Clavum Papa Siricio, sub quarti sæculi finem. Ab evidenti veritate prorsus deviant Baronius, & post ipsum Binius, dum isto Concilio declaratum affirmant Massiliensem Ecclesiam esse Narbonensis secundæ provinciæ Metropolitim Ecclesiasticam. Cum ex adverso Concilium ipsum perspicue dicat, se hoc privilegium indulgere non Urbi, aut Ecclesiæ Massiliensi, quam ad aliam provinciam pertinere discrete fatetur, & hac ratione penitus excludendam ab hoc jure circa alienam, diversamque provinciam, sed privatim hoc attribuere personale privilegium soli Proculo, nullatenus in ejus successores transfundendum, seque hoc uno respectu moveri, quod sit ætate provectior, & quod plerique Narbonensis provinciæ Episcopi ab ipso fuerint ordinati: *Quamvis (inquit) ejusdem regionis Episcopi aliud defenserent, ac sibi alterius provincia Sacerdotem præesse non debere contenderent.* Et mox ita prosequitur: *Non tam civitati ejus qua in altera provincia sita est, quam ipsi potissimum deferretur.* Et subinde: *Quamvis upitate provincia minime tenerentur, constringerentur tamen pietatis affectus: hac ipsi Proculo tantum in diebus vita ejus forma servabitur.* Et sane constituerat Nicæna Synodus Can. 4. ut intra unamquamque provinciam præsit Metropolitanus Episcopus in ea constitutus. Perspicue vero testantur tum notitiæ imperii liber, tum Ammianus Marcellinus l. 15. Arelatam, & Massiliam pertinere ad Viennensem provinciam. Quin & hoc idem iterato declarat de Massiliensi Urbe Taurinensis Synodus eam esse alterius a Narbonensi provinciæ. Hæc ergo secunda Narbonensis, neque Massiliensem Episcopum poterat, neque Arelatensem agnoscere Metropolitanam, sed solum Aquensem. Etenim Aquæ Sextias notitia illa Imperii asserit esse Narbonensis secundæ Metropolitim. Et constat (quod &

alibi tufius explicavimus) veterem Ecclefiarum partitionem fuiſſe ad Imperii partitionem accomodatam, & conformem.

Hoc ſane Metropolitæ privilegium quod per ambitum, & factionem Proculus a Taurinensi Concilio contra jus extorſerat, Zoſimus Pontifex ſuis quæ ſuperſunt reſcriptis reprobat. Quin etiam contumacem Proculum, qui aliena jura invaſerat, a propria quoque Maſſilienſi ſede extruſit, idemque in Patroclum Arelatenſem inſignia privilegia contulit.

Porro Arelatenſis Eccleſia non modo conſequuta ex antiquo fuit ut eſſet Metropolis, ſuamque conſtitueret provinciam in regione Vienneniſi peculiarem, eique ut ſuæ Metropoli ſubjecta foret Maſſilienſis Eccleſia; verum etiam diu Primatiæ, ac Apoſtolici Vicariatus jure ſupra utramque Narbonenſem provinciam potita eſt, tantumque autoritate Zoſimi Papæ ac conſeſſione obtinuit, ut non modo in ſua Vienneniſi, verum & in prima Narboneniſi, quæ Narboneniſi Metropolitæ, & in ſecunda Narboneniſi Provincia, quæ Aquenſi Metropolitæ ſubjiciebatur, Episcopos crearet. Cæterum iſtud privilegium Episcopos in alienis provinciis creandi, ac ordinandi, idem Zoſimus meliore conſilio, ut ipſe ſcribens ad Simplicium Viennæ Metropolitæ ingenuè fatetur, revocavit. Quo etiam reſpexit S. Leo Papa, epiſt. 89. ad Episcopos provinciæ Vienneniſis his verbis: *Quid ſibi Hilarius Arelatenſis quarit in aliena provincia? & id quod nullus deceſſorum ipſius, aut Patroclus habuerit quid uſurpat? cum ipſum quod Patroclo a ſede Apoſtolica temporaliter videbatur eſſe conſeſſum poſtmodum, ſit ſententia meliore mutatum.*

Et utique ordinatio Episcoporum ad Metropolis Episcopum pertinet ex Nicæniſis Canonibus 4. 5. 6. 7. cui non eſt æquum derogari a Primæte vel etiam ab ipſo Patriarcha. Denique S. Papa Gregorius 1. 4. epiſt. 95. ubi Virgilio Arelatenſi conſert ſuper vicinis provinciis Apoſtolici Primatis, ac Vicarii dignitatem: *Singulis (inquit) Metropolitanis ſecundum priſcum conſuetudinem proprio honore ſervato.* Et Papa Hormiſda ſimilia jura Remigio Rbemenſium Episcopo indulgens hoc addit: *Salvis privilegiis quæ Metropolitanis decrevit antiquitas.*

Id vero mirum eſt Episcopum Maſſilienſem, qui alteri ſubjiciebatur Metropolitæ, ſcilicet Arelatenſi, tantum juris

jur
eti
Epi
fac
ſtan
ver
den
tæ
occ
ſcop
Ro
Epi
ner
tun
Epi
inde
pot
fiſte
ſi ob
tota
nodu
caſſe
Syn
T
Arel
quan
liten
Eccle
prob

I Ni
E
unive
ducer
creta
lius C
alios
Aſſi
mani

juris habuisse etiam ante istud Taurinense Concilium, et etiam in aliena provincia jus exerceret Metropolitanus, & Episcoporum creationi præsideret. Probabilis conjectura est facile contigisse, ut quemadmodum imperante Ariano Constantio Saturninus Arianus Arelatensem Ecclesiam occupaverat, ita & Aquensem alius aliquis Arianus Episcopus eodem Constantio regnante, vel qui successit Juliano Apostatæ, vel Valente, qui omnes erant Orthodoxis infensissimi; occupavit. Qua occasione plebs Catholica cum cæteris Episcopis, aut cui sollicitudo omnium Ecclesiarum incumbit Romanus Pontifex, curam Aquensis Metropolitani proximiori Episcopo, qui est Massiliæ, quæ dimidiæ tantum diei itinere distat ab Aquiis Sextiis, demandaverit. Qui vicem tunc Metropolitanus gerens nonnullos in eadem provincia Episcopos ordinavit, aliaque Metropolitanus munia obierit: indeque contigerit, ut idem Massiliensis Proculus factione potens, & gratia Principum virorum subnixus, quibus obistere tutum non fuisset, hoc demum a Synodo Taurinensi obtinuerit, ut commendatam sibi precario provinciam tota vita, ut proprietarius possideret. Et sane testatur Synodus se contemplatione pacis; atque concordie ita judicasse. Sed tandem jura prævaluerunt, Papa Zosimo istud Synodi judicium contrario decreto abrogante.

Tunc etiam temporis Viennensis Ecclesia de primatu cum Arelatensi contendebat: Synodus vero Taurinensis, ad quam illa controversia delata fuit, non diffinitivam, quæ litem dirimeret, sed ambiguum sententiam tulit, ut illa Ecclesia Primatis dignitate potiretur, quæ se Metropolim probaret.

CONCILIIUM CARTHAGINENSE IV.

Initio Pontificatus Anastasii Honorio Augusto IV. & Eutychiano consulibus anno Christi 398. convocatum est universale Concilium (sic enim vocatur in ipsius proloquio) ducentorum quatuordecim Episcoporum Africanorum in secretario Carthaginensis Basilicæ. Concilio præsedit Aurelius Carthaginis Episcopus, & Africa Primas. Huic inter alios interfuit Augustinus Hipponensis Episcopus.

Africa Occidentalis, quæ Patriarchæ subiciebatur Romani Episcopi, quæque in partitione Imperii pertinebat ad

Romanum Occidentis Imperium, sex provincias complectebatur. 1. Proconsularem, Africam, seu Zeugitanam. 2. Numidiam. 3. Bizacenam. 4. Tripolitanam. 5. Mauritaniam Septensem, seu Tingitanam. 6. Mauritaniam Cæsariensem, ut constat ex notitiæ imperii libro, & ex Concilii Milevitani c. 27. variisque Carthaginensibus Conciliis. Primatis autem universalis titulo præerat his omnibus provinciis Episcopus Carthaginis. In sola proconsulari provincia, in qua erat Carthago, recensiti sunt Vandalicæ persecutionis tempore 164. Episcopi teste Victore Uticensi l. 1. in summa; Episcopales sedes plusquam trecentæ Carthaginensi Primati obtemperabant; cum nunc temporis duæ tantum super sint, Septensis quæ Olyssipponensi Metropoli, & Tingitana, quæ Eborensis Metropoli subijcitur, ut observat Aubertus Miræus in Episcopatum notitia. Duæ ille Metropoles sunt in Lusitania.

Can. 1. 2. 3. 4. de ordinationibus tractant Episcoporum, Sacerdotum, & Diaconorum per manuum impositionem; nec meminerunt ullius instrumenti ab ordinatore traditi, aut ab ordinato contractati. Unde gravis emergit difficultas, quia decretum unionis Armenorum ab Eugenio IV. Pontifice post dimissam Synodum Florentinam editum nullius in tribus istis ordinationibus meminit manuum impositionis, sed traditionis instrumentorum, quam requirit ut necessariam. Certum præterea est, illam instrumentorum contractationem, aut saltem libri Evangeliorum in primis ordinationibus locum non habuisse, quando necdum edita fuerant sacra Evangelia. Certum denique est fieri sacras Græcorum ordinationes ex Ecclesiæ Romanæ approbatione per manuum impositionem, absque ulla instrumenti exhibitione, vel contactu. Hæc quæstio prolixiorē exigit discussionem, quam remitto ad hujus Concilii appendicem. Cum vero in hodierna Sacerdotum consecratione duæ concurrant manuum impositiones, oppositis dissentiunt ab invicem rationibus Theologi, quænam illarum, an etiam utraque sit essentialis.

Canon 5. Declarat *Subdiaconos ordinari sine ulla manuum impositione, sed solum de manu Episcopi sumendo calicem vacuum, & patenam vacuum: de manu autem diaconi Urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium*. Hic observa, subdiaconatum non esse ordinem ex divina institutione sacrum, sed ex Ec-

cle-

cle
ros
Sac
cy
Pre
nis
ord
diac
quod
ordi
diac
anti
gunt
quod
Diac
stissi
se c
circa
thar
cum
scure
C
ordi
nes r
Ostia
diac
repet
Cant
Eccle
ri a
colyt
per C
refer
sium
tes R
inven
illa si
clef.
cense
conor
tium,

clericalia dumtaxat, ut monet Innocentius Papa III. *l. 1. c. 1. multis de atar. & qual. & ord. presb.*: adeo ut primitus fuerit & Sacris ordinibus exclusus c. nullus dist. 6. Et Synodus Ancyrae can. 13. declarat, non licere Chorepiscopis ordinare Presbyteros, aut Diaconos, nihil prohibens de Subdiaconis. Quinimo Synodus Antiochena can. 10. discrete asserit ordinari a Chorepiscopis posse Lectores, Exorcistas, & Subdiaconos, at nullatenus Diaconos, aut Presbyteros. Ea quoque de causa Subdiaconos absque manuum impositione ordinari docet iste canon Carthaginensis. Quoad vero Subdiaconorum sub primitiva Ecclesia cœlibatium, pleraque antiqua Concilia, quæ ad id Sacerdotes, & Diaconos astringunt, nihil de Subdiaconis expriment; sed alia tamen his quoque præcipiunt: unde conjicio in reliquis sub nomine Diaconorum Subdiaconos etiam comprehendi. Nam vetustissimum Concilium Eliberinum can. 33. deinde Agathense can. 28. & Turonicum secundum can. 20. & Epiphanius circa finem libri adversus hæreses, idemque in hæresi Catharorum 59. negant discrete Subdiaconis licere conjugari cum affectu, seu cohabitatione maritali, quod idem non obscure indicat Synodus Chalcedonensis can. 14.

Canones Carthaginenses 6. 7. 8. 9. modum præscribunt ordinandi Acolythos, Exorcistas, Lectores: septem ordines recensentur in Romano Concilio sub Sylvastro can. 7. Oltiariorum, Lectorum, Exorcistarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum, Presbyterorum. Eisdem omnes repetit Concilium istud Carthaginense, quibus tamen addit Cantores, seu Psalmistas: sed hoc est officium potius, quam Ecclesiasticus ordo, cum Concilium ipsum Cantores cœlari a Sacerdote affirmet, reliquos autem ab Episcopo. Acolythorum præter duo illa Latina Concilia meminit insuper Cyprianus Epist. 55. & Cornelius Papa in epist. quam refert Eusebius lib. 6. hist. Eccl. cap. 33. ut illeam Gelasium epist. ad Episcopos Lucaniæ cap. 3. aliosque sequentes Romanos Pontifices. Apud veteres autem Græcos non invenio Acolythorum distinctam mentionem, tametsi vox illa sit plane græca, non apud Dionysium in Hierar. Eccl. non apud Ignatium epist. ad Antiochenos, qui recenset ordines Presbyterorum, Diaconorum, Hypodiaconorum, Lectorum, Cantorum, Janitorum, Laborantium, & Exorcistarum nihil commemorans de Acolythis.

ut neque Concilium Antiochenum, quod quidem Can. 10, a Chorepiscopis ordinari posse monet, Lectores, Exorcistas, & Hypodiaconos, a solis vero Episcopis, Diaconos, & Presbyteros. Nihil vero de Acolythis loquitur. Ne vero Laborantes ab Ignatio commemoratos aliquis forte cum Acolythis confundat, docet Epiphanius in compen. Laborantes id habuisse officii ut fidelium defunctorum corpora curarent, & ad sepulturam componerent, quos Pollinctores profana vocabat antiquitas.

Canon 10. statuit Cantorem, seu Psalmistam posse absque interventu Episcopi per Sacerdotem constitui hac verborum formula: *Vide ut quod ore cantas corde credas, & quod corde credis operibus comprobes.*

Can. 12. sancit ut eligantur viduæ, ac sanctimoniales (hæ dicebantur etiam Diaconissæ) quæ ministerio adhibeantur sceminarum baptizandarum, & capaces sint illas ante baptismum instituendi. De Diaconissarum ministerio circa sceminarum baptismum, nequid in eo fiat, vel appareat indecorum, tractat Clemens Papa 1. 3. Const. Apost. c. 14. & Epiphanius hæ. 79. At vero circa mares exclusus tantum sceminis, minor adhibeatur cautio, cum sic alloquatur baptizatos Cyrillus Hierosolymitanus Cathec. Mystag. 2. *Q uem miram! nudi apparuistis in conspectu omnium, nec tamen pudore suffusi estis.*

Can. 13. sponsis injungit ut nocte, quæ ipsorum benedictionem sequitur se in virginitate contineant, propter sanctitatis illius benedictionis reverentiam.

Can. 15. *Ut Episcopus vilem suppellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suæ auctoritatem fide, ac vita meritis quarat.* C. Episcopus, dist. 41. & Trid. sess. 25, c. 1. Memorabile est Ammiani Marcellini scriptoris ethnici sincerum de quibusdam Episcopis præconium lib. 27. *Antistites (inquit) quosdam provinciales tenuitas edendi, potandique parcissime, vilitas etiam indumentorum, & supercilia humum spectantia, perpetuo numini verisque ejus cultoribus, ut puros commendant, & verecundos.*

Can. 20. *Ut Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed lectioni, & orationi, ac verbi Dei predicationi tantummodo vacet.* Huc spectat Gregorii Nazianzeni de se ipso testimonium in carmine de vita sua, nullam se dedisse operam in exigendis quæstorum suorum rationibus circa Ec-

cle-

clesiæ suæ facultates. Sapienter tamen Augustinus, ut refertur in ejus vita Possidius dius c. 24. facultatum Ecclesiæ curam fidelibus clericis omnem delegabat, qui cuncta accepta & erogata notabant, ipse vero singulis annis eorum rationes audiebat: nunquam tamen clavem aut anulum habens.

Can. 22. *Ut Episcopus sine consilio Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita ut Civium testimonium & conniventiam quaerat.* Habetur in c. Episcopus sine Consilio dist. 4.

Can. 31. *Ut Episcopus rebus Ecclesia tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.*

Canon. 32. *Irrita erit donatio Episcoporum vel venditio, & commutatio rei Ecclesiastica absque conniventia, & subscriptione Clericorum.* Vide in decreto 12. q. 2. per totam. In Gallia Regno per edictum Henrici II. anno 1558. quod deinde in comitiis Aurelianensibus art. 29. sub Carolo IX. ex deliberatione Gallicani Cleri confirmatum est, nemorum ad Ecclesias pertinentium arbores proceras dejicere prohibetur Episcopis, Abbatibus, & quibuscumque præbendis & aliis quibuslibet personis. Solemnitates etiam servandas ad legitimam rerum Ecclesiæ alienationem, quibus omis (saltem in Gallia) foret invalida, refertur Chenutius Jurisconsultus in suo tractatu de alienationibus rerum Ecclesiæ. Prima est, ut interveniat Capituli aut Cleri deliberatio, & consensus scripto expressus, cum singulorum subscriptione, juxta hunc Carthaginensem canonem, &c. *sine exceptione* 12. q. 2. Secunda, ut ex deputatione per capitulum committantur certæ personæ ad juridice inquirendum de qualitate rei cujus tractatur alienatio, deque utilitate, aut necessitate ejus alienationis, quæ demum facta inquisitio refertur ad capitulum. Tertia, ut publice per Parochos tam loci, quam convicinos, perque affixas schedulas denunciatur illa futura alienatio, per licitationem, ac subhastationem, ut qui in licitatione plus obtulerit rem habeat. Quarta, ut accedat Episcopi consensus, aut ejus Vicarii, aut Abbatis, si de re agitur regularis Ecclesiæ, aut Monasterii. Quo ult. casu requiritur insuper summi Pontificis consensus, non enim ad illud sufficit superioris generalis, & multo minus Provincialis autoritas. Prædictæ requiruntur solemnitates, etiam si non fiat alienatio in perpetuum, aut etiam ad annos 30. dummodo fiat emphyteu-

sis ultra novennium, ut ex praxi, & jure Gallicano docet Chenutius: qui etiam refert ob unum, & alterum harum solemnitatum defectum, multis in Gallia judiciis irritas fieri multas rerum Ecclesiæ alienationes, quæ fuerant plusquam centum annorum præscriptione firmatæ.

Tres iustas esse rerum Ecclesiæ alienandarum causas docet Glossa in præmio causæ 12. q. 2. Primam ipsius Ecclesiæ necessitatem, aut evidentem utilitatem, ut si fructus ad Ecclesiæ impensas, aut cleri sustentationem, aut debitorum solutionem sufficere non possint, c. hoc jus porrectum r. 2. Causa secunda est pietatis ad subsidium pauperum in gravi necessitate, vel in redemptione captivorum, juxta diffinitivam S. Papæ Gregorii l. 5. epist. 17. & l. 7. epist. 4. qui vult his casibus sacra vasa confringi, & conflari: *Aurum enim habet Ecclesia non ut servet, sed ut erogat, & subveniat in necessitatibus, c. aurum 12. q. 2.* Causa denique tertia est vitandi damni, quando Ecclesiæ prædia sterilia aut inculta remanerent ob magnas necessarias in eis reparandis impensas, magnamque distantiam, c. sine exceptione & c. terrulas 22. q. 2. & c. ad aures de rebus Eccles. non alien.

Denique contra rei Ecclesiæ alienationem, quæ fit a capitulo vel unus clericus ejusdem capituli opponens admittitur. C. si quis de Rebus Eccl. non alien. etenim in re communi potior est conditio prohibentis: sed reliquos hujus Concilii Canones prosequamur.

Can. 34. *Ut Episcopus quolibet loco sedens stare Presbyterum non patiatur.* His conformia scribit Hieronymus ad Evagrium epist. 58. *Ceterum (ait) etiam in Ecclesia Roma Presbyteri sedent, & stant Diaconi: licet paulatim increbrescentibus vitiis inter Presbyteros, absente Episcopo, sedere Diaconum viderim.* Diaconis vero inter Presbyteros sedere vetant sacri Canones Nicænus 18. Laodicænus 10.

Can. 35. *Ut Episcopus in Ecclesia, & confessu Presbyterorum sublimior sedeat.* Intra vero domum Presbyterorum collegam se esse cognoscant. Citatur in c. Episcopus in Ecclesia dist. 59. in Liguria Chrysolitomi sedes Episcopalis dicitur, *ἡ αἰὼν καθεδρῆς*, quæ sursum est sedes. Et August. in Psam. 126. dicit Episcopis altiorem poni locum, ut cognoscant se esse in specula constitutos ad vineam Domini, quæ est ejus Ecclesia, custodiendam: *Et de isto (ait) alio loco periculosa redditur ratio.*

Can.

Can. 44. Clericus nec comam nutriat nec barbam. Allegatur apud Gratianum c. clericus dist. 42. Idem cavetur Agathensis Concilii Can. 20. de tonsura porro clericali multa præclara require infra ad Can. 40. Concilii Toletani quarti.

Can. 45. Clericus professionem suam, & in habitu, & in incessu probet: et nec vestibus, nec calcamentis decorem quarat. Habetur in Can. Clericus professione dist. 41. huic similem require inferius Can. 16. Nicænæ Synodi secundæ: Clericum nihil magis dedecet, aut contemptui magis obnoxium reddit, quam illa exterius se prodens immodestia. Sapientissime admonet Ecclesiasticus c. 18. Ex visu cognoscitur vir, & ab occurso faciei cognoscitur sensatus. Amictus corporis, risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo. Id est qualis interior sit: quemadmodum gnomon exterior horologii dispositionem indicat interioris machinæ.

Can. 47. Clericus per plateas, & andronas nisi magna, & certa sui officii necessitate non ambulet.

Can. 51. Clericus quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum querat. Habetur in decreto c. Clericus quantumlibet dist. 91. sequitur huic similis Can. 52. Clericus victum, & vestitum sibi artificioso, vel agricultura absque sui officii detrimento parat. Eadem docet jubetque Clemens Papa lib. 3. Const. Apost. c. ult. adducens Apostolorum exempla, & speciatim Pauli Tabernaculorum opificis Act. 18. v. 4. Act. 20. v. 34. 2. Thess. 3. Epiphanius hæref. 80. fidem facit suo tempore plerosque Sacerdotes solitos esse propriis manibus operari. De Spiridione, qui in magna Synodo Nicæna confedit, perhibent Ruffinus, & Socrates illum simul, & Thremythus in Cypro Episcopum, & capellarum gregis fuisse Pastorem. Synodus vero Nicæna secunda Can. 15. pauperibus Clericis exemplum proponit Pauli Apostoli, ut ad ejus imitationem victum manibus propriis operando sibi parent. Admodum notabile est, quod duabus Epistolis scribunt Agatho Papa, & Romanum Concilium ad Imperatorem Constantinum cognomine Pogonatum suos ei commendantes ad Sextam Synodum Legatos. Se enim primum excusant, quod cum cupivissent doctiores, & eloquentiores mittere pro tanti muneris, & officii dignitate, ideoque ex ultima Britannia Clericum his ornatum dotibus accivissent, iste tamen adventare non potuerit, nec alius reperiri queat Clericus insigniter doctus, ex quo direptis, & vastatis per

Longobardos Ecclesiis, tam hi qui mittuntur Legati, quam cæteri Clerici non valuerint studiis litterarum incumbere, adacti necessitate ad manuum laborem assiduum, quo vitam sustentare possent. Denique Aquilejense Concilium, cui Ambrosius Mediolanensis interfuit, pauperiem dicit in Sacerdotibus esse gloriosam. Verum ad istiusmodi gloriam non sunt ambitiosi nostrorum temporum Clerici, vel Monachi.

Can. 60. Clericum scurrilem, & turpibus verbis iocularem ab officio decernit removendum. Citatur a Gratiano c. Clericum scurrilem dist. 46. stultiloquium, & scurrilitatem damnat Apostolus Ephes. 5. v. 4. præclare admonet Bernardus: *Nuge in ore Laicorum, nuga sunt, in ore Clericorum blasphemie: Consecrasti os tuum Evangelio, talibus aperire non licet. Sanctum audiamus Ambrosium lib. 1. officiorum c. 23. Licet interdum honesta joca, & suavia sint, tamen ab Ecclesiastica abhorrent regula; va vobis qui ridetis, quia sebitis, ait Dominus. Non solum profusos, sed omnes etiam jocos declinandos arbitror: plenum tamen suavitatis, & gratia sermonem esse non indecorum.* Hæc Ambrosius.

Can. 58. Ex pœnitentibus Clericus quamvis sit bonus non ordinetur. Si per ignorantiam Episcopi factum sit, deponatur a Clero, quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse pœnitentem. Similiter Siricius Papa ad Himerium Taraconæ Episcopum c. 14. Illud quoque par fuit nos providere, ut sicut pœnitentiam agere non conceditur cuiquam Clericorum, ita post pœnitentiam, ac reconciliationem nulli unquam liceat Laicorum Clericatus honorem adipisci. Hæc Siricius. Causa utrobique est decor, & veneratio status Clericalis, utque Clericus sit juxta Paulum inconfusibilis, & irreprehensibilis. Similiter Leo Papa epist. 92. inquis. 2. Alienum est (ait) a consuetudine Ecclesiastica, ut qui in Presbyterali honore aut in Diaconi gradu fuerint consecrati, hi pro aliquo crimine suo, per manus impositionem remedium accipiant pœnitendi. Quod procul dubio ex Apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est: Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro eo? Unde hujusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei, privata est expetenda secessio, ubi illis satisfactio, si fuerit digna, sit etiam fructuosa. Hæc Leo Magnus. Similiter Origenes lib. 2. contra Celsum, docet qui pœnitentiam obivisset, eum arceri in perpetuum a sacris ordinibus, aut eorum exercitio. Optatus item Milevitanus in fine lib. 2. Multis (inquit) notum est, & probatum per-

secu-

secutionis tempore aliquos Episcopos inertia a confessione Dei delapsos thurificasse, & tamen nullus eorum, qui evaserant, aut manuum lapsis imposuit, aut ut genua figerent, imperavit. Et Augustinus lib. 1. contra Donat. de Baptismo cap. 1. Ordinationis (ait) cum ad Ecclesiam a Schismate redeunt, non imponitur manus inter Laicos, Sed & Concilium Carthaginense quintum Canon. 11. sic statuit: Idem confirmatum est, ut si quando Presbyteri, vel Diaconi in aliqua graviore culpa convicti fuerint, qua eos a Ministerio necesse fuerit removeere, non eis manus tanquam poenitentibus, vel tanquam fidelibus Laicis imponatur. His adde apud Gratianum c. Presbyter si fornicat. dist. 182. Cæterum publicæ poenitentiae loco Clericus delicti reus in Monasterium relegabatur, aut ad privatam confessionem, ut docent Leo Magnus loco cit. & Hieronymus epist. 48. ad Sabinianum, & Conc. Aurelianense tertium, Can. 4.

Canones autem quibus poenitentia Clericis ipsis injungebatur, ut est Arausicani primi Concilii Canon. 4. Dicens poenitentiam desiderantibus etiam Clericis non negandam. Quidam exponunt de poenitentia privata. Alii etiam de publica non judiciaria quidem, sed spontanea nullo interveniente gravi delicto. De qua etiam loquitur Concilium Tolletanum quartum Canon 53. quæque in ipsis Laicis promotionem sequentem ad ordines minime impediabat, ut ibi decernitur. Ita noster Morinus exponit lib. 2. exercit. Ecclesiast. cap. 23.

Verumtamen Cypriani Epistola 49. ad Fidum, quæ continet initio querimonias contra Terapium Episcopum, eo quod Victorem Presbyterum, qui graviter in Deum deliquerat, ausus fuisset reconciliare, pacemque ei dare præpropera festinatione, antequam plenam implevisset poenitentiam: *illa, inquam, Epistola perspicue loquitur de poenitentia, tum publica, tum judiciaria, nec potest ullatenus de privata, vel de spontanea exponi.* Potius igitur censuerim regulam illam de interdicta sacris Clericis poenitentia, neque semper neque omnibus locis viguisse, ut superius perspeximus de Sabbatorum jejuniis etiam in diversis Occidentis locis, deque aliis Ecclesiasticæ disciplinæ officiis.

Can. 69. Irregularem dicit, qui aut secundam uxorem, aut viduam, aut alterius derelictam duxerit, Huc spectat

Apo-

Apostolorum Can. 18. insertus in decreto *c. si quis viduam* dist. 34. & Conc. Agathensis Canon. 1.

Canon. 74. *Qui communicaverit, vel oraverit cum excommunicato, sive Clericus, sive Laicus excommunicatur, Citatur, c. qui communicaverit 12. q. 3. similem Antiochenæ Synodi Canonem secundum require superius.*

Can. 76. *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrænesim versus fuerit, dent testimonium, qui audierint, & accipiat pœnitentiam: & si continuo moriturus creditur, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. si supervixerit, admonetur a prædictis testibus petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis pœnitentia legibus, quamdiu Sacerdos, qui pœnitentiam dederit, probaverit. Idem ferme statuit Synodus Arausica prima c. 12. Subito obmutescens prout statutum est baptizari, aut pœnitentiam accipere potest, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habet, aut præsentis in suo nutu.*

Can. 80. *Omni tempore jejunii manus pœnitentibus à Sacerdotibus imponantur. Observato multiplices in Ecclesia manuum impositiones. 1. in Sacramento Confirm. 2. in sacris ordinationibus. 3. In reconciliatione, seu absolutione pœnitentium. 4. in orationibus quæ fieri solebant supra ipsos pœnitentes, qua de re Can. iste loquitur, & Can. 90. Hoc idem statuit circa energumenos. 5. & postremo Sanctimoniales Diaconissæ, & Virgines consecrabantur per manuum impositionem, ut docet Synodus Chalcedonensis. Can. 15.*

Can. 84. *Ut Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam, & audire Verbum Dei, sive Gentilem, sive Judæum, sive Hæreticum, usque ad missam Cathæcumenorum. Soli pœnitentes primi ordinis, scilicet flentes ingressu Ecclesiæ prohibebantur: cum Judæis vero, Paganis, & Hæreticis non communicabatur quidem ad precum societatem, sed admittebantur intus ad Verbi Dei auditionem, ne aditus ipsis ad conversionem præcluderetur. Allegatur in c. Episcopus nullum dist. 1. In Judaico templo pars quædam erat, quæ atrium gentium vocabatur, quo loco Gentilibus consistere, arque adeo Deum verum, & unicum palam licebat adorare. Hinc refertur Joan. 12. v. 20. Erant autem quidam Gentiles ex iis, qui ascenderant, ut adorarent in die festo. Vide supra Laodicæonum Can. 6.*

Can.

Can.
Requir

Can.

Can.

resutana

ab oblig

neque e

nem sp

rum pr

vitia fu

fatum l

quorum

multitudo

sacrifici

conspectu

Can.

obsequi

tatis; s

jecta, si

paruerin

cantium

rant, i

Ut qua

ria recea

ronymu

est, ut

culo ren

nasterion

& vela

stiment

lium m

App

SCho

Gr

mana r

normas

Latinis

discusse

pleraqu

Can. 90. *Omni die exorcista energumenis manuum imponant.*
Require Canon. 80. superius.

Can. 91. *Pavimenta domorum Dei energumeni verrant.*

Can. 94. *Eorum qui pauperes opprimunt dona a Sacerdotibus refutanda.* Notatu dignus Canon circa eos qui securos se ab obligatione restituendi, quæ aliis rapuere præsumunt, neque expoliatis se obstrictos putant, dum falsam, & inanem splendoris, & pietatis gloriam sibi, suæque impostorum prosapiæ quærant, facellâ construendo, vel nova servitia fundando ex corrasis injuste pecuniis. Huc spectat effectum Ecclesiastici præclarissimum cap. 34. ver. 23. *Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis Qui offert sacrificium ex substantia pauperis quasi qui victimat filium in conspectu patris.*

Can. 104. Testatur de habitu religioso viduarum quæ se obsequio Ecclesiæ devoverunt, deque voto perpetuæ castitatis: *Si quæ vidua se devoverunt Domino, & veste Laicali abjecta, sub testimonio Episcopi, & Ecclesiæ in Religioso habitu apparuerint.* Mentio quoque est 1. Timoth. 4. Viduarum peccantium dum nubunt eo quod fidem, quam Christo dederant, irritam faciant, Cyprianus de discipi. & habitu virg: *Ut quæ (inquit) se Christo dicaverint, & a carnali concupiscentia recedentes, tam carne, quam mente Deo devoverint.* Et Hieronymus ad Sabinianum Diaconum, ita loquitur: *Moris est, ut tam virgo, quam vidua, quæ se Deo devoverint, & saeculo renunciantes omnes delicias saeculi conculcatint, crinem Monasteriorum matribus offerant desecandum, capite postea ligato, & velato.* Dionysius Eccl. Hierar. cap. 6. mutationis vestimentorum, & tonsuræ, & consecrationis Sanctimonialium meminit,

Appendix ad Canones ordinationum præcedentis Concilii.

Scholasticæ Theologiæ professores, cum non consulissent Græcarum ordinationum approbatos ab Ecclesia Romana ritus, neque ipsos veteris Ecclesiæ Latinæ usus, & normas, sed observatis dumtaxat posteriorum temporum Latinis Ritualibus, & Pontificalibus, haud satis accurate discussissent Sacramentorum singulorum substantialia, & pleraque affirmarunt, haud satis cum Græcorum Catho-

corum,

corum, aut etiam veteris Ecclesiæ Latinæ venerandis usibus, & traditionibus convenientia.

In primis istorum multi asseruerunt ad Sacramenti pœnitentiæ validitatem necesse prorsus esse, ut absolvendi forma personam Ministri connotet, cum tamen antiquissimus, & multoties ab Ecclesia Romana comprobatus Ecclesiæ Græcæ usus sit, ut absolutio per formam deprecativam impendatur: sicut ex Græcorum orthodoxorum Euchologiis, aliorumque per Orientem dispersorum fidelium, diffuse, atque apertissime commonstrat noster Joan. Morinus in suo de pœnitentia tractatu. Quæ si Theologi scholastici rescivissent, aliter procul dubio docuissent. Enim vero cum S. Thomas in 4. dist. 3. art. 2. ad primum, & Paludanus eadem dist. quæst. 1. quæstio 3. aliique communiter ex eo quod Ecclesia Græca baptizando sic pronunciet: *Baptizetur Christi servus &c.* inferant, & arguant non esse absolute necessariam in Baptismo personæ baptizantis, seu ministri expressionem; pari argumento docuissent, nec esse necessariam in pœnitentiæ Sacramento, cum nec in hoc, nec in ullis Sacramentis Græci Ministri suam unquam personam enuncient.

Eadem ratione si scholasticis Doctoribus innotuissent approbatissimi Græcorum Maronitarum, & quorundam aliorum Orientalium cum Romana Ecclesia communicantium ritus, & praxis ordinationum; proculdubio his peræque detulissent, nec in eas devenissent conclusiones, ex quibus sequatur, orthodoxos Orientis omnes fuisse tot sæculis hætenus ab Ecclesia Romana delusos, quæ non tantum illorum examinavit, & probavit ritus, sed etiam illos ita eorum observationi adstrinxit, ut lethalem contrahant noxam, si velint in propriis Ecclesiis ritu Latino ministrare. Ex quo id pariter sequeretur, vel cogitatu horrendum, nullos penes ipsos esse, aut fuisse Presbyteros, & Episcopos, nullam Eucharistiam, nullum Sacramentum Pœnitentiæ, Confirmationis, Ordinis, Extremæ Unctionis. Quinimo neque pluribus sæculis apud Latinos ipsos sub illis felicissimis Sanctorum veterum Patrum sæculis, ut patet, vel ex Canone 5. Carthaginensis 4. universalis Concilii, in quo cum ducentis, & ultra Episcopis confedit Augustinus, asserente pro certissima Ecclesiæ norma, & indubitata praxi, quod ubi traduntur ordinis instrumenta, ibi nul-

lam

lam e
conis
tradi
di, se
No
dinati
& Di
annis
erudit
libellu
legatu
secund
ni, qu
calices
tradi
Sacrific
defunct
Inte
p. 2. ar
terix
num.
lentia
remon
nem in
ma, B
clesiis
essentia
Sane
tustior
traditi
cl. Hi
Epipha
tinent
nationu
dum v
His ad
antiqui
illustr
ordinat
Libani
clesia

lam esse manus impositionem, & ita Sacerdotibus, & Diaconis, dum ordinantur imponi quidem manus, sed nihil eis tradi aut porrigi: at Subdiaconis Calicem cum patena tradi, sed nullatenus imponi manus.

Noster quidem Morinus contendit in suis ad sacras ordinationes exercitationibus, nullam fuisse in Sacerdotum, & Diaconorum ordinationibus traditionem instrumentorum annis plusquam octingentis apud Latinos. Cæterum vir eruditionis consummatæ non advertit Ordinem Romanum libellum ab Alcuino Caroli Magni præceptore alicubi allegatum, ac per consequens altioris antiquitatis referre in secunda parte, non solum manus ab Episcopo illis imponi, qui Sacerdotio initiantur & manus inungi: sed etiam calicem cum vino aqua permixto, & patenam cum pane tradi: simulque ista eis enunciari: *Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo, missamque celebrare, tam pro vivis, quam pro defunctis.*

Inter Scholasticos Scriptores S. Bonaventura in 4. dist. 24. p. 2. art. 1. quæst. 4. solius meminit tamquam essentialis materiæ ad Sacerdotium, & Diaconatum impositionis manuum. Ex adverso Dominicus Soto, & Capreolus, & Valentia contendunt hanc nihil esse quam accidentariam cæremoniam, solamque esse de Sacramenti essentia traditionem instrumentorum. Melius tamen Petrus Soto, Ledesma, Bellarminus, Vasquez, utraque saltem in Latinis Ecclesiis docent ad sacrarum ordinationum validitatem, & essentiam pertinere.

Sane quæcumque supersunt libello Ordinis Romani, vetustiora monumenta nullius in sacris Ordinibus meminere traditionis, solamque prædicant *χρησθησαν* Dionysius in Eccl. Hier. Clemens Papa in Apostolicis const. de quo libro Epiphanius hæres. 70. testatur complecti omnia, quæ pertinent ad Ecclesiasticam disciplinam. Canones etiam ordinationum Carthaginenses & omnia fere Sanctorum Patrum, dum vel pro occasione de ordinibus sermocinantur loca. His adjungit Morinus, quos ipse primus in lucem edidit antiquissimos ordinationum Rituales ex Vaticana, & alii illustribus Bibliothecis erutos, nec non librum Syriacum ordinationum Maronitarum, qui fuerunt hæctenus montis Libani accolæ, quorum fidem, & sacros ritus dudum Ecclesia Romana probavit. *Ex libro non aliter ordinantur*

sacerdotes, quam sola manuum impositione cum certis quibusdam precibus, & verborum formis: nihil porrigitur ei, qui Sacerdotio initiatur, quam Evangeliorum liber, ut ipsum legat. Prætermitto Armenorum eorum, qui cum Romana Ecclesia communicant ordinandi ritus, quorum sacris Ministeriis exercendis, summi Pontifices concesserunt Ecclesiam Romæ tituli S. Mariæ Ægyptiacæ.

Quinimmo Sacræ Scripturæ non aliud in hujusmodi perhibent, quam *χειροτονία*, seu *χειροδνωσία* hoc est manuum impositionem passim in Actis Apost. & 1. Timot. 4. Ipsaque *χειροτονία*, communiter a Patribus Græcis usurpari solet pro sacra ordinatione. Sed etiam Concilium ipsum Tridentinum omnem amovet ambiguitatem, cum diserte dicat sess. 14. cap. 3. Sacerdotes rite ordinari per impositionem manuum. Et sess. 23. Can. 4. *Si quis (ait) dixerit per sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopum dicere: Accipe Spiritum Sanctum, Anathema sit.* Atque verba ista profert Episcopus dum manus imponit. Judicat ergo Concilium id esse de Ordinationis substantia. Omitto Latinorum etiam Patrum testimonia, qui, ut præclare observat, & monet Bellarminus l. de Sacram. ordin. c. 9. Instrumentorum traditionem prorsus silent, manuum impositionem semper commemorant.

Tantis accedat argumentis relatio Theodoriti hist. relig. cap. 13. Macedonio Monacho per astutiam, ac dolum ad altare sacrum accito, nec prorsus de sui ordinatione futura suspicanti, fuisse a Flaviano Episcopo Antiocheno sacrum celebrante manus impostas *ἐπιθέντα χειροτονίας*, eumque hoc modo Sacerdotem factum adeo faccensuisse, ut Pontificem arrepto, quo sustentabatur seipione, percutere nitus sit, nisi circumstantes senem excandescentem coercuissent.

Romani Pontifices Leo IX. Cælestinus III. Innocentius III. simulque Concilium Lateranense quartum, Innocentius IV. Alexander IV. Gregorius X. simulque Concilium Lugdunense secundum ex generalibus, Concilium pariter Florentinum, quod anno integro fidem Græcorum, & ritus examinavit, & Clemens VIII. qui Græcos Romæ Collegio a se fundato, & Ecclesia donavit, ut inibi ritu Græco ministrarent, quique sua Constitutione trigesimam quartam, quæ est in Bullario tom. 3. edixit, ut Romæ

com-

com-
prius
Græc
Clem
Episc
nister

Po
Dom
rus f
aliqu
prop
fuisse
ment
verum
ritus
mes
bus
temp
nos,
re.
sunt
liatic
teria
nem
quan
& sp
gulos
aliqu
dum
fam
nand
tare
certu
ta u
Al
insti
Eccle
se se
ricum
mod
teria

commoretur Græcus Episcopus Catholicus ; qui Græcos prius probatos Græcanico ritu ordinet , isti omnes (inquam) Græcorum ritus , & ordinationes approbarunt . Et quoties Clerici Græci de schismate convertuntur , si fuerant ab Episcopis schismaticis ordinati , admittuntur ad sacrum ministerium citra novam ordinationem .

Posteriores demum Theologi perlecto Arcudii Theologi Dominicani libro , quo Græcorum , penes quos diu versatus fuerat Ecclesiasticus ritus accurate describit , & visis aliquando Romæ factis Græcorum ordinationibus in eorum propria Ecclesia tituli S. Athanasi , & observantes nullum fuisse ordinatis Sacerdotibus , & Diaconis porrectum instrumentum , quod tangerent , rem majori sedulitate exploraverunt , atque antiquiores Ecclesiarum Græcæ , Latinæque ritus , ac usus cum Græcanicis horum temporum conformes esse perspexerunt . Ideoque rationes investigarunt , quibus possent apprime Græcanici usus cum Latinis horum temporum , ac præsertim cum Decreto Eugenii ad Armenos , in quo majoris difficultatis versatur cardo , conciliare . Inter plures , quæ a diversis circumferuntur , duæ sunt , ut mihi quidem videtur , præcipuæ soliditatis conciliationes . Una quidem , ut Christus Dominus noster in materia sacrarum ordinationum instituerint manuum impositionem , quam nec ipsa mutare possit Ecclesia , & insuper aliam quandam instituerit materiæ partem essentialem quidem , & specialius connotantem illam potestatem , quæ per singulos ordines confertur . Ista vero altera materiæ pars in aliquo signo consistat per Christum indeterminato , secundum speciem , sed determinato tantummodo generice : ipsam vero speciem , & modum Ecclesiæ reliquerit determinandum , quæ possit ipsum pro suo arbitrio quoque immutare ac novum inducere : itaque Orientales Ecclesias unum certum elegisse modum , Latinam Ecclesiam alterum retenta utrobique tamen manuum impositione .

Alii aliis verbis eodem tamen sensu dicunt , Christum instituisse Sacramentorum materiam secundum formale , sed Ecclesiæ determinandam , quo ad aliqua Sacramenta reliquise secundum materiale . Formale isti dicunt quod alii genericum , id est modum , vel actum aliquem significantem quomodolibet potestatem singulis ordinibus inhærentem . Materiale porro vocant certum fixumque , atque ab Ecclesia

definitum modum, qui sit adhibendus inter conferendum ordines, qualis est instrumentorum traditio ex Latina Ecclesiæ designatione, aut alia quædam actio ex Orientalis Ecclesiæ præscripto. Quæ sane distinctione generici, & specifici seu mavis formalis, & materialis, illa rituum diversitas non modo respectu Orientis, & Occidentis, verum etiam, ut initio insinuavi, veterum Occidentalium cum hodiernis Occidentalibus conciliatur. Atque Eugenii IV. decretum non primam ordinationum Sacramentalium partem, hoc est genericam, & formalem, sed specificam, ac materialem solum materiam prosequitur, quæ jamdudum usu Romanæ Ecclesiæ inter omnes Occiduos Orthodoxos vigeat.

Hac eadem ratione argumentum resolvit Bellarminus, quo videtur per Ecclesiam immutata sacri Diaconatus materia, quæ sit per Evangeliorum traditionem, cum tamen fuerint in ipso primo nascentis Ecclesiæ anno Diaconi septem ab Apostolis ordinati, multique alii deinceps diversis locis sola manuum impositione, antequam ullum conscriptum esset Evangelium. Quorum primum ab Apostolo Matthæo conscriptum fuit anno Christi, ut supputat Baronius 41. annis septem a descensu Spiritus sancti supra Christi discipulos. Quamquam Iræneus l. 3. cap. 1. refundat longe posterius Evangelii Matthæi conscriptionem ad tempora quibus Petrus, & Paulus Romæ prædicabant, quod referendum videretur ad annum Christi saltem sexagesimum. Quin etiam fieri potest, ut sola manuum impositio sit Orientalibus essentialis quantum ad materiam, ceteraque in ipsorum ordinationibus adhiberi solita sint cæremoniæ tantum accidentariæ: adeo ut sola essentialis materia sit penes illos Chirotesia, quam intentio ministri, & superadditæ verborum formæ ad hunc, vel illum determinant sacri Ordinis gradum. Cum e diverso illa manuum impositio fortasse non constituat in Latinis Ecclesiis totalem, & adæquatam ordinum sacrorum materiam, eo quod ab aliquot retro sæculis visum sit Romanæ Ecclesiæ, aliud quid materiale adungere traditionem instrumentorum, quæ ex ipsius mente, ac instituto, vel sit de materia essentiali, vel concurrat, ut conditio sine qua non, & ita necessaria sit ad Sacramenti si non essentialiam, saltem existentiam, pro illa quam Christus Ecclesiæ contulit circa rem Sacramentariam potestate.

Hæc

H
men
mus
illa
Sace
tiz
tent
quid
mo,
ordi
cere
di,
gum
ditos
in q
pote
testa
pisco
vato
etli
gis a
fente
una
N
Sacr
Sacr
gitim
licos
ut co
tum,
ut de
suffic
cland
sito i
confe
Gene
& T
ta dir
antea
gradil
teriz

Hæc vero quam dixi potestas in tribus potissimum Sacramentis conspicua est. In ordine quidem, ut jam disseruimus. In pœnitentia etiam in qua restringitur per Ecclesiam illa indefinita potestas absolvendi, quæ confertur in ordine Sacerdotii supra ipsa hominum peccata quæ sunt pœnitentiæ Sacramentalis subjecta materia. Nec rationi a pœnitentia ductæ sufficienter occurrens dicendo in ordinatione quidem non conferri absolvendi potestatem nisi in actu primo, sed in actu demum secundo conferri ab Episcopis, dum ordinatis Sacerdotibus subditos attribuunt, in quos exercere possint illam, quam in ordinatione receperunt ligandi, & solvendi potestatem, hæc enim adhuc perdurat argumenti vis in Episcopis ipsis, & Parochis, qui licet subditos nanciscantur, sola additione ad propriam Ecclesiam, in quos deinceps ipso jure divino habent ligandi solvendique potestatem, attamen Ecclesia ipsa iidem hanc restringit potestatem, ut nec Parochus in proprios Parochianos, nec Episcopus in proprios Diocesanos quidquam possit circa reservatos per superiorem Ecclesiasticam potestatem casus, tametsi concurrant simul in hac re Pastor, & subditi sibi Gregis agnus: in Pastore quidem divinitus concessa jurisdictio, sententia absolutionis, & solvendi intentio: in agno vero una cum interiori pœnitentia diligens confessio.

Nec minus effulget in matrimonii Sacramento illa in re Sacramentaria Ecclesie Christi potestas. Cum enim hujus Sacramenti materia divinitus constituta sit mutua, ac legitimus partium consensus, certum est apud omnes Catholicos, Ecclesiam posse pro suo prudenti arbitrio edicere, ut consensus qui olim plene sufficiebat ad hoc Sacramentum, jam non sufficiat, & ex adverso disponere potest, ut deinceps sufficiat ille consensus, qui antehac minime sufficiebat. Nam sufficiebat ante Tridentinam Synodum clandestina consensus, jam nullatenus sufficiens. Ex opposito in multis circumstantiis non sufficiebat olim mutua consensus, qui non sufficit remotis pristinis impedimentis. Generalia enim Concilia, Lateranensia sub Innocentio III. & Tridentinum multa graduum prohibitorum impedimenta dirimentia sustulerunt: adeo ut mutuus consensus, qui antea non valebat, jam sit validus ad hoc Sacramentum in gradibus olim vetitis. Circa memoratas ordinationum materię difficultates ex rituum diversitate ortas disputant.

Cardinalis de Dugo *disp. 2. de Sacram. in genere sect. 5. num. 85. & seqq.* Becanus *part. 3. de sacrament. ord. q. 4.* Et inter Gallicanos Theologos præter præallegatum Joann. Morinum, Nicolaus Isambertus, Philippus Gamachæus, Franciscus Hallier.

Istam porro Ecclesiæ circa ordinum impedimenta, quæ apponere, vel amovere potest auctoritatem, nos adductione testimoniorum ex antiquorum patrum libris, & canonum ex probatissimis Conciliis, necnon exemplorum plurimorum ex Ecclesiasticis Historiis, rursus uberius confirmabimus inferius ad canonem quartum Octavæ Synodi Oecumenicæ.

CONCILIUM CARTHAGINENSE V.

Quemadmodum quarto Carthaginensi Concilio præfedit Aurelius Carthaginis Episcopus totius Africae Primas, ita & isti quinto, cui pariter interfuit Augustinus.

Hujus Can. 5. cavetur ne relicta principali Ecclesia sua Episcopus in aliam se transferat Ecclesiam. Huic contraveniunt Episcopi, qui magna parte anni rursus versantur, & deliciantur.

Can. 6. Qui citatur *c. placuit de infantibus, de consecr. dist. 4.* jubet infantes de quorum Baptismo certitudo haberi non potest, sine trepidatione baptizari: et similiter Ecclesias consecrari, de quibus nihil constat, an fuerint consecratae. Consule inferius annotata ad canon. 84. Synodi Quinisextæ eadem decernentem. Sextus ille Canon renovatur in Concilio Africano num. 39.

Can. 7. Ut dies Paschæ formatarum subscriptione omnibus intimetur. Quæ litteræ Græcis Canonicae, Latinis formatae dicebantur, ut testatur Atticus sub finem Concilii Chalcedonenis, his verbis: *Græca elementa numeros etiam exprimere, nullus est qui vel tenuiter græci sermonis peritiam habet, ignoret.* Ne igitur in faciendis litteris Canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falsitatis temere præsumeretur, hoc a Patribus trecentis decem, & octo Nicææ constitutis saluberrime inventum est, & statutum, ut formatæ istam calculationis, seu computationis habeant rationem, id est, ut assumantur in com-
puta-

puta
ritus
rium
rum
num
pisto
cipie
quar
idem
dum
se te
riquo
infig
auth
noru
fuit
loqui
Sept
diceb
Cale
Pont
munt

F
ab E
cum
ptatu
serie
maso
nionis
can.
teras
scum
de ill
plina
Præsi
Magi
copu

putationem Græca elementa, prima Patris, Filii, & Spiritus Sancti, id est, π. υ. α. quæ elementa; & octogenerium, & quadringentesimum; & unum significant numerum: Petri quoque Apostoli littera prima, hoc est π, quæ numerum octoginta significat: ejus quoque qui scripsit Epistolam prima littera: & cui scribitur secunda littera: accipientis tertia littera: civitatis quoque de qua scribitur quarta littera. Et indictionis quæcumque est ejus temporis idem qui fuerit numerus assumatur. Obiter hic observandum ex prædicto testimonio, usum indictionum jam viguisse tempore Nicæni Concilii. Harum vero indictionum plerique suspicantur authorem Constantinum Magnum. Errare insigniter constat Cedrenum, aliosque nonnullos illarum authorem affirmantes Theodosium. Indictiones seriem annorum 15. complectebantur. Earumque triplex discrimen fuit. Aliæ dicebantur Constantinopolitanæ, de quibus ita loquitur Ambrosius Epist. ad Episcopos Æmiliæ. *Indictio Septembri mense incipit, hoc est ipsi Calendis Septembris.* Aliæ dicebantur Cæsareæ, quarum initium sumitur ab octavo Calendis Octobris: tertiæ demum Romanæ, quia in Pontificiis Diplomatis adhiberi solent, & exordium sumunt a Calendis Januarii.

Dissertatio de Litteris Formatis.

Formatæ, seu Canonicæ litteræ in varias distribuuntur species, quarum aliæ communicatoriæ dicuntur, quæ ab Episcopis dabantur subditis peregre agentibus, ut quocumque ibant in communionem fidelium admitterentur. Optatus l. 2. contra Parmen. recensita Romæ Episcoporum serie a Petro usque ad Damasum ita subjungit: *Cum quo (Damaso) nobis totus orbis commercio formatarum in una Communionis societate concordat.* Et Concilium Arelatense primum can. 7. ut qui fideles ad Præsidatum promoti fuerint, Litteras accipiant communicatorias, ita tamen, ut in quibuscumque locis eas gesserint, ab Episcopo ejusdem loci cura de illis agatur. Ut si cœperint contra Ecclesiasticam disciplinam agere, tum demum a communione excludantur. Præsidatum hic intellige Præfecturam quamcumque, aut Magistratum. Præterea Augustinus, ut Fortunium Episcopum Donatistarum asserentem suam, suorumque com-

communione ubique terrarum protendi, dum vult se Catholicum asserere, falsi e contrario convincat, sic ait epist. 163. ad Eleuthium: *Quærebam utrum communicatorias Epistolas, quam formatas dicimus, possem quo vellem dare? Et affirmabam, quod manifestum erat omnibus, hoc modo illam facillime terminari posse questionem. Communicatorias litteras Græci κοινωνιας καὶ ἠφισιας γραφάς, dicunt.*

Dimissoriæ item litteræ, Græci ἀπελυτικαὶ γραφαὶ formatis continentur, sine quibus a proprio Episcopo obtentis nullus Clericus ab alio potest ordinari, juxta Concilii Sardicenis can. 18. & 19. Quinimo neque jam suscepto ordine alibi exercere, juxta Apostolorum can. 15. & 16. Neque ipsis fas est Episcopis longius peregrinari, vel in aulam proficisci absque dimissoriis Metropolitanis sui, vel Provincialis Synodi, juxta Sardicenis Canonis præscriptum, Zosimus Papa in Epist. ad Episcopos Galliæ injungit omnibus Romam ex Gallia profecturis Episcopis, ut formatas ab Arelatensi Episcopo accipiant. Et Concilium tertium Carthaginense, ita sancit can. 28. *Episcopi trans mare non proficiscantur, nisi consulto prima Sedis Episcopo sua cujusque Provincia, ut ab eo præcipue sumere possint formatam.* Illam vero formatam Epistolam Zonaras ad can. 23. & Balsamon ad can. 26. Carthaginenses, sive Africanos exponunt, ἀπολυτικὰς γραφὰς, hoc est litteras dimissorias.

Formatæ complectuntur etiam litteras commendatitias, quæ ad hoc valebant, ut fideles peregre euntes, tam Laici, quam Clerici hospitio, & mensa susciperentur, atque Ecclesiastica Communione. Aliquando etiam ut Clericorum ordinatio significaretur, aut etiam ut daretur de moribus testificatio. Has Græci vocant, ὁμολογιαὶ, sine quibus vetat Apostolorum can. 32. Quemquam extraneum sive Episcopum, sive Presbyterum, sive Diaconum fuscipi. Quæ iteratur prohibitio per Laodicænum canon. 41. & allegatur a Gratiano cap. non oportet, de consecr. dist. 5. & Clemens lib. 2. Apost. constit. cap. 258. hoc idem pariter extendit ad Laicos Tertullianus de præscrip. cap. 20. has litteras vocat contesserationem hospitalitatis. Et Gregorius Nazianzenus invec. 1. in Julianum refert, hunc apostatam transferre in Gentilissimum & proposuisse diversos Christianorum ritus, atque ex his præcipue litteras hospitalitatis. Balsamon ad Apost. can. 15 scribit, opus esse Clerico in

alie-

aliena Diœcesi versanti litteris dimissoriis, si velit in illi Clericalia munia exercere, non enim ad hoc extendi, aut sufficere commendatitias. Litterarum commendatitiarum mentio sit 2. cor. 3. *Numquid egemus sicut quidam Litteris commendatitiis ad vos, aut ex vobis?* Concilium Chalcedonense cap. 11. approbat, ut pauperibus quidem concedantur litteræ pacificæ *ελευθəri* (hæ sunt commendatitiæ *ουσαρικαι*, de quibus paulo ante) non autem commendatitiæ *ουσαρικαι*, nisi quando injusta suspicione laborant. Denique Tridentinum Concilium sess. 23. cap. 16. *Nullus Clericus peregrinus, sine commendatitiis sui Ordinarii litteris ab ullo Episcopo ad divina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur.* Hæ vocantur pariter litteræ testimoniales.

Formatarum nomine designantur pariter litteræ Paschales indicentes quota Dominica ejus anni celebrandum sit Paschâ. Antiquissima consuetudo fuit, ut Romanus Episcopus quotannis ad universas Ecclesias scriptis circularibus Litteris diem Paschalem indiceret, ut liquet ex Arelatenfis primi Concilii can. 1. Quia vero Ægyptii Astronomiæ peritia præcellabant, ea cura per Nicænam Synodum demandata fuit Alexandrino Patriarchæ, & in primis Romano Pontifici, ut diem Paschalem sedulo exploratum indicaret, quo postmodum Romanus Episcopus illum per universas Ecclesias promulgaret, ut scribit Leo Magnus Papa epist. 64. ad Marcianum Augustum. Primate vero, & Metropolitanis suarum Provinciarum Episcopis, & hi subjectis sibi Ecclesiis per Litteras formatas significabant, ut statuit canon iste 7. Carthaginensis. Promulgabatur autem futurus dies Paschalis per Diaconum inter Missarum solemniam ipso Epiphaniæ die, ut constat ex Concilii quarti Aurelianensis can. 1. & ex Cassiani collatione 10. cap. 1.

Formatis pariter continentur encyclicæ, sive circulares Litteræ, quæ vel ab Episcopo Romano, vel a Patriarcha, vel a Primate vel ab alio inferiore Prælato, vel a Synodo transmittuntur ad plures Ecclesias distribuendæ, sive in causa fidei, sive ad morum disciplinam, sive ad indicendas preces, aut jejunia, vel admonendos fideles.

Inter Formatas recensentur quoque commonitoria, seu memoriales Litteræ, quæ Legatis, aut Apocrisariis, seu Nunciis expediuntur, præscribentes ut se gerere debeant in suæ legationis, aut nunciaturæ officio. Harum mentio

est canon. 98. Concilii Africani, & apud Cyrillum epist. 1. ad Successum apud Augustinum epist. 129. & 158. apud Sidonium Apollinarem lib. 8. Carm. ad Lampridium, & apud veteres alios. Dicebantur etiam una voce commonitoria.

Inter Formatas item locum habent tractoriæ Litteræ, quibus providebatur, ut Prælati ad Synodum commeantibus vecturæ, & viatica suppeditarentur. Earum meminit istud ipsum Conc. Carthaginense 5. can. 10. De tractoriis multa tum ex sacris, tum ex prophanis Scriptoribus congerunt testimonia duo Gallicani jurisconsulti consummatissimæ eruditionis, Barnabas Brissonius *de verborum signif. verb. tractoria*, & Jacobus Cujacius *ad lib. 12. Codicis tit. 52. de tractoriis*.

PROSECUTIO CANONUM CARTHAGINENSIVM.

Can. 9. hujus Concilii Carthag. sic statuit: *Ab Imperatoribus visum est universis postulandum, propter afflictionem pauperum, quorum molestiis sine intermissione fatigatur Ecclesia, ut defensores eis adversus potentias divitum cum Episcoporum provisione delegentur. Legitur, & in decreto c. ab Imperatoribus 23. q. 3. Istud iustitiæ, & charitatis in pauperes testimonium Sancto Ludovico Gallorum Regi præclarum dat Ecclesia in ejus officio: Cum metueret pius Rex, ne causa pauperum negligenter, bis singulis Hebdomadis in publico residens loco audiebat eorum querelas, & tum iustitia, tum misericordia eas expendens, celeriter eos expediebat.*

PE
nova
nisi
latan
rum
sibi u
esse p
mo
folan
ejus
Pauli
cilio
Po
Laza
stinæ
eos ca
pta
trop
fis Ep
rosol
415.
num
cap. 1
Pe
ut ab
mus
oppu
Dial
quo r
tueba
finis
idem
fere
rium
laude
his u
Gata

Hæresis Pelagiana Historia.

Pelagius e Scotia Britannæ insulæ Provincia oriandus & in Palæstina Monachus adversus Christi gratiam nova dogmata disseminavit: non aliam esse Dei gratiam, nisi Dei Legem, & Doctrinam, Christique exempla, colatamque nobis arbitrii libertatem. Adamum æque futurum mortalem etsi non deliquisset. Eundem suo peccato sibi uni nocuisse, non vero progeniei suæ, neque ullum esse peccatum originis, adeoque infantes non egere baptismo ad animæ salutem. Omnia merita referenda esse ad solam arbitrii libertatem. Pelagii discipulus Cœlestius, ejus dogmata primus cœpit per Africam spargere. Quare Paulino accusatore Carthaginis Diacono damnatus in Concilio Carthaginensi fuit.

Posthæc Episcopi duo Gallicani Eros Arelatenfis, & Lazarus Aquensis Pelagium accusant apud Episcopos Palæstinæ, ubi tunc ille in Monasterio versabatur, atque ad eos capitula transmittunt ex Pelagii, & Cœlestii libris excerpta. Indicitur Lyddæ (quæ, & Diospolis dicitur) a Metropolitano Cæsariæ Synodus cui ipse præsedit Cæsariensis Episcopus Eulogius, eique proximus assedit Joannes Hierosolymorum Antistes, cumque his alii 12. Episcopi ann. 415. quos sigillatim nominat Augustinus l. 1. contra Julianum c. 5. Capitula Synodi recenset idem l. 2. de pecc. orig. cap. 11. & Epist. 106. ad Paulinum.

Pelagius fraudulentis responsonibus ita Synodo illudit, ut ab ea fuerit Catholicus Judicatus. Cumque Hieronymus tunc in Palæstina degeret, Pelagium scriptis primus oppugnavit, tum in sua ad Ctesiphontem epist. tum in Dialogis suis inter Atticum orthodoxum, & Critobolum, quo nomine Pelagium designat: cujus causam in Palæstina tuebantur Joannes ille Hierosolymorum Episcopus, & Rufinus Aquilejensis Presbyter Origenista uterque. Sub idem quoque tempus cœpit Pelagium Augustinus incelsere tribus ad Marcellinum libris, & quarto ad Hilarium, & libro de natura, & gratia, quorum ipse cum laude meminit Hieronymus dicens sibi superfluum esse de his ultra scribere, quæ jam sunt a meliore ingenio tractata.

Postmodum Anno Chr. 416. sub Innocentio Papa duobus aliis in Africa Conciliis Milevitano, & Carthaginensi damnantur errores Pelagii, & Cœlestii. Ambæ Synodi litteras ad Innocentium per Julium Episcopum dirigunt, qui Carthagine profectus Milevum fuit, & hinc Romam se contulit. Innocentius re discussa Synodorum Africæ judicium approbat, & Pelagium communione segregat, deque his ad utramque Synodum rescribit. Cœlestius his Synodis damnatus appellat quidem Romanum Episcopum, sed dum vivit Innocentius, suam non est ausus ultra prosequi appellationem. At eo defuncto Successorem Zosimum convenit. Ad hunc simul etiam delatæ sunt ex Palæstina litteræ Pelagii, quas ille cum commendatitiis Praylli (qui Jerosolymitano Episcopo Joanni successerat) ad Innocentium (qui forte per id tempus e vivis excesserat) dirigebat. Quibus perlectis, auditoque Cœlestio, credidit Zosimus ambos inculpabiles, & injuste lacestos. Quia tamen damnatus uterque fuerat, & a Conciliis Africanis, & ab Innocentio Papa, distulit eos absolvere, donec ab Africanis Patribus responsum referret.

Ad Africanos igitur litteras scripsit paulo commotiores, quas ex vetusto exemplari Vaticano Baronius edidit. Per has declarat fidei Catholicæ professionem Romæ ab utroque factam, judicium insuper Episcoporum Palæstinæ, additque Erotis, & Lazari gravia vituperia, utpote qui Pelagium, aliosque sanctitate conspicuos viros calumniis proscidissent. Africanorum, ad quos scribit, nimiam in condemnando Cœlestio præcipitationem increpat. His acceptis litteris Africani Zosimo rescripserunt, qua decebat moderatione, simulque Paulini Diaconi libellum miserunt, quo accusationum singula capita distincte, dilucideque proponebantur, super quibus denuo interrogandus erat Cœlestius. Tandem Romæ a Zosimo hæreticorum calliditate detecta, qui secundum capita ista interrogati suam amplius occultare virus nequiverunt, aut ultra Judices suos ludificari, damnationem ambo meritam acceperunt. His accessit Imperatoris Honorii edictum promulgatum pridie Kalendas Maji ann. 418. quo pœna deportationis Pelagianis hæreticis decernitur. Hæc fere singula refert August. lib. de pecc. orig. decreti his anterioris Innocentii Papæ (ut sileam ejus, quæ supersunt litteras ad Concilia Cartha-

thagin
stium
ter Pr
lustris
ejus S
Estque
thecar
lesia:
tinens

Acco
Kal. M
sus ista
sunt,
tecede
dunt f
in dub
nocent
ci poss
quam
cilium
fuisse
ptos,
in mir
ex eo
can. 20
qui ta
18. fu
ad Ep
ter C

De
novio
cilio ap
rum,
quibus
est. E
rum p
nocent
scriptur
thagin
ligentis
quod

tha-

thaginense, & Milevitanum, quibus Pelagium, & Cœlestium ipse damnat, & excommunicat) meminerunt pariter Prosper adversus collatorem, & Gennadius de viris illustribus cap. 43. qui addit fuisse postea hoc decretum ab ejus Successore Zosimo in omnem Ecclesiam propagatum. Estque illud ipsum, de quo ita loquitur Anastasius Bibliothecarius in Innocentio: *Hic constitutum fecit de omni Ecclesia: hoc est decretum fidei ad universam Ecclesiam pertinens.*

Accepto demum Zosimi decreto eodem quoque ann. 418. Kal. Maji in plenaria totius Africæ Synodo ut ex ea prorsus ista eliminaretur hæresis, canones damnationis editi sunt, qui octo pariter leguntur in Concilio Milevitano antecedenti, & quos nonnulli Baronio contradicentes contendunt falso ascriptos Milevitano. Sed cum nemo revocare in dubium possit causam hæresis Cœlestii fuisse sub Papa Innocentio in Milevitano Concilio ventilatam, neque convinci possit fuisse hosce 8. Canones falso illi attributos, quamquam iidem quoque pertineant ad plenarium Africæ Concilium Carthage. celebratum, nihil obest, quin dicendum sit fuisse illos octo Canones ad majorem firmitatem resumptos, innovatosque in plenario Concilio, postquam fuerant in minore, hoc est Milevitano sanciti. Id vero vincitur ex eo, quod Concilium secundum Turonense anni 567. can. 20. unum allegat ex his octo sub nomine Milevitani, qui tamen idem Canon citatur a Ferdinando Diacono tit. 18. sub nomine Carthaginensis. Et Cœlestinus Papa epist. ad Episcopos Galliarum octo eosdem Canones attribuit pariter Carthaginensi Concilio.

De hoc anno 418. Prosper in Chronico ista refert: *Honorio Augusto XII. & Theodosio Augusto VIII. Consulibus, Concilio apud Carthaginem habito ducentorum septemdecim Episcoporum, ad Pontificem Zosimum Synodalia decreta perlata sunt, quibus perlatis, per universum orbem hæresis Pelagiana damnata est. Eiusdem Synodi plenariæ sub Zosimo, simulque duarum præcedentium Milevitanæ, & Carthaginensis sub Innocentio, meminit August. epist. 47. his verbis: Quibus scriptum est ad Papam Romana urbis Innocentium de Concilio Carthaginensis Provincia, & de Concilio Numidia & aliquanto diligentius a quinque Episcopis, & qua ipse ad tria rescriptis. Item quod Papa Zosimo de Africano Concilio scriptum est, ejusque re-*
scri-

Scriptum ad universos totius orbis Episcopos missum: & quod posteriori plenario totius Africa Concilio contra ipsum errorem breviter constituimus. Quibus verbis August. indicat, quatuor habitas in Africa Synodos circa Pelagii, & Cælestii errores: duas scilicet sub Innocentio: Milevitanam, & Carthaginensem Provinciales ambas; & alteras totidem sub illius successore Zosimo; primam Africanam in Provincia Zeugitana, cujus erat Metropolis Carthago. Hæc anno quadringentesimo decimoseptimo coacta fuit: alteram deinde plenioram illam ducentorum, & decem, & septem Episcoporum, quæ anno eodem inchoata fuit, nec soluta, nisi postquam a Zosimo Pelagius, Cælestiusque damnati sunt.

Istud vero Concilium Augustinus dicit posterius fuisse, non tam respectu rescripti a Zosimo contra duos hæresiar-chas editi, quam respectu Concilii Africani Provincialis. Ista porro plenaria Synodus Africana ea ipsa est, quæ communiter inscribitur, Concilium Carthaginense sextum. Cæterum quinque illi Episcopi, quos ibidem memorat Augustinus, sunt Aurelius Carthaginis, deinde Alypius, Augustinus, Evodius & Possidius, quorum communis extat epist. de Pelagio ad Innocentium Papam, quæ est inter epist. Augustini 95.

Pelagianæ hæresis toto jam orbe profligatæ patrocini-um suscepit Julianus Memorii Capuz Episcopi filius, & in eadem sede successor, sed mox ob hæresim eadem sede deturbatus. Hic plures conscripsit pro tuendis Pelagii erroribus libros, vir acer ingenio linguaque, & calamo promptus, & disertus, sed procax, & temerarius, qui cum Augustino grande iniit & diuturnum certamen. Emersit deinde Semipelagianorum hæresis dicta etiã Massiliensium, propugnantibus illam in Gallia Cassiano Abbate, Fausto Regiensi Episcopo, Gennadio, Vincentio. Hanc nascentem hæresim sub vitæ suæ finem editis duobus libris de prædestinatione Sanctorum, & de dono perseverantiæ refutavit Augustinus, Litteris e Gallia præmonitus Hilarii, & Prosperi, & post Augustinum Prosper, Fulgentius, aliique magni nominis viri.

PR
cil
Christ
ta hæ
sis Ar
fert e
cundo
gii, &

Istu
anno
parite
nense
folius
Provin
secund
ipse a
Africa
Carth
dum
gianar
to A
tos, e
huc a
liis tr
sequer

Sec
roribu
nus in
diæ c

Pri
los A
num
etiam
rente
buisse
nimir
tur,
nium

CONCILIIUM MILEVITANUM.

PRæclare admonet Baronius, duo fuisse Milevitana Concilia in unum a Collectoribus confusa. Primum anno Christi 402. initio Pontificatus Innocentii, nec dum ab orta hæresi Pelagiana. Huic præfedit Aurelius Carthaginensis Arcadio, & Honorio Augustis 5. Consulibus, ut refert ejusdem præfatio, quæ tamen indebite præfixa est secundo Milevitano Concilio illi, quo fuit examinata Pelagii, & Cœlestii hæresis.

Istud secundum circa prænotatam hæresim coactum est anno Christi 415. ultimo Innocentii vitæ anno, quo eodem pariter habitum fuit in causa eadem Concilium Carthaginense præsidente quoque Aurelio. Eo tamen convenerunt solius Proconsularis Provinciæ, aut pauci etiam vicinarum Provinciarum Episcopi; hoc vero Milevitanum Concilium secundum coegit Sylvanus Numidiæ Primas, qui tamen ipse authoritati suberat Episcopi Carthaginensis universæ Africæ Primatis, ut paulo ante monuimus ad quartum Carthag. Autumat Baronius ad hoc Milevitanum secundum solos pertinere anathematismorum in hæresim Pelagianam canones octo, a plenario deinde Carthagine habitato Africanorum Concilio instauratos, & denuo approbatos, cæteros autem canones Milevitanos ascriptos fuisse, huc a quibusdam Collectoribus, & aliis Africanis Conciliis transportatos. Nos indiscriminatum, ac simul illos prosequemur.

Secunda hæc Milevitana Synodus celebrata fuit Imperatoribus Honorio, & Theodosio Arcadii filio, cui Augustinus interfuit. Est vero civitas Milevis Provinciæ Numidiæ caput.

Primus in isto Concilio Canon, qui est in Africano 79. illos Anathemate percellit, qui sentiunt cum Pelagio Adamum creatum fuisse morti obnoxium, quam non effugisset, etiam si non peccasset. Non inficiatur Synodus primum parentem, quamvis in prima innocentia perseverasset, habuisse tamen in se ipso principia mortalitatis, adversarias nimirum elementorum, ac humorum, ex quibus constituitur, qualitates, & innati caloris vim depascentis primigenium humorem, & ipsam corporis materiam, cujus est natura

tura mutabilis, his adjuget innumeras ab extrinseco destructionis causas Adamo impendentes. Veruntamen cum Innocentem Deus supernaturali præsidio semper conservasset incolumem, ut verissime dicat Apostolus *Rom. 5. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.*

Canon Milevitanus 22. qui est in Africano Concilio 92. edicit, ne Presbyteris, aut inferioribus Clericis permittatur appellatio ad transmarina, sed solum ad Synodos Africæ: non dissentit a canonibus Sardicensibus, qui jus appellandi ad Romanum Episcopum permittunt quidem Episcopis, sed Presbyteris, & inferioribus jus solum provocandi ad Synodos indulget. In Carthaginensi Concilio 6. major fuit circa appellationes ad Romanam sedem disceptatio, de qua plenius eodem loco agemus. Neque vero Carthaginenses Patres, neque hi Milevitani disceptare intendebant de Romani Episcopi supra universalem Ecclesiam præ eminentia, & juridica potestate, ex qua sequitur jus ad ipsum ex omnibus Ecclesiæ partibus appellandi; sed sapienter studebant exitialem illorum abusionem coercere, qui suis prælatis refractarii, prætextu juris appellandi, propriorum Episcoporum judicia, simulque canones Ecclesiasticos, & omnem disciplinam eludendo, seu flagitia, & procacitatem tuebantur, seque debitæ vitiorum suorum correctioni subtrahebant.

Neque desunt eorundem temporum, & locorum exempla similis procacitatis in appellantibus flagitiosis Clericis ad Romanum Tribunal. Apiarius Presbyter Africanus a suo Episcopo Urbano justissime ob gravia scelera excommunicatus Zosimum Papam appellaverat, Romamque profectus illum adeo suis mendaciis adversus Urbanum concitaverat, ut Zosimus in suorum Legatorum ad Concilium Carthaginense communitario mandaverit de Urbano excommunicando, aut Romam evocando, nisi quæ sui officii erant corrigeret. Idem tamen Apiarius postmodum se coram eodem Concilio exhibuit, suaque palam confessus crimina, veniam suppliciter a Patribus petiit, eaque lege obtinuit, ut a Siccensis Episcopatus finibus cujus erat præsul Urbanus, exularet; quamvis honorifice subreptitio Zosimi decreto restitutus, ut eadem ipsa Synodus ad Bonifacium Papam scri-

scripsi
Cartha
Bonifa
est ex
Not
fricani
sic dec
rit, e
ipsis A
Quo
Zosimu
Synodu
set Ep
cerdot
hoc ve
state d
sa fidei
piscopi
cogniti
Mul
di ad
gen. A
na, &
Episcopi
appellan
modi su
ne indig
pellere,
sorum,
gravare
luncam
suri sua
co, quod
esse, qu
sedere s
mibi in
pensis iri
Hæc al
cium pe
cent, se
hi Domi

scripsit, qui Zosimo successerat, ut constat ex Concilii 6. Carthaginense cap. 105. Idemque Patres scripserunt ad Bonifacii quoque successorem Cælestium, ut perspicuum est ex Concilio Africano cap. 101.

Notum pariter est Cælestium juramento a Patribus Africanis damnatum, & ab horum sententia provocantem, sic decepisse Romanum Pontificem, ut ejus gratiam inierit, eumque suis accusatoribus infensum reddiderit, atque ipsis Africanis Patribus multo minus æquum quam decebat.

Quod vero Apiarii Presbyteri provocationem admiserit Zosimus, cum tamen œcumenica, & probatissima Sardica Synodus jus istud Romanarum appellationum solis indulset Episcopis, id extraordinarium fuit. Sed ab impio Sacerdote Zosimus elusus calumniis ejus fidem habuit, ut sibi hoc velut extraordinario casu supra utendum esse potestate duxerit. Appellatio porro Cælestii cum esset in causa fidei ad universalem Ecclesiam pertinente, Romani Episcopi officium erat, judicium hujusmodi ad suam trahere cognitionem, facta de se provocatione.

Multa graviter differit Bernardus circa nimiam appellandi ad Papam multorum licentia lib. 3. de confid. ad Eugen. Appellantur, (inquit) boni a malis, ut non faciant bona, & supersedeant a voce tonitruum sui formidantes. Appellantur Episcopi, ne illicita audeant matrimonia solvere, vel prohibere: appellantur, ne rapinas, ne furtiva, ne sacrilegia, & quæ hujusmodi sunt cohibere ulla tenus, vel punire presument: appellantur ne indignas, & infames personas a sacris officiis, beneficiisve repellere, seu amovere queant. Videas praripi passim partes oppressorum, & prorumpere ad appellandum non tam gravatos quam gravare volentes. Zelatus est Dominus domum orationis factam speluncam latronum. Et cur, inquis male appellati, non veniunt offensuri suam innocentiam, appellantium malitiam convicturi? Dico, quod dicere ad hoc solent, nolumus vexari frustra: in curia esse, qui proctivius, saveant appellantis, cessaris Roma domi sedere satius. Fateor me non omnino decedere his. Quem das mihi in tam crebris appellationibus, qua hodie sunt, qui pro expensis itineris nummum restituerit illi, quem forte appellaris: Hæc aliaque Bernardus. Sane ad supremæ potestatis officium pertinet considerare illud 1. Cor. 6. Multa mihi licent, sed non omnia expediunt: Et iterum: Potestatem dedit mihi Dominus in adificationem, non in destructionem.

Canon 16. Milevitanus, qui verbis iisdem iteratur in Concilio Africano can. 64. Placuit etiam ut petatur a gloriosissimis Imperatoribus, ut jubeant iudicibus dari petitos sibi defensores Scholasticos, qui in actu sunt, vel in officio defensionum causarum Ecclesiasticarum, more Sacerdotum Provincia: ut iidem ipsi, qui defensionem Ecclesiarum susceperint, habeant facultatem pro negotiis Ecclesiarum, quoties necessitas flagitaverit, vel ad obfistendum callide decipientibus, vel obrepentibus, vel ad suggerenda necessaria, ingredi iudicium secretaria. Vidimus de pauperum defensoribus Canonem nonum Concilii Carthaginensis quinti: unde constat tam pauperum, quam Ecclesiarum defensores solitam fuisse Ecclesiam a Principe per supplicationem efflagitare.

Defensorum etiam Ecclesie meminerunt civilia Romanorum jura l. 33. & l. 42. de Episcopis, & cler. 51. defensores aliquando Laici erant: de his enim loquuntur allegata Concilia, & Zosimus Pontifex epist. 1. ad final. de Laicis Ecclesie defensoribus loquitur. Aliquando erant Ecclesiastici: nam Synodus Chalcedonensis can. 25. defensori Ecclesie Constantinopolitane potestatem confert ejiciendi Clericos, & Monachos in ea citra Episcopi beneplacitum existentes, quam certe Laicis non contulisset. Imo eadem Chalcedonensis Synodus saepe Joannem Presbyterum memorat Ecclesie defensorem, Gregorius quoque Magnus saepissime Clericorum meminit Ecclesie defensorum lib. 4. epist. 25. lib. 7. epist. 7. lib. 8. epist. 26. lib. 9. epist. 33. & alibi passim.

Præter illos Ecclesie alii erant regionarii defensores, quos vel Papa, vel Episcopi præficiebant pro tuitione, & suprema administratione jurium, aut prædiorum Ecclesie, maxime in remotioribus regionibus quasi locales Oeconomos, Ad hujusmodi defensores innumeras scribit Epistolas idem Gregorius.

Erant insuper civitatum defensores, quorum tamen erat plane civile officium: sicut enim Romæ erant Consules, Tribuni plebis, & Senatus, ita horum vice in plerisque Imperii urbibus erant pro Consulibus nunc decemviri, nunc triumviri, nunc quartumviri, pro Senatu Curia, & vice Tribunorum defensores, de quibus agunt l. 3. & 4. c. de defenf. civit. l. 1. c. de officio juridici Alexand. horum munus initio quinquennale fuit, sed Justiniani Novella 15.

restrin-

restr
mon
prob
cler
dice

D
Atri
cet
dem
nenf
seque
celeb
runt
thagi
lio.
missi
lippu
Syno
faciu
citra

D
conv
quid
cler
aliis
mina
gine
in pr
conf
in ip
nes,
nalis
Est
Cart
grega
Papa
suo q

restrinxit ad biennium: quam novellam parum scite Balsamon intelligit de defensoribus Ecclesiæ, quos ex eadem probare conatur fuisse semper Laicos Defensores, tam Ecclesiæ, quam civitatum communi Græcorum appellatione dicebantur ἰδιώται.

De Concilio plenario Africano, & Carthaginensi VI.

Duo ista Concilia communiter distingui solent, & ut distincta recensentur a Baronio volente fuisse habitum Africanum ann. 418. uti collocat Prosper in Chronico scilicet Honorio XII. & Theodosio VIII. Consulibus, cui eodem authore Prospero, interfuere 217. Episcopi: Carthaginense porro textum Concilium refert Baronius aliique ad sequentem annum 419. Certe utrumque fuit Carthaginense celebratum, utrumque plenarium fuit, utriusque subscriperunt ducenti decem, & septem Episcopi sub eodem Carthaginensis Episcopo, simul totiusque Africae Primatæ Aurelio. Ex utriusque actis liquet fuisse ad utramque Synodum missos Zosimi Papæ Legatos, Faustinum Episcopum, Philippum, & Afellum Presbyteros: & ab utraque fuisse cum Synodalibus litteris dimissos tres eisdem Legatos ad Bonifacium Zosimi recens defuncti successorem, quod utique citra miraculum fieri non potuit in distinctis Synodis.

Deinde quid rationis esse poterat, ut duæ tam proximæ convocarentur ex universa Africa plenariæ Synodi? Numquid una sufficiebat ad providendum ne detrimentum Ecclesiæ Africanæ paterentur ex hæresi Pelagiana, quæ jam aliis Africanis Synodis Milevi, & Carthaginense fuerat examinata, & explosa? Quod vero scribit Baronius Carthaginensi Concilio sexto, subscripsisse quidem 217. Episcopos in propriis Ecclesiis singulos eorum, sed paucos in Synodo confedisse, id affirmari nequaquam posse inde arguitur, quia in ipsis Concilii actis refertur confedisse in ipso eodem omnes, qui numero 217. subscrinaverant, ut admonet Cardinalis Petronius, & ipse Spondanus Baronii abbreviator. Est itaque sub diversis iisque verissimis denominationibus Carthaginensis, & Africanum unum, & idem Concilium congregatum anno quadringentesimo decimo octavo sub Zosimo Papa, qui suos eo Legatos tres prænominatos direxit, cum suo quatuor capitum commonitorio. Hic profligata est Pe-

lagiana hæresis, hinc missæ Synodi litteræ ad Atticum Constantinopolis, & Cyrillum Alexandria antistitem, pro comparandis Nicænae Synodi germanis exemplaribus. Hic abundanter cumulateque provisum est circa omnem Cleri, Ecclesiæque disciplinam. Et ne Canonum aut librorum dispersorum multitudo confusionem, aut ignorationem pareret, sapienter renovata sunt, & in unum veluti fascem congesta veterum Africæ Conciliorum salubriora decreta, & iisdem verbis huic Synodo inserta, ut sic in unum libellum collecta commodius addiscerentur. Hinc factum, ut quamplurimi hujusce Concilii Canones iis legantur quoque verbis in Milevitano 2. & Carthaginensibus 3. & 5. Sancti etiam Augustinus, & Prosper unius tantum plenarii meminerunt totius Africæ Conc. circa Pelagiana dogmata hic in Chronico, ille in sua 47. epistola.

In hoc ergo Carthaginensi sexto, seu Africano plenario Concilio lectum est monitorium, quod tribus legatis suis Zosimus mandaverat quatuor continens capita. Primo, ut renovetur Nicænae Synodi Canon, quo statuitur, ut quilibet Episcopus Synodi iudicio condemnatus jus habeat ad Romanum Episcopum appellandi, qui alterutro modo poterit causæ providere, sive iudices vicinos Episcopos committendo, sive Legatos ex suo latere in eas partes expediendo. Secundo ne in comitatum hoc est Principis aulam Episcopi sine Synodi, vel Metropolitanæ litteris accedant, post examinatam sedulo, & approbatam professionis causam. Tertio de appellationibus Sacerdotum, aliorumque Clericorum admittendis a propriorum Episcoporum sententiis ad Synodos Provinciales. Quarto de Urbano Episcopo Siccensi, qui Apiarium Sacerdotem iudicio damnaverat, aut excommunicando, aut Romam evocando, si ea quæ corrigenda erant, non corrigeret.

Quod attinet ad hoc ultimum admonuit Synodus Pontificem, quod Apiarius sua tandem crimina, & in proprium Episcopum proterviam, atque calumnias palam in Concilio confessus sit, sequæ Concilii iudicio subjecerit. Quoad vero appellationes Episcoporum ad Romanam sedem, postquam Nicænos Canones Concilium perlegit, nec in monitorio contenta reperit, dixit Augustinus Hipponensis Episcopus Legatus Provinciæ Numidiæ: *Et hoc nos servaturos profitemur, salva diligentiori inquisitione Concilii Nicæni: to-*

taq
fum
mo
&
Att
&
ver
omn
litte
bus
scrip
cius
piar
ne M
ta e
nibu
Nic
mun
tur
Syno
canu
mitta
litis
adven
rit C
Ita
jus e
fatis
1. ar
tiam
fos C
tur,
Afric
his v
mitta
nulla
legato
mitte
tionur
hoc ip
tra C

taque Synodus in illius sententiam consensit, & hoc ipsum Romam rescripsit litteris quas Bonifacius, qui Zosimo nuper defuncto successus erat, recepit. Addiderunt & istud, misisse Synodum ad Cyrillum Alexandriæ, & Atticum Constantinopolis Episcopum, ut ad se integros, & illibatos Nicænos Canones transmitterent: pollicentur vero Africani Patres se Nicænorum Canonum præscripta omnia servaturos. Aliquanto post deferuntur Carthaginem litteræ Cyrilli, & Attici, cum viginti Nicænis Canonibus in Latinum e Græco translatis: Quos ut receperunt, scripserunt Africani Patres ad Cœlestinum, quem Bonifacius paulo ante vita defunctus habuit Successorem, tum Apiarii de quo paulo supra pœnitentiam, tum quæ ex lectione Nicænorum ad se transmissorum Canonum sibi comperita erant: nihilque ibi repertum circa Zosimi de appellationibus Episcoporum commonitorium, nisi quod Canone 5. Nicæno statuitur, ne qui fuerint a proprio Episcopo communionem fidelium exclusi, ab ullo alio Episcopo recipiantur, nisi devoluta appellatione secus fuerit a Provinciæ Synodo judicatum: *Quam ob rem (inquit) impendio deprecamur, ne deinceps ad vestras aures hinc venientes facilius admittatis, nec a nobis excommunicatos ulterius in communionem velit accipere: quia hoc a Nicæno etiam Concilio definitum facile advertet venerabilitas tua.* Nescitur quid ad ista responderit Cœlestinus.

Ita usque adeo accurata Nicæni Concilii conquestio, cuius etiam expressa erat mentio in Zosimi commonitorio, satis arguit Synodi Sardicensis mentionem, quæ legitur c. 1. art. 6. hujus Carthaginensis Concilii sexti esse suppositam, & ab aliquo posterius assutam Laciniam, qui hos ipsos Canones in Concilio Sardicensi, quo utique continentur, legerat. His adde Sardicense ipsum Concilium fuisse Africanis Patribus ignotum, cum scribant ad Cœlestinum his verbis: *Nam ut aliqui tanquam a tua sanctitatis latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo definitum.* Quæ nullatenus dixissent, si Sardicense legissent, aut ex ore legatorum audivissent. Cum hæc Synodus illud ipsum de mittendis a Romano Episcopo legatis in casibus appellationum perspicue decernat Can. 7. Et Augustinus, qui in hoc ipso Carthaginensi Concilio confedit, scribit l. 3. contra Cresconium cap. 34. se nullum agnoscere Concilium Sar-

dicente, nisi Arianorum. Quia ut superius ad Synodum Sardicensem observavimus, Ariani se ex legitimo Sardicæ Conventu subdlexerant, ut perverfos Canones liberius confarent, quos deinde Sardicensis Synodi e mentito nomine venditarunt. Itaque inita etiam cum Donatistis societate, qui Africam pene omnem inceperant, suum per illos Conciliabulum, tota promulgari Africa, & legitimam Synodum supprimitur curaverant.

Et sane dubitandi nullus est locus de veræ Sardicensis Synodi autoritate pari cum Nicæna, cum sit utraque œcumenica, & a Romanis Pontificibus approbata, ideoque prævalere debet cuius Africano Concilio inferioris ordinis, in iis præsertim, quibus Pontifex Maximus obstitisset, ut in hac causa contigit.

Evidentissimum pariter est fuisse antiquissimum appellationum ad Romanum Tribunal usum etiam ante Canones Sardicenses. Excommunicatus namque ab Episcopo Pontii Marcion ad Pium Romæ Episcopum appellans auditus fuit teste Epiphonio hæres. 42. Fortunatus, & Felicissimus a Cipriano Carthaginensi depositi, appellantes admissi sunt a Cornelio Papa testificante ipso Cypriano epist. 55. ad Cornelium Papam. Deinde in Hispania Basilides depositus ad Stephanum Papam provocat, ut idem refert Cyprianus epist. 68. Athanasius a Synodo Tyri dignitate motus Julium Papam appellavit, a quo restitutus fuit. Quæ appellatio præcessit Synodum Sardicensem, ut ex Athanasii, & Theodoriti narratione colligitur. Post Sardicense decretum Joannes Chrysostomus a Theophilo Alexandrino in Synodo exauthoratus, ad Innocentium Papam provocans admittitur, ut constat ex duabus ejusdem ad Innocentium Papam epistolis. Flavianus Constantinopolis Episcopus a Pseudo-Synodo Ephesina gradu motus ad Leonem Papam provocat, ut refert Liberatus in Breviario cap. 12. Theodorus etiam ibidem depositus ad ejusdem Leonis iudicium provocat, ut fidem facit ejus ad Leonem Epistola. Ignatius etiam Constantinopolis Episcopus, ab Episcoporum Conciliabulo sede pulsus, iudicium reclamans Nicolai I. admissus est, ut scribunt Curopalates, Cedrenus, Zonaras. Alios innumeros prætermitto, quorum passim obvia sunt exempla ex omnibus orbis Christiani plagis in epistolis Sanctissimorum Pontificum Leonis, & Gregorii.

Cur

Cur autem Zosimus Sardicense Concilium nomine Nicæni allegaverit, respondent nonnulli fuisse id quoque & Nicæna Synodo definitum, sed ab Arianis una cum multis omnibus aliis ejusmodi Synodi suppressum, solis exceptis viginti, qui Arianæ impietati nihil præjudicant, sed tamen illa omnia decreta permanfisse integra in exemplaribus Romanæ Ecclesiæ, ex quibus ea Zosimus desumpserit. Porro de diminutione Canonum Nicænorum fultus differuimus ad Nicænum ipsum Concilium.

Respondent alii Sardicensem simul cum Nicæna conjunctim habitas fuisse pro una, eademque Synodo, tum quia magna Episcoporum pars, quæ in Nicæna confederat, interfuit pariter in Sardicensi, ut ex subscriptionibus liquet, atque utrobique eadem fidei causa dijudicata fuit. Cæteroque Synodus Sardicensis numerum Oecumenicarum auget; talem enim fuisse illam, liquido constat, quatenus toto ex orbe Christiano, Romani Episcopi studio, & præsentibus ipsius legatis coacta, & celebrata fuit, & tamen non recensetur distincte inter Oecumenicas, eo quod in unam cum Nicæna coaluerit. Ex quo recte conjicitur fuisse a Zosimo dictos Canones Nicænos, qui tamen sunt Sardicenses, quia in Romanæ Ecclesiæ archivis ambarum Synodorum decreta sub eodem Nicæni Concilii titulo connectebantur. Sed jam prosequendi sunt nobis Canones aliquot præsentis Africani Concilii.

Can. 3. *Ut Episcopi, Presbyteri & Diaconi non ordinentur nisi postquam omnes, qui sunt in domo eorum, Christianos Catholicos fecerint.* Habetur iisdem verbis in Concilio item Carthaginensi tertio, can. 18. Ejusmodi zelum ac studium fidei, atque animarum salutis requirebat olim Ecclesia in Clero, ut nemo posset per Hierarchicos ordines sibi eam sponfam acquirere, nisi exemplo Davidis Micholem desponsaturi proferret Philistinorum aliquot præputia, scilicet hæreticorum conversionem.

Can. 6. *Ut prima sedis Episcopus non appelletur princeps sacerdotum, aut summus Sacerdos, aut quid simile sed prima sedis Episcopus.* Insertum est in decreto c. primæ sedis dist. 99. Primam (de qua hic) sedem intellige primatiam Africa. Compellationes quæ factum redolent abhorret exemplo humillimi, & mitissimi sponsi sui Christi Ecclesia; ideoque Romanus Papa tamen revera summus Sacerdos, & Sacer-

dotum princeps, non tamen his quibus legitime pro sua dignitate posset, sed humili titulo utitur servi servorum Dei juxta Christi verbum Luc. 22. *Qui major est in vobis fiat sicut minor, & qui praeessor est sicut ministrator.* Est autem verosimile jam inde a primis saeculis fuisse attributum Romanis Episcopis titulum Pontificis Maximi, & Episcoporum Episcopi, Etenim Tertullianus male erga Zephyrinum Papam affectus, ejusque Edicti pro admittendis ad veniam poenitentibus Mœchis prima verba recitans lib. de pudicitia c. 1. istam praemittit inscriptionem: *Pontifex maximus Episcopus Episcoporum.* Et in Concilio Africano de hæreticis rebaptizandis, Cyprianus tunc temporis non fat bene in Stephanum Papam affectus, sic illum in proloquio praestringit: *Neque enim se quisquam nostrum Episcopum Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore collegas suos ad obsequendi necessitatem adigit.* Et in actis sanctorum Martyrum Sebastiani ejusque sociorum sincerissimis Cajum Papam Tiburtius Chromatii filius nuncupat Episcoporum, quod postea nomen ab aliis eidem affigitur.

Can. 9. *Ut sacramenta altaris nonnisi a jejunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniversario, quo Cana Domini celebratur.* Habetur in c. sacramenta altaris de consecr. dist. 1. Huc illud Tertulliani refertur lib. ad Uxorem cap. 3. *Non sciet maritus quid secreto ante omnem cibum gustes, & si sciverit, panem illum non credit esse qui dicitur.* His convenit D. Augustini in epist. 118. cap. 6. testimonium istud: *Nonnisi a jejunis Corpus Domini rite sumi potest.* Dies Cœnæ Domini Canone isto excipitur, quia exemplo Jesu Christi, eodem die ad vesperam sacrum celebrari mos erat, ad quod fideles etiam cœnatj communicabant. Reperitur etiam iste canon n. 29. in 3. Carthag. Concilio.

Can. 65. *Placuit ut plebes que nunquam habuerunt proprios Episcopos, nisi ex plenario Concilio cujusque Provincia, & primatis, atque consensu ejus ad cujus Diocœsem eadem Ecclesia pertinebat, ac decretum fuerit, minime accipiant.* Sanctum Basilium legimus Cæsarææ in Cappadocia Metropolitē, ut æmulo suo Tyanæ (quæ erat in secunda Cappadociæ Provincia) Metropolitæ suffraganeorum Episcoporum numero prævaleret, erexisse in Episcopalem Salsimorum Ecclesiam, eique Gregorium Nazianzenum quamvis reluctantem præfecisse. Præterea Augustinus (ut ipse de se testatur)

Epist.

Epist. 161. ad Cœlestinum Papam in sua Diœcesis Hipponensis oppido Fussala, sedem novam fecit Episcopalem, cui primum præfecit Episcopum Antonium de consensu Primatis Numidiæ, cui subiecta erat Hipponensis Ecclesia.

Canones octo adversus errores Pelagii, & Cœlestii, qui in Milevitano præcedenti Concilio leguntur, in isto quoque plenario Concilio inserti sunt, ut & Milevitanus canon 22. quo appellationes transmarinæ prohibentur. Huic plenario Concilio subjicitur Epistola Synodica, hinc ad Bonifacium Papam transmissa.

Proper lib. contra collatorem cap. 10. refert ita fuisse ab Africanis Patribus decretum: *Constituimus in Pelagium, & Cælestium per venerabilem Episcopum Innocentium, de beatissimi Apostoli Petri sede prolata manere sententiam, donec apertissima confessione fateantur gratia Dei per Jesum Christum Dominum Nostrum, non solum ad cognoscendum, sed etiam ad faciendum justitiam, nos per singulos actus adjuvari, ita ut sine illa nihil vera, sanctæque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.*

CONCILIUM TOLETANUM I.

Est Toletanum Urbs insignis ad Tagum amnem sita Carpetanorum caput, quæ nunc regio *Castillia nova* dicitur. Primum Toletanum Concilium sub Innocentio I. Papa fuit, & Imperatoribus Arcadio, & Honorio anno Chr. 405. Exstat Innocentii Papæ ad hanc Synodum epist. Ejus cogendæ potissima causa fuit Priscilliani hæresis, quæ sicut cancer per universam Hispaniam serpebat. Itaque plures editi sunt contra illam in hac Synodo can. sicut in aliis Hispanicis Cæsaraugustana, & Bracarensi prima. Severus Sulpitius hujus hæresis historiam exacte describit, quæ Simonis, atque Basilidis artes magicas, Gnosticorum spurcicias infames, & Manichæorum deliria renovabat. Ejus author Priscillianus propterea morti ab Imperii usurpatore Max. addictus est.

Can. 5. Exigit ab omnibus Clericis, ut Missæ quotidie intersint, *Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, & quilibet Ecclesia deputatus Clericus, si intra civitatem fuerit, vel in loco,*

in quo Ecclesia est, si in Ecclesiam ad Sacrificium quotidianum non venerit, Clericus non habeatur.

Canon. 6. *Puella Dei familiaritatem non habeat cum Confessore, aut cum quolibet Laico sanguinis alieni. Similiter Concilium Parisiense sub Gregorio Papa IV. & Ludovico Pio Francorum Imperatore, hæc statuit lib. 2. cap. 46. Ne Clerici, vel Monachi cum Sanctimonialibus colloquantur, nisi ex consensu Episcopi, & ex causa necessitatis. Neve ullus sacerdos alicujus Monialis Confessionem audiat, nisi coram testibus, haud procul adstantibus. Consulito etiam inferius, quæ annotavi ad can. 20. Nicænæ secundæ Synodi, & ad can. 28. Agathensis.*

Can. Toletanus 14. *veterem abolet ritum, quo liberum erat fidelibus, vel intra Ecclesiam absumere sacram Eucharistiam, vel manibus acceptam referre domum: si quis acceptam a Sacerdote Eucharistiam non sumserit, velut Sacrilegus propellatur. Idemque decernitur Cæsaraugustani Concilii can. 3. Obvia passim apud priscos Ecclesiæ Patres occurrunt exempla delatæ in privatas ædes a fidelibus Eucharistiæ, in quibus illa in manus dari solebat intra Ecclesiam. Sic Tertullianus ad uxorem c. 3. Non sciet maritus, quid secreto ante omnem cibum gustes, & si sciverit, panem illum non esse credit, qui dicitur, nimirum Eucharistiam divinam. Et Cyprianus de lapsis, cum (inquit) quadam arcam suam, in qua Domini sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est, ne auderet attingere. Idemque lib. de spectaculis. Qui festinans ad spectaculum dimissus est, & adhuc gerens secum ut assolet Eucharistiam.*

Ejusmodi quidem consuetudine occasionem persecutionum invaluisse probabile est. Cum enim fidelibus liberum non esset ad Synaxes convenire, si quando furtim loco abdito collectam celebrabant, non modo ibi communicabant, sed etiam singuli exceptas de sacerdotum manibus sacratissimas particulas domum reportabant. Quas postmodum jejuni sumebant inter privatas preces. Quæ consuetudo etiam parta Ecclesiæ pace diu multis in locis perduravit. Cujus exemplum in fratre suo Sætyro refert Ambrosius, quod require supra ad can. 22. & 23. Laodicæni Concilii. Gregorius etiam Nazianzenus orat. in funere Gorgoniæ fororis perhibet illam in conclavi suo sacram Eucharistiam aservare cum magna veneratione solitam, precibus aliquando

ad

ad e
fuis
tric
po
trut
sum
oben
Omn
illic
dria
gunt
Basil
c. 36
atro
velis
ta,
quam
discr
puler
guitu
lorun
nem
Ca
cubina
mulier
tione
dicit
strum
gium
cubina
cit no

ad eam fufis , vehementi , quo illa conflitabatur morbo
 fuiſſe liberatam . Baſilius Magnus epifc. ad Cæſariam Pa-
 triciam (quæ etiam allegatur ab Anaſtaſio Nicæno Epifco-
 po in ſuo quæſtionum libro , qui eſt tom. 6. Biblioth. Pa-
 trum) ſic ſcribit : *Aliquem vero manu propria communionem ſu-
 mtere , ubi non eſt ſacerdos minime grave eſſe ſupervacaneum eſt
 obſtendere , propterea quod res ipſa longa conſuetudine probetur .
 Omnes enim qui ſunt in deſertis Monachi , ubi non eſt Sacerdos ,
 illic habentes communionem , ex ſeipſis illam ſumunt . Alexan-
 dria autem , & in Ægypto unusquiſque ex Laitis qui illic de-
 gunt , maxima ex parte communionem habent domi ſua .* Hæc
 Baſilius . Simile refert Gregorius Magnus lib. 3. Dialog.
 c. 36. de Maximiano ejuſque ſodalibus navigantibus , qui
 atroci tempeſtate jaſtati , clavo deperdito , malo effraſto ,
 velis laceratis , & in undas diſperſis , & nave fluctibus obru-
 ta , ſacram in tanto diſcrimine ſumpſerunt Euchariftiam
 quam penes ſe habebant , cujus mirifica virtute præſenti
 diſcrimine erepti , ad portum denique incolumes omnes ap-
 pulerunt . Quibus etiam testimoniis , & exemplis hoc ar-
 guitur fuiſſe plerumque in uſu apud primitivorum ſæcu-
 lorum fideles Eucharifticam ſub unica ſpecie communio-
 nem .

Can. 17. *Is (ait) qui uxorem non habet , & pro uxore con-
 cubinam habet , a communionem non repellatur : tantum ut unius
 mulieris , aut concubina , aut uxoris , ut ei placuerit ſit conjun-
 ctione contentus .* Habetur cap. is qui diſt. 34. Concubinam
 dicit (ut ibi admonet Gratianus) quæ ſine dotalibus in-
 ſtrumentis , aliifque ſolemnitatibus aſciſcebatur in conju-
 gium . Cujus teſtimonium idem Gratianus adducit c. con-
 cubinæ , & c. ſolet 32. q. 2. Eadem quoque Juſtinianus edi-
 cit novella 18. cap. 5.

Synodus Ephesina Oecumenica.

Ephesi quæ est minoris Asiæ Metropolis coactum fuit Oecumenicum Concilium occasione Nestorii Hæresiar-
chæ, temporibus Cœlestini Romæ Episcopi, & Impera-
torum Theodosii secundi, & Valentini III. Nestorius qui
præfedit generali Constantinopolitano Concilio successorem
in sede urbis Regiæ Episcopalis habuit Joannem Chryosto-
taum, hunc excepit Arsæcius, Asiaticum Atticus, Atti-
cum Sisinnius, Sisinnium Nestorius Germanicia, quæ An-
tiochenæ subest Ecclesiæ, oriundus. Hic novo, & perni-
cioso dogmate Mariam Virginem negavit esse Θετόκον,
hoc est Deiparam, solumque illi Christiparæ nomen asser-
bat. Geminas quippe Christo personas assignens divinam,
humanamque, consequenter docebat Mariam Virginem ge-
nuisse personam humanam, prorsus a divina discretam.
Cumque virus suum late propagare Nestorius tum voce,
tum scripto niteretur, graves per omnem Ecclesiam tur-
bas excitavit.

Huic se constanter Cyrillus opposuit Alexandrinus Patri-
archa. Hic Nestorium scriptis primum amantissimis litteris
de sententia prave concepta dimovere conatus est; præci-
puum fidelium omnium, maxime vero Episcoporum officium
esse ducens, fidei periclitanti suppetias ferre. Quod ibi-
dem his verbis æternæ memoriæ commendandis protesta-
tur, πῶς ἐν τῷ σιωπῆσαι πίστεως ἀδικησέως, ἢ πῶς τῶν δι-
εραμείων; ἢ ἐπεὶ παρασπόμεθα τῷ βήματι τῆς Χεῖρῆς; ἢ ἐπι-
λογησόμεθα δὲ τῆς ἀκαίρου σιωπῆς εὐκα; καὶ τοι τετραμέσους
παρ' αὐτῆς πρὸς τὸ λέγειν ἃ δεῖ.

Cum igitur fides tam insigniter læderetur, totque pas-
sim perverterentur, cui tandem tacere hic licuit? an non
ante tribunal Christi sistemur? an intempestivi silentii ra-
tionem reddituri non sumus, præsertim nos qui ea de cau-
sa hunc in locum provecti sumus, ut quæ oportet prædi-
cemus? Quin etiam Joannes ipse Antiochenus Patriarcha,
qui postea contra fas omne partes Nestorii adversus Cy-
rillum acerrime defendit, hortatorias litteras (quæ in
prima Synodi Ephesinæ parte continentur) ad Nestorium
scripsit, ut a concepso errore resliret, atque fidem Eccle-
siæ,

fiat,
re a
Nest
Qui
Conc
decer
tra q
scopa
catur
cente
bus a
cui C
vices
Cyr
piscop
Nesto
tuor a
litteri
lam a
decim
que fi
quibus
Theod
xit, a
neum
etiam
crebre
Theod
lidissim
rillum
Omn
fit vis
lendas
multos
cipum
te Apo
Christi
tiochen
ptant e
concilia
rum Ne

ſiæ, pacemque laceſſere deſineret. Interea ſcribunt hac de re ad Cœleſtinum Romæ Episcopum ſeorſim Cyrilus, & Neſtorius nihil ſuum dogma diſſimulans, ſed propugnans. Quibus acceptis Cœleſtinus Romæ multorum Episcoporum Concilium coegit, in quo damnatus eſt Neſtorii error, cui decem indulgentur ab huius decreti notificatione dies, intra quos niſi errorem publice ejuraverit, dignitas illi Episcopalis abrogatur, & de fidelium communi ſocietate reſecatur. Reſtituuntur autem quotquot Neſtorius contradicentes ſibi a communionem Eccleſiæ, vel a ſacris functionibus abſtraxerat. Horum executio Cyrillo committitur, cui Cœleſtinus Apoſtolicæ ſedis Legati officium, ſuaſque vices, & poteſtatem demandat.

Cyrillus itaque Alexandria Synodum ſibi ſubditorum Episcoporum habuit, in qua duodecim excuſi ſunt adverſus Neſtorianam impietatem anathematiſmi, quæ etiam quatuor ad Neſtorium delegavit Episcopos cum Synodalibus litteris, qui eum commonerent, atque anathematiſmos palam approbare ſuaderent. At ille miſſos a ſe repulit, duodecim illa capita anathematizavit, majorique in quoſcumque fideles crudelitate deſæviit. Tandem ad ſedandas iſtas, quibus Eccleſia conflictabatur, procellas, interpellatus Theodoſius Auguſtus Synodum Epheſi Oecumenicam indixit, ad quam commiſit ad compeſcendos tumultus Iræneum, & Candidianum Neſtorio conjunctiſſimos, in quem etiam Theodoſius erat animi propenſioris. Nam cum increbrefcente Neſtorii hæreſi, Cyrilus illam tribus libris ad Theodoſium & Reginas Eudociam, & Pulcheriam miſſis ſolidiſſime confutaſſet, Neſtorio patrocinans Theodoſius Cyrillum acerbioribus litteris perſtrinxit.

Omnium ſæculorum experientia perſpectum eſt, quanta ſit vis aulicæ propenſionis ad res fidei, & Eccleſiæ convellendas. Cum enim cupiditas, ambitio, & æmulatio per multos etiam Episcopos tranſverſos agant, hinc ſit, ut principum injuſtis deſideriis ut plurimum adblandiantur, dicente Apoſtolo: *Omnes qua ſua ſunt quarunt, non qua Jeſu Chriſti.* Dum Epheſum conveniunt antiſtites, Joannes Antiochenus eique ſubjecti Orientis Episcopi occaſiones captant evitandi condemnationem popularis ſui Neſtorii, & conciliandæ ſibi gratiæ principis & duorum ejus Legatorum Neſtorio prorsus addiſtorum. Cum itaque illi moram

con-

consulto trahere viderentur, his absentibus generale Concilium Ephesi apertum est ann. Chr. 431. ubi ter citatus Nestorius, & ex pernicacia iudicio sistere se recusans, adductis approbationibus, atque sedulo examinatis ipsius libris, & litteris, hæreticum præfractum, & obstinatum declaravit, abdicavitque Episcopatu sacra Synodus.

Quinto inde die Joannes cum suis advenit Episcopis, inter quos eruditionis, & eloquentiæ laude præcallebat Theodoritus Cyri in Palæstina Episcopus. Isti se non fuisse diutius expectatos acriter conquesti, suisque privatis affectibus etiam in evidentem totius Ecclesiæ Christi perniciem indulgentes, privata ibidem conflata Synodo confestim acta legitimi Concilii rescindunt, & ulciscendi cæca perciti cupiditate Cyrillum Alexandriæ, & Memnonem Ephesi Episcopos damnant quasi Apollinaris hæresi contactos, quæ animam intellectualem, & humanam removebat a Christo, ut ejus vicem occuparet divina Verbi persona. Quod tamen dogma nunquam in mentem Patrum Ephesinorum venerat: nihil enim repugnat unicam esse in Christo, eamque divinam personam, cum integra completaque ex anima, & corpore humanitate: *sed occasiones* (ut ait Salomon Prov. 18.) *quærit, qui vult ab amico discedere, omni tempore erit exprobrabilis.* Illis igitur aucupandus erat tamen etiam fallissimus prætextus, ut possent adversarios infectari cum specie nonnulla justitiæ.

Cum Antiochenæ factionis Episcopis conspirant unanimes comites Candidianus, & Irenæus, & litteras ex legitima Synodo profectas dolose intercipiunt, multis per proprias litteras calumniis Imperatorem, & aulæ proceres adversus Orthodoxos Patres insensos reddunt. Mandato Theodosii Cyrillus, & Memnon in carceres detruduntur. Nec minus tamen legitima Synodus suo fungi pergit officio plusquam 200. constans Episcopis, & harum tempestatum auctorem Joannem frustra delinire, ac pellicere conata, tertio tandem citatum, & contumacem excommunicat, & deponit.

Contigit tandem ut elusis comitum exploratoribus, Concilii legitimi litteræ justarum querelarum plenæ per virum fidelem, sub ementito mendici habitu arundinæ inclusæ deferrentur ad Theodosium, ejusque sororem Pulcheriam eximiam pietatis, & prudentiæ virginem, aliasque spe-

atæ

atæ
verita
hibet
admiss
Monar
fessus
Arina
felicien
divina
quaque
dosio i
tu, pa
tales c
lio leg

Hujus
stantiæ
risque
postolis
ipsa pra
tur, sa
Egredia
do Ant
non cor
iam sch
rentur

Antio
copi po
reret,
aliis M
aliis Ev
Cyri n
consulto
omnesq
convene
dicare
hanc Sy
tiochen
cilium e
imperan
Niciphe
nis voc

statæ virtutis personas, quibus satagentibus Theodosius rei veritate comperta, benevolum se tandem sacræ Synodo exhibet, acta per Candidianum, & Iræneum revocat, & admissis legitimæ Synodi decretis, Nestorium in pristinum Monasterium Antiochenum in quo Monasticen olim professus fuerat, & postremo ne Monachos, aliosque falsa doctrina pervertere pergeret, Oasin relegat, ubi vitam infelicem calamitoso exitu conclusit, verminante ipsius per divinam ultionem blasphema lingua. Libri ejusdem undequaque conquesti flammis absumpti sunt. Denique Theodosio interveniente cum magni Simeonis Stilicis intervenitu, pax inter Cyrillum, Joannemque, cæterosque Orientales conciliata fuit. Istique in integrum restituti, Concilio legitimo lubentes acquieverunt.

Hujus Synodi par. 4. act. 7. requirentibus Rhegino Constantiæ Cypri Episcopo totiusque insulæ Metropolita, cæterisque Cypri Episcopis asserentibus deductum jam inde ab Apostolis privilegium, ut non ab Antiocheno antistite, sed ab ipsâ provinciæ Cypri Synodo Episcopi Insulares ordinarentur, sancta Synodus hoc eisdem privilegium confirmavit. Egregiam Cypri præfules nacti sunt opportunitatem, quando Antiochenus, & alii Orientales Episcopi non modo non contradicebant in hac causâ, utpote absentes, sed etiam schismate se a Sacra Synodo divulserant, ut sic mererentur propriis excidere juribus. Occasione quidem veteris Antiocheni schismatis, quando plures in illa creati Episcopi populum sic distrahebant ut pars uni pars alteri adhereret, quæ divisio 48. duravit annos quibusdam Eusojo, aliis Meletio, aliis Paulino, aliis postmodum Flaviano, aliis Evagrio addictis, hanc divisionis diuturnæ occasionem Cypri nacti, quasi *αὐτοκέφαλοι* cœperunt res suas gerere inconsulto Antiocheno Patriarcha. Ubi vero schisma desiit, omnesque Antiocheni in unum Alexandrum Episcopum convenerunt, tunc Alexander jus pristinum e Cypriis vindicare conatus est apud Innocentium Papam annis ante hanc Synodum triginta. Innocentius judicavit Cyprios Antiocheno subjeci, ut constat ex ejusdem Epist. 18. post Concilium etiam Ephesinum eadem iterum contentio recruduit imperante Zenone. Narrant enim Cedrenus in Zenone, & Nicephorus l. 16. c. 37. Petrum Cnapheum, seu ut a Latinis vocatur Fullonem Episcopum Antiochiæ de Cypriis jura

jura Patriarchalia repetere molientem causa cecidisse, cum eodem ipso tempore ex divina revelatione Barnabæ Apostoli corpus in Insula effossum fuisset cum Evangelio Matthæi ejus pectori imposito, quod Barnabas vivens manu sua descripserat. Qua re motus Zenon voluit deinceps Ecclesiam Constantiæ censeri Apostolicam; & a potestate Antiochenis immunem. Videndus noster Morinus l. i. Exerc. Eccl. cap. 4.

Ex multis liquet hujus Synodi locis habitam fuisse in Ecclesia Mariæ dedicata, cujus patrocinium sancta Synodus susceperat. Est vero speciali nota dignum quod scribunt Ephesini patres in Synodica ad Clerum, & populum Constantinopolitanum epistola; Deiparam Virginem cum Evangelista, & Apostolo Joanne Ephesum ex Judæa profectam, illic reliquam vitam usque ad felicissimum obitum transegisse.

CONCILIUM ARAUSICANUM I.

Arausio Civitas Cavarum est in secunda Narbonensi Provincia; cujus Episcopalis Ecclesia suffraganea est Arelatensi Metropoli. Hic convocatum Concilio fuit anno Chr. 441. sub Leone I. Pontifice, imperantibus Theodosio Secundo, & Valentiniano tertio. Præsedit Hilarius Arelatensis, confedit Eucherius Lugdunensis, ambo subscripti.

Canon. 1. *Si quis quacumque necessitate in Baptismo chrismatus non fuerit, hac de re, cum se ad confirmationem ille presentabit, admonetur Episcopus, ut ipsum in primis ungat in vertice, quod erat faciendum in Baptismo, deinde in fronte pro Confirmationis Sacramento, ut habeatur necessaria Chrismatio repetita.* Multa iste Can. edocet. Primo eum qui baptizatur ungendum esse Chrismate in vertice a quocumque Presbytero ex officio baptizante. Secundo, si defuerit ille in baptisimate ritus, esse alias, maxime vero in confirmationis Sacramento supplendum. Tertio, nec suppleri sola confirmatione, cum sit bis in illa chrismandus quisquis non fuerit in baptismo chrismatus. Quarto, hanc cæremonialem in baptismo Chrismationem faciendam esse in vertice, at vero Confirmationis Chrismationem in fronte. Quinto, esse necessariam utramque Chrismationem.

Ama-

A
Eccle
gendu
in Gel
a Pres
addit
Scopo
ptizat
do Cl
profer
sanctu
stolus
officiu
Con
Episco
cet ve
firmat
cem ei
3. epist
scopi (C
tos Chr
citatur
95. qua
sed fal
Ephes
pus. C
Presby
tur a
tamest
sacerdo
fente
Nota
27. Ut
Apostolis
piscopi
manus
stolis S
ri expr
cet aut
positio
tur, &

Amalarius Fortunatus Episcopus Trevirensis lib. 1. de Eccles. offic. cap. 27. postquam docuit statim a baptismo un-
gendum esse Neophytum in vertice , ita subjungit : *Sicut in Gestis Pontificalibus legitur Beatum Sylvestrum instituisse , ut a Presbytero ungeretur Chrismate Neophytus in cerebro* . Deinde addit , hanc fieri posse unctionem a Presbytero etiam Episcopo præsentè , cum tamèn solus possit Episcopus dare baptizatis Spiritum sanctum per manus impositionem , un-
gendo Chrismate non in vertice , sed in fronte . Super quo profert historiam Philippi Diaconi non valentis Spiritum sanctum dare baptizatis a se Samaritanis , quia nec Apostolus ; nec Pontifex erat : unde necesse fuit mitti ad hoc officium Petrum , & Joannem Act. Apost. 8.

Constat ex Conciliis Florentino , & Tridentino solum Episcopum esse ordinarium Confirmationis ministrum . Docet vero S. Thomas 3. q. 72. art. 11. extraordinarium confirmationis ministrum posse ex delegatione Papæ , simplicem esse Sacerdotem . Idque probatur ex Gregorio magno l. 3. epist. 29. ad Januarium Episcopum Calaritanum 1. *Ubi Episcopi (inquit) desunt , ut Presbyteri etiam in frontibus Baptizatos Chrismate tangere debeant , concedimus* . His enim verbis citatur a Thoma , & pariter a Gratiano c. pervenit dist. 95. quamvis alii aliter legant Testatur quoque vetustissimus , sed falso attributus Ambrosio Commentarius in Paulum ad Ephes. 4. *In Ægypto Presbyteri consignant , ubi non est Episcopus* . Canon quidem 20. Toletani Concilii primi mandat Presbytero Chrismationem absente Episcopo , sed exponitur a nonnullis de cæremoniali Chrismatione baptismi ; tamerù doceat Amalarius Fortunatus hanc fieri a simplici sacerdote in cerebro Chrismationem etiam Episcopo præsentè .

Notanda ergo hæc Amalarii verba sub finem dicti cap. 27. *Ut ab Episcopis solis inungatur per manus impositionem , ab Apostolis acceptum est* . His enim perspicue declarat ipsam Episcopi actionem , qua frontem manu intingit esse ipsammet manus impositionem qua juxta Act. c. 8. dabatur ab Apostolis Spiritus sanctus , & quidem v. 18. manus in singulari exprimitur , quia unctio hæc sacra fit unica manu . Licet autem alibi dicatur circa confirmationem manuum impositio , id nihil obstat , quia de pluribus Apostolis loquitur , & sic de pluribus manibus , quamvis singuli seorsim

unicam manum adhiberent . Addit Amalarius per manus impositionem efformari crucem super fideles eodem loco , ubi Pontifex Aaronicus in aurea lamina insculptum Dei nomen ineffabile portabat . Igitur uno eodemque contactu in confirmatione imponitur manus , frons Chrismate linitur , & signum crucis efformatur . Itaque inaniter recurunt scriptores aliqui ad specialem Christi dispensationem , ut Apostolis liceret pro Chrismatione uti manuum impositione .

Can. 3. præscribit , ut qui pœnitentiam acceperunt , si ea nondum peracta e vita excedunt , communicent Sacramento viatici , sine manus impositione : sed si supervixerint , in statum pœnitentium redeant , donec completo pœnitentiæ decursu manuum impositionem , seu reconciliationem accipiant . Hæc eadem jam edixerat Synodus Nicæna can. 13. Hæc ergo Concilia Nicænum , & Arausicanum , simulque Ancyranum can. 6. & Agathense can. 11. & Innocentius I. epist. ad Exuperium definiunt , ubi est periculum mortis ministrandam esse pœnitentibus Eucharistiam , nondum completo pœnitentiæ præscripto a canonibus tempore . Observandum hic non esse credibile , admissos fuisse pœnitentes ægrotos ad sacrum viaticum absque sacramentali absolutione privata : manuum itaque impositionem , quæ differebatur post sacrum viaticum , & expletum pœnitentiæ canonicum tempus , intellige solam publicam , & solemnem , quæ publicam pœnitentiam quasi fibula claudibat , & pœnitentem in communem fidelium statum , & ordinem restituebat .

Can. 4. *Pœnitentiam desiderantibus etiam Clericis non esse denegandam* . Consulito quæ circa vel interdictam , vel permissam Clericis pœnitentiam disserui ad Concilii Carthaginensis 4. can. 68.

Canon 5. sancit Ecclesiarum immunitatem , ut qui ad eas confugerint , extrahi nequeant . Habetur c. eos qui ad Ecclesiam dist. 87. Idemque sancitur in Concilio Aurelianensi primo can. 1. & in Aurelianensi quarto can. 21. Quæ cum sint Gallicana Concilia , non servantur tamen in toto Gallicano Regno circa confugientes reos delictorum . Enim vero , ne ista immunitas feret impunitas criminum , cautum est Edictis Francisci I. ann. 1539. art. 166. & Henric. III. ann. 1585. ut rei , contra quos Judex capturam

decre-

decreverit, ex locis etiam sacris abducantur. Apud Gentiles quoque asyla erant in sacris locis constituta, ne ad ea confugientes inde divelli possent, refertur act. Sylvestri, Constantinum contulisse his qui ad Ecclesias confugissent, immunitatem. Quam constitutionem suadente Eutropio Eunuchus potentissimo simul, & flagitiosissimo Arcadius contraria lege abrogavit, quæ tertia est in Codice Theodosiano sub tit. de his qui ad Eccl. confu. divina tamen ultione Eutropius ipse ob innumera scelera deponitur ad supplicium: ipse tunc ad Ecclesiam fugit, cujus violaverat paulo ante immunitatem. Chryostomus suggestu conscenso illam in Eutropium, quæ adhuc superest, illustrem orationem habuit, nec eum prius scivit a frementibus militibus, & magistratibus adduci, nisi præstito a Magistratibus de vitæ ipsius securitate iurejurando. Ipse vero dignitate omni, & opibus expoliatus in Cyprum relegatus fuit. Hanc reorum ad Ecclesias confugientium immunitatem renovavit Imperator Leo I. leg. præsentis lege c. de his qui ad Eccl. confu.

Can. 8. vetat ordinari Clericum alienum absolute aut proprium in aliena Diocesi, nisi accedat Episcopi consensus ad quem pertinet vel Clericus, vel Ecclesia. Eiusmodi sanctiones frequentes in Conciliis occurrunt, in Sardicensi can. 15. in Carthaginensi 3. can. 20. & 21. In Trid. sess. 6. c. 5. & sess. 23. c. 8. & 9. & in decreto Gratiani c. placuit & c. Episcopus 7. 8. 1.

Can. 12. *Subito obmutescens prout statutum est baptizari, aut pœnitentiam accipere potest, si voluntatis praterita testimonium aliorum verbis habet Sacerdos, aut presentis in suo nutu.* Huic similem superius exquire can. 76. Concilii Carthag. quarti, quem canonem innuere videntur prædicta verba: *Prout statutum est.*

Can. 14. permittit energumenis, ut omnimode communicent, si se sollicitudini clericorum tradant, monitisque obtemperent, virtute sacramenti muniendi contra demonum aggressiones. Priore quidem sæculo energumeni simul cum cathecumenis, & pœnitentibus a sacra communione, divinitusque mysteriis post Evangelii prædicationem, jubente Diacono foras emissi arcebantur, ut docet in Hierarc. Eccles. Dionysius.

CONCILIUM VASENSE, SEU VASIONENSE.

VAsione Vocontiorum oppido in secunda Narbonensi provincia Concilium celebratum est sub Leone Papa I. impetante Romæ Valentiniano tertio, Chr. anno 442. haud recte dictum a Baronio Vasatense. Vasio suam hodie quoque veterem, retinet denominationem. Meminit hujus Plinius, Mela, Ptolomæus.

Can. 4. *Eos excommunicat, qui defunctorum oblationes retinent, aut Ecclesia reddere morantur: Quia (inquit) fideles de corpore decedentes votorum suorum plenitudine, & pauperes præsidio elemosina, & necessaria sustentatione fraudantur. Vocatque hujusmodi retentores sacrilegos. Citatur nominatim Vasensis hic canon in Concilii secundi Arelatensis can. 47. juxta Sirmundi editionem ibidemque confirmatur. Citatur pariter in decreto cap. qui oblationes 1392. Idemque statuitur in Concilio Matifconensi primo can. 4.*

CONCILIUM ARELATENSE II.

Nescitur quo tempore sit habitum, nisi quod pro certo est, subsequutum fuisse Arausicanam primam, atque Vasionensem Synodum; ambarum quippe meminit. Itaque præpostere collocat Binius sub Pontificatu Siricii, qui tamen longe tria ista Concilia præcessit.

Hujus Arelatensis can. 2. & 3. circa sacri Cleri cælibatum superius allegavi, satisque hac de re disserui in observationibus ad Nicænum can. 3.

CONCILIUM NANNETENSE.

HUjus quoque Gallicani Concilii tempus ignoratur. Nota dignus est ipsius can. 1. qui & ab Ivone citatur decreti par. 2. c. 122. *Ut Dominicis, & festis diebus Presbyteri antequam missas celebrent, plebem interrogent si alterius Parochianus in Ecclesia sit, qui proprio contempto Presbytero ibi missam velit audire. Quem si invenerint, statim ex Ecclesia abjiciant, & ad suam Parochiam redire compellant. Similiter interrogent si aliqui discordantes sint, qui inter se litem implacabilem*

habeant, & si iuventi fuerint, statim reconcilientur. Quod si ~~re-~~
 uerint pacem suscipere, ab Ecclesia rejiciantur, usquequo ad
 charitatem redeant. Non enim possumus munus, vel oblationem
 ad altare afferre, donec prius fratri reconciliemur (Matth. 5.)
 His ita peractis Sacerdotes missarum solemnia rite peragant. Huic
 consentit can. 31. Arelatenlis Concilii secundi: Hi qui pu-
 blicis inter se odiis exardescunt, ab Ecclesiasticis conventibus sunt
 removendi, donec ad pacem recurrant.

Prior vero hujus Nannetensis canonis pars de audiendo
 in propria Parochia sacro, iteratur sequenti Can. 2. Ut nul-
 lus Presbyter alterius Parochianum nisi in itinere fuerit, vel pi-
 citum ibi habuerit, ad missam recipiat. Eodem spectat Con-
 cilium Tridentinum sess. 24. cap. 4. de reformat. multæ-
 que constitutiones a S. Carolo in multis Synodis Mediola-
 nensibus editæ. His tamen derogat constantis totoque pro-
 pmodum orbe Christiano recepta contraria consuetudo.

Synodus Chalcedonensis Oecumenica.

EXacto hæresiarcha Nestorio Maximianus Constantino-
 polis Ecclesiam rexit, hunc deinde Proclus excepit,
 Proclus Flavianus, qui cum Synodum Episcoporum triginta
 regnante juniore Theodosio Constantinopoli celebraret,
 Eusebius Dorylæi Episcopus oblato libello exposuit Syno-
 do, Eutycheten Presbyterum, & Monasterii quod cele-
 berrimum erat in urbe regia Archimandritam, prætextu
 declinandæ erroris Nestoriani, ambas Christi naturas ita
 confundere, ut in unam mutua commitione coaluisse diceret.
 Ter missis a Concilio Legatis citatus Eutyches fi-
 ctitiis excusationibus tergiversatus est. Et demum tertia
 citatione septem dierum petivit inducias, quibus suam
 quam fingebat affectam valetudinem confirmaret. Interea
 Chrylaphio Eunuchus, qui gratia Imperatoris præ cunctis
 aliis prævalebat, quique amicitia erat Eutycheti conjun-
 ctissimus (fuerat quippe ab Eutychete de sacro fonte le-
 vatus, idemque Flaviano dudum erat per privatas simulates
 infensus) suam causam impense commendat hæresiarcha.
 Hujus avide suscepto patrocínio Eunuchus Theodosio sua-
 det, ut Florentium Patricium cum potestate jubeat Syno-
 do interesse. Theodosii mandatum detulit ad Synodum ma-
 gnos Silentiarius, cum quo Monachis suis comitatus, præ-

torianorum que militum satellitio stipatus advenit Eutyches, arrogantia tumens, & perversa. In his rerum angustiis Florentium gratulabundi Patres excipiunt, multumque Theodosio debere præ se ferunt, quod clarissimi viri, cujus fides religioque perspecta sit præsidio, Synodum permuniisset. Eutyches mandato Synodi suum exponit sensum: admonetur a Patribus ne contra receptam in Ecclesia fidem quidquam innovaret, utque abjurato errore ad Ecclesiam rediret unitatem. At ille in contumacia persistens, tandem Sacerdotio, & Monasterii præfectura dimovetur, subscribentibus 30. Episcopis, & 23. Abbatibus.

Sic ille condemnatus immanibus adversus Synodum intemperis furit, quam libellis per compita, & fora civitatis affixis proscindit, novasque pro se factiones ubique constat. Quin etiam ad Leonem Romæ veteris Episcopum scripto conquestus est, Nestorianam hæresim per Flavianum Constantinopoli revixisse, & in dies augeri: seque fidem Ephesinam, qua par est constantia prædicantem fuisse Nestorianum factione oppressum, & ordine motum, neque ullatenus auditum, dum Apostolicam sedem appellat. Huic Leo plenas benevolentia litteras rescripsit: sed acceptis deinde Flaviani litteris cum omnibus Synodalibus actis, damnationem Eutychem approbavit. Hoc exclusus effugio Eutyches, per summum nefas a Synodi, & summi Pontificis iudicio, ad Theodosii tribunal provocavit. Annuit Imperator a Chrysaphio persuasus, novamque Synodum indicit: concurrant, & tumultuantur Eutychiani Monachi, multique ex aula, & de plene partibus hæresiarchæ additi. Verum ista quoque Synodus audito illo, & exploratis prioris Synodi actis, hanc suo iudicio confirmavit, & ita Flaviani sinceritas, & Eutychem perversitas luculentius innotuit.

Eutyches ad suæ causæ pene comploratæ subsidium discordiam inter Episcopos ferere aggreditur. Dioscorum itaque olim magni Cyrilli Alexandrini Diaconum, & nunc in Alexandrino Patriarchatu indignissimum successorem, projectissimæ nequitie hominem plurimis adulteriis, sacrilegiis, rapinis, & homicidiis inquinatum, Chrysaphii clientem, & Flaviano propter sedium æmulationem, morumque contrarietatem infensum, in suas facile partes allicit specie suadæ contra Nestorianos fidei, quam præcessor eius in

Ephe-

Ephesina Synodo strenue propugnauerat. Agit per litteras cum Theodosio Dioscorus, tantas controversiarum difficultates non fuisse privatis aliquot Episcoporum hostiliter aduersus Eutychem affectorum conventibus dijudicandas, sed esse per Oecumenicam Synodum dirimendas. Huic obstite suggestioni Flavianus, & Leo Pontifex reclamavit. Sed urgentibus Crylaphio, & Dioscoro, Theodosius Synodum novam, & Oecumenicam indixit Ephesi celebrandam post annos a prima Ephesina novemdecim, ad quam Leo suos direxit Legatos duabus instructos Epistolis, una ad Synodum, altera ad Flavianum, quibus Catholicam fidem aduersus Eutychem præstigijs egregie elucidat.

Ad eam itaque Synodum convenerunt Dioscorus Alexandrinus, Domnus Antiochenus, Joannis illius qui priori Ephesinæ Synodo præfracte obsisterat successor, Juvenalis Hierosolymitanus, & Flavianus Constantinopolitanus. Ad Synodum Theodosius Barsumain Archimandritam misit, qui nomine totius ordinis Monachorum, & Imperatoria fretus autoritate, antistites insectaretur qui Eutychem damnaverant. Misit præterea comitem Elpidium istius Synodi defensorem seu conservatorem, cui dedit in mandatis, ut Episcopis a quibus fuerat damnatus Eutyches, omnem iudicandi potestatem adimeret.

Tam infaultis, & iniquis auspicijs coacta Ephesi Synodo, jubet Elpidius ante omnia de actis Constantinopolitanæ sub Flaviano Synodi quæstionem haberi. Obstant Legati Apostolici & primum omnium litteras Leonis postulant recitari. Obstrepit cum suis Eutyches: Legatos in invidiam trahit, & suspicionem, ut Flaviano addictos, & apud eum prafos. Concitatur aduersus eos tumultus, denegatur eis in sedendo primatus, quem sibi Dioscorus vindicat. Abscedunt Synodo Legati, sed paulo post revocantur. Interea valida trecentorum Monachorum manus in Synodum irrupit, multos secum trahens armatos milites, cum quibus occulte Dioscorus conspirabat. Horrendis vociferationibus complentur omnia, raptantur, & verberibus afficiuntur sacri Episcopi, notariis digiti effringuntur, tabulæ Synodi discerpuntur Flaviano nisi interrogato silentium indicitur, & Antistites ejus affectæ in vincula conjiciuntur.

Tum demum soli affectæ Dioscori omne sibi iudicium cau-

ſæ hujus uſurpant, Domnum Antiochenum ſuo dejiciunt Episcopatu, ſimulque Theodoritum Cyri, & Ibami Edeſſæ, utrumque abſentem, & indicta cauſa. Qui vero interſunt Episcopi partim ſpontanei Eutychiani, partim metu adacti, puris, & albis membranis ſuſcribunt, in quibus quid eſſet ſcribendum magna pars ignorabat. Legati Apoſtolicæ clam inter gladios, & haſtas elabuntur ex illo Concilio malignantium, poſtquam fruſtra reclamant, proteſtatiſque ſunt. Denique in iſta Latronum Synodo (ſic enim & jure merito Græci *ληηνῶν συνέδος*, iſtam vocant) prolatum Eutychetis Symbolum approbatur, ut Epheliſinæ, atque Nicænæ fidei conforme, & priſtinum in ſtatum reſtituitur hæreſiarcha. Flavianus vero, & Eutycheſ accuſator, Eufebius Dorylæi Episcopus declarantur hæretici Neſtoriani, ſuiſque ſedibus deponuntur, & carceribus includuntur. Flavianum appellantem ad Apoſtolicum tribunal Dioſcorus ex Episcopo carniſex tam atrocibus verberibus excepit, ut mox in exilium deportatus, toto corpore tractus, contuſus, & vulneratus, poſt triduum vita exceſſerit. Sine mora in ejus locum ſubrogatur Anatolius Diaconus, & Dioſcōri apocriſarius. Tum demum quaſi victor exultans Dioſcorus Alexandriam revertit, ubi tam immania flagitia novis aliis accumulans damnatus a Leone ipſe viciffim contra Leonem anathema explodit nova, & hætenus, inaudita audacia.

Tantarum calamitatum accepto nuncio, dici non poteſt quanto animi dolore Leo Flaviani necem, Episcoporum Catholicorum deſiſtiones, vincula, exilia, diverſas Eccleſias, proſtratam, & peſſundatam religionem, exultantem hæreſin, univerſoque Oriente triumphantem, & inſolentem deploraverit. Coacta quamprimum Romæ Synodo, Epheliſinum iſtud conciliabulum, ſeu potius latrocinium reſcidit, & damnavit Dioſcorum ut dixi, & hujus incendiſ faciem Eutycherem anathemate perculit, crebraſque ad Theodoſium ejuſque ſororem Pulcheriam litteras conſcripſit. Sed etiam cum plerisque Italiæ Episcopis obviam prodit Valentiniano Auguſto, qui cum Reginis Galla Placidia matre ſua, & uxore Eudoxia Romam Religionis ergo ad inviſenda ſacra Apoſtolorum limina veniebat, Cumque illis tot Religionis clades cum luctu, crebrisque ſingultibus expoſuiſſet, lacrymas Reginis excuſſit, ſuiſque precibus obti-

obtinuit, ut Valentinianus & Regina Theodosio scriptis litteris suaderent, ut statum Ecclesiæ præsentem miseratus, curaret novo legitimoque ac libero Concilio quæ per vim, & factiones Ephesi gesta erant examini subdi.

Studebat Leo ut in Italia ubi liberius poterat Ecclesia respirare nova Synodus indiceretur quæ labem, ac infamiam Ephesinam deleteret. Sed Theodosii mens hæreticorum artibus irretita, fœditi Valentiniani, & Augustarum precibus nullatenus potuit. Quinimo promulgatis edictis istum Ephesinum conventum Nicænæ Synodi iussit æquari. Sed haud multo post ipse morte sua meliori regimini locum cessit.

Leo quod a Theodosio impetrare non valuerat, obtinuit ab ejus successore Marciano Principe religiosissimo, cui approbante Senatu, & Orientis Imperium, & se ipsam nuptui dedit Pulcheria, ea tamen lege, ut sibi virgini esse liceret. Leonis igitur acceptis litteris, Marcianus suffragante Pulcheria Synodum generalem Chalcedone indixit, quæ civitas septem tantummodo stadiis distat ab urbe Regia, interjecto inter utramque Bosphoro. Hoc scilicet sine, ut illi commode posset interesse, suamque authoritatem impertiri, ut factiosi, qui tot hætenus turbas concitaverant, in officio continerentur.

Primum quidem ad Leonis petitionem explorata fuit Anatolii fides, & admissa ejus publica fidei professio, damnans Eutychetis, & Dioscori perfidiam. Marcianus quotquot Synodus latrocinans adhuc superstites expulerat, revocavit, ut ad legitimam Synodum convenirent. Flaviani corpus ex loco, ubi exul, & Martyr occubuerat solemnî pompa Constantinopolim retulit.

Hiscæ felicissimis auspiciis apertum est quartum Oecumenicum Concilium Chalcedone, quæ civitas est Provinciæ Bithyniæ Bosphoro e regione Constantinopolis adjacens, intra Templum sanctæ Virginis, & Martyris Euphemix ann. Chr. 451. præsidentibus Leonis Legatis Paschasino Libyetano, Lucentio Asculano, Juliano Coenæ Episcopis, & Bonifacio Presbytero. Secundus ab Apostolicis Legatis sedit Anatholius Constantinopolis Episcopus. Tertius Dioscorus Alexandriæ. Quartus Maximus Antiochiæ. Quintus Juvenalis Jerosolymæ, alique deinceps tum ad dexteram, tum ad lævam. Principes vero a Mar-

ciano missi, cum amplissimo Senatu in medio confederunt ante cancellos sanctissimi altaris, ut exprimitur Act. 1. & alibi passim, *ὡς τῶ μέσῳ πρὸ πάντων καγκέλλων τῆς Ἀγίας τῆς Οὐσίας*.

Principio Legati Leonis obtestati sunt, fas non esse Dioscorum, qui reus sit a Synodo judicandus, inter Episcopos sedere judicem. Eusebius Dorylæi libellum profert adversus Dioscorum retertum flagitiis conciliabuli Ephesini. Leguntur subinde acta Synodorum Constantinopolis sub Flaviano, & Ephesi sub Dioscoro. Fremunt Patres in Dioscorum tot ejus sceleribus propalatis. Instat Dioscorus, omnia refundere in Patres Concilii Ephesini, nihil se illis invitis, aut inconsultis egisse. At illi replicant, vim sibi illatam per introductos a Dioscoro milites. Convictus scelerum Dioscorus, de gradu, & sessione in Synodo dejicitur.

Observandum in prima ista actione, primam ejiciendi Dioscori allegatam fuisse causam, quia Synodum ausus est convocare sine Apostolicæ autoritate sedis, *ὅ,τις ὁδέποτε γίνετο, ἢ δὲ ἐξ ὧν γινέσθαι*, quod nunquam hactenus factum est, nec fieri licet. S. Marcellus Papa, & Martyr epist. ad Episcopos Antioch. provinc. scribit Canonem Apostolorum esse, ut non possint Concilia celebrari præter sententiam Romani Pontificis. Idem testatur Papa Julius Epist. ad Orientales Episcopos apud Athanasium Apol. 2. & Socratem lib. 2. cap. 13. & Sozomenum lib. 3. cap. 9. & Nicephorum lib. 9. cap. 5. additque hunc Apostolorum Canonem fuisse a Synodo Nicæna renovatum. Quod idem testificatur Synodus Alexandrina epist. ad Felicem. Damasus quoque Papa epist. ad Stephanum, & Concil. Africæ: *Nam ut nostis (inquit) Synodum sine Romana sedis autoritate fieri, non est Catholicum, nec Episcopus nisi in legitima Synodo, & suo tempore Apostolica vocatione congregata desinite damnari potest: neque ulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non sunt subita Apostolica autoritate*, Hæc Damasus. Item Synodus 7. Oecumenica Act. 16. pseudo-Synodum reprobat Constanti-nopoli habitam, eo quod inconsulta sede Apostolica celebrata fuerit. Denique in Romano Conc. sub Papa Symmacho, cum Theodoricus Rex convocatis Episcopis Italiæ diceret, se ideo ipsos accivisse, ut causam Symmachi judicarent, responderunt universi non ad Regem, sed ad Ro-

manum Episcopum convocationem Concilii pertinere, quamvis ipse accusaretur Papa; neque acquievit, nisi postquam Symmachus asseruit suo rogatu Episcopos fuisse a Rege convocatos, seque de novo Synodum ista approbare.

Act. 2. recitata sunt Symbola Nicænum, & Constantinopolitanum, lectæque litteræ Cyrilli tum ad Nestorium, tum ad Joannem Antiochenum, denique Leonis Papæ ad Flavianum. Et hac Leonis perfecta epist. Synodus acclamavit. Petrus per Leonem loquutus est, Apostoli hoc docuerunt. Dioscorus qui se subdlexerat citatur reus: at sibi conscius flagitiorum refugit se actionibus 2. & 3. sistere. Post tertiam compellationem venire recusans accusatur, & judicatur absens. Prolatis etiam Alexandrinorum testimoniiis circa devastatos ab ejus satellitibus, & Ministris agros, incensas ædes, & segetes, abreptas ab eo multorum uxores, violatasque virgines, fœdata connubia, aliæque atrocia facinora. Has ob causas, simulque ob sceleratissime per eum gesta in Eutychis causa damnatus a sacra Synodo Dioscorus fuit, & dignitate spoliatus.

Episcopis vero Ephesinis veniam suppliciter orantibus, post editam ab eis convenientem fidei professionem facile indultum fuit. Ibas Edessæ, & Theodoritus Cypri Episcopus pristinis sedibus, & Ecclesiis quibus privarat eos Ephesina pseudo-Synodus redintegrati sunt. Fidesque unanimi omnium consensu stabilita fuit ad normam epist. Leonis, Declaratumque est Dominum nostrum Jesum Christum ex duabus distinctis naturis divina, humanaque inconfusis, & impermixtis consistere: & divinitate quidem Deo Patri, humanitate nobis esse consubstantialem, ac per omnia nobis similem excepto peccato. Marcianus Augustus rebus jam a Synodo pacifice constitutis, ad sacrum Concilium accessit, ejus actioni sextæ interfuit, & cum eo Pulcheria Augusta de omni Ecclesia optime merita. Ille vero dignam Imperatore Christianissimo, & sapientissimo habuit orationem.

Denique peracta act. 15. soluta est sacra Synodus, ex eaque recesserunt Comites, & Senatus, Legatique Apostolici. Sed Anatolius furtim congregatis Orientalibus præter Ægypti Episcopos, & necdum creato Alexandrino in locum dejecti Dioscori, ad quem Episcopum maxime omnium

omnium pertinuisse ambitioni Anatolii obistere, Canones tres adulterinos, & obreptitios edidit. Quorum primo constituebatur Episcopum Constantinopolis, eo quod hæc civitas Imperii sede, & Senatu decoretur, sitque secunda Roma, insistendo sanctioni Synodi Oecumenicæ Constantinopolis sub Theodosio seniore, æqualibus privilegiis cum veteris Romæ Episcopo potiri debere, atque secundum ab eo dignitatis locum tenere. Deinde Constantinopolitanæ Ecclesiæ ut Patriarchali debere subjici Ponti, & Asiæ, & Thraciæ Metropoles omnes. Sicque dirimebantur a veteri Diocesi Antiocheni Patriarchæ Pontus, & Asia Minor. Thracia vero adimebatur de jure Patriarchico Romani Episcopi. Tertius denique Canon subdivole enunciat fuisse a Synodo concessum Episcopis Egypti, ut differrent sacræ Synodo subscribere, donec Alexandria creatus Episcopus esset, eo quod ita invaluisse apud eos consuetudo, ne quid inconsulto Alexandrino antistites in causa omnibus communi agerent, aut subscriberent. Subscriperunt autem tribus hisce Canonibus Anatolius & Orientales qui cum ipso conspiraverant.

Ubi fraus ista Legatis Apostolicis innotuit, novam, ac decimam sextam iniri sessionem obtinuerunt, in qua & reclamantur adversus canones subreptitios, adversantes Nicæni Concilii sacris decretis, & contra normam legitimarum Synodorum furtim editos. Protulerunt insuper Leonis Episcopi commonitorium, qui quod futurum erat prælagiens, ita illis inter alia capitula mandaverat: *Sanctorum quoque Patrum constitutionem prolatam nulla patiamini temeritate violari, servantes omnimodis persona nostra in vobis, quos vice nostra transmisimus dignitatem. At si qui forte civitatum suarum splendore confisi, aliquid sibi tentaverint usurpare, hoc qua dignum est constantia, retundatis.* Hæc Leo. Sane commemoratus ille ab Anatolio Concilii secundi Oecumenici Canon fuerat irritus, quia illum Legati Pontificii, & qui eos miserat Damalus, repudiaverunt: adeo ut nec ipsi Orientales ullam ejus rationem habuerint, qui postmodum ad damnationem Joannis Chrysoptomi Constantinopolis Episcopi Theophilus Alexandriæ Patriarcham accersiverunt, ut quasi superior judicio Constantinopolitani Episcopi præsideret. Unde Paschasianus ex Legatis unus hæc subintulit: *si res sunt, quid*

requiritur

requiritur
ci ab
tinu
beret
litter
cam
rant
Ca
sione
sæcu
pillo
plica
7. A
fert
fidel
oner
mon
c. 36
tas
actu
nis l
Am
Late
state
Cl
cōpō
simil
ab E
Quo
& P
nen
tus
toric
tur
min
ram
in ca
priv
aute
null
Yid

requirunt? si non usi quare requirunt? Cæterum cum Græci ab iniquo proposito discedere recusarent, istud unum obtinere Legati, ut sua protestatio in actis Synodi conscriberetur, Deinde Leo scriptis ad omnes Episcopos encyclicis litteris, ea sola probavit Synodi decreta, quæ ad Catholicam fidem pertinebant, aut quibus sui Legati subscribe- rant cæteris rejectis.

Can. Chalcedonenſis 3. Clericis interdicit alienas possessiones lucri causa conducere, aliena negotia gerere, aut sæcularibus negotiis immisceri, excepta viduarum aut pupillorum pia causa. Ita 2. Timot. 2. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*. Et consonat Apostolorum Can. 7. Atque in decteto tota dist. 88. Cujus Canon ultimus refert epist. Cypriani declarantis excludi Victorem a suffragiis fidelium, & altaris sacrificio, eo quod Presbyterum tutela onerasset: huc spectat decretalium titulus, ne Cleric. vel monac. sæcul. nego se im. vide Ambrosium lib. 1. de offic. c. 36. *Non te implices negotiis secularibus, quoniam Deo militas*. Etenim si quis imperatori militat a susceptionibus litium, actu negotiorum forensium, venditione mercium prohibetur humanis legibus; quanto magis, qui fidei exercet militiam? Hæc Ambrosius. Paria sancit Conc. 1. Carthaginense can. 6. & Lateranenſis canon allegatus in c. penult. de vita, & honestate Cler.

Chalcedonenſis can. 4. Monachos damnat *παρανομιῶν ἀδικημάτων ἐν ταῖς πόλεσιν*, concursantes temere per civitates. Cui similis est canon 42. Synodi Quini-sexte, coerceri jubens ab Episcopis Eremitas subjectionis jugo solutos, & vagos. Quod idem providetur quoque cap. quanto de offic. jud. ord. & Francica constitutione Caroli IX. in Comitibus Aurelianensibus art. 11. Idem præterea Chalcedonenſis Canon quartus quibuscumque Monachis prohibet Ecclesias, vel Oratoria construere injussu Episcoporum, quibus etiam jubentur esse subditi, & morigeri sub excommunicationis interminatione: mandat autem Episcopis, ut Monasteriorum curam gerant. Similes juris antiqui dispositiones continentur in cap. nemo Ecclesiam de consecrat. dist. 1. cap. autoritate de privil. in 6. & Justiniani authen. de Ecclesiast. titulis §. si quis autem. Et authen. de Monachis, §. 1. Et specialis authen. ut nullus fabricet domos Oratorii præter voluntatem Episcopi §. 1. Vide inferius etiam annotata ad Concilium Arelatense tertium.

tium. Concilium Agathense canon 58. *Cellulas novas, aut congregatiunculas Monachorum absque notitia Episcopi prohibemus institui.* Dixitque Bernardus Abbas Epist. 24. ad Henricum Senonensem Episcopum: *Certus sum ego Monachus, & Monachorum qualiscumque Abbas, si mei quandoque Pontificis excutere a propriis cervicibus jugum tentavero, quod Satana mox tyrannidi me ipsum subijcio. Ibidemque suum aperit sensum circa Pontificalia in Abbatibus insignia: Abbatres (ait) aperte indicant quid cogitent, dum multo tempore, ac pretio Apostolicis adeptis privilegiis per ipsa sibi vindicant insignia temporalia, utentes & ipsi more Pontificum mitra, annulo, atque sandaliis. Sane si attenditur rerum dignitas, hanc Monachi abhorret professio: si ministerium, solis liquet congruere Pontificibus. Profecto esse desiderant, quod videri gestiunt, meritoque non queunt Episcopis esse subiecti, quibus iam se comparant desiderio. Quid si & nomen eis conferre posset privilegiorum auctoritas, quanto putas auro redimerent, ut appellarentur Pontifices? Quo ista o Monachi? ubi timor mentis? ubi rubor frontis? quibus unquam probatorum Monachorum tale aliquid, aut verbo locuit, aut reliquit exemplo? Ita Bernardus. Hoc idem sancivere Patres Trident. sess. 23. de ref. cap. 3. his verbis: *Nec de cetero similia loca erigantur sine Episcopi, in cuius diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.**

Can. 6. vetat, quemquam ordinari Clericum, nisi cum deputatione ministerii ad certam Ecclesiam. Consulito superius Nicænum Canonem 15. cum ibi annotatis.

Canon. 9. observatu dignissimus est, qua parte decernit, ut qui adversus Metropolitum habet querelam, liberum ei sit iudicio experiri, vel apud *Ἐπίσκοπον*, (ita primatem Græci vocant) vel apud Patriarcham. Quod idem repetitur & in Can. 17. Itaque supra Episcopos infimarum sedium constituti quidem erant totius Provinciæ Metropolitaniani, supra Metropolitanos Exarchæ sive primates, utpote pluribus præfecti Provinciis. Denique supra Exarchos, ac primates eminebant Patriarchæ, sic tamen ut quæ inferioris gradus Episcopus in proprios subditos competebat potestas, & iurisdictio, nihil pateretur detrimenti ex Præsulum superioris gradus autoritate, salvo tamen appellationum jure. Pari ratione Hormisda Pontifex summus Epist. I. Remigio Rhemensium Episcopo vices suas per universum Clodovæi Regnum committens, & S. Gregorius Papa jus

idem

idem attribuens Virgilio Arelatensium Episcopo, expressè protestantur, nihil velle detractum de pristinis Metropolitanorum singulorum in suas Provincias juribus. Ephesinus quidem in Asiana diœcesi, Cæsariensis in Pontica, Thessalonicensis in Macedonia, & Illyrico, denique Perinthi (quam ut scribit Ammianus Marcellinus l. 27. posteritas Heracleam dixit) Exarcha Thraciæ rexit Ecclesias, antequam hoc illi jus Byzantinus præripuisset Episcopus. Tales itaque Exarchi erant in Oriente: Episcopus Ephesinus, Cæsariensis, Thessalonicensis, aliique, quos commemorat Gelasius Cyzicenus l. 2. c. 27.

Notandum quoque ad hunc canonem circa vocem Exarchi diœceseos. Hoc nomen diœceseos amplioris olim fuisse potestatis significationem, eo quod sub se plures Provincias complecteretur; quemadmodum & Archiepiscopi nomen, quod iis solis competeat Præsulibus, qui integræ alicui diœcesi, hoc est pluribus Provinciis præessent, nimirum Patriarchis, & Exarchis: tametsi Metropolitanæ Episcopo nomen Archiepiscopi attributum etiam legatur in Synodo Sardicensi can. 6. Resumito quæ superius diximus ad Constantinopolitani Concilii can. 6. quo etiam decernitur, ut in Episcopi accusatione possit a Provinciali Synodo recurri ad Diœcesis Synodum, utpote majorem. Simile plane sanxit Pelagius l. Epist. 21. ut a Metropolitana Sede, vel a Provinciali Synodo recurrenti potestas sit ad majorem sedem, aut Synodum, ita tamen ut majores semper quæstiones ad Apostolicam Sedem referantur.

Can. 10. prohibet Clericum ordinari in duabus simul Ecclesiis, aut ab una in aliam transire: quod si fecerit per gloriam inanis, aut avaritiæ cupiditatem, statuit esse a secunda Ecclesia removendum, & ad priorem Ecclesiam reducendum. Quod idem repetitur hujus Synodi Canon. 20. quod spectat ad prohibitionem duorum simul Ecclesiarum, seu ut vocant beneficiorum, ac præbendarum eam innovat Synodus Nicæna 2. Can. 15. quem inferius exquire, in eo enim fufius hanc pertracto quæstionem.

Can. 11. cavet, ne litteras commendatitias pauperibus peregrinantibus Episcopi concedant, sed solum pacificas: reserventque commendatitias solis honorabilibus personis, quarum virtus perspecta explorataque sit.

Can. 14. Nuptias inhibet cum persona infideli, & hæretici-

retica, nisi promittat conversionem ad Catholicam fidem. Sic etiam Synodus Laodicæna Can. 10. *Non oportet (inquit) eos, qui Ecclesia sunt, filios indiscriminatim cum hæreticis matrimonio conjungere.* Eodemque can. 41. *Non oportet cum omni hæretico matrimonium contrahere, vel dare filios, aut filias, sed magis accipere; si se Christianos futuros polliceantur.* Concilium pariter Agathense canon. 67. *Quoniam (ait) non oportet cum omnibus hæreticis miscere connubia, & vel filios, vel filias dare, sed potius accipere, si tamen profiteantur Christianos futuros se esse, & Catholicos.* Citatur in decreto, c. non oportet cum omnibus 28. quæst. 1. præterea cap. 18. q. 1. *Cave gentilem, aut Iudæam, atque alienigenam, hoc est hereticam, & alienam a fide tua uxorem accersas tibi.* Qui canon delumptus est ex Ambrosio l. 1. de Abraham cap. 9.

Can. 15. prohibet Diaconissam ordinari *χρηστωμένους* ante annum quadragesimum; eandemque si post susceptam manuum impositionem *δεχάμενος ἑλὶ χριστιανίας*, se nuptiis tradat, anathematizat una cum eo; qui eidem copulatur. En diversas ex antiquo manuum impositiones ad Sacramentum Confirmationis, ad Sacramentum Ordinis, ad præces solemnes supra pœnitentes, ad absolvendos, ac reconciliandos pœnitentes, ad consecrandas virgines; aut Diaconissas, & denique ab Exorcistis supra energumenos, juxta Conc. Carthaginense 4. can. 90.

Chalcedonenſis Canon. 16. statuit, non licere virginibus Deo consecratis, aut Monachis nuptias inire, & contravenientes excommunicat. Vide huc pertinencia 1. Timoth. 5.

Canon. 19. edicit singulis annis Provinciales Synodos bis convocari. Vide superius Nicænum Can. 5. cum ibi annotatis.

Canon. 26. prohibet Episcopis alterius Episcopi clericum suscipere, alioqui tam Episcopus suscipiens, quam susceptus clericus communione inferdicuntur. Vide superius Nicænum Can. 15. idem statuentem, quæque ibi observavimus.

Can. 24. prohibet fieri deinceps sæcularia semel ab Episcopo consecrata Monasteria.

Can. 25. Episcopos sancit esse intra trimestre ab electione consecrandos, citra casum inevitabilis necessitatis.

Quod

Quod idem constituit pariter Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 2. quod inferius requirito. Vult autem Can. iste Chalcedonenſis proventus Eccleſiæ viduatæ, penes oeconomum ejuſdem Eccleſiæ intactos, ac integros reſervari. Viduatam *Xp̄o & ſon* dicit Eccleſiam, quæ licet electum confirmatumque; nondum tamen habet conſecratum antiltitem. Simili utitur locutione Pelagiꝝ Pontifex diſt. 100. c. quoniam, & Innocent. III. c. inter corporalia de conſecr. illa (inquit) dicitur Eccleſia viduata; quæ licet Episcopum habeat, inutilẽ tamen habet: non quaſi ſponſum non habeat, ſed quia ſponſus ejus nondum ſit conſecratus. Synodus vero Quiniſexta Can. 35. relato apud Gratianum 121. q. 2. cap. non liceat, ſancit integros Eccleſiæ viduatæ fructus eſſe ſucceſſori Episcopõ ſtatim ab ipſius ordinatione, ſeu conſecratione perſolvendos. Quod idem præſcribit S. Gregorius Papa l. 2. Epistol. 25. 26. & 27. & lib. 3. Epistol. 11. In regno tamen Franciæ ex vetuſta conſuetudine, quæ Regaliorum jus dicitur, omnes redditus fruſtusque Cathedralium Eccleſiarum, & Abbatiarum, ne quidem exceptis Præbendis vacantibus, quarum conferendarum plenam poteſtatem haberet Episcopõ, ad ipſius Regis dominium tranſeunt, donec Episcopõ, aut Abbates de novo proviſi Regi fidelitatem juramento obſtrinxerint. Reditus iſtos ſolet Rex ſacello Pariſienſi donare. De Præbendis autem eo tempore vacantibus, pleno jure diſponere ſolet in favorem cujuſcumque ipſi liberit. Regalis huiſce juris antiquitas liquet ex iis diplomatibus, quibus aliquot Eccleſiæ Gallicanæ ab hac ſervitute eximuntur, qualia refert per multa Renatus Chopinũ l. 1. de ſacra politiã annorum 1137. 1206. 1208. aliaque

Diatriba de veterum Ecclesiarum situ,
partibus, & forma.

Chalcedonenſis Concilii act. 1. refertur magnificos, & glorioſiſſimos Iudices, & Senatores Synodo interfuiſſe, atque in medio conſediſſe inter cancellos ſanctiſſimi altaris, ut ſuperius relatum eſt. Ad ſiniſtram vero conſediſſe Apoſtolicos Legatos, & poſtea Anatolium Conſtantinopolitans Episcopum. A dexteris autem Dioſcorum Alexandriæ, & Juvenalem Jeruſolymorum Episcopum. Hæc nobis occaſionem ſuppeditant pertractandi de priſca tam Orientalium, quam Occidentalium Eccleſiarum diſpoſitione. Illarum itaque quatuor ut plurimum partes erant. Prima pars Græcis dicta πρόναος, erat vestibulum arcubus, aut columnis ſuſtultum, quod primum ſubeuntibus occurrebat: Hic ſtatio erat primi Ordinis pœnitentium, qui προκλαύοντες, hoc eſt ſilententes dicebantur, quique ingreſſu Eccleſiæ interdixi, hoc ipſo loco, & ſtatu verſabantur, qui græce πρόσκλαυσις, id eſt fletus vocabatur: dicente Gregorio Neocæſarienſi Can. pœnit. 11. ἡ πρόσκλαυσις ἐξω τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας. Fletus eſt extra portam Oratorii. Qui ritus ſervabatur etiam, dum vel in cœmeteriis, vel in privatis ædibus colleſtæ fidelium celebrabantur, deſæviente Gentilium perſecutione. Secunda pars Eccleſiæ dicebatur ναὺς navis, ſeu gremium. Hæc pars muro, vel tabulato in duas per longitudinem partes ſecabatur uſque ad locum, qui Græcis Ἀμβων, Latinis pulpitum appellabatur. Ad eam quæ ingreſſuris ſiniſtra erat partem ſœminæ, ad dexteram viri conveniebant. De iſta ſexuum ſejunctione agit Clemens 1. 2. conſtit. Apoſt. cap. 61.

Prima navis pars, quæ ingredientibus primam ſuſcipiebat νάρθηξ narthex denominabatur, ubi ſtatio aſſignata erat pœnitentibus ſecundi ordinis, qui ἀκροάμενοι audientes dicebantur: locusque ipſe ἀκρόασις, auditio, eodem Neocæſarienſi teſtificante ἡ ἀκρόασις ἐπὶ θύραις τῆς πύλης ἐν τῷ νάρθηκι, auditio intra januam in Narthece. Iſta namque nomina fletus, & auditio, non ſolum pœnitentium ordinibus, ſed etiam aſſignatis eis locis tribuuntur. Dein ulterius, ſed tamen intra Narthecis ſpatium ſiti erant catechumeni, & energumeni. Qui omnes finita ad populum homilia, quæ post

post lectum in missa cathecumenorum Evangelium pronuntiarium solebat, completisque quibusdam solemnibus super ipsos orationibus, quarum meminit Laodicænus Can. 19. foras una cum pœnitentibus audientibus, & prostratis Diacono proclamante dimittebantur: non enim eis licitum erat lacris interesse mysteriis.

Navem exinde penitus subeuntibus occurrebant hinc inde transversæ parietes, unus ex virorum, alter ex fœminarum latere: quibus in parietibus portæ erant, quarum præfectura ex parte virorum incumbebat Clericis ostiariis, ex parte fœminarum Diaconissis. Has ingressis portas illa pars navis occurrebat, ad quam conveniebant pœnitentes illi, qui peculiariter ὑποπίπτοι, id est prostrati vocabantur, id eoque ὑπόπρωιν, id est prostrationem collocat Gregorius Neocæsariensis, ἰσῶθεν τῆς πύλης τῆ Ναῦ, intra portam navis. Ulteriore stationem occupabat alter pœnitentium ordo, qui σιωπῶντες consistentes dicebantur. Hi soli ex pœnitentibus divinis mysteriis ad finem usque assistebant, nec tamen Sacramentalis communionis participes erant. Istos omnes antecedeabant communicantes fideles: inter quos proveciore, & intimo navis loco versus Sanctuarium, ex parte virorum Monachi, ex parte fœminarum sanctimoniales virgines, aut viduæ Deo dicatæ locabantur, ut fidem facit in Hierarchia Ecclesiastica Dionysius. Per navem hinc inde producebantur porticus cum arcubus, aut columnis: quod genus porticum vocant alas. Intra porticus inferebantur cubicula ad secretius orandum destinata, ut Paulinus commemorat Epist. 12. ad Severum. Ista cubicula erant facella, in quibus etiam altaria erigebantur.

Tertia Ecclesiæ pars ambon dicebatur, seu chòrus muro circumseptus, ad quem per gradus aliquot ascendebatur. Situs erat ambon inter navim, quæ & gremium dicebatur ipsumque Sanctuarium. Suas ambon habebat hinc inde inferius alas: ex ambone Clerici ordinum inferiorum psallebant, juxta Laodicæni Conc. can. 15. & Carthaginensis 4. can. 10. & præscriptum Romani Conc. ann. 595. sub S. Papa Gregorio. Ibi quoque decantabatur a Diacono solemniter in sacra missa Evangelium: proclamabantur præterea Episcoporum edicta, jussiones & censuræ: hic recitabantur ex diptychis fidelium, tum viventium, tum defunctorum nomina: insuper a lectoribus Clericis legebantur.

Jo. Cabassusio.

tur

tur ad plebem sacri libri, inde pariter Homiliæ ad populum habebantur. Superfunt Romæ integri duo vetustissimi ambones unus in Ecclesia S. Clementis Papæ, & Martyris ad amphitheatrum, alter in Ecclesia sanctorum martyrum Nerei, & Achillei: prior quidem ambo duo continet pulpita singula in utroque latere cohærentia, cum tamen Sanctorum Nerei, & Achillei ambon unicum habeat pulpitum idque a se disjunctum, & muro navis cohærens, sed perinde antiquum.

Quatuor ut plurimum erant in ambonibus portæ, ex quibus geminæ navim spectantes vocabantur ὑποπιπύμοσι speciosæ, aliæ geminæ aditum ex ambone ad Sanctuarium aperientes dicebantur Ἀγία Πύλαι, Portæ Sanctæ. Istarum cura, & custodia Subdiaconis incumberebat, quibus prohibent Laodicæni can. 21. & 22. ab his januis discedere, atque in Sanctuarium, aut diaconium vetant seingere.

In Ecclesiis Græcorum locus erat amboni, & Sanctuarium intermedius, qui nunc, *σολέων*, nunc *σολεύς* legitur appellatus, aut *σολία*, eratque ipso ambone, seu choro gradibus aliquot altior, atque eo usque procedebant ad Eucharisticam communionem illi qui Sanctuarii prohibebantur ingressu, scilicet quicumque fidelium non erant de sacro clero, vel ipsi etiam sacri Clerici, qui ob aliquam culpam redacti fuerant ad laicam communionem, Solea itaque interjacebat inter ambonem, & Sanctuarii cancellos, in quibus Cancellis apud Græcos erant sacræ portæ. Mihi quidem adhuc incompertum est, utrum tempore hujus Chalcedonenfis Concilii senatus, qui ante cancellos confidebat, esset intus, an extra cancellos. in Sanctuario, an in solea. Utrobique enim dici potuit, fuisse ante Sanctuarii cancellos. Ipsos vero Episcopos statim magna ex parte, quantum locus capere poterat non dubitarim confedissee intra Sanctuarium.

Quarta demum Ecclesiæ pars diversimode vocabatur: apud Latinos quidem Sanctuarium, Secretarium, Tribunal, Sancta Sanctorum: apud Græcos autem Ἱερατεῖον, Ἱερόν Βῆμα, τὰ Ἀγία τῶν Ἀγίων, ἀγκυρήσιον, Ἰσοκρίσιον. Erat vero pars Ecclesiæ sacratissima, & penitissima. Hujus in medio situm erat sub tabernaculo altare primarium, in quo

quo
ver
ria
cipu
Pet
Ma
tere
Pah
T
nix
qual
nom
passi
mili
& q
quea
bire
yoci
est a
feu
dedu
ad v
voca
ne,
cus f
rum
quæ
ligen
gnific
rum
Rom
Sa
quoru
etiam
ri a P
Euari
cumse
tis, a
gitudi
medit
Ide

quo Sacerdos sacrum faciens stabat facie ad populum cōfē-
versa. Quo etiam situ pleraque Romæ adhuc videntur alta-
ria præcipua, nimirum quinque singularium basilicarum præ-
cipuarum, quæ Patriarchales nuncupantur: Lateranensis,
Petri in Vaticano, Pauli ad viam Ostiensem, S. Mariæ
Majoris in Esquilis, & Laurentii in agro Verano; et præ-
terea Cæcilie trans Tiberim, & Sabinæ, & Alexii, &
Pancratii; & Eustachii, & Nerei, & Achillei.

Tabernaculum vero superpositum altari primario erat for-
nix lapidea, aut ex metallo, quatuor suffulta columnis,
qualis etiam nunc visitur in altaribus jam denominatis, cui
nomen præterea ciborii græce, latineque tribuebatur, ut
passim legimus in libro Pontificali Anastasii. Germanus si-
militer Constantinopolis Episcopus Κιβώριον, istud describit;
& quatuor columnis, & super imposita testudine, seu la-
queari constare scribit, ita ut quatuor columnis altare am-
biretur, testudine vero superne operiretur. Quin & huic
voci Græcam etymologiam assignat, ἀνίσ, seu Κιβώρις, id-
est arca; & ὄραον, quod est videre, quasi sit arca visionis,
seu manifestationis Domini Salvatoris. Latini vero a cibo
deducunt, idest vivifico Eucharistie panē, quo nutritur
ad vitam æternam. Simili modo sacri vestitus laciniam
vocant orarium Græci Latinique; illi quidem ab oratio-
ne, illi ab ὄραον, quod est observare, ut ait Balsamon Græ-
cus scriptor; eo quod hujus elevatione ad Clerum seu cho-
rum Diaconus Sacrificio administrans signum det eorum,
quæ a choro, vel agenda, vel psallenda sint, ideoque di-
ligenter observetur a choro. Atque hunc apud Græcos si-
gnificandi per orarii elevationem ritum a Diacono ad Cho-
rum se vertentem perspeximus in solemnibus liturgiis; quæ
Romæ a Græcis celebrantur in Basilica S. Athanasii.

Sanctuarium undique per circuitum obsepiebant cancelli,
quorum mentio est in hac Synodo Chalcedonensi. Eusebius
etiam l. 10. hist. eccl. c. 4. loquens de structura Basilicæ Ty-
ri a Paulino Tyrorum Episcopo dedicata: *Locus (ait) San-
ctuarii in speciem quadratam columnis sublimibus est undique cir-
cumseptus, quarum media intervalla interstitiis ligno instar re-
tis; aut transfenna cancellatis in mediocrem; & equabilem lon-
gitudinem porrectis circumclusa.* Additque altare in Sanctuarii
meditullio situm esse.

Idemque scribit in primo hujus templi ingressu fuisse fon-

tes quibus abluerent se ingressuri: additque templi portas spectasse ad orientem solem. Igitur Sacerdos ex altari facie ad populum versa, spectabat orientem. Idemque autor l. 3. vitæ Constantini cap. 36. describens fundatam a Constantino Ecclesiam in ipso Dominicæ Resurrectionis loco, tres ejus portas dicit positas ad ortum fuisse: & subinde c. 37. (ait): *Portis ex aduerso erat fornix orbis dimidiati, & cœli circuli speciem adumbrans in summo Sanctuario in orbem ductus, quem duodecim columna Salvatoris Apostolorum numero pares tanquam corona rangebant.* Hæc Eusebius. Templi quoque Salomonis anterior facies prospectabat orientem, ut multis locis tradit Josephus, & ex eo Franciscus Ribera in opere suo de templo Judaico.

In Sanctuario præter intermedium altare geminæ hinc mensæ collocatæ erant, quales etiam nunc marmoreæ conspiciuntur in Sanctuario commemoratæ Martyrum Nerei, & Achillei Ecclesiæ. In ea quæ ad lævam erat, reponerantur vasa sacra cum suis velis, simulque pater, partim consecrationi sacræque communioni destinatus, partim Eulogiis post Synaxim distribuendis: mensam istam Græci *προθρον*, idest propositionem, & *Διάκονον* vocant, cujus accessum Subdiaconis interdicunt, nec non sacrorum vasorum contactum Synodus Laodicæna Can. 21. In altera ad dexteram erecta mensa reponerantur sacra Episcopi, aut Sacerdotis sacrificaturi vestimenta.

Per interiorem Sanctuarii circuitum dispositæ erant exhedræ pro sacerdotibus, & his sublimior Cathedra Episcopalis in medio, ac imo Sanctuarii hemicyclo ex aduerso altaris, adeo ut sedens Episcopus, & altare, & populum recta prospiceret. Hujusmodi cernitur solium in illo Sanctuariorum Nerei, & Achillei Sanctuario, ex quo olim Sanctus Gregorius Papa, ut ipse de se perhibet sermonem ad populum habuit. Propter quæ venerandæ antiquitatis vestigia sedulo admonuit insculptis marmori litteris numquam satis laudatus ejusdem titularis Cardinalis Cæsar Baronius, ne quis posthac istius Ecclesiæ speciem immutaret, aut lapidem moveret: cujus etiam curam, atque ministerium sacerdotibus Oratorii Sanctæ Mariæ dictæ in Vallicella fecit attribui. Ista vero Pontificia sedes tribus est elevata gradibus supra contiguas hinc inde dispositas marmoreas exhedras. De cathedra Episcopi sic scribit Aug. in Psalm. 126.

Quo-

Quo-
 & I
 reddi
 pi v
 Cler
 in m
 nitio
 sacr
 V
 vieb
 ex a
 habi
 dra
 conf
 talib
 ait
 tudi
 ei
 rant
 erat
 quo
 tum
 ro in
 desc
 F
 E
 sun
 S
 past
 run
 tari
 run
 cus
 illa
 rii
 dan
 aut

Quomodo vinitori altior locus sit ad custodiendam vineam, sic
 & Episcopi altior factus est, & de isto alto loco periculosa
 redditur ratio. Liturgia quoque Chrysoptomi sedem Episco-
 pi vocat αὐτὸ τὸ καθεδρᾶν, quæ sursum est, cathedram.
 Clemens lib. 2. const. Apostol. cap. 61. similiter dicit
 in medio Sanctuarii sedere Episcopum (id est in medio pe-
 nitioris parietis qui Sanctuarium a tergo ambit) & clerum
 sacrum ad ejus utrumque latus sedere.

Verumtamen ex ista cathedra quæ divinis officiis infer-
 viebat, non fermocinabantur Episcopi ad populum, neque
 ex ambone nisi minores Sacerdotes: sed quando Antistes
 habiturus erat sermonem ad plebem, apponebatur ei cathe-
 dra supra celsiorem altaris gradum e regione navis. Eaque
 consuetudo vigeat, cum in orientalibus, tum in occiden-
 talibus Ecclesiis. Gregorius enim Nazianzenus orat. 150.
 ait se concionante cancellos vim passos a confluyente multi-
 tudine avida verbi Dei, ἃ ἢ βιαζομένη κίχλις αὐτὴ πῖς πε-
 εὶ λόγον ἀδιζομείοις. Cancelli autem intra ambonem e-
 rant, Sanctuarium circumsepientes. Et de Chrysoptomo So-
 crates prodit quasi rem illi a cæteris Episcopis peculiarem,
 quo facilius audiri ab universa plebe posset, accedere soli-
 tum ad ambonem, ut inde concionaretur. Prudentius ve-
 ro in carmine de Hyppolito martyre, ubi ejus Basilicam
 describit ita canit.

Fronte sub adversa gradibus sublime tribunal,

Tollitur, Antistes predicat unde Deum.

Et Sidonius Apollinaris in carmine Eucharistico ad Fau-
 stum Episcopum ait:

Seu te conspicuis gradibus venerabilis ara

Concionaturum plebs sedula circumfistit,

Exposita legis bibat auribus ut medicinam.

Supra memoratus Clemens meminuit duorum, ut appellas
 pastophoriorum, quæ solebant intra Ecclesias extrui, quo-
 rum pariter mentio est apud Paulinum sub nomine Secre-
 tatorum, quæ dicit esse ad absidem in Epist. 12. ad Seve-
 rum. Cum vero absis peculiariter diceretur fornix, seu ar-
 cus ipsum sanctuarium superne coronans, colligitur inde duo
 illa pastophoria, seu secretaria fuisse ad utrumque sanctua-
 rii latus collocata, quorum unum inserviebat ad reconden-
 dam (ut aliquibus visum est) sacratissimam Eucharistiam:
 aut ut est aliorum opinio, erat ipsa quæ nunc vocatur sa-

eristia, & olim secretarium: quod nomen attribuebatur quoque sanctuario, ut diversis testimoniis paulo post comprobabitur; græce quoque sacristia vocari solebat *συνδοχὴ* *λατῖν*, & cui ejus cura incumberebat græce *συνδοχὴ* *λατῖν* latine sacrista, custos, & ædituus. Alterum pastophorium, ac secretarium inserviebat recondendis sacris, & Ecclesiasticis libris; testatur enim Paulinus se, quod ad lævam erat secretarium hoc inscripsisse distycho.

Si quem sancta tenet meditando in lege voluntas,

Hic poterit residens sacris intendere libris.

Antequam vetus Vaticana Basilica renovaretur, qualis nunc cernitur, erat in ea juxta sacristiam a latere confessionis Apostolorum Petri, & Pauli Bibliotheca ipsius Basilicæ, ut constat tum ex ipsius veteris Ecclesiæ Ichonographia æri incisa, tum ex libro Joannis Severani de septem urbis Ecclesiis. Idemque Paulinus de altero secretario ad templi dexteram a se descripti sito testatur a se positum in eo aliud distychnum.

Hic locus est veneranda penus quo conditur, & quo

Promitur alma sacri pompa ministerii.

Locus itaque quo sacra recondebatur Eucharistia solebat antiquitus, ut plurimum, esse armarium ad latus Sanctuarii, ut colligi potest ex prædicta mentione pastophorium, & sacrorum, seu secretariorum apud Clementem, & Paulinum. Concilium Turonense 2. Can. 3. prohibet in imaginario ordine componi Corpus Domini, sed constituit in altari reponi sub crucis titulo. Poterat esse loculus apte dispositus in illa crucis mediana parte qua se duo ligna committebant, ut ita verum Christi corpus esset loco imaginis crucifixi. Aut certe titulus crucis pro ipsamet cruce hoc loco usurpatur, ut velit Synodus Eucharistiam recondi intra loculum in altaris medio sub cruce ipsa.

Aliibi Sacramentum reponi, & asservari solebat intra suspensam supra sacrum altare columbam ex auro, vel argento, ut colligitur ex supplici libello, quem Oecumenicæ Synodo quinto obtulerunt Clerici, & Monachi Antiocheni a. 1. querentes de Severo pseudo-Patriarcha hæretico, eumque accusantes, quod au eas columnas super altaria suspensas, & alias argenteas super baptisteriorum fontes ausu sacrilego diripuisset. Legimus in Basilii vita, quæ Amphilochio falso ascribitur, columbis argenteis includi soli-

solitam fuisse in templis, atque asservari Eucharistiam. Qui ritus suspendendi vasculo divinam inclusam Eucharistiam, quæ serico funiculo nunc elevabatur, nunc demittebatur ad populum communicandum, in aliquibus primariis Galliarum Ecclesiis ad nostram perduravit ætatem, sed jam inolevit. Extat Venantii Fortunati carmen de turri, quam Felix Bituricensis præsul ex auro fabricari curaverat ad condendum in divinum Sacramentum. Is vero Felix Synodo isti Turonensi secundæ legitur subscriptus. Asservatæ in templis Eucharistiæ suppeditat exemplum (ut alia omit- tam) Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum in illo Donatistarum scelere, qui facta in Catholicorum Eccle- siam irruptione, depromptum inde Sacratissimi Dominici Corporis Sacramentum canibus devorandum projecerunt, sed canes ultrici dente atque efferata rabie non Eucharis- tiam, sed sacrilegos dilaniarunt. Clemens Papa Epistolam ad Jacobum fratrem Domini meminit pariter asservationis fragmentorum divini Sacramenti intra Sacrarium.

Ut unde digressi sumus regrediamur ad secretarium, ea quidem voce res diversæ significantur. Primum enim apud Jurisperitos usurpatur pro secreto judicis auditorio, ubi seorsim, tum partes tum testes audiebantur, & lis seu causa occulte instruebatur, ac discutiebatur. Apud Ecclesia- sticos vero scriptores diversa connotat: nunc ipsum conclave in quo vasa sacra, & alia ad sacrificium spectantia, omni- que ad templi cultum, & ornatum pertinens supellex asservatur. Nunc etiam illam Sanctuarii partem in qua vasa ve- laque, & indumenta sacra ad sacrificium decenter appa- rantur. Nunc demum pro toto ipso sanctuario usurpatur. Nam ut ordiar ab hac ipsa Synodo Chalcedonensi, Liberatus Diaconus in breviario cap. 13. vocat secretarium Eccle- siæ sanctæ Euphemix, locum in quo Synodus ista congregata fuit. Gregorius Papa l. 2. epist. 54. Ecclesiæ Sanctua- rium similiter secretarii nomine designat. Quod idem ex- primunt complurium Conciliorum præcorum acta: tertium enim Carthaginæ habitum initio inscribitur in secretario Ba- silicæ restitutæ, Et quartum Carthaginense similiter in secretario. Et sextum Carthaginense in secretario Basilicæ Fausti. Et septimum Carthaginense in secretario quoque Basilicæ Restitutæ. Et Milevitanum in secretario Basili- cæ. Et Africanum plenarium in secretario Basilicæ. Cæ-

Paraugustianum in secretario. Arelatense secundum Can. 15. discrete secretarium nominat ipsum sanctuarium.

Similiter vox Βῆμα duplicem habet Ecclesiasticam significationem, seclis ejus aliis apud Profanos significatis. Nam præterquam quod sanctuarium communis significat, usurpatam lego, & pro ambone: vocis quippe origo acetymon locum denotat, ad quem per ascensum pertingitur *παρὰ τῆ βαίαν*, atqui, & ad ambonem, & ad sanctuarium gradibus conscendebatur, unde ambon *παρὰ τῆ ἀναβαίνειν*, ab ascendendo. Ideoque Gregorius Nazianzenus investiva 1. in Julianum, postquam meminit hunc Apostatam, ac militiæ Christianæ desertorem, fuisse olim in Ecclesia clericum lectorem subjungit, *ἔ τῆ μεγάλα βήματος ἡξιόμενον τιμῆς*, loquens ad ambonem ex quo intra Ecclesiam legerat. Et forsân *μέγα Βῆμα*, ut hic loquitur Nazianz. ambonem proprie denotabat, sicut Ἀγίου Βήμα soli quadrat sanctuario, quo nullatenus lectoribus, aut Clericis necdum sacris licebat tempore divinorum officiorum accedere.

Quam rem perspicue docet Laodicæ Synodi Can. 19. quo solis permittitur sacris clericis Sanctuarium ingredi, & ibi communicare, Quæ utique ne ipsis quidem Subdiaconis licere declarat eadem Synodus Can. 21. & 22. Concilium vero Bracarense primum Can. 1. placuit ut intra Sanctuarium altaris ingredi ad communicandum non liceat laicis viris, aut mulieribus, nisi tantum Clericis, sicut antiquis Canonibus statutum est. Ex isto Concilio Bracarensi, & ex secundo Turonensi Can. 4. apparet aliquid in occidentalibus Ecclesiis remissum de illa veteri orientalium disciplina; cum hi Canones occidentales a Sanctuario solos laicos arceant, & Clericos indiscriminatim admittant. Porro præfatus Can. 4. Turonensis secundæ Synodi sancit, *ut laici secus altare in quo sacra mysteria celebrantur, inter Clericos, tam ad vigilias, quam ad missas stare penitus non presument, sed pars illa qua a cancellis versus Altare dividitur, choris tantum psallentium pateat Clericorum. Ad orandum vero, & communicandum laicis, & fœminis sicut mos est pateant Sancta sanctorum.* Hæc tamen postrema Canonibus verba prioribus aperte contradicerent, nisi hoc sensu exponas patere laicis, & fœminis Sancta Sanctorum reductis ad prospere

Quam

Quam
desti
Ba
siam
12. r
Cyri
tur b
προα
descr
monu
teran
prima
litan
nunt
Sen
cada
quam
quora
temp
mula
ult. i
Eccle
idem
truxe
Confl
riter
Hom
gustus
marit
Regis
toribu
vestiba
non. 3
Insup
cipien
dari t
vel e
vulgo
riense
secr.
cles.

Autem velis temporibus orationi, aut mysticæ communioni destinatis, sed non ad introgrediendum.

Baptisterium solebat esse non intra, sed extra Ecclesiam, ut fides facit Paulinus, qui præfata sæpius epistola 12. refert baptisterium a se inter duas Basilicas extructum. Cyrillus pariter Cathec. mystag. 1. solitum construi testatur baptisterium extra Basilicas ad vicina ipsis atria *εις προύλιον οίκον*, & sane ipsi baptismatum ritus quos ibidem describit, illud necessario præsupponunt. Horum præfata monumenta quibusdam supersunt locis: ut Romæ ad Lateranensem Basilicam baptisterium Constantinianum, & in primariis Tusciæ civitatibus Pisæ, & Florentia Metropolitanarum Ecclesiarum baptisteria sejuncta nunc quoque cernuntur ab ipsis Ecclesiis.

Serius in Ecclesiarum usum receptum fuit, ut fidelium cadavera intra templorum ambitum sepelirentur, præterquam eorum quos Ecclesia publico cultu veneratur. Reliquorum autem fidelium in publicis cæmeteriis, aut atriis templi condebantur: Episcopos tamen in ipsis Ecclesiis tumulari mos fuit, ut testatur Sozomenus lib. secundo, cap. ult. in quo scribit quoque magnum Constantinum fuisse in Ecclesia Constantinopolis sepulcro conditum, quam ipse idem in memoriam, & cultum Sanctorum Apostolorum extruxerat. Verum non in alia templi parte sepultus est Constantinus quam in vestibulo, quod idem censendum pariter existimo de Episcopis. Liqueat vero ex Chrysostomi Homil. 26. in 2. Corinth. sic loquente: *Constantinus Augustus Constantium magnum ingenti honore se affecturum existimavit, si in vestibulis collocaretur Piscatoris; quod enim in Regiis janitores sunt regibus, id in sepulcro Reges sunt piscatoribus, & præclare secum agi putant, si janua ipsis assignetur vestibularis.* Concilium Bracarense primum anni 572. Canon. 36. prohibet intra Basilicas sepeliri fidelium cadavera, Insuper Concilium Varense citatum in decreto cap. præcipiendum 13. q. 2. jubet extra Ecclesias sepulturæ mandari fideles defunctos, sed vel in porticu, vel in atrio, vel exhedris: quo nomine hic intelligito loca illa, quæ vulgo claustra dicuntur. Simile injungit Concilium Triburienſe Can. 17. allegato a Gratiano c. nullus laicus de consecr. dist. 2. Idem jus edicitur pariter l. 2. c. de Sacr. Eccles. Scripsit tamen ad Paulinum Nolanum Episcopum Augusti-

Augustinus libellum de cura pro mortuis gerenda, ab ipso Paulino interpellatus, a quo petierat pia quædam matrona, ut permitteret defuncti filii corpus in sancti confessoris Felicis Basilica deponi, sic autem respondet Augustinus: *Quod vero quisque apud memoriam martyrum sepelitur, hoc tantum mihi videtur prodesse defuncto, ut commendans eum etiam martyrum patrocinio, affectus pro illo supplicationis augetur.* Nullum tamen de hujuscemodi sepultura Concilium Paulino suggerit Augustinus. Gregorii Papæ sæculo jam invaluerat consuetudo intra Ecclesiam sepeliendi, ut constat ex l. 2. Dial. cap. 23. & lib. 4. cap. 51. 52. 53. 54. Perhibet Gregorius Turonensis Chlodoveum primum Christianum Francorum Regem (qui anno Christi 511. obiit) sepultum fuisse in sanctorum Apostolorum a se fundata Basilica: fortasse vero id attributum fuit prærogativæ regalis dignitatis.

Denique fontes etiam pro foribus Ecclesiarum extrui solitos, in quibus ingressuri fideles faciem manusque abluerent, fidem faciunt antiqui Patres. Clemens Papa lib. 8. constit. Apost. c. 58. Tertullianus de oratione cap. 11. Eusebius lib. 10. Hist. Eccl. cap. 4. Paulinus epist. 12. ad Severum, Chrysostomus Homil. 72. in Joan. & alibi. Quorum fontium vicem nunc apponuntur in ipso Ecclesiæ aditu vasa benedictæ aquæ, sicut in templis Gentilium ingredientibus lultrales aquæ aspergebantur, ut (ne extra Ecclesiasticos libros pedem efferamus, nec testimonia conquiramus ethnicorum) refert Theodorus l. 3. Eccl. hist. cap. 5. & Sozomenus lib. 6. cap. 6. dum præclaram Valentiniani (qui postea Romano potitus est Imperio) confessionem sub Juliano factam referunt. Opportuni præsertim erant illi, pro foribus Ecclesiarum constituti fontes præsertim viris communicaturis, ut manus lavarent, quibus Sacramentum excepturi erant, Ideo enim admonet Augustinus serm. 252. de Temp. ut viri manus abluant priusquam ad sacram communionem accedant. Illam enim scæminæ non nuda manu, sed linteo quod Dominicale dicebatur excipiebant, ideoque non eis necesse erat manus abluere.

Q

Theo-
jus in
bate
ris ca
primu
giens
giani
eam c
primo
copo
rus, u
ter ab

Stat
doro e
solo C
eo solo
trium
admitt
ctione
Episco
bate id
sem cu
jicimus

Vete
non ta
moniis
6. Ber
secund
his ver
ber, ju
ideo plu
repetit
cili qu
Episcopo
corrigem

CONCILIIUM ARELATEFNSE III.

Quarto a Synodo Chalcedonensi anno, & Christi Epochæ 455, sub Leone primo Papa coegit Arelatensem Concilium Ravennius Arelates Episcopus in causa Theodori Episcopi, qui dum jurisdictionem, & visitandi jus in Lirinense Monasterium exequi vellet, obistente Abbate Fausto repulsus est, qui ut dicit Sidonius Apollinaris carnine ad ipsum Faustum Maximi successor bis fuit, primum in Abbatia Lirinensi, postremo in Episcopatu Regiensi provinciæ Narbonensis secundæ, quique Semipelagiani dogmatis præcipuus propugnator extitit; cujus ob eam causam libros damnavit Romana Synodus sub Gelasio primo. Grave scandalum ex illo Monachorum cum Episcopo conflictu abortum est. Rogatur a Consilio Theodoro, ut hanc offensam Fausto condonet: deinde hic sapienter ab Episcopi juribus discernuntur Abbatibus jura.

Statuitur igitur ut Clerici Monachi a nullo quam a Theodoro ejusque successoribus ordinari valeant. Atque ab eo solo Christum requirant. Confirmationis Sacramentum ab eo solo suscipiant, Peregrini Clerici nulli citra ejus arbitrium, ad communionem, & Ecclesiasticum ministerium admittantur. Laici porro Monachi ad solam Abbatis directionem, regimenque pertineant; Nec eorum quemquam Episcopus in clerum, vel ad ordines promoveant, nisi Abbate id postulante. Require superius Can. 4. Chalcedonensem cum ibi annotatis, quibus & ista, quæ sequuntur adjicimus.

Veterum etiam Monachorum sub Episcopis subjectio, non tantum astruitur Canone Chalcedonensi aliisque testimoniis, quæ illuc congesti, ut Dionysii Eccl. Hierar. cap. 6. Bernardi Abbatis, aliisque, sed etiam Papæ Adriani secundi epist. 27. ad Carolum Calvum Francorum Regem his verbis: *Omne Monasterium in potestate Episcopi consistere debet, juxta Canonicam auctoritatem. Et quia hoc transgressum, ideo plurima monasteria habentur destructa.* Quod idem verbis repetitur ejusdem Papæ ad eundem Regem epist. 30. Concilii quoque Aurelianensis i. Can. 21. statuit Abbates subesse Episcoporum auctoritati, ac potestati, & ab iis si deliquerint esse corrigendos. Hæc vero non a me ideo adducuntur, ut exemplo

ptio-

ptionibus obstitam, quas posterioribus sæculis regulares suprema a sede impetraverunt, sed ut meum prosequar toto hoc opere institutum veteres Ecclesiæ ritus, Canones, & instituta indaganti, ut dignoscant lectores qualis fuerit prior, aut posterior Ecclesiæ multis in rebus disciplina. Quia tamen gravissime disceptabatur quatenus pertingeret regularium immunitates, cum isti eas ultra præscriptos limites proferrent, has singillatim controversias diremit, definitivæque accuratissime Gregorii Papæ XV. constitutio, quæ incipit, *Inscrutabili*. Ad quam ut normam inviolabilem subsequentes Summi Pontifices Urbanus VIII. Innocentius X. Alexander VII. & Cardinalium Congregationis de regularibus cum eadem concertationes recrudescerent, suas omnes constitutiones, decreta, & judicia conformarunt. Circa hæc quoque provide sanxerunt Patres Tridentini sess. 5. de refor. cap. 2. item sess. 23. cap. 15. præterea sess. 24. cap. 4. necnon sess. 25. cap. 3. in fine, & cap. 5. insuper cap. 7. & septem sequentibus capitibus.

CONCILIUM AGATHENSE.

Celebratum Agathense Concilium fuit ann. Chr. 506. sub Papa Symmacho. Est vero Agatha Provinciæ primæ Narbonensis vetus oppidum, colonia Massiliensium. Congregatum est Concilium concessu, & venia Visigothorum Regis Alarici secta Ariani, qui non solum Hispaniæ, sed etiam provinciis Galliæ Aquitanicæ, & Narbonensi dominabatur, quas pater ejus Evaricus vi armorum invaserat. Tametsi vero & pater, & filius hæretici, & Catholicæ Religioni infensi erant, hæc tamen non obliterant quin illarum partium Episcopi dominationis injustæ, & tyrannicæ jugo cervices submiserint, ut videri potest apud Sydonium, qui sub Evarico Arvenorum Episcopus fuit, lib. 7. epist. 6. ad Basilium, quem Sirmundus fuisse probat Aqueensem in secunda Narbonensi Episcopum, & apud Gregorium Turonensem lib. secundo hist. Franc. cap. 25. sub filio autem illius invasoris, & hæretici Alarico pariter Ariano videmus sanctissimum præfulem Cæsarium Arelatensem, qui huic Agathensi Concilio præfuit, aliosque qui huic convenerunt Episcopos his verbis Synodum aperire:

Cum

*Cum
sem ci
Basilie
ejus,
nobis
felicitat
Simili
mum,
lis per
coluer
sum,
convic
jection
simul,
jus su
vocave
Prof
non vi
rannic
exemp
bus vic
religio
(modo
ta tran
clesias
animu
præcip
Sed
fis ipse
farius
bo sanct
fundeb
niis fid
mum fr
cium.
discipu
volis a
re Are
Burgun
mniam
priam*

Cum in Dei nomine & permissu Regis (Alarici) in Agathensem civitatem sancta Synodus convenisset, & in sancti Andreae Basilica consedissemus, ibique flexis genibus in terra pro regno ejus, & pro longavitate populi Dominum deprecaremur, ut qui nobis congregationis permiserat potestatem, regnum ejus Dominus felicitate extenderet, justitia gubernaret, virtute protegeret, &c. Similiter postquam Maximus tyrannus adversus religioissimum, & optimum Imperatorem Gratianum rebellasset Gallicis per vim occupatis, Episcopi Gallicani pacem cum illo coluerunt: Sanctusque Martinus Turonum antistes ad ipsum, ut Imperatorem recurrat, neque ejus mensam, & convictum recusavit. Sed ipsi etiam Summi Pontifices subjectionem, & pacem coluerunt sub Principibus hæreticis simul, & Italiæ in vasoribus Odoacro, Theodorico, & hujus successoribus Ariani, quam rem nemo in dubium revocaverit.

Profiteor quidem haud licuisse his se sponte subicere si non vis major adegisset, sed post impositum hujusmodi tyrannicum jugum, proposita docent sanctorum Episcoporum exempla fatius esse cum hujusmodi tyrannis, ac in vasoribus violentis etiam hæreticis pacem civilem salva semper religione conservare, subjectionemque politicam profiteri, (modo ne quis per adulationem, aut metum Dei mandata transgrediatur) quam aut solum vertendo proprias Ecclesias deferere, aut rebellando, vel imprudenter obistendo, animum præpotentis tyranni exacerbare, atque in deterius præcipitem agere.

Sed ut Alaricum revertamur, refert Isidorus Hispalensis ipsum feliciter regnasse subnixum orationibus quas Cæsarius Arelatensis, & Quintianus Rutenensis Episcopi ambobus sanctissimi pro ejus salute, & felici regno ad Deum fundebant: sed ex quo malevolorum mendaciis, & calumniis fidem adhibens ambos in exilium relegavit, tum demum fuisse a Clodovæo Francorum Regem victum, & occisum. Calumniam contra Cæsarium confictam refert ejus discipulus Cyprianus Tolonensis Episcopus fuisse a malevolis accusatum perduellionis, quasi conspirasset transferre Arelatensem urbem in ditionem, & potestatem Regis Burgundionum pariter Ariani. Sed meram fuisse calumniam subsequuta Cæsarii exulis miracula, ejusque in propriam Ecclesiam revocatio coarguerunt. Idem postmodum
fimi-

simili calamitatis confliatus est attentasse ipsum prodere Arelatensem Francorum Regi Clodoveo jam Catholico, dum post devictum, & caesum in acie Alaricum Franci urbem illam obsidione premebant: adeo ut Gothi, qui urbem occupabant victum miserint ad Theodoricum Italiae Regem tunc Ravennae, quam regni sui caput constituerat residentem. Sed illum Theodoricus licet Arianus honoribus, & laudibus cumulatum remisit Arelatensem liberum, in ejus accusatores indignatus, quam latius prosequitur historiam Cyprianus in vita Caesarii.

Agathensis Canon. 2. contumacibus Clericis qui prioris gradus (nimirum ut exponendum autumo, Sacerdotii quod anteriore dignitatis gradu praecellit reliquis ordinibus) elati superbia, communionem fortassis contempserint, aut Ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint, peregrina communio tribuatur: ita ut cum eos poenitentia correxerit, rescripti in matricula gradum suum, dignitatemque recipiant. Matriculam intelligit catalogum ministrantium clericorum, qui alio nomine Canon dicitur. Observandum hic est non omnes Sacerdotes quotidie missam celebrasse, sed tantum per vices. Qui potro Sacerdotes non sacrificabant, iidem tamen divinis officiis intra Ecclesiam cujus ministerio additi erant, assistere, atque intra Sanctuarium de manu ejus qui missam celebrabat communicare debebant. Quia vero eveniebat aliquoties, ut Sacerdotes quibus diebus non ipsis obtingebant sacrificandi vices, vel ex superbia, vel ex tepiditate animi indevoti refugerent de alterius manu communicare, seque divinis officiis subtraherent, ita se gerentibus haec poena indicitur, ut reducantur ad Peregrinam communionem. Cujus poenae mentio quoque paulo infra fit can. 5. quo praefigitur communio peregrina Clerico illi, qui aliquid fuerit de Ecclesiae rebus suffragatus.

P
S
tur,
ca cle
intra
nus C
quid
ut m
tit D
dedica
rumt
que i
ba lie
thenf
ter,
saveri
tus in
tantu
tianu
stolor
nem
Trop
missus
propri
cerdo
com
debat
ter d
25. E
juri
græc
enim
quoqu
nam
eamd
ter a
in cle

Dissertatio de Laica, & de Peregrina
communione.

Peregrinam communionem plerique cum laica confundunt. Sane id commune habent, ut quoties Clericis indicuntur, intelligantur esse pœnales. In primis communio laica clericis majoribus sive sacris initiatis decernebatur, ne intra Sanctuarium communicarent. Statuit enim Laodicænus Canon. 19. *μὴ οὖν Ἱερωτικοῖς ἕξουσίαις τὸ διακονῆσαι ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ κληρικοῖς*: Solis licet (non quidem Sacerdotibus, ut minus perite aliqui transfulerunt, sed ut exactius vertit Dionysius Abbas cognomento exiguus) *sacro ministerio dedicatis, ingredi Sanctuarium, ibique communicare*. Verumtamen in alicujus delicti pœnam sacri clerici quandoque isto excidebant privilegio, nec nisi cum promiscua turba licebat eis communione sacra refici. Istud enim Agathense Concilium decernit can. 32. *Si Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut falsum testimonium dixerit, ab officii honore depositus in Monasterium detradatur, & ibi quandiu vixerit laicam tantum communionem accipiat*. Quem Canonem inserit Gratianus dist. 50. c. si quis Episcopus. Præterea Canon Apostolorum 15. vagos clericos ad laicam reducit communionem. Cyprianus epist. 52. ad Antonianum ita scribit de Trophimo Sacerdote in persecutione lapsō: *Sic tamen admissus est Trophimus, ut laicus communicet*. Hoc pœnæ genus proprie depositio erat, hoc est de gradu Episcopatus, Sacerdotii, vel Diaconatus dimotio, sejuncta procul ab excommunicatione, quæ profus a divinis Sacramentis excluderat, necnon a communibus fidelium orationibus, & aliter dicebatur segregatio. Id comprobatur Canone Apost. 25. *Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus fornicationis, vel perjurii, vel furti convictus deponatur, & non segregetur*, (ubi græcæ exemplar ait) *καταρῆσθαι ἀλλὰ μὴ ἀφορίζεσθαι*: Dicit enim scriptura, non vindicabis bis in idipsum: similiter reliquæ quoque clerici, &c. Supponit ergo duplicem accessuram pœnam, si ad depositionem adderetur excommunicatio. Quam eandem rationem Basilus ad Amphiloichium Can. 32. pariter adducit. Ideoque Patres quam sæpissime crimen idem in clericis depositione, in laicis excommunicatione plectunt,

Idem

Idemque Basilius ad Amphiloichium Canon. 3. sic habet : *Diaconus post Diaconatum fornicatus , a Diaconatu quidem eji-
cietur , in laicorum autem locum extrusus a communione non
arcebitur : quoniam antiquus est Canon , ut qui a gradu excide-
runt , hoc solo punitonis modo plectantur .* In hoc ergo sita est
laica communio .

Quia vero clericis depositis solitæ (uti eas vocat Cy-
prianus) sportulæ minime præstabantur , sed ut plurimum
ex aliorum liberalitate , aut ex proprio labore , ac indu-
stria victum sibi quærere compellebantur , exclusi scilicet
a decimis , & oblationibus Ecclesiasticis ; continebat ali-
quando ut ex commiseratione , ipsis Ecclesia præstaret alimo-
niam , aliter tamen quam sportulantibus , & immatriculatis
clericis , nullos quippe illa illis suppeditabat annuos ,
aut menstruos redditus , nullamque ex oblationibus sortitio-
nem , sed utrumque præstabat illis in dies alimenta , men-
samque illis providebat eandem cum Peregrinis fidelibus ,
qui a proprio fuerant Episcopo per formatas litteras Eccle-
sias commendati , ad quas peregre ibant . Atque hæc est
meo quidem iudicio communio peregrina , quæ quandoque
motis ab officio , & gradu clericis indulgebatur , ut essent
Ecclesiæ simul cum peregrinis fidelibus alumni . Quemad-
modum factum a se ipso erga Basianopolis Episcopum A-
lexandrum residere in sua Ecclesia recusantem scribit ad
Theophilum Alexandrinum Synesius epist. 66. *In Ecclesiam
quidem (inquit) admittere illum nolui , nec sacram cum illo
mensam communem habui : domi vero peregre , ac innocentes ho-
noravi .*

Cujus humanitatis exempla suppeditat Concil. Chalcedo-
nense act. 7. providens ut ipsius Ecclesiæ Antiochenæ sum-
ptibus alatur Dominus Antiocheno Patriarchatu exautho-
ratus . Et simili modo sustentationi providit Bassiani , &
Stephani , postquam illos Episcopatu submovit act. 12.

Ad exemplum , & similitudinem hujus pœnalis peregrina-
e in clericis communio , qua Episcopi alique inter Sacer-
dotes primarii , seu præfecturam habentes non deponen-
tur prorsus a clero , sed tantum a digniori , & sublimiori
pristino gradu , ut tamen in gradu inferiori clericorum con-
sisterent , ut Episcopi redigerentur ad Sacerdotum ordi-
nem , isti ad Diaconorum , & Diaconi ad minorum cleri-
corum stationem , & classem , Sic enim depositis Episcopis
sub-

subtrahebatur illa reddituum Ecclesiæ quarta pars, quam Episcopis sacri Canones reservabant, ut deinceps minora cum Sacerdotibus stipendia reciperent. Sacerdotes quoque illi qui præsunt, & quos Apostolus judicat duplici honore, hoc est stipendio providendos, ab hoc excidentibus honore, minus stipendium inter Diaconos nanciscebantur. Isti quoque, sed magis impropria locutione dicebantur sustentari peregrina communione, tamen si victum, & stipendia cum inferioribus clericis ex Ecclesiæ distributionibus reciperent.

Hujusce pœnalis quidem, sed tamen mitioris disciplinæ legimus exempla primum in Nicæna Synodo Can. 8. qui Novatianos dudum Episcopos ad Ecclesiasticam unitatem redeuntes, si eorum loco jam fuerat aliquis orthodoxus Episcopus constitutus, edicit potiri Sacerdotis, aut Chorepiscopi gradu, ac ministerio. Concil. similiter Toletanum primum Can. 4. sic decernit: *Subdiaconus defuncta uxore si aliam duxerit, ab officio in quo ordinatus fuerat removeatur, & habeatur inter ostiarios, & lectiores.* His accedit Concilium Regiense, quod habitum est in Galliæ provincia Narbonensi secunda, quodque diserte meminit istius peregrinæ communionis. Armentarius per ambitionem se in Ebrodunensem Episcopum fecerat ordinari a duobus tantum Episcopis, invito etiam Metropolitano, qualem se prætendebat eo tempore Arelatensis Episcopus, cujus cura, & sollicitudine convocata hæc Synodus fuit anno 439. hujus ergo tertio Canone sic statuitur: *Liceat ei (Armentario) in unam suarum parochiarum Ecclesiam concedere, in qua aut Chorepiscopi munere, aut peregrina communione foveatur. Nec quidemquam ipsi de Episcopalibus officiis usquam usurpare liceat, præterquam in Ecclesia, quam cujusquam misericordia fuerit indeptus, in qua ei solum Neophytos confirmare, & ante Presbyteros offerre conceditur.* Quæ sane verba dignissima observatu sunt, sic enim Synodus Armentarium deponit, & exauthorat Episcopali gradu, ut non solum salva ei supersint Sacerdotii jura, sed nonnullis etiam Pontificalibus nimirum Confirmationis collatione, & reliquorum Presbyterorum præcessione potiatur. Et tamen providetur ei, ut peregrina communione foveatur. Non est ergo ea communio laica, cum liceat Armentario etiam præ reliquis Presbyteris sacrificium offerre, sed est communio non sacra, sed tantum-

modo corporalis ad victum, & alimoniam, quod etiam arguit vox illa, *foveatur*.

Prosecutio Canonum Agathensium.

Agathensis Can. 8. *Placuit ut si clericus relicto officio suo propter distractionem, ad iudicem secularem fortasse confugerit, & is ad quem recurrit solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de Ecclesia communione pellatur.* Itaque tam iudicem secularem, quam clericum ad eum recurrentem excommunicat. Habetur in decreto 2. q. 3. Can. placuit, ut clericus. Edicit quoque c. clerici de iudiciis, clericos de omni crimine sistendos Ecclesiastico iudici: nec valere quamcumque consuetudinem in contrarium. His aliæ consonant Synodi veteres: Chalcedonensis enim Oecumenica Can. 9. jubet clericorum lites non apud iudices laicos, sed apud Episcopos agitari. Et Matisconensis primæ Synodi ann. 576. Canon hoc idem jus renovat sub pœna excommunicationis in iudice laico, & fustigationis, aut carceris in clerico. Idem tamen permittit laicis iudicium clericorum in causis gravium delictorum, homicidii, furti, maleficii. Quæ Canonis permissio videtur arguere prohibitionem oppositam esse tantum humani, & Ecclesiastici juris, non divini, quod est immutabile, & indispensabile. Justinianus in authen. ut clerici apud proprios Episcopos. §. per it. colla. 6. seu novella 83. statuit in omnibus criminibus aliis quam Ecclesiasticis conveniendos esse clericos coram secularibus iudicibus. Consulito inferius Cabilonensis Concilii Can. 11.

Canon Agathensis 18. *Saculares, qui in Natali Domini, Pascha, & Pentecoste non communicaverint. Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur.* Conformatur decreto Fabiani Papæ, & martyris c. & si non frequentius, de consecr. dist. 2. Vide superius ad Antiochenum Canon. 11.

Canon Agathensis 20. *Clerici qui comam nutriunt ab Archidiacono etiam si noluerint inviti detondeantur. Vestimenta etiam, vel calceamenta eis nisi, qua Religionem deceant, uti aut habere non liceat.* Legitur in dist. 2. c. clerici qui comam. Huc spectant Cart. quarti Conc. Can. 44. & 45. quos superius require.

Can. 28. *Monasteria Monachorum a Monasteriis puellarum*

tum sancit esse longe remota ; tum ob cavendas insidias diaboli , tum propter hominum obloquutiones . Citatur 18. q. 2. c. Monasteria puellarum . Eandem præcipit adhiberi cautelam Concilium Hispalense secundum c. 11. & Synodus Oecumenica septima Canon. 20. τὴ δὲ πλὰ Μοναστηρῶν , duplicia monasteria virorum , & Monastriarum interdicat . Similiter providet Innocentius Papa III. in regesto 15. ep. 80. ad Helennensem Episcopum ; & lex sanctissimarum 44. c. de Episcop. & Cler.

Can. 38. Clericos , & Monachos contumaces jubet verberibus coerceri . Pœnæ Ecclesiasticæ non omnes spirituales sunt , ut cœsuræ , depositiones , irregularitates ex delicto ; sunt præterea quædam corporales ; ut carcer , jejunia in pane , & aqua ; verberum inflictio , quibus sub custodia cæduntur gravioris culpæ convicti Clerici ; aut Monachi . Id fieri solitum præter Canonem istum fidem facit Cyprianus in vita Cæsarii Arelatensis , necnon alius Can. Agathensis 41. his verbis : Clericus quem ebrium fuisse constituerit , aut triginta dies sit excommunicatus , aut corporali supplicio subditus sit . Qui Canon legitur pariter in Concilio Venetico (Gallice de Vannes) numero decimus tertius . His accedit Concilium Liptinensis sub Papa Zacharia II. & Childeberto III. Franciæ Rege anno 743. in Hañnonia celebrati . Canon. 6. Clerici (inquit) & Monachi & Moniales fornicantes carcerē , jejuniō in pane , & aqua , & flagellationibus plectantur . Denique Cassianus libi 4. de institutis Cœnobiolorum cap. 16. post dinumeratas graviores aliquas Monachorum culpas ita subjungit : *Hæc vel plagis emendantur , vel expulsione purgantur :*

Can. 44. *Benedictionem super plebē in Ecclesia fundere , aut penitentem in Ecclesia benedicere Presbytero penitus non licebit .* His tamen posteriores regulæ Ecclesiasticæ derogant ; præsertim in missis Sacerdotum adjectis ad populi dimissionem benedictione populi , & ultimo Evangelio ex decreto Pii V. Carthusienses veterem ritum sequuntur , & dicta populi dimissione missam concludunt .

Can. 45. *Terrulas , aut vineolas exiguas , & Ecclesia minus utiles longe positas parvōs Episcopus sine consilio fratrum si necessitas fuerit , distrahendi habeat potestatem .* Inseritur in decreto 12. qu. 2. c. Terrulas . Alioquin hoc ipsum Agathense Concilium Can. 7. prohibet Episcopo alienare quidquam ;

aut distrahere de rebus Ecclesiæ sine consultatione, & consensu etiam Comprovincialium Episcoporum. Vide in decreto 10 qu. 2. per totum, & in Decretalibus de rebus Eccles. alien. vel non.

Can. 48. *Episcopi de rebus propriis, & acquisitis, vel quidquid de proprio habent, heredibus suis si voluerint derelinquant. Quidquid vero de provisione Ecclesiæ suæ fuerit, siue de agris, siue de fructibus, siue de oblationibus, omnia in jure Ecclesiæ reservari censuimus.* Simile dudum legitur sancitum in Apoll. Can. 39. & 40. Idemque decernitur ab Antiochena Synodo can. 24. & a primo Concilio Hispalensi, cui præfedit S. Leander, & approba it Pelagius II Papa, necnon a Magno Gregorio Papa l. 10. epist. 42. ad Deusdedit Mediolani Episcopum Concil. Lateranum generale sub Alexandro III. Canon. 15. generaliter de clericis edicit non posse testari, aut quomodolibet inter vivos disponere de bonis per Ecclesiam acquisitis, sed in hæc Ecclesiam succedere. Vide c. quia nos cap. relatum est auribus, de testam. horum ratio fundatur in destinatione facultatum Ecclesiæ; de quibus ita judicat Urbanus Papa, & Martyr. *Ipsa res fidelium, quæ Domino offeruntur, non possunt aliis quam Ecclesiæ, & fidelium indigentium usibus applicari: quia vota sunt fidelium pretia peccatorum patrimonia pauperum.* His Bernardus suffragatur serm. 23 in Cant. dicens: *Ministri Ecclesiæ, qui stipendiorum superflua quibus egeni sustentandi forent, impie sacrilegæque sibi retinent, duplici profecto peccant iniquitate, quod & aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur.* Idemque epist. 2. ad Canonicum Lugdunensem: *Quidquid præter necessarium victum, & vestitum de altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.* Idem similia iterat epist. 42. Ad exant Clerici quanta se damnatione astringant, qui fructus Ecclesiæ conferunt ad proprium luxum, vel augendas cognatorum opes. Require superius circa hæc Concilii Antiocheni Can. 24. cum ibi annotatis.

Canon. 52. *Presbytero, aut Diacono, aut Clerico sine auctoritate sui litteris ambulanti, communionem nullus impendat.* Vide Apostolic. Canon. 15. 16. & 32. et Chalcedonensem Canon. 13. & quæ congesti de litteris formatis, & dimissoriis ad Concilium Carthaginensis quinti Can. 7. Vide præterea Tridentini Concilii sess. 3 cap. 13.

Ag-

A
nes
ruit
gunc
copo
di C
tion
A
prin
sam
Epip
Pres
eres
tatu

Q
Rex
migi
illust
pte
ut f
disci
stau
Epis
fiæ
annu
Alar
men
Janu
Ant
cult
Ca
ad e
li ja
Arat
cong

Agathensis Canon 55: *Episcopis, Presbyteris, Diaconibus canes ad venandum, aut accipitres habere non liceat.* Idem statuit Concilium Epaunente Can. 3 sub Sigismundo Burgundionum Rege, præside Alcimo Avito Viennensi Episcopo anno 517. & præterea Can. 13. Matilconensis secundæ Concilii an. 585. Et obiter antiquitatem observa venationis per accipitres.

Agathensis Can. 64. triennio suspendit a communione primum Clericos, qui a propria Ecclesia citra iustam causam die aliquo ex solemnioribus puta Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschæ, vel Pentecostes abfuerint. Deinde Presbyteros, aut Diaconos, qui quocumque anni tempore tres hebdomadas extra propriam Ecclesiam exegerint. Citatur c. si quis 7. q. 1.

CONCILIIUM AURELIANENSE I.

QUæ ad Ligerim amnem sita civitas vocatur a Julio Cæsare aliisque præcis Scriptoribus Genabum, nomen postea sumpsit Aureliani. Ex quo autem Francorum Rex Clodovæus ejurato falsorum Deorum cultu, per Remigium Episcopum sacro fonte ablutus victoriam subinde illustrem de Alarico Visigottorum Rege, quem in acie sua pte peremit manu; retulit, nihil antiquius habuit, quam ut sacram, quam fuerat amplexus religionem propagaret, disciplinamque Ecclesiasticam per Episcoporum comitia instauraret. Hoc sine Aurelianum convenere triginta tres Episcopi Symmacho clavum moderante universalis Ecclesiæ; anno a Christo 508. quamvis Baronius id referat ad annum præcedentem, atque etiam ante Vocladensem cum Alarico conflictum. Huic interfuere Synodo Remigius Rheimensis, Ildardus Rotomagensis, Lupus Sueslionensis, Melianus Redonensis, Quintianus Rutensis, & Theodosius Antisiodorensis; eximie sanctitatis Episcopi, quos omnes cultu publico universa veneratur Ecclesia.

Canon primus immunitatem sanxit Ecclesiarum, ut qui ad eas confugerint, extrahi inde non possent. Hoc jus asyli jam superius assertum vidimus altero Gallicano Concilio Arausicano primo Can. 1. ubi plura reperies in hanc rem congesta.

Canon 4. ita concipitur; *De ordinationibus Clericorum id observandum esse decrevimus, ut nullus secularium ad clericatus officium presumatur, nisi aut cum Regis iussione, aut cum iudicis voluntate. Similis est Sanctio lib. 8. Capitular. Caroli Magni cap. 120. de Clericis hominibus, qui ad servitium Dei se tradere volunt, ut prius hoc non faciant, quam a nobis licentiam postulent; hoc ideo quia audivimus aliquos ex illis non tam causa devotionis hoc fecisse, quam pro exercitu, seu alia functione regali fugienda, quosdam vero cupiditatis causa ab his, qui res illorum circumventos audivimus, & ideo hac fieri prohibemus.*

Cum legem tulisset Mauricius Imperator, qua & eos qui publicis administrationibus vacassent, ad Ecclesiasticum officium recipi, & milites non expletis stipendiis in monasteriis admitti prohibebat, priorem quidem hujus legis partem non improbavit, sed potius laudavit, posteriori vero acriter restitit Sanctus Gregorius Papa l. 2. epist. 62. ad Mauricium,

Can. 21. statuit Abbates subesse Episcopis, & ab his si deliquerint esse corrigendos. Require superius Can. 4. Chalcedonensem, & Concilium Arelatense tertium cum annotatis.

Can. 26. *Id sacerdotibus omnibus est decretum, ut ante Pascha solemnitate non quinquagesima, sed quadragesima teneatur, Observandum est Telesphori decreto, qui sextus a Petro Pontificatum gessit, Clericis omnibus injunctam fuisse abstinentiam septem plenarum hebdomadarum ante Pascha, Quia (inquit) discreta esse debet vita Clericorum, & Laicorum. Legitur hoc in decreto c. statuimus dist. 4. Id vero quia fortasse jam obsoletum, & antiquatum erat, reducitur hic ad communem populi usum.*

Inchoatio vero jejunii a feria quarta post quinquagesimam necdum fuerat introducta; quin imo necdum invaluerat sub Gregorii Papæ I. Pontificatus exordiis, quibus certum est adhuc jejunium inchoari solitum feria secunda post Quadragesimæ Dominicam, ut fidem facit ejusdem homilia 4. in Evang. quam etiam refert lib. 1. de officiis cap. 7. Non est tamen improbabile magnum Gregorium sub vitæ suæ finem constituisse demum, ut a quarta post quinquagesimam feria, ut nunc invaluit consuetudo, jejunium aperiretur: cum Gregorii ipsius Sacramentarium quartam illam
fe.

feri
fusp
C
plac
scen
vi
con
cibi
mer
tho
run
run
lue
Pot
ful
sic
ben

A
IV
Ga
Ar
sua
pti
mi
ne
mi
Ch
pt
lib
pr
tr
pe

cit
bis
a
ba

feriam caput, ac initium ieiunii esse affirmet: et si aliqui suspicentur esse laciniam sacramentario Gregorii assutam.

Canon. 29. Rogationes, seu Litanias ante Ascensum Domini placuit celebrari, ita ut pramissum Triduanum ieiunium in Ascensionis Dominica solemnitate solvatur: per quod triduum servi, & ancilla ab opere relaxentur, quo magis plebs universa conveniat. Quo triduo omnes abstineant, & quadragesimalibus cibis utantur. Sidonius Apollinaris lib. 7. epist. 1. ad Mamercurum Viennensem Episcopum, hunc ipsum prædicat auctorem Rogationum, quarum præsidio, civium suorum quorum exitium, & multa de cælo prodigia, & barbararum gentium incursiones interminabatur, saluti consuluerit. Hæc porro contigerunt circa Christi annum 474. Post Mamercurum Erychius Ecclesiæ Viennæ gubernacula suscepit, cui successit Avitus, qui homil. in Rogationes, sic ait: *Currit tramite viali non per Gallias modo, sed per orbem totum Rogationis observantia flumen irriguum.*

CONCILIUM ARAUSICANUM II.

Arausione convenit hæc Synodus secunda Christi anno 529. ut Jacobus Sirmundus observat sub Felice Papa IV. regnante in Italia Athalarico Amalafuntæ filio, in Gallia vero liberis Clodovæi. Concilio præfedit Cæsarius Arelatensis, quod approbavit Bonifacius II. Pontifex in sua ad Cæsarium ipsum epist. quam ex antiquis manuscriptis Sirmundus in luce protulit. Hæc Synodo contra Semipelagianos, qui in Gallia maxime in secunda Narbonensi provincia per hujus hæresis præcipuos assertores eximii ingenii viros Cassianum, & Faustum percrebuerant, Christi gratiæ necessitas commendata est. Cassiani scripta solide impugnaverat Prosper edito adversus collatorem libro. Fausti vero libero arbitrio, & de præscientia, ac prædestinatione oppositis, & sinceribus libris oppugnarunt tres sancti Episcopi Avitus Viennensis, Fulgentius Ruspensis, & Cæsarius Arelatensis.

Can. 3. *Si quis ad humanam invocationem gratiam Dei dicit conferri, non autem ipsam gratiam facere ut invocetur a nobis, contradicit Isaiæ Propheta vel Apostolo dicenti: Inventus sum a non quærentibus me, palam apparui his qui me non interrogabant.* Semipelgaiani, seu Massilienses, quamvis contra Pe-

lagium gratiam Dei ad salutem necessariam assererent, at tamen in hominis arbitrio ejus semina, & dispositiones collocabant, scilicet in desiderio salutis, ac fidei, aut in oratione: quibus rebus hominem propriis, & naturalibus relictum viribus gratiam mereri, & ad se attrahere dicebant, ut constat ex epistolis Prosperi, & Hilarii, quibus Augustinum admonet insurgentis istius in Gallia hæresis.

Canon. 4. *Si quis ut a peccato purgemur voluntatem nostram Deum expectare contendit, non autem etiam ut purgari velimus per Spiritus sancti infusionem, & operationem in nos fieri constitatur, resistit Spiritui sancto per Salomonem dicenti: Preparatur voluntas a Domino: & Apostolo salubriter predicanti: Deus est qui operatur in nobis velle, & perficere pro bona voluntate.* Sanctissimus Ecclesiæ doctor, & divinæ gratiæ propugnator insignis August. gratiæ Christi vim, & efficaciam his verbis describit in l. de gratia Chr. c. 10. *Sed nos eam gratiam volumus isti fateantur, qua futura gloria magnitudo non solum promittitur, sed etiam creditur, & speratur: nec solum revelatur sapientia, sed etiam amatur: nec solum suadetur omne quod bonum est, verum & persuadetur. Hanc debet Pelagius gratiam confiteri, si vult non solum vocari, sed etiam esse Christianus.* Vis illa quidem a Luthero invecta, quæ humanam voluntatem necessitate adigat, arcenda procul a gratia est, solaque illi tribuenda virtus, & efficacia, cui possit humana libertas dissentire si velit, ut definit Synodus Trident. sess. 6. can. 4. idemque Augustinus, qui memorato superius loco a hisque permultis asseruit gratiam victricem suam semper fortiri effectum, ideo ut in lib. de prædest. Sanct. c. 8. hæc asseveret. *Gratia qua Dei benignitate humano cordi infunditur a nullo duro corde respuitur; cum ad hoc detur, ut duritiam auferat cordis.* Idem inquam l. de spiritu, & littera c. 33. luculenter docet integram sub gratiæ ductu servari hominis libertatem, his verbis: *Profecto, & ipsum bonum velle Deus operatur in homine, & in omnibus misericordia ejus prævenit nos: consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propria voluntatis est.* Hactenus S. Doct. Nos vero errorem illum profus averfamur, qui voluntarium cum libertate conciliet.

Can. 12. *Tales nos Deus amat, quales futuri sumus ipsius dono, non quales sumus nostro merito.* Desumptus est ex Augustini ep. 106. docet hæc Synodus neminem quantumvis justum præmereri posse suam ad æternam vitam prædestinationem, seu

seu
fulci
æter
riæ
Priu
quire
non
tia l
rant
nequ
8. D
dum
serva
bus
præde
nitus
tum
præc
cum
vatio
te, l
it e
n illi
Curi
rit
Verò
Chri
posit
meri
ut m
sequi
rum
& u
& ju
cund
apud
clam
nens
bera
fund
quan

seu quod eodem recidit, finalis perseverantiæ donum. Et
 fulcitur etiam isto Canone mere gratuita in Dei proposito
 æterno prædestinatio: hinc enim dependet series omnis grati-
 æ, bonorumque operum quibus æterna vita paratur.
 Prius enim finis intenditur, deinde media eliguntur fini ac-
 quirendo convenientia. Itaque prædestinationis effectus,
 non vero causa sunt gratiæ efficaces, & ex his proceden-
 tia bona opera, & quod non cadit sub meritum perseve-
 rantia donum. Unde Apostolus Rom. 9. *Non est volentis
 neque currentis, sed miserentis Dei.* Idemque Apostolus Rom.
 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum his qui secun-
 dum propositum* (scilicet Dei, quod Dei propositum, ut ob-
 servat Augustinus, Apostolus opponit voluntati, & operi-
 bus hominis) *vocati sunt sancti: quos enim præscivit, illos &
 prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui, ut sit ipse primoge-
 nitus in multis fratribus.* Hinc optimum depromit argumen-
 tum gratuitæ hominum prædestinationis Augustinus l. de
 prædest. Sanct. cap. 15. & de bono perseverantiæ c. ult. ut
 cum prædestinatio Christi sit exemplar, & origo prædesti-
 nationis SS. sicut *Christus prædestinatus est Filius Dei in virtute*,
 ut loquitur Paulus Rom. 1. ita ut gratuita prorsus fue-
 rit ejus prædestinatio ex mero, æternoque Dei proposito,
 nullis ejus præcedentibus meritis, aut prævisis. Non enim
 Christum Maria peperit merum hominem, qui postea me-
 rito accedentibus assumeretur ad unionem hypostaticam
 Verbi, sed simul & homo, & Deus esse cœpit. Itaque
 Christus, & ad ejus exemplar Sancti per æternum Dei pro-
 positum prædestinati sunt nullis prævisis, aut causantibus
 meritis, sed quia prædestinati sunt, ideo datum illis fuit,
 ut mererentur divinæ gratiæ auxiliis vitam æternam. Pro-
 sequitur deinde Apostolus: *Quos autem prædestinavit* (nimi-
 rum quod præmisit Apostolus secundum propositum) *illos,*
& vocavit (secundum propositum) *quos autem vocavit, illos*
& justificavit (secundum propositum) *illos & glorificavit* (se-
 cundum propositum.) Denique istum omnem de æterna
 apud Deum prædestinatione sermonem Apostolus hac ex-
 clamatione concludit, quæ inepta esset, atque imperti-
 nens, si omnia essent ad prævisa hominum merita, & li-
 beram oblatæ gratiæ acceptationem, aut rejectionem re-
 fundenda: *O altitudo divitiarum sapientia, & scientia Dei!*
quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viae
 ejus!

ejus! quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Rom. 11. quibus postremis verbis ostendit rursus, & instat Deum, prævenire omnia hominum merita omnemque bonum usum liberi arbitrii: & idcirco jure admirandum, atque inter arcana inscrutabilia Dei habendum, cur hujus misereatur, illius non misereatur.

Can. 14. Nullus miser de quacumque miseria liberatur, nisi per Dei misericordiam præveniat, sicut Psalmista dicit: Misericordia ejus præveniet me. Et: Cito anticipet nos misericordia tua Domine.

Can. 17. Fortitudinem gentilium mundana cupiditas facit, fortitudinem Christianorum Dei charitas facit, qua diffusa est in cordibus nostris, non per voluntatis arbitrium, sed per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis, nullis meritis gratiam prævenientibus. Desumptus est ex Augustini opere perfecto contra Julianum l. 1. num. 83. Et ex ejusdem l. de patientia cap. 17.

Can. 18. Debetur merces bonis operibus si fiant, sed gratia qua non debetur præcedit ut fiant. Hic igitur copulantur gratuitum, & meritorium, quia hominis meritum gratia præcedit Christi.

Can. 19. Natura humana etsi in illa integritate in qua condita est permaneret, nullo modo se ipsam creatore suo non adjuvante servaret. Unde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire quam accepit, quomodo sine gratia Dei poterit reparare quod perdidit? Decerptus Canon ex Augustini epist. 106.

Canon. 20. Multa in homine bona sunt, qua non facit homo (ut sunt gratiæ omnes prævenientes de quibus supra diximus) nulla autem bona facit homo, qua Deus non præset ut faciat homo. Depromitur ex Augustini lib. contra duas epistolas Pelagii cap. 8.

Can. 22. Nemo de suo habet nisi peccatum, & mendacium. Ex August. tract. 5. in Joan.

Can. 25. Aliquot divina potestate ad malum prædestinatos esse non solum non credimus, sed etiam si sint qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus. Hæreticis consuetum est falsa dogmata Catholicis affingere, ut sanam eorum doctrinam in odium, aut contemptum adducant. Sic Nestoriani Cyrillum calumniabantur esse Apollinaristam hæreticum. Et Eutychiani Orthodoxos, qui distinctas, & inconfusas in Christo naturas propugnabant

Nesto-

Nest
coet
falsa
Aug
infin
ut a
cede
min
defe
mon
exco
Conc
Hin
ætata
lam
Sed
Sem
dogm

IS
teri
mun
ann
lus
jecin
ama
rit
quia
latio
cre
age
in p
plic
cipi
Joan
te,
rus
can

Nestorianæ hæresis insimulabant. Ita etiam Faustus eique coætaneus Gennadius ex inconcussa S. Augustini doctrina, falsas, & male cohærentes conclusiones eliciebant, quas Augustini discipulis falso ascribebant, eisdemque hæresis insimulantes dicebant prædestinatianos: quam calumniam ut amolirentur Arausicani patres, hunc Canonem ad præcedentes addiderunt, Florus Hincmari ætati suppar, nomine Lugdunensis Ecclesiæ librum pereruditum edidit in defensionem Augustinianæ doctrinæ, in quo fictitium illud monstrum hæresis Prædestinatianorum a vaferrimo Fausto excogitatum, & commentitiis Arelatensi, & Lugdunensi Concilii proscripsum, ut Faustus comminiscitur, & ab Hincmaro Remensi post ducentos circiter & sexaginta ab ætate Fausti annos resuscitatum affirmat esse meram fabulam, nec ullam fuisse unquam Prædestinatianorum sectam. Sed hoc nomine Augustini defensores & discipulos fuisse a Semipelagianis notatos affingentibus eis falsa, & hæretica dogmata,

CONCILIIUM LUGDUNENSE I.

I Stud ex antiquis manuscriptis restituit in lucem Jacobus Sirmundus summi vir ingenii eximieque de sacris litteris meritis. Habitum fuit regnante in Burgundia Sigimundo, in Francia vero quatuor Clodovæi primi liberis ann. Chr. 517. huic præsedit Lugduni Episcopus Viventiolus. Hujus Can. 2. speciali nota dignus est: *Id quoque adjecimus, ut quicumque nostrum tribulationem quamcumque, vel amaritudinem, aut commotionem fortasse potestatis necesse haberit tolerare, omnes una cum eodem animo compatiantur: & quidquid vel dispendiorum obtentu causa unus susceperit, consolatio fraternæ anxietatis relevet tribulatos.* Sapienter hoc decretum est, quia facile contingit ut Episcopus ex officio agens, per æmulorum, aut malevolorum suggestiones cadat in principis offensam, utque reliqui Episcopi sive metu displicendi, sive ambitione, sive alia cupiditate adducti Principis iniquo affectui famulentur. Ut enim sileam exemplum Joannis Chrysostomi, qui Eudoxia Augusta illum infestante, fuit Orthodoxorum etiam Episcoporum Synodo depositus, aliaque hujusmodi vetera exempla, nec extra Gallicanum regnum digrediar, in primis sub regia Merovæi progenie

genie in Synodo Parisiensi oppressus est a Chilperico Rege, hucusque conjuge Fredegunde Prætextatus Rotomagorum Episcopus, ut refert Gregorius Turon. l. 5. hist. Francorum c. 18. Sub secunda vero, id est Caroli Magni stirpe Carolo Calvo regnante, Hincmarus Remensium antistes potestate, & gratia qua valebat apud Regem abutens, Sylvanectensem Episcoporum aulicis artibus corruptorum Synodum coëgit, qua Roraldum Suessionum Episcopum cui erat inensus, justum, & integerrimæ vitæ præfulem Episcopatu dejecit; & sedem Apostolicam frustra appellentem retrusit in monasterium. Idemque Rhemensis Hincmarus proprium nepotem suis injustis desideriis non obtemperantem, cognominem Hincmarum Laudunensem Episcopum in altero Episcoporum malignantium Concilio Duziacensi deturbavit Episcopali sede, carcere inclusit quantumvis provocantem ad Romanum Pontificem, eique Barbarica immanitate oculos effodit, ut fidem faciunt eorundem temporum Concilia Gallicana. Sub tertia denique Franciæ Regum stirpe Hugo Capetus Rex suspectum sibi Arnulfum Remorum Pontificem, eo quod esset æmuli sui Lotaringiæ ducis Caroli ex magni Caroli Augusti profapia consanguineus, per adulatorum, & aulæ mancipiorum Episcoporum Synodum Remis habitam sedem dimovit & vinculis addixit, suffecto ejus in locum Gerberto, Quam indignitatem ut rescivit Joannes Papa XY. rem totam misso in Galliam Legato Apostolico revivisit, & causa cognita libertatè, pristiniæque dignitati Arnulfum restituit: Gerbertus itaque Gallia excedens ad Imperatorem Othonem III. se contulit, cujus opera promotus primum ad Archiepiscopatum Ravennensem, & postmodum defuncto Papa Greg. V. ad Romanæ Ecclesiæ thronum conscendit, nomenque Sylvestri II. fortitus est.

CONCILIUM TURONICUM II.

HAbitum fuit regnante Lutetiæ Chariberto ann. Chr. Chr. 570. hujus exordio Patres ita pronunciant: *Ecclesiastica disciplina debet esse suffragium congregatio sacerdotum.*

Can. 1. convocari jubet Synodum Metropolitanam, fuorumque Comprovincialium bis singulis annis, aut si necessitas inevitabilis hoc impedit, saltem semel in anno. Mandatque singulis Episcopis, ut ad Synodum convenient sub

sub
ma
gis
galis
C
men
ingr
do
C
tat,
Ca
ciolo
rent
liere
fius
Ca
vero
batu
ta co
Pent
bus
juner
nent
qua
Sanct
bri,
bri u
Nata
itemq
riliam
Janua
in Ka
Eph
vent
lendi
& je
dillo
hono
lebra
bus t
O

sub excommunicationis pœna, a qua sola dispenset certissima infirmitas; nullatenus autem Regis obsequium aut Regis ordinatio: *Non enim (ait) spiritali operi debet præferri regalis præceptio.*

Can. 3. de loco ubi recondendum est admirabile Sacramentum; & Can. 4. de loco Sanctuarii, & quinam ab ejus ingressu arceantur, jam retulimus in diatriba, quam Synodo Chalcedonensi subjecimus.

Can. 5. statuit ut qualibet Civitas pauperes suos incolas pascat, ne aliis locis divagentur.

Can. 10. statuit ut Clerici victum sibi vestitumque artificioso comparent, & ut iidem sibi propriis manibus præparent refectorem; & ita prætextu careant in suas ædes mulierena famulitii causa introducendi, De his actum diffusus ad Can. 51. & 52. Concilii Carthaginensis quarti.

Can. 18. assignat Monachorum jejunia per annum. Quia vero jejuniorum diebus non prandebatur, sed solum cœnabatur, idcirco sic ait; *De jejuniis antiqua a Monachis instituta conserventur, ut de Pascha usque ad quinquagesimam (id est Pentecosten) exceptis Rogationibus, omni die prandium fratribus præparetur. Post quinquagesimam tota hebdomada exacte jejunent. Postea usque ad Kalendas Augusti ter in septimana jejunent, secunda, & quarta, & sexta feria, exceptis his qui aliqua infirmitate constricti sunt. In Augusto, quia quotidie missa Sanctorum sunt, prandium habeant. In Septembri toto & Octobri, & Novembri, sicut dictum est ter in septimana. De Decembri usque ad Natalem Domini omni die jejunent. Et quia inter Natalem Domini, & Epiphaniam omni die festivitates sunt, itemque prandebunt. Excipitur triduum quoddam ad calcandum gentiliū consuetudinem Patres nostri statuerunt privatas in Kal. Januarii fieri Litanias, ut in Ecclesiis psallatur, & hora octava in Kalendis ipsius Circumcisionis Missa Deo propitio celebretur. Post Epiphaniam vero usque ad quadragesimam, ter in septimana jejunent. In isto Canone primum observa per triduum a Kalendis Januarii fuisse consuetudinem veterem Litaniarum, & jejuniorum, ne fidelis populus communicaret sacrilegis dissolutionibus quibus indulgebant gentiles iisdem diebus in honorem jani: quemadmodum multis in Ecclesiis sacros celebrari conventus cernimus cum orationibus, & concionibus triduo profanorum Bacchanalium a quinquagesima.*

Observe secundo diebus jejuniorum Missam differri solitam

tam ad horam octavam: quia hora nona, & non ante licebat in jejuniis extra quadragesimam cibum capere. Incidebat autem nona in tertiam post meridiem horam. Quod vero attinet ad horam refectiois, seu cœnæ per quadragesimam, ea differebatur in vesperam, quæ in horam a meridie sextam incurrit. Meridies vero incurrebat in horam sextam veterum. Quo factum est, ut quamvis hora cœnæ juniorum hodiernorum multum præ illo veteri ritu soleat anticipari, decantentur nihilominus vespertinæ preces per quadragesimam ante refectioem, atque adeo ante meridiem, non autem in reliquis per annum jejuniis. Nam veteres hora quæ nobis est post meridiem sexta vespas decantabant, indeque quadragesimalibus jejuniis ad refectioem hoc est cœnam prodibant. In reliquis autem per annum jejuniis Canon iste 18. edicit, ut hora octava celebretur Missa, nimirum hora post meridiem secunda. Post Missam enim preces horæ nonæ concinebantur, quibus exactis occurrebat hora de meridie tertia, qua ibatur ad cœnam. Tertullianus contra Psychicos c. 10. scribit Psychicos (ita per contumeliam ipsos appellat Catholicos superbus, & protervus hæreticus) solitos non ultra nonam sua omnia jejunia protrahere, suos vero hoc est hæreticos Montanistas, usque ad vesperum. Id tamen aperte falsum, & calumniosum est quoad jejunia Catholicorum quadragesimalia, ut ex testimoniis sequentibus liquet. Basilius magnus hom. 1. de jejun. loquens de quadragesima: *Expecta* (inquit) *vesperam, ut cibum capias*. Chrysost. hom. 4. in Gen. de quadragesima pariter sic dicit: *Non existimemus in ediam usque ad salutem nobis sufficere*. Paulinus epist. 6. ad Amandum: *Quotidiana, inquit, jejunia non refugit, & pauperem mensam vespertinam corviva non horruit*. Hieronymus epist. ad Eustochium refert de quibusdam Monachis solitos fuisse post horam nonam cibum sumere, & apud eos jejunium totius anni æquale esse, excepta quadragesima, in qua districtius vivitur, atque ad pœnitentiam vela laxantur. Huc accedit etiam Concilium Cabilonense dicens: *Solent plures qui jejunare se putant in quadragesima mox ut audierint signum ad horam nonam manducare, qui nullatenus jejunare credendi sunt, si ante manducaverint quam vespertinum celebretur officium*, Citatur de consecr. dist. 1. Iste quoque Turonensis Can. hoc idem perspicue decernit. Sic etiam testatur Micrologus l.

de

de E
ab al
ficere
cenje
pate
ad n
nd r
das
usqu
nabu
popu
Den
solv
qua
sac
que
rem
nis
vol
salu
pæ
pæ
præ
pro
bus
cibo

V
des
ing
ter
nig
ano
pri
ca
pie
vig
xa

de Eccles. observ. c. 49. *In hoc differt quadragesimale jejunium ab aliis, quod in aliis post nonam, in hoc autem post vesperam reficere nos debemus: nec juxta Canones quadragesimaliter jejunare censetur, si ante vesperam reficiamur.* Benedictus Monachorum pater in Regula c. 41. *Quarta, & sexta feria jejurent usque ad nonam.* Et subinde: *Ab initio quadragesima usque ad Pascha ad vesperum reficiantur.* Ne vero Monachis id peculiare credas, sic testatur Bernardus serm. 3. de quadrages. *Hactenus usque ad nonam jejunavimus soli: nunc usque ad vesperam jejunabunt nobiscum simul universi Reges & Principes, Clerus, & populus, nobiles, & ignobiles, simul in unum dives, & pauper.* Denique August. epist. 118. ad Januarium, ubi dicit horam solvendi jejunii esse nonam, non de aliis ibi jejuniis loquitur quam Sabbatorum per annum. Id sane fatendum, ab aliquot sæculis fervorem Christianorum multum deferbuisse, ideoque Ecclesiam de pristinae disciplinæ severitate plurimum remisisse, quatenus fideles in deteriora lapsi ejus districtio- nis jugum e propriis cervicibus excussissent, si pia mater eos voluisset ad hoc adigere, quod melius, & animabus curandis salubrius fuisset. Hinc pessum joverunt publicæ antiquorum pœnitentiæ, & Canonum adversus peccatores præscripta pœnalia, hinc jejuniorum miræ relaxationes tum horam præscriptam longe anticipando, tum comestationem antea prohibitam jejuniis interserendo, tum Xerophagias, de quibus superius ad Laodicænum Canonem tractavimus circa ciborum, & potus substantiam fere omnino abolendo.

CONCILIUM TOLETANUM III.

Valde memorabile istud Concilium est, utpote convocatum felicissimis auspiciis, cum primum Catholica fides, quæ prius sub Visigottis Arianis oppressa in Hispaniis ingemuerat, & quam paulo ante Rex Leovigildus atrociter fuerat infectatus, adeo ut primogenitum suum Hermenegildum ab Arianismo ad Catholicam fidem opera S. Leandri Hispalensis Episcopi conversum præcellenti virtute principem in vincula conjecerit, & ad ultimum capite truncaverit. At hujus frater minor natus Reccaredus fraternæ pietatis se præstitit imitatore. Hic mortuæ parente Leovigildo Regnum cepit, simulque religionem Orthodoxam non modo professus est, sed etiam quanto potuit studio

dio fovit, & propagavit. Ea de causa ipso Regni sui exordio hanc Synodum curavit celebrari Pelagio II. Romæ Pontifice, ann. Chr. 589 & Hispaniæ æræ ann. 627. hoc enim obiter discendum, Hispanicam æram annis triginta octo anteriorem esse Christiana epocha, ejusque initium defumi a Consulatu Appii Claudii, & Norbani Flacci, quo factam inter trium viros Octavianum, Antonium, & Lepidum Imperii partitionem Senatus approbavit.

Subscripsere Concilio antistites ex omni Hispania congregati, necnon ex ea Galliæ parte quæ tunc Visigottorum Rgibus parebat, Metropolitæ Narbonensis, alique Gallicani Episcopi per se aut delegatos a se Vicarios.

Sub eodem Rege Reccaredo haud multo post hanc Toletanam Synodum, altera Narbone habita est Episcoporum Synodus, qui iidem fere subscripti leguntur in hac Toletana, Migetius Narbonensis Provinciæ Metropolitanus, & Episc. Sedacius Biterrensis, Boetius, aut Poetius Magalonensis; (quæ postea sedes, Monspelium translata fuit.) Pelagius Nemanensis, Tigridius Agathensis, Sergius Carcaffonensis, & Agrippinus de civitate Lotèba; ea nunc Lodeus dicitur.

Observatu dignissimus est can. 7. *Pro reverentia Dei Sacerdotum id universa sancta constituit Synodus, ut quia solent crebro mensis otiosa fabula interponi, in omni Sacerdotali convivio lectio scripturarum divinarum misceatur: per hoc enim & anima adifcantur in bonum, & fabula non necessaria prohibentur.* Citatur apud Gratianum dist. 44. cap. pro reverentia. Eadem pariter regula præscribitur cap. in omnibus de conf. dist. 5.

CONCILIIUM MATISCONENSE II.

Matisconia oppidum est Æduorum amni Arari adiacens. Sedem habet Episcopalem Lugdunensi Metropoli subiectam. Primum ibi Concilium celebratum fuerat anno Chr. 582. Pelagio II. Pontifice, atque in ista Galliæ parte quæ Burgundia est regnante Guntrano uno ex quatuor Clotarii liberis, qui regnum paternum in totidem partes, seu tetrarchias partiti fuerant, Chariberto Lutetiæ sedem sui regni collocante, Guntrano Aureliani, Chilperico Suesfionibus, & Sigiberto Metis. Post sexennium sub iisdem Pelagio Papa, & Guntrano Rege, celebratum majori frequentia fuit secundum Matisconæ Concilium anno 588.

cui

cui p
sexagi

Hu
nicis
no sub
num

Car
in sac
lo ex

eadem
ratio

stanti
charist

access
dam

reliqu
gressu

nocen
scens

cenfa
flebil

respon
inter

dam e
eum

eroga
perlat

bente
tinac

Car
dotibu
suo ca
dos pe
laicus

statui
clesia
Car
exami
stator

Ja

cui præfedit Priscus Lugdunensis, & cum eo sederunt alii sexaginta Episcopi.

Hujus can. 4. præscribitur, *ut omnes fideles diebus Dominicis viri, & mulieres altaris oblationem faciant in pane, & vino sub anathematis pœnæ*. Vide quæ annotavi ad Laodicænum can. 14.

Can. 6. *Quæcumque reliquia sacrificiorum post peractam missam in sacrario supersederint quarta, vel sexta feria innocentes ab illo cuius interest in Ecclesiam adducantur, & indicto eis jejunio easdem reliquias conspersas vino percipiant*. Huc pertinet narratio Evagrii l. 4. Hist. Eccl. c. 36. *Vetus (ait) consuetudo Constantinopoli fuit, ut si quando multa particula sacratissima Eucharistia superessent, pueri impuberes qui scholas frequentabant accerserentur, qui eas manducarent*. Contigit ut puer quidam Judæi opificis vitrarii cum condiscipulis admittis his reliquiis Sacramentorum participaverit. Hic domum regressus patri causam moræ sciscitanti puer simplex, & innocens rem uti erat significavit. At ille furore extandescens arreptum puerum in vitrariam fornacem conjecit accensam, mater inscia rei puerum toto triduo conquisitum flebiliter in mariti officina compellat, cui puer de fornace respondit. Tum mater ad ostium clibani accurrens puerum inter flammarum vortices illæsum conspicit, qui se a quadam eximii decoris muliere servatum asseruit, quæ ad eum crebro veniens etiam cibum quoties esuriebat allatum erogabat. Id miraculum protinus Justinianus Imperatori perlatum est, qui puerum, & matrem sacro baptismo lubentes ablui curavit. Patrem autem in sua impietate pertinacem crucis suspendio damnavit.

Can. 15. *injungit laicis, ut occurrentibus in itinere Sacerdotibus se veneranter inclinent, & si ambo equitent, laicus de suo capite galerum auferat in Sacerdotis honorem. Sed si Sacerdos pedes incedat, & laicus equo vehatur, descendat in terram laicus in venerationis debita significationem*. Contravenientes statuit ad tempus ab Episcopo præiniendum, esse ab Ecclesia, quam inhonorant, suspensos, ac interdictos.

Can. 19. Clericis vetat forum ingredi criminale in quo examinatur criminum rei, aut damnatorum supplicio spectatores interesse.

CONCILIUM CONSTANTIN. II.

Et inter Oecumenica quintum.

Nestorianam perfidiam, & Eutychianam impietatem Synodi Ephesina, & Chalcedonenſis proſtraerant, non tamen extinxerant. Pertinax enim malitia in multorum animis, & virus hæreſeos, & nova factionum molimina in dies alebat & accendebat. Dudum etiam exoleti errores Origenis multis locis recrudescabant, unde innumera diſſidia per Orientem naſcebantur. In hac tamen multiplici hæreſum colluvie perfidia Eutychiana quæ regnante religioſiſſimo Principe Marciano, in multorum animis metu potius quam voluntate reſpreſſa latebat, poſt illius obitum in tantam prorupit audaciam, ut per omnem Aſiam, & vicinas Europæ regiones omni furore, & ſtrage graſſata ſit; & tres orientis Patriarchias Alexandrinam, Antiochenam, & Conſtantinopolitanam ſæde concuſſerit, de quibus ſingulis pauca hic perſtringenda.

In primis Alexandriæ audito ſtatim Marciani Auguſti interitu, qui dum ſuperſtes fuit Chalcedonenſem fidem ſtrenuè tutatus fuerat, ea ſoluti formidine quicumque Dioſcoto favebant, caput ſacrilegum extulerunt. Præcipui horum duces fuere Timotheus Ælurus, & Petrus Moggus. Hi primum ut reſert Liberatus c. 15. catervis hæreticorum ſtipati, Proterium adoriuntur Alexandrinum Episcopum, ex Chalcedonenſi decreto, in locum deturbati ea ſede Dioſcoto ſubrogatum, eumque in baptiſterio quo conſugerat latitantem jugulant, & ſtammi injectum in cineres redigunt, quos in ventum diſſipant. Ægerrime hoc tulit qui Marciano ſucceſſerat Leo Auguſtus. Nec minus tamen bacchantur Alexandriæ Eutychiani hortante Timotheo Æluo, qui per vim, & Orthodoxorum cædes Patriarchicum Thronum deſecto inde Proterio invaſerat. Quin etiam poſt hujus invaſoris interitum per novam obſiſtentium Catholicorum ſtragem, & internecionem horrendam, projectiſſimæ nequitix hæreticum Petrum Moggum in ea ſede collocant.

Antiochiæ vero non ſegnius inſoleſcebat ejuſdem ſectæ hæretici auctore præſertim Petro Cnapheo, ſeu Fullone, qui

qui a
rum
conci
multi
dem
gator
præſu
ſui;
ſium
ſanct
vit;
bus;
his t
omni
Ne
ſtanti
Petr
ni pr
ſis ſi
rum
Trap
Aolav
ci Ep
tami
Agap
cauſa
ſerat
nion
perat
nis v
dravi
omn
coru
Se
na,
bus
pus,
nomi
Chri
ſe D
dictis

qui ad Eutyctetis dogma hæresin adjunxit Theopaschitarum, vocelque trifagio addit: *qui passus es pro nobis*. Iste concitata adversus Martyrem Episcopum Antiochenum multitudine, illam violentus sedem occupavit. Quam eandem decursis aliquot annis alter Eutyctianæ sedæ propagator insignis Severus invasit; depulso Flaviano Catholico præfule, favore subnixus; & gratia Imperatoris Anastasii; qui sublato e vivis successore Leonis Zenone Romanum regebat Imperium. Severus ex ista sic occupata sede sanctam Chalcedonensem Synodum publice anathematizavit, Ecclesias depopulatus est, pioque omnes direptionibus, carceribus; exiliis, cædibus atrociter divexavit; & in his trecentis Monachos immaniter exercuciatos trucidavit; omniaque luctu cruore, & cadaveribus funestavit.

Nec minus infestas Eutyctianorum furias passa est Constantiopolis Ecclesia. Primum quidem sub Acacio, qui Petrum Moggum in Alexandrino Episcopatu retinendo omni præsidio, & industria tutatus est, quique Chalcedonensis fidei proditor diu fallacibus artibus diligentiam Romanorum Pontificum eludit. Deinde sub Antimo, qui abdicato Trapezuntis Episcopatu in sedem Constantinopolitanam inrolavit; ut primum vacare cœpit obitu Epiphaniæ Catholici Episcopi, quam ille non destitit sua deinceps hæresi contaminare. Quæ cum graviter ferret Romanus Episcopus Agapitus, qui per id tempus Theodati Gottorum Regis causa Constantinopolim ad Justinianum Augustum concesserat; non modo Antimi consalutatione omni que communionem abstinuit, sed & ipsum obistente licet Theodora Imperatrice Patriarchatu dimovit, Menna spectatæ Religionis viro in illius locum suffecto, quem sua ipse manu sacraavit applaudente Senatu, & populo; suaque sanctione id omne comprobante Justiniano. Et ita repressa illic hæreticorum vesania tantisper conquievit.

Sed & Orientem infestabat præterea hæresis Nestoriana, quam valde fovebant libelli quidam a tribus authoribus editi. Quorum primus Theodorus Mopsuestiæ Episcopus, qui ante Synodum Ephesinam adversus hæreticos Eunominum, & Apollinarem ita scripserat, ut unam tamen Christi personam; & Deum carne indutum, & Mariam suifse Dei matrem palam inficiaretur. Igitur Nestoriani interdictis per edicta Imperialia Nestorii libris, ne deesset unde

populi Virus Nestorianum haurirent, scripta Theodori studiose vulgarunt non græco tantum idiomate, sed conversa etiam in Syrorum, Persarum, atque Armenorum sermonem. Alter fuit Theodoritus Cyri Episcopus, qui duodecim Ephesinæ fidei capitibus a Cyrillo Alexandrino conscriptis, totidem opposuerat, & cuderat acres, aculeatasque censuras. Tertius Ibas Edessæ civitatis Episcopus, qui scripta ad Marin Persam epistola coarguit Rabulam decessorem suum, quod immerito Mopsuestenum quem optime de Ecclesia meritum, & strenuissimum hæreticorum debellatorem asserit, anathemate damnasset, Postmodum Dioscorus ejusque in Ephesino Conciliabulo asseclæ Edessenum Ibam duas Christi naturas prædicantem adversus Eutychem crudeliter infectati sunt, tanquam ab Ephesina Synodo, & a Cyrillo dissidentem, eumque sæpius in vincula redactum, & condemnatum deposuerunt. Ab his provocavit Ibas ad Synodum Chalcedonensem, quæ Ibam Nestorii dogma damnantem, & anathematizantem communioni, & pristinæ dignitati restituendum duxit; de ipsius tamen ad Marin epistola nihil desinivit.

Ad Nestorianam, & Eutychanam luem tertia pestis, & calamitas accessit ex duobus monachis novæ Lauræ, (id erat S. Sabæ in Palæstina Monasterium) Nonno, & Leontio Byzantino. Isti collectos ex Origenis voluminibus maximos quosque errores in omnes orientis plagas disperserunt: quorum summa erat ante corpus animam extitisse in cælo, ubi varia peccata commiserit. Cælum solemque lunam, & quæ cælis supernatant aquas esse quasdam animatas, & rationabiles virtutes. In resurrectione corpora hominum rotunda, & orbiculata excitatum iri. Omnium damnatorum, & dæmonum, & hominum tormenta finem habitura. Impios homines, dæmonesque in priorem suam a creatione statum esse restituendos. Pro dæmonum salute Christum denuo crucifigendum, atque idipsum patiendum esse a malignis, qui in cælo sunt spiritibus. Horum amenitia ne latius in diés serperet, suppliciter id postulantibus Monachis quibusdam Jerosolymitanis, atque Pelagio Diacono Vigilii Papæ apocrifario, & Menna Constantinopolis patriarcha, Justinianus Imperator non tantum Eutychanos, sed insuper Origenistas severo coercuit edicto, quod postea trium orientis Patriarcharum, sed & Vigilii potissimum sus-

fra-

fragi
libris
tamq
grege
iniqu
stes
quæ
præte
U
ret si
det,
infect
negot
bros
damo
tyche
nenfi
& Ib
tuisse
Iba
rific
tanto
deter
Synoc
Ista
& me
doritu
& fac
tiæ,
Theo
de illo
si qua
histori
ri alio
curren
sitio,
tur de
scopus
lestiar
rus ip
Conc.

fragio comprobatum est. In quo illud asseritur ex Origenis libris Arium Maetem, ac fere omnes reliquos hæreticos tanquam immanes feras ex antris, & caveis profilientes, gregem dominicum devastasse. Istiusmodi condemnationem iniquo admodum tulit animo Cæsaræ Cappadocum anti- stes Theodorus Origeni addictissimus, sectaque Acephalus, quæ ramus, & propago quædam erat hæresis Eutylianæ, prætereaque Pelagio Diacono summo opere infensus.

Ut igitur quascumque poterat Origeni, & Acephalis ferret suppetias, Justiniano principi cuius gratia pollebat suadet, ne se tot curis, & laboribus conficeret in Acephalis insectandis, & Chalcedonensi tuenda Synodo; facili quippe negotio totum posse componi, si Mopsuesteni Theodori libros, Ibæ epistolam, & Theodoriti capitula publico edicto damnaret. Nec enim aliam ob causam quicumque cum Eutyche sentiunt licet in varias dissecti partes, a Chalcedonensi Concilio decebat abhortere, nisi quod Theodoritum, & Ibam iuste ob hæresim suis dudum sedibus ejectos restituisset, atque in Synodi confessum admisisset. Deinde quod Ibæ relinquendo intactam epistolam ejusque authorem honorifice restituendò, videretur hoc ipso Theodori doctrinam tantopere in ea epistola collaudatam approbasse. His vero detersis tribus maculis fore tandem, ut alioqui gravissima Synodus nemine discrepante ubique recipiatur.

Ista Theodorus Cæsariensis Justiniano vasserunt simul, & mendacissime suggestit. Non enim sacra Synodus Theodoritum, & Ibam in communionem, & pristinam sedem, & sacrum confessum recepit, nisi post testimonia pœnitentiæ, & publicam sinceræ fidei professionem. Nec ullum Theodoro Mopsuesteno haberi honorem voluit, cum nihil de illo propositum aut definitum in ea Synodo fuerit, sed si qua ejus mentio fuit in his quæ scripsit Ibæ, ea dumtaxat historice recitata sint, quomodo multæ in Conciliis proferri aliquando solent privatorum scriptiones pro rerum occurrentium varietate. Longe quippe distant Synodica inquisitionis, & simplex recitatio. Si enim de singulis quæ recitantur definiendum esset, res in immensum abirent, & Synodi scopus cui sedule intendendum est in diverticula innumera molestiarum, & confusionum plena distraheretur. At Theodorus ipse in unum illum scopum collimabat, ut Chalcedonensi Conc. fidem abrogaret, omnemque procellam in Eutychia-

nos incumbentem in horum adversarios Nestorianos converteret, Catholicos vero inter se committeret, ac schismate ab invicem divelleret, unde ipsi debiliores evaderent, & studia sua alio diverterent, Eutylianis vero & robur, & securitas accresceret. Hæc sapienter penetrans Vigilus Pontifex Theodorum ista molientem scriptis litteris graviter coarguit: Justinianus tamen Theodoro morem gerens missis in omnem partem litteris Episcopos ad trium præfatorum capitum damnationem instanter urget. Horum pars quidem acquiescit, pars vero metuens ne Chalcedonensi Concilio fraus fieret moras nequit, & rem non aliter, quam totius orbis deliberatione respondet esse judicandam, non vero privatorum aliquorum studiis. Itaque rem eo tandem Justinianus deduxit, ut capita tria simulque Origenistarum causa ad Oecumenicæ Synodi disquisitionem referrentur.

Anno igitur Christi quingentesimo quinquagesimo tertio Constantinopolitana Synodus secunda, & inter Oecumenicæ quinta indicitur. Interfuerunt Euty chius Regiæ urbis Episcopus, qui Mennæ successerat, Apollinaris, Domnus Antiochenus, tres quoque qui absentis Eustochii Jerosolymitani Episcopi vices agebant, omnesque simul fuere centum sexaginta Episcopi. Vigilus vero Papa, qui non abs re multum in universam Ecclesiam discriminis ex ista machinatione quam Theodori Cæsariensis fraudulenta mens pepererat, suspicabatur & pertimescebat, neque aliter in istam convocationem consenserat, quam quia Justiniani potentia, seu potius impotentia obistere citra ipsius Ecclesie græve aliud periculum, & damnum minime poterat, non judicavit per se, aut suos legatos huic assistere Synodo, licet tum temporis ab ipso Justiniano accitus Constantinopoli versaretur, ne sua præsentia per sæcularem potestatem adigeretur (sicut pluries in aliis Conciliis per Imperatores convocatis contigerat ipsis orthodoxis Episcopis, atque aliquando ipsi Liberio Pontifici) ad quidquam quod ipsi Ecclesie dedecori, ac detrimento verteret: sed sibi sine cujus approbatione Synodus nihil ratum, ac validum poterat decernere, expectandum esse totius rei exitum, maxime cum absent Occidentis Episcopi, a quibus sinceriores poterat sibi fidem polliceri, & certiores in eorum animis fiduciam collocare. Sic namque integrum sibi fore

approbare, aut reprobare quæcumque tandem Synodus decrevisset. Hanc Vigilii tanto in discrimine prudentiam magnopere commendat illustrissimus annalium scriptor.

Vigilii tamen ut ad Concilium accederet eique præfideret etiam atque etiam rogatus fuit, primum quidem a tribus Patriarchis, & septemdecim Episcopis, qui honorifica penes eum legatione Concilii nomine functi sunt: deinde a tribus Patriiciis cum pluribus simul Episcopis ab Imperatore missis: nullis tamen precibus adduci potuit, ut a Præcessorum suorum (hanc enim obtendit excusationem) consuetudine recederet, qui nunquam in Oecumenicis Synodis confederant. Prolixe tamen suam voluntatem, & consensum pollicitus est, in his rebus, quæ sacro approbante Concilio pro Ecclesiæ dignitate decernendæ erant.

Patres in secretario Concilium auspicantur. Actum est in primis de Theodoro Mopsuesteno, cujus productis, & examinatis libris anathema in eum ejusque doctrinam conclamatum est: definitumque producto in hanc rem Augustini testimonio hæreticos etiam post mortem condemnari posse. Itum hinc est in epistolam Ibae, quam ut a recta deflectentem fide Patres censura notarunt, & ultra legi prohibuerunt. Idemque decretum in capitula Theodoriti.

Quibus peractis editi sunt Canones quatuordecim quibus Catholica fides adversus Nestorium, Aephalos, aliosque Eutyichis & Severi sectarios explicata est.

Actum hic pariter de Origenis Didymi, & Evagrii erroribus quos uno quasi ore Patres omnes detestati sunt. Operæ pretium erit omnem damnationis scriptorum Origenis historiam ab ipsis primis exordiis contexere. Primus Origenis viventis libros damnaverat ejus Episcopus Demetrius Alexandrinus Patriarcha, eumque ut hæreticum anathematis sententia perculerat, ut scribit Hieronymus lib. 2. adversus Rufinum. Pro sui vero defensione litteras Apologeticas ad omnes Ecclesias scripsit Origenes, quibus erroneorum dogmatum crimen a se amoliri studet, refundens illa in quemdam æmulum, & hæreticum librorum Origenis exscriptorem, qui ad sanam Origenis doctrinam sua zizania superseminaverit. Cæterum ex officio fecisset Origenes si sufficienter providisset, ne (quod postea contigit) fraus aliqua ulli ex suis libris fieret, illique sibi ascripti errores latius serperent, Colligendi ergo fuerant ab ipso singillatim

in unum quasi fasciculum, & deinde ab ipso refellendi, & anathematizandi. Præterea non in uno alterove codice, sed uti observat præfatus Hieronymus, in omnibus fere libris quos innumeròs edidit Origenes, eadem semper hæreses inspersæ leguntur.

Contigit exinde sub annum Christi 390. ut Theophilus Alexandriae Episcopus collecta subditorum sibi Episcoporum Synodo libros damnaret Origenis, ejusque fautores communionem fidelium excluderet. His de rebus Theophilus scriptis litteris Anastasium Romanum Pontificem fecit certiorum. Quibus acceptis litteris Anastasius eodem anno, & Origenem, & Origenistas publica sententia damnavit; ut testatur Hieronymus epist. 71. ad ipsum Theophilum, & epist. 78. ad Pammach. & Apol. 1. & 2. ad Rufinum. Multitudo subinde Monachorum Ægypti a Theophilo ex tota Ægypto depellitur, concediturque in Palæstinam, unde pariter ejecta Constantinopolin ad Chrysostrum confugit, qui eos peregrina communionem suscepit, providens ipsis de victu, promisitque fore se intermedium reconciliationis ipsorum cum Theophilo conciliatorem. Quia tamen formatas ab eo nullas habebant, ideo donec plenior causæ cognitio haberetur, ut scribit Sozom. l. 8. c. 13. noluit monachos ad Sacramentorum Ecclesiæ communionem admittere, preces tamen eis in Ecclesia fundere non prohibuit.

Diu obstetit Chrysostrum, ne quod animo concipiebant Ægypto profugi monachi libellos accusationum adversus Theophilum Arcadio Augusto exhiberent. At ubi nulla deum spes illis reditus, & pacis affulgere visa est, non amplius distulere libellum Imperatori adversus Theophilum offerre gravibus refertum accusationibus, adeo ut Theophilus in capitis discrimen adduceretur. Credidit Theophilus simulque illius adversus Origenistas commilito studiosissimus Epiphanius Constantiæ Cyprî Episcopus hanc fuisse Chrysostrum impulsore factam accusationem, & ipsum esse Origenistarum fautorem, falsa in utroque persuasione delusi. Epiphanius Theophili suâsu ad Chrysostrum scribit de cogenda Constantinopoli Synodo ad condemnandum Origenistas, sicut a Theophilo Alexandriae factum fuerat, & ab ipso Anastasio Romæ. Cui rescripsit Chrysostrum Ægyptios monachos conqueri se falsis appeti accusationibus. Quod vero spectabat ad rem Origenistarum, cum id nulla fuisset Oecu-

meni-

menic
ca lib
& sc
Patre
nem l
te Th

Ad
bus h
Eccle
se ulla
genis
pulis
res cu
bantur
potuit
impen
tur cu
urbe
nerat

Dig
Arcad
nibus
plures
bens q
stomur
August
esse in
concio
Regun
decoris

sabant
rint,
eam fu
Acaciu
impent
irarum
sis Epi

Con
philo a
Eo cit
tur ab

menica Synodo definitum, consultius sibi agendum videri circa libros Origenis, ne majus ex ea concertatione dissidium, & schisma nasceretur: quandoquidem plerique sanctissimi Patres, & Ecclesiæ doctores magnam Origeni venerationem habuerunt. Epiphanius his minime acquiescens suadente Theophilo Constantinopolin profectus est.

Advenientem in urbem Epiphanium Chrysostomus omnibus humanitatis officiis prosequutus est, rogavitque ut una Ecclesia, & una domo secum uteretur. Ille vero negavit se ullatenus cum eo communionem habiturum, donec Origenis libros aperte damnasset, monachosque Origenistas expulisset. Epiphanius post aliquot disputationes, & similitates cum clericis Episcopis, qui tunc in urbe Regia versabantur, quosque nec a Chrysostomo divellere, nec ad suas potuit transferre partes, admonitus tandem sibi periculum impendere, si forte tumultus aliquis, aut seditio moveretur cujus ipse incentor esset, desistit ab inceptis, & ex urbe directo in Cyprum itinere navigavit, re ob quam venerat infecta.

Digresso Constantinopoli Epiphanio Theophilus jubente Arcadio profectus est in Regiam civitatem, ut accusationibus quibus impetebatur responderet. In hoc itinere complures collegit, secumque adduxit Episcopos, in animo habens quod re postea complevit, Synodum adversus Chrysostomum in ipsius diocesi celebrare. Sciebat enim Eudoxiam Augustam sanctissimo præfuli, qui eam sæpius coarguerat esse infensam. Quin etiam fortuito evenit, ut cum prononcione Chrysostomus alludens ad Eliæ prophetæ verba 3. Regum 18. sic exorsus esset: *Congregate ad me Sacerdotes de decoris qui comedunt mensam Jezabel &c.* Quotquot ei adversabantur Imperatricem acrius in ipsius perniciem accenderint, persuadentes hæc conviciandi studio prolata adversus eam fuisse, simulque adversus Theophilum, Severianum, Acacium, Antiochum, Episcopos, qui Eudoxiæ cura, & impensis Constantinopoli alebantur. Hæc ergo impotens irarum acrius conspirat cum ejusmodi Chrysostomo infensis Episcopis in ipsius exitium.

Convenit itaque Concilium malignantium præside Theophilo ad Quercum. Sic vocabatur Chalcedonis suburbium. Eo citatus Chrysostomus reus cum non accessisset, damnatur absens, & sede, ac dignitate deponitur. Quin etiam postu-

postulante Pseudo-synodo, & urgente Eudoxia ab Arcadio mittitur in exilium. Monachi vero protugi cum veniam supplices rogassent, redeunt in gratiam cum Theophilo. Hic vero qui gravissimorum criminum accersitus reus Constantinopolim judicandus advenerat, Urbem primum triumphali comitatu intravit, honoribus in aula cumulatus est, Synodumque in vicinia Regiæ urbis habuit, cui præsedit factus ex reo de repente iudex Episcopi sibi nullatenus subditi, atque in aliena Diœcesi, cujus etiam Antilliti ante aliquot annos totius orientis Episcopi in secunda Oecumenica Synodo altiore dignitatis gradum præ omnibus orientis Patriarchis indulerant.

Scribit Socrates hunc ipsum Theophilum cum frequenter Origenis scripta legeret, dicere solitum ejus libros similes esse præto omnibus florum herbarumque generibus confito, unde bona, & salubria multa decerperet, quæ vero mala inerant missa faceret. Gelasius etiam Papa præcessoris sui Anastasii vestigiis insistens in Concilio Romano de Origene sic pronunciat: *Origenis nonnulla opuscula, qua vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus, reliqua autem omnia cum authore suo dicimus esse renuenda.* Ita Gelasius qui anno 492. Pontificatum inivit annis circiter 60. ante istam Oecumenicam Synodum quintam.

Quam demum Synodum ut propius attingamus comperitum est, ipsam multarum etiam inter Catholicos dissensionum seminarium fuisse. Quamvis enim circa fidei definitiones quas edidit omnes Catholici convenirent, attamen in his quæ circa facta, & personas versabantur dissensiones acerrimæ, atque diuturnæ succensæ sunt. Receptissimam & inconcussam totius Ecclesiæ doctrinam his ipsis verbis tradit sapientissimus Cardinalis Bellarminus lib. 3. de Rom. Pont. cap. 2. Primo posse summum Pontificem cum suo cœtu consiliariorum, vel cum generali Concilio errare in controversiis facti particularibus, quæ ex informatione, testimoniisque hominum pendent. Secundo posse summum Pontificem ut privatum doctorem errare etiam in quæstionibus juris universalibus, tam fidei, quam morum, idque ex ignorantia ut aliis doctoribus contingit interdum. Verumtamen quicumque hoc prætextu Schismata in Ecclesiam inveherent, aut etiam Pontificem ipsum, vel Synodum pervicaciter despicerent, quibus ob dignitatem debetur sem-

per

per a
rent,Cæt
persua
neam
dori
sunt,
munio
sponte
piscop
in pri
tistes.Apost
do-syn
lam a
hujus
chatus
Coact
& Ex
tervia
tem &
custod
ceret
Pelagi
quæ p
fiæ de
istamIsta
seten
fertim
Ponti
incens
Synod
rantAli
acqui
bant
Vigil
ab eq
eam p
ægrit

per a fidelibus veneratio, illi proculdubio Deum offendere-
rent, & scandalum fidelibus objicerent.

Cæterum ex iis qui tribus capitulis non acquieverunt
persuasi damnationem illorum, vel non esse vero consentaneam,
vel etiam Synodo Chalcedonensi (qui fuerat Theodori Cæsariensis
scopus) injuriosam, quidam eo progressi sunt, ut seipso a reliquis
fidelibus divellerent, eorum communionem, & societatem omnem
aversantes, & schisma sponte inducentes. Hujusmodi fuerunt
Istriæ complures Episcopi, & Venetorum, & Liguriæ, Insubriæque,
atque in primis Paulinus Aquilejæ, & Honoratus Mediolani
antistes. Hi namque Synodum istam tametsi autoritate jam
Apostolica roboratam non sunt veriti reprobare, in Pseudo-
synodo a se coacta non modo inconsulto, sed etiam palam
adversante Romano Pontifice Pelagio II. ut patet ex hujus ad
ipso epistolis. Atque hoc esse exordium Patriarchatus Aquilejensis
per schisma usurpati Baronius autumat. Coactus igitur fuit
Pelagius agere cum Narsete Patricio, & Exarcha Italiæ sub
Justiniano Principe, ut tantam proterviam sua potentia, &
armis compeceret. Paulinum autem & Honoratum ut nefarii
schismatis auctores militum custodiæ traditos Constantinopolin
ad Imperatorem traderet. Quamquam cauta etiam reformidandi
magna erat Pelagio ipsi diram, & sacrilegam Imperatoris tyrannidem,
quæ paulo ante desævierat cum horrendo universæ Ecclesiæ
despectu, & scandalo contra Vigilium Papam Synodum
istam approbare renitentem.

Istæ quidem per Justinianum ejusque in Italia ducem Narseten
vexationes excitarunt graves rerum turbas tota præfertim
Italia, donec postremo Sancti Gregorii, & Sergii Pontificum
monitis, & insigni prudentia extinctum est istud incendium,
sedatæque perturbationes Ecclesiarum, ita ut Synodum
quintam iidem tandem complecterentur, qui fuerant ei paulo
ante infensores.

Alii vero trium quidem capitulorum damnationi minime
acquiescentes, non ideo tamen a communione se subtrahere
eorum qui damnabant. In primis enim perspicuum est
Vigilium Papam hujusmodi damnationi capitulorum, quæ
ab eo enixe postulabatur diu, & constanter restitisse, nec
eam potuisse Justinianum ab ipso extorquere, nisi postquam
ægritudine, senioque confectum Pontificem in tetrum car-

cerem

cerem alligato ad collum fune detruxit, in quo dies multos elanguit, modico tantum pane, & aqua pastus. Comites autem Vigili Romanos Clericos, seu vilia mancipia Justinianus ad metalla damnavit omni calamitate maclandos. Vigilius vero ærumnis confectus postquam ereptus e carcere Romam regreditur in Sicilia interiit. Scripsere de his Paulus Diaconus l. 3. c. 12. & lib. 4. Beda lib. de sex ætat. Liberatus in Breviario, addens Vigilium fuisse quidem ab hæresi afflitum, sed non coronatum, eo quod non aliter fuerit liber dimissus quam trium capitulorum diu recusantam damnationem relaxando. Hæresin vero Liberatus non aliam dicit quam Eutychianorum, qui hanc condemnationem feri satagerant. Quamquam revera illa condemnatio nullatenus fidem catholicam lædebat, sed tantum Nestorianum dogma. Hoc etiam refert Liberatus, eos qui consentiebant huic damnationi trium capitum fuisse a Justiniano muneribus donatos, & honoribus auctos, dissentientes vero sedibus, dignitatibus, & opibus spoliatos in ærumnosa exilia relegatos fuisse, aliosque fuga latitantes in angustiis felicem (loquitur Liberatus) exitum suscepisse. Ildorus quoque de viris illust. cap. 25. victorem perhibet Episcopum Africanum fuisse pro trium capitulorum defensione multatum exilio, deinde in carcere mortuum sub Justiniano. Facundus quoque Hermianensis alter Episcopus Africanus eandem ob causam deportatus in ærumnosum exilium fuit. Theodorus pariter Africanus Episcopus cum tria capitula reprobare nollet, relegatus ab eodem Justiniano fuit, quo in exilio vitam finivit, sed honorifice tumultatus fuit juxta Confessorum Africanorum sacra pignora, quibus Hunnericus Vandalorum Rex linguas ob fidei constantem professionem exciderat. Hæc in suo Chronico scribit Victor Tununensis, qui temporibus illis Constanti-nopoli versabatur.

Cassiodorum quoque hanc Synodum non probasse inde colligit Baromius ad ann. 536. n. 2. quod cum cæteras recenscat Oecumenicas, nullam hujus habeat mentionem: sicut ipse S. Gregorius Papa fecisse aliquando visus est, dicendo se quatuor Oecumenicis Conciliis parem cum quatuor Evangeliiis venerationem deferre. In quinto enim Concilio (ut ipse attestatur) non de fide, sed de personis tractatum fuit. De Felice vero trium capitulorum defensore ita scribit l. 3. epist.

epist. r
dogmata
que lib.
sem: Q
gobardo
quod qu
zari poss
Unde n
lummod
stantino
volo, q
serit, q
fide aliq
nensi Syn
nones fa
Mos tam
memoria
ille gel
ribus h
barissim
ptis Le
nodi c
Leone tr
retur.
Justinia
Adm
tiis, &
tulisse
schisma
ces, a
tyranni
valuiffe
menter
sionibu
cilium
scripser
rychius
gitimur
censend
re quo
sive po

epist. 14. Felix presentium lator cum nullatenus in hæreticorum dogmata lapsus sit, nec a Catholica fide discesserit, &c. Idemque lib. 3. epist. 37. ad Constantium Episcopum Mediolanensem: Quod autem scripsistis, quod epistolam meam Regina (Longobardorum) Theodolinda transmittere minime voluistis pro eo quod quinque synodus in ea nominabatur, si eam exinde scandalizari posse credidistis, recte factum est, ut minime transmitteretis. Unde nunc ista facimus ut vobis placuit ut quatuor synodos solummodo laudaremus. De illa autem Synodo, qua postmodum Constantinopoli facta est, qua a multis quinta nominatur, scire vos volo, quia nihil contra sanctissimas synodos constituerit, vel senserit, quippe quia in ea de personis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est. Et de his personis de quibus in Chalcedonensi Synodo nihil continetur: sed post expressas Synodos, seu Canones facta contentio, & extrema actio de personis ventilata est. Nos tamen sicut voluistis ita fecimus, ut ejusdem Synodi nullam memoriam faceremus. Hæc sanctus Papa Gregorius: & ita se ille gessit circa personas, quæ Schismate se ab approbatoribus hujusce Concilii non discindebant. Quin etiam approbatissimum Concilium Toletanum decimum quartum receptis Leonis Papæ secundi litteris una cum actis sextæ Synodi constituit, ut post quartas Oecumenicas Synodus hac a Leone transmissa, qua Monothelita damnantur, quinto loco poneretur. Unde ex consequenti quintam istam excludebant sub Justiniano adversus tria capitula convocata.

Admonet sapienter Baronius quintam Synodum malis initiis, & malam intentionem auspiciatam nihil Ecclesiæ contulisse præter innumeras dissensiones, clades, vexationes, schismata, & sæcularis Imperii adversus sacros Pontifices, aliasque Ecclesiasticas personas diram horrendamque tyrannidem; nec per eam fuisse conversos, quinimo invaluisse magis hæreticos. Et cum contra summi Pontificis mentem per sæcularem potestatem hæreticorum pravis suasionibus excitatam, coactum habitumque fuerit istud Concilium, nullo præsentente Apostolico Legato, primusque subscripserit, qui eidem propria præfedit autoritate Eurychius Constantinopolis Episcopus, fuisse manifeste illegitimum, & Schismaticum Conciliabulum, nullo modo censendum inter Ecclesiæ Concilia, nisi ex solo tempore quo robur eidem accessit ex approbatione Apostolica, siue postquam Vigilus Papa carcere, & fame, suorumque

miserabili clade diu mactatus, ut ad hoc approbandum adigeretur tandem approbavit, ut fidem facit sexta Synodus Act. 18. idque colligitur ex adducto superius Liberati testimonio, sive etiam ex decreto Pelagii Papæ, qui scripsit pro quinta Synodo memoratam superius epistolam ad Narsetem, quamvis etiam tunc perduraret tyrannidis violentia, frēmeretque adhuc Justinianus, sive (quando jam Ecclesia majori securitate, & pace fruebatur) ex approbatione sancti Papæ Gregorii lib. 1. epist. 24. lib. 2. epist. 10. & 36. sive ex approbatione Nicolai I. epist. ad Michaëlem Imperatorem. Quibus omnibus adjungenda quoque approbatio Synodorum Oecumenicarum sextæ, & septimæ. Quin etiam urgente ipsa Justiniani tyrannide, nihil facere consultius poterant Romani Pontifices, quam ut cederent illius voluntati, quia sic erat occurrendum certissimo, & inevitabili totius Orientis adversus Romanam Ecclesiam schismati.

Acta decretaque Synodi quintæ latine tantum supersunt, in quibus etiam haud pauca supposititia Baronius agnoscit. Illa sane Theodoriti ad Joannem Antiochenum epistola his inserta de obitu Cyrilli Alexandrini, cujus memoriam probris, & conviciis proscindit, mera impostura est, cum Cyrillus ipse litteras scripserit ad Dominum Antiochenum Episcopum Joannis successorem, quæ extant inter Cyrilli opera. Nicephorus etiam scribit in Chronico Cyrillum Joanni supervixisse. Imo in sexta Oecumenica Synodo Act. 3. evidenter commonstratum est, insertos fraudulenter in actis hujus Synodi fuisse duos Vigilii Papæ ad Justinianum libros, & præterea Mennæ confictum sermonem ad Vigilium: ex quibus arguitur illius ætatis Orientalium profusa ad contexendas imposturas licentia.

QU

ro Chr
cadix
niæ P
ta duo
tores
qui pr
bris, c
elefiæ
Hispa
ne qui
nus E
lentini
ascrip

Can
tici in
institue
cilli s
in dor
tum e
28. c.
guntin
victun
provid
nense
cleric
134. u
in con
gulam
ricoru
deniq
provid
las cl
Conci
præsu
exem

CONCILIUM TOLETANUM IV.

Quarta Toletana Synodus coacta sub Honorio I. Pontifice fuit, regnante in Hispania, & in Narbonensi Gallia Sisenando æræ Hispanicæ anno 671 epochæ vero Christi 633. in Basilica sanctæ virginis, & martyris Leocadiæ. Interfuit Rex Sisenandus, & ex omnibus Hispaniæ Provinciis, atque ex Narbonensi subscribere sexaginta duo Episcopi propria manu, & alii septem per procuratores. Inter quos eximia sanctitate insignes extiterunt, qui primus subscripserit Isidorus Hispalensis, scriptis libris, & publico Ecclesiæ cultu celeberrimus, alterum Ecclesiæ Hispalensis sydus post præcessorem suum Leandrum Hispalensem Visigottorum Apostolum: præterea qui ordine quintus subscripsit Iustus Toletanus Episcopus, Stephanus Emeritensis, Nonnitus Gerundensis, Couantius Palentinus, Braulio Cæsaraugustanus fastis omnes Sanctorum ascripti.

Can. 24. constituit, ut *pueris omnes, & adolescentes clerici in uno atrii Conclavi simul habitent disciplinis Ecclesiasticis instituendi sub senioris magistri probatissimi cura*. Similiter Concilii secundi Toletani Can. 1. decre erat invenes clericos in domo Ecclesiæ sub Episcopi præsentia per sibi præpositum erudiri. Ambo hi canones inferuntur in decreto dist. 28. c. de his, & 12. 8. 1. c. omnis ætas. Concilium Moguntinum sub Carolo magno statuit communem etiam convictum Canonicorum. Et Aurelianense secundum can. 9. providet ne clerici cum sæcularibus habitent. Aquisgranense sub Ludovico Pio can. 121. & can. 122. sancit cunctis clericis æqualiter cibos distribui ad mensam. Idemque can. 134. modum, & formam præscribit correctionis clericorum in commune viventium. Et subinde can. 135. præcipit regulam, & modum educationis, & convictus puerorum clericorum. Similiter edicit Concilium Parisiense l. 1. c. 30. denique Tridentinum Concilium sess. 23. cap. 18. de reformatione jubet in singulis Diocæsi-bus seminaria, & scholas clericorum pro eorundem institutione. De his plenius Concilia, & acta Mediolanensis Ecclesiæ sub sanctissimo præfule Carolo Borromæo. His adjungito S. Augustini exemplum, & disciplinam, de quo in ejus vita cap. 5. ita per-

perhibet Possidonius: Cum ipso semper clerici una etiam domo,
& mensa sumptibusque communibus alebantur, & vestiebantur.

Can. 25. Et Presbyteri quando in parocciis ordinantur, libellum officialem (vulgo Rituale) a sacerdote accipiant, ut ad Ecclesias deputatas instructi accedant.

Can. 31. Episcopi in protegendis populis, ac defendendis injuriam sibi a Deo curam non abigant. Ideoque dum conspiciunt iudices, aut potentes pauperum oppressores existere, prius eos Sacerdotali admonitione redarguant: & si contempserint emendari, eorum licentiam Regis auribus intiment, ut quos Sacerdotalis admonitio non flectit ad justitiam, regalis potestas ab impietate coercereat. Si quis autem Episcopum id neglexerit, concilio erit reus. Episcopalis constantiæ erga magnatum violentiam, & injustitiam illustria suppeditant exempla S. Nicolaus Myræ antistes in Eustachium Asiæ proconsulem, ut in ipsius actis legitur: Sanctus Athanasius in præfectum Lybiæ ex Cappadocia oriundum, quem etiam ab eodem communione fidelium præcifixum S. Basilius Cappadociæ Metropolitam declinavit a fidelium consortio extorrem epist. 47. ad Athan. Idemque Basilius pari virtutis laude Modestum præsidem coercuit. Et Chrysostomus Eudoxiam Augustam, quæ viduæ agrum invalerat, ingressu Ecclesiæ prohibuit. Parem exercuit coercionem Ambrosius in Theodosium Imperatorem ob Thessalonicensium promiscuam cædem. Synæsius etiam Ptolemaidis Episcopus Andronicum Provinciæ Pentapolis præfectum virum crudelissimum, & rapacem, simulque scelerum ejus concium, & administrum Thoanthen frustra præmonitos, & in flagitiis obstinatos a cœtu fidelium exclusit, atque ad pœnitentiam demum adegit, ut in suis ipse refert epistolis 57. 58. 72. 89. Nec prætermittendus S. Augustinus, qui præpotentem Africæ comitem, sibiq; singulari necessitudine devinctum Bonifacium excommunicavit, eo quod hominem, qui ad Ecclesiam confugerat sceleratum quidem, & morte dignum abstrahi iussisset, ut constat ex append. epist. 6. & 7. Idemque Augustinus epistol. 159. Marcellinum Africæ præfectum ita compellat: Quoniam Christiano loquor maxime in tali causa, non arroganter dixerim, audire te Episcopum jubentem convenit domine eximie, & merito insignis, atque charissime fili.

Can. 40. Omnes clerici, vel lectores sicut Sacerdotes, & Levita detor-

netonj
non sic
ut laici
Ritus
portet
ris aus
lum,
tres v
Clerici
radam
nenfe
barba
vin. o
rum
tamq
ad cu
coma
21. R
Patru
so ort
juisset
fantiu
ro me
ronan
buit
sius
quæ
minu
ne m
Proc
stram
nostr
C
mon
stian
non
Chri
bus
simi
bus
daic

retonjo superius capite, inferius solam circuli coronam relinquunt; non sicut hucusque in Galicia partibus lectores faciunt, qui prolixis, ut laici, comis, in solo capitis apice modicum circulum tendent. Ritus enim iste in Hispaniis hucusque hereticorum fuit, unde oportet ut pro amputando ab Ecclesiis scandalo, hoc signum dedecoris auferatur. En ut comam in quocumque clerico scandalum, & dedecoris signum sanctissimi, & sapientissimi patres vocant. Anicetus Papa epist. ad Cler. Gall. sic ait: Clerici comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphaera radant. Citatur c. prohibet, dist. 23. Concilium Carthaginense quartum can. 44. Clericus neque comam alat, neque barbam. Citatur cap. Clericus dist. 42. Isidorus l. 2. de divin. offic. cap. 4. institutam ab ipsis Apostolis docet clericorum tonsuram, & coronam ad Nazaræorum imitationem, tamquam iudicium, & professionem peculiaris additionis ad cultum Dei: quorum etiam ritu Paulus Jerosolymis comam attondit, & purificatus in templo fuit Act. Apost. 21. Rem scribit mirificam Gregorius Turonensis in vit. SS. Patrum cap. 17. Sanctus, (inquit,) Nicetius Episcopus ab ipso ortus sui tempore designatus est Clericus, nam cum parvulus fuisset effusus, omne caput ejus, ut est consuetudo nascentium infantium, a capillis quidem nudum cernebatur, in circuito vero mediorum capillorum ordo apparuit, ut putares ab iisdem coronam clerici fuisse signatam. Ex tonsura quoque ortum habuit consuetudo rogandi, & obtestandi Episcopum per ipsius coronam. Hieronymus namque ad Augustinum Epist. quæ est apud Augustinum 26. sic dicit: Fratres tuos Dominum meum Alipium, & Dominum meum Evodium, ut nomine meo salutes precor coronam tuam. Ipseque Augustinus ad Proculianum Episcopum epist. 147. Per coronam, inquit, nostram nos adjurant vestri, & per coronam vestram vos adjurant nostri.

Can. 62. Judei qui Christianas mulieres in conjugio habent admoneantur ab Episcopo, ut si cum eis permanere cupiant, Christiani efficiantur. Quod si admoniti noluerint, separentur: quia non potest infidelis in ejus permanere conjunctione, qua jam in Christianam translata est fides. Filii autem, qui ex talibus nati existunt, fidem, atque conditionem matris sequantur. Similiter autem, & qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Christianam Religionem sequantur non Judæicam superstitionem. Citatur cap. Judæi, qui Christiana-

Je. Cabassutio,

R

nas

nas 28. 81. Canonem istum Toletanum restrinxit deinde Innocentius III. ad duos casus, nimirum si velit conjux infidelis ab eo divertere qui fidem suscepit. Item si velit quidem cohabitare, sed non citra injuriam, & offensam Dei cap. quanto, & cap. gaudemus, de divort. His suffragatur Apostolus 1. Corinth. 7. *Si quis frater habet uxorem infidelem, & hac consentit habitare cum illo non dimittat illam. Quod si infidelis discedit discedat, non enim servituti subiectus est frater, vel soror in hujusmodi.* Satis innuens eo casu posse fidelem progredi ad alias nuptias, ex conjugis infidelis discessione. Cæterum in terris Pontificiæ ditionis ex quo una seorsim regione concludi cœperunt Judæi, renovari cœpit Canon hic Toletanus, nec licet converso Judæo simul convivere cum conjuge non conversa, quia nec isti permittitur inter Christianos habitare, neque illi inter Hæbreos. Quocirca Sanchez cum quibusdam aliis obnixè contendit non posse conversam ex Paganismo, vel Judaismo cohabitare deinceps cum priore conjuge nisi convertatur, quamvis spondeat nullatenus obsistere professioni, ac Religioni conversi conjugis. Observandum verò est impedimentum disparitatis cultus, quo matrimonium dirimitur haud esse divini, sed Ecclesiastici juris, neque primævæ antiquitatis. Licitum enim affirmat Augustinus l. de fide & oper. c. 19. fidelis cum infideli connubium. Quin etiã Monicam matrem suam ab infantia Christianam nupsisse viro ethnico ipse testis lib. 9. Confess. cap. 9.

Canone ultimo Concilium Anathemate percellit subditos in Regem perduelles, & quoscumque vitæ Regis insidiantes. Simili ferit anathemate Concilium Constantiense quoscumque Regum parricidas.

Ibidem decernunt Toletani patres, ut defuncto in pace Principe primates totius regni una cum Sacerdotibus regni communi consilio successorem Regem pronuncient. Deinde præsentem Sifenandum Regem ejusque regni futuros successores admonent, rogant, & enixe hortantur ad mansuetudinem, & charitatem erga subditos, & insuper ad Religionem Dei que venerationem, ad justitiam, & moderationem, ut ei placeant, qui eos populis præfecit, & cui rationem administrationis reddituri sunt exactissimam. Denique anathema pronunciant in flagitiosos, & impios, si qui futuri sunt Reges, & fausta omnia Sifenando adprecantur.

CA
a
fragan
piscop
ful Ga
statur
relate
accede
ram u

Can
lem eff
Sacerdo
consent
cæna
Conci

Can
tôntra
nasterio
videant
eis com
omnimo
thorita
inceps i
pollent

fas Pa
nionè o
none o
bùs ju
Concil
recurr
sa cog
21. q. 3
anni 5
& cler
tur ;
privile
oppress
minibn

Synodus Cabilonensis.

CABILO Lugdunensis primæ Provinciæ urbs Arari fluvio
adjacens Episcopum habet Metropolitanæ Lugdunensi suf-
fraganeum. In hac celebratum quatuor, & quadraginta E-
piscoporum Concilium fuit, cui præsedit Lugdunensis præ-
sul Gandericus regnante in Gallia Clodoveo secundo, ut te-
statur Synodi hujus epistola ad Theodosium Episcopum A-
relatensem multis nominibus accusatum, qui huc vocatus
accedere récuravit, quemque Patres Episcopatu ad alte-
ram usque Synodum suspendunt.

Can. 8. De pœnitentia peccatorum qua est medela anima uti-
lem esse omnibus censemus: Et ut pœnitentibus facta confessione a
Sacerdotibus indicatur pœnitentia, universitas Patrum noscitur
consentire. Eadem prorsus sanxerat dudum Synodus Laodi-
cæna Can. 9. quem require superius. His enim antiquis
Conciliorum sanctionibus refelluntur hæretici novatores.

Can. 11. Pervenit ad sanctam synodum, quod iudices publici
contra veteranam consuetudinem, per omnes Parochias, vel Mo-
nasteria, qua mos est Episcopis circumire, ipsi illicita præsumptione
videantur discurrere: etiam vel Clericos, vel Abbates, ut coram
eis compareant invitòs, ac districtos ante se faciant exhiberi: quod
omnimodis religioni non convenit, neque Canonum permittit au-
thoritas. Unde omnes unanimiter censuimus sententiantes, ut da-
inceps ista debeant emendare. Et si præsumptione, vel potestate quàm
pollent, excepta invitatione Abbatis, vel Archipresbyteri, in is-
sas Parochias, vel Monasteria aliquid præsumpserint, a commu-
nitione omnium sacerdotum eos convenit sequestrari. Ex isto Ca-
none cujus etiam initium de veteri clericorum a sæculari-
bus judiciis immunitate fidem facit: itemque ex Agathensis
Concilii can. 8. quo simul excommunicantur, & clericus
recurrens ad iudicem sæcularem, & iudex hujusmodi cau-
sa cognitionem suscipiens: qui Canon citatur cap. placuit
21. q. 3. simulque ex Concilii Matisconensis Canon. 7. & 8.
anni 582. quibus & iudex communionem fidelium excluditur,
& clericus ei se submittere carceri, & fustigatione/puni-
tur, commonstratur aperte quænam sit vera libertas, &
privilegium Ecclesiæ Gallicanæ, cujus nunc servitus, &
oppressio falsis ementitique libertatis, & privilegiorum no-
minibus solet per antiprasin exprimi. Nulla quæstio gra-

viori partium contentione disceptatur, quam quæ versatur circa conflictum jurisdictionum Ecclesiasticæ, & sæcularis. Meum hac de re iudicium ingerere non est animus, sed solum præcipua firmamenta, præsidiaque utriusque seorsim partis hic proferam diligenter conquisita.

Primum quidem Episcopalem jurisdictionem in universos sine ulla exceptione clericos, at vero in laicos ubicumque de rebus Ecclesiæ, vel Religionis agitur, divino, atque immutabili jure asseverant introductam Theologi pene universi, & Canonum doctores, ut nulla ei possit humana introductio derogare.

Horum fundatur ratio in tribus propositionibus inconcusis, quas asserunt, & commonstrant ad fidem Catholicam pertinere. Harum prior est ordinem, dignitatemque Episcopalem non esse humanæ, vel Ecclesiasticæ institutionis, sed immediate a Christo ipso dimanasse, qui omnes affatur Ecclesiæ suæ Episcopos in Apostolorum persona: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, Joan. 20. v. 21. Et inter fidei Canones refertur Canon sextus festi. 23. Trid. Conc. de Sacram. ord. *si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam divina institutione ordinatam, qua constat ex Episcopis, & Presbyteris, & Ministris anathema sit*. Ibidemque c. 4. dicit Episcopos in Apostolorum locum successisse. Secunda propositio ista est Deum, qui Episcoporum ordinem instituit, non alio fine instituisse, quam ut suam regant Ecclesiam. Ac per consequens id voluisse, ut omni jurisdictione, & potestate instructi sint, quæ ad istud quorumcumque fidelium sive magistratura, sive regali, aut imperiali potestate præfulgeant, exigitur. Quatenus enim mystici Corporis Christi membra sunt, eatenus a capite dependent Ecclesiastici regiminis, qui est Episcopus: dicente Apostolo Act. 20. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Necessesse est igitur Episcopos ex parte Spiritus Sancti esse convenienti potestate instructos ad totum hoc exercendum regimen, quod eis contulit, & ita a subiectis sibi oviculis præsertim vero laicis independenti. Quod & ipsa naturalis suadet ratio, secundum quam is, qui finem intendit debet quoque media providere, & suppeditare ad finem requisita. Nec vero minus est divinæ certitudinis tertia propositio, quæ ex duabus etiam præcedentibus necessaria illatio-

latione
ve lai
si æte
rare h
ipsis a
nia ad
cultu
verbis
jacete
fris r
cialiu
illæ p
tyrii
Eccle
Canc
rici I
Eccle
& age
dinem
bi a l
vero
earum
clesiæ
si æq
feri n
apud
ceos
clesiæ
jici d
fuisse
lante
gem
tio,
munis
Qu
Agat
statu
namq
clerico
Chal
eis de

latione colligi potest. Quoscumque fideles sive clericos, si-
ve laicos, cujuscumque sint status, & conditionis, teneri
si æternam salutem adipisci velint, subijci, & obtempe-
rare Episcopis; ab iisque dependere in cunctis ad regimen
iis a Deo commissum pertinentibus: cujusmodi sunt om-
nia ad ordinem, & disciplinam Ecclesiæ, ad publicum Dei
cultum, aut ad salutem animarum spectantia: quod hisce
verbis Deus jubet Hebr. 13. *Obedite prepositis vestris, & sub-
jacete eis; ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus ve-
stris reddituri.* Quid ad ista responderi possit ex parte offi-
cialium, & principum hujus sæculi non video. Et cum tres
illæ propositiones divinæ sint veritatis, jure merito mar-
tyrii coronam, miraculorum gloriam, & publicum totius
Ecclesiæ cultum commeroit sanctus ille Thomas ex Angliæ
Cancellario Cantuariensis Episcopus, & Primas, dum Hen-
rici II. Anglorum Regis edictis obstitit in eisdem contra
Ecclesiæ jura rebus, quas nunc judices Gallicani asserere,
& agere non reformidant. Ipsi tamen viderint si justum sit or-
dinem a Deo constabilitum subverti, ovesque pastoribus si-
bi a Deo præfectis non obtemperare, non subjacere; imo
vero pastores a Deo præpositis subijci propriis ovibus, ab
earum arbitrio dependere, legesque ab eis circa regimen Ec-
clesiæ sub gravibus interminationibus accipere. Prospiciant
si æquum, & rite ordinatum sit Ecclesiam Domini similem
feri ridiculæ illi, & scurrili mulierculæ, cujus mentio est
apud Epiphanium ad hæc. 59. quæ capitium pedibus, cal-
ceos autem capiti suo aptabat. Hoc enim fiet, si pars Ec-
clesiæ, quæ præesse debet subijciatur, pars vero qua sub-
ijci debet imperet. Meminerint Osam repentito interitu
fuisse correptum, eo quod manum ad arcam Dei licet vacil-
lantem ausus fuerit admovere 2. Reg. 6. Osam vero Re-
gem Juda fuisse lepra castigatum, & ab hominum confor-
tio, regniq; administratione dejectum, dum Sacerdotii
mania usurpat, Deoque incensum adolet. 2. Paral. 26.

Quos autem præfiximus Can. Gallicanarum Synodorum
Agathensis; Cabilonenfis, Matisconensis, nihil diversum
statuunt ab aliarum gentium Ecclesiasticis regulis: Conc.
namque Romanum sub Sylvestro Pontifice prohibet: *Ne
clericus coram laico iudice causam dicat.* Oecumenicum vero
Chalcedonenfe Concilium Canon. 9. vetat iudicibus lai-
cis de causis clericorum cognoscere, jubetque penes solos

Episcopus agitari : nec ullatenus reclamavit supremus Senatus, qui omnibus Concilii actis una cum Martiano Augusto interfuit, eaque omnia sæcularis brachii potestate roboravit. Concilium Carthaginense tertium can. 9. sic edicit : *Placuit ut quisque Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, seu Clericorum, cum in Ecclesia crimen ei fuerit intentatum, vel civilis causa fuerit commota, si derelicto Ecclesiastico iudicio, publicis iudiciis purgari voluerit, etiamsi pro ipso fuerit prolata sententia locum suum amittat, & hoc in criminali actione. In civili vero perdat, quod evicit, si locum suum obtinere maluerit. Siquidem ad eligendos iudices inique de Ecclesia consortio iudicat, qui de universa Ecclesia male sentiendo, de iudicio seculari poscit auxilium: cum privatorum Christianorum causas Apostolus etiam ad Ecclesiam deferri, atque ibi terminari precipiat, 1. Corinth. 6. Conc. etiam Toletanum tertium can. 13. inolita (inquirit) presumptio usqueadeo illicitis ausibus aditum patefecit, ut clerici conclericos suos relicto Pontifice suo ad iudicia publica pertrahant. Proinde statuimus hoc de cetero non presumi. Si quis hoc presumpserit facere & causam perdat, & a communione efficiatur extraneus. Hi Canones inferuntur 11. q. 1. c. inolita, & cap. placuit. Recentiores missos facio Canones cap. clerici de iudic. c. si diligenti, de foro compet. necnon Bullæ Cœnæ Domini art. 13. 14. 15. 16. cum anathematibus in eos, qui iurisdictionem sæcularem extendunt ad Clericos, aut ad res Ecclesiæ, atque in quoscumque horum fautores.*

Hinc faciendus gradus ad Imperialia edicta. Proferimus in primis Constantini Magni celebre illud rescriptum ad Ablatium præfectum prætorio, decernens quamcumque causam in iudicium sæculare deductam debere etiam post litem contestatam ad iudicium Episcopale devolvi, si pars litigans hoc requirat, altera etiam invita parte. Et ut universi iudices quidquid ab Episcopo decretum fuerit ratum habeant ieg. prima Cod. Theod. de Episc. iudic. Præterea Imperatores Valentinianus, Valens, & Gratianus ad Claudium præfectum urbis sic rescribunt : *Quoniam Chronopius ex Antistite idem fuit qui fuerat in 70. Episcoporum iudicio antea damnatus, & eam sententiam provocacione suspendit a qua non oportuit provocare : argentariam multam, quam huiusmodi sanctio generalis imponit cogatur expendere. Hoc autem fisco nostro volumus accedere, sed his, qui indigent fideliter erogari. leg.*

quonia
tio il
rem t
epist.
quam
ram,
pondi
jus Ec
par sit
Sacerd
Item
bet cl
vel a
Theo
Cod.
scopi
thori
Vale
secula
Episco
& cl
Max
famis
quem
cœp
Theo
Episc
nonn
fiasti
publ
A
nibu
ca h
cap.
stola
nod
qui
ut
Ma
lari
deb

quoniam 20. Theod. quorum appellat. non recip. Porro sanctio illa generalis cujus est in lege mentio interdicat, partem tamen illius ad nos transmissit S. Doctor Ambrosius epist. 13. ad Valentinianum juniorem Augustum: *Nec quisquam (inquit) contumacem judicare me debet, cum hoc asseram, quod Augusta memoria pater tuus non solum sermone reseravit, sed etiam legibus suis sanxit, in causa fidei, vel alienigenis Ecclesiastici ordinis eum judicare debere, qui nec munere impar sit, nec jure dissimilis: hac enim verba rescripti sunt: hoc est Sacerdotes de sacerdotibus voluit judicare.* Haec Ambrosius. Item lege Clericos 41. Cod. Theod. de epist. & Cler. inhibet clericos apud alios judices, quam Episcopos judicari, vel accusari. Præterea leg. ut veneratio secunda. Cod. Theod. de Episc. jud. & leg. quicumque residentibus 35. Cod. Theod. de Episc. & cler. decernunt clericos quos Episcopi sententia damnaverit, nullatenus esse principis auctoritate, vel rescripto restituendos. Item Imperatores Valentinianus, & Theodosius: *Clericos quos indiscretim ad seculare judicium deduci debere infaustus præsumptor edixerat, Episcopali audientia reservamus.* leg. ult. Cod. Theod. de ep. & cler. Is vero præsumptor infaustus cujus lex meminit Maximus tyrannus fuit Gratiani Imperatoris parricidio infamis, qui novis etiam edictis cultum restituerat idolorum, quem religiosissimi Valentinianus, & Gratianus suis edictis cœperant abolere. Denique Imperatores Valentinianus, Theodosius, & Arcadius in leg. graviter 3. Cod. Theod. de Episc. jud. sanciant Episcoporum, & Sacerdotum judicia non nisi coram Episcopis agendam quantum ad causas Ecclesiasticas pertinet, cætera vero negotia esse penes judices publicos terminanda.

Alia tribunalis Ecclesiastici ex Imperatorum declarationibus munimina, & præsidia suppeditat in sua Ecclesiastica Historia Rufinus lib. 1. cap. 2. & Sozomenus lib. 6. cap. 7. ipsaque Theodosii, & Valentiniani Principum epistola ad Synodum Ephesinam, quæ legitur in ejusdem Synodi actis. Carolus ille Francorum Rex, & Imperator, qui tertius a Constantino, & Theodosio Ecclesiasticæ, ut vidimus jurisdictionis præcipuis assertoribus nomen, Magni commeruit, luculenter exprimit in suo capitulari lib. 6. cap. 98. & 301. & 313. usquequo protendi debeat Ecclesiastici tribunalis potestas, & quam multa

postmodum a Gallicanis curiis sint ei detracta, & usurpata.

Quin etiam post sequutas illas immanes Ecclesiastici juris diminutiones, valde optabile esset ut regni curiæ intra ipsos regionum edictorum fines se continerent. Edicta quippe Francisci I. anni 539. art. 5. renovant quæ jure communi, & antiquo statuta fuerant, non esse recipiendam appellationem a Canonica prælati correctione. Et sententiam pœnalis censuræ nullatenus suspendi, sed tantum devolvi per appellationem. Eadem post Franciscum I. sanxerunt Carolus IX. per edict. anni 1571. art. 5. & Henricus III. in comitiis Blesensibus art. 59. Quibus ambo edictis hoc pariter jubent, ne a curiis regni ullæ admittantur appellationes tanquam ab abusu, nisi in solo casu infractionis legum Regni. Subinde Henricus IV. edicto ann. 1606. art. 2. prohibet in casu appellationum a prælatorum sententiis, ne curiæ regni umquam pronuncient per dimissionem partium ab omni lite, *les mettant hors de cour, & de proces*, sed nonnisi per bene, aut male judicatum, bene, aut temere appellatum: atque in casibus temerariæ appellationis, hoc est quoties curia non pronuntiavit fuisse male, hoc est contra leges regni judicatum, condemnentur indispensabiliter ad multam centum viginti librarum is qui appellavit. Nec possint regiæ curiæ multam istam suppressere, aut minuere. Ibidem quoque art. 12. statuitur causas matrimoniorum pertinere dumtaxat ad Ecclesiasticum tribunal, modo sequuta inde prælatorum judicia legibus regni non contradicant.

Et quoniam Gallicano jure delicta clericorum distingui solent in communia, circa quæ quæ solis prælati Ecclesiæ judicium competit, & privilegiata quorum cognitio ad regni curias pertinet, ea scilicet quibus directe, & immediate publicus status læditur, & offenditur, ut sunt criminis armatæ publicæ, item falsæ monetæ, itemque majestatis, ac alia similia, Carolus IX. edicto Molinensi art. 39. prohibet curiis regiis retinere sibi cognitionem delictorum communium a clericis admissorum, cum id judicium spectet ad Episcopum. Quod si Clericus reus comperiat, tam communis, quam privilegiati delicti, jubet eo casu remitti clericum ad Ecclesiæ tribunal pro communi delicto, sic tamen ut regiæ curia sibi judicium reservet privilegiati crimi-

nis.

nis.
Henric
junctio
cum,
missa
sus con
se ad
mus ha
infring
Esset
ranens
stastica
Sed cu
to lect
ti, ubi

Ut
progre
verliis
mini d
clesiæ
tom. p
rebus p
humano
Bonifa
in 6. j
loqui,
finitor
confess
larmin
no jur
liis; re
citra g
sus illa
tudo p
quibus
contra
ne. E
que ad
la Ital
centis
His

His

nis. Quinimo in causis etiam privilegiati delicti sanxit Henricus III. edicto Melodunensi art. 22. processum conjunctim faciendum, ac instruendum per Judicem Ecclesiasticum, & regios officiales, ut teneantur Curix regni commissarios deputare, qui ad hunc effectum instruendi processus contra Clericum privilegiati criminis reum transferat se ad locum Ecclesiastici auditorii. Et tamen passim videmus hæc regia edicta plerumque a curiis regni despici, & infringi.

Esset hic supra dictis auctoritatibus adjungendum Lateranens. Conc. sub Leone X. judicium in violatores Ecclesiasticæ Jurisdictionis, in causa Senatus Aquisextiensis. Sed cum multa de eo judicio Concilii scripta sint, remitto lectorem ad sess. 8. ejusdem Concilii Lateranensis quinti, ubi Historia hujus Judicii fuse tractatur.

Ut vero jam productis Ecclesiastici fori præsidii ad illa progrediamur, quæ judicibus sæcularibus in istis controversiis favere videntur, occurrit in primis Roberti Bellarmini doctrina Cardinalis utique Doctissimi rerumque Ecclesiæ acerrimi propugnatoris. Ejus ipsa hæc verba sunt tom. primo tractat. de cler. cap. 28. *Exemptio Clericorum in rebus politicis, tam quoad personas, quam quoad bona, jure humano inroducãta est non divino.* Seque ibidem dissentire a Bonifacio Papa VIII. profitetur in cap. quanto, de censib. in 6. *jure divino immunes esse Clericos*: additque ipsum ita loqui, ut particularem Doctorem canonistam, non ut definitorem circa res fidei. Quo autem ut propriæ causæ ista confessione labefactatæ fulcimentum adhibeat, adjungit Bellarminus ex quo privilegia illa Ecclesiæ quantumvis humano jure introducta, confirmationem ab Oecumenicis Conciliis receperunt, non posse deinceps convelli, aut infirmari citra grave delictum. Hoc sane multi negaverint si adversus illa Concilia longi deinceps temporis usus, ac consuetudo prævaluerit. Certum enim est quæcumque Conciliis quibuscumque constituta sunt, si non sint divini juris posse contrario usu abrogari, & legitima submoveri præscriptione. Et pleraque Oecumenicis olim Synodis constituta, neque ad fidem pertinentia, nec Romæ quidem, aut in ulla Italix parte servantur: quod ita perspicuum est, ut sextentis exemplis possit evidenter demonstrari.

His accedit ejusmodi nonnullis curiarum sæcularium usibus

fave-

favere videri vetustissimos, aliquot Synodorum Canones, quibus sanctissimos, & sapientissimos antistites interfuisse liquet. Etenim Matisconensis Concilii can. 7. officialibus publicis permittit indicia de Clericis postulatis gravium criminum reis homicidii, furti, maleficii. Justinianus autem Imperator etiam Episcopis criminalia Clericorum judicia subtraxit novel. 83. Concilium insuper Epaunense anni 517. Can. 11. ita decernit juxta receptam Sirmundi editionem: *Clerici sine ordinatione Episcopi sui adire, vel interpellare publicum non presumant: sed si pulsati (hoc est in jus vocati) fuerint, sequi ad sæculare judicium non morentur.* Concilium Aurelianense primum, cui præter Remigium Francorum Apostolum alii etiam plures, quos suo loco memoravimus interfuere præsules, Sanctorum falsis ascripti, prohibet can. 4. quemquam ordinari Clericum citra consensum Regis, aut regionum judicum. Concilium insuper Toletanum a Gratiano relatum 16. q. 7. can. filiis, vel nepotibus decernit Regem adiri posse, ut negligentiam suppleat Episcopi non coercentis Rectores facultatibus Ecclesiæ abutentes. Martinus Papa V. diplomate anni 1429. indulgit Curiis Regni Franciæ judicia de beneficiorum possessoriis. Istud integrum exscripsit Guido Papæ q. 1. Quæ vero de jurisdictione Episcopali ex Valentiniani legibus prolata sunt, parum juvant, cum idem posteriori lege Clericos omnes ad forum traxerit sæculare. Novella n. 12. Valentiniani, tam clericos, quam laicos adire vetat judicium Episcopale, nisi per vinculum compromissi. Etsi laicum clericum, sive in civili, sive in criminali negotio ad publicum judicem vocaverit, pulsatus sine dilatione respondeat. Et si clericus laicum lite pulsaverit, experiatur coram iudice laici. Eademque novella diserte hoc addit, quod in Gallicanis curiis tamquam juris regula circumfertur, Episcopos, & Sacerdotes forum legibus non habere: nec posse de aliis præter religionem causis cognoscere.

Licet autem in Hispaniis latius protendatur, quam in Gallis Episcoporum jurisdictionis, multam tamen etiam illic diminutionem patitur per recursum quem vocant ad regiam protectionem, hoc est tribunalia Regni, sicut in Galliis per appellationes quas vocant ab abusu. De illo recurso fuse pertractat in ejus favorem, & patrocinium Hispaniarum decus Didacus Covarruvias Episcopus Segobienensis pract. qu.

cap.

cap. 3
Episco
regens
autem
& ap
Ecclesi
gia ex
edictis
deatur
dignita
clesiast
De
clesiast
Summ
Gabrie
prorsu
qui ne
Remp
etsi ha
tores
fautor
censur
ipso p
toria a
lege d
nitent
ad div
Hispan
hac re
res, &
ipfos
quand
sce pul
jur
interp
de leg
utram
Can
neque
accedat
presum

cap. 35. allegans exemplum usus illius favorabile, contra Episcopos edictis Romani Pontificis obstitentes: silentio vero regens reliquos odiosos usus Regiæ protectionis. Fugissime autem hanc pertractat materiam Salgado. Addit porro, & approbat Covarruvias in multis casibus pro negotiorum Ecclesiæ expeditione adiri immediate solere auditoria Regia ex antiquæ consuetudinis jure, quod propriis firmavit edictis Imperator Carolus V. Hispaniarum Rex: tametsi videatur indignum sacra tribunalia sæcularibus, & inferioris dignitatis tribunalibus fasces submittere in causis etiam Ecclesiasticis, & religiosis.

De Bulla vero Cænæ Domini adversum usurpatores Ecclesiasticæ jurisdictionis, hoc aperte scribunt Doctores, & Summistæ Romana in urbe probatissimi Franciscus Suarez, Gabriel Vasquez, Reginaldus, Bonacina, & alii nullam prorsus habere vim, aut effectum in quibusdam articulis, qui neque divini juris, neque naturalis sunt, ut adversus Rempublicam Genuensem, quæ Goricæ dominatur: tametsi hac Bulla speciatim declarentur excommunicati detentores harum trium insularum, & quicumque detentorum fautores, Summus autem Pontifex nullam tam solemnem censuræ suæ videtur habere rationem. Cum enim divino ipso prorsusque indispensabili jure illos quos publica, & notoria astringit excommunicatio, si non resipiscant, si sacrilege detenta non restituant, si non convertantur, & poenitentiam agant, admittere ad fidelium consortium, atque ad divina Sacramenta non liceat, ipse tamen Pontifex, sciens Hispaniæ Regem, & Genuensem Rempublicam nihil de hac restitutione cogitare, horum tamen Legatos, oratores, & officiales in curia Romana residentes, quin etiam ipsos Proreges, & gubernatores memoratarum insularum quando tunc Romæ versari contingit, post triduum hujusce publicationis admittit ad Paschalia Sacramenta. Est vero juris regula, & constans effatum, optimam esse legum interpretem consuetudinem, leg. si de interpretatione. ff. de leg. & c. cum dilectus de consuetud. Sed hac de re in utramque partem satis hætenus disputatum sit.

Can. Cabilonensis 16. *Ut nullus Episcopus, neque Presbyter neque Abbas, neque Diaconus per pramium ad sacrum ordinem accedat: quod qui fecerit ipso honore, quem pramiis comparare presumpserit omnino privetur.* Synodus Oecumenica Chalcedonen-

donensis act. 15. can. 2. Episcopum pretio, vel ordinantem, vel Ecclesiam alicui conferentem, simulque eum, qui talia suscepit, de gradu dejici jubet, necnon illum, qui horum mediator intervenit si sit Clericus. Si vero Laicus existat, aut Monachus sancit esse a communione extorrem. Bracarense Concilium secundum Can. 3. testatur circa munera pro Clericorum ordinationibus, hanc esse antiquam SS. Patrum consuetudinem, & definitionem, ut anathemate simul involvatur, & qui dat, & qui recipit. Huc collimat Lateranensis Concilii generalis sub Innocentio III. Canon 63. qui est in decretalibus cap. sicut pro certo, de Simon. Concilium denique Tridentinum sess. 21. cap. 1. his casibus indicit infligatas a jure pœnas ipso incurri facto a quibuscumque dantibus, & accipientibus. Et absolute vetat quidquam pro quorumcumque ordinum collatione, aut pro Clericali tonsura, aut pro dimissoriis, aut pro testimonialibus litteris, nec pro sigillo quidem vel alia quacumque ex causa etiam sponte oblatum accipi ab Episcopis eorumque ministris: permittit vero notariis pro singulis dimissoriis, aut testimonialibus litteris decimam ad summum unius aurei partem recipere, modo non sit eis aliunde constitutum salarium. Tota hæc Tridentina sanctio stabilita in Gallis fuit, insertaque in edictis comitiorum Blesensium art. 20. Cæterum pro beneficiariis provisionibus, quæ vocantur Forma dignum, aut visa, aut litteræ beneficia, eadem Blesensia comitia art. 12. permittunt ordinaris, ut aureum unum nihilque amplius accipiant.

Synodus VI. Oecumenica.

Hæresis Eutychiana sub Marciano Augusto repressa, & per Synodum Chalcedonensem prostrata, postmodum imperantibus Zenone, & Anastasio principibus hæreticis vires resumpsit, & quasi Lernæa hydra in nova capita pululavit. Sedem urbis Regiæ tenebat homo vaser, mirusque simulandi artifex Acacius. Hujus hortatu Zeno Imperator Joannem Talaidam Episcopatu Alexandriae dejecit, ejusque in locum restituit promovitque Petrum Moggum insignem sectæ illius hæreticum, quem idem antea miserat in exilium. Idemque Acacii suasu novam edixit fidei formulam anno quadringentesimo octogesimo secundo ea cal-

lidi-

lidad
ci omni
ciebant
concilia
eo tac
oppo
do R
gatis t
manæ
nitorio
nal,
Ex his
Acacii
runt.
Quo c
author
mam,
ex dip
tur hæ
la Co
Ac
nus re
alienos
quod r
partis
stituti
Scie
quasi
rum,
pheus
tyrio
Imperi
tis, S
nobis
riter
sum e
num
aliosq
turbav
Joanne
aliæqu

luditate conceptam , ut in eam Catholici simul , & hæretici omnibus suppressis verbis , quæ fidei controversiam respiciebant , consentire possent quam henoticon , hoc est reconciliatorium edictum specioso nomine appellavit . Sed in eo tacita erat Concilii Chalcedonensis abrogatio . Huic se opposuit pesti qua par erat constantia Felix Papa III. coactò Romæ Concilio , simulque missis Constantinopolin Legatis tribus Vitali , & Miseno Episcopis , atque Felice Romanæ Ecclesiæ defensore , cum hoc mandato , & communitorio , ut Acacium citarent ad Romani Pontificis Tribunal , & Moggum Alexandria pellendum sedulo curarent . Ex his quo quidem Episcopi Vitalis , & Misenus artibus Acacii seducti cum ipso Acacio , & Moggo communicarunt . Solus Felix in officio constans in vincula detrusus est . Quo circa Pontifex Romanus ambos Legatos Episcopos exauthoravit , & Acacium anathemate perculit , qui pessimam , & temerariam rependens vicem Felicis Papæ nomen ex diptychis , hoc est Ecclesiasticis tabulis erasit . Referuntur hæc a Liberato c. 17. & 18. necnon a Synodica epistola Concilii Romani secundi Felice Papa .

At vero Petrus Moggus Pseudo-Patriarcha Alexandrinus recepto Zenonis henotico non modo Catholicos omnes alienos a se habuit , sed etiam Eutythianos complures , qui quod neque Catholicæ partis essent , neque cum propriæ partis Episcopo convenirent , Acephali , hoc est capite destituti nuncupati sunt .

Sciendum ex impuri Eutythetis hæresi diversas sectas , quasi surculos , & propagines , derivasse , tum Acephalorum , tum Theopaschitarum , quorum author Petrus Cnaphæus , seu Fullo extitit , is qui per seditionem ejecto Martyrio Episcopo , sedem Antiochenam invasit sub Zenonis Imperio , quique ad trisagium Sanctus Deus , Sanctus fortis , Sanctus immortalis voces adjunxit , Qui passus est pro nobis . Pullularunt item Severiani a Severo dicti , qui pariter Antiochenam sedem imperante Anastasio post depulsum ex ea Flavianum in Catholica professione constantissimum invasit : quique etiam Jerosolymitanum Episcopum aliosque plerosque Episcopos Orthodoxos suis sedibus deturbavit . Pullularunt & Theodosiani quos commemorat Joannes Damascenus a Theodosio Alexandrino exortos , aliæque variæ sectæ .

Præ omnibus tamen propagaverè se Jacobitæ, qui toto diffusi oriente reliquarum sectarum majorem partem pertraxerunt. Nomen sortiti sunt a Jacobo quodam Syro, ut Anastasius Sinaita testatur eò libro, qui Dux vitæ inscribitur. Deinde Damascenus, & ex his Nicephorus lib. 18. Eccl. hist. c. 52. qui etiam perhibent eundem Cnaphæo, & Severo adhærentem omni studio Eutychis, & Dioscori hæresim apud Syros longe lateque propa asse: tanta vero fuisse animi levitate, ut ei per ludibrium Zanzali cognomen inditum sit.

Demortui Zenonis Imperium pariter, & impietatem Anastasius suscepit ex Acephalorum consortio pertinacissimus Henotici propugnator, & una Manichæis addictus. Huic successit Justinus, qui pro Chalcedonensi Concilio stetit, & Severum ab Antiochena, quam invaserat sede repulit: qui tamen in Ægyptum profugus latius ibi virus erroris diffudit. Deinde sub Iustini nepote successoreque Iustiniano hujus uxor Theodora Eutychetis sectam fovit, & protegit, multisque ea ex causa Romanam Ecclesiam cladibus affecit, dum Antimum hæreticum Eutychianum, quem illa in sedem Constantinopolitanam extulerat, & Papa deinde Agapitus deposuerat, promotò in ejus locum Menna Orthodoxo, illa pervicaciter satagit restitui. Quin & ipse Justinianus sub exitum vitæ in hæresim lapsus est, ut scribit Evagrius, sibi que assentiri recusantem Eutychium Constantinopolis Patriarcham sede expulit, ut in Eutychii vita legitur.

Sub Imperatoribus insequentibus Justino II. Tiberio, Mauricio, & Phoca, sedatis hæreticorum tumultibus Ecclesia tranquilla pace potita est. Verumtamen sub Heraclio Phocæ successore nova, & horrenda procella paululum respirantem Ecclesiam violenter concussit. Hæc fuit emergens sub infausto Heraclii patrocinio Monothelitarum Hæresis. Postquam ille felicissime perfunctus Persico bello fuit, dum Hierapoli versatur, cum honoris, & officii gratia convenit Athanasius Jacobitarum Patriarcha, quem hortatur Imperator, ut velit ejurato Eutychetis dogmate, Synodi Chalcedonensis decretis obsequi. Ille se haud ægre duas in Christo naturas respondet admitturum, nisi ea professio secum pariter involveret in eodem voluntatum, & operationum distinctionem, & diversitatem. Heraclius proposi-

tam

tam di
& Cyru
qui post
Alexan
piscopu
sertum
cedone
esse vol
tenus v
quam d
sinctis
postrem
jubens
termina

Mort
Cathol
ca Mar
Heracl
provexi
stantem
munt.
novum
mæ Ep
Episcop
quam e
vero Pa
triarcha
hæresin
tia exc
sarios
exilioqu

Mar
cidentis
quæ &
649. Ib
raclii E
cæ con
inceps
tatum
tantum
tradita

tam difficultatem dijudicari curat inter hunc Athanasium, & Cyrum sibi fidissimum Phasidis Lazorum Metropolitanum, qui postmodum ab eodem Heraclio promotus in Patriarcham Alexandrinum fuit, & Sergium quoque Constantinopolis Episcopum. Ab his tribus tandem unanimi conspiratione assertum fuit, distinctas esse quidem in Christo juxta Chalcedonense decretum naturas, sed ambarum tamen unicam esse voluntatem, & operationem, eamque divinam, nullatenus vero humanam: non secus de voluntate judicantes, quam de persona, quæ unica, & divina est in naturis distinctis. Heraclius huic perverse novitati fidem habuit. Ac postremo edictum sub Ecthesis nomine proposuit ann. 639. jubens hanc unicæ voluntatis professionem sub gravium interminatione pœnarum a cunctis suscipi.

Mortuo Heraclio filius successit natu major, & sincere Catholicus Constantinus, sed quarto inde mense a noverca Martina veneno perimitur: quo facto filium quem ex Heraclio susceperat nomine Heracleona regium ad solium provexit. Sed hoc brevi depulso Senatus, & populus Constantem Constantini superstitem filium in Imperium assumunt. Hic avo Heraclio quam patri similior transmisit novum circa fidei professionem edictum ad Martinum Romanæ Episcopum virum sanctissimum, ut eidem cum reliquis Episcopis subscriberet, vocavitque Typum ob annexam quam ei suggererat Paulus hæreticus fidei formulam. Hic vero Paulus, qui Sergio, & Pyrrho Monothelitis in Patriarchalem Constantinopolis sedem successerat, quorum hæresim consecretabatur, jam fuerat Romanæ sedis sententia excommunicatus & depositus. Et hic vicissim Apocriarios Apostolicos, & qui ei adhærebant virgis, carcere, exilioque multavit.

Martinus accepto Constantis Typo quam plurimorum Occidentis Episcoporum Conc. collegit in Basilica Salvatoris, quæ & Constantiniana, & Lateranensis dicitur ann. Chr. 649. Ibi lectus est Typus, quo revocatur, & aboletur Heraclii Ecthesis, atque specie communis pacis, & Ecclesiasticæ concordiæ, sub ibi recensitis pœnis vetatur utraque deinceps assertio, tam unius, quam duarum in Christo voluntatum, & actionum, ut his ressecatis contentionibus, ea tantum omnes asserant, quæ Synodis œcumenicis quinque tradita noscuntur, quibus quemquam contradicere prohibet.

Lecto Typo Synodus Lateranensis bonam, & laudabilem Principis intentionem esse dixit in conquirenda Ecclesie pacce, sed propositum pacis remedium minime probari posse, dum suppressi jubet Catholicam veritatem, & fidem duarum Christi voluntatum, ac operationum divinæ humanæque assertam, & definitam in Synodo Chalcedonensi, circa geminas, & distinctas ejusdem Christi Domini nostri naturas in una Verbi persona radicatas: ubi enim natura humana est, ibi voluntas humana comprehenditur, Neque vero justum esse, ut fidei oracula simul cum perversis dogmatibus, ac indiscriminatim supprimantur, cum scriptum in Genesi sit: *Numquid perdes justum cum impio, & erit justus sicut impius?* & Sacerdotibus per Moysen præcipiat Deus Lev. 10. ut habeant scientiam discernendi inter sanctum, & profanum, & inter pollutum, & mundum. Præfidente itaque, & approbante summo Pontifice sacra Synodus damnat Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Theodorum, aliosque humanam Salvatoris Christi voluntatem, & operationem respuentes, solamque divinam asserentes. Damnata ibi quoque sunt edicta in hæreticorum officinis fabricata Eusthesis Heraclii, & Constantis Typus. Litteras etiam Apostolicas Martinus de his sacri Conc. decretis divino refertas Spiritu ad omnes per orbem fideles direxit.

Hac de causa furens Imperator per delegatum a se Theodorum Galliopam abreptum sanctum Pontificem Constantinopolin ad se mandat adduci, quem deinde in Chersonesum deportari jubet: quo loco per innumeras ærumnas gloriosum Martyrium consummavit. Idemque scelestus Imperator Maximum Monachum sacrae fidei defensorem vitæ sanctitate, præclaraque eruditione conspicuum lingua manumque mutilavit, & in exilium relegavit. Hujus supersunt præter alia scripta in Dionysii Areopagitæ libros commentarii. Cujus etiam sancti Dionysii ad refellendam Monothelitarum hæresim testimonia proferuntur, tam in hac Laterana, quam in sexta Oecumenica Synodo.

Rem vero mirificam scribit Theophanes. Theodorum Papa, qui Martinum habuit successorem, postquam Pyrrhus Monothelita (quem suam hæresim abjurantem ipse Romæ absolverat) relapsus est in eandem hæresim, convocasse Synodum ad Principis Apostolorum tumulum, & ex divino Calice vivificum Christi sanguinem in attramentum instil-

lasse

lasse,
propri
nodi C
tii dar

Post
ma dig
venera
rempt
cognor
religio
guibus
no Ep
succes
da, a
annuit
Episco
scuffæ
cumen
urbem
tam h
trum
currat

Præ
& Geo
modum
tem)
ad Oec
cilii leg
Joanne
dorus
Consta
chia, &
que his

Anno
nodus i
lo. Q
lublime
hodiern
cro int
Religio
chenus

10:

lasse, quo Pyrrhi excommunicationem, & depositionem propria manu scripsit. Rem similem præstitisse Patres Synodi Octavæ refert in vita Ignatii Nicetas, quando Photii damnationi subscripsere.

Postquam probis omnibus invisus Constans Imperator Roma digressus, cujus opes, & præcipua ornamenta direptum venerat, in Siciliam profectus ibi tandem in balneo interemptus est: ejus excepit successionem filius Constantinus cognomento Pogonatus patri suo longe dissimilis, justitiæ religionisque amanrissimus. Hic domesticam maculam insignibus pietatis exemplis delevit; egitque primum cum Domino Episcopo Romano; deinde hoc mortuo cum Agathone successore, de Synodo Oecumenica Constantinopoli cogenda, ad refarciendas illatas Ecclesiæ per hæreses ruinas, annuit lubens Agatho, habitaque Romæ centum viginti Episcoporum Synodo, in qua res fidei primum sedulo discussæ, & stabilitæ sunt, ut planior, & securior ad Oecumenicam Synodum via muniretur, misit inde Regiam in urbem Apostolicos legatos quatuor, cum litteris, quibus rectam fidem luculentis divinæ Scripturæ, sanctorumque Patrum sententiis, & traditionibus Apostolicis explicabat accurate.

Præter quatuor Agathonis legatos scilicet Theodorum, & Georgium presbyteros, & Diaconum Joannem (qui postmodum ad summam Pontificis Romani evehctus est dignitatem) & Constantium hypodiamonum, directi pariter sunt ad Oecumenicam Synodum totidem ejusdem Romani Concilii legati Joannes Portuensis, Abundantius Paternensis, Joannes alter Regiensis Episcopi omnes, & quartus Theodorus Presbyter. Adfuerunt itidem Patriarchæ Georgius Constantinopolis, Petrus Alexandriæ, Macarius Antiochiæ, & Georgius nomine Jerosolymitanæ Ecclesiæ, cumque his complures alii Episcopi.

Anno itaque Christi 680. habita est sacra Oecumenica Synodus in Palatii Imperialis Secretario cui nomen erat Trullo. Quod nomen sæculis illis usurpabatur pro fornice in lublime porrecto, & concamerato, quem vocant *Cuppulam* hodierni Itali, ut ex Codino, & Anastasio colligitur. Sacro interfuere conventui Constantinus Imperator sanctæ Religionis columnen, & palatii proceres. Macarius Antiochenus Monothelita suæ hæresis disputando patrocinatus in

Synodo fuit. Sacra vero Synodus postquam illum solidissimis argumentis ad sanam mentem reducere frustra conata est, pertinacem demum anathemate percudit, & dignitate movit, suffecto ejus in sedem Theophane spectatæ religionis viro. Ipse autem Macarius Monasterio conclusus est.

Polychronius Sacerdos, & Monachus suam in tam illustri theatro dementiam propalavit. Cum enim esset Monothelita, ipsique per falsa ostenta Dæmon illuderet, vehementer expetivit in sacram Synodum introduci: habere se dicens maximi rem momenti, quam Patribus referret. Admissus tandem intra Synodum, professus est sibi a revelante Deo demandatum, ut Imperatori, & Patribus fidei veritatem denunciaret, spemque salutis æternæ in hoc verifari, ut singuli declarent, & profiteantur unicam existere in Christo Jesu voluntatem, & actionem. Quo vero sibi plena fides habeatur, certo spondet mortuum a se in vitam revocatum iri, universo etiam spectante populo, statim atque cadaveris capiti schedulam apposuisse, in qua fidei suæ confessionem scripserat. Visum est Patribus oblatam conditionem experiri, ne hac rejecta captaret occasionem Polychronius, alique hæretici magis insolescendi, & jactandi quod Patres suæ causæ diffisi oblatam conditionem recusassent. Adducitur in forum paulo ante defuncti hominis cadaver magno plebis concursu, eo pariter confluunt plerique ex Concilio Patres: tum Polychronius chartam cadaveri admovet, ejusque auribus insufurrat, nec tamen movetur cadaver: instat & denuo adjurat Monachus, sed frustra: omnes circumstantes ut jussum fuerat, quiescunt, & silent, ridiculum exitum præfagientes, donec ille post inanes conatus fatetur tandem non posse a se mortuum suscitari. Miserum Polychronium Patres omni modo conati sunt ad veræ fidei agnitionem adducere, sed pertinacem postremo anathemate feriunt, & Sacerdotio deponunt.

Unanimes Patres assensu Catholicam fidei formulam excedunt, qua geminas Christi voluntates, atque operationes, divinam unam, humanam alteram distinctas, & inconfusas prædicant. Humanam vero voluntatem non solum divinæ non obfluctantem, sed ei per omnia subjectam, & obsequentem. Huic definitioni subscripserunt omnium primi Presbyteri ab Agathone privatim delegati, deinde Patriarchæ

chæ
quart
Hic
& op
prosp
nem
Apos
mand
plecta
anteq
jam d
Synod
Dis
passim
Papæ
Petro
ejusm
de fac
animo
li dic
Deus
gium
quem
sancti
difer
les ob
ge gra
gressio
Summ
Marce
quand
Honor
purgar
tia est
mitate
tendo,
perte
do, &
Præc
ipius a
vis in f

chæ Orientales, tertio Legati a Romana Synodo missi, quarto reliqui Episcopi, postremo Constantinus Augustus. Hic Imperator Patribus, & Patres Imperatori piissimo, & optimo gratias agunt, adprecantibus cunctis fausta, & prospera omnia religiosissimo Principi. Mittunt ad Agathonem Patres, & rogant, ut Synodi sanctiones autoritate Apostolica roboret, his edictum accedit Constantini quo mandat, ut Oecumenicam sextam Synodum universi amplectantur, pœnasque in refractarios decernit. Cæterum antequam Synodi litteræ Romam deferrentur, summum jam diem Agatho Papa obierat, cujus successor Leo II. Synodi acta, & decreta comprobavit.

Disceptatur utrum Honorius Papa hujus nominis I. qui passim in isto, & sequentibus Conciliis, atque in ipsa S. Papæ Leonis epistola, simul cum Cyro, Sergio, Pyrrho, Petro Paulo, Macario, legitur nominatim condemnatus, ejusmodi commertus sit damnationem? Quæstio ista omnis de facto est eoque externo, neque enim hic agitur utrum animo fuerit intus hæreticus Honorius: etenim ut Samue. li dicit Dominus 1. Reg. 16. *Homo videt ea qua patent, Deus autem intuetur cor*; sed utrum in sua illa ad Sergium epistola externoque facto fuerit vere reprehensibilis, quemadmodum vel Pauli Apostoli testimonio Petrus ipse sanctitatis specimen, & Apostolorum vertex, & Coryphæus diserte reprehensibilis asseritur in quodam suo circa Legales observationes externo facto, & quemadmodum sed longe graviori proculdubio, quam in Petro contigerit transgressione, consentiunt omnes rem Catholicam suo facto duos Summos Pontifices prodidisse per nimiam pusillanimitatem, Marcellinum quando thura Idolis adolevit, & Liberium quando in Concilio Sirmiensi Arianorum placitis subscripsit. Honorium quidem Annalium author conatur ab omni culpa purgare. Eundem alii hæresis arguunt: mea vero sententia est, nullatenus hæreticum fuisse, attamen ex pusillanimitate non leviter peccasse, simulatione tunc temporis utendo, quando ex officio incumbere ei erupenti hæresi aperte obistere: ideoque causam suppeditasse sextæ Synodo, & Summo Pontifici Leoni condemnationis suæ.

Præcipuæ defensionis Honorii rationes eruuntur tum ex ipsius ad Sergium hæreticum epistola ita contexta, ut quamvis in speciem videatur Monothelitarum causæ favere, pos-

fit tamen Catholico sensu exponi: tum etiam ex illa celebri S. Maximi cum Pyrrho Monothelita disputatione, in qua Maximus hæresis crimen ab Honorio conatur amoliri, ejusque ad Sergium epistolam Catholico sensu intelligendam ex eo probat, quod post ipsius Honorii Papæ, & Heraclii Imperatoris obitum, Joannes qui sub Honorio præfatam illam ad Sergium epistolam sua manu scripserat, Constantinum Augustum Monothelitis infensum scriptis litteris admonuerat, illam Honorii epistolam, dum unam asserit Christi actionem, & voluntatem, id tantum ex mente authoris significare non esse in Christo contrarias voluntates, sed humanam divinæ per omnia obtemperasse. Joanni ipsi vitio verti poterat ejusdem tam suspectæ epistolæ scriptio, ideoque ipsius testimonium utpote in propria causa merito haberi pro suspecto posset. Nihilominus huic etiam testimonio lubens accedo, ut Honorium ab hæresi excusem, nec ideo tamen ab omni culpa censendus est immunis. Hoc vero supponendum apud omnes, qui non sunt illorum temporum Ecclesiasticæ, atque ut expressius loquar etiam Baronianæ historiæ rudes, ac imperiti, Honorium Papam quo tempore ad Sergium scripsit ignorare non potuisse vigentem tunc temporis, gravesque toto Oriente tumultus cientem Monothelitarum hæresin, quam complexi Orientis Patriarchæ, atque hæretici, cui adblandiebantur Imperatoris edicto freti, Catholicos sibi obstantes crudeliter insectabantur. Jam enim Cyrus in præmium novæ impietatis satagente Heraclio ex Phasidis antistite factus erat Alexandrinus Patriarcha, jamque idem in Alexandria, & in omnibus sibi subditis Episcopalibus Ecclesiis magna contentione novem a se edita capitula cum totidem anathematibus promulgari curaverat, in quorum septimo hanc novam, & capitalem hæresim, quam evidentissime proponebat, & acerrime propugnabat.

Constantinopoli vero Pseudo-Patriarcha Sergius coacta sibi subditorum Episcoporum in ipsa Imperiali civitate Synodo, eandem hæresim omni ope stabiliverat, & Heraclii Eusebii Græcorum præsulum subscriptione firmatam, toto inspectante populo pro foribus templi Sophiæ affixerat. Tantos rerum motus, vel sola vulgi fama in barbaras, & remotissimas gentes disseminabat, quanto magis ad aures Romani Pontificis ad quem spectat, ut cum Paulo dicam: Quo-

ridia-

ridian
omnes
quand
Imper
Quis
perpet
crisari
notific
tis, q
soleba
lyricu
Dacia
que, l
ad Mi
ex tot
sive pr
& mot
tis faci
dore q
posuera
valenti
Episcop
vit, in
quam v
tus Mo
Cyrum
profectu
litteris
nius stre
rebus li
pius in
mentio
ista, &
Sergio r
na, publi
ctum tot
tassis ign
vifos tot
nus vero
a Deo c
Rorun

ridiana instantia, & sollicitudo omnium Ecclesiarum: ad quem omnes de fide controversiæ referri solebant, maxime quando Imperator ipse (cujus tunc temporis ditioni, ac Imperio Roma cum Italia subjecta erat) illas excitabat? Quis insuper nesciat summorum Pontificum consuetudinem perpetuam fuisse, ut suos Constantinopoli haberent Apocrisarios, quamdiu ibi sedes Imperii fuit, qui omnia ipsis notificarent? nihil hic immoror circa Provincias illas Orientis, quas Romani Pontifices olim per suos vicarios regere solebant, puta utramque Epirum veterem, & novam, Illyricum, Macedoniam, Thessaliam, Achajam, utramque Daciam, tam Ripensem, quam Mediterraneam, Mysiamque, Dardaniam, & Prævalim, quarum meminit in suis ad Michaellem Imperatorem litteris Nicolaus Papa I. An ex tot Ecclesiis aliquis saltem Orthodoxus sive Prælati, sive privatus Sacerdos exstitit ullus, qui tantarum rerum, & motuum Pontificem moneret? His Patriarcharum Orientis sacrilegis novitatibus magna jam constantia, fideique ardore quasi Ecclesiæ sanctæ murum, & propugnaculum opposuerat sese Monachus Sophronius, qui postmodum prævalentibus in Palæstina Catholicis creatus Jerosolymorum Episcopus Synodum Orthodoxam in iis partibus procuravit, in qua damnata fuit Monothelitarum hæresis. Antequam vero ad Pyrrhum Honorius rescriberet, adhuc privatus Monachus Sophronius contra insurgentem hæresim ad Cyrum scripserat: & ad Sergium ex remotiore Palæstina profectus Constantinopolin fuerat, postquam scriptis ad eum litteris nihil valuerat obtinere. Quin etiam idem Sophronius strenuus, & indefessus fidei athleta jam antea de his rebus litteras ad Honorium ipsum transmiserat; quæ sæpius in hac ipsa sexta Synodo commemorantur, & quarum mentio quoque est apud Photium Biblioth. cap. 131. sane ista, & alia longe plura contigerant antequam Honorius Sergio rescripsisset. Has in causa fidei turbas, & molimina, publicas istas circa nova dogmata, & Imperatoris edictum toto promulgatum Oriente commotiones potuerat fortassis ignorare unus aliquis inter Sauromatas, aut inter divisos toto orbe Britannos bubulcus, vel agricola, nullatenus vero in sublimi universalis Ecclesiæ specula constitutus a Deo custos, & vigil Romanus Episcopus. Deinde sanctorum Patrum, & sacrorum Canonum effatum dicit:

Non admittitur excusatio Pastoris, si lupus dispergit oves, & Pastor nescit. Sed quia res erat vehementis, & urgentis periculi resistere nefario Principis edicto, cui Roma cum magna Italiæ parte obtemperabat, siluit & mali gravitatem dissimulavit Honorius, verbis usus ambiguus, sed tamen in speciem impietati Heraclianæ astipulantibus. De-
fuit ille officio suo, & ut cum Ezechiele loquar: *Non ascendit ex adverso, neque opposuit murum pro domo Domini, ut staret in pralio in die Domini: atque ut verbis prosequar ejusdem Propheta: Constitutus speculator vidit gladium venientem super terram, & non insonuit bucina.*

Post Sergium hæresiarcham interpellantem, qui Principi flagitiosum edictum suggesserat, statimque promulgatum Episcoporum Pseudo-Synodo confirmaverat, in proposito sibi ex metu silentio persistere grande Honorio discrimen creasset: Sergius quippe Imperatori astabat assiduus, qui sua contemni edicta iniquissimo tulisset animo. Cum igitur, ut liquido testantur author Miscellæ historiæ Paulus Diaconus lib. 18. & Cedrenus, & Zonaras in Heraclio, inter tantasque orbe toto ex Monothelitarum hæresi, quam Imperator, & major Episcoporum orientalium pars fovebat, & promovebat, excitatas Orthodoxorum divexationes, Sophronius animum haud desponderet, seque belli sacri quasi Mathathias alter strenuum, atque intrepidum ducem exhiberet, tum demum Sergius Constantinopolitanus, cui perspecta dudum erat Honorii pusillanimitas, hunc interpellat, & apud eum conqueritur de Sophronio, quod duarum in Christo voluntatum, & operationum asseveratione totum orbem perturbaret.

Hic jam quero, quid respondere debuerit Honorius sceleratissimo, totique orbi notissimo hæresiarchæ, qui sanctissimum virum eo solo nomine deferebat, quod inconcussam Ecclesiæ fidem circa distinctas Christi voluntates divinanam, humanam alteram intrepide tueretur, & propugnaret adversus novum, & profanum, quod Sergius ipse invexerat, & undequaque propagabat Monothelitarum dogma? Ille vero tanquam mercenarius, & non pastor vidit lupum venientem, & fugit, ut habet Evangelii comparatio. Sergio enim Romanus Pontifex hoc ipsum respondit, quod sanctissimus Papa Martinus cum Synodo Romana tan-
topere execratur in laico Principe Constante, nimirum sup-
pri-

prin
& o
litæ
fusas
acco
sto,
vel
boru
ipfa
num
If
dion
pi M
qua
tupe
amb
& j
16.
Serg
reti
C
ista
sius
Mon
plar
met
tate
Aga
rea
tur
hanc
stræ
natu
vigi
nori
dam
nici
Lat
quæ
Ecc
Iato

primendas esse unius, aut duarum in Christo voluntatum, & operationum: subjungitque quod ipsi peræque Monothelitæ profitebantur duas esse in Christo distinctas, & inconfulas naturas, sed tandem ut se Monothelitarum studiis accommodet unicam admittentium operationem in Christo, ita concludit, unum esse Christum Dominum divina, vel humana in utriusque naturis operantem. Ut hac verborum elusione illorum insectationem declinaret, tametsi ipsa eadem Catholicum sensum, sed ab ista quæstione alienum exprimerent.

Ista Honorii lecta fuit epistola in istius sextæ Synodi actione 14. deinde lecta fuit Pyrrhi Constantinopolis Episcopi Monothelitæ ad Joannem Romæ Pontificem epistola, qua ipse Pyrrhus concertationes de Christi voluntatibus vituperat. Quibus duabus perfectis epistolis sacra Synodus ambas Honorii, & Pyrrhi epistolas declarat perniciosas, & jubet igne absumi. Eadem Synodus sub finem actionis 16. anathema pronunciat Theodosio Pharanitano, Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, aliisque quos omnes dicit hæreticos.

Cum vero iusta condemnandi Honorium causa sublit, & ista condemnatio singulariter post lectam hac in Synodo ipsius epistolam pronuncietur, & subinde iterum cum aliis Monothelitis promiscue: & cum non modo Græca exemplaria, sed Latina etiam translatio, quam contexit ipsemet Leo Papa, qui primum Synodum Apostolica auctoritate probavit, ac roboravit, quod præstare non valuerat Agathon, a quo fuerat indicta, morte præventus. Præterea cum Sanctus ipse Leo in sua, quæ Synodo isti subjicitur epistola de Honorio sic loqui non dubitet: *Honorium qui hanc Apostolicam sedem non Apostolica traditionis doctrina lustravit, sed profana prodicione immaculatam fidem subvertere conatus est.* Idemque sanctissimus Leo altera epistola ad Hervigium Regem, & ad Episcopos Hispaniæ memoriam Honorii iterato damnet. Cumque insuper hæc eadem Honorii damnatio nominatim iteretur duabus sequentibus Oecumenicis Synodis septima, & octava, tam in Græcis quam in Latinis antiquissimis exemplaribus, atque adeo illis ipsis, quæ illorum temporum author Anastasius Bibliothecarius Ecclesiæ Romanæ Synodorum septimæ, & octavæ translator edidit, dedicavitque septimæ translationem Joanni

Papæ VIII. Synodi autem octavæ editionem Adriano Papæ secundo : ac idem Anastasius , qui confedit inter octavæ Synodi Patres , & ita gestorum in ea Synodo testis est oculatus , omnique exceptione major , hujus acta quibus interfuerat Latino sermone conscribens recenset act. 10. Honorium una cum Cyro , Sergio aliisque a sacra Synodo damnatum , & reprobatum , nimix sanæ fuerit ex partium additione pertinaciæ , tam multa , tam antiqua , tam sancta , tam ab omni suscipione aliena testimonia , toties iterata rejicere , non modo Græcorum , sed etiam Latinorum S. Leonis Papæ , atque Anastasii , quorum ille Synodum istam sextam approbavit primus , & transtulit , hic vero in una ex iis Synodis confedit , quæ ipso eodem teste damnavit Honorium . His adde ipsum Adrianum Papam II. & Concilium Romanum , cui ille præsidebat Adrianus , qui simul damnarunt Honorium , ut Monothelitam , & referantur , atque approbantur in octava Synodo act. 7.

Sanctissimus Pontif. Martinus transmissum ad se ab Imperatore Constante Typum in Lateranensi Concilio reprobavit , neque dubitavit exilium , & mortem hac de causa subire : quid vero Constantis edictum continebat ? hoc unum , ut communis pacis gratia omnes a professione sive unius , sive duarum Christi voluntatum abstinere . Uter igitur laudandus , aut vituperandus , Honorius hoc ipsum sponte decernens quod Constantis Typus , an Martinus in Laterano Concilio , qui martyrium potius subeundum , quam Typum admittendum judicavit , & reipsa perfecit ? si laudandus Martinus , ut est citra omnem dubitationem , ergo damnandus Honorius . Pyrrhi etiam in hac Synodo sexta fuit anathemate notata epistola , eo quod assereret removendas esse omnes in utramvis partem , sive unius , sive duarum voluntatum concertationes , ut pax servaretur : at hoc ipsum decernit Honorii epistola , & aliquid superaddit , quod in speciem propendere videtur in favorem Principis Monothelitarum Sergii ad quem epistola dirigitur , etiam si hoc ipsum , ut antea dixi sensu catholico possit exponi .

Similiter Imperator Zeno studio , ut prætexebat , communis Christianorum concordix edictum promulgavit , quod idcirco vocavit Henoticon id est reconciliatorium , fanciens ne ulla deinceps assertio fieret , sive unius , sive duarum

Chri-

Chri-
rere
pita
qua
riter
suo
dria
hunc
istud
Q
omne
nis e
dei a
leger
Aria
tizæ
meba
ni Pe
lem
xa p
loqua
justus
comm
di in
dum
At
tani
confe
tinop
am e
que p
profes
aut f
Quis
& sc
probo
profe
monia
episto
action
jus sa

Christi naturarum , eo quod illa disputatio innumeras pareret toto orbe dissensiones , ut sperandum esset ea composita reconciliationem animorum sequuturam : & tamen quantam commeruit laudem Felix Papa III. qui coacto pariter Concilio damnavit Henoticon? quantam vero nomini suo labem asperserunt Constantinopolis Acacius , Alexandria Petrus Moggus , Antiochiæ Petrus Fullo , & post hunc Severus cæterique Episcopi quotquot in Henoticon illud consenserunt ?

Quantæ item perfidiæ rei iudicati sunt in Ecclesia Dei omnes illi sub Constantio Augusto Episcopi , qui ab Arianis elusi in Synodis Sirmiensi , & Ariminensi formulas fidei ab Arianis profectas approbaverunt , etiamsi nihil in eis legeretur hæreticum , sed communis concordia gratia tam Arianorum voces alterius , diversæ aut dissimilis substantiæ , quam Catholicorum vox consubstantialitatis supprimebatur? Est enim memorabile documentum illud Martini Pontificis in Concilio Romano , perfidam , & damnabilem esse pacis ineundæ conditionem , qua doctrina orthodoxa perinde atque hæretica supprimitur ; cum Deum sic alloquatur Abraham : *Num perdes justum cum impio , & eris justus sicut impius ?* cumque in libro Levitici Sacerdotes commoneat Dominus , ut habeant scientiam discernendi inter sanctum , & profanum , inter pollutum , & mundum .

At opponet fortasse aliquis ipsius Sophronii Jerosolymitani exemplum suppressioni unius , aut duarum voluntatum consentientis . Quisnam hujus rei testis ? Sergius Constantinopolitanus in sua illa ad Honorium epistola , a quo etiam eandem postulat approbati suppressionem? Dignum utique patella operculum ! Testi etiam honesto in ea quam prosequitur causa minime creditur , infamis vero testis , aut flagitiosi quavis in causa depositio pro nulla habetur . Quis ergo fidem habeat infami hæretico excommunicato , & scelesto Sergio circa ipsam causam testificanti , quam improbo affectu complectitur , & prosequitur ? At contraria proferimus omni exceptione majora ipsius Sophronii testimonia , Synodicas ipsius ad ipsum Sergium , & Honorium epistolas , in quibus duas in Christo Jesu voluntates , ac actiones constanter prædicat . Alterum testimonium est hujus sacrae Synodi hanc eandem Sophronii circa distinctas

in Christo voluntates fidem, & certamina non semel prædicantis.

His tamen circa Honorii lapsum opponitur a nonnullis ipsa Pontificis Agathonis ad Constantinum Augustum epistola huic Sextæ Synodo inserta act. 4. in qua asseverat Agatho Romanum Ecclesiam a tramite Apostolicæ traditionis nunquam aberrasse, neque hæreticis novitatibus depravatam succubuisse, suosque prædecesores juxta Domini nostri ad Petrum pollicitationem nunquam a fide defecisse, quin potius fratres in ea confirmasse. Verumtamen sicut illa Christi ad Petrum asseveratio: *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua*: non obstat quin ipse Petrus Christum paulo post voce negaverit, ita nec Agathonis assertio circa prædecesorum fidem ullatenus oblitit, quin aliqui eorum, ut ipsi restantur Baronius, & Bellarminus, contra debitam fidei professionem graviter peccaverint: ut Marcellinus quando idolis thus adhibuit, & Liberius dum Arianis in Synodo Sirmienti proprio facto, & subscriptione consensit, & palam communicavit. Simili pariter infirmitate cecidit Honorius, non quidem ut probabile est fidei animo abdicando, sed tamen delinquendo adversus officium fidei profitendæ.

Deinde ne quid intactum relinquatur, urgent aliqui prorsus credibile non esse, si Honorius damnatus a Concilio fuisset, Legatos Romanos pro suo officio nihil in oppotum reclamasse. Negamus enim prorsus id fuisse ipsorum officii: neque enim decebat eos contra jus ipsum privato affectu abreptos odiosam, & suspectam facere Orientalibus Romanam Ecclesiam, quo tempore ipsi Orientales ingenue multorum Patriarcharum suorum damnationi suffragabantur. Quin etiam fieri potuit, ut Legati nonnihil reclamaverint, sed quia id specie tenuis, ac dicis causa fecerint, & ipsa prudentia suaserit grave impendere discrimen, si ulterius insisterent, idcirco non fuerit ulla reclamatio actis Synodi inserta. Proclives erant Orientales ad quandam erga Romanam Ecclesiam æmulationem, ut aperte docet non modo succedentium sæculorum, sed etiam antecedentium experientia. Perspicuum enim est in præcedentibus Orientalibus Oecumenicis Synodis Constantinopolitanis duabus, & Chalcedonensi, Orientales non pauca fuisse molitores ex æmulatione in Latinos, & Romanam sedem: quanta

igi-

igitur
si ta
quies
pa
meri
viffin
noru
rent
fite
man
tur
bus

I
atqu
nom
chis
stola
cessu
Eccle
cont
Bibli
funt
fed
tino
imp
redi
clef
& l
mat
nom
quo
gint
P
id
tho
Pyr

igitur exarsissent indignatione adversus eosdem, si cum ipsi tanta facilitate tot Patriarcharum suorum damnationi acquiescebant, Romani pervicacius obstitissent, ne unus Papa in eadem causa, licet ut existimo minoris culpæ reus, merita damnatione cum aliis perstringeretur? Res in gravissimum discrimen acta fuisset, ut ex Legatorum Romanorum nimia pertinacia Orientales animis alienati recusarent eorumdem exemplo quidquam adversus proprios antistites decernere. Unde contigisset ut Synodus præter humanam spem felicissime inchoata, exitu infelici dirimeretur per discordiam, & schismata, & ipsa hæresis majoribus viribus cresceret, ipsaque Ecclesia discinderetur.

Appendix ad sextam Synodum, ac dissertatio de Diptychis Ecclesia.

IN præcedentis Concilii narratione retulimus Acacium Constantinopolis Episcopum, & Henotici authorem, atque suasorem, cum fuisset a Felice Papa III. damnatus, nomen ipsius Felicis ex Ecclesiarum sibi subditarum diptychis erasisse, ut testatur Romani sub Felice Concilii epistola 2. Post hæc mortuo Acacio Gelasius Papa Felicis successor nomen adhibuit operam, ut ex Constantinopolitanæ Ecclesiæ diptychis nomen Acacii expungeretur, ut ex ejus constat epistolis Conciliorum tom. 2. atque ex Anastasio Bibliothecario. Hanc eandem rem pari studio prosequuti sunt, qui Gelasio successerunt Anastasius, & Symmachus, sed obstiterunt cum Anastasio Imperatore Episcopi Constantinopoleos. Id vero tandem obtinuit Pontifex Hormisdas imperante Justino religioso admodum Principes, sub quo redintegrata pax est inter Orientales, & Occidentales Ecclesias, damnatis Principibus ipsis Zenone, & Anastasio, & Episcopo Acacio, aliisque omnibus hæreticis, ac schismaticis, quorum oblitterata sunt de tabulis Ecclesiasticis nomina, & exitiale schisma desit, quod perduravit ex quo Felix anathema in Acacium dixerat annos sex, & triginta.

Præterea per Concilium generale sextum sub Agathone id factum est, ut ablata sint (ut dicit Anastasius in Agathone) de dyptychis Ecclesiarum nomina Cyri, Sergii, Pyrrhi, Pauli, & Petri, per quos hæresis Monothelitarum

rum universum pervaserat Orientem. His occasionibus locus differendi de dyptichis aperitur, & quisnam fuerit eorum antiquus ritus.

Erant dypticha tabulæ quædam in Ecclesiis nomina fidelium continentes, qui communionis Ecclesiasticæ consortes erant, quæ legi solebant inter divina mysteria, dypticha (quæ Græca vox est) latine significant duplicata ob geminas tabulas, quarum una comprehendebat viventium fidelium nomina, altera defunctorum: pro utrisque vero sacrificia, & preces in Ecclesia offerebantur; eorumque nominum lectio publice fiebat ex ambone, seu pulpito. Illorum autem nomina debebantur, quos Ecclesia communione ac societate fidelium excludebat. Diptychorum usus jam inde a primis sæculis invaluit. Cujus meminit ritus Dionysius Eccles. Hier. cap. 3. sic dicens: *Et cum se mutuo omnes salutaverint, mystica sacrarum tabularum ἱερῶν πτυχῶν cecitatio fit.* Huc illa spectat Cypriani querimonia circa nimis facilem quorundam lapsorum reconciliationem sic dicentis epist. 10. *Ad communionem admittuntur, & offertur nomen eorum nondum penitentia facta.* Hæc pariter visitur praxis in liturgiis Sanctorum Jacobi Apostoli, & Basilii, & Chrysostomi. Innocentius vero Papa I. epistol. ad Decentium Episcopum cap. 2. statuit ut completa fidelium oblatione recitentur in Ecclesia nomina fidelium qui oblationem fecerunt.

Præter eorum fidelium dypticha pro quibus sive vivis, sive defunctis orabat Ecclesia, erant insuper Sanctorum in cælo regnantium dypticha, ut publice invocarentur, & colerentur. Qui usus in omnibus comperitur veteribus liturgiis. Et Cyrillus Jerosolymitanus quinta catech. *Postea, inquit, mentionem facimus eorum etiam qui ante nos obdormierunt, primum Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, ut Deus orationibus illorum, & deprecationibus suscipias preces nostras,* Theodoritus quoque lib. 5. hist. Eccl. cap. 34. refert orientales Ecclesias non aliter cum occidentalibus pacem inivisse, quam illæ Joannis Chrysostomi nomen in dypticha retulissent. Et mox c. 35. ait Alexandrum Anriochiæ præfulem ejusdem magni Joannis nomen tabulis Ecclesiæ inscripsisse. Innumera sunt ejuscemodi priscorum testimonia. Primarii quidem Sancti semper, & in omnibus Ecclesiis denominabantur, Dei Genitrix Virgo, Joannes

nes
tyres
Sanct
quid
ria,
seren
Sec
bus i
epist.
nulla
venn
nes i
Syno
gypti
Ælur
etian
rum
rur,
legu
dæ c
rante
diis
mori
Alcu
ba q
etian
nomin
Q
mina
præc
cha
sive
vete
tion
pisto
pron
mor
fili
Su
m
CYAM

nes Baptista, sancti Apostoli, & insigniores aliqui Martyres. Deinde in singulis Ecclesiis peculiare ipsarum Sancti commemorabantur, iique maxime quorum reliquias ditabantur. Cæterorum fiebat in commune memoria, tametsi eorum singula nomina in publicis tabulis censerentur.

Sed regrediamur ad eorum fidelium Diptycha, pro quibus in Ecclesia preces fundebantur. S. Gregorius Papa l. 3. epist. 37. ad Constantium Mediolani Episcopum rescribit nullam ipsi necessitatem incumbere nominandi Joannem Ravennæ Episcopum inter missarum solemnias, cum nec Joannes ipsum Constantium nominare soleat ad altare. In actis Synodi Chalcedonenensis continetur epistola Episcoporum Ægypti ad Anatolium Constantinopolis, qua de Timotheo Æluro Alexandrinæ sedis in vafore conqueruntur, quod etiam in venerabili Diptycho in quo piæ memoriæ transitur ad cælos habentium Episcoporum nomina continentur, quæ horis sanctorum mysteriorum secundum regulas relegantur, posuisset Dioscori nomen. Inter capita conciliandæ concordiæ inter Ecclesias Latinam, & Græcam Imperante Michaelē Palæologo, primum fuit in sacris hymnodis Pontificis Romæ veteris cum quatuor Patriarchis memoriam facere, ut refert Nicephorus Gregoras lib. 3. Et Alcuinus de celebratione missarum sic scribit: *Post illa verba quibus dicitur, in somno pacis, usus fuit antiquorum sicut etiam usque hodie Romana agit Ecclesia, ut statim recitarentur nomina defunctorum.*

Quia vero in quotidianis collectis fidelium omnium nomina recenseri præ multitudine non potuissent, mos erat præcipua nomina nimirum Romani Episcopi, & Patriarcharum viventium, tum Episcopi loci, tum Imperatoris, five Principis sæcularis, alta voce legere, ut ex multis veterum testimoniis liquet, tum eorum nomina qui oblationem ad altare fecerant, ut docet Innocentii Papæ Epistola ad Decentium. Reliquorum nominum aliqua etiam pronunciabantur, reliqua vero communi, & generali memoria comprehendebantur: ut addiscimus ex liturgiis Basilii, & Chrysostomi, in quibus ita legimus, ὁ Διάκονος *ἑνώπιον τοῦ ἁγίου θρόνου ἕστηκεν ἐν τῇ Δίπτυχῃ τῶν τε ζώντων, ἔκ κεκοιμημένων, ὧν βέλεται, μνημονεύει*, *Diaconus sanctam mensam incensat per circuitum & Diptycha, vivorumque*

Et defunctorum meminit quorum vult. Et subinde *εἰ περὶ τῶν ὁ
 Ἱεροῦς μνημονοῦται ὡν βέλει ζῶντων ἔτι τῶν θνεῶντων*. Hic Sacerdes
 memoriam fecit quorum vult vivorum, & mortuorum.

Synodus Quini-Sexta in Trullo.

JUSTINIANO II. cui nomen Rhinotineti rerum potente, habitus Constantinopoli fuit alter præsulum conventus in Trullo, id est Imperialis palatii secretario superne fornicato, ubi Canones duo supra centum conditi sunt, anno Chr. 707. Quam Synodum Penthectem, id est Quini-sex-tam nuncuparunt, quasi supplementum quintæ, & sextæ, a quibus nulli editi sunt Canones. At Canones istos a Schismaticis profectos rejecerunt Romani Pontifices præsertim Sergius, qui tunc Ecclesiæ Romanæ Clavum regebat, ut testatur Anastasius in Sergio, & Beda lib. de sex ætatibus. Adrianus tamen Papa in suo ad Carolum magnum libello citat ex hit Can. 82. quemadmodum etiam Synodus septima. Verum neque ex his conciliatur Synodo auctoritas: Hoc enim Canone utuntur sicut David gladio Goliath Gethæi usus fuit, ut scilicet adversarios propriis armis debellent. Illo namque Canone Iconoclastas adoriuntur, quo approbantur imagines Dominum Jesum humana figura referentes. Illa vera imaginum ejusdem sub agni specie abrogatio per hanc Trullanam Pseudo-synodum, & scripturis divinis contradicit, quæ plerumque sub agni tum denominatione, tum effigie Salvatorem Dominum repræsentant, ut Liber Isaiæ, & Apocalypsis, & testimonium Joannis Baptistæ. Religiosus etiam primitivæ Ecclesiæ usus nihil habuit ejusmodi repræsentatione frequentius, quæ passim visitur in antiquissimis Romæ Basilicis, & subterraneis cœmeteriis, aliisque alibi vetustissimis monumentis, tum sculpto, tum musivo, tessallatoque opere. Denique antiquus liber Ordo Romanus ex vetusto, receptoque dudum usu loquitur his verbis: *In eadem Dominica post albas intra civitatem Romanam dantur agni cerei ab Archidiacono in Ecclesia post missam, & communionem populo*. Quæ adhuc quotannis Romæ consuetudo servatur.

Canon. 2. auctoritatem Canonibus Apostolorum octoginta quinque attribuit: & constitutiones Apostolicas a Clemente Papa editas testatur fuisse ab insequentium temporum

hære
 furan
 libris
 nes
 Canc
 Ca
 Canc
 perm
 te o
 Cart
 præc
 sam
 funct
 cerd
 ante
 nius
 thagi
 Ca
 non
 rea h
 altar
 Mat
 eosde
 prian
 scend
 giaru
 dist.
 gia 2
 βαλει
 pane
 ante
 Ca
 tas,
 teri,
 quod
 nach
 Ca
 præc
 tionis
 h τῶν
 niceæ

hæreticis depravatas . Simile protulit iudicium , & cen-
suram in Romana Synodo Gelásius Pontifex de Clementis
libris, sed & ipsos qui circumferuntur Apostolorum Cano-
nes dicit apocryphos . Hæc habentur in decreto dist. 15.
Canon. sancta Romana Ecclesia .

Can. 12. Usus conjugii Episcopis conjugatis interdicit .
Canon vero 13. ex Canone Apostolorum prave intellecto
permittit conjugii usum Presbyteris, & Diaconis jam an-
te ordinationem conjugatis . Cæterum ex opposito Canon
Carthaginensis continentia Diaconorum , & Sacerdotum
præceptum diserte refert ad Apostolorum traditionem ip-
sam . Et utique in altaris ministerio, quæ totius Ecclesiæ
functio sanctissima est , nihil habet minus ab Episcopo Sa-
cerdos . Sed sacris ordinibus annexum cœlibatum in iis qui
ante consecrationem jam erant matrimonio colligati, ple-
nius comprobavi ad Nicænum Can. 3. Vide insuper Car-
thaginensis Concilii secundi Can. 2.

Canon Quini-sextus 32. Armenos reprobat vinum aqua
non miscentes in sacro altaris ministerio . Damnat præte-
rea hæreticos Hydroparastas, seu aquarios, qui solum ad
altare aquam offerebant, quos etiam perstringit scribens in
Matthæum Chrysothomus . Et Concilium Carthaginense 3.
eisdem damnat Can. 24. Atque his omnibus antiquior Cy-
prius martyr epist. 63. Trullanus Canon iste vino permi-
scendam esse in Calice aquam confirmat testimonijs litur-
giarum Jacobi Apostoli, & Basilii . Vide Can. 2. de cons.
dist. 1. Et vetustissimus scriptor Justinus martyr in Apolo-
gia 2. versus finem de fidelium communione sic ait: *μετα-
βαλεῖν ἀπὸ ὄχλαδενῶς ἄρτου καὶ αὐτοῦ καὶ ὕδατος*; participare de
pane Eucharistico, & vino, & aqua, scilicet qua vinum
ante consecrationem dilutum fuit.

Can. 42. jubet vagos, & per urbem discursantes eremi-
tas, vel in communibus Monasteriis cum Monachis profi-
teri, vel ad solitudinem compelli, ut se ipsa exequantur
quod nomine præ se ferunt . Vide superius circa vagos Mo-
nachos Can. 4. Chalcedonensem .

Can. 52. In omnibus sanctæ Quadragesimæ diebus jejuniū
præterquam Dominicis, & Sabbatis, & sancto Annuncia-
tionis die, fiat sacrum præsanctificatorum ministerium,
ἢ τῶν προσηκµέως Λειτουργία Ἱερα. Iste notandus Græca-
nicæ Ecclesiæ ab antiquo ritus, ut feriis Quadragesimæ
sacra

acra missa non celebretur, sed tantum præsanctificata offerantur, ut moris est apud nos die sancto parasceves. Balsamon ad hunc locum præsanctificatorum, inquit: *Liturgiam non intelligimus sacrificium incrementum, sed additionem seu oblationem sacrificii jam antea peracti & perfecti*. Atque hanc istius Canonis rationem adducit, quæ per sacrificium gaudium & Ecclesiæ solemnem exultatio celebratur, quæ inconueniens est cum diebus pœnitentiæ & luctus. Idcirco Laodicæna Synodi Canon. 49. oblationes fieri & festa martyrum celebrari prohibet iisdem diebus. Et Laodicænus pariter canon. 51. statuit, ut hæc festa & oblationes transferantur in proxima Sabbata, vel Dominicas dies quadragesimæ ipsius.

Canon. Trullanus 55. Sabbatorum jejunia etiam in diebus quadragesimæ reprobatur, uti & reliqua parte anni, damnans diversum Romanæ Ecclesiæ usum, cui etiam arroganter iubet ut inuolabiliter deinceps obtemperet isti Apostolorum Canon. 65. *Si quis clericus inventus fuerit jejunians in sancto die Dominico, vel Sabbato præter unum solum sabbatum, deponatur: si autem laicus excommunicetur*. Cæterum de jejuniis Sabbatorum require, quæ tractavi ad canon. 59. Laodicænum.

Canon. Trullanus 62. legi vetat falsas martyrum historias, sed igni tradi præcipit. Balsamon hoc loco fidem & diligentiam Simeonis Metaphrastis commendat, qui ex antiquioribus Sanctorum vitis pleraque falsa, & commentitia quæ irreperant eliminavit, edito hac de re castigatore libro. Laudem quidem aliquam eo nomine meretur Metaphrastes, sed non integram. Haud enim pauca spuria, & ab antecessoribus conficta in suam congescit Sanctorum historiam spongia liturage digna, ut advertunt eruditi, & passim Baronius admonet.

Canon. 69. *Nulli hominum liceat qui sit in laicorum numero, intra septa sacri altaris ingredi: nequaquam tamen prohibita ab eo potestate, & autoritate Imperiali, quandoquidem voluerit dona Deo offerre ex antiqua traditione*. Balsamon privilegii hujus Imperialis causam refert ad Imperatorum unctionem, qua dicit eos, simul inaugurari Imperio, & Clero. Cæterum neque ista unctio ullatenus pertinebat ad Sacramentum, neque a Deo præcepta fuerat sicut unctio Regum Israel ex Dei mandato, sed tantum

tum
cia
dus
latæ
bapt
coru
Post
fica
polle
ti C
suam
folet
Ivo
vici
trop
cæte
sua
gum
non
Epif
aliis
quo
nens
tini
addi
U
ta hi
tate
suun
care
polis
majo
no r
Patr
men
rent
mod
nem
qua
ad
insig

tum ab omnibus instituta . Unctionis Regum Franciæ exordium referunt Hincmarus Rhemenfis & Flodoardus ad divinam institutionem miraculo comprobata delatæ cœlitus ab Angelo ampullæ , quando Clodovæus baptizatus a Remigio fuit Rhemenfi Epifcopo , & Francorum Apoftolo , quæ etiam nunc Rhemis affervatur . Post unctionem autem iftiusmodi Reges Francorum mirifica ſtrumæ feu ſcrofulas ſolo contactu curandi poteſtate pollent . Mirum tamen eſt Gregorium Turonenſem ætati Clodovæi multo viciniorem ac ſuppærem , quique in ſua hiftoria miracula diligenter conquiſita congerere ſolet , nihil iſtius ampullæ de cœlo delatæ meminiffe . Ivo Carnoteniſis Epifcopus occasione unctionis Regis Ludovici VI. cognomine Cræſſi , qui fuerat inunctus a Metropolitano Senonenſi , præſentibus cum ipſo Ivone , cæteris Senonenſi ſuffraganeis Epifcopis , contendit in ſua Epifto. 189. tum ex veteribus aliorum Franciæ Regum exemplis , tum ex aliis argumentis hanc unctionem non eſſe alligatam ſive Eccleſiæ Rhemenſi , ſive ejuſdem Epifcopo , ſed poſſe in aliis æque Diœceſibus atque ab aliis Epifcopis fieri . Ultimo ſane ſæculo Henricus VI. a quo multi ſtrumofi curati ſunt , ab Archiepiſcopo Turonenſi fuit inunctus oleo Ampullæ Turonenſis ſancti Martini , necdum ſubditis ei Rhemenſibus factioni contrariæ addiſtis .

Ut vero ad Imperatorem Conſtantinopolis redeamus , tanta hic ambitione ſupra omnem ſacroſanctæ Eccleſiæ dignitatem ſe efferebat , ut intra templum ea celſitudine ſolum ſuum elevaret , ut Patriarchæ ſedile ad ejus pedes collocaretur . Qua de re Innocentius Papa III. Conſtantinopolis Imperatorem admonet , & coarguit cap. ſolitæ de majorit. & obed. Nicetas Choniates in Andronico Comæno refert hunc Imperatorem pro mercedis ſibi conſeſſæ a Patriarcha indebitæ circa nuptiarum ex affinitate impedimentum diſpenſationis permiſiſſe , ut cleri ſubſellia tollerentur altius , quatenus lateri ipſius Patriarcha quodammodo aſſideret , totaque cleri ſeries . Verum poſt ſolem-nem eo nomine habitam Imperatori gratiarum adionem , in qua Davidicum verſum Andronico applicabant : *Oculi mei ad fideles terra ut ſedeant mecum* ; ipſum paulo poſt cum inſigni Cleri totius pudore ac deriſione juſſiſſe , ut ad pri-

linam mensuram Patriarchæ clerique sedilia rursus deprimerentur.

Hic locus est congerendi veterum selecta testimonia circa Clericorum supra quoscumque laicos etiam Imperatores orbis in loco præsertim sacro præcessionem, quæ hac sæculorum sæce tanta indignitate violantur. Scribit Theodorus libr. 5. hist. Eccles. cap. 17. magnum Theodosium cum esset Mediolani, ex medio Ecclesiæ gremio processisse ad sacrum altare offerendi causa, factaque oblatione constitisse post cleri confessum intra cancellos. Id ut advertit Episcopus Ambrosius misso Diacono Theodosium admonuit, solis licere Sacerdotibus & Diaconis in sanctuario consistere, mandavitque ut inde ad laicorum locum digrediretur, purpuram enim facere Imperatores, sed non Sacerdotes. Respondit Theodosius excusando se non per ambitum intus constitisse, sed sola consuetudine adductum quam Constantinopoli didicerat: habere vero se gratiam Episcopo pro hac admonitione paterna, simulque morem gessit & exivit. Regressus postmodum Constantinopolim, cum solitam oblationem ad altare contulisset, memor hujus moniti se extra Presbyterium ad populi stationem recepit. Tum Nectarius Episcopus rogavit quorsum recederet? At Imperator: *Hoc demum didici (ait) quantum inter Imperatorem interstit & Sacerdotem, & vix tandem reperi sincera unum veritatis Magistrum Ambrosium, quem solum Episcopum hoc dignum nomine cognovi.*

Gregorius quoque Nazianzenus orat. ad cives timore perculos præfectum sic alloquitur: *An me libere loquentem aequo animo feretis? nam vos quoque imperio meo ac throno lex Christi subicit. Imperium enim nos quoque gerimus, addo etiam præstantius & perfectius: nisi vero æquum est spiritum carni fasces submittere, & cœlestia terrenis cedere. Sed non dubito, quin hanc dicendâ libertatem sis accepturus in optimam partem, utpote sacri gregis mei ovis sacra, magnique Pastoris alumna.*

Apostolici vir spiritus & ætatis Ignatius epist. ad Philadelphios his etiam altiora sapit, & docet ita loquens: *Præfecti obediant Casari, præfecti autem milites, Diaconi quoque Sacerdotibus, & Sacerdotes simul, & Diaconi, & reliquis Clericis, omnisque populus, milites quoque & præfecti, & Casar obtemperet Episcopo, Episcopi vero Christo, sicut & Christus obtemperavit Patri, & ita unitas a cunctis servabitur.*

His

His convenientia prædicat Chryſoſtomus in Homil. 83. sacros sic alloquens Ecclesiæ ministros: *Si quis dux militia, si præfectus, si princeps diademate coronatus indigne accedat, prohibe: majorem illo habes dignitatem: propterea vos hoc tali honore insignivitis, ut discernatis.*

Carolus magnus laicos indebitum sibi locum intra Ecclesiam vindicantes optimates sic reprimit libr. 6. capitularis cap. 290. *Si quis indebitum sibi locum usurpaverit, nulla se ignoratione defendat, sique plene sacrilegii reus qui hoc attentaverit.*

Huc pertinet præallegatum caput solitæ de majorit, & obed. quo Innocentius III. Imperatorem commonet Episcopum præesse principibus debere, utpote altioris dignitatis, & potestatis, quanto cœlestia terrenis, spiritalia & divina corporalibus, & humanis antecellunt. Nota est historia sancti Episcopi Martini, ut se gessit in mensa Imperatoris Maximi. Quin etiam Valerius Maximus de Religione populi Romani, quamvis falsorum deorum cultui addicti, & præterea innumeris triumphis & amplissima dominatione superbi, sic testatur libr. 1. cap. 1. *Omnia post Religionem ponenda semper nostra civitas duxit, etiam in quibus summa majestatis decus conspicitur voluit: quapropter non dubitaverunt sacris imperia servire, ita se rerum humanarum habitura regimen existimantia, si divina potentia bene & constanter fuisset famulata.*

Can. 79. vulgarem illius temporis usum reprimit, quo certis ritibus colebantur virginei partus secundinæ, declaratque virginis partum fuisse, ἀλονέρον hoc est vacuum a secundis, addit etiam absque ullo semine τὸ χὼν ἀπ' αὐτῶν οὐσάντα.

Can. 82. de imaginibus Christi sub agni specie. Vide in hanc rem quæ annotavi in istius Synodi exordio.

Canon 8. notabile continet documentum. Quories (ait) non inveniuntur testes firmi qui citra omnem dubitationem affirmant fuisse infantem baptizatum, debere citra omnem habitationem baptizari, idque esse vereris, & canonici usus. Hoc idem constanter definiit Gregorius Magnus lib. 12. epist. 37. his verbis: *Hoc rite tenere debetis quod & nos ab antecessoribus nostris traditum accepimus, ut quories tam de baptismo aliquorum, quam de confirmatione, quam de Ecclesiarum consecratione dubitatio habetur, & nec scriptis, nec testibus*

certa ratio habetur, ut baptizentur tales, vel confirmentur atque Ecclesia canonice consecrentur, ne talis dubitatio fidelibus ruina fiat; quoniam non monstratur iteratum quod certis iudiciis non ostenditur rite peractum; hæc nos vobis tenere & mandare docemus, &c. Hæc notent inaniter arguti Casuistæ, qui malunt animas Christi morte redemptas in re dubia de æterna salute periclitari, quam Sacramentum etiam absolutæ necessitatis de aliqua iteratione; perinde ac si Sacramenta ipsa Deus non instituisset in subsidium & salutem animarum: cum in dubio præcipiat sapientissimus simul & sanctissimus Pontifex Gregorius administrari quoque Confirmationem, quæ tamen non æque est ut Baptismus absolutæ ad æternam vitam necessitatis. Hæc eadem de baptismo pariter & Ecclesiarum consecratione, quoties dubium occurrit, resolvit præterea Concilium Carthag. V. Canon. 6. Et ne summissas omnino relinquamus intactos, S. Raymundus lib. 3. Summa titul. de atat. ordin. §. 1. hæc eadem extendit ad ordinationem, ita docens: Regulariter teneas, quod in huiusmodi de quibus non constat quod sint de essentia vel non, invenitur tamen quod debent fieri, intelligas omnia esse de essentia. Unde si aliquid tale de quo dubitatur utrum sit de substantia vel non, fuerit ommissum, potest ordinatio iterari: non enim intelligitur iteratum quod nescitur esse factum; dist. 68. cap. Presbyteri. Et de consecr. dist. 1. cap. Solemnitates. Hæc aliaque Raymundus. Et tamen antiquioribus nondum in mentem venerat illa provide sequentibus excogitata sæculis, in casibus ambiguis conditiol præscripta in cap. 2. de baptism. si non es baptizatus, & &c. Ideoque verborum etiam absoluta forma in re dubia conferebant Baptismum, Confirmationem, Ordinem, Ecclesiæ consecrationem.

Canon. 96. Qui Christum iper baptismum induerunt, ejus in carne vitæ agendæ rationem imitari professi sunt. Sententia hæc omnium Christianorum infixæ cordi esse debet. οἱ χεῖρόν δια τὸ βαπτίσματῳ ἐδυσάμενοι τὴν εἰ παρὶ αὐτῆ πολιτείαν μιμεῖσθαι καὶ ὁμολόγησαν.

Canon. 100. Picturas fieri prohibet quæ ad turpes libidines illiciunt, & facientes jubet excommunicari. Id enim quæ hic legitur vox ἀφοειξέτω significat, non vero ut Latinus vertit interpret depositionem. Quam pœnam solent Græci Canones exprimere per verbum καθάριετω soloque

losq
rem
c. 6
inib
fam
Step
C
stian
cis t
soly
mur
ō m
qui
cubi
pieſ
&
viro
mur
que
mul
Con
Euc

L
tibu
hau
bus
quib
Rel
por
cen
tur
&
re i
rapi
festa
A

losque hac censura clericos plectere . Exemplum in hanc rem memorabile refert Prosper lib. de promiss. & prædict. c. 6. Puellam in balneo se lavantem ex aspectu lascivo, quæ inibi erat, statux Veneris fuisse protinus a Sathana possessam, multisque vexatam diebus, donec ad reliquias S. Stephani martyris liberata est.

Canon. 101. Minime permittit communicantes Eucharistiam aliquo vasculo excipere, sed manibus ipsis in crucis figuram conformatis. Hoc idem suadet Cyrillus Jerusalemitanus catech. magist. Quem etiam veterem communicandi ritum sic exprimit Chryl. l. 3. de Sacerdotio *ὁ μετὰ τῷ Πατρὶ ἀνω καθήμενος ταῖς ἀπάντων κατέχευται χερσὶ* qui cum Patre sursum sedet, omnium manibus continetur. Alicubi tamen mulieres sacram Eucharistiam linteamine excipiebant, ut docet Augustinus *serm. 252.* Maximus martyr & Monothelitarum debellator admonet communicaturos viros ut prius manus abluant, mulieresque ut linteamina mundissima deferant ubi Christi corpus accipiant. Denique Concilium Antisiodorense præcipit Can. 36. *Non liceat mulieribus nuda manu Eucharistiam sumere.* Vocatque idem Conc. Can. 42. *Dominicale* linteum in quo jubet a fœminis Eucharistiam excipi.

Septima Synodus Oecumenica Nicana II.

Leo Isauricus Imper. suadentibus Constantino Episcopo, Nacoliæ, & Beseræ qui Christianis ortusparentibus deinde captivus in Syriam adductus Mahumetanam hauerat impietatem, bellum execrabile sacris imaginibus indixit, quas edito proposito ex Ecclesiis aliisque quibuscumque locis proscrispsit. Dum vero pervetustæ Religionis imaginem Salvatoris, quæ ad æneam urbis portam sita erat ex edito loco vi ferroque deturbat, succenset qui aderant, totaque hoc nuncio civitas percellitur: tunc armati populi concursu satellites discerpuntur, & apparitores ad hoc exequendum facinus missi. Ea de re infrendet ferox & truculentus Leo, totamque urbem rapinis, hominum raptationibus, & feralibus suppliciis infestat, & cruentat.

Aggreditur inter alios sapientissimum & venerandum

ditarum collegii præfectum, ejusque duodecim contubernales divina humanaque sapientia instructissimos, ad quos ceu ad oraculum in præcipuis divinarum humanarumque disciplinarum ambiguitatibus recurri solebat, quos ipsi quoque Imperatores frequenter consulebant. Hos privatis colloquiis, adhibitis nunc blanditiis nunc minis in suas partes attrahere conatus est Leo, sed eorum constantia repulsus eisdem cum ædibus in quibus convivebant una cum instructissima Bibliotheca flammis una nocte absumpsit. Novis præterea sceleribus priora accumulans, Sanctorum etiam cultum abolere, eorum loculos perfodere, sacraque sædare lipsana institit. Has excitas a Leone tragædias recensent author historiæ miscellæ, Nicephorus Constantinopolis Patriarcha in Breviario, Zonaras, & Cedrenus in Leone, ipsaque passim hujus Synodi acta.

Dum truculenter furit Leo, Regiæ urbis Patriarcha Germanus vir sanctissimus omni studio nascentem impietatem coercere nititur, atque fideles quos dira infectatio urgebat aut labefactabat confirmare: hunc privatis colloquiis frustra tentatum ex sede Patriarchali & urbe exegit, ejusque loco Anastasium iconoclastam Leo subrogavit. Joannem quoque Damascenum piarum imaginum strenuum defensorem, transmissis ad principem Damasci confectis proditionis litteris, accusat, quasi Damascenam civitatem ejus custodiæ Joannes præfectus erat, sibi vendere attentasset: unde ipsi dextera manus jussu principis barbari amputatur; sed ei præcisam manum invocata Dei genitrix insigni miraculo restituit.

Sic effæratum grassantemque Leonem Gregorius Papa II. boni sollicitiue pastoris pro Dominico grege munus obiens a cœptis nefariis per litteras revocare conatur, verum crescente in dies illius rabie anathemate percussit, simulque Italiam ejus dominationi subtraxit, atque illi tributa ulterius pendi prohibuit. Tum ille majori percitus rabie, comparata ingenti classe, & Pontificis & Italiæ molitur exitium. Sed classem cum omni bellico apparatu ad Adriaticum lictus exorta tempestas allisit, aliisque simul calamitatibus ejus Deus ferociam reprimit, & impietatem ulciscitur urbium undequaque defectionibus, fame, penuriaque, pestilentis, & horrendis terrarum motibus, eoque ut Regiæ urbis ædes pene omnes publicæ privatæque integri anni assiduis concussionibus

corruerint, ipsaque urbis moenia solo æquata sint, ipse vero Leo diris excruciatu torminibus infelicem animam exhalavit.

Leonem filius excepit Constantinus, cui cognomen inditum Copronymi fuit ab excrementorum profluvio, quæ dum infans baptizaretur sacrum lavacrum inquinaverat. Qui vero illum baptizabat Germanus Patriarcha vaticinatus est ejus aliquando impietate sanctam Dei Ecclesiam sædaturum iri. Prædictionem eventus demum comprobavit. Hic se totum magicis flagitiis & cacodæmonum animarumque execrandis evocationibus, & piorum persecutionibus addixit. Dei genitricis aliorumque Sanctorum cultum atque sacrarum imaginum inhibuit.

Tot impietatibus & conjunctis una crudelitatibus commoti populi Constantino rebellant, affinemque illius Artabasdam Curopalaten qui adversus illum arma sumpserat, designat Imperatorem: Beresem vero tot malorum authorem suamque obruncant, sacrasque imagines pristinis locis reponunt. Sed comparato exercitu Copronymus Constantinopolin terra marique obsidet, atque ad deditionem compellit, Curopalati oculos effodit, ejus liberos interficit, ne quis ex illa progenie scelerum ipsius & sacrae Religionis vindex superesset. In reliquis perduelles crudelissime defæcit, quam plurimos præcisissimis ferro manibus, variisque suppliciis excarnificatos interimit, reliquos omnibus fortunis expoliat. Quin etiam vesaniæ suæ specimen erga Pseudopatriarcham Anastasium exhibet, quamvis ejusdem secum impietatis fautorem. Hunc enim a fello præpostere impositum, & flagello per urbis compta cæsum, in thronum Patriarchalem denuo collocavit.

Cum vero Romni Pontifices Concilia diversa in Occidente diversis locis cogerent, ut malum in Religionis exitium erumpens cohiberent, Copronymus Pseudosynodum trecentorum, & triginta Antistitum Constantinopoli coegit, quæ in sacras imagines conclamatur. Interea Constantinus Monachus Pseudopatriarcha successor Anastasii, satellitio Imperatoris stipatus, per forum, per Ecclesias, per omnes sexus Monasteria, per privatorum ædes concursans, imagines quotquot supererant, diripit, abradit, dejecit, & eos qui habebant verberibus & carceribus mancipat: Sancto-

rum reliquias cum venerandis imaginibus, & Catholicorum libris per fora excitatis rogis incendit. Ipse vero Copronymus aliquot Senatores, & clarissimos viros, eo quod prohibitas imagines coluissent, vel occultassent, durissimis nervis in medio foro verberari ad necem iussit: Monachos etiam & Sanctimoniales raptari, & post immania supplicia, & ludibria trucidari. Qui vero superfuerunt Monachi compulsi sunt pallio, & cucullo deposito inire incesta connubia, sordidisque artibus victum quærere. Inter milites quoque Monasteria distributa sunt, ut omnis instituti Monastici memoria prorsus aboleretur, Monasteriorum autem prædia, & facultates fisco addictæ.

Constantinum Pseudopatriarcham tot scelerum facem ac incentorem divina ultio prosequuta est. Cum enim detestandus Copronymus arcanum illi suum de abroganda Christi divinitate aperuisset, nec ille rem silentio texisset, iustus est per urbis vicos flagellari, & in sordidissimo loco jugulari. Par etiam ultio in Copronymum incubuit, cui pedes ardentibus anthracibus intumuerunt, tantoque æstu totum ejus corpus exarsit, ut vociferaretur infelix se inextinguibili traditum igni ob violatum Deiparæ nomen & cultum, & cum eadem iussisset honorifice coli, sera tamen ejus minime recepta est pœnitentia, sed acerbissimo, & horrendo interitu ad quæ migraret supplicia demonstravit.

Succefforem Copronymus habuit Leonem filium, qui Catholicum se principio simulavit: ubi vero suum stabili fundamento firmatum credidit Imperium, in apertam hæresis professionem erupit, quam & sacrilegio cumulavit. Cum enim gemmarum cupiditate carbunculis radiantem coronam, quam in majori Basilica Mauricius olim dedicarat, detractam inde suo capiti imposuisset, eruperunt ex illius capite venenati carbunculi, ex quibus ardens exorta febris hominem brevi extinxit, ut Theophanes, & Miscellæ historiæ scriptor Diaconus referunt.

Hic hæredem reliquit Constantinum ex Irene susceptum filium. Irene gubernacula suscepit Imperii sub Constantino decemni puero. Tum demum immanibus diuturnisque procellis discussis, pax, & nova lux Orientis Ecclesiis refulsit: Catholicæ namque Religionis amantissima Irene, nihil

anti-

anti-
giam
reliqu
dicat
tanea
scitar
fuit a
rit fu
no f
ne I
Thar
onus
quam
mani
rent
Se
bus o
Scrip
gant
eam
cius.
tri,
qui s
tinop
excit
res c
Igi
quæ
cume
sifim
Thor
cum
lectis
Citat
perat
stolic
æodo
ad v
prob
rat i
que

antiquus habuit quam ut illam jacentem excitaret, Regiamque civitatem multiplici anathemate involutam, & a reliqua Ecclesia divulsam reduceret. Cumque Paulus abdicato Patriarchatu se in Monasterium conclusisset ad spontaneam pœnitentiam, respondit Imperatoribus causam sciscitantibus, quia Copronymi Conciliabulo, quo proculsum fuit adversus venerandas imagines decretum, suam adjece- rit subscriptionem, & nisi pœnitentia scelus elueret, æterno foret supplicio damnandus. Qua permoti responsio- ne Imperatores, de optimo Patriarcha eligendo solliciti Tharasium promovendum curarunt. Ille vero gravissimum onus detrectabat, nec prius urgentibus Augustis cessit, quam fore pollicerentur, ut legitimam Synodum ex Ro- mani Pontificis consensu indicendam, & habendam cura- rent.

Scriptit ergo litteras ad Adrianum Papam Tharasius, qui- bus de sacrarum imaginum cultu pie, doctèque disserit. Scripsere pariter ad eundem Constantinus, & Irene, ro- gantes ut Synodum indiceret, suosque de more Legatos ad eam mitteret. Lætior Pontifici nullus afferri poterat nun- cius. Itaque Petrum Archipresbyterum Ecclesiæ sancti Pe- tri, & alterum Petrum Abbatem sancti Sabæ committit, qui suo nomine Synodo præsent. Cæterum adeo Constan- tinopoli hæresis invalescebat, ut ibi tumultus incredibiles excitarent Iconomachi, quos nec ipsi potuerunt Imperato- res compescere.

Igitur Nicæa prælecta fuit in qua Synodus haberetur, quæ civitas Metropolis Bithyniæ est, prima Synodo Oe- cumenica dudum insignis. Interfuere cum Tharasio religio- sissimo Constantinopoli Episcopo duo Monachi Joannes, & Thomas sedium Orientis Patriarchalium Locumtenentes, & cum his trecenti quinquaginta Episcopi, multique cum de- lectis Monachis Archimandritæ, qui Patrum confessum san- ctitatis, doctrinæque splendore decorabant, missique ab Im- peratoribus aliquot Senatores. Concilio præfederunt Apo- stolici Legati. Gesta hæc sunt Chr. an. 787. Coacta jam Sy- nodo multitudo Episcoporum supplices libellos obtulerunt ad veniam deprecandam, eo quod Copronymi Synodum ap- probassent: in primis Gregorius Neocæsariensis, qui fue- rat in Pseudo-Synodo quasi præses, & antesignanus. Utram- que in partem agitata sententia est, sed mitior demum

prævaluit, qua cunctis condonatum est, & permissum, ut suum quisque gradum, & dignitatem retineret. Lecta primum fuit Adriani Epistola, cui honorifice ab omnibus acclamatum est. Placuit deinde ut ex Sanctorum Ecclesiæ doctorum libris depromptæ palam legerentur gravissimæ sententiæ, & exempla, quibus religiosa imaginum veneratio asseritur, tanquam a Sanctissimis Patribus tradita, jam inde ab exordiis Ecclesiæ, continuoque christianorum sæculorum usu recepta, plurimisque confirmata miraculis. Quapropter Patrum suffragiis sancitum est, ut in Ecclesiis aliisque honestis locis, Christi Domini Sanctorumque imagines collocentur ad piam memoriam, & virtutum imitationem excitandam: tum etiam ut ipsi in suis imaginibus debita sibi veneratione colantur; quandoquidem his delatus honor ad Prototypum & exemplar refertur quod illæ repræsentant. Decretum quoque ut fideles debita veneratione Sanctorum reliquias prosequantur, & his contradicentes hæretici declarantur, & anathemate feriuntur.

His sanctissime constitutis, placuit in medium proferri Salvatoris imaginem, & ab omnibus suppliciter procumbentibus adorari. Perlecta etiam, ne quid deesset, examinataque sedulo fuit Copronymi Synodus, ejusque vanæ rationes verissimis aliis everse, & quantum opus erat expositum divinarum litterarum testimonia, quibus idola gentium redarguntur nihil cum sanctis imaginibus habere commune. Proinde damnata illa Pseudo-synodus omnium consensu fuit, & dictum anathema in Anastasium, constantinum, & Nicetam Pseudo patriarchas. Postremo sancta Synodus Canones XXII. adjecit. His rite peractis, Tarasius transmissis ad Adrianum litteris rerum in Synodo gestarum rationem reddidit. Porro Adrianus non solum Apostolica autoritate Synodum munivit, & approbavit, sed præterea conscripta ad Carolum Magnum epistola defendit ab aliorum criminationibus.

Actione hujus Synodi V. inter quamplurima Sanctorum testimonia locus adducitur Joannis Thessalonicensis Episcopi, quo asseritur Sanctos Dei Angelos, Sanctorumque animas figuris corporeis sufficienter repræsentari, eo quod utrisque Catholica Ecclesia corporeas substantias attribuat, tenuissimas quidem utpote igneas, aut aereas. Idque au-

thor

thor
soli
stros f
thodi
le de
quali
lustra
tia pr
tinos
ris p
115.6
2. de
demon
Angel
sed t
idem
huc p
reum
bas l
ratos
salon
in pro
tenis
Quot
los c
genui
nus,
que,
ritua
& su
crassi
teria
losop
subst
cepti
asser
quan
visio
1. Jo
tudi
riali

thor ille confirmare intendit tum Davidis, atque Apo-
 stoli testimonio isto: *Qui facit Angelos suos Spiritus, & mini-
 stros suos flammam ignis*, tum etiam Athanasii, Basilii, Me-
 thodii aliorumque Patrum autoritate. Quod ait author il-
 le de sensu Catholicæ Ecclesiæ non sic intelligendum est,
 quasi Ecclesia hoc definitisset, sed quia complures, & il-
 lustres Ecclesiæ Doctores assererant, ita ut ea tum senten-
 tia prævaleret, nec solum apud Græcos, sed & apud La-
 tinos, ex quibus est Hilarius in *Matth. S. August. innume-
 ris pene locis lib. 3. de Gen. ad lit. c. 10. & epist. 111. &
 115. & lib. 3. de Trinit. cap. 11. & in Psal. 85. & 115. & lib.
 2. de Civ. Dei c. 23. & lib. 15. c. 23. & l. de divination.
 demon. & in Enchir. c. 59. & alibi, ut asserat Vasq. tract. de
 Angelis non dubitasse Augustinum Angelos esse corporeos,
 sed tantum an eorum corpora contrectari possent. Hoc
 idem tenuit quoque Cassianus *collat. 7. cap. 13. Bernardus
 huc propendit serm. 15. in Cantic. & angelis corpus ae-
 reum assignat, lib. de Considerat His accedit Rupertus Ab-
 bas lib. 1. de Trinit. cap. 11. Ex Græcis præter commemo-
 ratos Athanasium, Basilium, Methodium, Joannem Thes-
 salonicensem, idem ipsum tradit Origenes lib. 1. Periarchon
 in præm. Cæsarius Nazianzeni frater *dialog. 1. Elias Cret-
 tensis ad orat. 1. Nazianzeni ad verba ista: nihil enim mihi:
 Quotquot etiam ex Græcis, Latinisque docuerunt Ange-
 los cum mulieribus consuetudinem habuisse, ex iisque pro-
 genuisse, Gigantes, Justinus, Irenæus Clemens Alexandri-
 nus, Eusebius Cæsariensis, Tertullianus, Lactantius, alii-
 que, qui licet astruant in Angelis, & hominum animis spi-
 ritualem substantiam, id unum volunt esse tenuissimam,
 & subtilem admodum, longeque distantem a concretis,
 crassioribusque corporibus, non tamen omnis expertem ma-
 teriæ, Olim prævaluerat apud Sanctos Patres Platonis Phi-
 losophia dæmones elementares constituens, & animas igneæ
 substantiæ. Ex ortu postmodum Scholasticæ Theologiæ re-
 ceptior evasit Aristotelis doctrina *lib. 12. Metaph. c. 6. 7. 8.
 asserens, & probans intelligentias esse ab omni materia, &
 quantitate separatas. Idque fortius apud Christianos suadet
 visio divinæ essentia, quoniam videbimus Deum sicuti est
 1, Jo. 3. ad hanc vero visionem nullam habere potest apti-
 tudinem nec remotam quidem aut supernaturalem mate-
 rialis substantia. Itaque Magister sententiarum, & Tho-
 mas,****

mas, & alii fere omnes scholarum Theologi oppositam veteribus illis sententiam confestantur: cui plus etiam favent hæc Lateranensis sub Innocentio III. Concilii verba, quæ leguntur in *cap. firmiter de sum. Trinit. Deus utramque de nihilo condidit naturam spirituales, & corporalem, angelicam videlicet, & mundanam: deinde humanam quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam, &c.*

Et si vero probabilius sit Lateranensis Concilii eam non fuisse mentem, ut res ista tanquam fidei propositio ibi definiretur, non foret tamen temeritatis expers his instructionibus sæculis pervicax in contrarium opinio. Et vero sancta Dei Ecclesia temporum progressu novis cognitionibus plenius illustratur: unde scribitur in Cantic. procedere illam instar surgentis auroræ. Quod exemplis sequentibus patefit.

Licuit priscis sæculis Angelos credere corporeos, & ex his nonnullos cum mulieribus antequam cælo exularent, corporum habisse commercia. Licuit similiter Sanctis olim Doctoribus Papæ Hierapolitano, Melitoni Sardenfi, Irænox Iustino, Lactantio, Severo, Sulpicio, essechiliastis, quæ nunc persuasio hæretica, & piacularis esset. Licuit initio eximiis illis viris, S. Cyprian. Carthagenensi, Dionysio Alexandrino, & Firmiano Cæsariensi, & amplissimis totius Africæ, & Alexandrinæ Diæceseos Synodis omnium indiscriminatum hæreticorum rejicere baptismum, quod sive post Stephani Papæ decretum, sive post Nicænam Synodum, pœnam mereretur anathematis. Licuit antiquis de multis Scripturæ partibus ambigere an canonicæ essent, ut observatum superius a nobis est ad Laodicænum can. 59. At re postmodum perspicue definita non liceret circa hujusmodi animo esse ancipiti: *Multa nunc scimus* (ait Alfonso de Castro l. 1. de hæresib. c. 27.) *qua a primis patribus, aut dubitata, aut prorsus ignorata fuerunt: multa didicit Mater Eccles.* (inquit Paulus Serlogus Societ. Jesu anteloq. 3. in Canon. sess. 3. *processu temporum multa stabilivit, declaravitque fidei dogmata qua licitis olim opinionibus jactabantur.* Vincentius Lirin. sic loquitur *adver. her. comm. 1. c. 27. Crescat igitur oportet, & multum, vehementerque proficiat tam singulorum quam omnium tam unius hominis, quam totius Eccles. acutum ac sæculorum gradibus intelligentia, scientia, & sapientia.*

Canon. 14. reprobatur abusus quo pueri Clerici post tonsuram admittebantur statim ad legendum in Ecclesia pro suggestu ante susceptam Lectoris ordinationem. Permittitur deinde Abbatibus modo Sacerdotes sint & ab Episcopo benedicti, Lectores ordinare, proprios dumtaxat Monachos. Permittit Chorepiscopis idem Canon Lectores ordinare, dum præcesserit Episcopi consensus. Concil. Trident. *sess. 23. cap. 16.* Abbatibus pariter Sacerdotibus, & ab Episc. benedictis indulget, ut subditis Monachis tonsuram, & minores ordines conferant.

Can. 15. Prohibet duas cuiquam Ecclesias conferri etiam paupertatis obtentu: quo casu proponit imitandum potius Paulum in Actis Apostol. protestantem se ad sui, suorumque victum propriis manibus laborasse, quod in suis pariter epistolis insinuat. Hic tamen Canon, ubi magna est Clericorum penuria, duas permittit ab uno, & eodem Ecclesias in minoribus oppidis possideri. Refertur a Gratiano *c. Clericus 12. q. 1.* Idem ante sanciverat Synodi Chalcedonensis Can. 10. interdicens nequis Clericus duarum civitatum Ecclesiis ascribatur. Pari ratione cavetur in Concilio Agathensi C. 57. & in Epaunensi Can. 9. & in Lateranensi sub Innocentio III. Can. 29. & in Tridentin. *sess. 7. cap. 24. & sess. 14. cap. 17.* necnon in *c. unum Abbatem 21. q. 1.* ne unus duobus monasteriis Abbas præficiatur. Jus quoque civile non permittit duplicem in uno militiam, seu duobus mereri singulis aut stipendiis, *l. his quidem, c. milit. non pos. lib. 12.* sed hanc quæstionem paulo fusius, & dilucidius discutietur.

Canonum periti duplicem norunt plurium beneficiorum incompatibilitatem primi generis, & secundi. Incompatibilitas primi generis ea est, ut secundo per pacificam possessionem obtento beneficio, primum statim vacet, *c. de multa 18. de præben. & ext. execrabilis, eod. tit. & c. litteras 9. de concess. præben. & c. cum in cunctis 7. §. cum vero, de election.* Altera, seu secundi generis incompatibilitas ea est, qua simul nequeunt plura licite beneficia simplicia teneri, nisi accedat dispensatio quæ iusta causa subnixæ sit: nec ideo tamen vacant priora beneficia per posterioris adeptionem, quamvis horum singula sufficere possint ad victum. Etiam si singula non sufficiant honestæ sustentationi, possunt.

sunt duo, vel tria licite possideri citra dispensationem juxta Trid. Conc. decret. sess. 24. c. 17. his verbis: *Statuit sancta synodus, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur: quod quidem si ad vitam honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliquod simplex beneficium, dummodo utrumque personalem residentiam non requiratur, eidem conferri.* At vero ad incompatibilitatem primi generis pertinent duæ simul dignitates, ut duo Episcopatus, duo Decanatus, aut unus Decanatus simul cum præpositura, vel Archidiaconatu. Item plures parochiæ aliæve curata beneficia. Item plures in eadem Ecclesia personatus aut dignitates etiam sine animarum cura. Denique plures uniformes præbendæ sub eodem tecto quamvis simplices, ut duo Canonicatus, *c. litteras de concess. præbend.* Hæc quoque incompatibilitas extenditur ad Episcopum, qui statim atque consecratus est, & bonorum Episcopaliū fructu gaudet (non enim & hic comprehenduntur Episcopi mere titulares, aut aliorum Episcoporum suffraganei, qui licet consecrati, non tamen fruuntur Ecclesiarum Episcopaliū proventu) aut etiam elapso tempore quod Canones Episcoporum consecrationi præfixerunt, amittit illico jure ipso omnia quæ prius habebat beneficia, nisi Apostolicæ sedis se dispensatione præmuniverit, *c. cum in cunctis 7. §. cum vero de elect.* Sed si pauper sit Episcopus, poterit adhuc ei simplex conferri beneficium: licet enim amittat antea, non tamen jus facit eum inhabilem ad posteriora simplicia, ut docent Martinus Navarra, & Less. *lib. 2. de just. c. 34. dub. 27. n. 139.*

Can. Nicænus 16. cavet ne Episcopi, aut Sacerdotes alii que clerici splendidis, ac insignibus indumentis, aut unguentis odoratis utantur, eosque puniri sancit quicumque Clericum modeste vestitum deriserint. Prohibet etiam quibusvis Ecclesiasticis deferre in vestium oris, ac marginibus lacinias versicolores. Citatur in *c. omnis jactantia 2. q. 4. Requiere superius Concilii Carthaginensis IV. Can. 45.*

Canon. Nicænus 17. Personarum Monasticarum frequentem hoc sæculo abusum reprobatur, quæ cum in Monasteriis propriis subesse nolint, nova Monasteria construere aggrediuntur quibus præfiantur. Præterea inhibet Episcopis ne novas Ecclesias, aut oratoria extrui permittant, nisi ea suppetant, quæ ad perfectam foundationem sufficere possint.

C
cob
de:
gula
nach
nem
rit
in
comp
filii
huc
tem
mot:
ni p

A
Ode
Fran
dant
Urg
lium
se a
septi
ritat
Pa
plan
tur)
in B
bus
stant
urbe
sine
fuisse
que
tuisse
tame
icon
nisi

Canon. 20. Prohibet omnino duplicia Monasteria simul cohærentia ; id est Monachorum hinc , & Monialium inde : huc pariter spectant ad evitanda periculosa consortia regulæ istæ S. Basilii : *Non habeat Monachus aditum ad Monacham ; vel Monacha ad Monachum secreto ad colloquutionem . Non cubet Monachus in muliebri Monasterio . Si contigerit , ut aliquam propinquam suam videre velit Monachus , in presentia Abbatissa huic colloquatur per modica , & compendiosa verba , & in brevi ab ea discedat .* Hæc Basilii regulas instaurat Canon. iste . Videto superius alia huc pertinentia ad Canon. 28. Conc. Agathensis jubentem diverforum sexuum Monasteria longe invicem esse remota . Alia huic spectantia revise pariter ad Con. Toletani primi Can. 6.

De Synodo Francofordiensi librisque Carolinis .

ANno 794. celebrata est Francofordii ad Mænum amnem Synodus (est enim alter cognominis urbs ad flumen Oderam) tempore Adriani Papæ I. , & Caroli magni Francorum Regis . Hæc approbata fuit quatenus hæresim damnat Elipandi Toletani Episcopi , & Felicis Episcopi Urgelitani , qui Jesum Christum hominem negabant Filium esse Dei naturalem , sed asserabant tantummodo esse adoptivum Dei que servum . Quatenus autem damnat septimam de imaginum cultu Synodum , omni caret autoritate .

Patres namque Francofordienses rei gestæ ignoratione plane decepti sunt . Rejiciunt enim Synodum (ut loquuntur) Græcorum de adorandis imaginibus Constantinopoli in Bithynia celebratam sine consensu Romani Papæ . Quibus verbis multiplex circa factum error involvitur . 1. Constantinopolis pro Nicæa . 2. Constantinopolim esse Bithyniæ urbem cum sit Thraciæ . 3. fuisse Græcorum Synodum illam sine Romani Papæ consensu habitam : cum tamen constet fuisse ab ipso Adriano Papa indictam , & approbatam , ejusque Legatos in ea præsedisse , 4. eandem Synodum constituisse ut imagines eodem cum Deo cultu colerentur , cum tamen ejus act. 1. Basilius Ancyræ Episcopus quondam iconomachus non aliter a Nicæna Synodo admissus fuerit , nisi profrendo palam sacras imagines esse venerandas , &

ado-

adorandas modo ne latriæ cultu, qui soli Deo debetur. Et Act. 3. Constantius Constantiæ Cypri Episcopus, actionibus 4. & 7. Aliique similiter Ecclesiæ reconciliati fuerint, & unitati fidelium redintegrati cum eadem fidei protestatione, modo ne latria cultu soli Deo competenti sacra imagines adorentur.

Porro ut omnis verborum tollatur ambiguitas, latriæ cultum hic intelligunt Nicæni patres absolutum illum cultum, qualis a Gentilibus deferebatur idolis, quæ absolute ab iisdem ut dii colebantur, existimantibus nomen in illis statuis residere: cum tamen fidelium cultus erga imagines sit respectivus ad Deum, vel Sanctos per imagines repræsentatos, ut possit ejusmodi cultus pro exemplarium dignitate coram imaginibus, dici latriæ, vel hyperdulæ vel dulæ cultus respectivus quidem quoad imaginem, absolutus autem attinet ad exemplar, seu prototypum per imaginem repræsentatum.

Anterioris sæculi an. 1549. prodiit in publicum ignotus antea liber Carolo magno ascriptus, & ab eodem ad Adrianum Pontif. directus contra imaginum venerationem, absque ulla sive loci, sive Typographi nota.

Si liber non est ab iisdem qui publicarunt hæreticis confictus, non alium habet authorem quam ejusdem cum Carolo sæculi iconoclastam, non ipsum Carolum a quo tamen transmissus ad Adrianum fuit, ut suo nomine, censuraque Apostolica illum perstringeret, aut refelleret. Extat utique Adriani Papæ ad Carolum liber, quo prior ille liber sacras oppugnans imagines accurate refellitur. Ex quo Adriani libro Ivo Carnotensis pleraque desumpta inferit in quarta decreti sui parte. Constat certe ex Anastasii præfatione ad septimam Synodum Gallos nonnullos imaginum venerationem respuisse.

CONCILIVM VORMATIENSE.

SUB Adriano Papa II. & Imperatore Ludovico II. an. Domini 868. habitum est Concilium Vormatiense: hujus Canon. 22. ita decernit: *si pater, vel mater filium filiamque intra septa Monasterii in infantia annis sub regulari tradiderit disciplina, non liceat eis postquam ad annos pubertatis pervenerint,*

egredi
est,
franz
habit
Religi
habit
sunt
Cano
tas p
rum
sensu
ultra
denti
Mona
Ec.

Ita
initio
in su
profr
Cano
Idem
1. T
fus d
Grat
in C
1. A
petua
tione
mens
usum

Ita
triaz
nond
que
sitan
vit,
immo
rius
enim
volun
bitu

J

egredi, & matrimonio copulari: hoc ergo omnibus devitandum est, quia nefas est ut oblati Deo a parentibus filiis voluptatis fræna laxentur: igitur ut prædiximus non liceat eis susceptum habitum unquam dimittere, sed convicti quod consuram, aut Religiosam vestem aliquandò habuerunt, in Religionis cultu habitusque velint nolint permanere cogantur. Adeo perspicuæ sunt istius Canonis & plurimorum aliorum conformium Canonum expressiones, ut pudor omnis animique sinceritas prorsus ei ableganda sit, qui per multiplices alienarum, & violentarum glossarum invectiones in oppositum sensum hæc detorquere obnitatur, quem voces ipsæ, & ultro, & iterato præferunt. Eadem non minus evidentibus verbis repetitur sanctio sequenti Canon. 23. *Monachum aut paterna devotio, aut propria professio facit, &c.*

Istiusmodi Ecclesiæ usus, & disciplina non hic habuit initium, hoc enim ante constituerat Gregorius Papa II. in sua ad Bonifacium Moguntia Episcopum epistola iisdem prorsus verbis: adeo ut Concilium Vormatiense suos inde Canones 22. & 23. nihil fere immutando desumpserit. Idem pariter resolvit Isidorus citatus in *c. quicumque* 20. q. 1. Toletanum quoque Concilium IV. rem eandem prorsus decernit anno 643. Canon 48. & habetur in decreto Gratiani *c. Monachum* 20. q. 1. Idemque iteratur decretum in Concilio Triburiensi citato in *c. quem progenitores* 30. q. 1. Alexander quoque Papa III. hoc idem decernit de perpetua ad Monachismum astrictione ex sola parentum oblatione. Constit. Alex. III. p. 5. cap. 50. Post quem Clemens Papa III. hanc eandem confirmat disciplinam, & usum, *c. cum virum, de regular.*

Itaque septingentos annos Ecclesia hoc jure usa est patriæ potestatis, jura multo ulterius erga liberos proferens nondum sui per ætatem compotes, quam præsens, magisque æquitati consentaneus usus permittat. Urgebant forsitan exempla Samuelis, quem mater tabernaculo consecravit, & Jephthæ votum, secundum quod filiam unicam Deo immolavit. Quinimo favore Monasticæ Religionis ulterius etiam progressi sunt olim Ecclesiæ Canones. Ex quo enim aliquis etiam adultus nec suæ mentis compos aliena voluntate fuerat in ægritudine periculosa Monastico habitu amictus, æger ille convalescens tenebatur reliquum

tempus vitæ indispensabiliter in Monachali veste, & instituto traducere. Adeo ut Hispaniæ Rex Vamba, & morum sanctitate, & bellica laude, & Saracenotum victoriis inclytus, cum in morbum incidisset alienatus a sensibus, ab Episcopis, & proceribus Hispaniæ pro more in Hispania recepto Monastica veste indutus, & deinde convalescens se astrictum Monasticæ vitæ ex ejusmodi sibi tradito amictu agnoscens, regnum suum in affinem quemdam suum transtulerit. Istud expresse refertur in Concilio Toletano anni 680. Can. 2. cujus deinde Can. 2. significatur eam tum viguisse in Hispaniarum Ecclesiis consuetudinem, ut cum se in ægitudine aliquis proxime putaret moriturum, Monasticum habitum peteret, & acciperet, aut etiam non petiturum nesciens nec sui compos acciperet, hoc ipso sic astringeretur Monasticæ professioni, ut convalescens ad sæculum reverti non posset, Monachusque in perpetuum remaneret; licet pœna dignus censeretur Sacerdos, qui habitum non petenti ministrasset. Quam disciplinam, & consuetudinem Baronius quoque refert ad ann. præfatum 680.

Posterioribus sane Canonibus melius cautum est, quibus omnis irrita professio Monastica redditur, si non fuerit libera, & spontanea, & si non præcesserit saltem integer probationis annus. His quoque provisum est, ut omnis professio quæ facta fuerit a scemina ante completos duodecim ætatis annos, aut a masculo ante quatuordecim, sit prorsus invalida c. significatum, & c. cum virum de regularibus: eandem præfigendo ætatem professioni regulari, quæ requiritur pariter ad validum, & insolubile matrimonium. Successit demum Concil. Trid. ordinatio *sess. 25. de regul. c. 15.* quæ nunc ubique viget, requirens ad Religiosam professionem in utroque sexu completos ætatis annos sexdecim. Idemque Concilium pœnam excommunicationis parentibus, & aliis quibuscumque infligit, quicumque per vim, aut metum ad Religionem quemquam adegerint, vel ad id cooperati fuerint *d. sess. 25. c. 17. & 18.*

H
tii P
perat
in m
Cum
fu M
tatis
impe
exero
bene
uxor
riis i
Nice
men
inval
sopit
de,
nori
mum
inter
quem
pater
potit
doræ
næ;
vit;
dium
Mich
in R
re pr
Tu
Europ
præfu
comm
cim a
saris

Synodus Oecumenica VIII. & Constantinopolitana IV.

Historiam hujus VIII. Synodi exacte descripsit Nicetas David Paphlago scriptor ætatis illius in vita S. Ignatii Patriarchæ Constantinopoleos. Nicephorus Orientis Imperator filiam suam Procopiam Michaeli Curopalati dedie in matrimonium ex quo natus est Nicetas alique liberi. Cum vero Nicephorus e vivis excessisset, omnium consensu Michaeli defertur imperium, principi justitiæ, & pietatis ornamentis spectatissimo, qui magna virtute biennium imperavit, donec Leo Armenus cui Michael præfecturam exercituum Orientis crediderat, in suum principem, ac benefactorem perduellis regnum occupat, Michaellem cum uxore, & liberis in diversas insulas ablegat, & Monasteriis includit, Regios liberos castrari jubet, atque ex his Nicetam cui castrato, & in Monachum detonso Ignatii nomen est inditum, Leo qua tyrannide, & nequitia regnum invaserat, eadem administravit, & dudum a Synodo VII. sopitam iconoclastarum hæresim magna Ecclesiarum clade, & piorum omnium dira insectatione restituit, non minori rabie furens, quam Leo ille Isauricus a quo fuerat primum excitata. Sed exacto Imperii septennio divina ultione interemptus est a Michaelle Baldo pariter iconoclasta: quem post annos Imperii octo filius excepit Theophilus paternæ impietatis æmulus, qui annos aliquot Imperio potitus, transmisit illud ad filium Michaellem sub Theodoræ matris tutela Religiosæ, virilisque animi fœminæ, quæ filium Catholica Religione imbuendum curavit, instauratoque sacrarum imaginum cultu, Methodium sanctissimum, quem in fide Orthodoxa invictum Michael Baldus exilio damnaverat, revocavit, atque in Regia civitate Patriarcham constituit, quo munere præclare quadriennio perfunctus abiit in cœlum.

Tum vero ejusdem Theodoræ studio Ignatius Michaelle Curopalate natus in eandem promotus est dignitatem. Hoc præfule Orientalis Ecclesia, & fidei sinceritate, & morum commendatione refulsit, tranquillaque pace integros undecim annos potita est. Sed tam felicem rerum statum Cæsaris Bardæ ipsius Theodoræ fratris ambitio turbavit. Hic

Imperatori persuasit ut matrem rerum gubernaculis ablegaret, includeretque Monasterio, atque ex Michaelis veneratione fiducia sumens, omnem Imperii potestatem in se unum transtulit. Erat præterea Bardas infensissimo adversus Ignatium animo, qui pastoralis officii, & constantiæ specimen dederat, quando post sæpius a se frustra admonitum Bardam, ut a stupri consuetudine, quam cum propria nuptu gravi omnium scandalo, & offensione habebat desisteret, ad sacram Eucharistiæ synaxim solemnem Epiphaniæ die accedere ausum palam repulit, & ad poenitentiam adhortatus est. His accesserat ut cum suavis Bardæ Michael accito Ignatio mandasset ut invitam Theodoram attonderet, Monasterioque includeret; id facere utpote rem indignam, & Ecclesiæ Canonibus adversantem recusaverit. Idcirco Bardas Ignatium apud Imperatorem majestatis reum postulavit, simulque in insulam deportavit, & Photium ad ejus sedem intrusit.

Erat Photius vir laicus, natalibus illustris, dignitate protospatarius, & primus a secretis, vir immensæ ambitionis, veterator, & versatilis ad omnia ingenii, tantaque disciplinarum omnium peritia præditi, ut (vel ipso Niceta teste) non modo sui ævi princeps haberetur, sed etiam cum præstantissimis veterum quorumcumque ingenii decertare posset. At eximias naturæ, & artis dotes animi ejus improbitas, & incredibilis ambitio perfidiaque obscurabant. Vix credat aliquis quam implacabili crudelitate, quam impudentibus calumniis, & quam immanibus corporis cruciamentis Regiæ stirpis Patriarcham eximia vitæ sanctitate venerandum, ætate etiam proVectum divexaverit scelestissimum Photius, quamdiu Bardas superstes fuit.

Interimitur a Basilio Macedone protestatore jussu ipsius Michaelis Imperatoris Bardas: occisor vero in Imperii societatem asciscitur, nec multo post Michael ipse vino temulentus trucidatur. Cum enim illum novus Imperator Basilius ab infamia morum ad meliorem frugem reducere studeret, illius tale odium in se concitavit, ut remigi quoque obtulerit Imperium, Basilium interimeret, sed Michael temulentum Basilius antevertit, & occidit.

Solus itaque Imperio potitur Basilius, qui cum esset justitiæ, & religionis amantissimus, publicam rem Michaelis veneratione, nequitiaque perditam reparavit, In primis Ignatium de-

dejecto
cumen
driano
Legato
num
369. J
depule
mone,
cum m
ducend
Reduc
excepe
versus
& fau
nodus

Synod
supra
Sanctif
rant,
bellis
lachrim
Cum
Synodi
citatus
priis s
liud re
& quo
ligi vol
legati p
tionem
nem.
respond
do, Su
hemate
ducit.

Nico
cilio da
tinopoli
in Nico
non du
additam

dejecto Photio revocavit, eamque ob causam Synodum Oecumenicam VIII. Constantinopoli coegit assentiente Adriano Papa II. Nicolai I. successor, qui etiam per suos Legatos Donatum, & Stephanum Episcopos, & Marinum Diaconum, sanctæ Synodo præsedidit ann. Christ. 869. Jam Photium Imperator de throno in Monasterium depulerat, Eliamque Regiæ classis Drungarium cum Dromone, id est celoce Imperiali pretiosis ornamentis instructo, cum magnifico splendidoque comitatu præmiserat, ad reducendum; ea qua par erat honoris pompa, Ignatium Reducem ab exilio Patriarcham ordo patricius occurrens exceperat, & confluens, lætitiæque gestiens populus universus veneratus, atque in templum triumphali apparatu, & faustis acclamationibus comitatus fuerat, antequam Synodus indicta esset.

Synodo interfuerunt, ut scribit Nicetas, Episcopi duo supra centum. Antifites vero, & Sacerdotes, qui a Sanctis Patriarchis Methodio, & Ignatio consecrati fuerant, & postmodum ad Photii communionem abrepti, libellis pœnitentiæ porrectis ad Synodi pedes procubere lachrimis effusis veniam supplicantes. Mitius cum his actum est, impositaque pœnitentia ad consessum tandem Synodi, & pristinum ministerium admissi sunt. Photius citatus reus ad Synodi conspectum adducitur. De propriis sceleribus interrogatus, adduci non potuit, ut aliud responderet quam istud Davidicum: *Posui ori custodiam: & quod sequitur vos ipsi legitote.* Hæc nimirum intelligi volens: *Cum confisteret peccator adversum me.* Instant legati per obstinatum hoc silentium non evasurum damnationem; quibus ille: *Neque Jesus tacendo evasit damnationem.* Blande rogatur, ut se iustificet circa sibi objecta: respondit hypocrita: *Iustificaciones mea non sunt de hoc mundo.* Suadetur ut pœnitentiam exhibeat, qua solvatur anathemate: ille pertinaciter tacet, & sic e conspectu se subducit.

Nicolaus Papa Photium jam olim in Episcoporum Concilio damnaverat anathemate, ut violentum sedis Constantinopolitanæ invasorem. Photius vero coacto conciliabulo in Nicolaum anathema regerere ausus fuerat. Quin etiam non dubitavit Pseudo Synodi suæ acta multis suppositis additamentis, & falsis, ementitisque innumeris subscriptionibus

nibus aucta transmittere ad Ludovicum Franciæ Regem simul, & Occidentis Imperatorem, una cum litteris ad uxorem ejus Ingelbertam Synodicis illam sollicitantibus, ut conjugi Ludovico persuaderet a Nicolao Episcopo Romæ discessionem, utpote legitime per Catholicam & Oecumenicam Synodum deposito, eumque procul in exilium relegaret. Quæ tamen scripta fuerunt intercepta, & in VIII. Synodum ab Imperatore Basilio producta. Porro hujusce Ludovici Franciæ Regis Legati, quemadmodum, & Michaelis Bulgarorum Principis actioni IX. Synodi hujus interfuisse memorantur, aliis vero actionibus nulla legitur horum mentio.

Neque vero a solo Nicolao, sed præterea ab Adriano Papa in alia Synodo, in qua eadem iterum causa ventilata fuit, anathemate percussus est Photius, tertiumque demum anathematis telum in eundem contorsit hæc Oecumenica Synodus. Rem miram perhibet in vita Ignatii Nicetas, damnationi Photii subscriptum ab Oecumenicæ Synodi patribus fuisse calamis non solum atramento, sed etiam tremendo Christi sanguine tinctis. Simili subscriptione permixti atramento ex sacro Calice divini sanguinis, a Theodoro Papa signatam fuisse Pyrrhi Monothelitæ relapsi damnationem testatur Theophanes, VIII. hæc Synodus aliquot edidit Canones qui recensentur in Græcis exemplaribus numero 14. at vero in Anastasii Latina editione 7. & 20.

Canon. 1. edicitur servandas, & tenendas esse Apostolicas traditiones non scriptas, perinde ac divinas scripturas, & ad hoc firmandum ibidem allegatur illud Pauli ad Thessalonicenses: *State & tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem, sive per Epistolam nostram*. Traditionibus vero hujusmodi parem cum divinis Scripturis adhibendam esse fidem scribunt quoque insignes Græci Doctores, ac Patres, Basilius ad *Amphiloch. de Spiritu Sancto* c. 20. Epiphanius *heresi* 16. Chrysost. *hom.* 4. in 2. ad *Thessalonicen. Epistol.* ut Latinos Patres si-
leam.

Can. 2. Decernit Salvatoris nostri effigiem eadem cum sacris Evangeliiis veneratione colendam esse: *Quæcumque enim (ait) litteris scriptura, eadem coloribus pictura doceat, & representant*. Adjungitque Virginis Dei Genitricis

eis
ru
C
Ep
scr
ren
cle
dec
Ide
ran
ipse
ran
vitt
sub
C
exig
con
pi l
poss
stici
&
disp
nun
ribu
diac
Epi
cross
C
hom
teru
hæ
ne a
cupi
pria
sus
anir
l. 1.
min
emi
phy
le,

cis, Sanctorumque imagines esse venerandas, & Angelorum Dei effigies quales in Scripturis repræsentantur.

Can. 4. Photium declarat nec esse, nec fuisse unquam Episcopum, eo quod prohibeat Apostolus ad Timotheum scribens fieri quemquam ex Neophyto Episcopum: quam rem sequens can. 5. exponit tam de Neophyto in ordine clericorum, quam de Neophyto in Christi fide. Idemque declarat de Sacerdotio eorum, quos Photius ordinat. Idem canon. 4. in Anastasii editione addit, Ecclesias iterum dedicari, aut consecrari debere, quas vel Photius ipse, aut alii ab eo ordinati, prout putabatur, dedicaverant, vel consecraverant. Gravis & difficillima hic involvitur quæstio, quam expediam disertatione huic Synodo subjecta.

Can. 5. Ut quis ad ulteriorem ordinem promoveatur hoc exigit, ut annum in officio Lectoris expleverit, in Subdiaconi 2. in Diaconi 3. in Sacerdotii 4. antequam ad Episcopi honorem promoveatur. Permittit tamen, ut Episcopi possint ex justa causa nonnihil ex his temporibus, ac interstitiis contrahere, atque in iis dumtaxat Clericis, qui pie, & diuturno tempore in Clericorum ordine versati fuerint, dispensare. Conc. postremo Trid. sess. 23. c. 11. constituit annum interstitii, & ministerii a susceptione ultimi ex minoribus ordinibus ad subdiaconatum, & alterum annum ad diaconatum, nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas iudicio Episcopi aliud exposcat. Districte autem vetat, duos sacros ordines uno die conferri cap. 13.

Can. 1. Anathemati subiicit eos, qui in uno eodemque homine plures inesse animas asseveraverint, Hæc fuit veterum quorundam Philosophorum, necnon Manichæorum hæresis, præter animam rationalem esse insuper in homine animam sensitivam, ex qua sola præmanent omnes concupiscendi actus, eamque Manichæi asseverabant esse propria natura malam, & a malo principio exortam. Adversus errorem istum S. Augustinus librum scripsit de duabus animabus contra Manichæos. Præclare docet Aristoteles l. 1. de anima tex. 66. & 91. unam dumtaxat existere in homine rationalem animam, & hanc esse simul virtute, seu eminenter sensitivam, & vegetativam. Suffragatur his ratio physica. Alioqui enim homo non esset unum aliquid per se, sed multa entia aggregata; quomodo plures simul ho-

mines dicuntur unus populus, pluresque arbores una sylva, & complures lapides unus acervus. Forma namque ipsa est, quæ dat esse rei: sicque multiplices animæ, ac formæ plura entia constituunt. Ratio etiam theologica suffragatur. Cum enim omnia Christus habuerit, quæ ad humanæ substantiæ integritatem pertinent, si ad eam distinctæ formæ vegetans, & sensitivæ, pertinent, Verbum incarnatum simul homo esset, & brutum, & planta. Deinde in triduo mortis, vel duæ istæ ultimæ animæ periissent, at quod semel assumpsit Verbum nunquam dimisit: vel mansissent seorsim a corpore, atque ita duæ materiales formæ contra physicam rationem fuissent per se subsistentes ab omni materia remotæ. Deinde quorum abiissent? An ex honoris, atque observantiæ officio animæ rationali se comites adjunxissent, an vero seorsim ab illa divagatæ fuissent?

Nec a seipso dissidet Aristoteles, dum *lib. 2. de generat. animal. cap. 3.* affirmat embryonem hominis prius vivere vita plantæ, deinde vita bruti, & postremo vita hominis. Sanctus quippe Thomas in summa *p. 1. q. 118. art. 2. ad 2.* mentem hanc esse Aristotelis, ait, formas illas in embryone nunquam, simul, sed successive inesse, atque abcedente vegetativa succedere sensitivam, & hac desinente infundi a Deo rationalem, quæ simul non quidem formaliter, sed virtute, seu eminenter sit vegetans, & sensitiva. A nonnullis tamen rejicitur illa sensitivæ animæ præcessio in illo imperfecto humano fætu; volunt enim primum animari secundum gradum vegetativum, & immediate subsequi animam, seu formam rationalem, quæ tamen operetur, primum secundum facultatem vegetativam, & sensitivam, non autem secundum rationalem gradum, nisi post unum, aut alterum a nativitate annum.

Canon. 12. Eorum damnat sententiam, qui sine Principum præsentia Synodum celebrari posse negant, solamque dicit necessariam præsentiam Episcoporum.

Canon. 13. Notabilis admodum est in eos, qui Concilia etiam Oecumenica cum Summo Pontifice temere committere, atque in dissidium vocare præsumunt: *Si quis (inquit) tanta efferatus audacia quemadmodum Photius & Dioscorus, sive scripto, sive non scripto, insanias quasdam contra cathedram Cory-*

phai

phai
mnat
lecta
decem
admis
contra
Ca
voca
locis
tantu
fica
Episc
habir
zer de
vester
stea
tio I
zum
nest.
bus
tra
pum
chiep
susce
cii p
que
se A
gesta
gnat
polit
C
Ccel
ab ip
Mon
lius
bulo
suspi
hanc
sum
dale
cum

phai Apostolorum Petri audeat jactare, eandem atque illi damnationi sententiam subeat. Si qua vero Oecumenica synodo collecta de Romana etiam Ecclesia controversa extiterit, licebit cum decenti reverentia de proposita questione percontari, responsumque admittere, vel utilitatem accipere, vel dare, non tamen audacter contra senioris Roma Pontifices sententiam dicere.

Can. 14. Sancimus ut designati ad superhumeralia gestanda (ea vocari pallia Pontificia solent) certis illa temporibus statisque locis ea gestent, ne hujusmodi cultu per fastum aut superbiam abutantur, aut quovis tempore divini officii, & quacumque Ecclesiastica functione deserant. Eos etiam qui Monachi fuerunt, & ad Episcopatus honorem sunt promoti, ut Reliosam vestem suam, habitumque Monasticum servant, statuimus. Quod si Episcopus praeter designata tempora humerale *ἰσοποποῦ* tulerit, aut Monasticam vestem abjecerit vel corrigatur, vel deponatur. Huic simile postea decrevit Lateranense Concilium generale sub Innocentio III. Can. 16. ut Episcopi olim Regulares Religionis sua habitum retineant. Citatur in cap. Clerici officia, de vita, & honest. Cleric. Quod attinet ad usum pallii, vide in decretalibus tit. de autoritate, & usu pallii, ubi cap. 1. statuitur intra quamlibet Provinciae suae Ecclesiam posse Archiepiscopum uti pallio. Et cap. 3. non esse quem vocandum Archiepiscopum tametsi consecratum, nisi a Romano Papa susceperit pallium: & conferri per pallium Pastoralis officii plenitudinem cap. 4. soli Papae licitum esse pallio ubique uti cap. 6. In qualibet Ecclesia Provinciae suae posse Archiepiscopum diebus solemnibus missam celebrantem gestare pallium, per quod Pontificii muneris plenitudo designatur. Plura de pallio require superius ad Constantino-politani Concilii I. Can. 6.

Cæterum anno 878. quo Ignatius Patriarcha migravit in Cælum, Photius pristinam recuperavit sedem revocatus ab ipso Imperatore Basilio suafu, & præstigiis Santabareni Monachi Photio conjunctissimi. Mortuo tamen Basilio, filius ejus Leo Imperator cognomine Philosophus, quem nebulonis illius Theodori Santabareni dolis, & calumniis in suspicionem adductum pater diu in vinculis detinuerat, hanc ultus est injuriam in Santabarenum, quem flagro cæsum, & oculis orbatum in exilium trussit: ejus vero sordalem photium Patriarchatu depulit, suffecto in ejus locum Stephano.

Sciendum est a Græcis Schismaticis non admitti Synodum istam, quæ Basilio regnante, & Adriano Papa II. appobante peracta est. Sed hujus loco nomine VIII. Synodi Oecumenicæ Pseudo Synodum ab ipsis supponi, quam post obitum Ignatii Photius Constantinopoli collegit, conatus omnimodo præcedentem, qua ipse justissime damnatus, & depositus fuerat, abolere. Photii causæ ablandiuntur schismatici Græci Synodorum compilatores Zonaras, & Balsamon. Nilus quoque libro de Synodis eandem Pseudo-Synodum octavo collocat loco mendacis refertam, suppressa priori legitima. In Concilio Florentino sub Eugenio Papa IV. Marcus Ephesinus Pseudo-Episcopus disputat pro expungenda ex Synodorum albo illa, quæ Photio invasere pulso Ignatium restituit. Conqueritur vero Baronius causam legitimæ Synodi non fuisse propugnata a Juliano Cæsarino Cardinali, qui munere cum Ephesino disputandi suscepto ejus impudentia mendacia non refellit, sed quasi abjecto clypeo visus est in id consentire, ut Ecclesia Catholica tam illustri Synodo Oecumenica, cui Summus Pontifex per suos Legatos præfederat inter Græcos, & cujus autoritate nefarium in Ecclesia Constantinopolitana schisma fuerat extinctum, spoliaretur; inque præreptæ hujus Synodi vicem altera summe exitialis, quam merito Romani Pontifices damnaverant, subrogaretur.

VIII. legitimam Synodum habemus græcæ, latineque conscriptam. Sed Latinum Anastasii exemplar pleraque habet, quæ in græcis codicibus defunt. Neque vero suspecta esse potest Anastasianæ fides editionis, cujus author Anastasius Ecclesiæ Romanæ Bibliothecarius Synodo illi (ut ipse testatur) interfuit, cujus acta, & Canones Latinitate donavit. Sane de Græcorum Synodis olim loquens S. Gregorius Magnus l. 5. ep. 14. postquam expostulatus est, fuisse illas Græcorum fraude vitiatas, ita subjungit: *Romani codices multo veriores sunt quam Græci; quia nostri sicut non acumina, ita nec imposturas habent.*

Aliquot Anastasiana editionis Canonum discussio.

EDitionis Anastasianæ Canon 19. adimit Episcopis Metropolitanis jus visitandi suffraganeorum, seu comprovincialium Episcoporum Ecclesias. In Occidente vero Summi Pontifices, & Concilia visitationum totius Provinciæ jura Metropolitanis asseruerunt, ut ex multis rescriptis perspicuum fit. Quale est Lucii III. ad Archiepiscopum Ravennæ visitantem Diœcesim Bononiensem *c. sopita, de censib. & Innocentii IV. c. 1. de censib. in 6. & ante hunc Innocentii III. epist. 85. regesti 15. qui idem in c. cum officii 16. de prescript. condemnat Abbatem S. Maglorii ad solvendum procuratoris jus Archiepiscopo Senonensi Abbatiam visitanti: illa vero Abbatia est in suburbio Parisiensi: Episcopus vero Parisiensis nondum Archiepiscopali dignitate præfulgebat, sed tum suberat Metropolitanis Senonensi. Similiter Bononiensis Ecclesia nondum fuerat, ut postmodum contigit, in Metropolim erecta. Quia tamen admodum erat proclive nasceri rixas, & simulates occasione Visitacionum inter locorum Episcopos, & Metropolitanem, uno reprobantem, aut abrogante quod alter probaverat, aut statuerat, & quia impensæ, ac onera parochiarum multiplici visitatione augebantur; idcirco demum sancitum a Conc. Trid. fuit *sess. 24. cap. 3.* non posse ab Archiepiscopo suffraganeorum Diœceses visitari, nisi ex causis in Synodo Provinciali approbatis.*

Denique Anastasius Canon. 22. occasione intrusionis Photii per Imperalem auctoritatem, prohibet sub anathemate Laicis principibus, aut potentibus in sæculo, auctoritatem sibi in Episcoporum promotione arrogare: sed Ecclesiam relinqui præcipit debitæ sibi libertati. Hoc deinde Canone Summi Pontifices usi sunt contra Episcopatum investituras, quas sibi arrogabant Occidentis Imperatores, & citatur a Gratiano *dist. 63. cap. 1.* Græcæ autem editionis hujusce 8. Synodi Canon. V., de Neophitis ad Episcopatum non eligendis postquam decretum fecit, ita pergit *ἔσι δὲ πλείον τῶν (νεόφωτων) ἀπαργουσι εἰ παρὰ βασιλικῆς ἐξουσίας εἰς τὸ ἐνοικῶνται*. Maxime vero neophitum resellimus, si per regiam intrusus fuerit potestatem. Quod sane in causa Photii adnente Cæsare Barda contigerat.

Differatio circa quadam impedimenta ordinum dirimentia apud veteres, qua nunc temporis minime dirimunt.

Disquisitionem istam loco appendicis hic infero, quia hæc Synodus 8. Photium dicit nec esse, nec fuisse unquam Episcopum, atque ordinatos ab illo negat ordines habere, consecratosque ab eo Ecclesias jubet de novo consecrari Canon. 4. Præterea hæc eadem Synodus act. 6. ita distinguit inter ordinationes ab hæreticis factas, qui fuerant canonicè ordinati Episcopi, & eas quæ sunt a non canonicè ordinatis, ut primas quidem affirmet validas, eaque ratione admissos ab Ecclesia fuisse ordinatos ab Acacio, & Petro Moggo hæreticis: secus autem judicet de secundis, ideoque secundam Synodum Oecumenicam rejecisse quotquot a Maximo Cynico contra canonum præscripta promoti, fuerant ordinati. Hic se aperit ingens difficultatum campus a paucis hætenus accuratè illustratus.

Difficultatis in eo versatur cardo, quatenus Ecclesia ipsa contrarium a multis jam inde sæculis tenere, & docere videtur: Ordinationes nimirum omnes, atque adeo cætera quævis sacramenta, etsi contra canones, aut prohibitiones in Ecclesia receptas conferantur, dum hæc tria interveniant, quæ a Synodis Florentina, Tridentinaque exiguntur materia, forma, & minister conferre intendens, conferri sane illicite, sed tamen valide. Ex quibus consequens est, ut si ordinatio Sacerdotalis, & Episcopalis a Photio suscepta tribus illis constabat, ipse ordinum horum characterem vere susceperit. Unde, alterum consequitur, ordines sic ab eo susceptos validos extitisse, eosque pariter, quos Photius aliis post suam consecrationem contulit. Et tamen sacra Synodus nullum circa hæc tria requisita defectum in Photio arguit, sed tres istos, quod Neophytus ordinatus sit, quod alienam sedem violentus invaserit, quod interstitia ordinum præscripta non servaverit. Quæ omnia grave delictum involvunt, non tamen Sacramenti nullitatem. Quartum defectum adjungit Nicolaus Papa I. *epist. 9.* ad Michaelem Imperatorem, quod ejus ordinator Gregorius Syracusanus Episcopus, jam antè fuerat in Synodo de-

posi-

positus, & anathematizatus, ideoque nihil Photio^s contulisse, & Photium propterea nec Sacerdotem esse, nec Episcopum asseverat.

Nec vero in sola Photii causa ita statutum est in VIII. Synodo, verum etiam alias plerumque in similibus causis paria decreta edita ab Ecclesia sunt. Constantius Romanæ sedis inuasor paulo ante laicus, & tumultuarie nullis servatis interstitiis ordinatus, non tantum legitimo Concilio depositus est, sed etiam iudicatus omnis Ecclesiastici Ordinis expers, perinde ac ante ordinationem illam illegitimam: eo quod Neophytus contra canonum præscripta fuisset ordinatus in speciem, & apparenter duntaxat, & ejus aliis collatæ ordinationes quasi mere Laici pronuntiatæ sunt irritæ. Nihil de Formoso Papa loquor, quem qui ei successit Stephanus VI, collecta Synodo iudicavit non valuisse quemquam ordinare, eo quod a pristino Episcopatu Portuensi contra veteres canones & contra proprium jusjurandum ab eo extortum in Romanam sedem commigrasset. Nec tamen dubium saltem esse poterat retinuisse ordinem anteriorem, atque characterem Episcopalem ex quo fuerat in Portuensem Episcopatum evehctus. Decrevit nihilominus in Episcoporum Synodo Stephanus Papa, ut omnes a Formoso post ejus degradationem ordinati, se iterum ordinandos sisterent sub anathematis pœna. Cum vero istam erroneam Synodum Joannes IX. meliore iudicio in Ravennate postmodum Synodo damnasset, insequutus Papa Sergius III, alia coacta Synodo Ravennatem rescidit, prioremque sub Stephano ratam esse iussit. His ergo non immoror in quibus non ratio, non jus ullum, sed Stephani, & Sergii perditissima nequitia, & fœdissima inferiorum Episcoporum adulatio prævaluit.

Quantas porro excivit in Ecclesia tragedias contentionum Ebbonis Rhemensium Episcopi causa. Ille cum aliis quibusdam præsulibus sollicitatus a Ludovici pii Imperatoris liberis in optimum parentem rebellibus, eundem in Concilio abdicavit Imperio, transtulitque in rebelles ex priore uxore liberos, Lotarium, Ludovicum, & Pipinum: uxorem vero secundi Thori Juditham tribus privignis invisam, compulit in Monasterium. Cæterum haud multo post Ebbo ipse Rhemensis, & Abogardus Lugdunensis Episcopus nefariæ illius conspirationis præcipua capita meliore Synodo

nodo ad Theodonis villam coacta sedibus suis exauthorati sunt. Sed post Ludovici Pii obitum Ebbo Lotarii opera in pristinam sedem restitutus, multas habuit ordinationes, quas illius successor Hincmarus Carolo Calvo Pii, & Judithæ filio gratissimus irritas declaravit, & iterari districte mandavit: contendens fuisse contra canones restitutum Ebonem, eaque de causa nullos penitus conferre potuisse ordines, adeo ut iterari necesse esset quæcumque per eum hac in re gesta essent. Istud Hincmari placitum approbavit Concil. Suesionense II.

Præterea quantis tumultibus agitavit Ecclesiam schisma Donatistarum? Isti causabantur Cæcilianum qui fuerat in Ecclesia Carthaginensi Diaconus, deinde ordinatus ejusdem Ecclesiæ Episcopus, non fuisse prorsus Episcopum: utpote contradicentibus Canonibus ordinatum ab Episcopis sacrorum quondam librorum sub persecutione traditoribus.

Joannes quidem Morinus Congregationis nostræ scriptor profundissimæ eruditionis, in suo de sacris Ordinationibus opere, duo alia profert ejusmodi ordinationum nullitatis exempla: sed (tanti viri pace dixerim) non satis advertens, & memoria lapsus; scribit enim Lucium Papam III. ad ineundam cum Friderico Ænobarbo Imperatore pacem spondidisse illi se eos ordinaturum de novo, qui ab Octaviano Antipapa per Fridericum intruso, fuerant ordinati, atque uti promiserat præstitisse. Id nullo Morinus testimonio comprobatur, res vero prorsus aliter se habuit. Scribit namque Krantsius *l. 6. hist. Saxon. c. 47.* Lucium, & Fridericum ad conciliandam mutuo pacem Veronæ convenisse, atque petenti Friderico annuisse perbenigne Lucium se illos omnes admissurum ad sacra ministeria, & in dignitates, quos Antipapæ ordinarant; sed postridie cum manus illis essent imponendæ (manuum hæc impositio intelligi facile potest de absolutione a vinculis quibus illaqueati erant excommunicationis, suspensionis, interdicti, irregularitatis) recusasse Lucium id præstare quod pridie promiserat, prætexendo decreta Concilii Venetiis habiti, non posse nisi altero Concilio revocari.

Alterum Morini exemplum ex simili memoriæ lapsu profectum est: dicit enim Leonem Papam IX. in Synodo ad id convocata declaravisse eos, qui ordinati sunt a Simo-

niaci
vero
modi
sim
sent
testis
cap.
nes
Ista
illoru
Dami
esset
bus
demu
cessio
niaco
tione
rum
mini
set
reip
nulli
ceri
Leo
in r
perm
quos
ex l
ment
tur.
Sec
tate
epist.
apert
tico
ideoq
to D
li da
nus,
se cir
gar p

niacis Episcopis nullum penitus ordinem suscepisse . Cum vero multas ex hoc nasci confusiones cerneret , suum postmodum restrinxisse decretum ad solas ordinationes , quæ simoniace , hoc est oblata , & accepta pecunia factæ fuissent : cujus rei testem laudat Petrum Damiani . Cæterum testis iste *epist.* 16. ad Henricum Ravennatem Episcopum *cap.* 30. refert Leonem IX. in Synodo Ordinationes omnes Simoniacorum Synodalis authoritatis vigore cassasse . Ista cassatio nihil aliud fuit quam suspensio ab ordinum illorum exercitio ut mox patebit . Prosequitur Petrus Damiani , cum ex istiusmodi decreto tumultus exortus esset , omnisque fere Romanæ urbis Basilicæ Sacerdotalibus officiis , & missarum solemnibus destituerentur , tum demum a Leone mitius agente instauratum fuisse prædecessoris Clementis II. Decretum , ut quicumque a Simoniaco fuisset consecratus , non ignorans in ipsa sui ordinatione Simoniacum esse Episcopum , quadraginta nunc dierum pœnitentiam ageret , & sic in accepti ordinis officio ministraret . Certe si primum Leonis decretum tale fuisset , quale Morinus existimat , in primis condemnasset re ipsa providum prædecessoris sui decretum declarando nullitatem ordinum , quos tamen ille declaraverat rite exerceri posse post aliquot dierum pœnitentiam . Idemque Leo sibi ipsi per secundum decretum contradixisset non in re facti tantum sed etiam juris ab ipsomet definiti , permittendo , ut eosdem exercerent Ordines iidem ipsi , quos nullos , & irritos ante declaraverat . Et insuper ex Damiani testimonio compertum est aliter a Clemente II. decretum fuisse , quam a Morino referatur .

Sed idem author alias solidiores probationes ex antiquitate deducit , quas subijcio : scilicet ex Urbani Papæ II. *epist.* ad Petrum Pistoriensem Episcopum , qua significat apertissime Daribertum ordinatum ab hæretico & schismatico Episcopo simulque excommunicato nihil accepisse , ideoque se per novam ordinationem contulisse Dariberto Diaconatus ordinem , quem Schismaticus Episcopus illi dare non potuerat . Similem loquendi formam legimus , scilicet nihil dedisse , nihil contulisse , nihil accepisse circa ordinationem , in epistola Damasi Papæ , in qua negat posse a Chorepiscopis ordines sacros conferri , cum ipsi nul-

nullatenus Episcopatus ordine sint insigniti, ideoque eos si quid hac in re egerint, nihil contulisse, & proinde illum qui manu impositionem a Chorepiscopo suscepit esse perinde ordinandum, ac si manus ei nullo modo impositæ fuissent.

Addit Morinus Canonem Apostolorum 67. sic statuentem, qui ab hæreticis vel baptizati, vel ordinati sunt, aut fideles vel Clerici sint, fieri nullo modo potest.

Idemque sequentem narrationem adjungit ex Bertoldo qui Gregorio VII. non modo *συνήγορος*, sed etiam additus eidem fuit atque Pseudo-Papæ Guiberto adversarius. Hic ergo in Chronico ad annum 1091. refert, Gregorium Papam VII. nimio, & immoderato zelo exarsisse, dum judicavit eos qui fuissent ab hæreticis, vel Schismaticis Episcopis ordinati, si respiscant, esse de novo ordinandos. Additque Bernardum Constantiensem scholarum Magistrum Gregorio ipsi conjunctissimum scripsisse, quod hac in re modum excesserit, dum ejusmodi rursus ordinandos censuit, & demonstrasse judicium ejus esse plane Conciliis Nicæno, & Africano repugnans, & sententiis Anastasii, & Gregorii magni Pontificum, sanctique Doctoris Augustini. Eorumdem quoque temporum scriptor insignis Ivo Carnotensis Episcopus sic in suo decreto refert *p. 14. cap. 55.* Gregorius Papa VII. Synodo præsidens dixit: *Ordinationes illorum, qui ab excommunicatis sunt ordinati, Sanctorum Patrum sequentes vestigia irritas fieri censuimus.* Hæc tamen verba diversum sensum suscipere possunt, nisi Bernardus Constantiensis, & Bertoldus ambo eidem Gregorio benevoli, & addicti, & qui praxim ejusdem temporis, quo ipsi vivebant, perspectam habebant, quid hoc decreto significaretur scripsissent. In ipso etiam Scholasticæ Theologie primordio ejusmodi adhuc vigeat opinio. Magister quippe sententiarum *in 4. dist. 13.* Sacerdotibus hæreticis potestatem detrahit Corporis Christi consecrandi.

His Joannis Morini probationibus, tres quas omisit adjungo maxime perspicuas, & solidissimæ, ac primariæ auctoritatis. Primum ex Synodica Oecumenicæ Synodi Sardicensis epist. ad Alexandinam Ecclesiam quam ipse refert Athanasius Apolog. 2. ubi hæc ipsa verba leguntur:

Ἐρηγόριος μὲν τὴν παράνομον ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν λειτουργίαν

καπο
 29 π
 9ης
 Ε' π
 dicit
 Eccle
 Syno
 quan
 Α
 cum
 zian
 Con
 vit
 tand
 Oec
 eos
 stice
 dus
 tion
 tutu
 pus,
 Cler
 in i
 U
 ad
 quit
 mo:
 dine
 null
 que
 disti
 vali
 C
 Sun
 est
 vali
 hici
 deli
 simu
 amb
 mod

καταδικάσαι ἢ εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν παρ' αὐτῶν ἀποσταλῆς, ἢ ἅπο γὰρ γινώσκω ὑμῶν ἰμοφυχία ὅτι κρίση πάσης ἱεράς τῆς συνόδου καθιερέθη, εἰ ἢ τὰ μάλιστα εἰδεώποτε εἰδὲ ὡς Ἐπίσκοπος ὅλως γενομένος ἐνομίθη. *Gregorius quidem, qui dicitur illegitime ordinatus ab hæreticis, & ab iisdem vestram Ecclesiam missus, hoc sciat unanimiter vestra, quod iudicio Sacra Synodi depositus fuit: quinimo illa pariter censuit, quod ipse nunquam omnino fuit Episcopus.*

Alterum suppeditat argumentum II. Synodus Oecumenica. Maximus Philosophus Cynicus a Gregorio Nazianzeno fuerat ordinatus Sacerdos: idemque vacante Constantinopolis Episcopatu sedem illam ardentè ambiuit, corruptisque pecuniam quibusdam Episcopis, ipse tandem ab iis ordinatus fuit Episcopus. Synodus porro Oecumenica tum ipsum dæmonat Maximum, tum etiam eos quos idem manuum impositione ad ordines Ecclesiasticos voluit promovere. Sic vero declarat Sacra Synodus *Cap. 4. De maximo Cynico Philosopho propter indiscipline ejus totius doctrinam, qua Constantinopoli orta est, statutum est, ut neque Maximus esse, vel fuisse putetur Episcopus, neque hi qui ab eo sunt ordinari qualemcumque gradum Clericatus obtineant, omnibus, qua circa, vel ab eo gesta sunt in irritum revocatis.*

Ultimum defumo argumentum ex Innocentii I. *epist. 18. ad Alexandrum Antiochiæ Episcopum, cap. ult.* ubi sic loquitur: *Ab hæreticis baptizati recipiendi sunt cum suo baptismo: sed ab hæreticis ordinati non sunt recipiendi cum suo ordine, quia hæretici solum baptismum dare permittuntur.* Certe nullus est hic locus distinctioni liciti, & illiciti; nam neque baptismum licite conferunt hæretici, est ergo locus distinctioni validi quoad hæreticorum baptismum, & invalidi quoad eorum ordinationes.

Quæres an igitur tot venerandi Patres, Concilia, & Summi Pontifices veritatem, quæ nunc perspectissima est ignorabant? an nesciebant, quid inter illicitum & invalidum intersit, cum multa facta valeant, quæ tamen illicitè fiunt? non utique hæc ignorabant, sed plerumque deliberaverunt, an in plerisque ordinationibus res eadem simul esset illicita, & invalida. Cum ergo res tunc in ambiguo esset, necdum esset omnino evidens circa hujusmodi certitudo, nihil consultius fieri poterat, quam ut de

novo conferrentur, quæ vel plane irrita, vel certe dubia pro judiciorum varietate credebantur: quemadmodum, ut superius ad quinifexti Concilii Canonem 8. observatum est sapientissime a Gregorio magno, & a Carthaginensi Concilio V. & ab ipsa quinifexta Synodo decretum fuit circa dubium baptismum, confirmationem, aut Ecclesiæ consecrationem, ut hæc omnia rursus peragantur.

Insuper hoc sciendum, veteres Patres hoc pro certo tenuisse non solum divino, & immutabili jure præscriptas a Christo esse certas, & immutabiles Sacramentorum formas quarum defectu nihil agatur, sed in super concessum a Deo jus, & potestatem Ecclesiæ fuisse addendi Sacramentis accidentaria nonnulla, quorum defectu nullum sit futurum Sacramentum: cum ad rerum existentiam requirantur sæpe numero circumstantiarum externarum concursus, & conditiones, maxime cum de entibus non tam physicis, quam moralibus, qualia sunt Sacramenta sermo est. Certe nullitas ex essentialium a Deo immediate institutorum defectu perpetua, & immutabilis atque indispensabilis est: at quæ ortum habet ex eorum defectu, quæ Ecclesia instituit, non amplius perdurat quam pro ipsius Ecclesiæ arbitrio; quæ potest necessarias condiciones invehere, vel remove, propriasque leges condere, aut abolere.

Istam Ecclesiæ potestatem circa ipsorum Sacramentorum valorem, aut nullitatem asserunt (ut innumeros sileam Theologos recentiores) Alexander de Ales *Summa* p. 4. q. 9. *mem.* 1. & 2. *art.* 2. §. 1. *resp.* ad 1. & §. 3. *resp.* ad ult. S. Bonaventura in 4. *dist.* 7. *art.* 1. q. 1. & *art.* seq. Ex Canonistis vero Innocentius Papa IV. ad c. *quanto*, *tit. de consuetud.* ubi loquitur de confirmationis caractere, & cap. 2. *de baptr.* ubi hanc Ecclesiæ potestatem extendit ad Baptismum, ad Matrimonium, & generaliter ad omnia Sacramenta. Similiter Cardinalis Ostiensis *tit. de schismaticis n. 4.* Abbas Panormitanus ad d. c. *quanto de consuet.* laudat, & approbat hanc Innocentii sententiam, cum isto moderamine, ut si Ecclesia conditionem apponat, nec tamen intendat ut ejus defectus inducat nullitatem, eo casu futurum sit quidem validum Sacramentum, sed tamen illicitum, si forte conditio scienter prætermittatur. Sed si Ecclesia conditionem præscribens intendat, ut ejus omissione
sic

sic
tum
num
mod
re,
se c
inan
disp.

F
alia
circ
cran
bus
que
cran
rati
sent
tion
Lati
alio
per
spiri
dive
dam

H
illa
exc
cran
prou
seor
possi
form
tia,
pori
cun
eam
A
doc
mat
Sac
Tri

sit irritum, tunc quidem nullum futurum esse Sacramentum, quidquid aliunde fiat. Denique docet Thomas Sanch. numerosam citans Doctorum catervam, posse Papam non modo nova impedimenta matrimonium dirimentia inducere, sed etiam certis prohibere personis, ne nuptias inter se contrahant sub nullitatis pœna, adeo ut invalidum, & inane futurum sit id matrimonium, *tr. de matrim. lib. 7. disp. 1.*

Franciscus Hallerius Parisiensis Theologus, quamvis aliam ineat rationem, nec loquatur de potestate condendi circumstantias Sacramenta irrita facientes, sed de ipsa Sacramentorum materia, & forma, *tract. de sacris ordinationibus p. 2. sect. 2. c. 2. §. 21.* scribit tamen materiam, formamque ipsam posse variari, quinimo re ipsa variari in tribus Sacramentis, Pœnitentia, Matrimonio, & Ordine. Non in ratione quidem formali secundum quam Sacramentorum essentia sunt a Christo instituta immutabiliter, sed in ratione materiali, atque individuali: Sic alio (inquit) ritu Latini, alio Græci ordines tradunt, & alio ritu nunc a nobis, alio a veteribus Latinis ordinationes peracta sunt, manente semper eadem materia in sensu formali, hoc est prout significatur spiritualis potestas in ordinatione tradita, quamvis materialiter diversa sit materia ipsa, prout diversa res ad istam significandam potestatem assumpta sunt.

Hæc Hallerii distinctio quamvis diversimode expressa cum illa distinctione quadrat, & convenit, quam alii Theologi excogitarunt, Christum Dominum instituisse aliquorum Sacramentorum materias, & formas secundum genus, id est prout in genere significare debent gratiam, & potestatem seorsim a singulis Sacramentis conferendam: sed tamen posse per Ecclesiam determinari ejusmodi materiam, aut formam secundum speciem, ut hoc, vel illo ritu talis gratia, vel potestas repræsentetur. Et insuper diversis temporibus posse ab Ecclesia variari pristinam illam, quam secundum speciem induxit determinationem, atque re ipsa per eam variatum fuisse in aliquibus.

Attingens deinde Hallerius pœnitentiæ Sacramentum docet Christum instituisse quidem ut peccata illius essent materia. Ut autem hæc, vel illa peccata, hujus, vel istius Sacerdotis judicio subjicerentur, & potestati, vel ad majus Tribunal referrentur, id relictum Ecclesiæ arbitrio. Hinc

transgreditur Hallerius ad matrimonium: *Materiam* (ait) *matrimonii Christus constituit in legitimo partium consensu. An vero legitimus consensus esset in hoc, vel illo affinitatis gradu, & utrum legitimus sit clandestinus consensus nec ne, id omne iudicio reliquit Ecclesia.*

Plerique alii Theologi simile scribunt de Ordinis Sacramento. Bellarminus ubi disputat de materia Diaconatus, quæ primis Ecclesiæ exordiis versabatur in sola manuum impositione, necdum scriptis Evangeliorum libris, donec materiam a Christo institutam esse una cum manuum impositione aliquid in genere designans, quæ Diacono confert potestatem, quam Ecclesia postmodum determinavit, ut consisteret illud potestatis signum in traditione libri Evangeliorum. Conformia scribunt Card. de Lugo *disp. 2. de Sacram. in genere sect. 5. num. 85. & seqq.* Becanus *p. 3. de acram. Ord. q. 4.* Et inter Doctores Parisiensis præter Morinum, & Hallerium citatos, Gamachæus, & Isambertus nobiles in Sorbonæ Collegio professores.

Circa disputationem istam exquire præterea, quæ supra disserui in appendice ad Concilium 4. Carthaginense.

CONCILIUM TRIBURIENSE.

ESt Triburia Villa quædam Regia, seu Castrum ad Rhenum fluvium in quod amœnitatis, & voluptatis gratia Franciæ Reges, dum Germanico Imperio potiebantur, concedebant. Hoc loco sub Arnulfo Imperatore dum esset Formosus Romæ Pontifex celebratum fuit Episcoporum duorum, & viginti Concilium anno Christi 859. post indictum, & expletum triduanum jejunium cum litanis, & orationibus ad implorandum sancti Spiritus opem, ut testatur prælocutiva Concilii hujus epistola.

Can. 13. *Quatuor* (ait) *fieri partes juxta Canones judicavimus de decimis, & oblationibus fidelium: ut una sit Episcopi, altera Clericorum, tertia pauperum, quarta restorationi Ecclesiarum servetur, sicut in Epistola Gelasii Papa c. 27. legitur.* Allegatur iste Gelasii canon. apud Gratianum 12. q. 2. *cap. vobis enim.* Similis est sanctio in *cap. concesso §. reditus,* & *cap. quatuor 2. q. 2. & Can. ad hoc 16. q. 1.* hanc eandem partitionem quadruplicem edixerat in Romana Synodo

Syl-

Sylvester Papa I. Huc pertinent Sanctorum testimoniationes: dicit enim Urbanus I. ipsa res fidelium qua Domino offeruntur non possunt alii, quam Ecclesia, & fidelium indigentium usibus applicari, quia vota sunt fidelium, pretia peccatorum, patrimonium pauperum. Similiter Bernardus serm. 23. in Can. Ministri Ecclesia qui stipendiorum superflua, quibus egeni sustentandi forent, impie sacrilegeque sibi retinent, duplici profecto peccant iniquitate, quod & aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur. Idemque epist. 2. ad can. Lugd. Quidquid prater necessarium victum, & vestitum de altari retinetur, tuum non est, sacrilegium est, rapina est. Similia idem repetit ep. 42.

Can. 18. Vasa in quibus sacrosancta consciuntur mysteria calices sunt, & patena de quibus Bonifacius martyr, & Episcopus interrogatus, si liceret in ligneis vasculis sacramenta conficere? respondit: Quondam Sacerdotes aurei ligneis vasculis utebantur, nunc e contra lignei sacerdotes aureis utuntur calicibus. Zephyrinus Papa pateris vitreis missas celebrari constituit. Deinde Urbanus I. omnia sacri Ministerii vasa fecit argentea. In hoc enim sicut in reliquo cultu magis, ac magis per incrementa temporum splendor succrevit Ecclesiarum: Statuimus (inquit) ut deinceps nullus Sacerdos sacrum Mysterium Corporis, & Sanguinis Jesu Christi Domini in ligneis vasculis ullo modo conficere presumat. Citatur in cap. vasa in quibus sacrosancta de consecrat. dist. Hieronymus epist. ad Rusticum sic testatur de contemporaneo sibi Exuperio Tolosano Episcopo: Nihil illo dirius, qui Christi Corpus in canistro vimineo, & Sanguinem oportat in vitro. Desumptus ex Concilio Rhemensi sub Carolo magno Canon ut Calix de consecrat. dist. 1. prohibet usum Calicis vitrei ob materiae fragilitatem. Et Cyprianus in vita S. Cæsarii Arelatenensis: An non (inquit) in vitro habetur Sanguis Christi.

Can. 22. decernit in gravis delicti suspitione, ut Episcopo, vel suo legato discutiente, reus per ignem candentem ferro examinetur. Tam probationum, quam purgationum alia dicuntur canonice, quæ sacris Canonibus saltem posterioribus approbantur; alia vulgares, quæ vulgari quidem in usu erant, non tamen Canone sancitæ, aut probatæ, cujusmodi recensetur duellum, ferrum candens, aqua fervens, aqua frigida, & id genus alia, quæ aliquando

authoritatem a canonibus quidem habuerunt, sed aliis posterioribus Canonibus prohibita sunt. Hinc tituli decretalium de purgatione Canonica, & de purgatione vulgari. Sub hoc ultimo titulo singula capita abrogant, & interdiciunt hujusmodi purgationes, ad quas etiam per Judicium Ecclesiasticorum sententiam rei compellebantur. Innocentius III. Episcopum deponit tum ob ejus alia delicta, tum ob ejus judicium probationem indicens per ferrum candens *cap. ex litteris de excessu pralat.* Et in decreto Stephan. V. prohibet candentis ferri, & ferventis aquæ probationem, aut purgationem, Nicolaus vero monomachiam *cap. consuluisti, & c. monomachiam 2. q. 4.* Insuper S. Tho. 2. 2. q. 95. *artic. 8. ad 3.* illicita docet esse illa examina, per quæ Deus tentatur ad miraculum operandum.

In lege quidem veteri probabatur uxoris pudicitia per aquam Zelotypiæ, in quam Sacerdos maledicta congesse- rat; sed nihil de peccato periclitabatur, ubi constabat de divina institutione Num. 5. Nihilominus istæ purgationes non tantum constitutæ reperiuntur per veteres Longobar- dorum leges, sed etiam per Caroli Magni capitulare congestum ex Synodalibus antistitum illius temporis Constitutionibus lib. 4. cap. hujusmodi examine perhibentur usi diversi Germanorum Imperatores. Lotharius circa sibi suspectam adulterii Teutbergam uxorem, ut testatur Regino Chron. 1. 2. voluit duos milites monomachia de- cernere. Sancta Imperatrix Cunegundis se apud Sanctum Henricum conjugem suum adulterii suspitione male conce- pta pedibus nudis super ardentis laminas incedendo libe- ravit, Surio teste. Otho III. uxorem Mariam Aragonum Rege natam flammis addixit adulterii accusatam, post- quam illius accusatrix vidua (cujus maritus sollicitantis Imperatricis stuprum ex Dei timore recusaverat, ideoque falsis ab Imperatrice criminationibus apud Othonem adul- terii attentati circumventus nec addictus fuerat, (illæsa candentem laminam contrectavit, ad faciendam sceleris fidem, ut referunt Gotfridus Viterbiensis, & Albertus Crantzius.

Vulgares istas probationes Ivo Cornotensis passim repro- bat, & dissuadet *epist. 64. 205. 252. 280.* Videtur tamen idem alicubi approbare his occurrentibus conditionibus, si aliæ non suppetunt idoneæ probationes, nec desunt probabiles gra-

vis
cusa
hac
252
curve
omnia
divin

Q
frigi
tiæ
vel a
bant
scis
etiam
gidæ
bus
sulat
note

Ca
ante
futu
fereb
trim
relat

Ca
a ne
ince
Episc
actan
mitte
cænu
circa
perve
stum
quem

Ca
nimu
verse
spirit
bium
gitim

vis delicti præsumptiones, & præcedit post legitimam accusationem sententia iudicis hæc fieri decernens. Sic enim hac de re scribit ad Radulphum Rhemensem Archiep. ep. 252. *Non negamus tamen (inquit) quod ad divina aliquando recurrendum sit testimonia, quando præcedente ordinaria accusatione omnino desunt humana testimonia: non quod Lex hoc instituerit divina, sed quod exigat credulitas humana.*

Qui plura his de rebus circa monomachiam, vel aquæ frigidæ victorum corpora, vel sustentantis ad innocentiam argumentum vel mergentis ad convictionem delicti, vel aquæ ferventis in quam pedes, aut manus immittebantur, vel laminarum ardentium, aliasque id genus præcis hominibus usitatas probationes, disquisitiones, atque etiam ex antiquissimis manuscriptis exorcismos aquæ frigidæ, aut calidæ, aliatque solemnes preces, & ritus quibus Sacerdotes præbant his examinibus, scire cupit, consulat annotationes eruditas Francisci Jureti ad Ivonis Cornotenfis ep. 74.

Can. 40. declarat irritum matrimonium inter eos, qui ante conjugis mortem simul mæchati fuerant cum mutua futurarum nuptiarum pollicitatione, si conjux cui hæc inferebatur injuria præcederet. Est unum ex criminibus matrimonium etiam contractum dirimentibus, refertur *in c. relatum 31. quæst. 1.*

Can. 41. edicit ut si frater fratris uxorem visitaverit, a neutro deinceps illa contingi possit propter evitandum incestum. Addit tamen si urgeat incontinentiæ periculum, Episcopum post mulieris pœnitentiam suo præscripto peractam, eisdem conjugatis usum matrimonii debere permittere: *Ne (ait) dum sperantur ad alta sublevari, corruant in cœnum:* hinc inferendum posse per Episcopum dispensari circa impedimenta jam legitime contracto matrimonio supervenientia, etiam circa contractum in 1. gradu incestum, ut docet Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 31. n. 16.* quem Bonacina alique consecantur.

Can. 48. *Illud etiam (inquit) nec canonica institutione defenimus, nec introductione aliqua refutamus, sed propter eos qui diverse de eo sentiunt aliquid commemoramus: si quis sua commatris spiritualis filiam fornicato, & ita contingente rerum casu in connubium duxerint, consilio maturiore servato habeat, atque honeste legitimo conjugio operam det.* Ex isto Canone inferri potest,

licere aliquando probabilem sequi opinionem tutiore reli-
 qua, quando saltem res integra non est, sed uni partium
 jam se quis bona fide alligatum cernit, ut in hoc jam con-
 tracto ignoranter, ac bona fide matrimonio. Tutius enim
 pro certo foret in proposita quæstione usu matrimonii ab-
 stinere usque ad declarationem, vel dispensationem requi-
 sitam a suprema Sede. Patres autem Triburienses nihil
 ausi hac in re (ut ipsi protestantur) definire, consulunt
 nihilominus pro altera duarum opinionum minus quidem
 tuta, sed quam tamen censent probabilem, & cui anne-
 xum jus est qualiscumque possessionis ex contractis pridem
 bona fide nuptiis. Porro circa spiritualis affinitatis vincu-
 lum consulto Trident. Concil. sess. 24. c. 2. de spiritua-
 li cognatione. Illas porro quæ, probabilium nomine opinio-
 num circumferebantur hoc titulo, quod a multis propugna-
 rentur scriptoribus, quorum hoc erat institutum ut hu-
 manis, & prorsus iniquis cupiditatibus fræna laxaret,
 quasque damnavit, & proscripsit jure merito Alex. Papa
 VII. in illius libri damnatione qui inscriptus erat: *Apolo-
 gia casuistarum adversus sensenitas*, nos execramur, ex qui-
 bus erant non paucæ quæ luci non modo Evangelicæ, sed
 etiam naturali sic adversabantur, ut vel Turcis, vel Scy-
 this, horrorem incussissent. Authores itaque illarum quan-
 tumvis numerosi, atque in sæculo spectabiles, nihilominus
 merebantur, quam gravium, aut sapientium nomen.

GALLICANA QUÆDAM CONCILIA
 in causa Nuptiarum illegitimarum Philippi I., & post-
 modum Philippi Augusti Regum Franciæ celebrata Ostio-
 ne, Claromonte, & Divione.

PHILIPPUS ejus nominis I. Franciæ Rex repu-
 diata legitima uxore Berta comitis Hollandiæ filia,
 ex qua etiam filium Ludovicum cognomento Crassum, qui
 patri in Regnum successit, susceperat, illegitimo sibi thoro
 conjunxit Bertradam Cognatam suam, Fulconis comitis
 Andegavensis adhuc viventis uxorem. Quocirca Urbanus
 Papa II. natione Gallus quamvis gravem metuendi
 causam haberet, hostem patiens infensum Henricum Im-
 peratorem, & ab hoc intrusum Guibertum Antipapam,
 est

effeto
 ad jun
 oppo
 toto
 qui l
 in un
 Ostio
 dicta
 Syno
 mille
 in co
 nus
 re in
 tes i
 Bert
 re s
 Bert
 anno
 cesis
 Mon
 O
 Hist
 Abb
 lius
 stru
 priv
 ejus
 in d
 istu
 exp
 per
 Du
 ann
 ziis
 C
 sola
 Ann
 om
 pec
 pro
 bra

essetque periculum, ne irritatus Franciæ Rex schismati se adjungeret, faveretque Henrici armis, publico tamen se opponere scandalo minime dubitavit. Ergo legatum suum toto Regno constituit Hugonem Lugduni Archiepiscopum, qui sine mora Concilium Episcoporum Galliarum indixit in urbe, quam Bertholdus hujus Historiæ scriptor vocat Ostione, quæque a multis existimatur Augustodunum, dicta etiam Edua, & vulgo *Autun* in Burgundia. In hac Synodo Philippus communionem fidelium excisus est anno millesimo nonagesimo quarto. Cumque nihilo fecius Rex in contumacia persisteret, ipse tandem Pontifex Urbanus in Galliam profectus aliud Concilium Claromonte in Alvernia coegit, cui ducenti, & quinque Antistites interfuerunt, in quo iterum Philippus cum sua pellice Bertrada excommunicatus est. Ad postremum Rex meliore suscepto consilio Bertradam dimisit. Ipsa vero Regina Berta jam e vivis excesserat procul a Regia præcedente anno, ut liquet ex Chronico Cœnobii S. Petri vivi Diocesis Sehonensis iisdem temporibus conscripto a Clario Monacho.

Observatu dignum est, quod Petrus Matthæus sub finem Historiæ sancti Ludovici refert ex veteri Codice Guilberti Abbatis Nongentini scripto dum regnaret hujus Philippi filius Ludovicus Crassus, Philippum initio Regni complures strumis morbidos suo contactu curasse, sed istud amisisse privilegium, neque posthac dum vixit recuperasse, ex quo ejus mores per luxuriam, & incestuosos Bertradæ amores, in deterius versi sunt. Porro Claromontanum Concilium istud habitum fuit anno 1065. quo Urbanus sacram induxit expeditionem pro Syria de manibus Mahumetanorum recuperanda: quæ quidem expeditio felicem nacta est exitum Duce strenuo, & religiosissimo Godofredo Bullonio, qui anno 1096. Hierosolymam expugnavit, omniumque suffragiis Rex Hierosolymorum primus electus fuit.

Claromontanæ Synodi can. 2. sic dicitur: *Quicumque pro sola devotione non pro pecunia, vel honoris adeptione ad liberandam Ecclesiam Dei Hierusalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur. Cœperunt hac Synodo publicæ pœnitentiæ pariterque privatorum pœnitentiarum satisfactiones pro peccatis in sacram pro fidei propugnacione militiam transferri.*

Can. 4. *Ne quis Clericus arma deferat.*

Can. 16. *Ne Reges, vel alii Principes aliquam investituram de Ecclesiasticis honoribus faciant.* Hoc idem edixit Synodus VIII. can. 22.

Can. 28. *Ne quis communicet de altari, nisi Corpus separatim, & Sanguinem sumat, nisi per necessitatem, & per cautelam.* Istud præceptum sub utraque specie communicandi Ecclesia haud post revocavit gravissimis adducta causis, & omnibus Missam non celebrantibus usum calicis interdixit. Vide inferius Constantiensi Concilii sess. 13.

Sequenti sæculo Franciæ Rex Philippus Augustus uxorem Gelbergam Danorum Regis filiam repudiavit, eaque vivente Moraviæ ducis filiam Mariam ementito matrimonii nomine duxit, prætexens aliquam dirimentem cum dimissa affinitatem. Tum Cælestinus Papa III. binos in Galliam Legatos transmisit, qui collecta Divione in Burgundia Synodo, causaque sedulo explorata Regem admonitum, & admonitionibus contumacem, Regnumque universum Ecclesiastico interdicto subjiciunt anno Domini 1197. Id Rex iniquo animo tulit, neque Concilio per aliquot menses dignatus est obtemperare; sed ad ultimum relapsus, & Mariam dimisit, & Gelbergam revocavit. Franciæ quædam Historiæ hoc addunt, quamdiu duravit interdictum non fuisse pro veteri more in publicis tabulis conscriptum regnante Philippo, sed regnante Christo.

CONCILIIUM OECUMENICUM IX. seu Lateranense sub Callisto II.

QUAMVIS generalis Synodus VIII. constituisset can. 22. nemini principum, aut potentium licere ingerere se Episcoporum electioni, aut promotioni: quamvis etiam primus inter Christianos Imperator Constantinus in sua ad Episcopos, qui Nicænæ Synodo non interfuerant epistola, quam referunt integram Theodoritus, & Gelasius Cyzicenus, hanc auream, & omnibus sæculis memorabilem sententiam circa Conciliorum auctoritatem tradidisset, Πάν ὅτι δ' ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν Ἐπισκόπων σωθεῖσθαι ἐπράχθη, τῶσδε πρὸς τὴν θεῖαν βύβλον τῆς ἀναφορᾶς ἔχει. Quidquid in Episcoporum confessionibus actum est, id omne

ad

ad De
rum I
Episcop
rum E
fœdissi
ideoque
scebatur
ptela.

Huic
atque
brandus
postolic
mani I
nonem
cali orn
fessu s
hic per
Idelbra
mano C
liceret a
cem con
Imperat
detrime
nit, &
jus dein
eligitur
titate t
diu Rom
dam die
trum, p
tribus Cl
vero Ba
rium.

Defun
Cardina
petitus
Victor
ejus filii
manæ in
sufficitur
sublectus

ad Dei consilium referri debet. Nonnulli tamen Germanorum Imperatores a Constantini pietate degeneres, jura Episcopatum, & Abbatiarum, cæterorumque beneficiorum Ecclesiæ conferendorum sibi asserebant, & cum fœdissimo mercatu sacras dignitates venales habebant, ideoque indignissimos viros ad eos assumebant, unde nascebatur grandis morum, & sacræ disciplinæ corruptela.

Huic pesti Romani Pontifices occurrere conati sunt, atque omnium maxime Gregorius VII. dictus antea Idelbrandus. Cum enim post Damasi II. obitum vacante Apostolica sede, Imperator Henricus, quem Itali II., Germani III. ejus nominis recensent, delegissent Papam Brunonem Tolliensium Episcopum, eumque purpura Pontificali ornatum a se dimisissent, ut coram Cardinalium consessu silterent acceptandum, & consecrandum. Cumque hic per Galliam iter ageret, ubi tunc fortuito versabatur Idelbrandus, correptus ab eodem fuit, quod necdum a Romano Clero electus se pro summo Pontifice gereret, ac si liceret a Principe laico supremæ in Ecclesia dignitatis apicem consequi: addit Idelbrandus se id præstiturum, ut nec Imperator causam succensendi haberet, nec jura Ecclesiæ detrimentum paterentur. Bruno illius suavis purpuram deponit, & iter proseguitur assumpto secum Idelbrando, cujus deinde opera Bruno Romæ a Clero Summus Pontifex eligitur, sub nomine Leonis IX. qui fuit eximia vitæ sanctitate spectabilis: de quo ita scribit Leo Ostiensis: *Quamdiu Roma remoratus est, omni tempore tribus per Hebdomad diebus a Lateranensi Ecclesia usque ad Sanctum Petrum, privato habitu, nudisque pedibus, cum duobus aut tribus Clericis, noctu psallendo, & orando pergebat. Harum vero Basilicarum intervallum est circiter quatuor milliarium.*

Defuncto Leoni subrogatur Victor II. precibus sacri Cardinalium Collegii apud Henricum Imperatorem expetit. Moritur paulo post Henricus, deditque operam Victor Pontifex, ut eligeretur in Imperium quinquennis ejus filius Henricus III. qui grandior factus Ecclesiæ Romanæ infensissimus hostis evasit. Mortuo subinde Victori sufficitur Stephanus X. hunc excepit a Romano Clero sublektus Nicolaus II, quem rogante Clero Henricus III.

approbavit, & admisit: iste indicto in Lateranensi æde Concilio sanctionem edidit, quam refert Gratianus *dist. 22. cap. in nomine Domini*, quæ jubet Romanum eligi Pontificem a Clero, & populo, sic tamen ut præsent Cardinaliales Episcopi adhibitis aliis Cardinalibus Clericis, atque ita reliquus cum populo Clerus ad consensum novæ edictionis accedat: mox ita subjungit: *Salvo debito honore, & reverentia dilecti filii nostri Henrici, qui in præsentia Rex habetur, & futurus Imperator Deo concedente speratur, sicut jam sibi concessimus, & successoribus illius, qui ab hac Apostolica sede personaliter jus hoc impetraverint.* Nicolaum II. excepit Alexander Idelbrandus dictus Gregorius VII. in Etruria humili loco, & patre fabro natus, ingenii tamen virtutumque laude conspicuus. Eum Henricus legitimis suffragis Romæ electum approbavit, & aliquandiu impense coluit. Sed paucis inde annis mutato in deterius consilio atrocissime divexavit, eique Guibertum Ravennæ Episcopum opposuit Pseudo Papam, qui Ecclesiam dilaceravit sub legitimis Pontificibus Gregorio VII. Victore III., & Urbano II. mortuus demum sub Paschali II. Sed ei alios subinde Antipapas schismatici Henricani substituerunt.

Henricum III. Imperatorem schismaticum Gregorius VII. in Concilio Episcoporum Laterani habito perculsit anathemate, subditosque illi populos subjectonis Sacramento solvit. Quam sententiam iteraverunt adversus eundem ejusque cognomine filium, & successorem Henricum IV. insequentes Pontifices.

Prolatæ sententiæ hujus causæ multiplices fuerunt. Primum usurpatio dignitatum, & Prælaturarum Ecclesiæ, quas titulo investituræ Imperatores conferbant. Deinde simonia, quia pretium pro his investituris exigebant. Postremo schisma, & aperta rebellio: quia armis, & factionibus Antipapas obrudebant.

Henricus IV. paternæ nequitæ imitator, postquam Paschalem II. in Vaticano veneratus est, atque ab eo coronam Imperii sumpsit, eundem improvise capi jussit, & carcere occlusit: neque prius libertate restituit, quam extorserit præreptas sibi, & patri prælaturarum investituras. Paschalis vero reddita sibi libertate Concilium in Laterano coegit, quo revocata est per vim

vim e
terdict

Succ
exercit
chiepif
sus Ge
tremur
eorum
tur,
creatur
Caillif
habuit
Inde P
ctum p
tum A
mnem
muner
legitim
tum,
fuisse
est, ut
que ex
lo eger
exitial
expedit
ralis C
qui si
ditione
lifo,
extinct
tot an
deratic
rent I
IX.
anno r
Ut In
scopon
cumqu
vel ut
cessit
scopos

vim extorta concessio, ipse Henricus sacris omnibus interdictus.

Successorem Paschalis Gelasium II. Henricus adducto exercitu Roma exegit, & Burdinum Bracarensem Archiepiscopum in Romanæ sedem Ecclesiæ vi obtrusit. Pulchus Gelasius in Galliam confugit, ibidem diem clausit extremum. Denique unanimi Cardinalium consensione, tam eorum, qui Gelasium comitati adhuc in Gallia versabantur, quam eorum, qui in Italia constiterant summus creatur Pontif. Guido Viennensis Archiepiscopus, cui Callisti II. nomen inditum. Hic statim Rhemis Concilium habuit, quo simul Henrico, & Burdino anathema dixit. Inde Romam profectus Burdinum tandem in suam redactum potestatem Monasterio conclusit. Quin & Adalbertum Archiepiscopum Moguntinum Legatum suum per omnem Germaniam constituit, qui suo strenue defungens munere Episcopos, & Principes pro tuenda Ecclesia in legitimas partes pellexit, & validissimum eduxit exercitum, qui cum haud procul ab Henrici copiis castra posuisset paratus confligere, magno Dei beneficio factum est, ut communicatis hinc inde consiliis duodecim ex utroque exercitu Principes viri delecti de pace ineunda, sedulo egerint, & simul convenerint prorsus esse extirpandum exitiale schisma, & ut Henricus Legatos ad Pontificem expediat pacem suppliciter rogantes, quæ tandem generalis Concilii decreto firmetur. Assentitur Henricus, qui si detrectaret a suis omnibus se desertum iri, & suaditione spoliandum prævidebat, nihil vero jucundius Callisto, nihil utilius Ecclesiæ poterat accidere, quam ut extincto tam diuturno schismate, sedatisque bellis quibus tot annos Italia, & Germania conflagraverant, pax desideratissima succederet, atque ad Ecclesiæ unitatem redirent Imperatores.

IX. Istud inter Generalia Concilium convocatum est anno 1122. in quo hæc fuerunt pacis conditiones sancitæ. Ut Imperator liberas Clericis, & Monachis sineret Episcoporum, & Abbatum electiones, & restitueret quæcumque ablata Ecclesiis fuerant per ipsum, vel patrem, vel utriusque fautores, & Ministros. Pontifex vero concessit Henrico, & successoribus ipsius, ut electi in Episcopos, vel Abbates in terris Imperii regalia ab Impera-

peratoribus sumere astringerentur dum omnis abesset pecuniarum contributio, & simoniæ labe.

Hoc eodem Conc. provisum est de ferendis suppliciis adversus Saracenos Ecclesiis Orientis, & renovatæ sunt peccatorum remissiones ab Urbano II. fidelibus olim indultæ, qui cruces in vestibus sumperint, & Christianis, quos Saraceni opprimebant, opem ac præsidium tulerint.

Ordinationes præterea, quas fecit Burdinus, & Pseudo Episcopi per ipsum ordinati a die, qua publico Ecclesiæ Romanæ judicio ille damnatus fuit, irritæ decernuntur. Presbyteris etiam, Diaconis, & Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, & matrimonia contrahere penitus interdicitur. Contracta quoque ab his matrimonia disjungi, & qui contraxerant ad pœnitentiam adigi juxta canonum præscripta decernitur. Eo porro nequitia sacer Clerus jam dudum redactus erat, ut Sacerdotes connubia passim inirent, convocatis affinibus, & amicis, de dote & nuptialibus donationibus, similibusque conventionibus paciscerentur, & conventa publicis tabulis conscriberent. Quia vero Leo IX. alique Romani Pontifices istas sacrilegas fœditates districte prohibuerant, idcirco magna Cleri pars his involuta spurcitiis Antipapis adhærebat, a quibus illæ approbabantur. In has Clericorum Sacrorum eumentitas nuptias acerrime, ut par erat invehitur Cardinalis Petrus Damiani, qui temporibus Leonis IX. & Nicolai II. scribebat.

Canone hujus Concilii secundo sic decernitur: *Nullus in Præpositum, nullus in Archipresbyterum, nullus in Decanum, nisi Presbyter, nullus in Archidiaconum, nisi Diaconus eligatur.* Hunc eundem canonem innovat Innocentius II. in Concilio Romano. Uterque legitur canon. in decretis. 60. c. nullis, & c. innovamus Conc. autem Trid. sess. 22. de reform. c. 4. annum intra quem ii, qui dignitates Ecclesiæ, vel beneficia possident, tenentur ad eum ordinem promoveri, quem illæ præbendæ requirunt. Quam eandem sanctionem ediderat sub Clemente V. Viennense Concilium. *Clementin. ut ii qui divinis de atar. & qual. & ord. proficien. Is vero indultus annus sumit exordium a die sumptæ possessionis, dummodo provisus illam sua fraude non distulerit.*

CONCILIUM OECUMENICUM X.
 seu Lateranense II. sub Innocentio
 Papa II.

Postquam legitimis majoris partis Cardinalium suffragiis sublectus fuit Honorio II. Callisti II. successori Innocentius I. reliqua pars Cardinalium Petrum Leonis Pseudo Pontificem elegit, qui se Anacletum II. dixit. Imminente quippe Honorii obitu conventum inter Cardinales fuerat ut postquam ille excessisset, simul omnes ad S. Marcum convenirent, ut successorem communi consilio eligerent. Cæterum qui familiaritate, & assiduitate propinquiores Honorio fuerant (ut refert Sugerius Abbas S. Dionysii in vita Ludovici I V. Francorum Regis) statim atque Pontifex decessit, antequam ejus obitus populo innotesceret non ausi ad S. Marcum metu populi tumultuantis convenire, sine mora Innocentium elegerunt (qui ante Gregorius vocabatur (Cardinalem diaconum tituli S. Angeli. Reliqui vero Cardinales & Episcopi, qui cum majori procerum Romæ, & civium parte Petro Leonis adhærebant Presbytero Cardinali tituli S. Mariæ trans Tyberim, ad S. Marcum eodem quoque die convenientes ipsum Petrum in Papam elegerunt. Hic & ognatorum, atque affinium potentia, & procerum, & clientum multitudinem, & divitiarum copia subnixus, ædes Frangipanum obsidet, ad quas se Innocentius receperat. Sed inde repulsus præcipuarum urbis Ecclesiarum thesauros, & vasa diripit, ut his opibus suas partes promoveret.

Sibi etiam Petrus adjunxit Rogerium Calabriæ, Apuliæ, & Siciliæ ducem, cui primus titulum Regis indulxit. At Innocentius Romæ tandem excedere cogitur, seque in Galliam recipere. Eum Rex Ludovicus VI. cognomento Crassus pedibus ejus procumbens honorificentissime excepit. Schismati huic extinguendo S. Bernardus diligentissimam, & utilissimam operam navavit apud Reges Franciæ, Angliæ, & deinde apud Lotarium Imperatorem, qui etiam pollicitus est, se Romam usque Innocentium cum exercitu deducturum, quod & sedulo præstitit. Innocentius Ecclesiarum Gallicanarum in sui subsidium in-

pta collatitia pecunia ex Gallia in Italiam remeat. Lotarius eidem se comitem cum exercitu numeroſo adjungit in Longobardia, & Romam uſque deducit: ubi & coronam imperii de manu Innocentii ſuſcepit, indeque in Germaniam reſſus eſt, relicto Romæ pro Innocentii. tutela præſidiario milite.

Neque ſolum ſchiſmate per id tempus dilacerabatur Eccleſiâ, ſed hæreſibus quoque, & ſeditionibus quas Petrus Bruis, & Arnaldus Brixianus accendebant: quibus medendis malis Innocentius Concilium iſtud indixit.

Ejus canon. 3. duo circa excommunicatos decernuntur, primum ne a ſuo Præſato excommunicatum alius Præſatus, vel abſolvere præſumat, vel ſuſcipere citra appellationem. Quod idem ſtatuert Nicænus can. 5. ſub Sylveſtro, & Lateranenſi can. 9. ſub Calliſto. Sancit præterea, ut ſcienter cum excommunicato communicantes, eadem ipſi cenſura innodentur. Hoc tamen duplici moderamine temperarunt poſteriora jura: primum quidem reducendo hanc pœnam participantium cum excommunicatis ad minorem excommunicationem. Secundo, ut nec ipſa minor excommunicatione locum habeat niſi participando cum publice denunciatis atque nominatis, aut cum manifeſtis Clericorum percufforibus juxta placitum Conſtantiensis Concilii a Martino V. Pontifice confirmatum. Hac de re plura require ſuperius ad Antiochenum can. 2. quo ſimilis fuerat edita conſtitutio.

X. canon. prohibet decimas Eccleſiæ a Laicis poſſideri, & poſſeſſas quamprimum reſtitui jubet. Habetur apud Gratianum *can. decimas 16. q. 7.*

Can. 5. Vim Clerico aut Monacho, Diabolo ſuadente, illaram punit excommunicatione, quam extra mortis articulum ſolus Papa ſolvere poſſit. Habetur *c. ſi quis ſuadente 17. q. 4.*

Generali Conc. ſubjungitur Innocentii epiſt. mandans, ut Petrus Abelardus hujusque diſcipulus Arnaldus de Brixia perverſorum dogmatum artifices in locis religioſis ſeparatim includantur, eorumque libri hæretici concrementur.

V
dumt
dioſu
omne
rum
& A
ricus
tum
pedes
li ſu
habui
mita
Peter
latius
Tolo
Conc
Ga
qui a
non f
cari,
berat
haben
ſi dub
Summ
Car
alioru
per e
Innoc
Ponti
II. C
Burd
Ca
aut v
in ali
xum

CONCILIUM GENERALE XI.

seu Lateranen. III. sub Alexandro

III. Pontifice.

Vita functo Adriano III. successor electus est ab uno & 20. Cardinalibus Alexander III. a tribus vero dumtaxat Octavianus Romanus Friderici Anobardi studiosus, qui duodeviginti annos adversus Alexandrum per omnem Italiam bellum atrocissimum gessit, parte Itolorum pro legitimo Pontifice, parte alia pro Imperatore, & Antipapa dimicante. Tandem bello profligatus Fridericus, & majori suorum parte, tum aperte deficiente, tum vacillante, resipuit, seque Venetijs ad Alexandri pedes abiecit, & ita solutus anathemate fuit. Sedatis belli fluctibus Alexander generale Concilium in Laterano habuit ad providendum, ne deinceps Ecclesia simili calamitate confisteretur. His alia causa Catharorum, seu Peterinorum hæresis accedebat, quæ in Aquitania exorta latius in dies propagatur, & Vasconiam, Albegeium, Tolosam, finitimaque oras inceserat. Anno itaque 1179. Concilium istud agitatum est.

Can. 1. statuit Romanum Pontificem esse posse neminem, qui a duabus saltem Cardinalium lectorum partibus electus non fuerit. Addens nihil per hoc sacris canonibus præjudicari, qui in aliis quibuscumque electionibus, atque deliberationibus majoris, & sanioris partis consensum ratum habent: quatenus cum in his recurri possit ad Superiorem si dubium occurrat, isti recursum non potest locus esse in Summi Pontificis electione.

Can. 2. Irritas decernit ordinationes antipapæ Octaviani aliorumque omnium per eum ordinatorum, cunctaque alia per eos gesta. Simile statuerat Concilium Lateranum sub Innocentio II. circa ordinationes a Petro Leonis Pseudo Pontifice factas, itemque aliud Lateranum sub Callisto II. Concilium can. 6. circa ordinationes, & reliqua gesta Burdini Pseudopapæ.

Can. 3. Statuit ne annis triginta minor in Episcopum, aut viginti quinque in Parochum aut Archidiaconum, aut in aliam dignitatem, vel beneficium animarum curæ annexum eligatur, aut promoveatur, Hanc renovavit sanctionem

Synodus Tridentina *sess. 24. c. 2. de reform.* Iste Lateranus Can. refertur *c. cum in cunctis de elect.* Quo eodem Canone decernitur electum, & confirmatum Episcopum, missumque in possessionem bonorum Episcopaliū, eo momento pristina sua omnia beneficia per vacationem amittere, quo tempus expirat a canonibus præfinitum ad illius consecrationem.

Can. 5. Astringit Episcopum ut vitæ necessaria submitteret ei, quem sine sufficienti patrimonio, vel titulo ad sacrum ordinem promovit. Refertur in *c. Episcopus si aliquem; Et c. non liceat de præben.* Gregorius Turinensis *lib. 8. hist. Franc. cap. 20. Faustianus* (inquit) qui iussu Guindobaldi Aquensis urbis Episcopus ordinatus fuerat, ea conditione removeretur, ut eum Bertrannus, Orestes, & Palladius qui eum benedixerant vicibus pascerent; centenosque ei aureos annis singulis ministrarent. Innocentius Papa III. *ep. 184. regesto 15.* Episcopum Pictaviensem increpat, eo quod in elusionem Can. quo sine titulo, vel patrimonio Clericis ordinatis per ordinatores, aut præsentatores, aut successores eorum jubetur de victu provideri, jusjurandum recepisset ab ordinandis, quod nullum vitæ subsidium ab ipso unquam petitori essent. Idemque epist. ad Zamorensem Episcop. constituit, ut ordinator Episcopus ei quem ordinatione sine titulo consecraverit, ejusque successor compellatur de victu providere, donec titulum nanciscatur. Habetur in *c. secundum Apostol. de præben. Visi.* hoc etiam spectat *c. 2. eodem titul.*

In Ecclesia primitiva nemo promovebatur ad ordines, quin simul ascriberetur Ecclesiæ, aut Monasterii ministerio, ut edicitur Can. 6. Concilii Chalcedonensis, & legitur *cap. 1. & 2. dist. 70. Capitulare quoque Caroli Magni lib. 1. cap. 15. Nullus (ait) absolute ordinetur, & sine pronuntiatione stabilitatis loci ad quem ordinatur.* Ea Clerici ad certam Ecclesiam ascriptio dicebatur intitultio, & ipsa Ecclesia titulus. Postquam vero per ordinationum multitudinem ea consuetudo desit, tum demum requisivere jura patrimonium. Concil. quidem Trid. antiqua jura inaurans prohibet quemquam ordinari, quin certæ Ecclesiæ ministerio ascribatur *sess. 23. cap. 16.* non tamen ad hoc astringit, ut Ecclesiæ suppeditent stipendia Clericis illis ascriptis nisi ratione beneficii.

Can.

Can. 9. Cavet ne Prælati per sententiam excommunicent, vel suspendant nisi admonitione præmissa. Et ne ullus Religiosus a capituli, vel proprii Superioris regulari disciplina, vel correctione præsumat appellare. Legitur infernum in *c. ad nostram*, & *c. reprehensibilis*, de appellat. Quod attinet ad præmonitiones, hæc tantummodo requiruntur, quando decernitur censura circa præsens delictum cum contumacia conjunctum: at vero quæ circa futurum delictum, sive a jure, sive ab homine Prælato decernuntur, non exigunt aliam juris formam, quam ut promulgentur.

Can. 8. Nulla Ecclesiastica beneficia seu ministeria, vel Ecclesia alicui tribuantur, sive promittantur, antequam vacent, ne desiderare quis proximi mortem videatur; in cuius locum, & beneficium se crediderit successurum. Et subinde ita pergit: Cum vero præbendas Ecclesiasticas sive beneficia, ac officia in aliqua Ecclesia vacare contigerit, non diu maneant in suspenso; sed infra sex menses personis, quæ digne administrare valeant conferantur. Si vero Episcopus ubi ad eum spectat, conferre distulerit, per capitulum ordinetur. Quod si ad capitulum pertinuerit, & infra prædictum terminum hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum hoc cum Religiosorum hominum consilio exequatur, vel si omnes forte neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponat. Habetur in *c. nulla*, de concess. præben. Vocatur jus devoluti occurrrens, quando non providetur tempore debito, vel providetur quidem, sed de indigna vel incapaci persona.

Devoluti jus extenditur pariter ad beneficia nominationi patronorum subjecta. Quoties namque patronus Ecclesiasticus, aut Collegium Ecclesiasticum, cui jus ad aliquam præbendam nominandi, seu præsentandi competit, neglexerit idoneum Clericum præsentari collatori post semestrem computandum a die notitiæ vacationis, jus illud suum amittit, idque ad collatorem transfertur, qui potest pro libito conferre cuivis non incapaci. Idem obtingit post quadrimestrem laico patrono, quo lapsa tempore, jure illo suo excidit, quod in collatorem ordinarium devolvitur. Id tempus patronis præfigitur in *c. unico de jure patron. in 6.* Verumtamen laicus patronus cui minus temporis indulgetur, variare semel potest, atque a prima nominatione in alterius idoneæ personæ favorem resilire nondum finito

quadrimestri; patronus autem Ecclesiasticus non potest, nisi semel intra suum illud semestre nominare *c. cum aures de jure patron.*

Canon. 15. Decernit bona ex beneficio acquisita non posse a Clericis in alios, quam in Ecclesiam transferri. Qui canon quantumvis male seruetur, est perpetuæ, ac indispensabilis obligationis. Sub Ecclesiæ nomine pauperes quoque hic comprehenduntur. Require superius Concilii Agathensis can. 48. cum iis quæ inibi congesimus.

Can. 16. Edicit, ut prævaleat quod fuerit a majori, & saniori parte capituli constitutum. Habetur *c. 1. de his quæ fiunt a cap. maj. par.* Et confirmatum per canonem 1. hujus ipsius Concilii.

Canon. 18. Mandat in cunctis Cathedralibus Ecclesiis præbendam erigi præceptoriam, ut ea provifus gratis doceat tum ejusdem Ecclesiæ Clericos, tum quosvis pauperes Scholasticos.

Canon. 19. Interdicit sub anathemate potestatibus sæculi onera super Ecclesias vel Clericos imponere, aut Episcoporum jurisdictionem quacumque ratione minuere, sibi ve usurpare. Permittit nihilominus Episcopis, & Clero subsidia quædam communitatibus conferre, dummodo duæ interveniant conditiones: primo necessitas communis: secundo ne ulla sit coactionis species, *c. non minus, de immunit. Eccles.* de exemptione Clericorum a laicis judiciis, vide Agathen. can. 8. & Cabilonensem 11.

Canon. 27. Anathemate ferit Catharos, & Patarenos hæreticos, qui in Vasconia, Albegetio, & Tolosaturo partibus invaluerant, eorumque fautores, & receptatores. Excitat & cohortatur fideles ad sacrum adversus illos bellum: & id præstantibus thesauris aperit indulgentiarum. Ab istis fuerat Manichæorum hæresis ab inferis suscitata. Profitebantur enim duos esse Deos, alterum bonum, qui sola invisibilia condidisset, malum alterum a quo cæli, & terra, & humanum genus, cæteraque visibilia condita sint. Omnes etiam veteris testamenti libros averfabantur, solis exceptis testimoniis quæ novi testamenti autoritate firmantur. Alia pleraque sæda, delira, & blasphemata prædicabant, quæ recitantur a Rogero illius ætatis scriptore in annalibus Anglicanis.

CONCILIUM GENERALE XII.

Lateranense IV. sub Pontifice.

Innocentio III.

DUæ simul exortæ fuerunt atrocissimæ in Oriente pestes sub Heraclii Imperio, hæresis Monothelitarum, & Mahumetica perfidia. Mahumetes qui ex servili statu, & camelorum custodia suæ tandem superstitionis favore, Arabum princeps evaserat, suam protinus ferro, & flammis exitialem sectam studuit propagare. Igitur cum Saracenis suis non a Sara Abrahami uxore, ut quidam commentati sunt, sed a Saraca Metropoli Arabiæ denominatis, horrendam vastitatem per vicinas regiones Ægyptum, Palæstinam, totamque Syriam circumtulit. Adeo ut sub ipsius Heraclii Imperio hæc provincias Saraceni Mahumete Duce longe lateque occupaverint: qui iidem mox in Persidem eruperunt, quam etiam Hormisda Rege profligato subjugarunt ann. Chr. 140. Insequenti porro anno Heraclius vivere desit.

Igitur pluribus sæculis Saraceni nemine obsistente sacra Judææ loca, quam vulgus Palæstinam dicit, occupaverunt ad annum usque 1099. quo Godofredus Bullonius sacri belli dux Hierosolymam expugnavit, idemque sociorum suffragiis primus Hierosolymorum Rex est proclamatus.

Ad hanc vero suscitandam expeditionem Urbanus II. Pontifex oratione commotus Petri Eremitæ Galli, qui urgendi illius causa ex Judæa a se lustrata in Occiduas terrarum partes concesserat, Conc. generale ad Clarum-montem Alvernorum oppidum convocaverat, anno supra 1095. quo veluti classico exciti Latini sumptis armis in Asiam transmiserunt trajecto Bosphoro, & Alexium Comnenum Constantinopolis Imperatorem sibi obsistentem, horribili edita Græcorum strage repulerunt, Nicæamque primum in Bithynia, deinde Antiochiam in Syria, potentissimas civitates expugnarunt, ipsamque demum Hierosolymam obsidione ceperunt.

Anno postmodum 1147. sub Eugenio Papa III. exhortatore S. Bernardo Claravallensi Abbate sacram alteram in Orientem expeditionem adorti sunt Conradus III. Germanorum Imperator, & Ludovicus VII. dictus Junior Francorum Rex, postquam Saraceni Edeffam Orientis urbem armis

occuparunt. Sed florentissimi Latinorum exercitus in orientem progressi maxima ex parte perierunt Mannelis Comneni Græcorum Imperatoris execranda perfidia.

Contigit demum ipsam Hierosolymam a Saladino Babylonis Egypti Sultano, id est Rege, & Calipha id est Pontifice occupari anno supra millesimum centesimo octogesimo septimo; qua occasione Fridericus Anobardus Germaniæ Imperator, ut Ecclesiæ a se illatæ damna compensaret, cum validissima Latinorum manu sacro se bello accinxit. Hic multis tum in Thracia, tum in Asia adversus sibi obstantem Constantinopolis Imperatorem Isaacium Angelum, & Saracenorum in Asia minori regulos fortissime gestis, occupataque (ut memorat Pius Papa II. in descriptione Asiæ cap. 44.) minori Armenia, annem perspicuum corporis abluendi causa ingressus, gurgite absorptus disparuit, & inanes esse, vanosque hominum conatus ostendit, quando res ab eo maximæ sperabantur.

Nec tantum Fridericus, sed etiam Philippus Franciæ, & Ricardus Angliæ Reges laudabilem contra Saladinum expeditionem susceperunt, sed (ita disponente Deo cujus judicia abyssus multa) parum fructuosam. Ricardus quidem Anglus Cypri litoribus appulsus ab Isacio Comneno Græco, qui hanc insulam Græcorum Imperio avulsam per tyrannidem usurpaverat, bello eripuit, & Guidoni Lusniano Gallicæ originis permisit, postquam hic omni jure regni Jerosolymitani sibi debiti cessit, & in ipsum Ricardum transtulit.

Id vero observandum est, Jerosolymitanum regnum, cuius auspicia Pontifex Urbanus II. in sacris Claromontis comitiis dederat, primusque occuparat Godofridus Bullonius, post annos demum octoginta, & octo miserabili casu ad Mahumetanorum rediisse potestatem Urbano III. Pontifice quum ultimus Christianorum Regum Guido Lusnjanus a Saladino victus illo regno excidit. Postquam Innocentius III. Pontifex doctrinæ, virtutumque splendore spectabilis universæ Ecclesiæ gubernaculis admotus est, animum ad terræ sanctæ recuperationem adjecit; cui acres stimulos admovit memorabilis victoria, qua Latini sacro bello fæderati Constantinopoli potiti sunt, creaveruntque Græciæ Imperatorem Balduinum Flandriæ comitem sub ipsius Innocentis Pontif-

tifica
rale
ligio

I
fis c
fand
man
cent
fuer
arch
Ales
posse
phæ
cris
Orie
Prin

In
do I
tum
lis
Qui
nam
aut
ad h

C
omni
tura
ad M

C
verf
bro
bris
ter
nec

Q
asser
fingu
quan
tate
colle
cunt

tificatu; quo tam felici successu amplius accensus, generale Concilium ad propagandam in ulteriora Orientis Religionem indixit.

Itaque ut scribit ætatis illus historicus Abbas Uspergensis celebrata est anno millesimo ducentesimo decimo quinto sancta universalis Synodus Romæ in Ecclesia Constantiniana dicta Salvatoris mense Novembri, præsidente Innocentio Papa III. Pontificatus anno decimo octavo, in qua fuerunt Episcopi quadringenti, & duodecim, & his Patriarchæ Constantinopolitanus, & Jerosolymitanus. At vero Alexandrinus, & Antiochenus cum per se interesse non possent, hic quia gravi morbo decumbebat, ille quia in Caliphæ ditione suam habebat sedem, suos ad Concilium apocritarios miserunt. Interfuerunt pariter Imperatorum Orientis, & Occidentis Legati multorumque Regum, & Principum.

Insignis hac in Synodo effulget sapientia, & pia sollicitudo Innocentii, adeo exacte providentis circa res tum fidei, tum ordinis, & disciplinæ Ecclesiasticæ, omniaque capitulis septuaginta breviter simul, & accurate complectentis. Quibus demum subjicitur decretum pro sacra in Palæstinam professione, de pace inter Christianos componenda, aut saltem quadriennii firmandis induciis, deque subsidiis ad hoc bellum comprobandis.

Cap. 1. Fides Catholica declaratur his verbis: *Deus sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utrumque condidit creaturam spiritualem, & corpoream.* Consule superius annotata ad Nicænzæ posterioris Synodi actionem.

Cap. 2. errorem damnat Abbatis Joachim, qui edito adversus Petrum Longobardum magistrum sententiarum libro, illum dicit insanum, & hæreticum, eo quod in libris sententiarum scribat, quod summa quædam res est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, quæ non est generans, nec genita, nec procedens.

Qua ex propositione Joachinus Petro Longobardo affigit assertionem non Trinitatis, sed quaternitatis, nimirum trium singularum personarum, & insuper communis essentiz, ut quartæ rei. Ipse vero Joachim astruebat in Trinitate unitatem, non illam quidem propriam, & essentialem, sed collectivam, & similitudinariam, sicut multi homines dicuntur unus populus, idque probabat loco perverse intel-

lecto Joan. 17. *Volo Pater, ut ipsi in nobis unum sint, sicut & nos unus sumus.* Concilium autem rem his verbis definit: *Nos autem credimus, & confitemur cum Petro, quod una quadam summa res est, & incomprehensibilis quidem, & ineffabilis, qua veraciter est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, tres simul persona, & sigillatim qualibet earumdem. Et ideo Trinitas solum est in Deo non quaternitas: quia qualibet illarum personarum est illa res, videlicet substantia, natura seu essentia divina, qua sola est universorum principium, prater quod aliud inveniri non potest. Et illa res non est generans, neque genita, neque procedens; sed est Pater qui generat, Filius qui generatur, & Spiritus qui procedit: ut distinctiones sint in personis, & unitas in natura. Licet igitur alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, non tamen aliud, sed id quod est Pater, est Filius, & Spiritus sanctus, idem omnino, ut secundum Catholicam, & Orthodoxam fidem consubstantiales esse credantur. Pater enim ab aeterno Filium generando suam substantiam ei dedit iuxta quod ipse testatur: Pater, quod mihi dedit, majus omnibus est. Ac dici non potest quod partem suam substantia ei dederit, & partem retinuerit ipse sibi, cum substantia Patris indivisibilis sit utpote simplex omnino. Nec dici potest, quod Pater suam transfulerit substantiam in Filium generando; quasi sic dederit Filio ut non retinuerit ipsam sibi, alioqui desisset esse substantia. Pater ergo quod sine ulla diminutione Filius nascendo Patris substantiam accepit: & ita Pater, & Filius eandem substantiam habeat: & sic eadem res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus ab utroque procedens. Quum ergo veritas pro fidelibus suis orat: *Volo inquam ut ipsi unum sint in nobis sicut nos unum sumus, hoc nomen unus pro fidelibus quidem accipitur, ut intelligatur unio charitatis in gratia: pro personis vero divinis ut attendatur identitas, atque in natura unitas. Quemadmodum veritas alibi dicit: Estote perfecti sicut Pater vester cœlestis perfectus est: ac si dicat manifeste: Estote perfecti perfectione gratiæ, sicut Pater vester cœlestis perfectus est perfectione naturæ: utraque videlicet suo modo: quia inter Creatorem, & creaturam non potest tanta similitudo notari, quin major sit inter eos dissimilitudo notanda. Hæc ad singula verba inserta habentur c. 1. & 2. de sum. Trinit.**

Can. 5. Commemorat sedium Patriarchalium privilegia, statuitque Constantinopolis sedem esse primam a Romana, deinde Alexandrinam, tum Antiochenam, postremo Jerolymitanam: ut postquam hi Patriarchæ Pallium

a Ro
subdi
cissim
mana
ut I
que
Rom
utens
rea
salvis
dem
Su
stant
tum
Orie
Pont
ceru
Nico
ro ai
juxta
& s
char
adm
stolu
xanc
Rom
A
fiden
sit
nuta
vinc
liqu
sera
habi
Epi
cilio
Pat
C
dem
qua
des

a Romano Pontifice acceperint, liceat eis obedientiæ suæ subditis Episcopis pallium concedere, recipiendo ab eis vicissim fidei Catholicæ professionem, & pro Ecclesia Romana sponsonem unionis, & obedientiæ. Concedit etiam ut Dominicæ crucis vexillum ante se deferri faciant ubique locorum extra Romanam urbem, aut ubicumque Romanus Episcopus præfens fuerit, aut ejus Legatus utens insignibus Apostolicæ dignitatis. Approbat præterea ut ad ipsos ex suffraganeis provinciis appellari possit, salvis tamen appellationibus ab ipsis ad Apostolicam sedem.

Summi Pontifices ante hac resisterant Episcoporum Constantinopolis ambitioni, qui contra Nicænæ Synodi decretum affectabant sedis suæ prærogativam supra omnes Orientis Patriarchas. Damasus enim, & Leo Romani Pontifices Synodorum II., & IV. furtivos Canones rejecerunt, per quos hæc illis asserbatur præ eminentia. Nicolaus vero I. in responsis ad Bulgaros cap. 93. Porro ait *quis Patriarcharum secundus sit a Romano consultis, sed juxta quod Romana sancta tenet Ecclesia, & Nicæni Can. innuunt, & sancti Presules Romanorum defendunt, Alexandrius Patriarcharum a Roma Papa secundus, est.* Idemque Nicolaus non alias admittit primarias sedes quam quas constituit Petrus Apostolus, sive per discipulum suum Marcum, nimirum Alexandrinam, sive per seipsum nimirum Antiochenam, & Romanam, epistol. eadem ad consult. Bulg. cap. 92.

At vero Innocentius III. huic Laterano Concilio præfens, jus secundæ sedis Constantinopolis Episcopo indulsit multis rationibus adductus, scilicet ut Græcos hætenus nutantes in Ecclesiæ Romanæ subjectione, & unione devinciret, ac demereretur. Tum quia a pluribus sæculis reliqui Orientis Patriarchæ Constantinopolitano sponte cesserant. Tum quia in Oecumenica Synodo Chalcedonensi habita post Apostolicos legatos Anatolius Constantinopolis Episcopus, ejusque in omnibus subsequentiis Orientis Conciliis successores jure isto *πρωτεύει* ac *πρωτανεδείει* supra Patriarchas reliquos potiti absque controversia fuerant.

Quod attinet ad Jerosolymitanam Ecclesiam origine quidem omnium Ecclesiarum matrem, sed non dignitate, & quam Nicæna I. Synodus Cæsariensi Metropolitæ subditam declaraverat, cœpit illa pleno jure dignitatis patriarchalis

potiri jam inde a Concilio Chalcedonensi, quod actione 8. Jerosolymitanæ Ecclesiæ universam Palæstinam in tres distributam Provincias subjecit. Intercessit quidem Magnus Papa Leo ne id executioni mandaretur ep. 62. ad Maximum Antiochenum. Verumtamen idem Juvenalis Jerosolymæ Episcopus, qui in Chalcedonensibus comitiis federat, convocavit postmodum Palæstinæ totius Synodum in qua ipse primo subscripsit loco. Deinde Iræneus Cæsaræ Palæstinæ Episcopus, cum tamen in Provincialibus Palæstinæ Synodis anterioribus præsideret, primusque subscriberet Cæsariensi, ut liquet ex Diospolitana Synodo, cui secundus a Metropolitâ Cæsariensi subscripsit Joannes Jerosolymitanus. Et in altera Synodo antiquiore adversus quartodecumanos habita Cæsaræ præsedet Theophilus Cæsariensis, eique assedit Narcissus Jerosolymitanus, utque addiscimus ex Eusebio *l. 5. hist. Eccl. cap. 15.* Synodus demum 5. Oecumenica, eadem jura Patriarchalia Jerosolymorum Ecclesiæ confirmavit.

Canon. 11. Decretum instaurat Lateranensis sub Alexandro III. Concilii in can. 18. circa præceptoriam præbendam in singulis cathedralibus erigendam. Extendit ad alias quoque Ecclesias, quæ possunt præbendam eandem præstare: additque præceptorem esse ab Episcopo una cum capitulo eligendum. Adjungit esse pariter in singulis Metropolitanis simili modo eligendum Theologum, qui Sacerdotes aliosque Clericos in sacris scripturis docendo instituat, & in his præsertim efformet, quæ ad curam pertinent animarum, cui congrua præbenda assignetur, non tamen ut fiat canonicus: sed tamdiu reditus accipiat, quamdiu in docendo perseveraverit. Vide *c. 1. Eccl. quia nonnullis, de Magistris.* Deinde Conc. Trid. hæc omnia instaurat, & amplificat *sess. 5. de refor. c. 1.* ubi etiam declarat præbendæ Theologalis collationem esse prorsus nullam & irritam, quæ facta fuerit ei qui per seipsum istud officium exequi non valeat, & provisos esse compellendos ad exercitium muneris sui per redditum subtractionem. Vide idem Conc. *sess. 23. de refor. c. 18.* Istis haud absimilia sunt Gallicana edicta in comitiis Aurelianensibus edita sub Carolo Rege IX. & in Blésensibus sub Henrico III. art. 33.

Canon. 12. providet Monasteriorum reformationi, per Provincialia capitula singulis trienniis convocanda, per sedulas, & frequentes visitationes.

Can.

Can. 13. Providet, ne novæ inducantur Cœnobitarum religiones,

Can. 14. Incontinentiam reprimit Clericorum.

Can. 15. Clericorum crapulam coercet; Clericum in ebrietatem lapsum antiquiora concilia Agathense can. 41. & Veticum in Gallia can. 13. puniunt vel excommunicationis, vel flagellationis pœna.

Can. 16. Præscribit Clericorum modestiam: prohibet eis sæculares negotiationes, alexæ quoque, & taxillorum lusus, quin etiam his interesse vetat. Annulum ab his gestari prohibet qui non sunt Episcopi, Ordinaturam, & vestes, aliaque exteriora omnia componit ad modestiam. Hoc etiam decernit ut Pontifices in Ecclesia, & in publico superindumentis omnes lineis utantur, nisi Monachi fuerint, quos deferre oportet habitum Monachalem. Hæc leguntur eadem in c. Clerici de vita, & honestat. Cler. Hoc idem de retinendo ab Episcopis olim professis Monachis habitu Monachali, ac regulari jamdudum sanxerat Synodus Oecumenica VIII, canon. 14.

Can. 17. *Districte (ait) præcipimus in virtute obedientia, ut divinum officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum iis dederit Deus, studiose celebrent pariter, & devote.* Loquitur de Clericis & Monachis quicumque astricti sunt officio divino & legitur in c. dolentes de celebrat. Miss. ubi insignis est glossa exponens vocem studiose quantum ad officium oris sine syncopa: devote autem quantum ad officium cordis; dicente Apostolo: *Orabo Spiritu* (id est respiratione, & lingua) *orabo, & mente* (id est devota mentis attentione) *psallam Spiritu, psallam & mente.*

Can. 21. De facienda proprio Sacerdoti confessione decernit saltem semel in anno: & de communicando divinæ Eucharistiæ saltem in Pascha, nisi Sacerdos ipse ex rationabili causa differendum in aliud tempus judicaverit. Qui secus fecerit ab ingressu Ecclesiæ vivens arceatur, & mortuus Ecclesiastica sepultura privatur, Districte præcipit servari confessionis sigillum, ac secretum, Allegatur in c. omnis utriusque sexus de præsit. & remiss. Olim ex decreto Fabiani Papæ, & sub Decio Martyr, citato in c. & si non frequentius de consecr. dist. 2. Deinde ex Concilii Agathensis cap. 18. Christi fideles non aliter impediti, astringebantur

Eucharistiam ter in anno sumere, in Nativitate Christi, in Resurrectione, & die Pentecostes.

Can. 22. Sancit ut medici ad ægrotos vocati sub pœna interdicti ab Ecclesiæ ingressu, teneantur eos adnoscere ut in primis medicos advocent animarum, sic enim salutem simul animæ, & corporis consultum iri: quatenus citra generalem Canonis obligationem, infirmi formidine mortis percussi, gravius de vita periclitantur quum de confessione facienda monentur, existimantes (nisi canon hoc juberet indifferenter, etsi forsân non interveniat vitæ periculum) desperatum esse de vita. Prohibetur insuper cum anathematis interminatione, ne quis medicus ægroti pro corporis salute quidquam suadeat quod vertat in animæ perniciem, Deique offensam. Habetur in *c. cum infirm. de pœnis. & remiss.*

Can. 24. De electionibus ordinat ut uno ex his tribus modis, vel scrutinio, vel compromisso, vel communi inspiratione ille demum sit electus, in quem major, & sanior capituli pars consenserit: legitur in *c. quia propter de elect.* Qua vero parte capituli hujus constituitur a Concilio ut assumantur de Collegio tres fide digni, qui singillatim, & secreta vota electorum colligant, & scribant, id abrogatum fuit demum a Concilio Trid. *sess. 25. cap. 7. in fine de regular.* jubente fieri electionem per vota secreta, ita ut nullatenus in cujusquam notitiam veniant eligentium nomina, & ut aliter facta electio sit irrita.

His idem Lateranensis Can. 14. duas requirit condiciones, ut aliquis absens possit per procuratorem eligere. Primum ut sit legitime impeditus ne possit interesse. Deinde ut is cui suffragium committet, sit de ipso eligentium Collegio.

Electio vero per compromissum legitur exemplum, & decisio in *c. causam de election.* ubi statuitur teneri Moniales accipere in Abbatissam (modo idonea existat) eam quam providit Episcopus, postquam illæ Abbatissæ electionem in Episcopum ipsum contulerant, ac compromiserant.

Electio libertas ita necessaria est, ut ubi ista coarctatur, eo ipso nulla sit electio. Ideoque Cœlestinus III. *cap. cum terra de election.* damnat, & inanem declarat electionem, quæ fit quando Patriarcha, vel Episcopus, vel Princeps, duas tresve personas eligendas nominavit, ne li-

berum

ber
gori
culu
trium
oblig
berta

Pr
dini
dion
tes
per
Roc
prof
latu

rit
vea
dion
rest

l. r
ver
te,
niu

dion
ad d
nus

cau
mul
sive

C
Abb

c. 5.
C
lari

que
ni
nis

C
per
nis
gau
nibi

berum sit aliam eligere, quæ non sit ex nominatis. Gregorius X. in Concilio X. generali Lugdunensi *c. ubi periculum & ceterum*, de election. in 6. Quum (inquit) arbitrium, vel inordinatos captivat affectus, vel ad certam aliquam obligationis cuiuscumque necessitate adigit, cesset electio dum libertas admittitur eligendi.

Præfato juri communi conformantur Constitutiones Ordinis Prædicatorum *dist. 2. c. 2. §. 4.* prohibentes in electionibus proponi certas personas a Superioribus, & statuentes teneri Superiorem approbare factam electionem alterius personæ dum sit idonea, quam ex iis quas nominaverit. Et Rodericus Doctor Franciscanus in *qu. Regul. art. 10. & 11.* profert Bullam Pii V. anni 1571. decernentem, ut si Prælatus, aut commissarius qui præest electioni, convictus fuerit quomolibet impedivisse libertatem eligentium, removeatur ab officio. Idem Rodericus refert se vidisse tres electiones diversas declaratas invalidas, eo quod is qui præerat, restrinxisset eas ad duas, aut tres personas. Martin. Navar. *l. 1. cons. 5.* & in *Manual. c. 22. nu. 5.* docet ex metu reverentialis erga personam, quæ in vocales polleat autoritate, non minus irritam fieri electionem, quam matrimonium. Nec valet ulla consuetudo per quam remanente electione tollitur, aut restringitur eligendi libertas, ut docent ad *d. c. cum terra de elect.* Joan. Andreas, & Prosper Fagnanus. Committitur enim gravis injustitia, quando sine justa causa, & legitimo processu excluditur, vel una persona (& multo gravior si plures) a jure electionis quod ei competit sive activæ, sive passivæ.

Quomodo vero Prælatus procedere debeat in electione Abbatissæ inter Moniales, consulito Concil. Trid. *sess. 25. c. 5. in fine de regular.*

Cap. Lateran. 25. statuit eligentes per potestatis sæcularis abusum ab officiis, & beneficiis triennio suspendi, atque privari eligendi potestate. Electum autem si tali electioni consentiat fieri deinceps ineligibilem, & factæ electionis commodo privari, habetur in *c. quisquis de elect.*

Canon. 26. Decernit, ut facta electione is ad quem pertinet electum confirmare, diligenter examinet electionis processum, & personam electi: qui si reperiat indignus, eum admitti, & confirmari prohibet: legitur in *c. nihil de elect.*

Can. 29. Districte prohibet, plures ab uno Clerico præbendas curatæ, vel personatus, vel alia beneficia etiam curæ animarum nullatenus annexa in una, eademque Ecclesia possideri. Et si secus fiat, hoc ipso statim ab obtento beneficio secundo, primum ipso jure vacet: quod si provifus utrumque retinere contenderit, utroque privetur. Is vero ad quem jus conferendi spectat, si intra sex menses providere neglexerit, tenebitur tantumdem refarcire in utilitatem vacantis Ecclesiæ; quantum eo tempore vacationis Ecclesiæ fuerit de illius fructibus; atque emolumentis perceptum: collatio autem vacantis beneficii devolvatur ad Superiorem. Reservat tamen ad Apostolicam sedem jus dispensandi ad plura tenenda beneficia, circa sublimes, aut litteratas personas. Habetur hoc totum in *c. de multa de præbend.* His similia statuuntur a Joanne XXII. in *extravag. execrabilis eod. tit.* Et in Conc. Trid. *sess. 7. c. 2. & sess. 24. c. 17.* præclare observat glossa in *d. c. de multa in verb. contenderit*, quod ante Innocentii III. hanc receptam constitutionem, ut adepto secundo incompatibili beneficio, statim vacet primum, antiquiora jura dedisse optionem isto casu ei qui sic punitus fuisset, ut adeptus duo incompatibilia, eorum alterum, quod mallet, eligeret, alio sive priorè, sive posteriore dimisso: sic enim statuunt duo Canonies Alexandri III. *c. referente, & c. præterea, de præbendis.* Istis adjungito quæ superius annotavi ad Can. 15. Nicææ Synodi secundæ.

Can. 31. Prohibet ne filii Canoniorum instituantur in iisdem Ecclesiis in quibus patres eorum instituti fuerint. Habetur in *c. ad abolendum, de fil. Presb.* Jam antea sanxerat Alexand. III. non debere filium in eadem Ecclesia, aut præbenda ministrare, quam pater tenuisset, *c. præsentium, & c. conquerente eod. tit.* Sed si quis alius post patrem habuerit beneficium, poterit deinde filius, si nihil aliud obstat, etiam admitti *c. ex transmissa eod. tit.*

Can. 32. Perverfam reprobat consuetudinem quæ patroni, aut rectores Ecclesiarum Presbyteris parochianis adeo tenues redditus attribuunt, ut inde sufficienter nequeant sustentari: quod fit ut vix aliquis reperiat Parochialis Sacerdos sufficienter litteratus. Statuit itaque ut abolita mala consuetudine, sufficiens ad honeste vivendum portio

affi
Ean
nefi
gna
run
lia
C
fuan
tori
in a
bit
quit
revo
ritat
corn
ff. a
C
Apo
aliqu
Et
Sed
tra
scrip
C
fide
absq
fit g
qua
qui
beat
C
ante
&
tum
affin
3. d
tis
furg
mū
C
solu

assignetur Presbyteris. Habetur in *c. extirpanda*, de *prob.* Eadem ob causam Synodus Trid. sancit *sess. 25. c. 16.* beneficia quoque abstracta olim ab animarum cura per assignationem vicariæ perpetuæ, cui cura incumbat animarum, reintegrari denuo, siquæ ex simplicibus parochialia, sicut a primordio fuerant.

Can. 36. Declarat posse iudicem saltem Ecclesiasticum suam revocare sententiam interlocutoriam, aut comminatoriam, etiam posteaquam ab ea fuit appellatum. Legitur in *c. cum cessante de appell.* Huc pertinere potest quod scribit Bernardus ad Innoc. II. Papam in epist. 180. *Hoc (inquit) solet habere præcipuum Apostolica sedes, ut non pigeat revocare, quod a se forte deprehendit fraude elicitum, non veritate promeritum.* Sæcularia vero iudicia semel facta non corriguntur, nisi a superiore tribunali, *l. iudex posteaquam ff. de re judic.*

Canon. 37. Edicit non posse quemquam per litteras Apostolicas trahi ultra duas diætas extra diæcesim ad aliquod iudicium. Continetur in *cap. nonnulli de rescript.* Et confirmatur ab Honorio III. *cap. olim de exception.* Sed posthæc Bonifacius VIII. reduxit ad unicam ultra Diæcesis fines diætam *c. statutum §. cum vero de rescript. in 6.*

Can. Later. 41. sic dicit: *Quoniam omne quod non est ex fide peccatum est, Synodali iudicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio, tam canonica quam civilis: cum sit generaliter omni constitutioni, & consuetudini derogandum, quæ absque mortali non potest servari peccato. Unde oportet ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei aliena conscientiam habeat.* Continetur in *c. fin. de præscript.*

Can. 50. Revocat prohibitiones matrimoniorum, quæ antea protendebantur usque ad septimum consanguinitatis, & affinitatis gradum, easque reducit deinceps ad quartum gradum. Habetur in *c. non debet de consanguin. & affin.* Conc. Trid. his alteram addit reductionem *sess. 24. c. 3. de refor. matrim.* scilicet impedimenti publicæ honestatis ad secundum gradum, & impedimenti affinitatis confurgentis ex fornicatione, ac omni copula illicita ne primum excedat gradum.

Can. 53. *Ut decima ante omnia tributa deducantur, & solvantur.* Habetur *c. cum non sit, de decimis.*

Can.

Can. 63. Abusum illum quantumvis longi temporis diturnitate roboratum, ut pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinationibus Clericorum, aliquid taxetur, vel exigatur, declarat simoniacum, & damnabile, atque ulterius fieri vetat. Legitur *in c. sicut pro certo, de simon.* Multa de simonia Ordinis congesta require superius ad Cabilonensis Concilii c. 16.

Canon. 64. In tantum dicit invaluisse intra Monasteria simoniacam labem, ut prætextu paupertatis vix ulla in monialem reciperetur nisi per simoniam. Id vero reprobatur, & fieri districte interdicit, atque ad strictiorem penitentiam omnibus vitæ diebus compellit Moniales, quæ sic admixtæ sunt, aut alias admiserunt. Legitur *in cap. quoniam de simon.* Cæterum consensus nunc est Theologorum, & Canonistarum communis, & usu toto Christiano orbe recepto confirmatur nullam intercedere simoniam, si quando Monasterii opes non sufficiunt ad novi Religiosi alimenta, paciscitur Monasterium de contribuenda pecunia, ut inde alatur qui ad Monasterium admitti postulat. Duo namque ab invicem plane distantia sunt, Religio ipsa, & onus suppeditandi victum, cæteraque vitæ corporalis subsidia: istud enim mere temporale est, illud spirituale. Nihil potest titulo admissionis in Religionem exigi temporale, sed potest exigi pro alimonia, quæ est alterius ordinis, atque temporalis. Qua etiam ratione quamvis matrimonium inter fideles sit Sacramentum, sunt tamen conventiones dotales in matrimonio non propter Sacramentum quod fieret simoniace, verum ad sustentanda matrimonii onera mere temporalia. Videri potest Sylvester *verb. simonia quest. 15.* ut sileam sequentium, & huic conformium scriptorum numerosissimum exercitum. Denique concluditur sac. a Synodus decreto sacræ militiæ ad Jerosolymitani Regni recuperationem.

CONCILIUM GENERALE XIII.

Lugdunense I. sub Innoc. IV.

FRiderici Enobardi nepos, & Henrici IV. Imperatoris filius Fridericus II. amplissimis ab Apostolica sede beneficiis affectus, quem a tenera ætate parentibus orbatum,

rum
suam
do el
ration
Sicili
periu
ejus
Fride
lit, t
imper
ves in
simul
profes
in Sy
a Sar
specie

Hi
clesia
vadi
Latii
quotq
gladio
iam
partib
bantur
ptivit
manit

Hi
ges,
tem t
trema
Latin
Græc
affulg
distinc
Christi

Ger
nia,
pium
norun
fam. M

Jo

rum, & civilibus bellis divexatum, tanta charitate in suam tutelam susceperat Innocentius III. ut ipsius opera modo elusi fuerint illorum conatus, qui cum occultis conspirationibus, tum aperta vi materno illorum Regno Apuliæ, Siciliæque spoliare nitebantur, sed ei aditum etiam ad Imperium munierit depulso in ejus gratiam Othone, qui IV. ejus nominis fuerat designatus Imperator. Ingratus porro Fridericus non tantum his beneficiis gratiam nullam retulit, sed arma etiam quæ ex voto ad sacra Palæstinæ loca impendere tenebatur, in Romanos Pontifices convertit. Graves in primis cum Innocentii III. similitates gessit, quas postmodum aduersus Gregorium IX. prosequutus est, donec monente isto atque urgente, copias in Syriam eduxit: ubi nullo commisso prælio Jerosolymam a Saracenorum Calipha recepit, pacis tantum causa, & specie tenus, inita cum illo turpi pactioe.

Hinc regressus in Occidentem complures Romanæ Ecclesiæ terras, qua prodicionibus, qua Marte aperto invadit, præsidiiisque munit, adeo ut magna Picæni, & Latii parte occupata Romam ipsam obsidione cinxerit, & quotquot Romanorum in ejus cecidere potestatem, vel gladio, vel laqueo interemerit. Laceravit vero universam in duas factiones Italiam Gibellinorum, quos suis partibus addixit, & Guelforum qui partes Pontificis tuebantur; unde innumeræ ubique cædes, direptiones, captivitates, incendia, omnesque hostiles, & barbaricæ inhumanitates grassabantur.

His aliæ dirissimæ in aliis Christianorum Provinciis strages, & calamitates accedebant Saracenorum armis Orientem simul, & Occidentem infestantibus. Iminebant extremæ Constantinopolitano Imperio clades, cujus tunc Latini vix reliquias tuebantur, conspirantibus in eos Græcis, finitimisque barbaris, nulla humani subsidii spe affulgente, propter bella quibus Occidentem Fridericus distinebat. Alter malorum cumulus iisdem temporibus Christianæ Reipublicæ funestus incubuit.

Gens enim Tartarorum direpta primum utraque Armenia, deinde vastatis quæ inter maria Euxinum, & Caspium interjacent Provinciis Georgianorum, & Mengrelinorum veterem Iberiam, & Cholcon incolementium, universam Moscoviam, Poloniam, Transilvaniam, Hungariam,

Bohemiâ cædibus, & incendiis populata est Battone du-
ce circa ann. 1241.

Augebat præterea optimi Pontificis animum collapsa
Ecclesiæ disciplina, morumque perveritas, in graviora
quotidie vitia dilabentium, sive Clerum, sive reliquum
populum inspicires; cui malo causam dederunt diutina
bella, factiones, & Schismata renascentia. Cura ista Pon-
tificem sollicitabat ut Ecclesia tranquillitatem, & pristi-
num qui propemodum obsoleverat dignitatis splendorem
recuperaret. His de causis Gregorius IX. Concilium gene-
rale Romæ indixerat. Eo cum plurimi ex Galliis, &
Hispaniis antistites Genuensium tremibus vecti propera-
rent, in Friderici classem inciderunt, & captivi una cum
quibusdam Cardinalibus ad Fridericum adducti, & vincu-
lis addicti sunt. Istam tot præsulum indignam cladem sic æg-
re tulit Gregorius, ut ex animi mœrore intra dies pau-
cos extictus sit.

Huic sublectus Cælestinus paucis diebus superstes fuit.
Cælestinum excepit Innoc. IV. Sinibaldus antea vocatus
patria Genuensis, ex illustri Fliscorum gente Comitum
Lavanæ. Hic statim Friderico æquissimas pacis conditio-
nes obtulit. At ille qui nec eum infidelibus bellum gere-
re, neque cum fidelibus pacem colere sciebat, omnibus des-
pectis conditionibus, precibus, & admonitionibus, majori
etiâ am furore exarsit. Tum demum Innocentius ut luctuo-
sis Ecclesiæ ruinis occurreret, cum nihil per Italiam bel-
lorum tempestatibus undique jactatam tutum esset, etiam
in Galliam ubi Sanctus regnabat Ludovicus navigio se sub-
duxit, Conciliumque Lugdunigenale indixit, quo citatus
ad causam dicendam reus Fridericus ire renuit, Legatos
tamen misit, in primis vero Thaddæum virum industriam
suo nomine sponsum.

Ejus itaque causa sedulo explorata, Innocentius de Sy-
nodi sententia Fridericum damnatum communionem fidelium
exclusit, & Imperii dignitate, regnoque Apuliæ & Sici-
liæ abdicavit. Tum Germania universa a Friderico dese-
cit. Novus exinde creatur Imperator Henricus Turingiæ,
& Hissæ Lantgravius, istoque post biennium mortuo,
Vvillielmus Hollandiæ Comes. Longobardi pariter in Fri-
dericum rebelles acie victum in fugam compulerunt: ille
profugus in Apuliam concessit, & lecto per ægritudi-

nem
cubin

Pro
næ in
Reno
cujus
Rex
corum
repet

Pos
annos
Ange
gno s
mano
patru
turus
Dand
Princ
qui n
Const
imper
xio
bem f
têm c
natus
nem c
diam

Lat
lim d
præce
cipum
centio
rima
Eubo
cio M
Godo
vero
runt
natum
fligav
mit

nem decumbens, a proprio filio Manfredo, quem ex concubina susceperat, pulvino ori admoto suffocatus est.

Provisum hac Synodo pariter fuit Ecclesiasticæ disciplinæ instaurationi valde tum labefactatæ, & collapsæ. Renovata quoque fuit sacra adversus infideles militia, cujus designatus dux fuit Sanctus Ludovicus Gallorum Rex. Actum præterea fuit de suppetiis Imperatori Græcorum ferendis: sed hujus historiæ notitia paulo altius repetenda.

Postquam Isaacius Angelus Constantinopolis Imperator annos novem, & menses octo regni explevit, ab Alexio Angelo fratre per insignem perfidiam excæcatus est, & regno spoliatus. Isaacio nata erat Irene, quam Philippus Germanorum Imperator in matrimonio habuit. Filius quoque patris cognominis Alexius. Angelus paternam injuriam ulturus ad Philippum profugit, cujus cohortatione Veneti Dandolo duce, cum Balduino Flandriæ Comite, aliisque Principibus bellum ineunt adversus Alexium Tyrannum, qui nomen sibi Comneni asciverat. Hunc itaque capta Constantinopoli in fugam cogunt, & Isaacium cæcum in imperium reducant, dato illi socio, & adjutore filio Alexio. His præclare gestis, dum Latinorum classis ad urbem staret in anchoris, parata dum ver appeteret in Orientem contra Saracenos proficisci, Alexius Ducas cognominatus Murzuphlus cives adversum Imperatores per seditio-nem concitat, qua occasione Alexium Angelum in custodiam includit, ipseque insignia sibi assumit Imperii.

Latinorum ergo classis hoc facinus ultura Constantinopolim denuo expugnat. Captus Murzuphlus ex edita turri præceps dejicitur, Balduinusque Flander Latinorum Principum suffragiis eligitur Imperator anno. 1204. sub Innocentio III. Pontifice Imperii Græcorum provinciæ in plurima dominia dissectæ sunt. Venetis quippe attributa est Eubœa, omnesque maris Ægei insulæ, & Creta. Bonifacio Montisferrati Marchioni regnum cecit Thessalonicæ, Godofrido Athenarum ducatus cum Achajæ principatu. At vero Græci principes Asiæ provincias certatim occupaverunt. Theodorus enim Lascaris Nicææ in Bithynia dominatum cœpit, & armis strenuos Turcas ingenti strage profligavit, eorumque Sultanum in acie sua manu peremit. Andronici quondam invasoris Imperii ex filio Ma-

avele nepotes David, & Alexius Comneni suas quæque partes nati sunt. David Oeneum, & Synopen civitates Ponti, & Trapezuntem novo Imperii titulo, Alexius autem Heracleam Ponti, & Paphlagoniam sibi ascivit.

Constantinopolim annos octo, & quinquaginta Latini tenuerunt ab ipso Balduino I. ad Balduinum II. cui præfens in isto Lugdunensi Concilio interfuit, seditque ad dexteram Innocentii Papæ: ad cujus sinistram alii confederunt principes anno 1245.

Verumtamen post annos sexdecim Constantinopolis a Græcis intercipitur Michaelis Palæologi dolo, qui sibi suisque posteris hoc Imperium asseruit anno supra 1261. Itaque inchoatum a Balduino Latinorum in Oriente Imperium desit in altero Balduino; quemadmodum auspicatum a Magno Constantino Constantinopolis Imperium desit in Constantino Palæologo a quo ad Turcas devolutum est. Similiter Romanum Imperium quod primum exortum est ab Augusto terminatum est in altero Augusto, ab Odacro Erulorum Rege expugnata Roma, constitutoque novo Italiæ Regno.

Hæc eadem Synodus pacis fœdera inter Christianos Principes conciliavit saltem in quadrennium: publicas privatæque supplicationes apud omnes qui Christianorum nomine censentur indixit, pecuniarum contributiones ad sacri belli expensas procuravit, præsertim ex proventibus Ecclesiarum. Providit etiam cruce signatorum militum securitati, quorum personas, & facultates intactas esse iussit, & sub S. Petri tutela suscepit. In hac Synodo concessum fuisse Cardinalibus pileum rubrum produnt. Quamplurimæ hujus constitutiones in 6. decretalium passim referuntur.

Harum una Ecclesiæ regimini valde conducens statuit *personas exemptas si extra exemptum locum deliquerint* (exempli gratia, si religiosus extra propriam Ecclesiam, & septa deliquerit monasterii) *posse citari, & conveniri coram Ordinario, & ab eo puniri, cap. volentes, de privileg in 6. Concilium deinde Tridentinum sess. 7. de reform. cap. 14. in exemptorum* (inquit) *causis constitutio Innocentii IV qua incipit* (Volentes, in Generali Concilio Lugdunensi edita servetur, quam eadem sacrosancta Synodus innovandam censuit, & innovat. Nostra quoque Francica jura hoc idem confirmant, & faciunt

ciunt in Aurelianensibus comitiis sub Rege Carolo IX.
art. 11.

CONCILIIUM GENERALE XIV.
& Lugdunense II. sub Gregorio X.

AB obitu Clementis IV. vacua fuit Petri sedes tri-
bus & triginta mensibus, dum inter sese Cardinales
dissent qui tandem in S. Bonaventuram Ordinis Mino-
rum Generalem, etiamsi nondum Cardinalis esset, com-
promiserunt. Hic vero nullum proposuit Cardinalem, sed
Tibaldum Leodii Archidiaconum virum vitæ sanctimonia
insignem, qui tum in Syria belli sacri occasione versaba-
tur. Huic nominationi cœtus Cardinalium acquievit, qui
& transmissis in Orientem litteris factam de ipso electio-
ne eidem significaverunt. Hic asserto sibi Gregorii no-
mine omnem adhibuit sollicitudinem, in primis ut subsi-
dia nova Christianis in Syria militantibus præstarentur.
Præterea ut Greci quibus Michael Palæologus excluso
Balduino imperabat, ad fidei, & communionis Apostolicæ
sedis unitatem revocarentur. Ad hæc ne Apostolica sedes
diutius post hac vacua esset; denique ut depravati Chri-
stianorum mores emendarentur. His de causis misit qua-
quaversum epistolas, ac nuncios ad Episcopos & Principes
ad sacrum indicendum Concilium Lugduni post biennium
celebrandum. Legatos etiam misit ad Palæologum, qui
ipsum cæterosque Græcos ad concordiam cum Romana
Ecclesia reducerent, eundemque cum Græcorum Episco-
pis ad Oecumenicam Synodum invitarent.

Anno igitur Christi supra 1274. Lugdunum convenere
Patriarchæ Constantinopolitanus, & Antiochenus, aliique
ex diversis oris Episcopi quingenti. In his S. Bonaventura
Episcopus Albanensis eruditione, morumque sanctitate con-
spicuis, qui necdum soluto Concilio migravit in Cœ-
lum. Sanctus vero Thomas dum vocatus eo proficiscitur
exiit ex mortali ad immortalem vitam. Adfuit in Conci-
lio Jacobus Aragoniæ Rex & cæterorum Regum, &
Principum oratores.

Peracta sessione tertia intromissi sunt Michaelis Palæo-
logi legati, quos honorifice Gregorius, & universa Synodus
exceperunt. Lectæ sunt hujus Imperatoris, & Episcoporum

Orientis litteræ, quibus Catholicæ, & Romanæ Ecclesiæ fidem, simulque Spiritus Sancti a Patre, Filioque processionem, primatumque Romanæ sedis agnoscunt. Legati vero Græci nomine Michaelis Pontifici observantiam, ac subjectionem exhibuerunt. Accessere præterea Tartarorum oratores ad ineundas pacis cum Christianis conventiones, quorum unus fidem Christi suscepit, & a Petro Cardinali Ostiensi baptizatus est. Denique præcinent Summo Pontifice decantatum est a Cardinalibus reliquisque Latinis patribus Symbolum Constantinopolitanum cum solita additione Spiritus Sancti a Patre Filioque processionis. Deinde a Constantinopolitano Patriarcha idem Symbolum Græcis Patribus succinentibus græce, cum eadem bis repetita additione decantatum fuit.

Pro sacræ militiæ impensis sicut in præcedentibus Conciliis præstitum fuerat, Papa toto suffragante Concilio decimas omnium Ecclesiæ proventuum constituit & destinavit.

Inter alias sacræ Synodi sanctiones insignis utique illa fuit de ritu in electione Papæ servando: de clausura conclavis eligentium Cardinalium: de interdicta quacumque privata per litteras, sive per internuncios communicatione: de omnimoda pactio, conventionum, pollicitationum, juramentorum quæcumque circa futuram electionem intervenerint diremptione: & refertur in *cap. ubi periculum, de elect. in 6.*

Quod attinet ad electiones, antiquissima sane atque ab initio receptissima eligendorum Episcoporum forma hæc fuit, ut omnes Episcopi Provinciæ in unum convenientes novum crearent Ecclesiæ viduatæ antistitem, accedente plebis testimonio, & universi Cleri, aut majoris ejus partis consensu, ut his testatur verbis Cyprianus Epist. 68. *Apud nos, & fere per omnes Provincias tenetur, ut ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem cui præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem Provincia proximi quique conveniant, & Episcopus delegatur plebe præsentem, qua singulorum vitam plenissime novit, & uniuscujusque actum de ejus conversatione perspexit.* Ibidemque divinis id astruit testimoniis, scilicet n. 10. ubi Moyse Deus jubet, ut coram universo populi cœtu consecret Eleazarum Pontificem, Et act. 1. ubi coram omnibus disci-

scipulis Matthias in Judæ traditoris vicem eligitur . Et
 act. 6. ubi Apostoli convocasse perhibentur discipulorum
 multitudinem pro diaconorum electione . Idem Cyprianus
 Cornelium Papam affirmat Episcoporum judicio , & ple-
 bis testimonio fuisse legitime ordinatum *epist. 41.* Idem-
 que *epist. 52.* de Cornelio , sic ait : *Non ut quidam vim*
fecit ut Episcopus foret , sed ipse vim passus est ut Episco-
patum coactus acciperet , & factus est Episcopus a pluri-
bus Collegis nostris , qui tunc in urbe Roma aderant . Et
subinde : Factus est Cornelius Episcopus de Dei , & Chri-
sti ejus judicio , de Clericorum pene totum testimonio , de
plebis , qua tunc adsuit suffragio , & de Sacerdotum anti-
quorum , & bonorum virorum Collegio . Concilium Nicæ-
num canon. 4. & 6 Episcopum decernit constituendum esse ab
omnibus Provincia Episcopis , aut saltem assentiente majori eorum
parte .

Quod idem sancitur in Concilio Antiocheno can. 19.
 aliisque innumeris Romanorum Episcoporum decretis .
 Leo quidem magnus *epist. 29.* ad Rusticum : *Nulla (ait)*
ratio sinit , ut inter Episcopos habeantur qui nec a Clericis sunt
electi nec a plebibus expetiti , nec ab Episcopis Provincialibus
cum Metropolitanis judicio consecrati . Atque habetur in cap.
nulla ratio dist. 62.

Illo itaque ritu Romani Episcopi creabantur , ut con-
 fiat ex Cypriano præcitato . In electione vero Damasi in-
 terponi primum cæpit Cæsaris autoritas occasione schis-
 matis ab Ursicino sulcitati . Idem iteratum deinceps in
 aliis quibusdam ortis ex schismate dissidiis . Res quippe com-
 positæ sunt a Valentiniano inter Damasum , & Ursicu-
 num . Et ab Honorio inter Bonifacium , & Eulalium .
 Et a Theodorico Rege inter Symmachum , & Laurentium .
 Deinde Justinianus Imperator recepta de Gotthis
 Italia noluit quemquam pro Romano Pontifice admitti ,
 nisi post suam approbationem . Idque ita sub eo , & qui
 ei successerunt Imperatoribus usu servatum est usque ad
 Constantinum IV. Augustum , qui Benedicti III. Pontificis
 hortatu omnem permisit creandi Papæ potestatem Ro-
 mano Clero , & populo .

Sigebertus Historicus schismaticus , atque Henrici Im-
 peratoris partes adversus Romæ Pontifices propugnans , fa-
 bulam commentus est Synodi Romanæ centum quinqua-

ginta trium Episcoporum, in qua Hadrianus Papa Carolum Magnum summo decoravit privilegio non modo confirmandi novi Papæ electionem, quod jus a Justiniano usurpatum in successores Imperatores dimanarat; sed quod hætenus fuerat inauditum, sola & propria auctoritate eligendi Pontificis pro libito: & præterea Episcopos per singulas Provincias pariter eligendi, & per investituram præficiendi vacantibus Ecclesiis. Post Sigbertum Gratianus nimia credendi facilitate adductus commentitium illius Concilii decretum suæ canonum collectioni inseruit. Quæ res multos incautos ipsumque Onuphrium decepit. Sed hanc fabulam validissimis argumentis Baronius refellit, quibus alias superaddit Parisiæ convictiones Joann. Morinus in suis lucubrationibus de origine, & progressu temporalis Romanorum Pontificum potestatis. Canon itaque incipiens *Hadrianus Papa*, & c. in Synodo, dist. 83. dignus est qui expungatur, & obliteretur cum eo qui præcedit Canone historico. Itaque ex quo tempore Carolus Magnus Longobardorum Rege desiderio suis armis profligato Romanam Ecclesiam in libertatem vindicavit, Romanis deinceps liberæ fuerunt Summorum Pontificum electiones ad Leonem usque VIII.

Igitur deinceps liberæ fuerunt Romano Clero populoque istiusmodi electiones ad Leonem usque VIII. qui, quum depulso Joanne XII. per vim sacrilegam, fuisset ab Othone Imperatore nominis hujus I., in dejecti locum ac sedem promotus, derivatum tandem in Imperatores Occidentis jus istud electionis Papæ fuit, quo deinceps usi, quin potius abusi sunt Imperatores Germani ad Henricum usque III. ex Franconia duce Imperatorem, quando Gregorius Papa VII. integrum istud jus ab Imperatoribus Germaniæ ad Romanum Clerum revocavit: quam latius historiam prosequuti sumus ad Concilium Oecumenicum IX., seu Lateranum sub Callisto II.

Quum vero eandem eligendi Papæ potestatem adhibita vi sacrilega Henricus IV. tertii filius a Paschale II. extorsisset, idem Paschalis coacta Synodo concessionem injustam revocavit. Sanctissimus quidem Papa Gregorius Magnus in com. ad Ps. 4. *Pœnit.* tyrannicam dicit sæculi sui consuetudinem, qua vetabant Imperatores Græci injussu suo, imo

nonnisi accepta pecuniæ summa Romanum Episcopum ordinari.

Haud plane compertum est, quandonam solis fuerit Cardinalibus attributa summi Pontificis electio. Constitutio quidem de Cardinalium conclavi procusa est in hoc secundo Lugdunensi Concilio. Perspicuum autem est ex Petri Damiani testimonio, jus eligendi Papæ pertinuisse ipsius tempore ad solos Ecclesiæ Romanæ Cardinales. Verisimile est sumptum fuisse hujus exordium a Leonis IX. inauguratione, quando Idelbrandi studio, ac opera electus Romæ Pontifex fuit, postquam eundem Imperator ipse creaverat. An vero ante Othonem I. fuerit penes solos Ecclesiæ Romanæ Cardinales potestas eligendi Papam, incompertum est.

De Cardinalium porro eminentia sic refert Petrus Damiani & ipse Cardinalis, qui sub Leone IX. ejusque successoribus omni virtutum laude florebat lib. 1. epist. 20. *Romana Ecclesia Cardinales Romanum Pontificem principaliter eligunt, & quibusdam aliis prerogativis non modo quorumlibet Episcoporum, sed etiam Patriarcharum atque Primatum jura transcendunt: salvo quippe universalis Ecclesiæ Sacramento isti sunt oculi unius lapidis, ipsi lucerna unius candelabri.* Sanctus Bernardus lib. 4. *de consider.* Cardinales vocat orbis judices. Extat rescriptum Pontificis Eugenii IV. ad Henricum Cantuarie Archiepiscopum, & Angliæ Primatem, & refertur apud Jacobatium Cardinalem libro 1. *de Concilio*, ubi hæc referuntur Eugenii verba: *Ipsos præterea Cardinales pro honoris, & dignitatis eminentia partem sui corporis Summi Pontifices appellant, ex quo sine ulla dubitatione ostenditur, post caput Ecclesia, quod est Papa, contigua sui corporis membra, qui sunt fratres ejus Cardinales pro cæteris Ecclesiæ membris, ac partibus honorari debere.* His etiam ista Eugenius adjungit, *quoscumque Primates, & Episcopos a Cardinalibus Summo Pontifici assidentibus judicari, & singulos Episcopos singulis, ac particularibus Ecclesiis præesse, & providere, Cardinales autem universa sub Papa Ecclesia.* Profert demum Eugenius Superiorum Generalium Conciliorum exempla, præsertim duorum Lugdunensium, in quibus Cardinales citra omnem ambiguitatem, honoratiorem præ cunctis Episcopis locum tenuerint, teneantque etiam nunc, in Concilio nimirum Florentino, quod

quod tunc temporis agebatur. Insuper Leo Papa X. in Concilio Lateranensi *sessio. 9.* asserit S. R. E. Cardinales reliquos omnes dignitate, ac honore post Summum Pontificem antecellere. Novissime Conc. Trid. *sess. 15. de reform. can. 1.* ait Cardinalium consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem universalis Ecclesiæ administrationem niti.

Quinimo his longe antiquior Joannis Papæ VIII. qui sæculo nono vixit, constitutio declarat, *Romana Ecclesia Cardinales eodem fungi apud Romanum Pontificem officio in sancta Dei Ecclesia, quo seniores septuaginta apud Moysen in Synagoga.* Ideoque decretum confirmat Leonis IV. prædecessoris sui, ut scilicet bis in hebdomada Cardinales ad sacrum Apostolicum palatium conveniant, ad providendum, & decernendum pro universarum Ecclesiarum sollicitudine, pro Clericorum disciplina, & pro laicorum querimoniis auscultandis & definiendis. Ex quibus liquet in Cardinalibus constitui universalis Ecclesiæ senatum, atque ordinarium Summi Pontificis consilium. Nulla quippe tam præcellens sapientia est, quæ consiliorum adminiculis non egeat: adeo ut præclare observet S. Chrysost. *Hom. ad cap. 1. ad Apostol. Petrum* Apostolorum Principem Sancti Spiritus donis cumulatissime ornatum, & munitum, nihil per propriam autoritatem, aut imperium constituisse, sed in rebus gravis momenti agere solitum ex fratrum consilio: ut liquet in electione successoris Judæ Iscariotis ad Apostolicum munus, & in disceptatione orta circa legalium observationem. Ex his perspicuum est S. R. E. Cardinalibus respective attribuendum esse, quod ipsi decernunt Imperatores *l. unica c. de prepos. Labar. l. 12. Immunitate digni sunt quos lateris nostri comitatus illustrat.* Idem enim a Papa de his proferri potest.

Cardinalium prima, quæ legitur, mentio fit in Romano Concilio sub Sylvestro I. cujus Can. 6. refertur fuisse tunc in Romana Ecclesia septem Diaconos Cardinales. Post annos vero circiter trecentos S. Gregorius Papa, sæpe numero meminit Cardinalium Sacerdotum, & Diaconorum, nec tantum Romanæ Ecclesiæ, sed etiam remotiorum Ecclesiarum. Siquidem *lib. 2. ep. 13. indict. 11.* constituit in Ecclesia Terracinæ Sacerdotem Cardinalem, & *eod. lib. epist. 6. indict. 10.* Joannem constituit Episcopum pariter Cardinalem in Scyllatina Ecclesia, Et *lib. 3. ep. 14.* providet, ut in

Syca-

Syca-
nali
Nea
clesi
di a
gori
dem
his
civ
Tan
ab l
pisc
cili
urbi
teri
Ro
the
deli
C
nat
set
re
bi
Ecc
fiis
dot
ter
stol
gor
bar
C
atio
in p
tis
c. c
4.
cles
tus
fi C
qua
ter

Syracusanam Ecclesiam quidam cooptetur Diaconus Cardinalis. Similiter *l. 5. epist. 11.* concedit Fortunato Episcopo Neapolitano, ut Gratianum constituat in Neapolitana Ecclesia Diaconum Cardinalem. Porro additionem hujusmodi ad aliquam Episcopalem Ecclesiam vocat passim S. Gregorius nunc cardinalionem, nunc incardinationem. In ejusdem etiam vitæ *lib. 3. cap. 15.* testatur Joannes Diaconus his verbis: *Civitatum desolataram Pontifex Gregorius vacantibus civitatibus incardinare curabat.* Et exemplum subiicit Martini Tamitanæ Ecclesiæ Episcopi, quem quia fuerat illa Ecclesia ab hostibus devastata, vacantis jam Aleriensis Ecclesiæ Episcopum, Cardinalem constituit. Præterea Meldensis Concilii *can. 54.* constituitur: *Ut Episcopus titulos Cardinales in urbibus, vel suburbis constitutos ordinet atque disponat.* Ut fieri necesse sit titulos Cardinales fuisse quoque aliarum a Romana Ecclesiarum, nec tantum Episcopaliū, seu Cathedralium, sed etiam inferiorum in quibus Sacramenta fidelibus conferenda ex officio erant.

Cæterum ex Gregorii Magni præfatis litteris, & ordinationibus id ego colligo, quod cum liberum Episcopis esset Sacerdotes, & Diaconos subjectis sibi Ecclesiis præficere, & populus insuper Episcopali vacante sede novos sibi Episcopos eligere, nihilominus haud lieuisse ex alienis Ecclesiis Clericos, iisdem addictos præficere aliis Ecclesiis, quatenus ejusmodi translationes Episcoporum, Sacerdotum, & Diaconorum fieri Nicæna Synodus prorsus interdicit *can. 15.* Ideoque ut hoc fieret opus fuisse Apostolica dispensatione: quam præfatis locis indulget S. Gregorius ex justa causa, quia nimirum pristinæ Ecclesiæ a barbaris excisæ erant.

Can. Lugdun. 24. in usum revocat cum pœnarum adjunctione Innocentii IV. constitutionem de non recipiendis in pecunia procurationibus, & muneribus etiam sponte oblatiis, tempore visitationis Episcopalis. Illa porro habetur *in c. cum Apostolus, de censibus.* Conc. Toletani VII. *canon. 4.* statuit, ne Episcopus Diœcesim visitans se onerosum Ecclesiis exhibeat, neve quinarium evectionis (id est) equitatus numerum excedat. Fidem certe omnem excederet, nisi Canonibus hoc testatum esset, tam insanam Episcopis aliquando infessisse ambitionem, & fastum, ut generali Lateranensi sub Alexandro III. Concilio visum fuerit præ illa

essu.

effusa licentia rationabile moderamen, dum vetuit Archiepiscopis quinquaginta vecturas excedere, Episcopis vero transilire triginta vecturas tempore visitationis. Ad postremum Trident. Synodus sess. 24. de reform. cap. 3. ita in his providit: *Modesto contenti comitatu famulatuque studeant Episcopi, quam celerrime, debita tamen diligentia, visitationem absolvere. Nec quidquam procurationis causa pro visitatione exceptis victualibus suis, & Suorum moderatis, & frugalibus accipiant.*

Can. Lugdunens. 25. providet Ecclesiarum venerationi, & prohibet intra eas universitatum, & societatum quarumlibet Concilia, conciones, & publica parlamenta: vetat insuper confabulationes quascumque, atque in eis necnon in cœmeteriis negotiationes, nundinas, & cujuscumque fori tumultus, omnesque judiciorum sæcularium strepitus. Statuit demum, ut processus sæcularium iudicium, & sententiæ iisdem in locis prolatae careant omni robore. Legitur vero in *cap. dedecet, de immunit. Eccles. in 6. Domum quippe Domini docet sanctitudo Psalm. 93. Est namque domus orationis Deuteron. 14. Isaia 56. Jerem. 7. Ideoque etiam verberibus de templi porticu negotiatores Christus exegit. Matt. 21.*

CONCILIIUM VIENNENSE Generale XV.

Jerosolymis versabantur milites Religiosis votis astricti, qui cum prope Templum habitarent, Templarii dicti sunt. Horum officium erat Christianæ ditionis fines armis tueri, latrocinia, & incursiones infidelium Christianos peregrinantes infestantium inhibere. Verum immensis opibus aucti, moribusque in deteriora mutatis, eo nequitiae tandem prolapsi sunt, ut occulta cum Saracenis, & Turcis fœdera, & conspirationes inirent, seque omni genere impietatis, & nefandæ libidinis flagitiis contaminarent nocturnis in conventibus: in quibus cæcorum infantium nefarias victimas idolo litabant, & sacrilegos concubitus exercebant.

Ista comprobata sunt scœlera innumeris per diversas Provincias editis processibus ex mandato, partim Summi Pontificis, partim plerumque sæcularium Principum, partim ex officio Prælatorum, & Magistratum, quibus etiam accessit

fit p
postq
ex or
& ita
omne
& ex
lipere
tum
ciliu
vel h
perit
ti co
posse
Veru
excut
quæ
Syno
Provi
que l
sangu
conju
su co
qua
Ordin
etiam
Ideo
gient
Tem
sunt
Cu
gui
tissim
cavit
trest
candu
Pra
rum,
in ha
sequi
progr
corpe

fit plurimorum reorum confessio. Istiusmodi convictiones postquam sedulo examinavit Oecumenica sacra Synodus toto ex orbe Christiano collecta, iudicavit eas exploratas veras, & ita certas, ut cumulate suffecerint ad tanti perque omnes Christianas plagas propagati ordinis damnationem, & extinctionem; ut mihi delirare videantur, & plene delipere, qui post Concilii generalis iudicium, illorum militum patrocinium haud verentur fuscipere, ipsumque Concilium condemnare, & vel omnium profligatissimi sceleris, vel belluinæ stoliditatis inculcare. Non sum usque adeo imperitus, ut in rebus facti a divina scriptura minime asserti contendere ausim Ecclesiam ipsam errare, aut falli non posse, aut istiusmodi decreta ad fidem divinam pertinere. Verumtamen rem istam humanis, & moralibus rationibus excutiendo (ut venerationem, & observantiam seponam, quæ sacris Oecumenicis, & a summo Pontifice probatis Synodis debetur) quis credat contigisse, ut tanta ex tot Provinciis convocata Præsulum, Principum, Legatorum atque Doctorum multitudo, quorum haud exigua pars etiam sanguine, vel affinitate plerisque illius ordinis militibus conjuncta erat, in tam immane flagitium unanimi assensu conspiraverit, atque adeo in tanti momenti causa in qua de potentissimi, & sæculari nobilitate illustrissimi Ordinis toto orbe propagati non modo abolitione, sed etiam atrocissima damnatione supplicioque agebatur? Ideoque gravi censura digna est Tritemii in suo Hirsaugiensi Chronico aliorumque quorundam temeritas, qui Templarios falsis criminibus oppressos fuisse asserere ausi sunt.

Cum vero necesse esset tam exitialem pestem extinguere, summi que momenti, & discriminis esset præpotentissimum Ordinem funditus exterminare, sapienter iudicavit Clemens V. esse id negotium innumeris alioqui obtreffationibus obnoxium per Concilium generale dijudicandum.

Præterea pullulabant eo tempore in Germania Begardorum, & Beguinarum sectæ dogmatizantes, 1. posse homines in hac vita mortali, tam sublimem perfectionis gradum assequi, ut neque peccare ullatenus, neque ulterius in gratia progredi possint. 2. neque jejunare neque aliam exercere corporis, aut animi macerationem, ac asperitatem debere, qui

qui versetur in illo sanctitatis gradu. 3. nec eundem astringi humanorum mandatorum, aut Ecclesiasticarum legum seculariumque observatione, utpote in summo libertatis filiorum Dei apice constitutum. 4. Ex hac ipsa vita posse eundem ea potiri felicitate, qua major in Cœlo futura nulla sit. 5. perfectam consummatamque felicitatem ex natura, & hominis arbitrio ita pendere, ut nullo sit opus gloriæ lumine infuso. 6. Esse hominis adhuc imperfecti virtutum exercitationem, quam longe a se abdicat quisquis perfectus est. 7. Libidinum aclus ad quos natura ipsa inclinat nullatenus culpam involvere. 8. Dum elevatur, aut exponitur Christi Corpus minime debere perfectum hominem genua flectere, aliamve exhibere venerationem: quia sic agens de illo sublimi contemplationis suæ fastigio se demitteret, si vel de Christi Sacramento, vel de vita ejusdem, aut passione dignaretur cogitare. Id vero folemente illis, & consuetum erat, ut omni se libidinum genere contaminarent. Conformes erant isti sectarii Massalianis, qui etiam Euchitæ, & Euthusiastæ dicebantur, quorum Epiphanius, & Theodoritus meminerunt. Hi enim Theodorito attestante exiguam vim Sacramentis Ecclesiæ, virtutumque exercitationibus attribuebant, maximam vero suis illis fanaticis orationibus. Idemque Epiphanio referente fœditati promiscuorum concubituum indulgebant.

Has ut evelleret criminum propagines Clemens, Synodum Ocumenicam Viennæ in Gallia collegit anno supra 1311. quo regnabat in Gallia Philippus cognomine Pulcher. Hic damnatæ sunt impuræ Begardorum, & Beguinarum sectæ, simulque Fraticellorum seu Dulcinistarum secta, cujus author Dulcinus concubinam Margaritama se imprægnatam de Spiritu sancto concepisse asseverabat. Isti quoque promiscuos concubitus in locis abditis exercebant: visionem beatificam post ultimum judicium differri prædicabant. Damnati pariter hic fuere Petri Joannis errores negantis animam rationalem, qua rationalis est, formam esse corporis: & gratiam ullam, aut virtutes in Baptismo infundi: asserentis autem Christi viventis latus fuisse lancea percussum: nec habendam fidem contrariæ, quam Evangelista prodidit assertioni. Horum dogmatum damnatio refertur ex hac Synodo in Clementina 1. de sum. Trinit. & in Clem. ad

nostr
eoru
tur
C
affir
sead
vita
qui
rint
publ
Clem
H
ratio
hjed
rario
dæis
rum
nicio
Id v
tion
fia d
repr
stino
ac in
etian
popu
Q
exer
li P
Juda
ter
exeg
perlo
ment
causa
modi
re.
filien
Pr
lariu
9. ce

nostrum debet. Templariorum quoque ordo isthic aboletur, eorumque opes hospitalariis S. Joannis militibus addicuntur.

Circa usuras hic etiam statuitur, illum, qui pertinaciter affirmavit usuram non esse peccatum, esse hæreticis accensendum, & producendum contra eum esse ab hæreticæ pravitatis inquisitoribus. Communitates autem, & officiales, qui statuere in favorem usurarum, aut judicare præsumpserint, aut qui talia jam edita statuta de libris, vel tabulis publice non obliteraverint, excommunicatione astringi. *Clem. ex gravi de usurp.*

Hic advertant Principes, & Magistratus Christiani, quare ratione poterunt Dei judicium evadere, qui Judæis sibi subiectis indulgent, Christianas familias per contractus usurarios aperte spoliare, quo pinguiores sibi lucentur a Judæis contributiones, seu potius a miseris Christianis, quorum ideo Judæis permittitur devoratio, ut ex horum pernicie ipsi Judæi possint exolvere impositas sibi præstationes. Id vero eo magis attendendum, quod usurarum prohibitionem constat esse divini juris, cui nec ipsa possit Ecclesia derogare. Nec ambigendum post Judæismi factam a Deo reprobationem, non modo non licere Judæis spoliare Christianos, qui soli populus Dei sunt, sed nec ullos paganos, ac infideles: ex quo enim Judæos reprobavit Deus, simul etiam omnia privilegia voluit abolita, quæ iisdem tanquam populo sibi speciatim accepto, & dilecto contulerat.

Quia vero de Judæis incidit occasio ex usuris, quas exercent, hoc sciendum prodiisse anno 1542. Martii 21. Pauli Papæ III. constit. quæ incipit: *Cupientes*, qua statutum Judæos ad fidem conversos remanere quidem indispensabiliter obligatos ad usuras, quas ex cognitis certisque personis exegerunt, restituendas: sed quoad usuras, quæ vel ob personarum incertitudinem, vel ob justum aliud impedimentum persolvendæ essent pauperibus, aut ad alias pias causas destinandæ, declarat Summus Pontifex se ab hujusmodi dispensare, ut possint Judæi conversi sibi ipsis retinere. Hoc idem iisdem fere verbis sanciverat Concilium Basiliense sess. 19.

Providit præterea Viennense Concilium circa Regularium privilegia, Concilium quidem Chalcedonense Canon. 9. constituit debere Monachos Episcopis locorum subjacere,

sic-

eisque obedire: sed temporum processu, maxime vero post Mendicantium Ordinum exortum multa eis concessa fuerunt, & subinde partim recisa, partim attemperata privilegia. Constituerat Bonifacius Papa VII. *c. super Cathedralium de sepult. in extravag. commun.* non posse exemptos atque Mendicantes Regulares prædicare, aut externorum confessiones ullatenus audire citra Ordinariorum licentiam in quorum diocæsisibus versantur. Nonnulla etiam circa externorum sepulturas, quæ sunt in Ecclesiis Regularium ordinaverat in gratiam Parochialium Ecclesiarum. Sed Bonifacii successor Benedictus XI. ex Ordine Sancti Dominici assumptus, pietate, doctrinaque commendatissimus, præcessoris decretum abrogavit, *c. inter cunctas, in extrav. communibus, de privileg.* Postmodum hoc ipsum Viennense Concilium Constitutionem Benedicti antiquavit, sanctionem vero Bonifacii in pristinam restituit auctoritatem, ut legimus *Clement. dudum de sepult. & Clement. 1. de privileg. & excess. privileg.* Viennensi huic sanctioni conformatur plene Concil. Trid. *sessio. 23. cap. 15. de reformat. & sess. 25. cap. 4.* & his posteriora decreta Gregorii XIII. anno 1567. Gregorii XV. in Bulla *Romanus Pontifex in specula*, anno 1622. ejusdem Bulla *inscrutabili*: his similes edidit sanctiones Urbanus VIII. Innocentius X. in Bullis annorum 1648. & 1653. quarum utraque est Mensis Maii in causa Episcopi Angelopolitani, & Regularium Societatis Jesu. Et novissime Alexander VII. in simili causa Episcopi Andegavensis, & Societatis præfatae, aliorumque Regularium die 26. Februarii 1659. Huc etiam spectat concordatum mediatore Cardinali Armando Richelæo transactum inter Episcopos Regni Franciæ, & quorumvis Ordinum Regulares Parisiis die Februarii 19. anno 1633. quod exacte conformatur præfatis Conciliorum, & Pontificum sanctionibus, & insertum legitur in Tabulis Actuum Cleri Gallicani.

Hac eadem Synodo Viennensi exposita explicataque fuit S. Francisci regula, multæque circa illam elucidatæ quæstiones, quæ leguntur in Clementinis de verborum significatione.

Decretum insuper hic fuit, ut in scholis, & universitatibus Romæ, Parisiorum, Ozonii, Salamanticæ, & Bononiæ constituantur Catholici magistri, qui publice doceant

lingu
delic

E

septu
eo l
septu
cum
Rom
Gall
inter
tium
vero
præ
aron
libus
conu
Prig
fenti
stati
form
circa
cum
spec
Funct
thol
Pon
tam
bert
pisc
VII
Nea
hæsi
diris
Car
a qu
com

linguas, Hebraicam, Chaldaicam, & Arabicam, duo videlicet pro qualibet lingua. *Clement. i. de Magistris.*

CONCILIUM PISANUM XVI.
Et Concilium Constantiense XVII. Generale.

EX quo Clemens V. Pontificiam Sedem Avenione collocavit, hæserunt ibi Summi Pontifices annis plusquam septuaginta, donec Gregorius XI. Romam remeavit. Sed eo Romæ defuncto Christi anno millesimo trecentesimo septuagesimo octavo, Cardinales majori ex parte Gallicani cum omnes una convenissent ut conclave ingrederentur, Romanus populus veritus, ne iterum Pontificis sedes in Galliam traduceretur, concitato tumultu petit ab ipsis, interminatus etiam illis extremum, si secus facerent, exitium, ut non alium quam Italum Papam eligerent. Postquam vero se conciavi Cardinales incluserunt, populus in urbe præeunte urbis magistratu effractis conclavis repagulis se introromisit, incensurum se minitans cum Cardinalibus: tum perterriti electores nulla habita, ut ait Diaconus, discussione personæ festinanter Bartholomæum Prignanum Bari in Apulia Episcopum eligunt, neque præsentem, neque Cardinalem. Hic autem Romam accitus, statim se Cardinalium severum animadversorem, ac reformatorem, verbis, & rebus ipsis profiteri cœpit: quo circa omnes sibi reddidit inensos, adeo ut præter unicum Cardinalem reliqui omnes diversarum nationum per speciem vitandi æstivi caloris Anagniam primum, deinde Fundos secesserint: ubi conventu facto electionem Bartholomæi Prignani Archiepiscopi Bariensis in Summum Pontificem, qui nomen sibi sumperat Urbani VI. irritam, utpote gravissimo extortam metu declarantes, Robertum de profapia Comitum Genevæ Cameracensem Episc. & Cardinalem renunciant Pontificem, qui Clemens VII. dici voluit, promovente negotium Joanna Regina Neapolitana cum suo conjugè Othone Romæ Urbanus hæsit, Clemens Avenione sedem fixit, Urbanus Joanna diris devota, & abdicata, Neapolitanum Regnum in Carolum Dyrrachinum Joannæ consanguineum transtulit, a quo illa arctissime tandem obsessa, & ad sui deditionem compulsæ strangulata fuit.

Jo: Cabassutio.

A 2

Ne-

Neque vero amborum Pontif. morte schisma desit. Urbano extincto Bonifacius IX. successit, Bonifacium Innocentius VII. excepit, & hunc Gregorius XII. Clemens vero successorem habuit Petrum de Luna Hispanum, qui Benedictus XIII. dici voluit, quippe Pontificis apud suos nomine ultra 30. annos retinuit vivens.

Cum igitur tam pernicioso dissidio Ecclesia in duas scinderetur partes, & periculum urgeret, ne partium studiis, & novorum subrogatione Pontificum schisma æternum propagaretur, tandem convenere Pisis utriusque partis Cardinales, & Principes, postquam inaniter, & sine successu Gregorium, & Benedictum sæpius hortati sunt, ut ambo convenirent pro Ecclesiæ unitate, & pace, & si aliud remedium non occurreret, salutem ac dignitatem Ecclesiæ propriæ temporali gloriæ, ut par erat anteferentes, se ambo Pontificatu abdicarent, & sacro Cardinalium Collegio, aut etiam generali Concilio totum conciliandæ pacis negotium dimitterent. Cum igitur Pisis convenissent diversis ex Provinciis una cum Cardinalibus Episcopi, & Principum legati, ambos de Papatu contententes, & potius inter se mutuo colludentes ter citatos, nec prorsus comparentes declarant Pontificio culmine indignos, & utrique Pontificatum abrogant. Cardinalibus permittunt ut conclave ingressi, folique novum inter se Papam cooptent. Id ita factum, quatuor, & viginti Cardinales seorsim secedentes Pontificem renunciant virum mericissimum Petrum Cretensem Cardinalem tituli Sanctorum Apostolorum, ex ordine Minorum S. Francisci, Archiepiscopum Mediolanensem, eximia morum probitate, & sublimi peritia Theologiæ conspicuum, qui Alexander V. dici voluit.

Isti Pisano Concilio tres interfuere Patriarchæ, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus, cum Episcopis trecentis, & innumeris Abbatibus, & consummatissimis Doctoribus. Sanctus quidem Antoninus in istud concilium insignior fuit, hac unica ratione adductus, quod non fuerit a Papa indictum, quin potius a Gregorio XII. cuius ipse causam ardentius tuetur, reprobatum. At fuerant enixe rogati, & interpellati ambo Pontifices, qui ambitione damnabili propriam magis quam Dei gloriam diligentes, recusarunt Ecclesiæ cui se præfectos gloriabantur necessitati extremæ cum proprie demissionis periculo consulere: neque aliud

aliud succurrebat tantæ, & perpetuo duraturæ perniciæ remedium, quam per Oecumenicam Synodum.

Itaque univèrsa Ecclesiâ jure merito Concilium istud amplexa est, electumque in eo Alexandrum V. inter legitimos agnovit, & insequentibus cognomine Pontifices respectu ad hunc quintum recenset Alexandros VI. & VII. Pisani Concilii jura egregie tuetur Azorius *par. 2. lib. 5. c. 17.* si dum schismate divellitur Ecclesiâ Dei, nec aliud præsto est remedium quatenus de Pontificatu contendentes nolunt prorsus se demittere, vel alio efficaci remedio per Concilii indictionem providere fidelium præsentium, & futurorum quieti, & saluti, Christus suam Ecclesiâ, tametsi suo sanguine emptam & sibi desponsatam neglexisset, gregemque suum instantibus lupis pro derelicto habere voluisset, si iidem ipsi, ad quos spectat Papam eligere, non possent Synodum legitimam convocare ad providendum Ecclesiæ incolumitati. Major utique est Christi erga gregem suum universum charitas, & providentia, nec illis immanibus repagulis impedienda est in extrema necessitate salus totius Ecclesiæ in oppositas, & alioqui perpetuas partes miserandum in modum dissectæ.

Pisanum istud Concilium anno contigit millesimo quadringentesimo nono, nec tamen Ecclesiæ scissuram refarcivit propter pervicacem utriusque ambitionem, & Gregorii XII. & Benedicti, qui antea mutuo infensi, jam simul conspirabant ad tuendam singuli quam possidebant dignitatem, atque ut in communi causa colludebant. Nec aliud Synodus præstitit, quam ut duobus Pontificibus tertium adjungeret. Defuncto postmodum Alexandro V. subrogatus est Joannes XXIII. æmulos, & contendentes adversum se habens Gregorium, & Benedictum. Hujus tamen in dies minuebatur apud suos authoritas: ab hoc enim se jam subtraxerat Galliæ Rex, unde in Hispaniam, quæ patria illi erat, secessit, ubi Arragonum Regis Ferdinandi favore, & opibus sustentabatur. Sanctus enim Vincentius Ferrerius cum causam Clementis ejusque successoris Benedicti justiore crederet, quam Urbani, & Gregorii, suaserat Ferdinando, ut Benedicti causam tueretur.

In tanto Ecclesiæ discrimine Sigismundi Bohemiæ, & Hungariæ Regis, Romanorumque Imperatoris pietas cum prudentia conjuncta resulsit. Quippe ut pacem conciliatus

Ecclesiæ, non solum frequentes Legatos, & litteras in omnes partes destinavit, verum etiam Galliam, Angliam, Hispaniam, Italianam peragrarè non dubitavit. Quin etiam a Joanne primum, deinde a Gregorio publicas obtinuit litteras novum Concilium indicentes, cum propriæ demissionis promissione ad schisma extinguendum.

Egerat per litteras Sigismundus cum Ferdinando Rege, ut Nicææ (quæ civitas est provinciæ Narbonensis, ambo convenirent, simulque Benedictus ipse. Cum tamen se Ferdinandus ob affectam valerudinem ab hoc itinere excusaret, non dubitavit Imperator ad Arragonentem accedere, qui tum Perpiniæ versabatur, quo etiam perurgente, & quando detrectaret, defectionem comminante Ferdinando, adventavit Benedictus mortalium pertinacissimus, accepta securitatis suæ a Ferdinando, & Sigismundo schedula, & fide. Hic ab utroque Principe impensissime rogatus ut exemplum Collegarum sequutus, & studio tactus Ecclesiasticæ unitatis, manus quoque porrigere vellet, seque judicio Synodi Constantiensis a Joanne Gregorioque indictæ, & tum temporis congregatæ, ex qua etiam pro hujus negotii gestione cum ipsius Concilii mandato Sigismundus excefferat, & quo subinde regressurus erat, committeret.

Cæterum Benedictus sua identidem jura recensendo, multisque verborum ambagibus amplificando, se præstitit inexorabilem, quamvis Ferdinandus, qui unus ei protector supererat, defecturum se ab ea minaretur. Unde ille vim sibi illatum iri metuens, clam dilabitur ad Coliberis portum, in quo duas habebat expeditas trirèmes, & sine mora e portu solvens ad Peniscolam velificavit Hispaniæ citerioris oppidum, quod majore sui parte mari alluitur. Arcem ibi possidebat ille munitionibus, & propugnaculis militumque præsidio atque copioso comœatu instructam, qua inclusus vitam reliquam exegit cum Pontificiis insignibus. Ferdinandus eo derelicto adhæsit Constantiensi Concilio, quod dudum Joannes, & Gregorius indixerant cum plena in seipos potestate, quanta opus erat ad instaurandam Ecclesiæ unitatem.

Id vero felicissime Synodus præstitit abrogata tribus Pontificibus dignitate, novoque creato Pontifice Odone columna Cardinali tituli S. Georgii in Velabro, qui sibi Martini V. nomen indidit, Forma vero in hac promotione ex decreto

Sacri Concilii consentientibus Cardinalibus servata hæc fuit, ut Cardinales non soli, sed adjunctis etiam sex Legatis singularum quinque nationum, quos in ipso Concilio singulæ sibi delegarunt, Itala, Gallica, Germanica, Anglica, & Hispanica, qui omnes pro hac sola vice ad refecandos omnes schismatum prætextus in conclave ingressi sunt, & simul cum Romanæ Cardinalibus Ecclesiæ Pontificem memoratum crearunt. Qui electo universi unanimi consensu se submiserunt præter Benedictum, a quo nemo quidquam formidabat ab omnibus despecto, suaque arce veluti carcere concluso: unde alterius molestioris carceris formidine pedem efferre ausus non esset. Synodus Constantiensis inchoata Christi anno millesimo tercentesimo decimoquarto, dirempta est millesimo tercentesimo decimo octavo anno.

Gregorius quidem XII. ante solum Concilium interiit. Joannes autem XXIII. primis quidem sessionibus Synodo præfedit, at mutato postmodum animo se clam subduxit, & in oppidum quoddam Ducis Austriæ implorata ejus ope se recepit. Quæ causa fuit Synodo in ipsum asperius agendi. Postulatus itaque fuit gravium criminum reus, quorum fuit multis probationibus, & testimoniis servato juris ordine convictus, eidemque de novo lata sententia Patres Pontificatum abrogavere. Quam etiam sententiam proprio consensu Joannes ipse approbavit, neque distulit Pontificatu palam se abdicare, postquam Sigismundus eum ex fuga receptum ad Concilium reduxit.

Interea dum in custodia jussu Concilii ne quid contra Ecclesiæ quietem moliri posset detineretur, Joannes custodibus, vel elusis, vel corruptis dilabitur denuo, atque ad novum Pontificem Martinum Florentiæ tunc degentem confugit, & se abjicit ad ejus pedes, a quo perbenigne fuit exceptus, concessumque ipsi, ut libertate cum Cardinalis gradu, aliisque honoribus, & Ecclesiasticis emolumentis potiretur.

Antipapa vero Benedictus septennium Concilio supervixit, atque in suis etiam latebris ad extremum spiritum se pro summo Pontifice gessit. Hic ab electione sua totos triginta annos suam illam umbratilem dignitatem iugenti Ecclesiæ damno produxit. Perduravit schisma usque ad Constantiense Concilium annos quadraginta. Si vero annos recenseas Petri Lunensis, quibus superstes Concilio fuit, & annos quos

deinde tranſlegit ſubrogatus ei ſucceſſor, pertingit ſchiſma ad quinquageſimum annum. Tres enim Benediſti Cardinales ſicut hic moriens illos adjuraverat, ſucceſſorem illi dederunt, qui ſe Clementis VIII. nomine inſignivit. Alſonſus porro Arragonum Rex Martino V. inſenſus, quod eſſet in Ludovicum Andegavenſem propenſior, cum quo Alſonſus bello contendebat pro Neapolitano Regno, Clementem Antipapam ad novos Cardinales creandos impulit, ejuſque patrociniũ aperte ſuſcipit. At Clemens tandem meliori conſilio poſt aliquot annos ſe Martino ſponte ſubdidit.

Alteram Conſtantię Synodo cauſam præbuit Huſſitarum hæreſis, quæ tota Bohemia increbuerat. Joannes enim Huſ Sacerdos Joannis Vvicleſſi Angli libros, & errores per Bohemiam diſſeminavit, novis etiam adjuncſtis, quos omnes ſacra Synodus execrata eſt. Joannes Huſ flammis addiſtus eſt.

Par quoque ſequenti anno Supplicium tulit Hieronymus Pragenſis earundem hæreſeon acerrimus propugnator. Inter Huſſitarum inſigniores hæreſes Conſtantię proſcriptas hæ recenſentur, Hoſtiam conſecratam eſſe mere materialem panem, Chriſti vero Corpus non eſſe in Euchariſtia concipiendum niſi figurativa locutione Confeſſionem ad aurem nihil eſſe quam hominum inventum. Papam Romanum eſſe verum Antichriſtum. Neque Regem, neque Principem ullum, neque Episcopum, neque Magiſtratum, neque Sacerdotem eſſe niſi nomine tenus, dum eſt in mortali peccato: poſſe, & debere quemcumque tyrannum a quocumque ſubdito interimi. Impium inventum, & Evan-gelio contradicens eſſe communionem in ſolo pane excluſo calice. Eccleſiam non conſtare niſi ex ſolis prædeſtinatis.

Seſſione 13. receptam dudum conſuetudinem communicandi populum ſub ſola panis ſpecie ſic approbat Synodus Conſtantienſis, ut aliter fieri ſua excommunicatione vetet.

Quam prohibitionem innovavit Tridentinum Concilium ſeſſion. 12. capit. 2. Concilium Oecumenicum Claromontanum cui præſedit Urbanus Papa II. prohibuerat ſane communionem ſub una tantum ſpecie Sacramenti Can. 28. Hic itaque ſententia verificatur Auguſtini lib. 2. de Baptiſ. c. 3. *ipſa (inquit) plenaria Concilia ſape priora a poſterioribus emendantur, quam aliquo experimento rerum aperitur, quod clauſum*

erat, & cognoscitur quod latebat. Hoc tamen Augustini es-
 fatum non aliter intelligendum est quam in rebus discipli-
 næ, vel facti, aut personarum, non vero in definitionibus
 circa fidem, cum hæ sint in Ecclesia immutabiles. Gelasius
 etiam Papa *de consecrat. dist. 2. c. comperimus*, statuerat ut
 singuli sub utraque specie communicare tenerentur. Cui
 decreto videntur occasionem præbuisse Manichæi, quos
 Romæ sub Gelasio repullulasse refert Anastasius in Gela-
 sio. Hi enim vinum execrabantur. Ideoque S. Leo Papa
serm. 4. in Quadrag. observari præcipit in Synaxibus Mani-
 chæos, quatenus indiscriminatim cum fidelibus in sacro pa-
 ne communicabant, sed a vivifico semper Calice abstine-
 bant. Liberum quippe fideibus hætenus fuerat vel sub
 una, vel sub utraque specie Eucharistiam sumere.

Session. 39. decernitur, ut deinceps celebrentur ad mi-
 nimum singulis decenniis Oecumenica Concilia per Papam
 sub finem præcedentis Concilii indicenda. Sic vero decre-
 tum incipit: *Generalium Conciliorum celebratio agri Domini-
 cipua cultura est, qua vepres, tribulos, & spinas hæresum,
 & errorum, & schismatum extirpat, excessus corrigit, deforma-
 ta reformat, & vineam Domini ad frugem uberrima fertilitatis
 adducit: illorum vero neglectus præmissa mala disseminat atque
 fovet.*

CONCILIIUM FLORENTINUM inter Generalia XVIII.

Primus docuerat Nestorius Hæresiarcha Spiritum San-
 ctum a solo Patre procedere. Huic concordat Theo-
 doretus, dum patrocinium suscipit Nestorii in suis ad Cy-
 rilli anathematismos censuris, tametsi disceptationis caput
 non in hoc versaretur, sed in persona Christi, dignitate,
 ac nomine Deiparæ. Ideoque visum non fuit Patribus
 Ephesi congregatis, & Chalcedone, reliqua huc minime
 pertinentia, & obiter tantum dicta discutere. Deinde Pho-
 tius postquam in sedem Constantinopolis violenter, irrupit,
 ideoque a Nicolao I. Pontifice, reiectus de fidelium
 communione fuit, hanc de processione Spiritus Sancti
 Hæresim instauravit in suis encyclicis litteris blasphemiarum,
 & conviciorum plenis adversus Apostolicam sedem.
 Hæresis hæc morte Photii sopita fuit, donec eam instau-

ravit Joannes Hierosolymitanus Monachus tempore Leonis Papæ III. & Caroli magni, quem etiam tunc primum damnavit Concilium Aquisgranense. Quo vero hæresis hæc efficacius propulsaretur, visum est ad pleniorum Concilii Constantinopolitani declarationem vocem *Filioque* adijcere.

Quis enim negare possit eandem Ecclesiam, quæ novum potuit procudere symbolam ad novas propulsandas hæreses, posse similiter per unius alteriusve vocis adjectionem, hæresim extinguere sese noviter efferentem? Græci tamen schismate ab Ecclesia divulsi adversus Romanam Ecclesiam sibi prorsus invisam anathema dicere ausi sunt. Enim vero quod attinet ad ipsam de Spiritus processione fidem, non usquequaque post exortum schisma a Latinis dissidebant.

Leo quippe VI. cognomine sapiens Orientis Imperator Basilii Macedonis filius, & Photio Pseudo-Patriarchæ *ὁ ὕψιστος*, & coætaneus, epistolam scripsit ad Omarum Saracenorum Regem de Christianæ fidei veritate, in qua Sanctissimæ Trinitatis exponens fidem, Spiritum Sanctum a Patre, Filioque simul procedere profitetur: unde colligit Baronius ad ann. 911. hanc doctrinam tum temporis adhuc invaluisse penes Græcos, tametsi Photius discessio nis a Romana, & Apostolica sede undequaque causas conquirens, illam ipsam Latinorum fidem reprobarer, a qua posterioribus sæculis universus tandem Oriens discessit. Quamquam in Lugdunensi Concilio sub Gregorio X. cui interfuere Græci, palam nobiscum professi essent Spiritum a Patre Filioque procedere, ac dimanare, quam etiam tenuit fidem tota reliqua vita sua Michael Palæologus Imperator: sed haud multo post ab ea rursus fide Græcia descivit.

Tandemque Eugenius Papa IV. ut accepit Joannem Palæologum Græcorum Imperatorem, & Josephum Constantinopolis Patriarcham expetere Apostolicæ Ecclesiæ unitatem, eos missis litteris, & legationibus ad rem perficiendam est cohortatus. Ea vero de causa generale Occidentarium, & Orientalium Concilium Ferrariæ indixit, eorum præsertim qui ad Basileense Concilium convenerant, quorum conventum suo ante diplomate abrogaverat. Horum pars obtemperavit, & Ferrariam concessit: reliqua pars Basileæ

lex pertinaciter hæsit : quin etiam missis Legatis Palæologum, & Orientales ad suum conciliabulum invitavit. Sed his potior Synodus fuit quæ Summi Pontificis approbatione fulciebatur. Joannes Palæologus cum amplissimo Episcoporum Orientalium comitatu honorifice, & liberaliter ab Eugenio, sacraque Synodo exceptus est. Præter Patriarcham Regiæ urbis Josephum adfuerunt Ecclesiarum Alexandrinæ, & Antiochenæ, & Jerosolymitanæ legati.

Anno itaque supra millesimum quadragesimo trigesimo septimo apertum est Ferrariæ generale Concilium, atque ab initio præcipua dissensionum capita inter Latinos, & Græcos ventilata sunt de processione divini Spiritus, de additione verbi ad Symbolum, de sacrificio in azymo, aut fermentato, de Purgatorio, de præsentibus Sanctorum in Cælo felicitate, de primatu Romani Episcopi. Quibus de rebus singillatim ita in Concilio disputatum est, ut senis ex Latinis, & totidem ex Græcis delectis in medio consistentibus unus quidem proponeret, alius ex altera parte responderet. Aderat utrobique interpres, qui quæcumque sive græce, sive latine dicebantur, alterius linguæ parti explicaret. Aderant hinc inde Græci, Latiniq; Notarii, quæcumque hinc inde dicebantur singuli proprio sermone scriptis excipientes. Annam integrum hæc disceptationes Ferrariæ Concilium distinuerunt.

Cum vero Ferrariam pestilens lues infecisset, Florentiam demum Synodus translata est, ubi quatuor etiam continuis mensibus disputatum est. Antiqui Patrum Sanctorum, & Conciliorum codices græci, latiniq; producti exploratiq; fuerunt, scriptæque disputationes identidem relectæ.

His peractis Græci in Latinorum consensum accesserunt, & omnium ingenti lætitia, & gratulatione Græca Ecclesia Latinæ se adjunxit. Josephus Constantinopolitanus Patriarcha paulo ante Concilii finem obdormivit in Domino, cum vivens in schedula scripsisset se Romani præsulis primatum, Romanæque fidem Ecclesiæ agnoscere, profiteri, & complecti. Omnium denique Latinorum, atq; Græcorum (præterquam Marci Ephesini Metropolitæ) consensu, nonis Julii anno ære Christi millesimo quadragesimo trigesimo nono, communi decreto græce, latineque edito definitum, & proclamatum fuit, Spiritum Sanctum

a Patre Flioque, ut ab uno principio æternaliter procederent unica utriusque spiratione. Atque ut hæc fides cunctis ad salutem proponeretur, fuisse convenienter Symbolo additam Filii vocem. Et sive in azymo, sive in fermentato pane triticeo Christi Corpus rite confici posse.

Aliquem esse Purgatorii locum, in quo fidelium in Christi gratia decedentium animæ, quæ necdum dignis penitentiarum operibus pro culpis de integro, & ex equo satisfecerunt, cruciatibus ad tempus expurgantur, easdemque viventium fidelium suffragiis adjuvari. Eorum autem animas qui nullam a suo baptismo culpam contraxerunt, vel contractas maculas condigna penitentia eluerunt, in cælum mox a morte recipi, & sine mora claro Dei conspectu perfrui. Postremo Romanum Pontificem vere primarium, & universalem Jesu Christi Domini Vicarium, & Apostoli Petri successorem, totiusque Ecclesiæ caput esse.

His omnibus peractis, diremptoque Concilio, Legati Armenorum Florentiam ingressi fidem, & subjectionem Romanæ Ecclesiæ professi sunt. Quibus litteras dedit Eugenius, per quas Armeni circa Sacramenta Ecclesiæ plenius instruerentur. Verumtamen post Patrum in Græciam reditum, illa natio tum ingenita sibi præsumptione, tum diuturnæ dissensionis consuetudine, tum veteri Latini nominis odio stimulata, accedentibus ad hæc Marci Ephesini querimoniis, & suasionibus, in pristino maluit schismate persistere, tametsi Imperator, & quicumque una cum eo Romanam fidem Florentiæ professi erant, in sancto proposito constanter perseverarunt. At gentis perfidiam post paucos annos ultus est Deus armis, & invasione Mahumetis II. Turcarum tyranni, qui mox ab obitu Joannis Palæologi regnante hujus fratre Constantino Palæologi Constantinopolim expugnavit, cæterosque omnes dira servitute oppressit ipso Spiritus Sancti die, anno supra millesimum quadringentesimum quinquagesimo tertio, ut ante triennium ipsis prænuñciaverat Nicolaus papa V. Eugenii successor, adducta illa Evangelica parabola de ficu sterili triennio exculta, & jussu tandem Domini ob sterilitatem excisa. Fidelis vero Joannes quasi alter Josias subtractus est ex hac vita, priusquam Gentiles urbem, & Templum Dei occuparent.

Ex

Ex
navaru
sephus
Isidoru
claris
quibus
Marci
bris op
gorius
modur
ctus.
A d
agitat
ut illa
vertat
cyclic
nes in
Ponti
anno
IV.
Episc
press
Sanct

IN
ti
diis c
lesim
Laufr
indie
fit de
ses P
papa
Q
leont
serva
per
Eccle

Ex Græcis, qui popularium suorum reductioni strenuam navarunt operam, eximie laudis meritum reportarunt Josephus Patriarcha, tum Bessarion Nicænus Episcopus, tum Isidorus Archiepiscopus Thessalonicensis, qui deinde præclaris editis in lucem voluminibus libros Marci Ephesini, quibus hanc Synodum proscindebat, refellit. Quos eisdem Marci libros alii pariter Orthodoxi Græci, contrariis libris oppugnarunt Josephus Methonensis Episcopus, & Gregorius Hieromonachus magnus proto-syncellus, & postmodum Josepho Patriarchæ Regiæ urbis defunctio suffraganeus.

A quo primum facta fuerit illa in Symbolo tantopere agitata additio, incompertum est. Adeo certe antiqua est, ut illam Photius Pseudo Patriarcha Latinæ Ecclesiæ vicio vertat, indeque caperet criminandi occasionem in sua Encyclica epistola aliisque scriptis. Leguntur fidei professiones in Toletanis Conciliis, in tertio quidem sub Pelagio II. Pontifice, & Recaredo I. Catholico Visigothorum Rege, anno Domini quingentesimo octogesimo nono: deinde in IV. Toletano, cui Sanctus præsedit Isidorus Hispalensis Episcopus: postmodum in VI., in quibus omnibus expressa fidei professione asseritur a Patre Filioque Spiritum Sanctum procedere.

CONCILIUM BASILEENSE.

Inchoatum Basileense Concilium fuit paulo ante Florentinum, deinde una cum Florentino, sed oppositis studiis continuatum. Cœptum quidem fuit Basileæ anno millesimo quadringentesimo trigesimo primo, ac postmodum Lausanam translatum extitit, utpote a Martino Papa V. indictum. Ex quo tamen fuit ab Eugenio revocatum, evasit deinceps illegitimum. Perstiterunt nihilominus Basileenses Patres ad annum usque 1449. quo eodem crearunt Antipapam Amadæum Sabaudix Ducem sub nomine Felicis V. Quamvis autem sanctionem pragmaticam a Synodo Basileensi editam Rex Francorum Carolus VII. in suo regno servari iusserit, eo nomine quod multos refecaret in vectos per ambitionem, & avaritiam abusus, atque disciplinam Ecclesiasticam ad pristinam sanctitatem puritatemque, ac velut

velut ad auream Ecclesiæ primitivæ ætatem revocaret, in reliquis tamen omnibus noluit Rex Carolus Basileensia comitia probare, aut eorum decretis obsequi. Quinimo ad illa dissipanda Ludovicum primogenitum suum cum valida manu transmisit ad Basileensium fines, qui cruento admodum conflictu exercitum Helvetiorum fudit. Cumque Amadæus suos destinasset ad Franciæ Regem atque ad alios Principes Legatos, hi omnes ut fidem facit Pius Papa in Europæ descriptione c. 42. incasum abierunt. Fridericus quidem III. Imperator Basileæ aliquandiu resedit Conciliabuli fautor, sed meliore demum consilio inito, se inde clam, & intempesta nocte subduxit, ne videretur idolum adorasse, atque pseudo Papæ autoritatem approbasse. Hæc vero solummodo fuit a subjectis Sabaudis Ducis populis, & ab Helvetiis, finitimisque Germaniæ civitatibus liberis (ut scribit Pius) recepta, & approbata.

Carolus demum Franciæ Rex se pacis honorarium arbitrum interposuit, atque Amadæum Nicolao Papæ V. reconciliavit Eugenii successori, qui eidem & Cardinalis, & per omnem ipsius temporalem ditionem Legati Apostolici contulit dignitatem. Idemque aliqua circa rem beneficiorum decreta Basileensium confirmavit. Hujusce vero Basileæ conventus reprobatio legitur in Lateran. Conc. sub Leone X. sess. 11.

Ut vero innotescat, quanti referat utrum quis ex bona an ex mala fide operetur, Ludovicus Alemannus Cardinalis, & Arelatensis Archiepiscopus, qui gravium illius temporis Theologorum, & Canonistarum iudicio fretus, altissimam conceperat existimationem pro Concilii supra Pontificem autoritate, quique aliunde zelo exardebat instaurandæ Ecclesiasticæ disciplinæ, quam firma persuasione credebat a Romana curia dudum labefactatam, & corruptam. Connitebatur præterea Concilii Oecumenici Constantiensis declaratione in sess. 4. qua definitur, Concilium Generale legitime congregatum ea pollere autoritate, quæ Papam ipsum astringat, & cogere possit ad obediendum, nec posse ullatenus a summo Pontifice infringi, vel transferri, vel dirimi, inflexibili animo mandatis Eugenii obstitit, & pro Basileensi conventu firmissime stetit. Innitebatur insuper Ludovicus Alemannus ipsemet approbatio-

ni Ma
quoad
facta
leenses
revocan
ret, in
Eugenii
tionem
fit. T
sess. 18
& Eug
ses sess
esse div
nodus
tis Lu
revoca
ciliabu
circo (C
piorum
posse v
datus, &
nius: c
mano
ejus te
num l
obitum
ejus tu
Mibi v
re Ecc
ma fin
post m
in Pur
logis r
leensi
nium
senten
bro a
descrip
dovici
lea ia
epinio

ocaret ,
 Basileen-
 i. Qui-
 m suum
 es , qui
 rum fu-
 ciæ Re-
 es ut fi-
 2. incas-
 Basileæ
 iore de-
 ta nocte
 pseudo Pa-
 odo fuit
 s , fini-
 Pius)
 um arbi-
 V. re-
 alis , &
 postolici
 eneficia-
 ero Ba-
 onc. sub
 ex bona
 Cardina-
 ius tem-
 s , altis-
 ra Pon-
 t instau-
 one cre-
 corru-
 ci Con-
 concilium
 oritate ,
 obedi-
 ngi , vel
 Eugenii
 t. Inni-
 robatio-
 ni

ni Martini Papæ V. qua Concilium illud confirmavit
 quoad omnia ejus decreta *conciliariter* (ut ipse loquitur)
 facta . Id vero Constantiense decretum renovarunt Basileenses
 sessionibus primis : quæ causa Eugenio IV. fuit
 revocandi Concilium : cui tamen cum non obtemperaret ,
 imo , & de novo creando Papa deliberaret , tum
 Eugenius unitati Ecclesiæ consulens , suam illam revocationem
 abrogavit , & Legatos iterum ad Concilium misit .
 Tum Basileenses Patres idem decretum iterarunt
 sess. 18. Quam ob causam Legati Eugenii II. discessere ,
 & Eugenius IX. Synodum Ferrariæ indixit . At Basileenses
 sess. 33. eandem propositionem instaurantes declararunt
 esse divinæ fidei . Quod postea damnavit sub Leone Synodus
 Lateranensis sess. 11. Atque his adductis argumētis
 Ludovicus non solum minime obtemperavit Eugenio
 revocanti , verum etiam perstitit Basileæ , præfedit Con-
 ciliabulo , & Antipapam obtrusit in Ecclesiam , quibus idcirco
 (nisi bona fides , rectaque intentio ejus gravium , &
 piorum doctorum judicii confirmata obstitisset) judicari
 posse videbatur impius schismaticus , & anathemate inno-
 datus , quod in ipsum ejusque asseclas fulminaverat Eugenius :
 quia tamen hac in re nullo sibi adblandiebatur humano
 affectu , nec nisi bona intentione eum prudentum
 ejus temporis consilio conjuncta ducebatur , dirempta post
 obitum miraculorum gloria illustris , sitque etiam nunc
 ejus tumulus in summa apud Arelatenses veneratione .
 Mihi videtur vir iste conformitatem cum Paschasio habere
 Ecclesiæ Romanæ Diacono , qui cum Laurentii schisma
 sincera (uti credi par est) fide fovisset , miraculis
 post mortem claruit , etiamsi errorem suum haud impune
 in Purgatorio tulerit , ut Sanctus Papa Gregorius in
 Dialogis refert . Pius Papa II. qui plerosque annos in
 Basileensi cœtu confederat , ipsumque acriter adversus
 Eugenium damnaantem propugnauerat , & postmodum mutata
 sententia summo studio impugnaverat , sic loquitur in
 libro a se dum summus esset Pontifex composito , scilicet in
 descriptione Europæ cap. 42. *In Arelate ad sepulchrum Ludovici
 Cardinalis Sancta Cecilia ejus urbis Episcopi , quem Basileæ
 in consessu patrum presidentem vidimus , magna miraculorum
 opinio orta est , & divalidiorum frequens undique concursus sic
 facti-*

Sanctatis factus. Hac eadem bonæ fidei ratione non excidit pristina sanctitate Cyprianus, qui Africana Concilia quibus hæreticorum baptismus erronee judicabatur invalidus, adversus justum Stephani Papæ decretum paulo ante martyrium suum propugnavit, atque obstinentem Stephanum paulo acrius conscripta epistola perstrinxit. Simili ratione citra jam acquisitæ sanctitatis detrimentum Vincentius Ferrerius, vir si quis alius Apostolici spiritus, Petrus Lutsemburgus sub schismatico Papa Cardinalis bona fide ambo ducti & rationibus quas solidissimas credebant persuasi, nulloque sæculi affectu abrepti, partes Petri de Luna sectabantur, quas tamen diva Catharina Senensis, atque alii Sancti, ut schismaticas execrabantur. Igitur etiamsi nullum apparuerit in Ludovico Alemanno publicæ retractationis aut penitentis vestigium, post tam diuturnum, & publicum quod ipse excitarat, & foverat schisma, nil tamen istud obstitit quo minus Clemens Papa VII. vitæ alioqui sanctitate, & miraculorum gloria illustres Cardinales Ludovicum istum, & Petrum Lutsemburgum in Beatorum album retulerit, ut scripsere in suis Eccles. historiis Henricus Spondanus ad ann. 1438. & Odoricus Rainaldus ad 1450. & Ciaconius, qui refert ad longum ipsum Clementis diploma de vitæ utriusque sanctitate, & cultu ambobus deferendo.

Appendix ad Concilium Basileense de Annatis.

PRælaturarum quidem annatas, quas Papa exigere consuevit, abolere omnino conatum est Basileense Concilium. Eam tamen consuetudinem, si tamen annatarum pecuniæ collectæ non in vanos, aut sæculares usus, sed in Ecclesiarum aut miserabilium personarum utilitatem expendantur, nihil habere injusti multis rationibus comprobatur.

1. Quia divino juri conformes sunt annatæ. Etenim Num. 18. singulis annis decimam decimarum, & primitiarum a Levitis, & Sacerdotibus persolvi præcipitur summo Sacerdoti.

2. Cunctis animarum curam gerentibus decimæ debentur divino, & naturali jure *c. 1. causa 16. q. 7. & c. 1. de decimis*, ubi præclarum Hieronymi testimonium profertur,

& c.

& c.
vivere

3. I
a su
ra Ca

c. con
unive
exclu
cat?

nulla

4. I
12. M

terius

memb

& tr

sus,

memb

5. I

que

ut al

stenta

pas. I

matr

Ad n

ris p

& ux

6. I

cibus

ri præ

Imo

ri, a

Reddi

ro ef

7. I

lariu

com

libus

leat

8. I

nerè

clesia

& c. cum secundum de preb. & qui altari servit, de altari vivere debet. 1. Cor. 9.

3. Ex Later. Concilio sub Innoc. III. debetur Episcopo a subditis Ecclesiis charitativum subsidium, & insuper jura Cathedralici & Synodatici, quartaque decimarum pars c. conguer. de offic. jud. ord. Absurdum ergo foret, si Papa universi gregis Dominici pastor solus ab hujusmodi juribus excluderetur: *Quis pascit gregem & de lacte ejus non manducat?* 1. Cor. 9. Præcipue cum solus Papa decimas annuas nullas percipiat.

4. Ecclesia unum constituitur mysticum corpus. Roman. 12. *Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Sicut autem capitis officium est singulorum membrorum incolumitati providere, spiritusque elaborare, & transmittere, quorum præsidio membra proprios sensus, & motus exercent, sic etiam convenit, ut subjecta membra caput vicissim alant, & protegant.

5. Papa sponfus est Ecclesiæ, atque fidelium pater. Atque suis in necessitatibus pater compellere filios potest, ut alimenta sibi subministrent, eosque etiam ad sui sustentationem vendere, *l. qui filios, cap. qua res pign. obl. pas. l. 1. & 2. C. de patribus qui fil. distaxere.* Et filiæ matrem inopem alere tenentur, *l. filia, c. de adoptionibus.* Ad maritum quoque pro oneribus matrimonii fructus dotis pertinent, *c. per vestras. in fin. de donat. inter virum & uxorem.*

6. In recognitionem supremi domini persolvenda sunt Principibus tributa: ita ut subditi contra jus istud nulla se tueri præscriptione possint, *l. competit C. de præscr. 30. amor.* Imo jus divinum id sanxit *Matt. 22. Licet census dare Casari, an non? Reddite qua sunt Casaris, Casari.* Et *Rom. 23. Reddite cui tributum tributum, cui vestigal, vestigal.* Papa vero est universæ Ecclesiæ Dominus, & Princeps.

7. Cuilibet judici debetur ex publico stipendium, ac salarium, *authen. ut diff. jud. §. fin.* Quæ res in ratione communi fundatur, ut qui multitudinis curam gerit, talibus muniendus sit præsidis, quibus onus regiminis valeat sustinere.

8. Si potest Papa conferendo alicui præbendam imponere pensionem annuam in favorem pauperis alicujus Ecclesiæ, vel Clerici, cur non (quod multo minus est) annua

tam ad subveniendum suis, & Ecclesiæ toto orbe diffuse indigentis? Romanam enim Ecclesiam ipsa necessitas excusat, cum non possit de suo cunctis sibi subditis Ecclesiis providere. Præter enim ordinarias expensas, quotidie ferè providendum est extraordinariis, tum ad fidem innumeris locis propagandam, tum ad sustinendas bellorum contra infideles aut hæreticos armatos expensam, tum ad alias innumeras pietatis causas.

9. Valet titulus præscriptionis immemorabilis, & consuetudinis, cujus initii memoria non extet: quo fit ut res olim voluntaria evadat necessaria, *cap. ad Apostolica de Simon.* At jus istud annatarum consuetudine plurimum sæculorum invaluit, nec certum aut compertum est earum initium. Quamvis enim non legatur aperta illarum in jure mentio ante *c. cum nonnulla, in extravag. com. tit. de præbend.* illa tamen Joannis Papæ XXII, constitutio nihil docet fuisse tum primum institutas annatas. Deinde Bonifacius IX. annatas beneficiorum consistorialium, hoc est Episcopatum, & Abbatiarum, quæ olim continebant integrum annui proventus valorem, tribus annis per tertias partes solvendum, reduxit ad mediam unius anni fructuum partem, sed quæ integre persolvatur ad litterarum collationis, seu provisionis expeditionem. Atque ista ipsa nunc viget annata, quæ idcirco dicitur Bonifaciana.

Joannes quidem Gerson Parisiorum Universitatis Cancellarius pietatis insignis ac sapientiæ doctor *tract. de Simon.* annatas Simonix coarguit, applicans illud Evangelicum: *Gratis accepistis, gratis date. Matt. 19.* At ille fallitur, quatenus existimat annatas exigi pro ipsa beneficii collatione. Cum ergo omnis ejus ratio in hoc fundetur, non potest esse nisi ruinosa ejus omnis superstructio quæ falso nititur fundamento. Supponendum quippe est cum Prospero Fagnano tria in quovis beneficio spectari, 1. ipsum beneficium, 2. provisionem, seu collationem beneficii, 3. fructus beneficii. Si itaque propter beneficium, aut propter hujus collationem annatæ onus imponeretur, interveniret eo castè manifesta simonia juxta *c. si quis Episcopus 1. qu. 3.* At annata solis fructibus imponitur. Porro in fructibus potest diverso respectu esse vel non esse Simonia. Spectati enim fructus prout connexionem habent cum beneficio, aut clericatu

non

non
dito
quis
est
ex t
mo l
vacat
parit
quoc
benef
to p
cum
sunt
nequ
niaca
alien
bus,
habet
benef
cumf

I Nd
su
ti oco
retqu
propt
morit
ejus l
in que
ventio
nis su
vetera
tiquan
voca
aliis ju
rum j
Hoc
ne X
Jo

non possunt absque Simonix pretio distrahi, & uno vendito alterum non relinquatur invenditum, ut docet *c. si quis objecerit*, *Eccl. Salvator*, 1. q. 3. At connexio ista non est in annatis, quatenus hæc nihil sunt, quam deductio ex fructibus beneficii sub titulo æris alieni, quod Summo Pontifici debetur, quod eidem acquiritur in illa sive vacationis, sive provisionis circumstantia: quemadmodum pariter possunt citra Simonix labem fructus beneficii pro quocumque debito hypothecari, aut vendicari, ipseque beneficii possessor potest fructus vendere, aut locare certo pretio. His enim casibus cessat illa rei spiritualis cum temporali connexio, eoque modo spectati fructus sunt mere temporales. Itaque annata neque beneficii, neque collationis pretium est, qua ratione foret simoniaca: sed est dumtaxat deductio, ac reservatio æris alieni Pontifici debiti pro suis, & Ecclesix necessitatibus, aut etiam debiti pro recognitione supremi, quod habet in omnem Ecclesiam dominii. Atque ita collatio beneficii non habet hic rationem causæ, sed tantum circumstantiæ.

CONCILIUM LATERANENSE V.

Sub Leone X. & inter Generalia XIX.

Indictum istud a Papa Julio II. fuit, & auspiciatum anno supra millesimum quingentesimo duodecimo, ut schismati occurreret quo Pisanum Concilium invexerat, provide- retque orbis Christiani statui tum temporis turbulentissimo propter bellorum incendia. Sed mox ab inchoato Concilio moritur, & ad Dei judicium evocatur Julius. Qui vero in ejus locum suffectus est Leo X. Concilium profequitur, in quo etiam initam cum Francis Francorum Rege conventionem in locum ejuratæ ab eodem pragmaticæ sanctio- nis subrogatam approbavit sub nomine Concordati, quo vetera electionum jura circa Episcopatus, & Abbatias anti- quantur, & abrogantur, & Francis Regibus ab ista quæ vocantur consistorialia beneficia nominatio indulgetur, cum aliis juribus quæ Regalia nuncupantur, & vicissim annata- rum jure fisco Apostolico restituantur.

Hoc vero minime reticendum est, Ludovicum nomi- ne XII. Francorum Regem, misisse ad istam Latera-

Jo. Cabassutio.

Bb

nen.

nensem Synodum, cui tum Leo Pontifex præsidebat, tres Legatos Fridericum a Sancto Severino Cardinalem tituli Sancti Angeli, Claudium Seiffel electum Massiliæ Episcopum, & Ludovicum Forbin Dynastam Solerii, qui Regis nomine Pisano conventui adversus Julium collecto abrenunciarunt. Leoni vero, & Lateranensi Concilio fidem, & obsequium polliciti sunt, ut refertur in hujus Concilii sess. 2. deinde Franciscus Rex Ludovici gener, & Regni successor similem eidem Concilio, necdum soluto præstitit observantiam.

Sess. 5. omnium assensione Patrum probata receptaque fuit Julii Papæ constitutio declarans Romani Pontificis electionem quæcumque per Simoniam fiet nullam prorsus, & invalidam fore, nullumque jus vel autoritatem electo collaturam. Cardinales vero sic eligentes Canonice depositionis, & irregularitatis pœnas eo ipso facto incurere. Cæterum quamvis bonæ intentionis laudem mereatur ista sanctio, si casus tamen cui provisum voluit accideret, perniciosissimo schismati viam aperiret. Si enim electus Papa, & Cardinales electores Simonie rei essent, quisnam exurgeret contra illos actor, & quinam sederet iudex? Et si pars Cardinalium rea quidem esset, cæteri vero Cardinales litem contra priores intentarent, novumque inter se Pontificem eligerent, quis posset natam exinde discordiam confopire, præsertim si pars Simonie rea vellet pervicaciter hanc inficiando a se infamiam amoliri? Periculosæ itaque plenum opus aleæ sulciperetur. Eo sane casu satius videretur qualemcumque promotum, & semel admissum tolerare pari prudentia, & cautione, qua olim Ecclesia Felicem, & Vigilium toleravit, qui nefariis artibus sacram Petri aliquando Cathedram invaserunt, ne hac occasione schisma prorumperet. Eo namque sine gravissimam perniciem antevertendi multa facta tenent juxta juris prudentiæ regulam, quæ fieri prohibentur.

Sess. 8. cœpit aliquando subnasci dissidium inter Concilium & supremum Aqueensem Senatam, cui tum præsidebat Gervasius Bellomontius: sacri namque Concilii Procurator Marius Senatam usurpatæ Ecclesiasticæ Jurisdictionis incusavit apud Lateranenses Patres, sed prudentia, & Religione Senatam simultas omnis, & dissensio extincta est.

Sess.

Sess. 9. multa decernuntur circa ordinem, & disciplinam: *In his ut sancta Romana Ecclesia Cardinales (quos declarat 3. Synodus cateris omnibus Ecclesia dignitatibus, post Summum Pontificem antecellere) famulatio, mensa, ac suppellectili non fastum, ac pompam, sed modestiam, & frugalitatem studeant exhibere.* Deinde ita subjungitur: *Domus Cardinalis patens hospitium portusque, ac refugium proborum maxime & doctorum virorum, & pauperum nobilium, honestarumque personarum esse debet.* Similiter ordinavit olim Carth. Concilium IV. Can. 15. *Ut Episcopi suppellectili paupere, mensaque & victu vili, & frugali utantur.* Et postremo Trid. Concilium plenius hæc præscribit sess. 25. c. 1. in decreto de reform.

Providetur hac eadem sess. 9. ut quæ circa suppellectilis, & mensæ famulitiique modestiam præscripsit Cardinalibus, locum etiam habeant in ædibus famulatioque Summi Pontificis: *Qua omnia (inquit) & singula in nostris & cujuscumque Romani Pontificis pro tempore existentis familiaribus, ac etiam curialibus locum habere volumus. Hoc uno tantum excepto, quod dicti nostri & Romanorum Pontificum familiares, rubri coloris vestimenta gestare possint, pro decentia, & consuetudine dignitatis Pontificalis.*

Hic aliquis demiretur a Leone Papa, & Concilio legem futuris Summis Pontificibus imponi, cum tamen par in parem non habeat imperium. Verumtamen duplex est distinguenda potestas, coactiva scilicet, & directiva. Harum prima connotat imperium, & ex parte decernentis requirit jurisdictionem, atque authoritatem: secunda vero circa bonos mores, & congruentem disciplinæ ordinem, habet locum etiam inter pares: imo & congruit nonnunquam inferiori erga superiorem prudens admonitio, & fraterna discretæque correctio. Itaque potestate directiva potest uti erga summos Pontifices legitima Synodus, & Pontifex præsens erga successores, non vero potestate coactiva, qualem aliquando voluit indebite sibi assumere Concilium Basileense.

Præter istud Lateranense decretum circa Summi Pontificis officium alia similia proferri possunt, & antiquiora, & recentiora. Nam III. Romana sub Symmacho Pontifice Synodus sic decernit: *Non liceat Papa pradium Ecclesia alienare aliquo modo pro aliqua necessitate: nec in usum fructum pradia habere, nisi tantummodo domos, qua in quibuslibet*

bet urbibus non modica impensa sustentantur. Liceat etiam quibuslibet Ecclesiasticis personis contradicere, & cum fructibus alienata repositere. Quod non modo in Apostolica servandum est Ecclesia, verum etiam universis Ecclesiis per Provincias. Idque habetur in cap. non liceat Papa 12. quæst. 2. Sanctus etiam Gregorius Papa in alio Romano concilio quod ipse commemorat lib. 4. epist. 88. statuit ne impofterum Romani Episcopi pueros sæculares ad ministeria cubiculi, sed solum Clericos electos, aut Monachos admittant. Item generale Concilium Lateranense sub Innocentio Papa III. Canon. 37. sanxit per litteras Apostolicas non posse quemquam trahi ultra duas dietas extra suam Diæcesim ad aliquod iudicium. Habetur cap. nonnulli de rescript. Id confirmatur per Honorium III. cap. olim de except. Quin etiam Bonifacius Papa VIII. eiusmodi litteras Apostolicas restringi deinceps edixit ad unicum dietam extra fines Diæcesis cap. statutum, c. cum vero de rescript. in 6. Et Tridentina Synodus sess. decimaquarta capit. 19. usum abolet mandatorum Apostolicorum de providendo, & expectativarum a suprema sede manantium. Sessione quoque 25. cap. 9. §. insuper, prohibet fieri autoritate Apostolica uniones beneficiorum liberorum ad beneficia juris patronatus. Veratque hujusmodi concessionum executiones, si posthac ab Apostolica sede indulgeantur etiam cum expressa clausula hujus constitutionis derogatoria. Et ibid. c. 11. reprobatur, fierique prohibet etiam Apostolicæ autoritate sedis alia tria concessionum ibi expressarum genera. Licet enim Princeps sit solutus legibus civilibus, debet tamen secundum leges vivere. l. princeps ff. de legib. Et sapienter præfatus S. Gregorius Papa lib. 5. epist. 112. Iustitia (inquit) & rationis ordo suadet, ut qui sua desiderat a successoribus mandata servari, decessoris sui procul dubio voluntatem, & statuta custodiat. Idemque lib. 13. epist. 31. si ea destruerem, qua antecessores nostri statuerunt, non constructor sed eversor esse juste comprobaber. Summa vero horum ratio ducitur ex primario Summi Pontificis officio, quod versatur circa exactum Ecclesiæ sibi commissæ regimen, perfectionem, & disciplinam, cujus rationem apud cœlestem iudicem reddet exactissimam. Atque utinam, & Pontificum, & quorumcumque principum auribus hæc salubria monita potius ingerantur,

tur,
sibi d
maru

Et
votor
rii r
aut
cium
tenti
illis
rint.

Sta
ficium
Mens
dixer
tempo
ficii,
ca off
privet
sanct
tuen
cium
oner
reum
ceps
ferit
ctus
omni
in an
midi
nes p
tene
si be
recit
fuet
sent
non
astri
nit
emo
ter

tur, quam assentationes, quibus inducuntur ad commissæ sibi divinitus autoritatis abusum, & ad propriarum animarum æternum exitium.

Eadem Later. sess. 9. ut major vigeat in sacro Senatu votorum libertas, prohibentur quævis votorum consistorii revelationes, necnon quorumcumque ibi dictorum, aut factorum, quæ in odium cujusquam aut præjudicium aut scandalum verti possint. Et infligitur latæ sententiæ excommunicatio a qua solus Papa solvere possit, illis, qui secretum consistorii a Papa injunctum violaverint.

Statuitur præterea eadem sess. 9. *Ut quilibet habens beneficium cum cura, vel sine cura, si intra sex ab obtento beneficio Menses divinum officium cessante omni legitimo impedimento non dixerit, beneficii fructus non faciat suos pro rata omissionis, & temporis, sed illos tanquam injuste acceptos vel in fabricas beneficii, vel in pauperum eleemosynas erogare teneatur. Si vero in ea officii omissione post legitimam admonitionem perseveraverit, ipso privetur beneficio, cum detur beneficium propter officium. Cui sanctioni Lateranensi altera adjungenda est Pii Papæ V. statuens in primis eum qui tempore priorum sex mensium officium non recitaverit ab incepta beneficii possessione tametsi oneri restituendi non sit obnoxius, lethalis tamen culpæ reum factum quoties officium prætermisit. Qui vero deinceps aliquo die unam aliquam, aut omnes officii horas omiserit, si omnes quidem horas, teneri omnes beneficii fructus huic diei respondentes restituere, partitis videlicet omnibus anni fructibus in totidem æquales partes, quot sunt in anno dies. Qui matutinum solum omiserit, teneri ad dimidium fructuum ejus restituendum; qui reliquas omnes partes, ad alterum dimidium. Qui harum horarum unam, teneri sextam fructuum partem restituere. Addit insuper quod si beneficiarius choro addictus interfuerit choro, nec tamen recitaverit, quamvis statuta loci, vel fundatio, vel consuetudo id indulgeret, solamque requireret corporis præsentiam, declarat nihilofecius eum qui præsens in choro non recitaverit, & mortalis delicti reum, & obligationi astrictum fructus, atque distributiones restituendi. Decernit postremo quemcumque pensiones aut alia Ecclesiastica emolumenta titulo Clerici percipientem obligari similiter ad recitandum B. M. V. Officium, & si non recitet*

obnoxium esse pensionis, ac ejusmodi fructuum restitutioni.

Sess. 10. declaratur montes pietatis institutos, ut possit miserorum egestati per pecuniam illis mutuam subveniri, hac tamen lege, ut mutuum sumentes attingantur præter mutuam sortem aliud quid exolvere pro ejusmodi fundationum conservatione, aut necessariis ad hoc impensis census esse licitos, nec ullatenus usurarios, quatenus qui sentit commodum, debet sentire & onus necessarium illi commo- do annexum, dum nullum intendatur ex tali mutuo lucrum. Decernit autem excommunicationis læ sententiæ pœnam in eos, qui adversus hanc declarationem prædicare, aut verbis, scriptisque refragari ausi fuerint. Addit tamen satis fore, si census aliqui assignentur ad hoc, ut ministrorum hujusmodi montium satisfiat impensis, & sic fiat ut pauperes ab his impensis vel in totum, vel in partem leventur.

Sess. 11. notantur, & prohibentur multi defectus in quos diversi concionatores officii sui immemores prolabantur, & cum ipsis incumbat populum ædificare, virtutes insere- re, vitia evellere, Deumque & non seipos prædicare, & Christi gloriam promovere, prædicant tamen inprimis ad propriam ostentationem 2. errores contra sanam Doctrinam ferunt 3. Scripturas depravant, & detorquent ad vanas interpretationes a sanctis Patribus, & probata Ecclesiæ ad intelligentias alienas, aut etiam iisdem prorsus contrarias. 4. mala propediem eventura, vel comminiscuntur, vel ab aliis accepta populo prænuunciant ad vanos terrores exci- tandos, qui mox vertuntur in scandalum, & derisum verbi- que Dei contemptum. 5. conficta miracula enunciant. 6. in sacros Pontifices, & Ecclesiarum prælatos audaciter, & te- mere invehuntur. Hæc igitur omnia districte prohibet, & eos qui contravenient, aut qui non obtenta prælatorum li- centia, se ingerent ad concionandum, excommunicationis sententia percussit, a qua solvi non nisi a summo Pontifice extra mortis articulum poterunt. S. Greg. Nazianz. aliam concionatoribus præfigit legem, ut in personas invidiis peræ- que, atque adulationibus abstineant. Sic vero facit orat. 22. νόμον τίθημι πᾶσι τῶν ψυχῶν οἰκονόμοις ἢ τῷ λόγῳ παμίαις μήτε τῷ σκληρῷ προχίνας, μήτε τῷ ὑπεραλμένῳ κατε- παίρειν, ἀλλ' ἀλόγως εἶναι περί τὸν λόγον, μηδ' ἑτέρω τὸ μέ- γιστον ὑπερβαύοντας : Legem statuo civitatibus animarum rectoribus,

Et ver-

Et
exas
sed p
istora

E
Fra
riale
ci r
rant
eode
gatu
etia
verf

D
pro
clesi
cont
dien
cisci
P
tur

C C

C
tife
Sed
ne
acce
don
Syn
ran
Cle
Qui
sacr
ne p
ut p
mer
ube

Et verbi divini concionatoribus, ut nec per duritiam homines exasperent, neque per demissionem elatos, ac insolentes efficiant, sed prudenter, & consulte verbum dispensent, nec in alterutro istorum a moderatitate deviant.

Eademque sessio. 11. approbantur concordata cum Francorum Rege: ut possit ad regni dignitates consistoriales nominare providendos. Atque ut graduati Clerici reliquis omnibus in collationibus præbendarum præferantur, quæ certis ac designatis mensibus vacaverint in eodem regno. Ipsa vero pragmatica sanctio prorsus abrogatur, cujus loco sufficitur concordatum. Damnantur etiam Basileensia decreta Romani Pontificis potestati adversantia.

Denique sess. 12. decernitur expeditio contra Turcas, pro qua decimæ ad triennium imponuntur fructibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum toto orbe consistentium. Sed hanc expeditionem, qui subinde prodierunt Lutherani, non siverunt prosperum exitum nascisci.

Postremo cum gratiarum actionibus Concilium dirimitur.

CONCILIUM TRIDENTINUM
inter generalia XX.

Convocandi hujusce saluberrimi Concilii causas fuse sequitur in Bulla indictionis ipsius Paulus III. Pontifex. Inchoatum vero sub eodem Papa fuit anno 1545. Sed deinde bellorum inter Christianos Principes occasione identidem interruptum, & demum sub Pio IV. finem accepit anno 1563. Decurrerant itaque ab ipsius exordio, donec finitum est, anni duodeviginti. Hujus indicendæ Synodi præcipuæ causæ fuerunt ingruentes, tum Lutheranorum, tum Sacramentariorum hæreses, & morum in Clero pravitas disciplinæque sacræ omnimoda relaxatio. Quibus exitalibus malis, ut remedium efficax adhiberetur, sacra Synodus quanta desiderari poterat cura, & sollicitudine providit multiplicibus, & sapientissimis decretis, adeo ut plusquam reliqua omnia, quæ præcesserunt Concilia dici merito possit Tridentinum copiosissima penus, promptuarium uberrimum, & ditissimus thesaurus totius Ecclesiæ tum ad fi-

dei circa omnes fere articulos elucidationem, tum ad morum culturam, tum ad sacræ disciplinæ plenam instaurationem.

Sess. 4. recensentur singuli sacræ Scripturæ libri. De Canone scripturarum superius requirenda sunt, quæ uberime pertractavi ad Laodicænum Can. 59. deinde auctoritatem asserunt Tridentini patres in eisdem sacris libris cum suis omnibus partibus, prout in veteri vulgata editione habentur, & in Ecclesia Catholica legi consueverunt. Quoniam vero sensu verba ista (cum suis omnibus) sint intelligenda, ne longiore tractatione his immorando Tridentinorum Canonum prosecutionem interrumpam, uberrimam quam olim contexui disputationem post finem Concilii remitto, cui hac de re diatribam subnectam.

Sess. 5. cap. primo, de ref. providetur, ut Episcopi alique locorum Ordinarii sacram Scripturam per seipfos in suis Ecclesiis interpretentur ac exponant si fuerint idonei, sin minus, per idoneum substitutum cum debitis stipendiis provisum, ac præbendatum. In Ecclesiis vero tenues proventus habentibus provideatur saltem ex consilio Episcopi, & Capituli magister qui Clericos, & pauperes scholares gratis grammaticam doceat. In Monasteriis quoque ubi commode fieri queat, lectio sacræ Scripturæ habeatur: qua in re si Abbates negligentes fuerint, illos opportunis remediis compellant Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati. Istud idem circa præceptorias præbendas constituerat Concil. Lateranum sub Alexandro III. Can. 18. de Theologo autem qui sacras litteras exponat alterum Lateranum Conc. sub Innoc. III. Can. 11. Huc spectant Gallicana edita Caroli IX. in comitiis Aurelianensibus c. 1. art. 8. & 9. & Henrici III. in Comitiis Blesensibus art. 33.

Eadem sessione quinta, capite secundo, definitur verbi Dei prædicationem esse præcipuum Episcoporum munus. Sanctus Gregorius Nazianzenus Sermon. primo, hoc idem confirmat dicens, *αὐτῶν τῶ λόγῳ διακονεῖν λέγω τὸ πρῶτον τῶν ἡμετέρων*: ipsam verbi distributionem dico nostrum omnium primum officium. Idemque capite secundo, sic proseguitur: Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales vel alias curam animarum habentes, per se, vel per alios idoneos homines, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, & festis sollemnibus plebes sibi commissas pro sua, & earam ca-

passi-

pacitate
necessari
& facie
quas se
gloriam
hanc n
nescii
vesta st

Ibid
um n
care.

errores
vel ali
catione
pius h
Apostol
procede

Sess
pos ac
gitimi
cessan
unius
multa
sione
plifica
menses
contin
federis
string
facere
loci er

Eju
scopis
ad E
rans

Sec
terti
in Ep
mum
causa
pro

pacitate pascant salutaribus verbis, docendo qua scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate, & facilitate sermonis vitia, qua eos declinare, & virtutes quas sectari oporteat, ut penam aeternam evadere, & caelestem gloriam consequi valeant. Additque, si ab Episcopo pramoniti hanc nihilominus functionem abjecerint, posse Episcopum ex beneficii Parochialis fructibus alteri, qui munus hoc praestet, honesta stipendia assignare.

Ibidem statuit, Regulares in Ecclesiis, qua suorum Ordinum non sunt, non posse sine Ordinariorum licentia predicare. Si vero contingeret saculares, aut regulares disseminare errores, aut scandala in populum, etiamsi in Ecclesiis suis, vel alterius Ordinis predicarent, debere illis omnino predicationem per Episcopum interdici. Quod si quantumlibet exemptus haereses predicaverit, debere Episcopum tanquam Sedis Apostolicae delegatum adversus eum secundum juris dispositionem procedere.

Sessio. sexta, cap. primo, de reform. astringit Episcopos ad residentiam, sicut si per sex continuos menses (legitimis impedimentis, seu justis, & rationabilibus causis cessantibus) a suis Ecclesiis abfuerint, quarta fructuum unius anni parte Ecclesiae, & pauperibus loci applicanda mulctentur. Hoc idem tamen Concilium postmodum sessione vigesima tertia, cap. primo, hanc obligationem amplificat cum poenae additamento: Ut qui ad summum tres menses in uno anno sine legitima, & valde urgente causa sine continuos, sive interpolatos, Episcopus etiam Cardinalis non residerit in sua Diocesi, prater peccati mortalis reatum, quo astringitur, nullatenus possit fructus suos pro rata absentia sua facere, sed teneatur eos fabrica Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare.

Ejusdem sessione sexta, cap. secundo, injungitur Episcopis, ut legitimis remediis compellant Beneficiarios ad Ecclesiarum residentiam, si eam ipsa beneficia requirant.

Sed ut paulo ante monui, postmodum sessione vigesima tertia cap. primo, de reform. reducit absentiae tempus, tam in Episcopis, quam in Pastoribus inferioribus ad tres ad summum menses, idque cum juxta, & approbata ejus absentiae causa: alioqui declarat peccari mortaliter, cum obligatione pro rata parte anni absque alia declaratione, vel sententia, ad,

ad fructuum restitutionem, in favorem Ecclesiarum, vel pauperum loci.

Capite 3. ejusdem sessionis 6. *Regulares Ordinum quantumvis exemptorum, aut privilegiatorum extra Monasterium degentes si deliquerint, jubet a locorum Ordinariis tanquam sedis Apostolica delegatis visitari, inquiri, corrigi, & puniri.* Concilium Lugdunense sub Innocentio IV., quod citatur in *cap. volentes de privileg. in 6.* subjicit Regulares ratione delicti extra clauram commissi jurisdictioni Ordinariorum. Præterea statuitur *cap. quanto de offic. judic. ordin.* ut Ordinarius suppleat per se Abbatibus negligentiam circa vagos, & errantes Monachos. Quod idem confirmatur Gallicano jure in comitiis Aurelianensibus sub Carolo IX. art. 11. Et hoc ipsum Concilium Trident. *sess. 21. cap. 8.* sancit, *ut quando Regularium exemptorum prelati suo desunt officio circa ipsorum correctionem, si admoniti intra sex menses non correxerint subditos, tunc Episcopi, ut sedis Apostolica delegati corrigere possint ac visitare, prout possent prelati Regulares juxta eorum instituta, quibuscumque appellationibus, aut exceptionibus remotis.*

Sess. 7. cap. 8. de reform. statuitur, *ut locorum Ordinarii Ecclesias etiam quomodolibet exemptas visitent singulis annis, & ordinent, ac provideant tum Ecclesiarum reparationi, tum animarum cura, si qua talibus Ecclesiis incumbat, nihil obstantibus privilegiis, aut appellationibus.*

Ibid. cap. 10. decernitur, non licere capitulis Ecclesiarum sede vacante infra annum a die vacationis concedere litteras ad ordines dimissorias, præterquam illis qui beneficii sive recepti, sive jam recipiendi nomine ardeantur.

Cap. 15. ejusdem sess. 7. cura demandatur Ordinariis, ut ab administratoribus quibuscumque, & quomodolibet exemptis Hospitalia quam fidelissime gubernentur, & innovatur decretum Concilii Viennensis quod est in *Clementina e. quia contingit de religios. dom.* Huc etiam spectat placitum Tridentini *sess. 22. cap. 8.* ut Episcopi sint executores piarum omnium dispositionum tam inter vivos, quam ultimarum voluntatum. Et ut jus habeant visitandi hospitalia, collegia, confraternitates, & scholas (exceptis scholis, quæ sub Regum immediata protectione sunt, nisi de ipsorum licentia) montes etiam pietatis, & omnia pia lo-

ca,

ca, et
ptionis
ranquar
tur. H
non lex

Sess.
cræ E
peccati
quantu
ne Sac
te cele
primum
ro conf
is, qu
adeo ut
tus pec
pœniten
oblitum
communi
dotem
habeat
menta,
ter, ac
fit, ut
Ita Na
Sacrame
res.

Eadem
navii sen
nequeat
rat e. ut
cordato
iterat ho
Obfer
appallar
lat. & a
sentiant
5. appel
Ecclesia
aliisve p
secum,

ca, et si prædictorum cura ad laicos pertineret, aut exemptionis privilegio munita essent: atque ut in his Episcopi tanquam sedis Apostolicæ delegati ordinent, & exequantur. Huc quoque spectat *c. de Xenodocho. & relig. dom. nec non lex 45. de Episcop. & cler.*

Sess. 13. c. 6. declaratur probationem requisitam ad sacræ Eucharistiæ communionem hanc esse, ut nullus peccati mortalis sibi conscius ad eam audeat accedere, quantumvis sibi contritus videatur, nisi præmissa confessione Sacramentali. Si tamen Sacerdos urgeatur necessitate celebrandi missam, & desit ei copia confessoris, quamprimum post sacrificium poterit, tenetur confiteri. Porro conscius sibi peccati mortalis intelligendus est hoc loco is, qui credit, se illud commisisse nec esse confessum, adeo ut qui præmiserit confessionem, in qua fuerit oblitus peccati mortalis, tametsi per virtutem Sacramenti pœnitentiæ credatur oblitteratum, teneatur nihilominus oblitum peccatum confiteri, antequam communicet: ita communiter Theologi docent. Idemque affirmant, Sacerdotem posse nihilominus si peccati mortalis conscientiam habeat, administrare aliis Eucharistiam, aliaque Sacramenta, dummodo prius conteratur, credatque probabiliter, ac moraliter se esse contritum: ita ut necesse non sit, ut prius confiteatur, nisi quum est celebraturus. Ita Navarra, *Enchiridii c. 22. n. 3.* Ægidius Coninch, *de Sacramentis quest. 64. art. 6.* cæterique communiter doctores.

Eadem sess. 13. cap. 3. de ref. *statuitur, non posse ab Ordinarii sententia interlocutoria appellari nisi tale sit gravamen, ut nequeat per ejusdem Ordinarii definitivam reparari.* Simile statuerat *c. ut debitus de appellat.* Idemque cautum fuerat in concordato inter Leonem X. & Franciscum Regem. Idem iterat hoc Trident. *sess. 24. cap. 20. de ref.*

Observandum quoque a correctione legitima non posse appellari, nisi excedatur modus, *cap. ad nostram. de appellat. & cap. reprehensibilis §. fin. eod.* His jura Gallicana consentiunt. Edixit namque Rex Franciscus anno 1539. art. 5. appellationes a judicium Ecclesiasticorum sententiis per Ecclesiasticas personas in materia correctionis, disciplinæ, aliisque personalibus causis, nullam habere suspensivum effectum, sed solum devolutivum: adeo ut his non obstantibus,

tibus, & citra præjudicium tamen ipsarum, possint iudices Ecclesiastici sua ulterius iudicia proseguere. Et in comitiis Blesensibus art. 5. Henricus III. statuit ejusmodi appellationes causa correctionis morum, aut Ecclesiasticæ disciplinæ non habere suspensivum, sed tantum devolutivum effectum. Similiter etiam in jure communi appellatio non suspendit excommunicationem, suspensionem, vel interdictionem latæ sententiæ, sed devolvit solummodo ad superius tribunal. *c. cum ad hac de appellat.*

Communis sententia est incarcerationem censendam esse inter illa, quæ damnum irreparabile inferunt, ideoque valere appellationem ab interlocutoria sententia, qua decernitur captura, seu incarceratio. Et Ordinarium teneri huic appellationi deferre, atque processum ad iudicem appellationis transferre, sine tamen ulla sententiæ suæ suspensione: qui reus interea carcere includendus est, donec appellationis iudex causa cognita aliud jusserit. Ita decrevit sacra Cardinalium Congr. Conc. cujus decretum Papa approbavit, ut fertur in declarationibus, & remissionibus ad *d. cap. 20. sess. 24. Trid.* Idemque docent Mainard. Jurisconf. Gallic. *lib. 2. dec. 23.* & Bard. in *l. 2. ff. sol. matr. in princ. p. 2. n. 33.*

Quoad visitationem quoque Congregatio Conc. 7. Martii 1596. declaravit non posse Episcopum in visitatione recusari, ut suspectum, dum tamen in ea processum non involvat, seque intra visitationis terminos contineat. Eademque Congr. 25. Maii 1601. censuit Episcopum visitationem aggredientem, atque etiam in præparatoria inquisitione, non posse ut suspectum recusari, nec probatione suspicionis præpediri, quominus poena extraordinaria, quæ morum correctionem, & emendationem respiciat, visitatos punire queat, ut legitur in collect. declarationum ad *Trid. sess. 13. c. 1.*

Ejusdem sessionis 13. cap. 6. de reform. *Cum inquit non raro contingat subditos ab Episcopo pro ipsius officio correptos, illi ex malevolentia causa criminis intentare, cujus molestia metum segniores in officio redduntur Episcopi, aut ab Ecclesiis suis abesse, & vagari pro sui defensione, cum magno Ecclesiarum detrimento, & Episcopalis dignitatis diminutione coguntur, statuitur Episcopum, nisi ex causa ob quam dignitate propria deponendus foret, etiamsi contra ipsum ex officio, aut per inquisitionem, seu denun-*

cia-

*ciationem
nequaqua
pareat. P
Episcopo
Summi P
inconven
& adver
linquat;
vero fas
clare diff
scopum e*

*Sess. 1
ac detesta
di de cate
rum venia
tritionem,
liare etiam
ea contine
menti. At
qua ex tu
concipitur.*

*huc quidem
adventus vi
ria Sacram
Dei gratia
Hoc enim t
misericordi
nem, qu
gratia ad
causam præ
rerum ista
diversa ib
turæ insta
flit contri*

*Ejusdem
esse omni
pœnitens
cum circu
rorum mu
quæ speci
ferentia,*

tionem, aut accusationem, sive alio quovis modo procedatur, nequaquam esse citandum, aut morendum, ut personaliter compareat. Provida, & notabilis est ista constitutio, qua & Episcoporum dignitati, & Ecclesiarum utilitati consulitur. Summi Pontifices Liberius, & Nicolaus olim rescripserunt, inconveniens esse, si Episcopus ex causa infestationum, & adversitatum, quas ab aliis patitur, gregem suum relinquat; cap. suggestum, & c. sciscitaris 17. q. 1. Quando vero fas Episcopo sit a propria Ecclesia discedere, præclare disserit S. Augustinus scribens ad Honoratum Episcopum *epist.* 180.

Sess. 14. cap. 4. definit, *contritionem esse animi dolorem, ac detestationem de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero: & hanc esse necessariam ad impetrandam peccatorum veniam in homine post baptismum lapsò. Docet præterea contritionem, si perfecta sit, hominem Deo per charitatem reconciliare etiam ante pœnitentia Sacramentum susceptum, eo quod in ea contineatur cum dolore, & amore infuso votum ipsius Sacramenti. At vero contritionem imperfectam, qua dicitur attritio, qua ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehenna metu concipitur, esse donum Dei, & impulsus Spiritus sancti non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat. Et quamvis sine pœnitentia Sacramento per se non justificet peccatorem, attamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentia impetrandam disponere. Hoc enim timore utiliter concussos Ninivitas ad sona prædicationem misericordiam a Domino impetrasse. Tu hic observa contritionem, quæ justificat esse quidem anteriorem justitia, & gratia ad quam disponit: necesse est enim dispositionem, & causam præcedere, sequi deinde formam, & effectum. Cæterum ista omnia unico temporis instanti perficiuntur, licet diversa ibidem concipiuntur ordinis, seu rationis, ac naturæ instantia. Verum eodem temporis instanti, quo existit contritio, coexistit pariter ipsa gratia.*

Ejusdem session. 14. cap. 5. docet necessariam ad salutem esse omnium peccatorum mortalium confessionem, quorum pœnitens post diligentem sui discussionem recordatur, cum circumstantiarum expressione, quæ speciem peccatorum mutant. Circumstantiæ necessario consistendæ, quæ speciem mutant peccatorum, sunt in triplici differentia, quædam enim circumstantiam adjungunt, mor-

mortalem alterius speciei malitiam, ut si quis Sacerdotem occidit, aut si laicum interfecit intra Ecclesiam: illa enim personæ, vel loci circumstantia ad crimen homicidii adjungit sacrilegium. Aliæ quædam circumstantiæ id præstant, ut peccatum aliqui veniale sit mortale, ut si quis famæ alterius leviter detrahat, simul advertens grave damnum ex hoc illi nasciturum ex malitia proximi. Tertio demum aliæ circumstantiæ ex opposito peccatum ita minuunt, ut faciant veniale, quod esset aliqui mortale, cujusmodi est subreptio, defectus sufficientis deliberationis, advertentiæ, vel judicii, ignorantia leviter culpabilis. Trium horum generum circumstantias conveniunt Theologi omnes esse in confessione exprimendas: quia his non expressis status penitentis haud potest sufficienter dignosci. Quæ tamen tertii generis sunt, si post factam bona fide confessionem menti occurrant, non est necesse in altera confessione exprimi.

Sess. ejusdem 14. c. 6. de reform. statuitur, ut Clerici qui in sacris sunt, aut qui beneficium Ecclesiasticum possident, habitum deferant Ecclesiasticum. Et si postquam ab Episcopo moniti sunt habitum adhuc deferre recusent, per suspensionem ab ordinibus, aut beneficio, ejusque fructuum privatione puniantur ab Ordinario, quantumvis exempti forent. Si vero correpti adhuc neglexerint, per officiorum, aut beneficiorum privationem coerceantur. Idem antea constituerat Concilium Viennense *Clement. c. quoniam innovando, de vita, & honest. Cleric.*

Sess. 21. cap. 3. de reform. *In Ecclesiis (inquit) Parochialibus in quibus populus ita numerosus est, ut unus, & alter Presbyter non sufficiat Sacramentorum administrationi, & divinis officiis, potest Episcopus compellere Rectores ad augmentum Clericorum, aut Sacerdotum, qui ad hac obeunda sufficiant. Ubi vero ob nimiam distantiam non potest Parochianorum pars nisi sub gravibus incommodis ad Ecclesiam accedere, & Sacramenta suscipere, Episcopus potest novas erigere Parochias etiam Rectoribus invitis, juxta formam constitutionis Alexandri III. in c. ad audientiam 3. de Eccles. adif. Et Clericis quibus Ministerium incumbet nova Parochia, congruentem assignare portionem ex fructibus matricis Ecclesia, & (si necesse fuerit) compellere populum ad contribuendum, qua sufficiant ad eorum sustentationem.*

In
præju
rum i
simpli
paup
nefici
unic.
milit
artic
pore
cium
concess
foris
unior
for i
sione
beresf.

De
nec ob
rum i
rum,
re, e
dem
trona
prove
ve, c
pionu
portu
cepti
state
pi tra
tame
Ses
regula
cessum
Hoc
ut ii
Ve
ficio
nes q
benef

In eadem sess. cap. 5. Possunt (ait) pariter Episcopi, sine præjudicio tamen obtinentium, facere uniones perpetuas Ecclesiarum Parochialium, & aliorum beneficiorum tam curatorum, quam simplicium cum aliis Ecclesiis, ac beneficiis curatis, ex causa paupertatis, aut aliis iustis causis, etsi dicta Ecclesia, aut beneficia essent specialiter reservata. Hoc idem statuerat cap. unic. 10. quæst. 3. & cap. exposuisti, de præbend. Idemque similiter cavetur edicto Gallicano Blesensium comitorum artic. 22. 23. 24. sive illa, quæ uniuntur beneficia tempore unionis vacent, sive non vacent. Licet enim beneficium ante vacationem impetrari non possit cap. 1. & 2. de concess. præbend. uniri tamen potest, sine præjudicio possessoris, ut providet hoc capite Tridentinum: sed executio unionis differtur in ipsum vacationis tempus, nisi possessor ipse consentiat, & cedat reservando sibi annuam pensionem. Hæc docet Petrus Rebuffus ad regul. de reprob. benef. viven. impetr. n. 56.

Deinde hujus sess. cap. 7. Ubi Ecclesia vetustate collapsa sunt, nec ob inopiam instaurari valent, Episcopi possunt vocatis illis quorum interest in matrices Ecclesias locorum eorumdem, aut vicinorum, illas cum emolumentis simul, & oneribus annexis transferre, erigendo in prædictis matricibus capellas vel altaria sub eisdem invocationibus. Parochiales autem Ecclesias etsi jurispatronatus sint, ita collapsas refici, & instaurari curent ex proventibus earundem: qui si non sufficient, patronos aliove, qui fructum aliquem ex earundem proventibus percipiunt, aut his deficientibus Parochianos ipsos omnibus oportunitis remediis compellant, quacumque appellatione, exceptione, aut exemptione remota. Quod si omnes nimia egestate laborent, ad matrices, seu viciniore Ecclesias Episcopi transferant, cum facultate convertendi in profanos non tamen sordidos usus dirutas Ecclesias, erecta ibi Cruce.

Sess. 22. cap. 4. de ref. ut nemo de Ecclesia sive seculari, sive regulari vocem habeat in capitulo, etsi assensu id ei ab aliis libere concessum fuerit, nisi in subdiaconatus saltim ordine constitutus sit. Hoc idem dudum statuerat Concilium Viennense. Clement. ut ii, qui in divinis, de atat. & qual. & ordin. presic.

Vetatur hoc eodem capite 4. ne aliis deinceps de beneficio provideatur, quam illis qui ætatem, & cæteras omnes qualitates, & habilitates habent, ut statim actu omnia beneficii onera per se exequi possint: alioquin irritam declarat

pre-

provisionem. Hac pariter spectat dicta *Clement. ut ii qui*. Veruntamen usus obtinet, ut in beneficio Sacerdotali, cui etiam cura incumbat animarum, sufficiat si provifus fit in eo statu & aptitudine, ut possit intra annum ordinem suscipere Sacerdotalem, *c. cum in cunctis*, & *c. licet Canon, de elect. in 6*. Si vero non fuerit intra annum promotus (nisi ex justa, & legitima causa fuerit ortum impedimentum) vacet ipso jure præbenda. Cæterum ubi ex lege foundationis, vel statuto, vel consuetudine, Sacerdotalis ordo actu desideraretur in impetrante, tunc non sufficeret aptitudo præfata. In universon edicit Tridentina Synodus hoc ipso cap. 4. & insuper *sess. 24. de refor. c. 12. §. neminem*, ut nemo quodcumque beneficium, cui sit aliquod annexum onus, possit obtinere, nisi aptus sit ut intra ipsum annum suscipiat ordinem ad illud onus requisitum. Id autem veteri juri conformatur *c. cum in cunctis §. inferiora de elect. cap. 1. de atat. & qual. ord. & d. Clem. ut ii qui*.

Potest igitur aliquis provideri de curato beneficio nondum Sacerdos, modo annum vigesimum tertium sic expleverit, ut exacto inde anno Sacerdotio promoveatur, expleto qui ad hoc requiritur anno ætatis vigesimo quarto, & ita inchoato vigesimo quinto juxta *Trid. sess. 32. c. 12. de reform.* Cum enim ex hoc Concilio duo ista consent, & anno 25. inchoato posse quem fieri Sacerdotem, & insuper beneficium curatum posse illi conferri, qui Sacerdotio possit intra annum promoveri, sequitur ut tale possit conferri beneficium illi, qui vigesimum tertium annum expleverit; hisce enim verbis Concilium se enunciat in *d. cap. 12. §. neminem sess. 24.* aut in tali ætate sit, ut infra tempus a jure, & ab hac sancta Synodo statutum initiari valeat. Hæc docet Prosper Fagnanus in *cap. cum in cunctis, de elect. talemque esse receptam praxim, atque judiciis sacræ Cardinalium congregationis confirmatam asserit num. 63. & 64.* Porro indultum jure communi promotionis annum approbant jura pariter Gallicana edicto Blelensium comitiorum art. 9. Cui accedit constitutio Henrici IV. an. 1606. art. 1. Rebuffus in *praxi tit. de non promotis intra annum n. 44.* Papo *lib 3. dec. 13.* Bouchellus in *praxi benef. verb. an. de promotion. Melchior Pastor lib. 3. de benef. tit. 6.*

Sess. 23, c. 2. Episcopus electos etiam si Cardinales sint si intra

intra
men
nem
Eccle
Cha
ab
ium
com
tum
git.
100.
quoc
res,
cur
cont
dent

E
fi qu
que
conj
perfo
ad fin
cho,
ordin
alii
Eccle
rum
quisi

Pe
vige
tium
quin
11. l
cona
a Di
scopi
pens
D
rem
rit
nesci

intra tres menses consecrati non fuerint (legitimus tamen seclusis impedimenti causis) ad fructum restitutionem astringit, sed si aliis tribus mensibus id neglexerint, Ecclesiis suis ipso jure privatos esse declarat. Concil. Chalcedonense can. 25. Episcopos præcipit intra trimestre ab electione consecrari citra necessitatis inevitabilis casum. Conc. vero Antiochenum sub Julio Papa can. 17. de communione fidelium repellit Episcopum jam consecratum, quandiu ad creditam sibi Ecclesiam progredi negligit. Quo etiam spectat *c. quoniam, dist. 75. & c. 1. dist. 100.* Quæ autem Tridentinum sancit de Episcopis, vim quoque habere decernit circa inferiores animarum Pastores, ut in suis resideant Ecclesiis, nec eis toto anni decursu abesse liceat plusquam duos, aut tres menses, seu continuos, seu interruptos, *sess. 25. c. 1.* sed istam residentiæ materiam superius excussi ad *sess. 6. c. 1.*

Eadem *sess. 23. c. 4.* de reform. vetat tonsura initiari, nisi qui Confirmationis Sacramentum ante susceperint, quique legere, & scribere sciant, & de quibus probabilis sit conjectura, eos hoc intuitu statum eligere clericalem, ut perfectius Deo deserviant. Tum *c. 5.* statuitur, *ut qui sunt ad singulos majorum ordinum promovendi, bonum habeant a Parocho, & scholæ magistro testimonium, atque uno saltcm mense ante ordinationis expetita tempus conveniant Episcopum, qui Parocho, aut alii cui visum fuerit committat, ut nominibus ipsorum publice in Ecclesia propositis, de natalibus, de ætate, de moribus, & vita eorum diligenter a fide dignis inquirent, & litteras testimoniales inquisitionis istius fidem facientes ad Episcopum transmittant.*

Postmodum *cap. 22.* annum inchoatum ætatis requirit vigesimum secundum ad Subdiaconatum, & vigesimum tertium ad Diaconatum, atque ad Sacerdotium vigesimum quintum. Ad minores autem ordines jam requisierat *cap. 11.* Latinæ linguæ peritiam. A minoribus porro a subdiaconatu ad Diaconatum alterius anni: & alterius similiter a Diaconatu ad Sacerdotium. Potest tamen proprius Episcopus non tamen citra justam, & urgentem causam dispensare in interstitiis, *c. 11. 12. 13. & 14.*

Dictæ sessionis *c. 9.* concedit, *ut possit Episcopus familiarem suum non subditum absque dimissoriis ordinare, modo fuerit triennio secum commoratus, eique quamprimum conferat beneficium.*

Ejusdem sess. c. 15. sic statuitur : *Quamvis Presbyteri in sua ordinatione absolventi a peccatis potestatem accipiant , decernit tamen sacra Synodus , nullum etsi Regularem posse confessiones secularium audire etiam Sacerdotum ; nec ad id idoneum reputari , nisi aut Parochiale beneficium ; aut ab Episcopis per examen (si illis videbitur esse necessarium) aut alias idoneus judicetur , & approbationem obtineat , non obstantibus quibuscumque privilegiis , aut contraria consuetudine .* Consulto superius , quæ supra hujusmodi pertractavi ad Concilium Viennense .

Sessiois ejusdem 23. cap. 18. injungitur , ut in singulis Diœcesibus collegia Ecclesiastica , seu Seminaria instituantur , in quibus juvenes Ecclesiæ servitio destinati educantur , atque scientiis , functionibus , & ritibus Ecclesiasticis , cantu , disciplina clericali , & sanctis moribus informantur . Hæc eadem fuerant antiquioribus Conciliis præscripta , quæ supra commemoravi ad Toletani Concilii quarti Can. 24.

Tanti porro momenti Seminariorum erectiones esse duxerunt Tridentini patres , ut ad hunc finem Episcopis jus , & potestatem tribuant obligandi ad annuas pro seminario contributiones quoscumque beneficia possidentes , atque etiam ut possint valeantque ad seminariorum foundationem aliqua beneficia simplicia cujuscumque dignitatis , vel qualitatis fuerint , etiam ante vacationem , sine cultus divini , & illa obtinentium præjudicio , huic collegio applicare , unire & incorporare : nec hujusmodi uniones , vel applicationes possint ulla appellatione suspendi , aut impediri . Hæc Tridentina Constitutio validitatem plenam habet in hoc regno Galliarum , quippe quæ regiis etiam edictis firmatur . Sanctio namque Melodunensis art. 1. Episcopis injungit , ut provideant restitutioni sacræ disciplinæ , & a l. institution. des Seminaires suivent les saint Decrets . Quæ ultima verba respiciunt Trid. Decretum . Subsequentum est Blessensibus comitiis alterum procusum edictum art. 24. admonens Episcopos , ut erigant in suis Diœcesibus Ecclesiastica Seminaria etiam par l' union de benefices ainsi qu' ils aviseront bon estre : quibus verbis indulgetur illis circa istiusmodi Collegiorum erectiones plena potestas qualis conceditur per Tridentinum .

Sess. 24. in decreto reform. matrim. pleraque de novo

constituuntur circa fidelium matrimonia. In primis c. 1. declarat deinceps nulla, & irrita connubia, in quibus non intervenerint testes duo, & proprii Parochi presentia, cum fuissent pridem validæ nuptiæ clandestinæ. Saluberrimum utique decretum, quo innumeræ lites, inextricabiles ambages, & nuptiarum incertitudines, & innumerabiles polygamix simul extirpantur.

Hic jam quæritur, utrum valeat matrimonium in presentia Parochi invitum contractum? Respondetur valere; non enim exigit sacra Synodus consentum, sed solum presentiam Parochi, & testium, ut per hæc obvietur matrimonium furtivis, & clandestinis. Id confirmatur per l. coram Titio ff. de verb. signific. ubi iustus aliquid facere coram Titio declaratur conditionem adimplevisse, si Titio presente, & sciente fecerit, licet invito, & dissentiente. Et in hoc summis consentiunt, Sanchez de matrim. disp. 39. Filliuc. tract. 10. c. 6. num. 225. & 226. Coninch. dis. 17. dub. 4. concl. 3. addens hanc esse communem doctorum sententiam. Fagnanus quoque in cap. quod nobis de clandest. despons. nu. 48. & sequentibus, illud idem alia ratione confirmat, eo quod Parochus non sit hujus Sacramenti minister, quo casu ejus requireretur consensus, sed solum testis præcipuus, ac necessarius, ad quod sufficit sola per sui presentiam notitia: citatque his conformem congregationis Cardinalium decisionem. Ita judicari vidimus in Gallicanorum Episcoporum diversis Tribunalibus. Ille tamen, qui sic matrimonium iniuret graviter delinqueret, nisi quando injuste Parochus refragaretur.

Quid si Ordinarius ipse Parocho interdixerit ne matrimonii celebrationi interveniret? quid etiam censendum, si Parochum quoad hoc suspenderit, aut interdixerit? Recte idem respondet Prosper Fagnanus ad cap. littera quas, de matrim. contract. contra interdictum Eccles. tale quoque fore validum conjugium, sicque a sacra Congregatione judicatum Romæ. Et ratio est, quia non desinit per interdictum, vel suspensionem esse Parochus, & licet ex parte Parochi inhibiti, vel suspensi possit esse interventus ipsius illicitus, non tamen irritus, & invalidus. Quamvis enim Parochus Episcopo subalternetur, quoad jurisdictionem, quam potest Episcopus tollere vel limitare, ac restringere, iste

tamen interventus non est jurisdictionis actus, cum nihil hic decernat, aut judicet Parochus, sed solam præsentiam præstet, ut testis. Et quamvis Concilium Tridentinum sess. 24. capite 7 prohibeat Parochis ne vagantium matrimoniis intersint, si tamen intersint, matrimonia ista valorem fortientur, ut idem asserit Fagnanus. Et matrimonium contractum contra interdictum Papæ si quidem illicite, sed nihilominus valet, ut docent glossa, & Innocentius in *cap. ad dissolvendum de despons. impub.*

Dictæ sess. 24. cap. 2 gradus affinitatis longius olim productos, & irritum facientes matrimonium restringit primum quoad spirituales affinitatem inter baptizatum, & sponsores, seu suscipientes de fonte baptismi: atque inter patrem, matremque baptizati & suscipientes: atque inter baptizatum, & baptizantem: necnon inter baptizantem, & baptizati patrem, & matrem. Similiter inter confirmatum, & sponsorem, necnon inter sponsorem, & confirmati genitores.

Olim prohibebantur quidem, & irritabantur nuptiæ, usque ad septimum cognationis inter collaterales gradum, computando etiam gradus pro numero personarum dempto communi stipite, in Ecclesia saltem Latina, ut perspicue docent, tum S. Gregorii Papæ epist. ad Felicem Messanæ Episcopum, tum Isidori, tum Alexandri Papæ II. quæ congeruntur in Gratiani decreto *causa 45. q. 6.* Quæ seges procul dubio erat innumerabilium ambiguitatum, & incestuosarum nuptiarum, & laqueorum animas intrlicantium, ideoque Lateranense sub Innocentio Concilium provide omnia impedimenta reduxit ad quartum gradum, & refertur *c. non debet de consang.* Jure autem Romanorum civili etiam fratrum, & sororum liberi matrimonio jungebantur, *inst. de nub. §. duorum c. l. 3. ff. de ritu nupt.* Concilium vero Trid. circa carnalis cognationis, & affinitatis gradus quatuor, sanctionem sequitur commemorati Lateranensis Concilii. Porro jus illud Romanarum legum circa fratrum sororumve liberos invaluit olim etiam inter Christianos. Filix namque Constantini Magni Constantina, & Helena nuptui datæ sunt, Constantina quidem Annibaliano primum filio Dalmatii fratris ipsius Constantini: deinde Gallo Cæsari filio Constantii alterius fratris Constanti-

ni: Helena vero nupsit Juliano alteri filio memorati Constantii.

Cap. 3. publicæ honestatis impedimentum restringit ad primum gradum in sponsalibus validis. Antea namque protendebatur ad quartum. Cæterum si sponsalia ipsa invalida fuerant, nullum inde impedimentum consurget. At vero ex matrimonio rato, sed non consummato nascitur impedimentum dirimens ad quartum usque gradum, ut declaravit Pius Papa V. in constitutione incipiente *ad Romanum* ex cujus inadvertentia Toletus, & Lopez hoc impedimentum scripserunt esse publicæ honestatis, & desinere post primum gradum.

Jam hic quæritur, utrum ex sponsalibus de futuro, non quidem morte, sed mutuo partium consensu solutis, exurgat quoque publicæ honestatis impedimentum? hanc agit quæstionem Thomas Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 68. n. 21.* novissime Prosper Fagnanus Apostolicus Referendarius *comment. ad cap. ad audientiam, de sponsal. refert Romæ a Sacra Congregatione judicatum die Julii 6. ann. 1658.* quod hic quoque subsistat impedimentum istud. Et facta relatione ad Alexandrum Papam VII. qui hanc examinari quæstionem jusserat, fuisse ab ipso approbatum Congregationis judicium die 6. Julii, jussumque, ut posthac ita servaretur ubique a cunctis fidelibus.

Cap. 4. Impedimentum affinitatis, ex illicita conjunctione contractum limitat ad secundum gradum, cum olim quartum etiam gradum complecteretur, quæ occasio erat plurimorum incestuum.

Cap. 6. inducit dirimens impedimentum inter raptorem & raptam, quamdiu hæc in raptoris manserit potestate.

Eadem sess. 24. de reformat. cap. 1. decernit vacantibus Ecclesiis præficiendorum Episcoporum vitam, & doctrinam in ipsis locis examinari, & inquiri, actaque & processus inquisitionis ad Summum Pontificem transmitti. Præficiendos autem esse Prælatos non precibus neque humano affectu, aut ambientium suggestionem, sed eorum exigentibus meritis. Certe hoc ipso quod quis prælaturam, ac dignitatem ambit, se illa indignum prodit, ut disserit Chrysostomus *lib. 3. de sacerdotio cap. 10.* Hujusce rei legimus documentum in Judicum libro, ubi refertur olivam, ficum, & vitem re-

retractasse delatum sibi ab arboribus in se ipsas imperium, sed rhamnū inutile spinosūque arbustum hanc præfecturam a maxime fructiferis plantis recusatum ultro acceptasse. Imperatores Theodosius, & Valentinianus l. *sancimus*, c. *ad leg. jul. repetun.* prohibent, illis conferri magistratus, qui ad eos ambitu, vel pretio contenderint, Quæ lex tanti habita in Ecclesia fuit, ut in decreto sacrorum Canonum inserta fuerit cap. *sancimus* 1. q. 7. Beatus quoque Hieronymus *comment. in cap. 1. epistola ad Titum* sic de Episcopatu loquitur: Unusquisque se considerans, & sciens quia potentes potenter tormenta patientur, retrahet se ab hoc non tam honore, quam onere, & aliorum locum, qui magis digni sunt, non ambiet occupare. Præsertim vero illorum fordida damnatur ambitio, quo officia, procurationes, & mania sive ad Ecclesiæ curam, sive ad priorum locorum, vel miserabilium personarum instituta, pretio ambiunt, ac mercantur c. *salvator*, 1. q. 3. & l. *omnes* 420. §. 9. de *Episc. & Cler.* Primi etiam Oecumenici Nicæni Concilii Canon Arabicus 75. ita præscribit: Si congregatio elegerit aliquem in cognitione fidei eruditum, & probatum ex his, qui altari administrant, aut ex Monasteriis, ut sit Episcopus, aut Archidiaconus, aut Chorepiscopus, aut præfectus hospitalis, non debet ambire ille, qui eligitur, alioqui ejiciatur ex congregatione. Denique octavæ Synodi (quæ est Constantinopolitana quarta) Canon. 4. postquam Photium occupato per ambitionem solio dejecit, causam ejus depositionis prætextit, ipsam ejus ambitionem, & hoc jungit *ἐλαρχίαν πονηρὰν πίζαν τῶν κακῶν ἀπάντων* ambitionem esse radicem exitialem malorum omnium.

Sub eadem sess. 24. de reform. c. 6. conceditur Episcopis absolvendi, & dispensandi facultas in omnibus censuris, atque irregularitatibus ex occulto delicto procedentibus, solis exceptis qua sunt ex homicidio voluntario, aut qua sunt ex delicto quocumque ad forum contentiosum deducto. Cap. 19. abolentur deinceps mandata de providendo simulque gratiæ expectatiæ.

Sess. 25. cap. 5. de Regular. decernitur, ut clausuræ Sanctorum curam gerant Episcopi, in Monasteriis quidem sibi subditis ex jure ordinario: in aliis vero tanquam Apostolicæ Sedis delegati. Et ut nemine obsistere auso decernant, atque inobedientes per censuras Ecclesiasticas aliasque pœnas compellant, quacumque oppositione, & appel-

app
fæc

C
fa p

no

quid

fœm

scul

regu

Vor

C

tum

tam

qua

rior

die p

dux

spon

cum

tang

cilio

adm

nece

qui

carc

quia

quis

in d

lutis

mon

& 7

just.

cæte

Ju

capi

gular

rum

Mon

sess.

fura

reje

appellatione postposita, & ubi opus erit invocato brachii
 sæcularis auxilio.

Caput. 15. declaratur invalida, & irrita omnis religio-
 sa professio facta, nondum expleto ætatis decimo sexto an-
 no. Ante Synodum Tridentinam ætas ad professionem re-
 quisita fuerat quæ ad ineundas nuptias requirebatur, in
 fœminis, quidem expletorum duodecim annorum, & in ma-
 sculis quatuordecim, *cap. significatum, & c. cum virum, de*
regul. Plura superius requirito, quæ congeffi ad Canon. 22.
 Vormatiensis Concilii.

Cap. 19. *Quicumque Regularis pratendat se per vim, & me-
 tum ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante atatem debi-
 tam professum esse, aut quid simile, velitque habitum dimittere*
quacumque ex causa, aut etiam cum habitu sine licentia Supe-
riorum discedere, non audiatur nisi intra quinquennium tantum a
die professionis, & tunc non aliter nisi causas quas pratendit de-
duxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Quod si antea habitum
sponde dimiserat, nullatenus audiatur, nec ad allegandam quam-
cumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, &
tanquam apostata puniatur. Praxis tamen statim ab ipso Con-
 cilio ubique fere invaluit, ut ejusmodi Religiosus reclamans
 admittatur, etiamsi habitum dimiserit, quia hoc plerumque
 necessarium est, ut suæ ad reclamandum libertati prospiciat,
 qui statim ex habitu dignosceretur, & a fratribus receptus
 carcere perpetuo concluderetur, ut pluries factum est; tum
 quia sic occurritur gravi hominum scandalo, dum conspicitur
 quis in habitu religioso sine comite per devia fugiens, aut
 in diverforiis, degens moribus fortasse inconditis, & disso-
 lutis. Hunc igitur etiam in habitu sæculari audiendum ad-
 monent Martinus Navarra *comment. 4. de Regular. num. 77.*
 & 78. Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 4. in fine* Lessius *l. 2. de*
juß. c. 41. n. 64. Bon. tract. de claus. q. 2. p. 10. diffic. 2.
 cæteri communiter.

Jurisdictionis, ac potestatis Episcoporum circa Regulares
 capita præcipua Concilium astruit Trident. *sess. 25. de Re-*
gular. primo circa clausuræ monialium etiam extra exempt-
 rum, aut exemptis subditarum infractionem. Talium quippe
 Monasteriorum clausuræ cura Episcopis incumbit *c. 5. hujus*
sess. adeo ut inobedientes, aut contradicentes possint per cen-
 suras Ecclesiasticas, aliasque pœnas quacumque oppositione
 rejecta compescere invocato ad hoc etiam brachii sæcularis

auxilio. Hæc eadem antea constituerat Bonifacius Papæ VIII. *cap. unico de statu regular. 6.*

Monasteriis etiam sanctimonialium, quæ Regularibus, ac exemptis subsunt, potest Episcopus bis, aut ter in anno extraordinarium confessorem offerre; præsertim si Moniales, vel omnes, vel aliquæ id requirant. *Cap. 10. Gregorius Papa XV. in Bulla incipiente Inscrutabili, addit ad declarationem, & executionem Tridentini decreti, Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ Legatis competere jurisdictionem, puniendique, ac corrigendi potestatem in Regulares exemptos ratione Monialium ipsis exemptis subditarum. 1. si deliquerunt circa personas intra Monialium clausuram degentes. 2. si circa eandem clausuram 3. si circa bonorum earundem administrationem.*

Secundo jurisdictionem Episcopis tradit Synodus Tridentina *sess. 25. c. 11. erga Regulares habentes Parochiales Ecclesias, ut his non præficiantur nisi illi quos Episcopus prævio, si ei visum fuerit, examine approbaverit: atque istos circa ministerium animarum, & sacram Ecclesiæ disciplinam delinquentes corrigere, & punire valeat. Id vero confirmatur iuribus antiquis cap. qui religiosi 18. quasi. 2. & tom. tit. de capellis Monach. & c. ex ore. de privil. & cap. 1. §. in eos, de privil. in 6. maxime autem memorabile Urbani Papæ III. edictum cap. 1. de cape. Monach. in Ecclesiis (ait) ubi Monachi habitant, populus per Monachum non regatur, sed Capellanus, qui populum regat, ab Episcopo per Concilium Monachorum instituat. Ita ut ex solius Episcopi arbitrio, tam ordinatio ejus, quam dispositio, & totius vite pendeat conversatio.*

Tertio si Regularis etiam in propria exemptaque Ecclesia prædicet hæreses, Episcopus, ut sedis Apostolicæ delegatus debet contra eum procedere *sess. 5. de reformat. cap. 2. Quæret aliquis fortasse an Ordinariis eadem competat potestas erga Parochiales Ecclesias, quæ unitæ sunt Ordini militari S. Joannis Jerosolymitani, & erga illarum Parochos, qualis conceditur ab isto Tridentino decreto in Ecclesias regularium Parochiales, & Parochos earum. Et competere quidem decernit Pius Papa V. in sanctione diei vigesimæ secundæ Decembris anni 1561. quæ incipit, Exposit, cujus tenorem refert Paulus Piascius in praxi Episcopali *par. 2. cap. 3. num. 28.**

Quarto quandocumque Regularis exemptus extra clau-
 suram notorie deliquerit, ita ut populo scandalum faciat,
 ad Episcopi instantiam tenetur superior regularis illum se-
 vere punire intra tempus quod ei præfixerit Episcopus
 eumque de irrogata pœna certum facere. Sin minus, poterit
 Regularis ab Episcopo pro suo delicto puniri *sess. 25. c.*
14. Et superius *session. 7. cap. 24. de reform.* renovat Tri-
 dentini Patres Innocentii IV. in Concilio Lugdunensi Con-
 stitutionem, quæ legitur *in cap. volentes de privileg. in 6.* his-
 ce verbis: *Definimus, quod quantumcumque sic exempti gaudeant*
libertate, nihilominus tamen ratione delicti vel contractus, vel rei
de qua contra ipsos agitur, possunt coram Ordinariis locorum conve-
niri. His confirmatur jus Gallicanum; statuit enim Caro-
 lus IX. in Comitibus Aurelianensibus art. 11. appellationes
 Regularium ab Episcoporum sententiis non suspendere
 sententiam in causa criminis, sed etiam appellationem
 evocari decernit seclusis aliis Tribunalibus ad Regium
 privatum Concilium. Sancit præterea ibidem Carolus,
 ut Episcopi, seu Ordinarii suppleant per seipsos Abba-
 tum negligentiam circa vagos, & erroneos Monachos.
 Hoc idem providerat *cap. 4. de offic. jud. ord.* Itemque
 Chalcedonensis Synodi Canon. 4. & Quinisextæ Canon.
 42. hoc ipsum Tridentinum Concilium *sess. 6. cap. 3.*
 ita providet: *Nemo Regularis extra Monasterium degens,*
etiam sui Ordinis privilegii prætextu tutus censeatur, quomi-
nus si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam sedis Apostolica
delegato secundum Canonicas sanctiones visitari, puniri &
corrigi valeat. Atque in universum sic edicit Tridentina
 sessio vigesima prima, c. 8. ut commendata Monaste-
 ria etiam Abbatix, in quibus non viget regularis obser-
 vantia, necnon beneficia tam curata, quam non curata,
 sæcularia & regularia qualitercumque commendata etiam
 exempta, ab Episcopis tanquam Apostolicæ Sedis delega-
 tis annis singulis visitentur. Et mox subjungit: *Et si in eis*
vigeret observantia regularis, provideant Episcopi paternis
admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores juxta eo-
rum regularum instituta debitam vivendi rationem obser-
vent, & observari faciant, ut sibi subditos in officio con-
tineant, ac moderentur. Quod si admaniti intra sex menses
eos non vistorerint, vel coëxerint, tunc iidem Episco-
pi etiam ut delegari Sedis Apostolica eos visitare possint,
 & cor-

Et corrigere, prout ipsi Superiores possent juxta eorum instituta: quibuscumque appellationibus, privilegiis, & exemptionibus penitus remotis, & non obstantibus.

Utrum vero possit Episcopus Regularem, qui notorie, & scandalose extra claustra deliquit carcere statim includere, ac detinere, donec confecto in Curia Episcopali processu, reum puniendum ad superiorem regularem unacum processu instructo transmittat? Sane declaravit Cardinalium Congregatio statim ad Superiorem esse remittendum, & tunc solummodo posse Episcopum sub custodia Regularem includere, & punire, quando admonitus ejus Superior illum debite coercere neglexit.

Eadem sess. 25. de reformat. cap. 16. prohibet beneficia ex primæ institutione curata fieri simplicia, etiamsi Parocho, seu Vicario assignetur congrua portio. Ubi vero jam id factum fuit etiam ab immemorabili tempore, curam gerat Episcopus assignandi Vicario, seu Parocho congruentem portionem, si sufficientem non habeat. Et cum primum per cessum, siue decessum, siue rectoris, siue Vicarii, aut quomodolibet altera ex duabus præbendis vacaverit, beneficium integrum in animarum curam restituant, & Vicariam supprimat.

*Diatriba Ecclesiastica circa Tridentinum decretum,
de vulgata Bibliorum editione.*

Sessione quarta sic decernunt Tridentini Patres, post enumeratos Sacræ Scripturæ sigillatim libros: si quis autem libros ipsos integris cum suis omnibus partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata lectione habentur, pro sacris, & Canonicis non susceperit, anathema sit. Hunc locum multi perperam detorquent ad singulas particulas vulgatæ latinæ editionis, cum tamen scopus longe diversus a Concilio hic intendatur: quod postquam libros quosdam sacros, quos hæretici de Canone obliterabant, sacro Canon afferuit, ulterius providit hoc eodem loco, ut ex his etiam libris, quos hæretici horum temporum fatebantur Canonicos, partes aliquas etiam magnas, & insigniter amplas, quas hæretici spurias, additias, & suppositas contendebant, debitæ authoritati Canonice vindicaret. Atque hic est

verus
sensus:

Hanc
cipue fi
ex eru
nistarum
mo est
Bulla
duplice
enim i
Canone
Ecclesi
gros' ad
habent
minibus
supplen
omnes
utuntur
Huic e
Patres
vero ul
rum co
fiet. Q
ribus se
loco sac

Nega
propriis
Bibliis
Quo nat
ro peperit
jutor me
Et ebulli
mures,
Regum
carum ej
Deus in
non respo
iniquitas
sanctitat
ticum ob
runt qui

verus, genuinus, & a Conc. intentus horum verborum sensus: *Cum suis omnibus partibus.*

Hanc Synodum generalem fuisse congregatam hoc præcipue sine, ut provideret ne Christi Ecclesia detrimentum ex erumpentibus Lutheranorum, Zuinglianorum, Calvinistarum, & Anabaptistarum sectis ulterius caperet, nemo est qui dubitet: idque liquido constat ex indictionis Bulla Concilio isti præfixa. At vero novatores sectarii duplicem circa sacros libros errorem invexerant. Primum enim integros aliquot libros de sacrarum scripturarum Canone expungebant, hi sunt Tobix, Judith, Sapientix, Ecclesiasticæ, Machabæorum: deinde alios quidem integros admittebant, non quales in Latina vulgata editione habentur, sed tantum prout in hebraicis hodiernis voluminibus leguntur: in quibus cum permultæ desint partes, suppleuntur in receptis ab Ecclesia Latinis Bibliis, quas omnes partes supprimunt hæretici in universis quibus utuntur, tam latinis, quam vernaculis translationibus. Huic ergo secundo errori providere satagerunt Tridentini Patres per hæc verba: *Cum suis omnibus partibus.* Nec vero ulterius ad singulas, & minutas particulas mens eorum collimavit, ut ex sequentibus argumentis perspicuum fiet. Quæ antequam attingam, visum est aliquas ex pluribus seligere, & recensere partes ad quas respexit hoc loco sacra Synodus.

Negant igitur novatores esse Canonica, & supprimunt ex propriis Bibliis ista, quæ continentur in editionis vulgatæ Bibliis Genes. 4. v. 8. *Egrediamur foras, Et Gen. 38. v. 5. Quo nato parere ultra cessavit. Et Exod. 2. v. 22. Alterum vero peperit, quem vocavit Eliezer, dicens: Deus enim Patris mei adjutor meus eripuit me de manu Pharaonis. Et 1. Reg. c. 5. v. 6. Et ebullierunt villa, & agri in medio regionis illius, & nati sunt mures, & facta est confusio mortis magna in civitate. Item 1. Regum 10. v. 1. Et liberabis populum suum de manibus inimicorum ejus, qui in circuitu sunt; & hoc tibi signum quia vixit te Deus in principem. Similiter 1. Reg. 14. v. 1. Quid est quod non responderis servo tuo hodie? si in me, aut in Jonatha filio meo est iniquitas hac, da offensionem: aut si iniquitas hac est in populo tuo, da sanctitatem Præterea Reg. 4. v. 5. Et ostiaria domus purgans triticum obdormivit. Insuper 2. Reg. 10. v. 19. Expaverunt, & fugerunt quinquaginta, & octo millia eorum Israel; item 1. Paralip. 1.*

vs. 32. *Filii autem Dada, Assurim, & Latussim, & Latomin.*
 Alia hujuscemodi innumera prætermitto.

Sunt item integra capita, & partes ingentes in vulgata editione, desumptæ ex Græca Theodotionis editione, quarum nihil continetur in Hebræis, aut Chaldaicis voluminibus, quæ similiter a novatoribus, ut spuria respiciuntur, quales legimus in libro Esther, & præterea in libro Danielis, cujus cap. 3. habentur continui sexaginta septem versiculi quos omnes illi expungunt. Habentur præterea integra, & prolixa capita 13. & 14. comprehendentia Susannæ, & Draconis Beli, & carceris Danielis, & translationis Habacuch Prophetæ amplas historias, quæ a Lutheranis, & Calvinistis exploduntur. Huic ergo hæreticorum circa divinas Scripturas errori, ac temeritati occurrendum judicavit Sacra Synodus, quando illos anathemate percussit, qui sacros libros cum suis omnibus partibus pro sacris, & Canonicis non susceperint. Neque quidquam definire intendit, vel cogitavit sacra Synodus de omnibus particulis, aut verborum minutiis universis, quæ neque fidei, neque morum disciplinam convellunt, aut labefactant.

Enim vero dubitari nullo modo potest, quin eo ipso tempore quo Tridentina Synodus ipsum istud decretum circa sacros libros procudebat, sacra vulgatæ editionis Biblia tot mendis scaterent, ut nullum prorsus Bibliorum Latino- rum exemplar ab innumeris mendis immune fidelium manibus tereretur. Itaque non potuisset hoc de illis statuere, quod multis venit in mentem, videlicet omnes hujusmodi Bibliorum particulas, & vuculas sine ulla exceptione sacras esse atque Canonicas. Sane illo ipso sæculo Plantinianæ editionis vulgata Biblia ad fidem vetustissimorum manuscriptorum tota Europa conquistorum excusa, judicabant sapientes præ cunctis aliis castigatissima: tamen post Plantinianæ correctionis editionem, aliasque eorum temporum satis castigatas, & elaboratas, & post Conc. Trid. tempora prodiit jussu Sixti V. Pontificis nova, & castigatior Bibliorum editio: qua tamen haud contentus Clemens Papa VIII., alteram castigatorem quam Sixtina, fuerat, concinnari fecit Bibliorum editionem.

Et tamen Sixti Constitutio anno edita 1589. cujus est initium: *Æternus ille celestium*, & quam Bibliis sua cura

cor-

corre
 plentiu
 rum ve
 pro aut
 ratione
 prout op
 phia im
 bus Ch
 demum
 tam pro
 bus pub
 nibus,

Ea
 Cleme
 edition
 verit,
 aliisqu
 concer
 tradit
 la, q
 in suo
 quam
 omnibu
 statem
 edendi
 edition
 da, au
 datori
 unum
 quam
 cessera
 posthac
 nam fi

Qui
 nem Ec
 lis Eco
 plures
 ipsa Cl
 cis aut
 hendit
 Cleme

correctis præfixerat, ita loquitur: De Apostolica authoritatis plenitudine statuimus, ac declaramus, eam vulgatam sacram veteris, quam novi Testamenti Latinam editionem, quæ pro authentica a Concilio Tridentino recepta est, sine ulla dubitatione, ac controversia censendam esse hanc ipsam, quam nunc prout optime fieri potuit, emendatam, & in Vaticana Typographia impressam, in universa Christiana Republica atque in omnibus Christiani orbis Ecclesiis legendam vulgamus. Eamque nunc demum Apostolica nobis a Domino tradita authoritate comprobata pro vera, legitima, authentica, & indubitata, in omnibus publicis privatisque disputationibus, lectionibus, prædicationibus, & explanationibus recipiendam, & tenendam esse.

Ea constitutio Sixti nihil obstat quominus postmodum Clemens VIII. hanc vulgatam, & Sixtinam Bibliorum editionem in multis post Sixtum emendatorem edicaverit, multis tum additis, tum detractis passim vocibus, aliisque transpositis, nonnullis etiam fidei doctrinam non concernentibus, apertam etiam contrarietatem, aut contradictionem habentibus, ut affirmat ipsa Clementis Bulla, quam refert post Sixti Bullam Cherubinus collector in suo Bullario. Dicendum itaque Sixtum emendatiora, quam ante fuissent Biblia suppeditasse, non tamen ab omnibus expurgata mendis: neque ablatam per id potestatem fuisse posterioribus Pontificibus castigatiora Biblia edendi, qualia sunt Clem. VIII. Neque post Clementis editionem fuisse exhausta omnia sacrorum librorum menda, aut præceptam futuris Pontificibus potestatem emendatioris editionis, quam fuerit ipsa Clementina. Id vero unum tam Sixtus, quam Clemens intenderunt, novam quam exhibebat uterque editionem fuisse iis, quæ præcesserant, castigatioram: & præterea si quid possit in eis posthac de novo emendari, id omne esse indifferens ad sanam fidei doctrinam.

Quin etiam subinde post Clementinam Bibliorum editionem Franciscus Lucas Theologus, & Decanus Cathedralis Ecclesiæ Audomarensis, libellum edidit continentem plures lectionum varietates, quibus perfectior reddi possit ipsa Clementis editio, si accederet alterius Romani Pontificis authoritas. Collectio autem Francisci Lucæ comprehendit quater mille, & amplius loca, quæ in Bibliis a Clemente correctis ulterius possent emendari. Idemque in

epistola hujusce collectionis dedicatoria refert testimonia ex Litteris ad se ipsum scriptis Roberti Bellarmini Cardinalis, & Joannis Baptistæ Bandini, quorum opera Clemens usus fuerat in Bibliorum a se edita correctione. Uterque Francisco Lucæ rescribit: *sacra Biblia per illam Clementinam, qua de Vaticana Typographia paulo ante prodierat, editionem necdum esse accuratissime correctam, & superesse non paucam qua adhuc in melius mutari possent.* Hujus quidem Clementinæ editionis præfatio, quæ a Pontificiis correctoribus præfixa est profitetur, *hanc editionem pro humana infirmitate omnibus numeris absolutam difficile esse affirmare.* Ille Franciscus Lucas aliam quoque procudit collectionem, quæ correctiones plusquam ter mille recenset, quibus Sixti editio Biblia vulgata, quæ Concil. Trid. tempore erant in communi totius Ecclesiæ usu, defœcavit. Quis igitur asserere audeat in Bibliis quibus Tridentini Patres, & reliqui tunc temporis fideles utebantur, nullam vocem, aut particulam fuisse, quæ non esset divinæ autoritatis? aut quis poterit hoc idem de Sixtina correctione affirmare, cum insequens Clementina correctio quamplurima Sixtinæ correctionis loca insuper emendaverit, & adhibiti ab ipso Clemente correctores, aliique pietate doctrinaque in primis conspicui doctores pleraque loca, quæ in Clementina editione supersunt, mendosa esse pronunciant, & argumentis probent?

Sancti Ecclesiæ Doctores nobis aperte suffragantur. Hieronymus, qui scribit nomen *Jeremia*, quod adhuc legitur *Matth. 29. vers. 9.* irrepisse pro *Zaccharia*. Epiphanius *adver. hæres. in secta Epicureorum*, qui aperte scribit mendum exscriptorum esse, quod etiam nunc legimus *Matth. 1. vers. 11. Josias autem genuit Sechoniam, & fratres ejus.* Et iterum S. Hieronymus nomen *Isaia*, quod legimus *Matth. 3. vers. 3.* credit esse additum: *Nos, ait, nomen Isaia putamus additum scriptorum vitio, quod & in aliis probare possumus.* Sic ille. Alii insuper præfati Patres de quibusdam aliis Scripturæ locis expostulant fuisse depravata. Ut & alii recentiores graves, & orthodoxi, qui tamen ante Trid. Concil. scripsere, Nicolaus Lyranus, Alfonso Tostatus, Hugo Cardinalis, Thomas Cajetanus, Dionysius Richel Carthusianus, aliique, Sed in his haud immoror, ut ad eos pro-

progre
illustra

Istius
manus
Jansen
phonfu
Tirinu
Petavi
lus, C
fendo p
ri, in
funda
quis u
vulgata
dicaver
judicio
tur ve
sent,
except
nonicas

Vulg
De tribu
for in s
tates qu
Jesu, c
cedent
urbibus
iam no
tatibus
taxat f
36. 37.
civitate

Add
textum
eamden
vitate
immigr
subne
Latinis
am,
Tostati

progrediar, qui post Conc. Trid. scriptis suis Ecclesiam illustrarunt.

Istiusmodi sunt Joannes Maldonatus, Ludovicus Lipomanus Episcopus Veronensis, Andreas Masius, Cornelius Janfenius Episcopus Gandavensis, Joannes Gagnæus, Alphonsus Salmeron, Cæsar Baronius Cardinalis, Jacobus Tirinus, Nicolaus Serarius, Gaspar Sanctius, Dionysius Petavius, Jacobus Salianus, Nicolaus Serarius, Tornielius, Cornelius a Lapide, Bellarminus, ne alios recensendo prolixior sim. Deus optime, quales, & quanti viri, in quibus eximia pietas, sublimis sapientia, & profunda eruditio de palma contendunt! Adeo ut licet aliquis unum, aut alterum locorum, quæ illi depravata in vulgata editione contendunt, a depravatione tamen vindicaverit, hoc saltem supersit tot tantorumque Doctorum judicio Conc. Trid. quod illi omnes magna prosequerentur veneratione, & cui contradicere piaculum credidissent, minime judicasse singulas vocum particulas nulla excepta, prout in vulgata editione referuntur, esse Canonicas, ac divinæ autoritatis.

Vulgata translatio Latina Josue 21. v. 36. sic enunciat: *De tribu Ruben ultra Jordanem contra Jeriche civitates refugii Bofor in solitudine Misor, & Jaser, & Jethson, & Mephaath, civitates quatuor cum suburbanis suis.* Nicolaus Serarius e Societ. Jesu, comment. in hunc locum admonet in primis ex præcedenti c. 20. v. 8. aliisque Scripturis, ex his enumeratis urbibus tribus Ruben solum esse refugii. Quod est etiam notandum in aliis aliarum tribuum hic recensitis civitatibus. Nam ex 48. Leviticis urbibus assignatæ sex dumtaxat fuere in refugium, quamvis in versiculis 21. 27. 32. 36. 37. promiscue, & indistincte in vulgata editione omnes civitates dicantur urbes refugii.

Addit Serarius nomen Misor in vulgatum Latinum contextum v. 69. ex margine irrepsisse. Addit præterea, vel eandem esse Jaser cum Cademoth, vel cum insequente civitate Jethson: sed probabilius esse, Jaser huc per errorem immigrasse vice Cademoth. Idemque Serarius hæc verba subnectit: *Hinc apparet vulnus aliunde textui huic, tam in Latinis, quam in Græcis, quam in Hebræis exemplaribus insertum, quod nondum hætenus curatum satis.* Alphonsus vero Tostatus textum vulgatum hujus, & sequentium versiculo-

culorum ex historica veritate aliarum scripturarum corrigens, non aliter proponit nisi in singulari numero civitatem refugii, non civitates refugii.

Gaspar Sanctius ejusdem scriptor Societatis, qui suis commentariis universam pene scripturam elucidavit, ad *ib. 4. Reg. cap. 28. v. 28.* & sequentibus multa fuse admodum de hac materia pertractat, & pro fundamento regulam istam his ipsis verbis proponit: *In Bibliis vulgatis & fuisse multa, & nunc etiam esse non pauca, quia scriptorum, ac Librariorum incuria sensim irrepserunt, qua mutata sunt, & correctæ a Sixto, & multa etiam relicta, qua cum mutanda viderentur, consulto tamen relicta sunt.* Eodemque loco Sanctius observat, Hieronymum in *Sacra scriptura* (qualem etiam nunc post Sixtinam correctionem habemus) Librariorum incuriam deprehendisse, ut *Is. c. 32.* & *Matt. 1.* ubi sermo est de *seconia*. Et *can. l. 11. de locis*, multa observare errata in numeris ex eorum incuria, qui olim sacros libros transcripserunt.

Addit Sanctius sæpe in Bibliis contingere, ut una dictio a descriptore prætereatur, quia alia similis ei conjuncta est. Et profert ex pluribus (ut loquitur) exemplis hac pauca etiam post Pontificiam correctionem. *Heb. 12. v. 2.* proposito sibi gaudio, cum tamen juxta codices graecos legendum velit: pro proposito sibi gaudio, ἀὐτὴν πρὸνεύσας αὐτῷ χαρὰς, δουραίνοντο, ut legunt Chrysostomus, Theodorus, Theophilus, Oecumenius. Sic *Rom. 11.* Investigabiles dicuntur via Domini pro investigabiles. Ante Sixti vero correctionem similiter legebatur. *Heb. 5. v. 11.* interpretabilis; at nunc ininterpretabilis, grace, δουραίνοντος. Et *Pl. 118.* nunc temporis etiam legitur: Præveni in maturitate, pro contrario vocabulo, in immaturitate, id est in tempore nondum opportuno. Addit præterea, Sanctum Hieronymum ad locum *Isa. 32.* Eductet in veritate iudicium, observare hunc locum mutilate legi apud *Matt. cap. 12.* omissis istis: Non erit tristis, neque turbulentus, donec ponat in terra iudicium. Idque Scriptoris errore contigisse, qui hanc vocem (iudicium) repetitam in illo *Isaia* loco non advertit: ideoque semel tantum per inadvertentiam posuit, omissis verbis intermediis. Quam observationem idem repetit Hieronymus ad *Aglaſſam*, 9. 2.

Deinde prosequitur Sanctius adjungens, *Matt. 1.* *Secunda Genealogia Christi reseracade fuisse omissos non ab Evangelista,*

sed

sed
Ama
Oſia
ſiam
ter

ter a
Si
tia t
nian
chon
conia
ſanct
Am
Epi
ptore
ejuſ
tus
Mat
ni c
tuen

C
Car
cum
deci
exif
ſic i
ris S
pſiſſ
ſum
Tra
ptan
dun
A
Cor
gna
loco
ſcri
lege
ran
coll
ſen

sed a parum cauto exscriptore, tres istos Ochosiam, Joas, & Amasiam, ob viciniam, & similitudinem nominum Ochosia, & Ochia, ut inconsulto scripserit aliquis antiquarius Joram genuit Ochosiam; pro Joram genuit Ochosiam: quod proclive erat, quia præter reliquam conformitatem, habent hæc duo nomina eandem litteram initialem, nec differunt nisi una intermedia littera.

Similia probare, & persuadere nititur Sanctius, in tertia tesseredecade scriptum fuisse a Matthæo: Josias genuit Jeconiam, & post transmirationem Babylonis, Jeconias genuit Jechoniam, eo quod Joacin filius Josia fuerit etiam denominatus Jeconias, ut voluit Hieronymus in hunc Matthæi locum (quem idem sanctissimus Doctor asserit ab inscriptoribus depravatam) Et S. Ambr. l. 3. in Lucam ad finem. Et S. Epiphanius in hæreticorum ad finem, qui depravationem quoque ab exscriptore hic factam asserit. Hos sequuntur quoad testimonium ejusdem prætensæ depravationis præter Sanctium, Tostatus Abulensis, Jansenius Gandavensis, Mariana in cap. 1. Matth. Garzia lib. 8. cap. 3. Difficultates porro, quæ opponi circa nominum numeros tesseredecadas singulas constituentes, Sanctius abunde conatur explanare.

Cornelius Jantenus Gandavensis Episcopus in epist. ad Cardinalem Granuellanum quam editis a se in Ecclesiasticum commentariis præfixit, meminit quidem hujus Trid. decreti decreti: quia tamen aliam esse, quam quæ a vulgo existimatur istius decreti mentem, & scopum intelligebat, sic ibidem de Ecclesiastici libro loquitur. *Hic liber præ cæteris Scripturae libris, & infelicius apud nos versus est, & corruptissimus est in plerisque locis.* Deinde identidem per univ. commentarii sui opus passim pronunciat, & ostendit, Translationem istam qualem nunc habemus vitiatam, & corruptam esse pluribus locis ad singula capita libri, neque Latinum duntaxat, sed ipsum etiam Græcum exemplar.

Alfonsus Salmeron S. Ignatii Lojolæi socius, qui Trid. Conc. Summo jubente Pontifice interfuit, & Joannes Gagnæus comment. ad Act. Apost. c. 27. v. 5. ambo scribunt eo loco per errorem irrepsisse *Lystram Lycia* in Latinis vulgatis, cum scribendum velint *Myram Lycia*, sicut habent Græci codices, & legerunt Chrysostomus aliique Græci Patres; cum sit certum *Myram* esse in Lycia; *Lystram* autem hic ipse liber Actuum cap. 14. collocet in Provincia *Lycaonia*. Istam Salmeronis, & Gagnæi sententiam refert Lorinus Act. 27.

Joannes Maldonatus ejusdem Scriptor Societatis Comm. in Matth. 4. vers. 11. ait hunc versiculum esse Scriptorum vitio depravatum, & sic legendum esse: *Josias autem genuit Joachim, & fratres ejus, &c.* Deinde versum 12. similiter ipsius judicio depravatum, sic esse legendum. *Jochin autem genuit Rechoniam.* Idemque Maldonatus Matth. 27. verb. 9. docet, nomen *Ieremia*, quod ibi legitur fuisse ab aliquo indocto margini appositum, deinde ab altero aque imperio translatum in ipsum textum; cum tamen memorata ibi prophetia non sit *Ieremia*, sed *Zacharia*. Istam circa hunc locum sententiam Maldonatus communem habet cum S. Hieronymo, & Cornelio Jansenio Gaudavensi ad hunc ipsum locum, ut taceam *Lyranthi*, *Hugonem* Cardinalem, *Dionysium* Carthusianum, qui fuerunt in eadem sententia ante Synodum Tridentinam.

Jacobus Tirinus Soc. Jesu 1. Paralip. cap. 4. v. 22. haud satis probat istas versiones: *Qui stare fecit solem, & viros mendacii, & securum, & incendientem, cum sint nominum priorum Jokim, & Coseba, & Ioas.* Quin etiam adjungit, vocem *solis*, quæ legitur in omnibus, vulgatis etiam ultimo correctis Bibliis, fuisse olim hic insertam a scolo, deductamque ex Judæorum anilibus fabulis. Idemque Tirinus, necnon ex eadem Societate alii duo Jacobus Salianus ad ann. 3150. num. 5. & seqq. atque Dionysius Petavius ration. temporum. par. 2. cap. 11. Cajetanus pariter in 2. Paralipom. & Tornellus in annal. utantur omnes scribunt, in 1. 2. Paral. c. 22. v. 2. mendose legi tam in Hebrais, quam in Latinis voluminibus, quadraginta duos annos, pro duobus, & viginti, sicut habetur 4. Reg. 8. 26. Cornelius a Lapide commentar. ad 2. Paralip. 22. Aperte affirmat ibi esse mendam numericam, & contrarias rationes solide refellit. Addit affirmari a Bellarmino in manuscripta concordia annorum Israel, & Iuda quam penes se habet. Deinde sic ait: *Plura in editione vulgata a Romanis correctæ sunt, & plura corrigi possent, ut ipsi correctores in præfatione fatentur. Sic multi demum Cainam a serie generationem in genealogia Christi, cum tamen eum constanter habeant omnia Græca, Latina, S^{ra}, Arabica exemplaria. Lucæ 3. 36. Hætenus Cornelius a Lapide.*

Aloysius Lipomanus Veronæ Episcopus, & Andreas Masius intricati ambo perplexis difficultatibus conciliandi cum narratione Moylis ea, quæ perhibet S. Stephanus de

voca.

vocat
dium
plerum
num
se: N
contr

Cæ
tionib
annu
Tim.
autum

Pra
dem,
ribus

tionib
nibus
centit
comm

ment
rexer
runt
bus a

da vi
quo i
dis va

me fa
vare,
exem
ab an
cus.

Id
gere
bus r

exem
sancta
Biblii
quæ

pli ca
deban
perspe
refugii

vocatione, & migratione Abrahami, nodum istum Gordium excindere, quam solvere satius duxerunt, & scripserunt, antiquarios nonnulla exscribendo caput Actuum septimum, sive per incuriam, sive per imperitam audaciam vitiosasse: Non tamen desunt rationes conciliandi loca in speciem contraria, quas alii expositores excogitarunt.

Cæsar Baronius Card. de Ecclesia optime meritis, rationibus aliquot Chronologicis adductus asserit ad Christi annum 59. *Subesse mendam in omnibus Pauli exemplaribus 2. Tim. 4. v. 20. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti, cum autemet Melita legi oportere.*

Præ omnibus Bibliorum editionibus præcipuam certe laudem, ac venerationem meretur Latina vulgata a sincerioribus, & eruditionibus ingeniis cæteris omnibus translationibus prælata, quamque universa Ecclesia reliquis omnibus posthabitis complexa est: nec minus tamen supra censiti gravissimi, & Catholici Doctores, aliique quorum commemoratione supersedeo, ipsique illi qui Sixti, & Clementis jussu vulgatam editionem exactius quam antea correcterunt, hoc de ipsa in præfatione quam Bibliis præfixerunt testati sunt, *non posse affirmari, quod sit numeris omnibus absoluta, atque in his non pauca relicta fuisse qua mutanda videbantur.* Nimirum quia menda nonnulla sic ab antiquo irreperant, ut nulla suppeterent exemplaria his mendis vacua. At vero sapientis veterum librorum, & maxime sacrorum correctoris est, nihil ex propria mente innovare, sed cuncta ad fidem optimorum, & vetustissimorum exemplarium exigere, quantumvis videri possit alteratus ab antiquis non quidem auctoribus, sed exscriptoribus locus.

Id vero non solum in vulgata editione damnum contingere potuit, sed in ipsis Hæbraicis, Græcisque exemplaribus reipsa ita contigisse certum est: ut nullum hujusmodi exemplar immune prorsus reperiri possit, ipsaque Ecclesia sancta in omni sæculorum decursu, vix ac ne vix quidem Bibliis Hæbraicis, aut Græcis, aut Latinis potita sit, quæ omni ex parte illibata, & expurgata essent. Exempli causa in multiplicibus versibus capituli 21. Josue, videbant adhibiti tum a Sixto tum a Clemente correctores perspecta rei veritate, *Legendum esse potius urbs, quam urbes refugii.* Tum quia ex multiplicibus illic nominatis urbibus

Leviticis solæ illæ, quæ primo loco in iis versibus nominantur pertinebant ad refugium, seu asylum, reliquæ non pertinebant: tum quia ipsi tam hebræi, quam græci Codices Archetypi, urbem numero singulari exprimebant Hebræi quidem *עיר אחת* *eth-hir mielat*, Græci autem *πόλις μια* *poliis miias*. Nec dubitabant emendatores, quin Latinus interpres transulisset in singulari urbem: facile quogue animadvertebant sciolum quempiam, & audaculum vulgaræ editionis, sive transcriptorem, sive correctorem, videndo non unicam, sed plures designari simul civitates, inepte autumasse non urbem scribendum, sed urbes. Quia tamen ista depravatio ab altissime dudum petitis sæculis invecata fuerat, nec ullum hac in parte illibatum exemplar occurrebat, maluerunt modesti, & Religiosi emendatores, rem uti erat relinquere intactam, quam contra omnium veterum Latinorum exemplarium fidem aliquid ex mente propria commutare. Atque ita multa (ut ipsi protestantur) quæ mutanda videbantur, consulto immutata reliquisse.

Hebræa vero Biblia non esse jamdudum a mendis vacua perspicies, si conferas cum Græca Septuaginta interpretum editione: cui tantum detulisse ipsum Christum Dominum ejusque Apostolos, & Evangelistas constat, ut quando ex veteri Testamento testimonia proferunt, non aliter ea enunciant, quam juxta Septuaginta interpretum editionem, etiam ubi maxime videntur ab hebraico textu discrepare. Constat vero 70. interpretes aliquot sæculis Christo anteriores a Principe Sacerdotum selectos floreante Judæorum Republica, instructos fuisse quam emendatissimo veteris Testamenti hebraico exemplari: nec minus liquido constat ipsos aliter in Hebræis voluminibus legisse, quam nunc temporis, atque ab annis mille, & ducentis legi soleat, ut perspicue ostendunt in editis a se in Psalmos commentariis Paulus Burgensis, Genebrardus, Lorinus, Bellarminus. Fateri ergo necesse est Hebræorum codices, quales habemus depravationem dudum contraxisse. Quæ depravatio post reprobationem Judaismi multis ex causis ortum duxit (ut sileam exscriptorum incuriam, inscitiam, malam fidem, quam etiam Judæis improperat Justinus Martyr, circa Scripturas in Dialogo cum Triphone Judæo) tum ex plurium hebraicarum litterarum similitudine; unde factum, ut aliæ pro aliis facile substitutæ fuerint, tum ex

voca-

voca
voca
stian
res
vide
& v
repe
inte
dus

Q
nem
clef
utq
ubi
fric
tis
Du
loci
culi
ri e
uni
con
ptu
suff
chi
Sep
ron
edit
syc
edit
S.

Q
spe
illis
rat
suo
ron
ii
nul
nus
que

vocalium apud Hebræos defectu, quarum loco alia pro aliis vocalia puncta obtruserunt Rabbini Judæorum, post Christianæ Religionis exortum istiusmodi punctorum in entores; tum demum ex interpunctionum periodo, & incisa dividendium collocatione diversa, qua sensus sententiarum, & verborum quam sæpissime immutatur, & plene diversus reperitur inter hodierna Hebraica Biblia, & Septuaginta interpretes. Hæc passim demonstrat in Psalmis Genebrardus, & ab hoc mutuatus Bellarminus.

Quod vero attinet ad Græcam 70. translatorum editionem, quæ ab ipsis Apostolorum temporibus omnem in Ecclesia obtinuerat authoritatem, in Oriente quidem ad hunc usque diem, in Occidente autem per annos quingentos, ubi Romana Ecclesia, cæteræque tum Occidua, tum Africana non aliis utebantur Latinis Bibliis, quam derivatis, & traductis ex fonte translationis græcæ a 70. editæ. Dubitari tamen non potest, quin editio 70. fuerit multis locis vitiata, & corrupta jam inde a prioribus Ecclesiæ sæculis, ut conqueritur Origenes ad caput Jeremiæ 17. Fieri ergo potuit, quin Latina antiquiora Biblia, quibus solis univèrsa Ecclesia Latina utebatur, eosdem pariter defectus contraxerint. Ipse sane Origenes, quam optime potuit Septuaginta expurgavit, quæ tamen diligentia ejus minime sufficit, quandoquidem Sanctus Martyr Lucianus, & Efyechius novas post Origenem addidere correctiones editionis Septuaginta, sed inter se ita diversas, ut fidem facit Hieronymus Orientalium Ecclesiarum partem usam Luciani editione fuisse; at in altera parte prævaluisse editionem Efyechii. Quæ tamen non obstiterunt, quin græcæ utriusque editiones multis nævis, & maculis aspersæ sint, ut passim S. Hieronymus expostulat.

Quod autem ad Latinarum Ecclesiarum Latina Biblia spectat, quibus illæ per annos quingentos usæ sunt, sic de illis testatur Hieronymus præfat. in Josue: *Apud Latinos tot sunt exemplaria quot codices, cum unusquisque pro arbitrio suo, vel addiderit, vel subtraxerit, quod ei visum est.* Hieronymo suffragatur Augustinus lib. 2. de doctr. Christ. cap. 11. hisce verbis: *Qui Scripturas verterunt Latini numerari nullo modo possunt: ut enim cuique primis fidei temporibus in manus venit Codex græcus, & qui aliquantulum facultatis utriusque lingue sibi met habere videbatur ausus est interpretari.* Ita

Augustinus. Et sane, ut fuissent illæ versiones alioqui singere, illas tamen lates necessario contrahebant, quæ temporum injuria codices ipsos græcos unde translatae erant deformaverant. Sola vero vulgata editio cujus authorem Hieronymum eruditiores credunt, ex hebraicis fontibus hausta est. Sed ipsi quoque (ut in omnibus rebus, quæ privatorum hominum manibus passim, & longo annorum decursu tractantur necesse est evenire) navorum, & depravationum haud paucas injurias pertulit ab excribentibus antiquariis, & correctoribus imperitis. Quare multis præconiis laudanda est Sixti, & Clementis Pontificum pia sollicitudo, qua factum est, ut detæcatoribus nunc Bibliis fruamur deteris innumeris, quibus & ante, & post Concilium Tridentinum scatebant maculis. Certe numquam permisit, aut permissura est divina providentia, ut Biblia sacra quibus publice Catholica Ecclesia utitur, ejusmodi erroribus scædentur, qui divinæ fidei, morumque sanctitati directe, & manifeste adversentur. Huc enim collimat Christi in suam Ecclesiam regimen, & directio.

Quamvis olim Curia Regni Franciæ consulente, & instigante Carolo Molinæo Parisiensi advocato, qui suam etiam quaecumque Concilium Typis edi curavit, hujus Synodi Tridentinæ receptioni, præterquam in decretis solis, quæ de fide sunt, obstiterint; singuli tamen Episcopi intra proprias Dioceses recipi, & observari curaverunt hujus Concilii Canones, quotquot etiam circa Ecclesiæ ordinem, & disciplinam constituerat. Quo factum est, ut jam inde ab integro sæculo, graduum consanguinitatis, & affinitatis tam spiritualis, quam carnalis restrictio, quoad legitima connubia, anni etiam ad professionem validam requisiti, annus quoque probationis, forma reclamandi a facta dudum professione, ætas quoque ad singulos ordines requisita, formæ provisionum beneficalium, declarationes potestatis ordinariorum in multis rebus, & personis, maxime vero circa casus occultos, quorum olim absolutio, aut dispensatio Papæ reservabatur, aliaque ejusmodi quamplurima vigorem, nemine opponente, in Gallia habuerunt jam inde ab ipso Pii IV. Pontificatu. Etiamsi Canones hisce Tridentinis anteriores, atque olim in regno Galliaë vigentes diversa omnino statuissent, ut facile comperit per prædictos Canones percurrenti, & conferenti.

cum

cum
quæ
re T
cepta
frem
tu G
ceptu
nera
Ann
Mor

cum antiquioribus juribus, quæ in ipsis exacte contulimus, quæ abrogata, & mutata videmus in hoc regno a tempore Tridentini Concilii : quod est argumentum evidens receptorum in Galliis Tridentinarum sanctionum . Ad postremum anno Christi 1615. Lutetiz in Generali conventu Gallicani Cleri sub regno Ludovici XIII. de novo receptum fuit communi decreto Concilium istud, ut ex generalibus actis constat Gallicani Cleri, & scribit in suis Annalibus Petrus a Sancto Romualdo Ordinis Fulientium Monachus.

F I N I S .

I N D E X

RERUM NOTABILIUM

Hujus Operis , ordine Alphabetico
Digestus .

In quo Numerus Paginam , & Materiam indicat.

A

- A**bbates , ut ab Episcopis corrigantur , eisque sub-
sint . pag. 230
- Abbates Sacerdotes , & benedicti suis possint Mo-
nachis tonsuram , & minores ordines conferre . 301
- Absolutionis formula græca , & approbata personam absol-
ventis nullatenus connotat . 158
- Absolutio quatenus impendenda ei , qui obmutuit , aut
delirat . 155 193
- Abstinentiæ ciborum , & prohibitionis nuptiarum Ecclesia-
stica præscripta , quam procul a Manichæorum , & Eu-
stachianorum deliriis distent . 79
- Acacius Cæsarææ Palestinæ Episcopus , Arianorum abso-
lutorum coryphæus Constantio gratissimus . 130. Idem
author fuit Anomæorum . 113
- Acephalorum origo . 269
- Ad Altare communicare solis licebat Altaris ministris .
122
- Aracii Constantinopolis Episcopi fraude pro Eutychiana hæ-
resi . 237 268 269
- Æra Hispanica . 240
- Ætas ad profitendam religionem requisita . 206
- Ætas in Episcopis , & in Archidiaconis , & in Beneficiariis
habentibus animarum curam requisita . 337
- Af-

Aff
in
Afric
gy
an
Agap
Cu
Agn
an
Agr
A
Alex
Alæ
Alex
ve
Alex
Alex
qu
cle
Ali
15
Amb
Amb
Amb
Amu
12
Ana
po
Ana
tir
Ang
ma
cro
lu
Ang
ni
Ani
Ani
na
tu
Ann

- Affinitatis ex illicita conjunctione impedimentum limitatur
in secundo gradu. 413
- Africæ pars quæ Romano subdebatur Imperio deducta Æ-
gypto, Libia, & Pentapoli, sex amplissimas Provincias
amplectebatur. 146
- Agaparum usus antiquissimus, sed postea ex abusu interdi-
ctus. 124
- Agnorum cereorum Christum repræsentantium pius, &
antiquus usus. 286
- Agrippinus Carthaginis Episcopus. 13
- Agapodis secundus Pœnitentium ordo. 240
- Alexander Alexandriæ Episcopus Ario se opponit. 39
- Alæ ex utroque Ecclesiæ latere ductæ. 209
- Alexander Papa III. Fridericum Ænobarbum Imperatorem
veniam petentem Venetiis absolvit. 337
- Alexandrini Patriarchæ ditio in Provinciis tribus. 57
- Alexander Constantinop. Episc. Arianæ se hæresi opponit,
quam in Concilio Nicæno damnat, & Arii in suam Ec-
clesiam ingressui obstitit. 71
- Alienatio rerum Ecclesiæ, quas requirat solemnitates. 152
153
- Ambitus dignitatum damnabilis. 407
- Ambon seu suggestum quid sit in Ecclesia. 280
- Ambrosius Ecclesiæ doctor Arelatæ natus, & educatus. 90
- Amuleta (scilicet magica) prohibita, vel superstitiosa.
124
- Anatolii fraus in Chalcedonensi Synodo pro Constantino-
politanz sedis indebita præ eminentia. 201
- Anatolius Dioscori primum Apocrifarius, deinde Constan-
tinopolis Episcopus. 198
- Angelos, & Animas rationales corporeæ esse substantiæ
maxima olim Patrum Græcorum, & Latinorum pars
credidit, & docuit: at nunc jure merito opposita inva-
luit sententiâ. 398
- Angelos malos multi hæretici solebant invocare ex Simo-
nis magi colluvie. 124
- Animale peccatum quid sit. 41
- Animam unicam in homine esse, formaliter quidem ratio-
nalem, virtute vero vegetantem, & sensitivam defini-
tum contra Manichæos. 188
- Annatarum usus quibus rationibus licitus. 382

- Antimus Eutychanus deponitur ab Agapito Papa, ob-
 stente licet Theodora Imperatrice, ejusque loco subrogatur
 Mennas in sedem Constantinop. 243
- Antiocheni Patriarchæ fines Hellespontus, & Euphrates.
 52
- Antiochenæ Ecclesiæ in tres partes, & totidem Episcopos
 confisio. 106
- Apocrifarii, seu responsales. 38
- Apollinaris hæresis circa Christi animam damnata. 132
- 136.
- Apostolis falso ascripti canones. 28 29 286
- Apostolorum Concilia tria. 11
- Appellatio ad transmarina prohibetur Clericis non Episco-
 pis ex Africa. 174
- Appellationes Appiarii, & Cælestii ad Zosimum Papam.
 175.
- Appellationes perditorum Clericorum ad Papam sæpe sacræ
 disciplinæ, & Diocesum bono statui perniciosæ. 176
- Appellationum ad Papam ex omnibus terræ plagis exem-
 pla. 180 181
- Appellationes ab abusu frequentius abusivæ, nec recipie-
 dæ. 203
- Appellatio a correctione nisi modus excedatur non admit-
 titur. 339
- Appellatio admittitur sub interlocutoria, ubi damnum ad-
 huc potest in definitiva sententia reparari. 340 &
 404.
- Appellari potest a decreto, seu sententia incarcerationis,
 hujus enim damnum censetur irreparabile. 404
- Aqua in calice vino admiscenda. 286
- Aquæ Sextiæ Metropolis ex antiquo secundæ Narbonensis
 Provinciæ, & civilis, & Ecclesiastica. 146
- Aquilejensis Synodus. 134
- Archiepiscopi nomen primitus solis Patriarchis, atque E-
 xarchis attributum, non vero Metropolitibus: postremo au-
 tem etiam inferioribus Episcopis permultis ex imperia-
 li privilegio, ac rescripto indultum. 36
- Arelate sub Provincia Viennensi. 29 147
- Arelate a tempore Magni Constantini sedes Præfetti Gal-
 liarum. 89
- Arelatensi Episcopo, ac Primati jus indultum a Papa Zo-
 simo,

fimo
 ab e
 tensi
 mad
 Arian
 Arius
 tino
 Athan
 titu
 Con
 pare
 nopo
 cens
 Athan
 rum
 Athan
 Pseu
 ejici
 Augu
 203

B
 tur
 Bapti
 bapt
 Bapti
 ne
 inqu
 Bapti
 pro
 Bapti
 Baron
 om
 ria
 Basili
 reti
 si
 dep

- fimo, ut vicinarum Provinciarum Episcopos crearet, sed
 ab eodem mox revocatum, & in Hilario deinde Arela-
 tensi hoc sibi jus usurpante a S. Pontifice Leone ani-
 madversum. 88
 Arii liber obscænus, inscriptus *Thalia*. 70
 Arius Eusebianorum factione Alexandriam jubente Constan-
 tino revocatur. 73
 Athanasius decreto Julii Papæ, & Romanæ Synodi remit-
 titur Alexandriam. 74 Idem tamen denuo ab Arianis
 Constantio fretis ejicitur, & Romam, quæ Constanti-
 parebat, regreditur. 75 Idem simulque Paulus Constanti-
 nopolis Episc. aliique exules Orthodoxi, decreto Sardi-
 censis Concilii in pristinas sedes remittuntur. 75
 Athanasius Jacobitarum Pseudo-Patriarcha Monothelita-
 rum author. 271
 Athanasius calumniis, & imposturis proscinditur in Tyri
 Pseudo-Synodo. 72 Idem factione Arianorum Alexandria
 ejicitur, & Treviris jubente Constantino exulat. 75
 Augustinus voce, & scriptis Pelagianos infestat. 200
 203 Idem scriptis libris Semipelagianos refellit. 172

B

- B**abylæ martyris sacris Reliquiis in locum Daphniticum
 translatis, dæmonis oracula, quæ eo loco reddeban-
 tur, cessarunt. 101
 Baptismo carens si ordinationem accipit, debet postquam
 baptismum acceperit de novo ordinari. 62
 Baptismi, Confirmationis, ac Ordinationis Sacramenta si-
 ne formidine conferenda, si dubitatur post debitam rei
 inquisitionem, an collata fuerint. 292
 Baptismo Christum induimus, ejusque vitæ imitationem
 profitemur. 292 293
 Baptisteria juxta, non vero intra Ecclesiam. 399
 Baronius ex unius Typographi errore corrigi vult cætera
 omnia græca, latinaque vetusta, recentiaque exempla-
 ria. 69
 Basilii Ancyrae Episcopus, Seminariorum coriphæus hæ-
 reticum Photium disputans refellit in Concilio Sirmien-
 si. 106 Idem cum aliis Semiartanis Arianorum factione
 deponitur in Pseudo-Synodo Constantinopolitana, Et si
 idem

- idem paulo ante in conciliabulo Seleucienſi Arianorum damnationem urſiſſet, ac obtinuiſſet. 112
- Begunorum, & Beguinarum hæretica, & impuriſſima ſecta. 438. 439. Valde conformis veteri Maſſilianorum, Euchitarum, ac Euthuſiaſtarum ſectæ. 366
- Benedictio nuptialis. 142
- Beneficia duo ſufficientia tenere prohibitum, & ſi ſint incompatible, primum vacat altero ſuſcepto. 361 362 330.
- Beneficia nullatenus promittenda priuſquam vacaverint. 339.
- Beneficia intra ſex meſes a notitia vacationis conferenda ſunt Clerico digno, & capaci, alioquin collatio devolvitur. 340
- Beneficium quod pater tenuit, filius tenere vetatur. 351
- Beneficii fructus reſtituendi ab eo, qui divinum, & quotidianum officium non recitavit. 389
- Beneficia Sacerdotalia ei conferri poſſunt, qui poteſt intra annum fieri Sacerdos, quamvis annum 26 nondum expleverit ætatis. 400
- Beneficia curata non debent in duo dividi, quorum unum ſit ſimplex, & ubi hoc factum eſt, curare debent Episcopi ut in priſtinum ſtatum reducantur. 408
- Biblia ſive Hæbrea, ſive Græca, ſive Latina ab omnibus omnino mendis expertia, nullo ſæculo habuit Eccleſia. 411.
- Bibliorum vulgatæ editionis partes, quas ſub anathematis pœna Tridentinum aſtruit recipiendas, quænam, & quales ſint. 412
- Bigami in primitiva Eccleſia privabantur communionem ad aliquod tempus. 116
- Bigamiæ tam veræ, quam interpretativæ irregularitas. 155.
- Bſux* olim diverſa in Eccleſiis ſignificabat. 207

C

- C**Alices aliquando ligæi, sæpius vitrei, & demum ar-
gentei. 325
- Cancellis olim Sanctuarium circumdabatur. 214
- Canones antiquiores sacrorum librorum aliquos libros omi-
serunt, de quibus tunc non liquebat, qui postmodum
Deo revelante recepti ab Ecclesia sunt. 212
- Canonici choro astricti non recitantes officium, tenentur,
quamvis choro interfint, & illorum Ecclesiæ statutum
requirat solam corporis præsentiam, & distributiones re-
stituere. 389
- Canon Ecclesiæ dicebatur catalogus clericorum alicui Ec-
clesiæ addictorum. 120
- Canonici ex hoc Canone, seu catalogo olim dicti. 121
- Cantilenæ vulgares, aut privatæ repelluntur ab Ecclesiis.
114.
- Cantores a simplici Sacerdote constituebantur. 150
- Capitulorum vocales nulli esse possunt sine Subdiaconatus
saltem ordine. 408
- Capitulum sede vacante non potest dimissorias concede-
re, nisi propter urgens beneficium intra primum annum.
402.
- Capituli major pars, ut prævaleat in deliberationibus, &
electionibus. 340
- Cardinalium ex antiquo eminentia. 361
- Cardinalium etiam dicebantur Episcopi, Sacerdotes, &
Diaconi in aliis a Romana Ecclesiis. 363
- Cardinalibus indultus rubeus pileus in Concilio Lugdunen-
si sub Innocentio IV. 155
- Cardinalium prima legitur mentio in Concilio Romano sub
Papa Sylvestro. 68
- Carolo Magno ascriptus liber authorem habet hæreticum,
cujus scripta Carolus ad Adrianum Papam transmisit re-
futanda. 34
- Carthaginis Episcopi primatiæ subdebantur plusquam tre-
centi Episcopi. 148
- Cassianus, & Faustus Semipelagianorum Principes .

- Catechumeni non baptizandi, nisi sufficienter instructi.
41.
- Catechumeni finita homilia egrediebantur ex Ecclesia.
122.
- Catechumenorum alii dicebantur auditores, alii competentes.
123
- Catechumenorum, & Energumenorum olim in Ecclesia statio.
208 209
- Cælibatus sacri Cleri est Apost. institutionis.
45 442
- Cæcilianus Carthaginiensis Episcopus.
26
- Cæsarius Arelatensis calumniose proditionis accusatus.
221.
- Cælestius Pelagii dogmata primus per Africam spargit, & accusatus a Paulino Diacono damnatur in Concilio Carthagenensi.
170
- Cereorum usus, qua ratione, vel prohibitus, vel receptus in exequiis fidelium.
22
- Chorepiscopi alii solo Sacerdotio, alii etiam Episcopatu insigniti.
23
- Chrysmatio baptizati.
66
- Chrysmatio confirmati.
191
- Ciborium Græcis Latinisque usitata vox quid sit.
211
- Circumstantiæ peccatorum, quæ necessario exprimendæ sint.
398
- Clementis Romani Papæ constitutiones ab hæreticis depravatæ.
286
- Clericus habitum clericalem non deferens, qua ratione puniendus.
398
- Clericorum exterior habitus, & modestia.
348
- Clericorum crapula coercetur.
349
- Clericus usurarius deponendus.
61
- Clerici a profanis administrationibus, & negotiis arcentur.
95 203.
- Clerici cum primum ordinabantur certæ cujusdam Ecclesiæ ministerio addicebantur, a qua discedere non erat eis liberum.
99 204
- Clerici spectaculis scænicis interesse prohibentur.
129
- Clerici cauponas intrare prohibentur.
123
- Clericus nec vestibus, nec calceis decorem quærat.
153
- Clericus professionem suam, & in habitu, & in incestu probeat.
154

Cleric
Clericu
quæ
Clerico
154.
Clerico
gi, s
Clerico
bantu
Clerici
rium
Clerici
Clerico
verte
43.
Clericu
Clerici
227.
Clerici
227.
Clerici
deneg
Clerico
Clerici
ni fe
Clerici
prop
Clerico
gis.
Clerici
Clerico
Clerico
Clerico
Comm
Comm
Comm
225.
Comm
Cone
330.

- Clericus per plateas, & andronas non ambulet. 153
 Clericus quantumlibet verbo Dei eruditus artificio victum
 quærat. 154
 Clericus scurrilis, ac turpia efficiens deponendus.
 154.
 Clerico delinquenti pœnitentia publica non poterat injun-
 gi, sed clausura, ac secessus. 155
 Clericorum cultiores vestes, & unguentorum usus repro-
 bantur. 302
 Clerici non spectent damnatorum supplicia, neve audito-
 rium criminale ingrediantur. 324
 Clerici ut Missæ quotidie intersint. 184
 Clericus injussu proprii Episcopi ad alium Episcopum di-
 vertens excommunicatur, simulque suscipiens Episcopus.
 43.
 Clericus ne coram iudice laico conveniatur. 226
 Clericis coramnutrire, aut indecenter vestiri prohibitum.
 227.
 Clerici, & Monachi contumaces verberibus coercendi.
 227.
 Clerici sine litteris sui Antistitis peregrinanti communi-
 o deneganda. 228
 Clericis venatio interdicta. 229
 Clerici a communione suspenduntur, qui solemnioribus an-
 ni festis a suis Ecclesiis abfuerint. 229
 Clerici suspendi a communione, qui tres hebdomadas a
 propriis Ecclesiis abfuerint. 229
 Clericorum ordinationi prærequisita aliquando venia Re-
 gis. 230
 Clerici ut sibi ipsis victum, ac cibos præparent. 237
 Clericorum simul habitantium collegia. 255
 Clericorum corona qualis. 256
 Clericorum immunitas a sæcularibus iudicii. 259
 Communio Paschalis. 347
 Communio laica explicatur. 223
 Communio peregrina exponitur. 224
 Communions peregrinæ aliud genus elucidatur. 224
 225.
 Communio Eucharistica sub binis speciebus præcepta in
 Concil. Clarom. & vetita in Concilio Constantiensi fuit.
 330.

- Communio Eucharistica olim ter in anno ex canonum præscripto facienda. 216
 Concilia œcumenica singulis decennis convocanda ex Constantiensi decreto. 375
 Conciliorum legitimorum decreta non in rebus fidei, sed circa disciplinam, vel facta sæpe occurrunt inter se contraria. 374
 Conciliorum decretis Patres disputando præludunt. 421
 Conciliorum quædam in aula Principis, alia in ædibus sacris celebrata. 40
 Conciliorum decreta omni autoritate carent citra Romani Pontificis approbationem. 136
 Concilium Carthaginense sextum, & Concilium Africanum plenarium non duo, sed unum idemque sunt. 176
 Concio, & concionari. V. Prædicatio, & prædicare.
 Concilia invalida sine Papæ autoritate celebrata. 200
 Concilium potestatem habet directivam erga Papam, sed non coactivam. 387
 Conciliorum fructus instaurationis Ecclesiasticæ disciplinæ. 336.
 Conclave, & clausuram Cardinalium edixit Lugdunense Concilium in electionibus Papæ faciendis. 358
 Concordatum abrogatæ pragmaticæ sanctioni subrogatur. 390.
 Concubina dicebatur indotata uxor. 185
 Confessio peccatorum. 405
 Confessio annua. 398
 Confessio Sacramentalis una cum congrua peccatis satisfactione asseritur. 117
 Confessiones audire, nec sæculares possunt, nec regulares sine Parochi, aut Episcopi approbatione. 555
 Confessorum cum puellis Dei familiaritas damnatur. 184
 Confirmationis Sacramento necessaria, ac substantialis impositio manus, quæ fit per ipsam fontis chrismationem. 191.
 Confirmatio ei administranda, de quo post exactam inquisitionem adhuc dubitatur, an confirmatus fuerit. 292
 Cononis Presbyteri Historia circa unctionem in baptismo. 63.
 Constantinopolitani Imperii ad Latinos translatio. 335
 Eiusdem in Græcorum dominatum regressio. 335
 Con-

Consta
 sione
 Consta
 pulp
 Consta
 Ejust
 Consta
 Euse
 Consta
 tur,
 stant
 Consta
 Consta
 Consta
 Consta
 secur
 Consta
 Consta
 Consta
 Consta
 fiii
 Contri
 Cypria
 Cyrillu
 in Pl
 Cyrillu
 stant
 & S
 Cypri
 fit et
 DE
 r
 Decim
 Defens
 Defens
 Defens
 Defens
 Delict
 Jo

Constantinopolitani Patriarchatus primordia, & progressiones.	345
Constantinus Magnus in Ecclesiæ Apost. SS. Vestibulo sepultus.	217
Constantini Augusti sensus circa Episcoporum causas.	32
Ejusdem in sacra Synodo perfecta pietas.	33
Constantinum Magnum probatur fuisse sub vitæ finem ab Eusebio Nicomediensi baptizatum.	68 69
Constantinus successionem Imperii tres inter liberos partitur, Constantinum juniorem, Constantium, & Constantem.	73
Constantis mors Ecclesiæ luctuosa.	99
Constantii de Magnentio victoria.	100
Constantinopoleos origo, & situs.	103
Constantinopolis Episcopi per ambitionem diu affectarunt secundam a Romana sedem.	137
Constantius moriens Antiochiæ baptizatur ab Eusejo.	113
Constantini Pogonati pro fide Catholica zelus.	272
Constantis Imperatoris hæretici edictum nomine typi.	34
Constantini Copronymi diræ impietates. 295 Ejusdem, & filii Leonis Iconomachi horrenda mors.	296
Contritionis, & attritionis discrimina, & effectus.	397
Cyprianus hæreticorum baptismum reprobatur.	14
Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus ab Arianis deponitur in Pseudo-Synodo Constantinopolitana.	113
Cyrillus Alexandrinus, ut Legatus Cœlestini Papæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ tempore Nestorii præficitur, & Synodo Oecumenicæ Ephesi præsidet.	187
Cypri Metropoli Antiochena Patriarchæ subducitur, & fit ἀκεφαλός.	188

D

D ecani, Præpositi, Archipresbyteri Sacerdotio initiari tenentur, saltem intra annum.	
Decimæ ante omnia tributa deducendæ.	334
Defensores Ecclesiarum.	176
Defensores regionarii.	177
Defensores civitatum.	ibid.
Defensores pauperum.	108
Delicta Clericorum privilegiata quæ sint.	264
Jo: Cabassutio.	De-
	Ee

Devoluti jus circa vacantia beneficia .	339
Devoluti jus circa beneficia , quæ patronorum præsentationi subjiuntur . Et in hac re discrimen patronatus Laici , & Ecclesiastici .	340
Diaconi federe prohibiti coram Sacerdote nisi jubeat .	123
^{152.} Diaconi in sui ordinatione contra cœlibatum protestantes .	24
Diaconorum vetus officium .	7
Diaconorum septenarius numerus .	26
Diaconissæ , seu sanctimoniales , ac viduæ .	150
Diaconissæ detondebantur , & vestem mutabant .	157
Diaconissæ manuum impositione ordinabantur , & deinceps nubere non poterant .	206
Diaconium , mensa in qua sacra vasa , & panes parabantur ad sacrificium .	212
Dioeceses seu vicariæ , tum imperii , tum Ecclesiæ .	86
Dionysii Mediolanensis Episcopi depositio ab Arianis in Pseudo-Synodo Mediolanensi .	101
Dioscori Alexandrini scelera .	197
Dioscori Alexandrini damnatio in Chalcedonensi Concilio .	201.
Diptycha continebant fidelium nomina , tam viventium quam defunctorum , qui communibus Ecclesiæ suffragiis participabant , eaque publice legebantur inter sacratissima mysteria .	284
Diptycha alia quoque erant Sanctorum qui inter divina mysteria invocabantur nomina continentia .	ibid.
Dominicus dies in locum Sabbati successit .	287
Dominicale vocabatur linteamen quo fœminæ communitionis sacramentum Eucharistiam excipiebant .	293
Donatistarum schisma .	293
Dulcinistarum fœdissima secta .	566

E

Ecclesia rejicere dona , & oblationes debet eorum , qui per oppressionem , & aliorum injuriam ditati sunt .

166.

Ecclesiæ ingressus permittitur , & auditio verbi Dei Judæis , gentilibus , & hæreticis .

157

Ec-

Ecclesiæ immunitas, & asylum ad eam confugientibus.

193.
Ecclesiis, ac pauperibus relicta qui retinent, aut fraudant, sunt excommunicati. 194

Ecclesiæ viduatæ proventus ab œconomò percipiendi, ut successori reserventur. 207

Ecclesia temporum progressu quamplurimas didicit Theologicas veritates, quas ante ignoraverat, & explicite ad fidem pertinere definivit, quæ prius ignorabantur. 300. 301.

Ecclesiæ novæ novaque Monasteria erigi vetita nisi sufficienter fundata. 302

Ecclesiæ immunitas a realibus oneribus. 340

Ecclesiarum debita veneratione facit, ut omnis sæcularium causarum processus, omnesque in iis prolatae sententiæ robore careant. 364

Ecclesiastici proventus quadrifariam distribuendi. 35 326

Ecclesiasticæ præfecturæ gradus. 84

Electioinum Ecclesiasticarum regulæ. 348 344

Eligebantur Episcopi a Clero, & populo suffragantibus aliis Provinciæ Episcopis, & præsidente Metropolitanò, a quo & aliis saltem duobus Episcopis Provinciæ erant ordinandi electi. 47

Energûmenis incumbere officium verrendi Ecclesiæ pavementum. 157

Energûmenis Ecclesiæ obtemperantibus Sacramentum Eucharistiæ ministrandum. 139

Ephesina pro Eutychete atrocinantium Synodus. 197

Επιχρῆμονες, seu cognitores. 38

Episcopum tametsi haud licite, posse tamen valide ab uno ordinari Episcopo probabilius esse monstratur. 48

Episcopi simul duo unius civitatis esse vetantur. 54

Episcopus intra alienos fines non potest quemquam ordinare, nisi de Ordinarii loci licentia. 91 138 193

Episcopi, Presbyteri, Diaconi ab ipsis Ecclesiæ primordiis de facultatibus propriis testamento disponere poterant, non vero de Ecclesiasticis. 91 227

Episcoporum in aliam Ecclesiam translatio sic prohibita, ut iidem sic translati laica etiam communionem privati sint. 92

Episcopatus in vicis, & oppidis erigi vetantur. 95 129

- Episcopi in aulam ire prohibentur sine Metropolitanis, aut Synodi Provincialis litteris formatis, alioquin a fidelium communione excluduntur. 93
- Episcoporum inertium, aut suis cupiditatibus inservientium reprobatio. 94
- Episcopus clericum alienum ordinare sine proprii Episcopi dimissoriis prohibetur. 95
- Episcopi alienum clericum suscipere sine commendatitiis, aut testimonialibus litteris vetatur. *ibid.*
- Episcopus proprius, a quo uno ordinationes, vel dimissoriae litterae sumebantur, is olim erat a quo primum quis fuerat ordinatus, & certae Ecclesiae ministerio additus. 96
- Episcopus nullus de crimine judicari potest, nisi in Synodo Apostolicae Sedis auctoritate convocata. 136
- Episcopi possunt a quocumque judicio provocare ad Papam ex Apostolica traditione, & Nicæni Concilii decreto. 136
- Episcopi accusatio, quæ sit a notatis censura, vel infamia reprobatur. 138
- Episcopatum diversi in Ecclesia gradus, & subalternantes potestates. 139
- Episcopis vilis suppellex, & victus pauper injungitur. Episcopos cura rei familiaris non decet. *ibid.*
- Episcopus sine consensu Cleri res Ecclesiae non alienet. 149
- Episcopus sedens stare presbyterum non patiat. 152
- Episcopatum novorum erectio non nisi ex Synodi Provincialis decreto, & primatis consensu facienda. 265
- Episcopus solus minister confirmationis ordinarius. 191
- Episcopus ne ultra tres a sui electione menses differat consecrari. 207
- Episcopi cathedra concionatoria ponebatur ad gradus sacri altaris. 212 213
- Episcopi antiquitus intra Ecclesiarum septa tumulabantur. 217 218
- Episcoporum, & Abbatum jura circa Monachos discernuntur in Conc. Lateranensi III. 220
- Episcopi confratribus suis potestate oppressis, ut opem ferant, eumque præstent indemnem. 145 235
- Episcoporum aulicorum exempla confratres Episcopos divexantium, ut aulae gratiam ineant p.

- Episcoporum officium circa pauperum, & quorumcumque per potentiores oppressorum tutelam, ac præsidium. 256
- Episcopus ex ordine Regularium assumptus debet habitum gerere religiosum. 313
- Episcopus impedimenta post valide contractum matrimonium supervenientia dispensando potest remove-
re. 328.
- Episcopus ex quo promotus est, omnia, quæ antea beneficia habuit, amittit. 338
- Episcopis summa incumbit sollicitudo prædicationis verbi Dei. 392
- Episcopus si absque urgente causa tribus mensibus, sine
continuis, sine interpolatis non residet, peccat mortali-
ter, & tenetur fructus pro rata absentia restituere. 343
- Episcopi quid possint circa religiosos delinquentes. 394
- Episcopis cura incumbit piorum locorum, & piarum di-
spositionum. ibid.
- Episcopus citari non debet ut per se compareat nisi ex
causa ob quam deponi meretur. 397
- Episcopus ex justa causa Parochias numero clericorum
ministrantium augere, aut pro una plures constituere
potest. 398
- Episcopus potest uniones perpetuas Ecclesiarum Parochia-
lium facere. 399
- Episcopus qua ratione possit minores Ecclesias transferre
in matrices Ecclesias. 400
- Episcopi electi intra trimestre consecrationem suscipere te-
nentur. 401
- Episcopus qua ratione familiarem non subditum possit ab-
sque dimissoriis ordinare. 402
- Episcopi possunt absolvere, & dispensare circa censuras,
& irregularitates ex occulto delicto præter homici-
dium. 407
- Episcopi sedes sublimis intra sanctuarium. 206
- Episcopis jurisdictio plena competit circa clausuram san-
ctimonialium quamvis exemptarum. 407
- Episcopalis erga quoslibet exemptos, aut regulares jurisdi-
ctionis multa capita recensentur. 408
- Epiphaniæ cum Chrysostomo concertatio. 268
- Eremitæ vagi, & liberi reducendi. 287
- Eremitæ jugo soluti, & vagi. 26

- Evangeliorum Codices in media Synodo reponi soliti . 39
 40.
 Eucharistici Sacramenti reliquiæ pueris manducandæ tribuebantur . 240 241
 Eucharistiæ incruentum sacrificium . 58
 Eucharistia non nisi a jejunis sumenda solo excepto anniversario vespere dominicæ cœnæ . 182
 Eucharistia simul atque accepta est, consumenda . 184
 Eucharistia multis sæculis ad manum dari, & in privatas ædes transferri solita . 184
 Eucharistiam ex præcedenti ritu probatur sumi posse sub unica specie . 185
 Eucharistiæ Viaticum nemini pœnitenti, quamvis non impleto pœnitentiæ tempore denegatum . 114
 Eucharistiæ sacratissimæ asservandæ quis olim locus . 379
 Eucharistia viris ad manum porrigebatur, scæminis autem ad mundum linteum, quod alicubi dominicale dicitur, 235.
 Eucharistiæ sive recipiendæ, sive aliis administrandæ necessaria præparatio . 395
 Eulogiæ distribuebantur intra Ecclesiam non suscipientibus sacram Eucharistiam, ideoque die Paschæ nullæ distribuebantur nisi cathecumenis . 119
 Eulogiæ mittebantur etiam per domos ad absentes . ibid.
 Eulogiæ alicubi in azymo, alicubi in fermentato . 120
 Eulogiarum in fermento primus author Melchiades . 119
 Eulogia ad amicos Christiani solebant transmittere, 123
 Eunuchi spontanei irregulares p.
 Eusebius Cæsariensis Episcopus Arii præcipuus fautor, 36.
 Eusebius alter Nicomedienstem Episcopus Arianismi studiosissimus . 29. 32. Item Bœeti primus Episcopus, dein Nicomediæ, postremo Constantinopolis . 114
 Eusebii Vercellensis Episcopi gesta in secunda Mediolanensi Synodo, ejusque per Arianos in eadem Synodo depositio, & exilium . 100
 Eustathius Antiochenus orationem gratiarum actionis in Concilio Nicæno ad Constantinum habuit, 35
 Eustathius Antiochenus Episcopus fraude Cæsariensis Eusebii calumniis per subornatam meretricem impetitur, & a Conciliabulo Antiocheno depositus moritur in exilio . 75
 Eusta-

Eusta-
 er
 Euty-
 Euty-
 in
 Exc
 ap
 Exc
 pr
 fu
 Exc
 cu
 Exc
 ca
 Exe
 ni
 Exe

F
 Fau
 Feli
 pe
 Fir
 Fide
 fi
 Fla
 so
 T
 Fla
 c
 m
 For
 For
 2
 For
 v
 Fra
 M

- Eustathii ex Manichæorum colluvie damnantur insignes
errores in Synodo Gangrensi. 78
- Eutyche's hæresiarcha. 195
- Eutychiana hæresis tres diœceses , seu Patriarchias diu
intecit. 242
- Excommunicatio invalida non opus habet absolutione , aut
appellatione. 50
- Excommunicatio ob præsens delictum requirit triplicem
præmonitionem cum contumacia , sed si feratur contra
futurum delictum , solam requirit promulgationem. 338
- Excommunicatus in uno loco debet pro tali haberi , ubi-
cumque se ille receperit , donec absolvatur. 50
- Excommunicatis communicans , qua ratione excommuni-
cationem incurrat. 336
- Exempti extra locum exemptum delinquentes possunt conve-
nire apud ordinarium , & ab eo judicari , ac puniri. 355
- Exequiæ Gentilium supersticiosæ .

F

- F**Austi Abbatis Lirinensis cum Theodoro Episcopo Mona-
sterium visitante concertatio. 218
- Faustus , & Cassianus Semipelagianorum princeps. 232
- Felix II. ab Arianis Romanam in sedem intrusus evadit
postmodum legitimus Papa. 105
- Firmilianus Cæsareæ Cappadocum Episcopus. 19
- Fidei propositiones multas Ecclesiæ tempora posteriora de-
finierunt , quibus antea refragari licuerat. 130
- Flavianus creatur Antiochenus contra Paulini partem Epi-
scopus. 104 Idem pro Antiochenis apud exandescentem
Theodosium interdicit , eumque placat. 105
- Flavianus Constantinopolis Episcopus Eutychen hæresiar-
cam in Synodo damnat. 195 Idem pro fide exul , &
martyr occumbit. 197
- Formatarum litterarum variæ species. 165
- Fontes olim pro Ecclesiarum foribus constituebantur .
218.
- Fortitudo gentium ex humana cupiditate , Christianorum
vero ex Dei charitate , & gratia proficitur. 234
- Francofordienses Patres multipliciter errarunt circa gesta
Nicænæ Synodi, 227

- Fridericus Ænobarbus veniam petens Venetiis ab Alexandro Papa III. absoluitur. 338
 Friderici II. perfidia, & grassationes adversus Ecclesiam, ejusque tandem ab imperio depositio. 352

G

- G** Audentius Ariminensis Episcopus decreta Ariminensis conciliabuli damnans perimitur ab Arianis. 111
 Georgius Cappadox pulso ab Arianis Athanasio constituitur Alexandriae Pseudo-Episcopus. 75
 Gerbertus primum Rhemensis deinde Ravennensis, postremo sub nomine Sylvestri II. Romanus Episcopus. 336.
 Germanus Constantinopolis Patriarcha imaginum sanctorum cultum propugnans deponitur, & exulat. 343
 Gotofredi Bulionii sacra expeditio. 390
 Gradus consanguinitatis, aut affinitatis matrimonia impediuntur. 352 Iidem denuo reducuntur a Tridentino. 403
 Gratiam Dei ad singulos actus esse necessariam ad bene cogitandum, loquendum, & agendum. 183
 Gratia Christi nostrum omne meritum præcedit, ac prævenit, utpote salutis initium. 231
 Gratia Christi est de se efficax. 231 concurrat tamen cum libero arbitrio. 232
 Gratia quoque in ipso statu innocentiae necessaria fuisset ad perseverandum. 234
 Græcorum usus circa Clericorum nuptias. 42 43
 Gregorius Papa II. Leonis Isauri impietati se constanter opponit. 143
 Gregorius Nazianzenus indigne, ac injuriose abdicatur Constantinopolitano Episcopatu ab iisdem secundæ œcumenicæ synodi Patribus, qui ipsum promoverant; eique sufficitur Nectarius senex nondum baptismo initatus. 144

H

- H**æreticis solemnè est, ut Catholicis falsa dogmata as-
 fingant, nec unquam eorum fidem sincere exponant,
 idque exemplis comprobatur. 233
- Henricus II. Imperator Brunonem Tullensium Episcopum
 creat summum Pontificem. 239
- Henricus Imperator III. Gregorio Papæ VII. Antipapam
 opponit Guibertum Ravennæ Episcopum, & a Grego-
 rio Papa excommunicatur. 166
- Henricus Imperator IV. Paschalem Papam II. carcere in-
 cludit, & ab eo sic detento jura investiturarum Epi-
 scopalium extorquet. 333
- Hermenegildi principis martyrium. 239
- Heraclii cæthesis, seu edictum pro Monothelitis. 271
- Hieronymus primus scripsit adversus Pelagii hæresim. 169
- Hilarius Pictavorum Episcopus dum pro fide exulat, A-
 rianos oppugnat in Pseudo Synodo Seleuciensi, deinde
 Constantinopoli apud ipsum Constantium, qui eum per-
 timescens in propriam remittit Ecclesiam. 111
- Hincmari Rhemensis Episcopi nequitia dum sanctissimos
 Episcopos Rotaldum Sueffionem in Conciliabulo Syl-
 vaneftensi, & nepotem in proprium Hincmarum Lau-
 dunensem in Conciliabulo Duziacensi de gradu dejecit.
 153. 154.
- Histriones, ac theatrici excommunicatone, & infamia
 notati. 28 29
- Homo de se nihil habet præter peccatum. 234
- Honorius Pontifex jure merito a Synodis œcumenicis, &
 a Summis Pontificibus damnatus. 201
- Hussitarum hæresis in Concilio Constantiensi proscripta.
 374.
- Hypostasis & usia p.

I

- I**acobitarum hæresis ex Eutychianismo Monothelismus.
 269.
- Idolothytorum abstinencia quibusdam, non vero omnibus
 fidelibus imposita ab Apostolis.

- Jejunia Monachorum per anni decursum præscribuntur .
337.
- Jejunium quadragesimæ feriarum quartarum , sextarum ,
& Sabbatharum per annum 127
- Jerosolymitani Patriarchatus primordia , & progressiones .
246.
- Jerosolymitanus Episcopus in quibus præcellebat ,
& in quibus subdebatur Cæsariensi Metropolitano .
53.
- Ignatius indigne a Barda pellitur e sede Patriarchali . 251
Revocatur in pristinam Sedem ab Imperatore Basilio .
333. 334.
- Imagines in Ecclesiis . 336
- Imagines lascivæ sub excommunicationis pœna vetitæ .
392.
- Impedimenta legitime contracta matrimonio supervenien-
tia etiam per incestum primi gradus possunt Episcopi
dispensatione amoveri . 327
- Impedimentum matrimonii ex crimine adulterii cum mu-
tua futuri matrimonii promissione . 328
- Imperatorum Constantinopolis arrogantia intra ipsam Ec-
clesiam . 290
- Imperatorum religiosorum modestia inter sacros Clericos .
291.
- Indictiones . 105 106
- Infallibilitas supremæ sedis in quo versetur . 250
- Infirmis subito obmutescentibus , aut in phrenesim lapsis ,
qua cautione absolutio dari possit . 155 156
- Inimicitiam habentes ante Missam reconciliandi , aut per-
vicaces ab Ecclesia rejiciendi . 194 195
- Joannes Antiochenus Nestorio patrocinator , eique favens
schismaticum conciliabulum habet . 188
- Joannes Damascenus dum sacrarum cultum propugnat ima-
ginum falsis accusationibus impetitur . 294
- Irene Imperatrix sacrarum Imaginum cultum restituit .
132.
- Irregularitas ex adulterio uxoris . 25
- Irregularitatem antiquitus pariebat fornicatio . 36 42
- Irregularis erat quisquis ægrotans baptizabatur . 26
- Irregulares sunt spontanei eunuchi , & spadones . 40
- Judæi ad fidem conversi quas usuras restituere teneantur ,
& 2

&
lee
Judæi
riut
pro
Judex
re .
Judic
dic
Judith
nisi
Julian
fusa
Julius
ab

K
fol

L
Laod
Lap
dir
Lap
ne
Latr
Lect
Leg
ba
Leg
ne
Leg
Leg
ce

- & a quarum restitutione dispensentur, declaratio Basilienfis, & Pauli Papæ III. 367
 Judæis permittere, ut Christianos usuris divexent nefarium esse, nec modo Concilio Viennensi, sed Divino prorsus, & indispensabili juri oppositum. 368
 Judex Ecclesiasticus potest suam interlocutoriam revocare. 350
 Judicandus nemo trahi potest ultra unam dietam extra diocesim suam. 351
 Judith liber non est ab Ecclesia in Canonem receptus, nisi longe post Nicænum Concilium. 114 115
 Julianus Pelagianæ hæresis pene profligatæ patrocinium suscipit contra Augustinum. 172
 Julius Pontifex in Romana synodo Athanasium, aliosque ab Arianis exilio pulsos restituit. 74

K

- K** Alendis Januarii cum biduo sequenti Gentiles Saturnalia, fideles autem Litanias, & jejunia celebrare soliti. 339

L

- L** Aborantes ab Ignatio, & Epiphanio commemorati fidelium cadavera curabant ad funus. 150
 Laodicæna Synodus post Nicænam habita probatur. 115
 Lapsi Clerici licet reconciliati nunquam in pristinum ordinis gradum restituebantur. 54
 Lapsi tamen Clerici aliquando per Synodicam dispensationem ob communem pacem restituti sunt. 55
 Latrocinantium Synodus Ephesina. 197
 Lectio interponenda in Clericorum refectioibus. 286
 Legati Episcoporum eodem ordine sedebant, & subscribebant, quo delegantes, si interfuissent Episcopi. 33
 Legati Apostolici eundem locum supra Patriarchas tenebant, quem teneret summus Pontifex. 34
 Legati a Latere. 38
 Legati Concilii Romani una cum Legatis Papæ missi ad œcumenicum Concilium. 288

Legi

Legi in Ecclesiis prohibentur alii, quam sacri libri.	
129.	
Leo Ifauricus sacris imaginibus bellum indicit.	293
294	
Leonis Papæ IX. insignis pietas.	331
Leontius Antiochenus Sacerdotio remotus, quia se fecisset eunuchum.	40
Liberius Papa sede sua dejicitur ab Arianis in Mediolanensi Conciliabulo, & in Thracia exulat.	104
Liberius in Sirmiensi Concilio formulæ Arianorum, & Athanasii damnationi subscribens, Romanam in sedem revocatur ab Arianis.	107
Libellorum a martyribus prodeuntium usus reprobatus.	27.
Librorum sacrorum, aut sacrorum vasorum traditio.	28
Linguæ Hebraica, Chaldaica, & Arabica in primariis universitatibus publice docendæ.	308
Litterarum formatarum, seu canonicarum variæ species.	165.
Litteræ communicatoræ, seu pacificæ.	166
Litteræ dimissoræ.	166
Litteræ commendatitiæ, seu testimoniales.	167
Litteræ Paschales.	ibid.
Litteræ encyclicæ, seu circulares.	168.
Litteræ commonitoræ seu memoriales.	169
Litteræ tractoræ.	170
Litteras commendatitias expedire Episcopi pauperibus peregrinantibus non debent, sed solum pacificas.	289
Lucifer Calaritanus Paulinum creat Antiochenorum contra Meletii partem Episcopum.	104
Lucifer Calaritanus Episcopus sede sua dejicitur in Mediolanensi Pseudo-Synodo ab Arianis.	101
Luciferianorum schismatis origo.	132
Lucilla schismatis Donatistarum propagatrix.	27 28
Ludovicus Alemannus Basileensis Concilii præses in album Sanctorum inscriptus a Clemente Papa VII.	325

M

Macedonius Semiarianus ab Episcopatu Constantino-politano per Arianos dejectus novam præcedit hæresim

- ræsim contra Spiritum Sanctum 113. damnatur. 136
 Macedonius Monachus ordinatur Sacerdos, dum nescienti, & non cogitanti manus ei a Flaviano Antiocheno imponitur. 160
 Mandata de providendo, & expectativæ gratiæ abolentur a Tridentino. 444
 Manuum impositiones olim in Ecclesia multiplices. 156.
 Manuum impositio ad majores ordines adhibetur apud Græcos, aliosque Orientales sine ulla instrumentorum traditione, ut neque apud veteres Latinos. 158
 Manuum impositio nulla adhibebatur apud veteres Latinos, sed sola instrumentorum traditio in minoribus ordinationibus, quod etiam nunc servatur apud Græcos, aliosque Orientales ex ritibus ab Ecclesia latina approbatis. 159
 Marcellini Papæ lapsus qualis. 19 20
 Mariæ Virginis partus sine semine, & secundinis. 291 292.
 Maria Virgo cum Joanne Evangelista ex Judæa Ephesum transmigravit, ibique reliquum vitæ exegit. 191
 Martini Papæ fides, constantia, & martyrium. 272
 Martyrum sepulchris honor deferendus. 79
 Massilia sub Provincia Viennensi. 145
 Materiam Sacramentorum Christus instituit secundum rationem materiale, sed arbitrio Ecclesiæ reliquit rationem formalem. 164
 Maternus Agrippinensis Episcopus. 27 28
 Matthias a discipulis electus divino consilio. 2
 Matrimonia cum hæreticis quatenus licita, vel non. 117.
 Matrimonia neque in quadragesima, neque cum choreis celebranda. 129
 Matrimonia infidelium dirimuntur, ex quo altero conjugum converso ad fidem alter converti recusat. 258
 Matrimonio valido supervenientia impedimenta potest Episcopus dispensatione tollere. 327
 Matrimonia clandestina irrita. 403
 Matrimonia illicite, sed valide contrahuntur coram invito paroco. 402
 Maximus Arelatensis Episcopus. 27 19
 Ma-

- Maximi Monachi fides, eruditio, & gloriosa confessio ;
272.
- Maximus Trevirorum Episcopus Athanasium exilio da-
dnatum excepit. 73
- Maximo Cynico abrogatur Episcopus Constantinopolis in
secunda Synodo. 138
- Medicorum circa ægrotos officia. 347
- Mediolanensia Concilia duo, primum Orthodoxum sub
Constante, alterum Arianorum sub Constantio. 98. &
seqq.
- Meletius creatur ab Arianis Antiochenus Episcopus, qui
statim miro modo conversus Christi Divinitatem, &
communem ejus cum Patre substantiam prædicat. 104
- Meletii Antiocheni obitus in urbe imperiali. 144
- Metropolitanorum veteres prærogativæ. 47 50 53 83
- Metropolitanis jus visitandi in suffraganeorum Episcopo-
rum diocæsisbus ademptum. 314
- Missam audientes fideles nunquam adstricti fuerant ne-
cessitate communicandi præter solos altaris ministros,
82.
- Missæ in Orientalibus Ecclesiis tota quadragesima non
celebratur, nisi diebus Sabbatis, & Dominicis. 126
288.
- Missarum celebratio in ædibus privatis. 129
- Missæ audienda in propria parochia. 194
- Missæ olim jejuniorum diebus celebrari solita post horam
a meridie secundam. 337 De dievero anniversaria cœnæ
dominicæ etiam ineunte nocte. 182
- Monachi Ecclesias, aut Monasteria injussu Episcopi con-
struere prohibentur. 203
- Monachi ut sint Episcopis subditi, & morigeri. 145
- Monachorum cum monialibus colloquia qualem exigant
præcautionem. 302
- Monasteria virorum, & scæminarum duplicia, aut cohæ-
rentia prohibentur. 303
- Monasteria fieri sæcularia prohibentur. 207
- Monasteria virorum, & scæminarum dissita sint. 226
- Monasteria pacisci possunt de alimentis ejus, quæ in mo-
nialem postulat se admitti. 351
- Monasticæ vitæ olim multi quoque inviti ex aliena volun-
tate, & facto adstringebantur tota vita. 386

Montes p̄tatis declarantur liciti , & contradicentes ex-communicantur . 389

N

- N**Arthes erat statio p̄nitentium audientium . 203
 Navis seu gremium Ecclesiæ , muro intermedio in longum ducto , continebat ab invicem separatos viros , & fœminas . 208
 Neophyti non admittendi ad ordines . 41
 Nestorii hæresis , exilium , & infausta mors . 188
 Nicænæ primæ Synodi Canonum numerus non satis computus . 62
 Nicænæ Synodi octoginta Canones Arabici a cunctis schismaticis Ecclesiis toto Oriente recepti . 65
 Nuptiæ cum hæreticis quatenus licitæ vel non . 117
 Nuptiæ neque in quadragesima , neque cum choreis celebrandæ . 129
 Nuptiarum specialia , & abstinentiæ ciborum Ecclesiastica præscripta quam procul Manichæorum , & Eustathianorum deliriis distent . 123

O

- O**blatio panis , & vini a fidelibus ad altare facienda . 119. 241.
 Officii devote recitandi obligatio . 349
 Ο̄μωσία Verbi cum Patre post Nicænum asstruitur , & in Constantinopolitano . 137
 Opiniones in rebus scientiæ probabiles . 328
 Orarium aliquando pro stola , aliquando pro linteo , quo sacra Eucharistia excipiebatur . 123
 Ordinandorum qualitates , ætas , intersticia . 401
 Ordinandus nemo , qui prius hæreticos domesticos non converterit . 187
 Ordinandus quispiam non est , nisi cum titulo , aut patrimonio , alioquin ab ordinatore Episcopo alendus , aut ejus successore . 338
 Ordinari in Clerum prohibentur procuratores , tutores , negotiorum gestores , nisi post reddita , & soluta rationia . 94

- Ordinationum materię , & formę immutabiles institutę sunt a Christo secundum genus: ab ipsa Ecclesia secundum speciem diversimode , ac mutabiliter determinantur. 324
- Ordinationum interstitia. 113
- Ordinationes faciendę cum consilio Cleri , & testimonio populi. 151
- Ordinati primum Clerici certę Ecclesię ministerio alligabantur , a qua discedere non erat eis liberum. 98
- Ordines minores ab antiquis recensiti. 149
- Ordines octo distincte commemorati in Concilio Romano sub Papa Sylvestro. 67 68
- Orientis apud veteres triplex significatio. 52
- Orientis præfectus , & sub isto Orientis comes quasnam regebant provincias. 53
- Orientem spectabat Sacerdos sacrificans facie ad populum versa : populus autem Occidentem spectabat orans versus altare. 212 213
- Origenes damnatur primum a suo Episcopo Demetrio Alexandrino . Deinde in Synodo a Theophilo Alexandrino convocata . Tertio ab Anastasio Romano Pontifice . Quarto a Gelasio Papa in Romana Synodo . Postremo a quinta Synodo. 248 249
- Origenis errores præcipui recensentur. 408
- Origenes postquam se sponte fecit eunuchum , ordinem suscepit Sacerdotalem : ideoque a Demetrio Alexandrino privatus est usu Sacerdotii , & a Clero exclusus. 41
- Osculum apud fideles in Ecclesiis usitatum. 122
- Osius Cordubę Episcopus Synodo Eliberinę subscribit . Constituitur a Sylvestro Papa Legatus ad Constantinum , & in Orientem . 31 Alexandrię Concilium in causa Arii , & Sabellii , & Meletianorum convocat ibid Nicęno Concilio , ut Legatus Apostolicus præest . 32. Sardicensi quoque Synodo præsidet . 3. Et Gangrensi . 3
- Osius Cordubensis missus Sirmium in exilium . 102. Idem formulę hæreticorum lapsu deplorando subscribit in Sirmienfi Conciliabulo. 73
- Ovisia , & hypostasis. 132 133

P	
P allium olim vestis genus ad strictioris vitæ professio- nem.	79
Pallii autoritas, & usus.	394
Pallii descriptio ex Tertulliano.	55
Papa Romanus olim dictus Episcopus Episcoporum.	11
Papa judicari a Concilio in duobus casibus potest.	301
Papa supra omnes tenetur invigilare sacrorum Canonum observationi.	289
Papæ cognitores.	34
Papæ electio non valet nisi fiat a duobus saltem Cardina- lium partibus.	337
Papæ reservanda est ab inferioribus Episcopis, & Sy- nodis majorum, aut difficiliorum causarum judicium.	142.
Parœciæ, ac Parochi.	57
Parochiam intra propriam singuli Missam audiant.	194
Pārochis portio congrua attribuenda.	351
Pascha de Dominica celebrandum.	28
Pastophoria duo ad sanctuarium hinc inde posita.	329
Patarenorum hæreses.	338
Patriarchalium sedium ordo, & privilegia.	346
Paulinus Trevirorum Episcopus sede sua deponitur ab A- rianis in Pseudo Synodo Mediolanensi.	101
Paulinus Trevirorum Episcopus pro fide ab Arianis mor- tem oppetit.	113
Paulus Alexandro Constantinopolis Episcopo, successor datur, sed ab Arianis sua sede dejicitur, & tandem exul in carcere fame frigoreque penè exanimis ab Arianis Cuculi strangulatur.	77
Paulus Antiochenus hæresiarcha. 18. Ejus judicium remi- sit Ethicus Imperator Dionysio Papæ.	18
Pœnitentes publici non reconciliabantur nisi peracto tem- pore penitentia præfixo.	58
Pœnitentes simul ac reconciliati fuerant, Eucharistiæ participes siebant.	58
Pœnitentes in mortis articulo reconciliati si convale- scerent.	F f
<i>Jo. Cabassario.</i>	see.

- ſcebant, interruptam pœnitentiam proſequi teneban-
 tur. 59
 Pœnitentes a Clero in perpetuum arcebantur. 154 155
 Pœnitentium ordines quatuor, ſilentium, audientium,
 proſtratorum, conſiſtentium. 56
 Pœnitentiæ publicæ fiebant etiam propter occulta deli-
 cta. 57
 Pœnitentium priſcorum habitus. ibid.
 Pœnitentiæ publicæ obnoxia delicta. 58
 Pelagius hæreſiarcha. 169. Accuſatus ab Erote Arelaten-
 ſi, & Lazaro Aquenti Episcopis in Synodo Dioſpolyta-
 na improvide abſolvitur. 169
 Pelagius, & Cæleſtinus damnantur a Romanis Episco-
 pis Innocentio, & Zoſimo, & a quatuor Africanis
 Conciliis. 170
 Pelagii hæreſim damnantes Canones octo, editi quidem
 fuerant in Conc. Milevitano, & poſtmodum confir-
 mati in Conc. Africæ plenario Carthagine convocato.
 170.
 Penſio clericalis aſtringit ad quotidianam Officii parvi B.
 M. V. recitationem. 389
 Percutientes Clericum, aut Monachum excommunican-
 tur ab Innocentio II. in Lateranenſi Concil. 336
 Periodicæ, ſeu viſitatores. 129
 Petrus Cnaphæus, ſeu Fullo Eutychieanus ſedem Antio-
 chenam occupat. 243 Idem hæreſim Theopafchitarum
 induxit. 269
 Petrus Moggus Eutychieanus Alexandriæ ſedis inuaſor.
 242. 269.
 Philippenſis Arianorum Pſeudo-Synodus ſibi nomen Syno-
 di Sardicenſis arrogavit, & cum Donatiſtis ſœdus
 inſiit. 93
 Philippus I. Galliæ Rex ob ementitum cum Bertrada
 pellice conjugium, a duobus Gallicanis Concilio Oſtien-
 ſi, & Claromontano excommunicatur. 140 164
 Philippus quoque Auguſtus ſimili de cauſa in Synodo
 Divionenſi ſuppoſitus interdicto cum univerſo regno
 fuit. 166
 Photinus hæreticus Sirmii Episcopus damnatur in tri-
 bus Synodis, Sardicenſi, Mediolanenſi, Sirmienſi.
 166.

- Photius resumpto post Ignatii mortem Episcopatu, Synodum propria auctoritate convocavit, quam Græci schismatici loco octavæ œcumenicæ obrudunt. 314
- Photius post Ignatii obitum recuperat Constantinopolitanum Episcopatum, sed iterum ejicitur a Leone Philosopho. 315
- Photius intruditur a Cæsare Barda in thronum Ecclesiæ Constantinopolitanæ. 368. Dejicitur a Basilio, a quo & Ignatius revocatur. 308
- Picturæ lascivæ sub excommunicationis pœna prohibitæ. 259 260.
- Polychronii Sacerdotis Monothelitæ dementiæ editum specimen in sexta Synodo. 356
- Πολιτάρχων insigne dignitatis primatum Orientis. 140
- Populi quidem testimonium, aut etiam preces plerumque adhibebantur ad minorum Sacerdotum, & clericorum ordinationem, minime autem suffragia, præterquam in electione Episcoporum. 117
- Portæ olim in Ecclesia hinc ostiariis, hinc diaconissis commissæ. 208
- Portæ aliæ quatuor in ambone, duæ speciosæ, & duæ sanctæ sub hypodiaconorum cura. 209
- Potaimon Heracleæ Ægypti Episcopus pro Arthanasio adversus Cæsareensem Eusebium constanter loquitur. 71.
- Pragmatica sanctio aboletur, eique subrogatur concordatum. 390 391
- Præceptorialis præbenda in cunctis Cathedralibus Ecclesiis. 330 346
- Prædestinatio non cadit sub meritum, neque perseverantiæ donum. 232
- Prædestinatio creaturæ in æterno, & immutabili Dei proposito gratuito plane fundatur. 233
- Prædestinatur nemo ad malum. 234
- Prædestinatio nomen a Semipelagianis attributum discipulis S. Augustini. 235
- Prædicandi verbi Dei summa sollicitudo Episcopis incumbit. 392
- Prædicantibus Dei verbum quænam evitanda, & cavenda, & quænam sedulo servanda. 390 391
- Præfecturarum Imperii distributiones, ac limites. 85

- Præpositi, & Decani, & Archipresbyteri Sacerdotio ini-
 tiari tenentur intra annum. 334
- Præscriptio nulla valet, ubi mala fides intervenit. 351
- Præmatuum aliquot Orientis dinumeratio. 139
- Præmatuum privilegia præcipua. 140
- Præmatibus Occidentis rarius permittebatur consecratio
 aliorum Episcoporum, quam propriæ provinciæ, idque
 exemplis probatur Arelatensium præmatuum Patroclii,
 & Hilarii. 140. Et ex litteris Hormisdæ Papæ ad Sal-
 lustium Hispalentem, & ad Remigium Rhemensem, &
 Vigili Papæ ad Aureliam Arelatensem, & Gregorii
 Magni de Vigilio pariter Arelatensi. 142
- Principibus sæcularibus autoritas abrogatur circa Episco-
 porum electionem. 316
- Priscilliani hæresis magicis præstigiis, & scdissimis libi-
 dinibus infamis. 183
- Probationes occultorum scelerum vulgares, aliquando usu
 receptæ, & canonibus approbatæ, sed postmodum om-
 nino vetitæ. 325
- Proculus Massiliensis indebite Metropolin secundæ Nar-
 bonensis Provinciæ occupat manifesto Taurinensis Con-
 cillii favore. 145. At Zosimus Papa illum hac usurpatio-
 ne deturbavit. 146
- Templi vestibulum in quo versabantur stentes. 316
- Præsanctificata quid sint. Locus stentium ante valvas Ec-
 clesiæ. 316
- Προσφορὰ ἢ Προσφέρειν, apud Patres Græcos sacrificium,
 & sacrificare significant. 104
- Πρόδρις, mensa quæ & Diaconium ubi sacra vasa, &
 panes parabantur a Diaconis ad sacrificium. 212
- Publicæ honestatis impedimentum reducit ad primum
 gradum. 405 Quibus circumstantiis locum habeat vel
 non. 405 406
- Pyrrhi Monothelitæ relapsi scripta a Theodoro Romano
 Pontifice damnati, adhibito Christi de calice sanguine.
 272.

Quadragesima fideles Orientales, neque sacrificabant, neque ulla festa celebrabant, nisi Sabbatis, & Dominicis diebus. 238

Quadragesimale jejunium. 127 230

Quadragesimalis jejunii refectio erat cœna post solis occasum: in cæteris autem per annum jejuniis refectio sumebatur post tertiam a meridie horam. 238

R

Rebellio subditorum in Regem anathemate punitur. 258.

Reformatio Monasteriorum per capitula, & Visitationes.

347. Religiosorum novi Ordines prohibentur. 348

Religiosorum exemptiones in quandam moderationem ultimo reductæ.

Regaliæ jus supra vacantes Galliæ Ecclesias. 207

Religiosi extra Monasterium delinquentes possunt ab Ordinariis puniri. 402

Religiosus reclamans contra factam a se professionem, quibus circumstantiis audiendus sit, vel non. 407

Rheticus Augustodunensis Episcopus. 30

Residentia Episcoporum, & Beneficiorum. 401 402

Ritualium sub nomine libellorum officialium antiquus usus, & commendatio. 256

Rodanius Tolosarum Episcopus pro fide exul, & martyr ab Arianis morte afficitur. 117

Rogationum antiquus usus, & institutio. 230

Romanum Concilium præside Damaso. 135

S

Sabbatis Romana Ecclesia jejunabat. 127

Sabbatorum jejunium Orientis Ecclesiæ damnabant.

127. Sabellii dogma in Synodo Alexandrina damnatum. 133

Sabellius hæresiarcha damnatur in generali synodo. 137

- Sacerdotes olim per vices & sacrificabant, & de manu
sacrificantis communicabant. 221
- Sacerdotum confessus in imo sanctuario. 312
- Sacerdotibus olim non licebat publice in Ecclesiis bene-
dicere. 227
- Sacerdotibus in itinere occurrentibus cujusmodi honor de-
ferendus a laicis. 241
- Sacramentorum materiæ, & formæ immutabiles institu-
tæ sunt a Christo secundum genus, sed ab Ecclesia se-
cundum speciem determinantur variabiliter. 321
- Sanctimoniales. V. Diaconissæ. 213
- Sanguine fideles religiose abstinerunt octo, vel amplius
sæculis. 78
- Sanguine ipso Christi de sacro calice his conscripta hæ-
reticorum condemnatio, Pyrrhi scilicet, atque Pho-
tii. 272
- Saracenorum sub Mahumete duce incursiones. 341
- Sardicense Conc. Patribus Africanis ignotum. 180
- Sardicense Concilium unum, idemque cum Nicæno habi-
tum. 181
- Satisfactio pro qualitate delictorum injungenda. 217
259.
- Satisfactio integra olim persolvenda erat, antequam pœni-
tens ad Eucharistiæ communionem admitteretur. 118
- Scænici, & histriones excommunicati, & infames. 29
- Scænicis spectaculis interesse prohibentur clerici. 129
- Schismatis ortus, & progressus ex electione Urbani VI.
& Clementis VII. 369
- Secretarii diversa significata. 190
- Secretarium græce dicitur sanctissima & intima Ecclesiæ
pars, quæ & Sanctuarium dicta.
- Secretum Consistorii Cardinalium quisquis violat, ipso
facto excommunicatur, nec potest nisi a Papa absolvi.
389.
- Semiariani, qua in re ab Arianis absolutis dissidebant.
109.
- Seminaria Clericorum instituendorum. 255
- Seminariorum erectio præcepta, & privilegiis communi-
ta. 402
- Semipelagianos post Augustinum refellunt scriptis eruditis
Prosper, & Fulgentius. 172

- Sepulturæ intra Ecclesiam solis olim martyribus destinabantur , reliquis fidelibus sepultura dabatur in cœmeteriis . 217
- Sessiois Patrum ordo quisnam in Nicæna aliisque Synodis . 36
- Severus Eutychnianus hæreticus occupata Antiochena sede , omni crudelitate grassatur in Orthodoxos . 243.
- Sigiberti Monachi schismatici fabula de attributa Carolo Magno , ejusque successoribus facultate Romanos Pontifices eligendi , quam Gratianus in suo decreto minus prudenter inseruit . 361
- Sigismundi Imperatoris summa pietas , & diligentia in extinguendo trium Pontificum schismate . 372
- Sinistra pars in Ecclesiis honoratior , quam dextra . 37
- Solea in Græcorum Ecclesiis intermedius locus inter ambonem , & sanctuarium . 210
- Sors jacta super Apostolatu Matthiæ divini consilii opus fuit . 3
- Sortium usus frequens & in scripturis , & in jure civili . 7.
- Sortium genera tria . 18
- Spiritus sancti ex Patre , Filioque processio , quando , & a quibus impugnata per Filii exclusionem . 375
- Spolii Ecclesiastici jus . 91
- Stantes orabant fideles dominicis diebus . 62
- Studitarum Constantinopoli Collegium . 294
- Subdiaconis quatenus prohibetur , aut permittitur sacra vasa contingere . 123
- Subdiaconatus non est sacer ordo , nisi ex Ecclesiastica , eaque recentiori institutione . 148
- Subjectionem habendam injustis invasoribus quamdiu illos Deus dominari permittit , demonstratur multorum Sanctorum exemplis . 248
- Symbolo Constantinopolitano cur addita vox (Filioque .) 142.
- Synodi antiquitus ex Canonum præscripto bis in singulis provinciis coram Metropolitanis habebantur . 50
- Synodus duas Romanus Pontifex quotannis habebat , unam Provinciale convicinarum Episcoporum , alteram totius Italiæ cum Sicilia . 11

Synodus nulla invito, aut inconsulto Romano Episcopo convocari legitime potest. 92

Synodorum subordinatio, ut a minoribus ad majores Synodos revocari queat. Ultimus Pœnitentium Ordo. 142.

T

Templariorum scelera quibus extingui meruerunt iudicio œcumenicæ Synodi. 364

Terrulas quasdam Ecclesiæ potest Episcopus sine aliorum consilio alienare ex causa evidentis necessitatis. 227

Theatrici, ac histriones excommunicatione, ac infamia notati. 28

Theodorus Mopsuestæ Episcopus scriptis libris Nestorianæ hæresi prælusit, ideoque damnatus in V. œcumenicæ Synodo una cum Iba Edessæ, & Theodosio Cyri Episcopo. 243 244

Theodorus Cæsarææ Cappadocum Episcopus Origenista, & Acephalorum sectarius Justinianum urget ad trium capitulorum damnationem. 245

Theophilus Alexandrinus Chrysostomum damnat in Conciliabulo intra ipsius Chrysostomi diœcesim favente Imperatrice Eudoxia convocato. 250

Theologalis præbenda. 348

Timotheus Alexandrinus ad Synodum Constantinopolitanam jam inchoatam adveniens omnia perturbat, & Greg. Nazianz. abdicari curat. 142

Timotheus Ælurus occisi a se Proterii Patriarchæ Alexandrini sedem violentus invasit. 28

Titulos superbos averfatur Ecclesia. Traditiones Apostolicæ scripturis assertæ, Conciliisque, & veterum patrum testimoniis firmatæ. 86 311

Translatio Episcoporum, & Clericorum in alteram Ecclesiam prohibita. 66. In quo tamen aliquando ex justa causa olim multoties dispensatum. 60

Translatio minorum Ecclesiarum in matrices Ecclesias quando, & quomodo facienda. 399

Tonsura initiandorum qualitates. 41

Trinitas, & Unitas in Deo, quomodo intelligenda. 346

Treviri sedes olim Vicarii Galliarum.	87
Trium capitulorum damnationi non acquiescentes, alii schismatici erant, alii minime.	251
Tyri Conciliabulum adversus Athanasium.	72

V

V alens, & Ursatius contra datam fidem relapsi.	96
Vestes aliquæ speciales quatenus licitæ, vel non.	78
Vicariæ, seu diœceses Imperii, & Ecclesiæ.	86
Vicariorum Romani Pontificis varia discrimina.	38 & seqq.
Viennensis Provinciæ civitates.	27 145
Vigilius Papa obstitit primum trium capitulorum damnationi, deinde metuens graviora Ecclesiæ damna consensit.	82 252
Visitatio Prælati, quamvis probetur suspectus, non potest recusari, si intra visitationis terminos se contineat, nec processum involvat.	396
Visitationis Episcopalis præscriptæ regulæ.	363
Vitæ, ac Historiæ Sanctorum ab omni falsitate expurgandæ.	288
Unctio Regum.	289
Unctio in Baptismo qualis apud Orientis, & qualis apud Occidentis Ecclesias.	67
Unio beneficiorum tam parochialium, quam simplicium fieri ab Episcopo ex causa potest.	399
Unio decerni potest beneficiorum non vacantium, sed executio differtur usquedum unum vacat.	400
Usia, & hypostasis.	132

Xerophagia quid sit. 127 Ab Orientalibus etiam nunc religiose servatur. 128

Z

Zenonis Imperatoris impium edictum Henoticon vocatum. 268

F I N I S.

I
Cap.
3
4
5
6
7
8
9
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

I N D E X

CAPITULORUM

HUJUS OPERIS.

Cap. I.		Pag. II
1	Concilia Apostolorum.	
2	Concilia reprobata circa Baptismum ab hæreticis collatum.	14
3	Appendix ad præcedentes Synodos. Discutitur auctoritas Canonum Apostolis attributorum.	16
4	De tribus Synodis Antiochenis.	18
5	Concilium Sinuessanum.	19
6	Concilium Eliberinum.	ibid.
7	Concilium Ancyranum.	24
8	Neocesariense Concil.	25
9	Conc. Arelatiense I. aliæque in Donatistas.	26
10	Nicæna œcumenicæ I. Synodi historia.	29
11	De Ordine, & Confessu Patrum tum in Nicæna Synodo, tum in aliis insequentibus œcumenicis.	33
12	Vicariorum Romani Pontificis differentia.	38
13	De Loco Synodi Nicænae, &c.	39
14	Ad Nicænos can. I.	40
15	Ad Nicænum can. III.	42
16	Ad Nicænum can. IV.	47
17	Ad Nicænos canones V. VI. VII.	50
18	Ad canonem Nicænum VIII.	54
19	Ad canones Nicænos XI. XII. XIV.	56
20	Ad Nicænos canones XV. XVII. XIX. XX.	60
21	De numero canonum Nicænorum Diatriba.	62
22	Concilium Romanum sub Silvestro Pontifice.	67
23	Gesta per Arianos contra Nicænam Fidem sub magno Constantino, & de Tyri Conciliabulo.	70

24	Gesta ab Arianis post magni Constantini excessum.	74
25	Synodus Gangrensis.	77
26	Concilium Antiochenam.	80
27	Diatriba de Provinciis Ecclesiasticis.	84
28	Prosecutio canonum Antiochenorum.	90
29	Synodus œcumenica Sardicensis.	92
30	Conc. Carthaginense sub Julio Papa quod primum dicitur.	93
31	Ad præcedentem can. V. Diatriba, quisnam olim habitus fuerit, aut quis nunc habeatur proprius Clerici cujusque Episcopus.	96
32	Mediolanensa Concil. I. & II. Nova orthodoxorum Episcoporum dubia, & Ecclesiarum ab Arianis clades.	100
33	Concilium Sirmiese, & Ancyrantum.	106
34	De Conciliabulis Ariminesi, Seleuciensi, & Constantinopolitano.	109
35	Synod. Laodicæna.	114
36	Diatriba de Eulogiis ad Laodicenam can. XIV.	118
37	Prosecutio Laodicænorum canonum.	120
38	Synodus Alexandrina sub Liberio Papa.	131
39	Synodus œcumenica II. & Constan. I. simulque Romana sub Damaso Synodus.	133
40	Concil. Taurinense.	145
41	Conc. Carthagin. IV.	247
42	Appendix ad Canones Ordinationum præcedentis Concilii.	157
43	Concilium Carthaginens.	169
44	Dissertatio de liturgis formatis.	165
45	Prosecutio Canonum Carthaginensium.	168
46	Hæresis Magianæ Historia.	169
47	Conc. Milevitanum.	173
48	De Concilio Plenario Africano, & Carthaginensi VI.	177
49	Concil. Toletanum I.	183
50	Synodus Ephesina Œcumenica.	186
51	Conc. Arausicanum I.	190

52	Conc.
53	Conc.
54	Conc.
55	Syn.
56	Di.
	fo
57	Conc.
58	Conc.
59	Di.
	z
60	Pr.
61	Conc.
62	Co
63	Co
64	Co
65	Co
66	Co
67	Co
68	C
69	Sy
70	Sy
71	A
	J
72	S
73	V
74	D
75	C
76	S
77	-
78	I

74	52 Concilium Vasense, seu Vasionense.	194
77	53 Conc. Arelatense II.	ibid.
80	54 Conc. Nannetense.	ibid.
84	55 Synod. Chalced Oecumenica.	195
90	56 Diatriba de veterum Ecclesiarum situ, partibus, & forma.	207
92	57 Conc. Arelatense.	218
lici-	58 Concil. Agathense.	220
93	59 Dissertatio de Laica, & de peregrina communione.	
ba-	222	
rici	60 Prosecutio canonum Agathensium.	125
96	61 Concilium Aurelianense I.	229
rum	62 Concilium Arausicanum II.	234
cla-	63 Conc. Lugdunense I.	235
100	64 Concilium Turonicum II.	236
106	65 Concil. Toletanum III.	239
nti-	66 Concilium Matisconense II.	240
109	67 Concilium Const. & inter œcumenica V.	242
114	68 Conc. Toletanum IV.	255
118	69 Synod. Cabilonensis.	259
120	70 Synodus VI. œcumenica.	268
131	71 Appendix ad VI. Synodum, ac dissertatio de dyptychis Ecclesie.	283
ma	72 Synodus quinisexta in Trullo.	286
133	73 VII. Synodus œcumenica, Nicæna II.	293
145	74 De Synodo Francfordiensi, Librisque Carolinis.	303
147	75 Conc. Vormatiense.	304
on-	76 Synodus œcumenica VIII. & Constantinopolitana IV.	307
157	77 Aliquot Anastasiane editionis canonum discussio.	315
169	78 Dissertatio circa quædam impedimenta ordinum dirimentia apud veteres, quæ nunc temporis minime dirimunt.	316
165	79 Conc. Triburiense.	324
168	80 Gallicana quedam Concilia in causa Nuptiarum illegitima. Philippi I. postmodum Philippi Augusti Regum Franciæ celebrata, Ostione, Claromonte, & Divione.	
169		
73		
VI.		
83		
86		
190		

- 81 Concilium œcumen. IX. seu Lateran. sub Callisto II. 332
- 82 Concilium œcumen. X. seu Lateran. II. sub Innoc. Pa-
pa II. 335
- 83 Concilium generale XI. seu Lateran. III. sub Alexan-
dro III. Pontifice. 337
- 84 Conc. generale XII. Lateran. IV. sub Pontifice Innoc.
III. 341
- 85 Conc. generale XIII. Lugdun. I. sub Innoc. IV. 352
- 86 Concil. generale XIV. & Lugdunense II. sub Greg. X.
357
- 87 Concil. Vienn. Gen. XV. 364
- 88 Concilia Pisamum XVI. & Constantiense XVII. Gener.
368
- 89 Concil. Florent. Gener. XVIII. 375
- 90 Concil. Basileense. 379
- 91 Appendix ad Concil. Basileense de Annatis. 382
- 92 Concil. Later. V. sub Leone X. gener. XIX. 385
- 93 Conc. Trid. generale XX. 391
- 94 Diatriba Ecclesiastica circa Tridentinum decretum de
vulgata Bibliorum editione. 410

F I N I S.

II.

Pa-

335

an-

337

noc.

34^r

352

X.

364

per.

375

379

382

385

391

de

410

